

ISTORICUL DATORIEI PUBLICE

A

ROMÂNIEI

DE

GH. M. DOBROVICI

SUBDIRECTORUL DATORIEI PUBLICE DIN MINISTERUL DE FINANȚE

ALBERT BAER

BUCUREȘTI, STRADA NUMA-POMPILIU, 5-7

1913

PREȚUL LEI 12

P R E F A Ț A

Prin lucrarea de față, am căutat să dăm într'un singur tot împrumuturile contractate de țara noastră din cele mai depărtate timpuri ale existenței sale.

Ceeace ne-a îndemnat la aceasta, a fost nevoia pe care am simțit-o noi înșine, cari având onoarea de a aparține Administrațiunei finanțelor Statului, deseori ne-am găsit în situațiuni cu totul neplăcute, când cerându-ni-se lămuriri asupra vechilor noastre împrumuturi, cu toate sforțările depuse, ne eră imposibil să dăm un răspuns satisfăcător, fiindcă dacă documentele nu ne lipseau, nu puteam da însă de urma lor atunci când ne trebuiau.

O broșură oficială tipărită în anul 1876, la Imprimeria Statului, intitulată „Colecția Manualul Datoriei Publice“ care ne-ar fi jost de o foarte mare utilitate pentru împrumuturile contractate înainte de anul 1876, este epuizată, negăsindu-se nici la Monitorul Oficial și Imprimeria Statului și nici în vreuna din bibliotecile noastre.

In afară de partea administrativă, am crezul de o foarte mare necesitate a arăta împrumuturile contractate și filiera lor, întrucât numai din expunerea lor succesivă se poate vedea creditul Statului nostru în diferitele sale împrejurări.

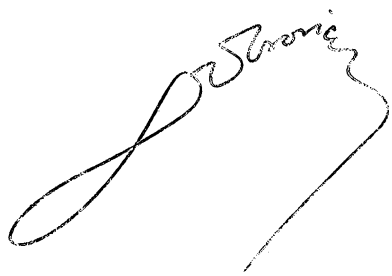
Totalitatea împrumuturilor contractate formează oglinda creditului țării noastre, a energiilor desfășurate pe toate tărâmurile de activitate socială, pornind dela creditul cu dobânzi de peste 18% și cu constituire de ipotecă și ajungând la creditul moral de care ne bucurăm astăzi, cu o dobândă de 5% maximum.

După cum am spus mai sus, am concentrat în lucrarea de față toate împrumuturile contractate în ordinea lor cro-

nologică, arătând împrejurările care le-au determinat după izvoarele găsite și menționate în citațiuni, nepermițându-ne altceva decât istoricul fiecărui împrumut, lăsând altora, specialiști în cunoștințele financiare și economice ale țării noastre și cu totul în alte situațiuni decât acelea ale noastre, să facă studii critice și comparative, cari vor fi cu mult mai folositoare în vederea împrumuturilor ce se vor contracta în viitor, decât un simplu istoric al împrumuturilor noastre ca cel de față.

Expunând împrumuturile așa cum le-am găsit, cași cum ne-am fi aflat față de autoritatea lucrului judecat, o recomandăm atențiunei indulgente a cititorului, căci dacă nu este o lucrare de o valoare oarecare, să fie considerată totuși de un folos real pentru studii aprofundate.

AUTORUL

ISTORICUL

DATORIEI PUBLICE A ROMÂNIEI

O privire generală asupra stărei financiare a principatelor până la începutul secolului al XIX.

La începutul constituirii Principatelor tot pământul neocupat eră moșie domnească, lucru se vede clar din zicerile croniciarilor, din legendele timpului și din felurite fragmente rămase de pe atunci; așa Neagoe Basarab, Domnul Munteniei (1512—1521) se exprimă astfel în învățăturile ce da fiului său Teodosie Vodă și către alți Domni, către toți: „Iar venitul tău, ce-ți va veni din toată țara ta, acela să fie tot în mâinele tale. Să nu cumvâ să-l dai și să-l împarți pe boerii tăi, sau pe rudele tale, sau pe niscai slugi de ale tale, ce-ți vor fi făcut niscare slujbe, ci să fie tot cu seamă în mâinele tale“.

„Dă cui vei vrea să dai cu mâna ta, ca să știe și să mulțumească că tu ești Domn.“¹⁾

Prin urmare toată țara fiind moșia Domnului, el încasă toate veniturile și tot el suportă cheltuelile necesare, așa că eră o singură casă de venituri și cheltueli, o singură vistetrie și a Domnului și a țării.

Cu trecerea timpului, pentru slujbele făcute domniei de către cei mai destoinici dintre locuitori, Domnul îi răsplăteă cu părți din moșia sa, acordându-le și scutiri de dări pe care toți ceilalți locuitori erau datori să le plătească.

Prin aceste privilegii numărul acelora cari erau impuși la plata dărilor se micșoră și deveniau din ce în ce mai împovărați, din care cauză unii emigrau cu mulțimea, iar alții

---

1) B. P. Hajdău, Archiva Istorică a României. T. I. pag. 122.

se puneau sub protecția privilegiilor boeresti, pentruca astfel să scape de biruri și de tot felul de angarale. De aci consecința împuținării continuă a contribuabililor și prin urmare a veniturilor, care se observă în toate semile vechi.

Aceasta fiind starea anterioară sec. XVIII ea se accentuează și mai mult în cursul acestui secol, din cauza schimbărilor și frământărilor politice, cari devin din ce în ce mai dese.

Schimbările Domnilor, aproape la fiecare 2 ani, aduceau turburări adânci în organismul celor două principate, cari se răsfrâng și asupra finanțelor lor.

Fiecare Domn, care venea în țară, eră încărcat de datorii și râvnitor nu numai de a se plăti de ele, dar încă de a mai adună ceva și încă mult, pentruca în cazul când va fi mazilit, să fie pregătit pentru o nouă cumpărare de domnie și deci vrând nevrând trebuia să jefuiască țările.

Se impuneau birurile cele mai grele și toate împreună: dijmă, goștină, desetină, oeritul, prisăcărutul, vădrărit, vinăriciu, pogonorit, fumărit și câte altele nenumărate, în afară de darea cea mare a sferturilor, care apăsa numai asupra țăranilor și care fusese introdusă în îndoitul scop: de a desființa toate celelalte dări și de a o arunca numai pe spatele clasei muncitoare. Aceste sferturi, cari trebuiau plătite de 4 ori pe an, ajunsese a fi cerute de 6, 7 și chiar 12 ori pe an. Văcărutul¹⁾ ajunsese una din cele mai odioase dări, încât țăranii ne mai putând plăti sumele enorme ce li se cereau pe vitele lor, care uneori se ridicau până la valoarea lor însăși, le ucideau când nu mai puteau să le ascundă, spre a nu fi nevoiți să răspundă darea și chiar astfel tot nu scăpau, căci li se luă văcărutul și după vitele moarte și nu odată, ci de 2 ori de 3 ori pe an;²⁾ de asemenea dărâmu hornurile, unii chiar casele și se adăposteau iar prin păduri ca în vremile preistorice. Dar Domnii erau foarte meșteri în arta despoeiei, căci ei impuneau dările cele mai grele toc-

1) Grigore Urechie, Letopisețe, Tom. I, pag. 234, înființat în Moldova la 1580 de Iancu Vodă Sașul, el se percepea în natură „de lăcomie ce avea trimis-au să ia a zece din boi în toată țara“.

2) Neculcea Letopisețe, Tom. II, pag. 415 (între anii 1733—1758) sub Domnii C. și I. Mavrocordat, C. Racoviță și Sc. Ghika. Mr. de B.: Mémoires sur al Valachie 1778 pag. 69.

mai în timpul când omul era mai legat de pământul ce-l muncise, cu câtva timp înaintea strângerei recoltelor. Ele se așezau de Domn când și cât îi plăcea și nu pe cap de locuitor ci pe sate și târguri întregi, căci era foarte greu de făcut un recensământ al locuitorilor. Dărilor pentru a fi percepute se dădeau în întreprindere anuală cu contracte, iar întreprinzătorii nu erau decât acei veniți cu Domnul dela Constantinopol cari le cumpărau la licitație. Când nu se dădeau în întreprindere ele erau împlinite prin slujitori și comisari cărora li se ziceau dabilari.¹⁾ Aceștia năpustindu-se ca lăcustele asupra comunelor se dădeau la vandalismul cel mai sălbatec, totul fiind la bunul plac al stăpânirii.

Dar în afară de dările de mai sus se mai adăogă și altele sub numele de : ajutorința, plocoanele, proviziunile de toamnă și de primăvară (Zahereaua)²⁾, cari deși erau considerate ca resurse extraordinare, de oarece la început se puneau numai la urcarea Domnului, mai târziu devin ordinare căci nu s'au mai ridicat de loc.

Dar dacă dările cât și strângerea lor erau neomenoase, apoi modul cum se cheltuiau banii era revoltător, întru cât toți banii intrau în pungile fără fund ale turcilor, o minimă parte o luă Domnul, fără a se mai cheltui ceva și în folosul țării. Nici o sumă nu se vede trecută, care să fi avut ca țintă vre-o îmbunătățire materială sau morală a țării sau a popoului, ca : drumuri, poduri, școli, etc. Trebuie deci să vină niște împrejurări cu totul în afară de rânduiala lucrurilor, precum ciuma din anul 1797, pentru a scoate pe Stat, adică pe Domn, din nepăsarea în care stătea față cu interesul public, și a-l face să cheltuiască cu „lazareturile“ bolnavilor suma de lei 6.351. Astfel toate cheltuelile aveau în vedere numai interesele personale ale turcilor, Domnilor și boerilor.

Pe lângă că, dările creșteau mereu, prezenturile către turci se înmulțeau, apoi când Poarta avea vreun război, Principatele trebuiau să o ajute cu produse și să le cumpere chiar dacă nu erau de ajuns și toate acestea din visteria țării,

---

1) Gr. Ureche, Letopisește, Op. Citat ; M. Carra, Istoria României și Moldovei, pag. 248.

2) O dare în grâne înființată pentru prima oară în 1756 care trebuia dusă la destinație

Domnul nu da nimic, sau dacă da, dădea cu împrumut, care i se restituia numai decât din primele venituri ale visteriei, secate și ele cu totul din cauza emigrării continuă a țărănilor și a privilegiilor boeresti și călugărești.¹⁾

Visteria ne mai putând face față cheltuelilor din cauză că nu mai aveau dela cine strânge dările, începuse să se împrumute cu mici sume de bani dela boerii din țară, așa pentru țara românească s'a găsit între câteva răvașe risipite sinetul grec din 6 Noemvrie 1767, prin care un Ioan Zărafu, mărturisește că Biv Banul Dudescu, a dat împrumut visteriei cinci sute lei.²⁾

Nici o samă din aceste vremuri nu înfățișează vreun prisos de cheltueli rămas în visterie, așa că suntem îndreptățiți a crede că cuvântul *deficit* era necunoscut limbei de atunci, și nici nu putea fi altfel, când pungile și tot avutul contribuabililor era la dispozițiunea ocârmuirii și când la amenințarea unei lipse se scotea imediat și o nouă contribuție.

Totuși dintr'un studiu făcut de d-l N. Iorga, asupra unor însemnări nu făcute într'un registru special, ci într'o condică particulară a Domnului Scarlat Calimah (1806 și 1807—1812), care condică legată în piele roșie cu armele Moldovei se află în biblioteca d-lui A. D. Holban din Iași³⁾ rezultă că el însemnă acî în grecește, prin secretarul său atât veniturile cât și cheltuelile, adăogând însă cu mâna sa în litere totalurile. Ea este unică în felul ei, pentru prima oară avem un catastih personal al Domnului, în care-și notează condei cu condei, veniturile și cheltuelile politice secrete. Pentru prima oară avem o mărturisire din partea unui Domn asupra rezultatului bănesc ultim al unei întreprinderi princiare, spovedania unui triplu deficit pe care de sigur nimeni nu l'ar fi așteptat.

După ce într'un tablou ne arată veniturile punct cu punct pentru întâia sa domnie dela August 1806 în sumă de Lei 615.191,05, și cum cheltuelile întrecuse veniturile, scrie însuși Domnul „am rămas datori din cheltuiala domniei dintâi, afară de datoriă noastră din dragomanat, lei 351.252,79.“

1) Al. D. Xenopol, Istoria Românilor, Vol. X. pag. 110 (C. Racoviță 1756—57).

2) N. Iorga : Documente și cercetări asupra Istoriei financiare și economice a principatelor, 1902.

3) Idem pag. 173.

Prin urmare, începuse deja pentru Domn, seria deficitelor și deci neapărat și pentru țară.

După revoluția grecească, din anul 1821, se restabilește în Principate în locul domniilor fanariote, domniile pământene cu Grigore Ghica în Muntenia și Ioan Sandu Sturza în Moldova.

Visteriile ambelor principate fiind cu totul goale și în neputință de a încasa dările dela o populație fugită și împrăștiată, în Muntenia, boierii caimacami, după înțelegerea avută la Constantinopol cu noul domnitor au căpătat împrumutarea, de a acoperi lipsurile visteriei din veniturile averilor mănăstirești, luate de turci dela călugării greci.

În acest scop au impus împrumuturi mănăstirilor din țară închinată și neînchinată. S'a trimis cărți deschise în 17 județe, spre a se rândui oameni pentru cătagrafierea moșiilor mănăstirești, cari nu sunt arendate, cari sunt, și cu ce preț, dându-se știre arendașilor să nu plătească arenda mănăstirilor pe viitorul an, sub pedeapsă de a-i pierde.

Acesta nu eră decât un împrumut forțat, impus mănăstirilor cărora le asigură o dobândă de 5 taleri la pungă pe lună. Tot împrumutul s'a urcat la 23.550 taleri.¹⁾

În Moldova s'a recurs la împrumuturi de sume adeseori cu totul neînsemnate dela boierii din țară, spre a se putea duce de azi pe mâine sarcinile ocârmuirii; așa Ion Sandu Sturza, împrumută pentru nevoile visteriei în anul 1823 luna Iulie 5, dela banul Enacache Dimitrie 400 lei și în luna Octomvrie 24 dela Căminarul Constantin Boteanu 150 lei.

Reproducem mai jos pitacul Domnului Ion Sandu Sturza, către Banul Enacache Dimitrie, pe care-l îndemnă a da ajutor patriei la nevoi suma de 400 lei, cu care este înscris în lista boierilor arătându-i mulțumirile domnești, precum și zapisul liberat de Visterie Căminarului Constantin Boteanu.²⁾

Noi Ion Sandu Sturza Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnului țării Moldovei.

Cinstit, credincios boierul Domniei mele, Dumnia-ta Enacache Dimitrie Biv Vel Ban, sănătate.

1) V. A. Ureche, Istoria Românilor, Tom. XIII, Seria 6. Talerul valora 3 lei, 71 bani.

2) C. Erbiceanu, Istoria Mitropoliei Moldovei, pag. 256 și 404.

CDLII. După nevoia și strâmtoarea ce urmează întru cheltuelile Domniei și a pământului, care după starea cea căzută de acum și cunoscută de obște a lăcuiitorilor țării, neputându-se a se mai însărcina peste dările ce urmează, cu sfat de obște s'au socotit și cu bună învoire a toată tagma boerească din Eși, prin adunarea la sfânta Mitropolie, ca din partea simpatrioților boeri să se facă o împrumutare Domniei de o sumă de bani, la care ești și Dumnia-ta însărcinat să dai 400 lei. Deci fiind cunoscută Domniei mele filotomia Dumitale și socotind că cu toată mulțumirea suflească vei îmbrățișa nevoia și lipsa ce avem, giudecând că precum Dumnia lor boerii din Eși s'au filotimisit să te parachinisești (îndemni) a împlini și Dumnia-ta prin această datorie către însuși patria Dumitale.

Iată și se trimete pecetluitul nostru pe sumă arătată, și scriem Dumitale ca închipuind cele drepte, că cu această împrumutare îplinești și către patrie și către noi o deosebită datorie să faci toate chipurile și banii însărcinați să-i trimeți îndată la boerii rânduiți, Dumnia-lui Hatmanul Vasile Roset și Dumnia-lui Vornicul Iordache Cătargiu ca prin Dumnia lor să se dea la locul rânduit de Dumnia Voastră, și pe lângă împlinirea patrioticeștei datorii, vom lăuda și noi prothimia Dumitale, rămânând ca un obștesc părinte a te îmbrățișa și a te ajuta cu Domneștile mele.

1823 Iulie 5

Vel Visternic.

CCLXXX. 150 lei, adică una sută cincizeci lei, am împrumutat Dumnia-lui Căminarul Constantin Boteanu în trebuința cheltuelilor țării, cu vade de doi ani și cu dobândă legiuită și la împlinirea vadelei să i se plătească atât capetele cât și dobânda.

Drept aceea s'au dat Dumnia lui pecetluitul nostru acesta.

1823 Octombre 24

Vel Visternic.

Din acestea se poate închipui lipsa în care se află țara Moldovei și fiindcă, și prin aceste mijloace nu se mai putea procura banii trebuincioși nevoilor țării, s'a recurs pentru acoperirea lipsurilor visteriei, la un ajutor de bani peste birul obicinuit, dar nici aceasta nu eră de ajuns fiindcă visteria eră goală cu totul.

Despre negocierea unui împrumut străin nici nu putea fi vorba pe acele vremuri, și o încercare făcută a fost fără nici un rezultat, așa în toamna anului 1823 luna Octombrie 23, Aga Iancu Cananău, om crescut în Europa merse la Brody, târgul evreesc din Galiția, unde până atunci se duceau numai pieile iepurilor moldoveni. De acolo se întoarse cu 2 zarafi numiți David Münz și Mihail Nathan fiul, cari se arătau dispuși a da până la o sută mii galbeni, pentru ajutarea finanțelor țării. Dar Cananău, nu era omul care să inspire încredere și apoi nici boerii nu voiau să garanteze pentru Domn și ocârmuire, încât evreii din Brody, se întoarse acasă fără ispravă. Inșă banii trebuind numai decât pentru a întreține pe turci și ostașii împăratului, Domnul a pus un impozit extraordinar pe boeri, luându-le venitul scutelnicilor în folosul țării. Socoteala acestei dări e cuprinsă în manuscrisul 889 al Academiei Române, care poartă titlul de „Condică pentru banii împrumuturii dela stări și moșiile boeresti“¹⁾

Sumele adunate se înseamnă pe județe. Lista e precedată întâiu de calculul deficitului produs de cheltuelile cu oastea împărătească.

Dăm mai jos parte din mențiunile cele mai însemnate reproduse de d-l N. Iorga, în lucrarea d-sale citată mai sus :

„Tecuciul.

Sama de banii neagiunsului cheltuelilor pe Iulie, Avgost și Săptemvrie 1822.... Lipsa a 5.000 ce s'au dat în polița căimăcamului fiind banii luați cu împrumutări, câte 27 lei mahmudiiăoa și 3 lei rubiiăoa. (Imprumut) dela boeri în monede, ci să politicești la alișveriș și în plata poliților s'au dat cu scăderi... 1.782 lei 60 bani.

Niamțul.

...S'a plătit la un loc sâlnic, cari să luasă în banii împrumutări Visterii și au a se scādè din suma șanetului, din banii împrumutări ci s'au dat dumisale Postelnicului Ianacachi Milo, din parte Visteri... 106...

---

1) N. Iorga, op. citat, pag. 117 și urm.; Hurmuzache X. p. 250 — 1° CCCXXVIII p. 255 No. CCCXXXIV p. 659; Le Jeune „Voyage en Moldavie et en Valachie“; Textul este în nemțește „Harte către Kreuchely despre împrumutul moldovenesc și trimișii lui Ioniță Sturza la întvederea dela Cernăuți“.

Putna.

....neguțătorii din Focșani (204 lei), neguțătorii ot Agiud (326 lei)...“

În a doua parte a condiții d-l Iorga ne spune că se dă suma chiar a împrumutului, însemnându-se anume cât a dat fiecare boer, însă nu ne reproduce decât numele mai cunoscute: 12.000 episcopul de Roman, tot atâta acel de Huși; 4.000 Vornicul T. Balș; 2.000 Vornicul Costachi Mavrocordat și Vornicul Andronachi Donici; 2.000 Alecu Beldiman Vornic.

Din cele expuse mai sus, rezultă până la evidență că împrumuturile de sume oricât de mici devenise o necesitate de neînlăturat, întrucât poporul român fusese stors neomește, că se sleise toate puterile de producțiune ale principatelor și că bieții țărani reduși la sapă de lemn, intrară în codri, sau emigrară cu grămada peste Carpați și Dunăre, spre a scăpa de caznele zapciilor, pentru plata nesfârșitelor contribuții arbitrare.

Starea financiară a principatelor dela ocupațiunea rusească până la Tratatul din Paris (1828—1856).

Regulamentul
organic al Prin-
cipatelor.

În 1828 Principatele române fiind ocupate de armatele rusești, în baza convenției dela Ackerman, se hotărî îmbunătățirea soartei lor, în care scop s'a însărcinat un comitet de 8 boeri cu întocmirea Regulamentului Organic, prin care odată cu organizarea politică și administrativă li se dădea și o organizare financiară, stabilind dela început cât și când are să dea fiecare locuitor în locul nenumăratelor dări în bani și în natură din trecut.

Legiuitorul regulamentar pătruns de însemnătatea principului financiar modern: ca impozitul să fie determinat, iar nu arbitrar și să fie împlinit la anumite epoce mai dinainte hotărîte și bine cunoscute de contribuabili, introduce în cap. III al Reg. Org. al Munteniei, care tratează despre finanțe, și după ce mai întâi înfierează opera trecutului, rânduiala de mai jos, care poate fi considerată ca un principiu financiar și care putea să servească drept călăuză în materie de finanțe și anume:

a) Să strice și să desputerniceze orice bir și dajdie păgubititoare dajnicilor,

b) Să rânduiească neapăratele cheltueli ale Statului pentru fiecare an,

c) Să hotărască birurile și toate veniturile Statului cari se vor strânge de acum înainte și se vor rânduî a întâmpînă cheltuelile anului,

d) Să așeze regule hotărîtoare și nestrămutate pentru catagrafii și împărțirea birului și a dajdiilor,

e) Să hotărască rânduiala ce trebuie să se păzească la strângerea birului și a celorlalte ramuri de venituri ale Statului,

f) Să se așeze chipul cu care Cassa Visteriei să-și dea socotală.¹⁾

Pe baza acestor puncte s'a înscris art. 61 în Regulamentul Organic al Munteniei și art. 65 în Regulamentul Organic al Moldovei, prin care s'au desființat toate dările din trecut și în locul lor înființează două impozite directe: Capitațiunea (birul) și Patenta; boerii nu plăteau capitația, precum nici neguțătorii și meseriașii, cari plăteau patenta; adăogă și câteva impozite indirecte pe cari le plăteau toate clasele societăței.

Cu mici deosebiri aceleași impozite se stabilesc și de Regulamentul Organic al Moldovei, întrucât Comitetele pentru alcătuirea regulamentelor s'au întrunit împreună în București.²⁾

Din cele de mai sus vedem că și Regulamentul Organic a consfințit nedreptatea din trecut, ca boerii să nu plătească nici o dare directă; aceasta nu eră altceva decât consecința directă și imediată a organizării administrative care a lăsat societatea împărțită tot în două caste, boerimea de o parte având toate privilegiile și țărani de alta, suportând toate sarcinile fără nici un drept.

Se lăsase portița deschisă și egalitatea înaintea dărilor nu mai putea exista, ba ceva mai mult, când Consulul General Minciaky a căutat să aplice instrucțiunile primite dela Gu-

1) Analele Parlamentare ale României, Tom. I, partea I, pag. 128.

2) Analele Parlamentare ale României, Tom. I, partea I, pag. 375, și ale Moldovei Tom. I, partea I, pag. 129.

vernul Rusc, ¹⁾ pentru a impune o dare directă asupra proprietății, fără deosebire, a fost imposibil, căci boierii l-au convins că un astfel de impozit nu va fi primit niciodată de adunările de revizie compuse numai din boeri.

Aceiași soartă a avut-o și impozitul timbrului, care fusese propus în îndoitul scop, de a alimentă veniturile și de a pune un capăt proceselor interminabile intentate de boeri contra țăranilor.

Rămâneau deci numai impozitele indirecte să fie suportate de clasa privilegiată, așa : venitul vămilor, care prin noua organizație trebuia să se perceapă la fruntarii, desființându-se vămile interioare dela oraș și care de acum încolo nu va mai fi un venit al Domnului ca în trecut, ci se va vărsa între veniturile Statului ; venitul sărei asupra căruia Statul avea monopol ; un drept de exportăție asupra boilor și vacilor ; un drept de intrare la pășunat în țară, a oilor și caprelor mocalnicilor din Transilvania sub denumirea de oerit și cornărit.

Veniturile domeniilor Brăilei, Giurgiu și Turnu, precum și pescuitul bălților și șanalelor Dunărei, formând un domeniu propriu zis al Statului s'au înscris pentru prima oară în bugetul pe 1831, de asemenea și un venit de 25% asupra averilor mișcătoare ale Mitropoliei, Episcopiei și tuturor mănăstirilor. Toate aceste venituri de acum încolo trebuiau să intre în Cassa Visteriei, pentru a face față tuturor nevoilor Statului.

Afară de veniturile de mai sus s'a prevăzut și alte venituri, pentru Casse speciale ca : cutia satelor sau cutia Obștei, Cassa Orașului, etc.

Odată hotărâtă natura veniturilor, a stabilit că nu se va mai ridica nici o altă dare sub nici un cuvânt și sub nici o formă, Domnul nu mai putea să pună nici un impozit în profitul său personal, nici să ceară vre-o dare în bani sau în natură sub vreo oarecare denumire, fixându-i-se o listă civilă, care trebuia să servească pentru cheltuiala întregii sale curți.

Se instituie și o „Cassă de rezervă“ în care să se verse și excedentele ce ar rezultă după acoperirea cheltuielilor, precum și acelea ce ar luă naștere din vreun venit nou al Statului.

---

1) Analele Parlamentare ale României, Tom. I, pag. 620, și ale Moldovei Tom. I, pag. 29.

Pe baza regulamentărilor de mai sus s'a întocmit un buget de venituri și cheltueli, care trebuie să servească ca normă și în alcătuirea bugetelor viitoare.

Astfel în bugetul anului 1831, bazat numai pe probabilități, în lipsa unui recensământ, care nu se făcea decât în cursul acestui an,¹⁾ găsim în Muntenia la venituri Lei 14.329.000,— și la cheltueli . . . . . Lei 12.144.628,— și pentru Cassa rezervei . . . . . Lei 2.184.372,—²⁾ iar în Moldova la venituri . . . . . Lei 6.652.572,— și la cheltueli . . . . . Lei 6.392.597,— cu un excedent de lei 259.975, care s'a trecut de asemenea la Cassa rezervei.³⁾

I. MUNTENIA

Să examinăm acum bugetele Munteniei dela anul 1832 până la anul 1855 inclusiv și să vedem cari sunt rezultatele obținute prin noua organizare financiară și împrumuturile contractate în acest timp.

Bugetul Munteniei pe anul 1832⁴⁾ făcut pe baza recensământului înscrie la venituri . . . Lei 17.020.259,— și la cheltueli . . . . . Lei 14.192.473,— cu un excedent, care s'a trecut la Cassa Rezervei de Lei 2.827.786,— însă din analiza acestui buget rezultă că diferența eră destul de mare între formarea bugetului și executarea lui, căci din cauza nestrângerei dărilor la timp, rămășițele lăsate erau foarte mari și pentru a se face față tuturor nevoilor, s'a recurs la împrumuturi cu dobânzi oneroase până la 18⁰/₀⁵⁾

Examinând „Tabla Obștească de veniturile și cheltuelile principatului pe anul 1832“⁶⁾ găsim la venituri suma de Lei 24.520.178,— în care intră și rămășițele anului trecut la 1 Ianuarie 1832 în sumă de Lei 5.249.953,80, precum și Lei 2.186.357, totalul împrumuturilor făcute în cursul anului 1832; iar la cheltueli Lei 22.597.858,49¹/₂, rămânând și

Bugetele Munteniei dela anul 1832 până la anul 1856 și împrumuturile contractate.
Anul 1832

- 1) Analele Parlamentare ale României, Tom. II, pag. 475.
- 2) Analele Parlamentare ale României, Tom. I, pag. 218 și 219.
- 3) Analele Parlamentare ale Moldovei, partea II, pag. 94 și 129.
- 4) Analele Parlamentare ale României, Tom. II, pag. 542.
- 5) Analele Parlamentare ale României, Tom. IV, pag. 212.
- 6) Analele Parlamentare ale României, Tom. IV, pag. 217

un prisos la 1 Ianuarie 1833 de Lei 1.922.319,72¹/₂; ori din „Tabla în care se arată rămășițele de încasat și datoriile ce trebuiau plătite până la 1 Ianuarie 1833“ rezultă rămășițe de încasat în sumă de Lei 7.036.687,75, ¹⁾ și datorii de plătit după paragrafe de cheltueli și din împrumutul de mai sus Lei 5.114.368,02¹/₂, ceea ce ne arată că rămășițele în loc să se lichideze, au rămas aproape aceleași ca în trecut și deci nu numai că nu poate fi vorba de un prisos, dar de un deficit și chiar foarte mare, căci nu se putea conta de loc că rămășițele vor intra așa curând în Cassa Visteriei.

Împrumuturile făcute cu dobânda de 10, 12 și 18⁰/₀, apăsau destul de greu asupra bugetului, căci încasările se făceau cu multă greutate, de oarece pe lângă că populația eră săracă, mai eră și redusă prin emigrările anterioare.

Dăm aci tabloul sumelor împrumutate în anul 1832 :

Banii ce arată Visteria că a luat cu împrumutare în curge- rea anului 1832	CĂTÎMEA S U M E L O R		TOTALUL		BĂGARE DE SEAMĂ
	Lei	P.	Lei	P.	
Dela vremelniceasca des- părțire	772.500	—			
Din depozițion al Vis- teriei	77.500	—			
Dela Logofeția dreptății	160.000	—			Cu zăpissul Sfatului No. 1
Dela Logofătul Atanasie Hristopolu	157.500	—			Cu zăpissul Sfatului No. 2 și cu dobândă 10 ⁰ / ₀
Dela Dvornicia Mare	158.230	—			Cu 3 zăpisse, însă :
					1. Al visteriei cu No. 3 de lei 66.000
					2. Al sfatului cu No. 11 de lei . . . 19.330
					3. Al sfatului cu No. 23 de lei . . . 72.900
					<u>158.230</u>
Dela maior Ganscheio- vici	75.600	—			Cu zăpissul sfatului No. 4 și cu dobândă 10 ⁰ / ₀
Dela Sfânta Mitropolie	116.781	60			Cu zăpissul sfatului No. 6
Dela spătăreasa Ghera- china	44.100	—			Asemenea No. 7
Dela Polcovnicul Cuciu- bei al 2-lea	126.000	—			Asemenea No. 9
Dela Epistimia Greceanca	25.200	—			Cu 2 zăpisse însă :
					1. Al sfatului cu No. 8 cudobânda 10 ⁰ / ₀ 15.750
					Asem. cu No. 14 cudobânda 10 ⁰ / ₀ 9.450
					<u>25 200</u>

1) Analele Parlamentare ale României, Tom. IV, p. I pag. 235.

Sumele din această lucrare sunt trecute în lei vechi, iar acolo unde am voit să facem o comparație cu moneda nouă, am trecut în paranteză și lei noi.

Bani ce arată Visteria că a luat cu împrumutare în curge- rea anului 1832	CĂTİMEA SUMELOR		TOTALUL		BĂGARE DE SEAMĂ
	Lei	P.	Lei	P.	
Dela Pascale Gazoti .	31.500	—			Asemenea No. 15
Dela paharnicul Arion .	1.993	60			Cu zăpissul visteriei No.27
Dela Medelnicerul Ioan Budişteanu	30.000	—			Cu zăpissul sfatului No. 16 şi cu dobândă 12% ^o
Dela Slugerul Tănase Raişoreanu	31.500	—			Cu zăpissul sfatului No. 17 şi cu dobândă 12% ^o
Dela Scarlat Geanulu .	10.017	—			Asemenea No. 18 şi cu dobândă 10% ^o
Dela Aga Constantin Ra- let	47.250	—			Asemenea No. 19 şi cu dobândă 10% ^o
Dela Serdarul Grigore Obedeanu	31.500	—			Asemenea No. 20 şi cu dobândă 18% ^o
Dela Vistierul Nenciu- lescu	12.600	—			Asemenea No. 21 şi cu dobândă 12% ^o
Dela Hiler Manuah . .	132.000	—			Asemenea No. 22 şi cu dobândă 18% ^o
Dela Doftorul Teodosie	15.750	—			Asemenea No. 24 şi cu dobândă 10% ^o
Dela Serdarul Nicolae Vasilescu.	94.500	—			Asemenea No. 25 şi cu dobândă 10% ^o
Dela logofeţia Credinţei	34.335	—	2.186	357	Asemenea No. 26

Din aceste împrumuturi s'au achitat în cursul anului 1833 o sumă de Lei 1.468.323.60 rămânând de plată la 1 Ianuarie 1834 Lei 718.033.60, s'au mai achitat de asemenea şi o parte din plăţile după diferitele cheltueli de paragrafe rămase în întârziere.

Dar ar fi să ne amăgim singuri dacă am crede că din în- **Anul 1833**
casarea rămăşiţelor s'au plătit sumele de mai sus şi nimic
nu ne îndreptăţeşte la aceasta, întru cât visteria în cursul anu-
lui 1833 s'a împrumutat cu suma de Lei 3.654.150,116,¹)
fără ca restul primului împrumut să fi fost lichidat; aceasta
ne dovedeşte că rămăşiţele se încasau cu greu şi că mergem
cu paşi repezi spre deficite şi mai mari.

Dăm mai jos sumele ce s'au împrumutat de visterie cu Za-
pisele Sfatului şi acelea rămase a se plăti la 30 Decemvrie
1833:

2) Analele Parlamentare ale României, Tom. V, p. I, pag. 80.

D A T O R I I L E	Sumele datoriilor		Câte dintre aceste s'au plătit până la 15 August 1834		Câte au rămas să se plătească pe viitorime		Băgare de seamă
	Lei	P.	Lei	P.	Lei	P.	
	Imprumutare pe anul 1832 cu zapisele sfatului						
Dela D. Logofăt Atanasie Hristopolu	157.500	—			157.500	—	
Dela D. maior Gaietkevici	75.600	—			75.600	—	
Dela D. polcovnic Cuciubei	126.000	—			126.000	—	
Dela maica Epistimia . . .	25.200	—			25.200	—	
Dela Scarlat Geanoglu . .	10.017	—			10.017	—	
Dela D. Marele Vistier Al. Nenciulescu	12.600	—			12.600	—	
Dela Marea Logofeție a pricinilor bisericesti . .	34.335	—			34.335	—	
Dela Marea Logofeție a dreptăței	160.000	—	55.000	—	105.000	—	
Dela Sfânta Mitropolie . .	116.781	60			116.781	60	
	718.033	60			663.033	60	
Imprumutare pe leat 1833							
Dela D. Căminar Costache Manu	31.500	—			31.500	—	
Dela M-me Tereza Saorvain	63.000	—			63.000	—	
Dela D. Postelnic Costache Șutul	63.000	—			63.000	—	
Dela D. Polcovnic Odobescu	78.750	—			78.750	—	
Dela D. G. Opran, însă imprumut. de galbeni 70.000	2.205.000	—			2.205.000	—	cu 19 zapise dela Ghiță Opran, sau dela cel ce le va înfațișa cu soroc a le plăti în 3 ani dela ziua imprumutării cu dobândă 10% pe an.
Imprum. de galbeni 15.246	448.875	—			448.875	—	
Prin învoire pe zapise dela 1 Sept. 1834 până când au plătit și toată dobânda la această sumă							
Dela D. Gheneral Maior Stacov	189.000	—			189.000	—	
Imprumut. Eforiei Ocnelor	549.431	116			549.431	116	
Dela monăstirea Segarcea .	25.594	—	25.594	—			
	3.654.150	116			3.628.556	116	
Imprumutare pe leat 1834 în urma jurnalului dela 30 Decemvrie							
Dela Ghiță Opran în 2.558 galbeni spre răfuirea datoriei către Monăstirea Segarcea și de lei 55.000 la logofeția Dreptăței la care s'au plătit și dobânda până la 1 Septemvrie al curgătorului an					80.594	—	
					4.372.184	56	

Din împrumutul anului 1833, dela 15 August 1834 până la finele lui Decemvrie al aceluiaș an se mai plătește încă o sumă de Lei 748.495,40.

Din lista de „Datoriile visteriei ce au fost la 1 Ianuarie 1834, după socotelile controlului, câte s’au plătit din acestea în curgerea anului 1834 și ce au mai rămas datorie la 1835“ găsim că totalul datoriilor, împrumuturi și rămășițe pe anul 1833 erau de:

Lei 7.112.808,119^{1/2}, din cari în cursul anului 1834 s’au plătit:

Lei 2.878.525,—, în cari intră și suma de Lei 829.089,40, plătită din împrumuturi și anume: Lei 55.000 din primul împrumut și Lei 774.089,40 din al 2-lea împrumut, restul eră din diferite cheltueli după paragrafe, astfel că la 1 Ianuarie 1835 rămâneau de plătit din primul împrumut Lei 663.033,60 și din cel de al doilea Lei 2.880.061,76.

Tot odată s’a mai plătit și dobânda la împrumuturile pe anii 1832 și 1833 în sumă de Lei 154.072,100¹).

S’ar părea că față cu sumele plătite, mergem spre o re- **Anul 1834.**
pede lichidare a datoriilor trecutului, însă dacă vom lua în considerare că în cursul anului 1834 se fac noi împrumuturi în sumă de Lei 4.125.820²) cu dobânzi destul de mari, ne convingem ușor că situația mergea din rău în mai rău.

Din împrumuturile contractate în cursul acestui an, se plătește numai suma de lei 589.356,60, rămânând a se plăti pe viitor Lei 3.536.463,60, astfel cum se arată în tabloul următor.

Deficitul acestui an fiind de Lei 3.367.000,— din care mai mult de jumătate erau sume rămase de plată din banii ocnelor după sarea vândută în Turcia, care sumă neputându-se prevedea că s’ar încasa așa de ușor și pentru a întâmpina lipsă pe viitor, se înființează dela 1 Ianuarie 1835, oarecari adăogiri asupra dărilor deja existente.

Așa pentru birnicii și plugarii din sate și orașe se adaogă **Anul 1835.**
câte 4 sfanți, pentru mazili câte 6 sfanți; apoi un adaos la fiecare birnic de Lei 3 la capitație; la mazili de Lei 4,60; câte 2 parale la ocaua de sare și câte 2 parale la Leu funcționarilor ce au mai mult de Lei 100 lunar, pe această din urmă adăogire însă Obșteasca Adunare n’a primit-o, rămânând a fi aplicate numai adaosurile dintâi.

1) Analele Parlamentare ale României, Tom VI, pag. 281, 393, 423 și 427.

2) Din această sumă s’a primit însă numai Lei 3.844.323,21 rămânând a se primi și lei 281.496,99, dela Căminarul St. Moshu din suma zapiselor ce i s’au dat de visterie în sumă de lei 2 000 250.

**Listă de sumele ce au luat Visteria cu împrumutare în
din aceștia în curgerea leatului 1834 și**

No. Zapisului	LUNA ȘI ZIUA	NUMELE IMPRUMUTĂTORILOR	Sumele împrumutate			
			In galbeni		Socotiți în lei peste tot	
			Bucăți	Lei	P	
1	Aprilie 20	Gheorghe Opran și Solomon Halfon	5.000	—	157.500	—
2	Iunie 24	Idem dela numiții	2.558	—	80.594	—
3	Iulie 12	D. Pot. Polcovnic Nojin	3.000	—	94.500	—
4	August 10	Logofeția dreptăței	—	—	11.236	—
		Următoarele zapise s'au slobozit pentru împrumutarea de 26789 galbeni lei 4, bani 16 ce s'au făcut prin D. Serdar Ghiță Opran a se plăti aducătorului cu soroc de 3 ani, începându-se dela 1 Septemvrie 1834 și cu dobândă de șase la sută pe fiecare an în 2 semestruri pe fiecare an.				
5	Septemvrie 1	Zapise de galbeni	100	—	—	—
6— 271		Zapise galbeni a 100 galbeni fiecare.	26.600	—	841.050	—

No. Zapisului	LUNA ȘI ZIUA	NUMELE IMPRUMUTĂTORILOR	Sumele împrumutate		
			In galbeni	Socotiți în lei peste tot	
				Bucăți	Lei
278	Septembrie 1	Hiler Manuach evreu saraf . . . . . Următoarele zapise s'au slobozit p. împrumutare ce s'au făcut de . . . prin . . . a se plăti înfățișitorului cu soroc de 2 ani, începându-se de la 1 Octomvrie 1834 și cu dob. câte 6 galbeni la sută pe an în două semestre pe fiecare an	1.000	460.000	—
279	Octomvrie 1	Idem.			
280	Octomvrie 1	Idem	1.000		
281	"	"	1.000		
282	"	"	1.000		
283	"	"	1.000		
284	"	"	1.000		
285	"	"	1.000		
286	"	"	1.000		
287	"	"	1.000		
288	"	"	1.000		
289	"	Zapise cu asemenea cuprindere: . . .	500		
<u>290</u>					
328		Zapise de galbeni a 500 fiecare	19.500		
329		Zapise cu asemenea cuprindere de galbeni . .	250		
<u>330</u>					
408		Zapise de galbeni a 250	19.750		
409	Octomvrie 1	. . . . .	100		
<u>410</u>					
543		Zapise de galbeni a 100 fiecare	13.400		

Sumele ce s'au plătit din această în leatul 1834		Ce au rămas datorie a se plăti pe viitorime		Aicea se înseamnă dobânzile cu cari s'au făcut împrumutarea și alte băgări de seamă	Galbeni
Lei	P.	Lci	P.		
351.262	60	108.737	60	Pe care orânduște a-și primi dela Eforia vânilor din sferurile ce este să răspună la visterie, câte lei 117,087, bani 60 pe fiecare lună în 4 luni începând dela 1 Octomvrie leat 1834 până la 1 Februarie 1835 cu dob. 10% pe an.	
				Pentru dobânda acestor 1000 galbeni socotiți până la împlinirea sorocului de 2 ani când urmează a se plăti capetele s'au slobozit deosebite 4 zapise cu data dela 1 Octomvrie 1834 și fiecare zăpis de câte 30 galbeni cu indatorirea a se plăti dobânda la soroacele ce se arată însă :	
				Zăpis a se plăti la 1 Aprilie 1835 de galbeni	30
				Idem la 1 Octomvrie . . . . . »	30
				„ „ 1 Aprilie 1836 . . . . . »	30
				„ „ 1 Octomvrie . . . . . »	30
					<u>120</u>
				„	120
				„	120
				„	120
				„	120
				„	120
				„	120
				„	120
				„	120
				Cupoanele acestui zăpis cu aceeași dată însă :	
				Zăpis a se plăti la 1 Aprilie 1835 de galbeni	15
				Idem la 1 Octomvrie	15
				„ „ 1 Aprilie 1836	15
				„ „ 1 Octomvrie	15
					<u>60</u>
					2.400
				Cupoanele acestui zăpis cu aceeași dată însă :	
				Zăpis a se plăti la 1 Aprilie 1835 de galbeni	7 1/2
				Idem la 1 Octomvrie	7 1/2
				„ „ 1 Aprilie 1836	7 1/2
				„ „ 1 Octomvrie	7 1/2
					<u>30</u>
					2.370
				Cupoanele acestui zăpis cu aceeași dată însă :	
				Zăpis a se plăti la 1 Aprilie 1835 de galbeni	3
				Idem la 1 Octomvrie	3
				„ „ 1 Aprilie 1836	3
				„ „ 1 Octomvrie	3
					<u>12</u>
					1.608

No. zapisului	LUNA ȘI ZIUA	NUMELE IMPRUMUTĂTORILOR	Sumele împrumutate		
			In galbeni	Socotiți în lei peste tot	
				Bucăți	L e i
			<u>63.500</u>		2.000.250
548	Decemvrie 12	Hiler Manuah evreu saraf	3.750	—	118.125
549	"	Idem	3.250	—	102.375
550	"	"	3.000	—	94.500
551	" 28	"	1.200	—	37.800
552	"	"	1.270	—	40.005
553	"	"	1.000	—	31.500
554	"	"	1.010	—	31.815
555	"	"	780	—	24.570
		Peste tot . . .			4.125.820

Cu toate aceste adăogiri asupra impozitelor, anul 1835 lasă un deficit în sumă de Lei 1.367.627,05^{1/2}, deși bugetul fusese evaluat cu o neajungere de Lei 2.092.568.¹⁾

Pentru preîntâmpinarea acestui deficit s'au făcut împrumuturi în sumă de Lei 2.231.986, din care s'au plătit chiar în

1) Analele Parlamentare ale României Tom. V, pag. 77, lit. E.

Sumele ce s'au plătit din această în leatul 1834		Ce au rămas datorie a se plăti pe viitorime		Aicea se înseamnă dobânzile cu care s'au făcut împrumutarea și alte băgări de seamă	Galbeni
Le i	P.	Le i	P.		
		2.000.250		Pe lângă această sumă de dobândă s'a slobozit alte 4 zapise cu data dela 1 Octomvrie 1834 tot pentru dobândă socotindu-se câte 4% ^o afară din 6 cu soroc a se plăti însă :	
				No. 544 zăpis a se plăti la 1 Aprilie 1835 galbeni 1.270	
				No. 545 Idem la 1 Octomvrie . . . . . " 1.270	
				No. 546 " " 1 Aprilie 1836 . . . . . " 1.270	
				No. 547 " " 1 Octomvrie . . . . . " 1.270	5.080
				<u>12.700</u>	12.700
				Din care la sorocul dela 1 Aprilie 1835 galbeni 3.175	
				" " " " " 1 Octomv. " 3.175	
				" " " " " 1 Aprilie 1836 " 3.175	
				" " " " " 1 Octomv. " 3.175	
				<u>12.700</u>	
		118.125		Cu soroc la 3 ani și cu dobândă câte 7 ¹ / ₂ % la pungă.	
		102.375		Asemenea	
		94.500		Asemenea	
		37-800		Asemenea	
		40.005		Asemenea	
		31.500		Asemenea	
		31.815		Asemenea	
		24.570		Asemenea	
589.356	60	3.536.463	60		

cursul anului Lei 1.424.213, rămânând de plată reștul de Lei 807.773.¹⁾ Din această sumă s'a plătit încă în anul 1836 Lei 773.123, lăsând a se plăti în viitor restul de Lei 34.650.²⁾

Dăm mai jos tabloul sumelor împrumutate și plătite de visterie în cursul anului 1835.

1) Analele Parlamentare ale României Tom. VII, p. I, pag. 235 și 245.

2) Analele Parlamentare ale României Tom. VIII, pag. 47.

Lista de banii ce au plătit Visteria

LA CINE ANUME A FOST DATORIE			
		Lei	P.
1	Pe temeiul zăpiselor Sfatului Administrativ D-lui Kir Hiler Manoah ovrei, plata capetelor ce a împrumutat Visteria Valahiei, împrumutați pe temeiul poruncii Măriei Sale No. 272 din anul 1834.		
	Zăpis dela 13 Februarie 1835 No. 3	31 500	—
	Idem altul . . . . . No. 4	28.350	—
2	Idem tot numitului cu trei zăpise scrise dela 12 Decembrie 1834 de 10,000 galb. pe temeiul poruncii Măriei Sale dela 15 Decembrie 1834 No. 272.		
	După zăpisul No. 548 pentru galbeni 3.750		
	Idem altul No. 549. " " 3.250		
	Idem altul No. 550. " " 3.000		
		10,000	315.000 —
	Idem cu 2 zăpise scrise dela 29 Ghenarie 1835 :		
	După zăpisul No. 1 pentru galbeni 550		
	Idem altul No. 2 " " 450		
		1,000	31.500 —
	Idem cu alt zăpis No.5 scris dela 24 Februarie 1835 :		
	galbeni 2.000		
		13,000	63.000 —
3	Pe temeiul zăpisului casei Visteriei dela 3 Iunie No. 329 D-lui Marelui Vistier Alexandru Vilara pentru alți atâta ce a împrumutat Visteriei.		
4	Idem al zăpiselor sfatului Administrativ D-lui Kir Hiler zăraful plata capetelor ce a împrumutat visteria pe temeiul poruncilor Măriei Sale No. 209 și 405 :		
	După zăpis scris dela 20 Martie 1835 No. 6	28.350	—
	Idem 20 Martie " " 7	80.000	—
	Idem 15 Aprilie " " 8	100.000	—
	Idem 28 " " 9	83.484	—
	Idem 6 Mai " " 10	31.500	—
	Idem 10 " " 11	28.350	—
	Idem 10 " " 12	110.000	—
	Idem 20 " " 14	47.250	—
	Idem 4 Iunie " " 17 galbeni 1280	40.320	—
	Idem 10 " " 18 galbeni 1000	31.500	—
5	Pe temeiul zăpiselor Sfatului Administrativ D-lui Kir Hiler Manoah zăraful pentru plata capetelor de banii ce a împrumutat Visteria câte 18 galbeni la $\frac{0}{100}$ pe an :		
	După zăpis scris la 10 Iulie No. 18 galbeni 1.000	31.500	—
	" " " " " " " " 19 " 1.000	34.650	—
	" " " " " " " " 20 " 900	28.350	—
	" " " " " " " " 21 " 500	15.750	—
	" " " " " " " " 22 " 1.500	47.250	—
	" " " " " " " " 23 " 2.000	63.000	—
	" " " " " " " " 24 " 700	22.050	—
		7 700	
	De reportat	—	—

din împrumutările anului 1835

S'au plătit în curgerea anului 1835		Au rămas da- torie la 1 Ghenarie 1836		TOTAL		BĂGĂRI DE SEAMĂ
Lei	P.	Lei	P.	Lei	P.	
—	—	—	—	—	—	Dobânda câte Lei 7 parale 60 la pungă pe lună.
59.850	—	—	—	—	—	Idem
—	—	—	—	—	—	Idem
409.500	—	—	—	—	—	Idem
28.059	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	Idem
—	—	—	—	—	—	Idem
—	—	—	—	—	—	Idem
—	—	—	—	—	—	Idem
—	—	—	—	—	—	Idem
—	—	—	—	—	—	Idem
—	—	—	—	—	—	Idem
—	—	—	—	—	—	Câte 18% pe an.
—	—	—	—	—	—	Idem
580.754	—	—	—	—	—	Idem
—	—	—	—	—	—	Cu suma de lei 31.500 din zăpisiul dela 10 Iulie No. 18 s'au trecut de plățiți lei 13230 împrumuta- rea arătată la venit No. 15 Iunie 1, cum și alți lei 18270 din împrumuta- rea de lei 630.000 alcă- tuită din 2 zăpisi unul 27 și al- tul No. 28 August 1 pentru că Visteria pe cel I condei nu l'a trecut la datorii neplătite, cum și din lei 630.000 scade acești lei 18270 și trece numai lei 611.730.
242.550	—	—	—	—	—	
1.320.713	—	—	—	—	—	

LA CINE ANUME A FOST DATORIE			
		Lei	P.
	Report . . .		
6	Idem al zăpisului scris dela ..... imprimăria Logofetiei dreptăței spre plata banilor ce a împrumutat pe Visterie .	—	—
7	Pe temeiul zăpisului sfatului administrativ s'a dat la Sf. Mitropolie plata capetelor de banii ce a împrumutat pe Visteria Valahiei	—	—
	După zăpisul dela 1 Septemvrie 1835 No. 29	60.000	—
	Idem altul dela 2 " " No. 30	30.000	—
8	Idem D-lui Hiler Manoah, zaraf, plata capetelor :		
	După zăpisul dela 21 Iulie No. 25 în galbeni 7.000 . .	220.500	—
	Idem 26 " " 3.000	94.500	—
	10.000		
9	Zăpis dela Mai 17 cu No. 13 împrumutarea dela Epistimia . .	—	—
10	Idem dela Iunie 1 cu No. 16 la D. Gheorghe Papa.	—	—
11	Idem dela August 1 cu No. 27 la Hiler Manoah.	346.500	—
12	Idem la " 1 " 28	283.500	—
	Se scade ce s'au plătit din suma de lei 31.500 care se arată la No. 5	630.000	—
		18.270	--
13	Zăpis dela Decemvrie 16, No. 31 Serdarul Opran și Solomon Halfon	—	—
14	Idem dela Dechemvrie 20 No. 32 la D. Caminar Moshu. . .	—	—
	Idem dela Dechemvrie 28, No. 33, D. Serdar Opran și Solomon Halfon	—	—
	Se scad :		
	Cei trecuți la No. 2 trei zăpise No. 548, 549 și 550 în 1000 galbeni, fiind împrumutate din anul 1834 și s'au trecut după cuviință în condica fără anume paragraf.	—	—
	Peste tot . . .	--	--

S'au plătit în curgerea anului 1835		Au rămas da- torie la 1 Ghenarie 1836		TOTAL		BĂGARE DE SEAMĂ
Lei	P.	Lei	P.	Lei	P.	
1.320.713						
13.500	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	Cu dobândă pravilnică. Idem
90.000	—	—	—	—	—	Câte 18% pe an. Idem
315.000	—	9.450	—	—	—	Câte 12% pe an
—	—	25.200	—	—	—	Câte 18% pe an
—	—	—	—	—	—	Idem
—	—	—	—	—	—	Idem
—	—	611.730	—	—	—	Idem
—	—	63.000	—	—	—	Idem
—	—	35.393	—	—	—	Idem
—	—	63.000	—	—	—	Idem
1.739.213	—	807.773	—			
315.000	—					
1.424.213	—	807.773	—	2.231.986	—	

Comisia financiară trimitând în verificarea Obștei Adu-nări bugetul veniturilor și cheltuelilor pe anul 1835, atrage atenția că deficitele urmându-se unul după altul, deficit la încheierea bugetului, deficit la finele anului după executarea lui, aceasta ar fi o lucrare nepotrivită cu sfârșitul unui buget, și-și exprimă în mod imperios dorința ca bugetul anului 1836 să se încheie cât mai aproape de adevăr, cercetându-se cu deamănuntul fiecare condei în parte.

No.	L U N A și Z I U A		C E L A C I N E A N U M E	C Â T Ă S U M Ă		
	Galbeni	Lei		P		
1	Ghenar	10	Dela Hiler Manuah Sarafu	19.590	617 085	—
2	Martie	8	" Iancu Vlădoianu	3.000	94.500	—
3	"	10	" Hiler Manuah Sarafu	12 000	378.000	—
4	"	10	Idem	3.000	94.500	—
5	"	21	D-nei Hătmănesei Eleni Erachinii	900	28.350	—
6	"	21	Slăvitei Dragomănesei Marioara Șuțu	1.100	34.650	—
7	Mai	4	Hiler Manuah Sarafu	20.000	630.000	—
8	"	18	D. Serdar Gheorghe Obedeauu	2.500	78.750	—
9	"	29	D-nei Hătmănesei Elenii Filipescu	1.000	31.500	—
10	"	30	" D. Mihalache	700	22.050	—
11	Iunie	8	D. Solomon Halfon	2.860	90.090	—
12	"	10	" Secretar Culen	1.000	31.500	—
13	Iulie	1	D-nei Madame Terezia Saorvain	1.000	31.500	—
14	"	1	" Marioara Roset	600	18.900	—
15	"	1	D. Coleschi reghistrator Const. Pîrgu	3.000	94.500	—
16	August	1	Dela Hiler Manuah Sarafu	10.000	315.000	—
17	"	8	Cuvioasa maica Epistimia	400	12.600	—
18	"	24	Dela Hiler Manuah Sarafu	—	10.000	—
19	Octomvrie	4	Idem	5.000	157.500	—
20	"	9	"	2.222	70.000	—
21	Noemvr	7	"	11 235	353.902	60
22	Decemvrie	8	Dela Hătmăneasa Elenca Erachina	3.000	94.500	—
23	"	17	D. Căminaru Manolache Serghiadi	1.400	44.100	—
24	"	18	Chir Constandin Buzulea	700	22.050	—
				106.207	3.355.527	60

Anul 1836, fiind favorizat de o recoltă abundentă, bugetul Anul 1836 lasă un excedent cu toate că se acoperise și deficitul anului 1835. Totuși pentru un moment visteria, neputând să facă față tuturor nevoilor deși erau foarte limitate, a făcut împrumuturi în sumă de Lei 3.355.527,60, cu dobânzi oneroase până la 18⁰/₀ și pe termene scurte de 6 luni și chiar un an, astfel cum se poate vedea din tablourile de mai jos: 1)

DIN ACEȘTIA S'AU PLĂTIT		AU RĂMAS DATORIE		BĂGĂRI DE SEAMĂ							
Lei	P.	Lei	P.								
617.085	--			Cu dobândă câte 18 ⁰ / ₀ și cu soroc de 6 luni							
--		94.500	--	"	"	"	10 ⁰ / ₀	"	"	"	1 an
--		378.000	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	1 "
--		94.500	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 luni
--		28.350	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
--		34.650	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
630.000	--	--		"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	5 "
--		78.750	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	3 "
--		31.500	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
--		22.050	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	1 an
--		90.090	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 luni
--		31.500	--	"	"	"	12 ⁰ / ₀	"	"	"	1 an
--		31.500	--	"	"	"	12 ⁰ / ₀	"	"	"	6 luni
--		18.900	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
--		94.500	--	"	"	"	12 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
--		315.000	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
--		12.600	--	"	"	"	12 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
--		10.000	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
--		157.500	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
--		70.000	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
--		353.902	60	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	4 "
--		94.500	--	"	"	"	12 ⁰ / ₀	"	"	"	1 an
--		44.100	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 luni
--		22.050	--	"	"	"	18 ⁰ / ₀	"	"	"	6 "
1.247.085	--	2.108.442	60								

Listă de sumele dobânzilor cuvenite pe sea

LA CINE ANUME ȘI PE CE ANUME CAPETE		
Imprumutări din anul 1834		
1	D. Polcovnic-Nojin după zăpissul cu No. 3 la lei	40.950 —
Din anul 1835		
2	Epistemiei Greceanca după zăpissul No. 13	9 450 —
3	Gh. Papa, după zăpissul No. 16	25.200 —
4	Hiler Manuah cusurul din zăpissul No. 31 și 33	611.730 —
5	D. Serdar Opran și Solomon Halfon, după zăpissul No. 31 și 33	126.730 —
Din anul 1836		
6	Hiler Manuah Sarafu după zăpissul No. 1	617.085 —
7	D. Iancu Vlădeanu, după zăpissul No. 2	94.500 —
8	Hiler Manuah zarafu, după zăpissul No. 3	378.000 —
9	Idem după zăpissul No. 4	94.500 —
10	D-nei Hătmănesei Elenii Erachinii după zăpissul No. 5	28.350 —
11	D-nei Slăvitei Dragomăneasa Maria Șuțul după zăpissul No. 6 .	34.650 —
12	Hiler Manuah Saraful, după zăpissul No. 7	630.000 —
13	D. Sardar Gh. Obedeanu, după zăpissul No. 8	78.750 —
14	D-nei Hătmănesei Elenii Filipeasca după zăpissul No. 9	31.500 —
15	D. Mihalache după zăpissul No. 10	22.050 —
16	D. Solomon Halfon după zăpissul No. 11	90.090 —
17	Secretarul Culen " " " 12	31.500 —
18	D-nei Madam Terezia Saorvâin după zăpissul No. 13	31.500 —
19	D-nei Marioara Rasti după zăpissul No. 14	18.900 —
20	D. Coleschi registrator, Constantin Pârgu după zăpissul No. 15	94.500 —
21	D. Hiler Manuah Saraful, după zăpissul No. 16	315.000 —
22	Cuvioasa Epistimie, după zăpissul No. 14	12.600 —
23	D. Hiler Manuah Saraful, după zăpissul No. 18	10.000 —
24	Idem " 19	157.000 —
25	" " 20	70.000 —
26	" " 21	353.902 60
27	D-nei Hătmăneasa Eleni Erachini după zăpissul No. 22	94.500 —
28	D. Căminar Manolachi Serghiadi după zăpissul No. 23	44.100 —
	Constantin Vizulea, după zăpissul No. 24	22.050 —

ma leatului 1836 la împrumuturile visteriei ¹⁾

Dobânzi cu- venite pe sea- ma anului 1836		S'au plătit în curgerea aces- tui an.		Au rămas da- torie la zi 1 Ghenarie 1837		BĂGĂRI DE SEAMĂ
LEI	P.	LEI	P.	LEI	P.	
853	—	853	15	—	—	Socotită dela 1 Ghenarie până la 15 Martie 1836, când s'au răfuit cape-tele câte 10 ⁰ / ₀ pe an.
1.134	—	567	—	567	—	Câte 12 ⁰ / ₀ .
4.536	—	—	—	4.536	—	Câte 18 ⁰ / ₀ și afară de alți lei 2268 datorie de dobândă la această sumă pe 6 luni din anul 1835.
53.192	75	53.192	75	—	—	Câte 18 ⁰ / ₀ și socotită dela 1 Ghenarie până la 1 Octombrie 1836 când s'au răfuit rânduri rânduri capetele.
3.915	—	3.915	—	—	—	Câte 18 ⁰ / ₀ dela 1 Ghenarie până la 20 Martie 1836, când s'au răfuit capetele.
70.227	99	70 227	99	—	—	Câte 18 ⁰ / ₀ socotită până la 1 Oct. 1836 când s'au răfuit capetele; însă lei 500 din cei arătați sunt întorși la venit.
7.665	—	4.725	—	2.940	—	Câte 10 ⁰ / ₀ ,
54.810	—	39 690	—	15.120	—	" 18 ⁰ / ₀
13.702	60	9.922	60	3.780	—	" 18 ⁰ / ₀
3.954	99	2 679	9	1.275	—	" 18 ⁰ / ₀
4.836	17	1.717	77	3.118	60	" 18 ⁰ / ₀ Visteria la suma plătită are slobozii mai mult cu lei 2 bani 56, pentru care i s'au făcut cunoscut prin No.
58.357	96	—	—	58.357	96	Câte 18 ⁰ / ₀ Potrivit cu bilanțul Visteriei.
8.741	30	3.543	90	5.197	60	" 18 ⁰ / ₀
3 323	30	2.835	—	488	30	" 18 ⁰ / ₀
2.315	30	—	—	2.315	—	" 18 ⁰ / ₀ pe zile 210
9.099	10	8.108	12	990	118	" 18 ⁰ / ₀ " " 202
2.100	—	—	—	2.100	—	" 12 ⁰ / ₀ " " 200
1.890	—	—	—	1.890	—	" 12 ⁰ / ₀ " " 180
1.701	—	—	—	1.701	—	" 18 ⁰ / ₀ " " 180
5.670	—	—	—	5.670	—	" 12 ⁰ / ₀ " " 180
23.625	—	—	—	23.625	—	" 18 ⁰ / ₀ " " 150
596	48	—	—	596	48	" 12 ⁰ / ₀ " " 142
630	—	—	—	630	—	" 18 ⁰ / ₀ " " 126
6.772	60	—	—	6.772	60	" 18 ⁰ / ₀ " " 86
2.835	—	—	—	2.835	—	" 18 ⁰ / ₀ " " 81
9.378	48	—	—	9.378	48	" 18 ⁰ / ₀ " " 53
693	—	—	—	693	—	" 12 ⁰ / ₀ " " 22
286	78	—	—	286	78	" 18 ⁰ / ₀ " " 13
132	36	—	—	132	36	" 18 ⁰ / ₀ " " 12
356.973	111	201.976	77	154.997	34	

1) Analele Parlamentare ale României Tom VIII p. I pag. 69.

LA CINE ANUME ȘI PE CE ANUME CAPETE

LA CINE ANUME ȘI PE CE ANUME CAPETE			
	Pe lângă aceste mai sunt și alte sume de dobânzi trecute între cheltueli prin socotelile anului 1836 și anume:		
29	Contracțiilor exportăției sărei dobândă la 10.000 galbeni luați cu escont din 20.000 galbeni ce au avut să răspundă la 1 Aprilie	—	—
30	Lui Kir Hiler Manuah la împrumutarea de 800.000 lei pe seama miliției dela 1 Ghenarie până la 20 Aprilie 1836, când s'au răfuit capetele	—	—
31	Lui Lazăr Calenderoglu plată de dobândă la sumele ce au răspuns în Visterie înaintea sorocului din sfertul vămilor însă : Din socoteala lui Iulie la lei 90.000 pe zile 15 . Lei 450.— Idem Octomvrie la lei 37.800 pe zile 21 . . . . » 344.52 Idem Noemvrie » » 94.500 » » 10 . . . . » 472.60	—	—
32	D. Sovetnic Serviei Stoian Simici pentru plata de dobândă la sumele ce au răspuns înaintea sorocului orânduit a da în Visterie pentru exportăția sărei	—	—
33	Pentru plata de dobândă și cheltueli D. Căminarului Ștefan Moshu la polițele trase la Țarigrad în socoteala Inaltei Porți Otomane, însă : Pe semestru din urmă al anului 1835 la lei 472.000 . 16.644,114 Pe semestru 1 al anului 1836 la lei 707.928 . . . . 28.309,60	—	—

Din tablourile de mai sus deducem că se plătește chiar în cursul anului zapise în sumă totală de Lei 1.247.085, rămânând a se mai plăti restul de Lei 2.108.442.60 în viitor; de asemenea din totalul dobânzilor în sumă de Lei 441.031,117 se plătește numai suma de Lei 241.080,29.

Anul 1837 In cursul anului 1837 visteria face împrumuturi în sumă de Lei 2.804.770, din care până la finele anului achită o

Dobânzi cu-venite pe sea-ma anului 1836		S'au plătit în curgerea ace-s-tui an.		Au rămas da-torie la zi 1 Ghenarie 1837		BĂGĂRI DE SEAMĂ
LEI	P.					
2.408	42	2.408	42			
19.466	75	19.466	75			
1.266	112	1.266	112			
15.961	83	15.961	83			
44.954	54	—	—	44.954	54	
441.031	117	241.080	29	199.951	86	

parte minimă de Lei 245.070, restul de Lei 2.559.700 trecându-l în sarcina anului viitor și din totalul dobânzilor cu-venite pentru acest împrumut nu plătește decât Lei 221.160,26 restul fiind lăsat a se plăti în anul următor.

Dăm mai jos tabloul de dobânzile ce s'au plătit și sunt a se mai plăti la împrumuturile visteriei în sumă totală de Lei 5.086.036,90 pe anul 1837.

Dobânzile ce s'au plătit și sunt a se mai plăti

No.	No. zapiselor	Luna, Ziua	DE LA CINE ANUME	CĂTĂ SUMĂ		
				Galbeni	Lei	P.
			Din leat 1835			
1			Epistimia Greceanca	300	9.450	—
2			Gh. Popa	800	25.200	—
					34.650	—
			Din leat 1836			
3			D-nei Spătăreasa Eleni Erachina .	2.000	63.000	—
4			D-nu Serdarul Opran.	—	75.174	90
5	2		D-nu Ioan Vlădeanu	3.000	94,500	—
6	3		D-nu Iler Manuah zaraful	12.000	378.000	—
7	4		Idem	3.000	94.500	—
8	5		D-nei Hatmaneasa Eleni Erachina .	900	23.350	—
9	6		Slăvitei Dragomănesei Maria Șuțu	1.100	34.650	—
10	8		D-nu Serdarul Gh. Obedeanel . . .	2.500	78.750	—
11	9		D-nei Hătmăneasa Elenei Filipeasca	1.000	31.500	—
12	10		D-nu Mihalache	700	22.050	—
13	11		D-nu Solomon Halfon.	2.860	90.090	—
14	12		D-nu Secretarul Culen	1.000	31.500	—
15	13		D-nei Madam Terezia Saorvain . .	1.000	31.500	—
16	14		D-nei Marioara Roset	600	18.900	—
17	15		D-nu Coleschi Registrator Constantin Pârgu	3.000	94.500	—
18	16		D-nu Iler Manuach Zaraful	10 000	315.000	—
19	17		D-nei Cuvioasa Epistemia	400	12.600	—
20	18		D-nu Iler Manuach Zaraful		10.000	—
21	19		Idem	5.000	157.500	—
22	20		Idem	2.222	70.000	—
23	21		Idem	11.235	353.902	—
24	22		D-nei Hătmăneasa Eleni Ezachina.	3.000	94.500	—
25	23		D-nu Căminar Manolache Serghiadis	1.400	44.100	—
26	24		D-nu Constantin Vuzulea	700	22.050	—
					2246.616	90
			Din leat 1837			
27	1	Martie 13	D-nei Vorniceasa Zmaranda Manu	1.500	47.250	—
28	2	" 14	D-nei Cucoana Alexandrina Florescu	400	12.600	—
29	3	Aprilie 1	D-nei Eleanca Bălăceanca	1.650	51.975	—
30	4	" 2	D-nei Alexandrina Florescu	200	6.300	—
31	5	" 21	D-nu Lazăr Calenderoglu	3.400	107.100	—
32	6	" 24	D-nei Cucoana Eleanca Bălăceanca	600	18.900	—

la împrumuturile Visteriei în anul 1837 ¹⁾

Dob. cuvenită pe anul 1837		Ce au plătit în anul 1837		Ce au rămas datorie la 1 ^{er} Genarie 1838		Cu cât la % pe an	Pe câte zile de la datoria zăpisului până la sfârșit. an. 1837	BĂGARE DE SEAMĂ
Lei	P.	Lei	P.	Lei	P.			
1.134	—	567	—	567	—	12	360	
2.595	72	2.595	72	—	—	18	206	
5.943	—	3.780	—	2.163	—	12	360	Inșă pe 206 zile pentru lei 63.000 și pe 154 zile p. 31.500 fiindcă ceilalți s'au dat.
3.758	90	—	—	3.758	90	10	360	Dob. cuvenită la această sumă pe anul 1837 câte 10% face lei 7517,57 bani dar s'au trecut în sumă mai mică potrivit cu arătarea Visteriei.
10.789	96	7.245	—	3.544	96	12	360	Inșă pe zile 60, socotită câte 10% pe 284 zile câte 12% pentru toată suma și pentru 16 zile asemenea câte 12% p. 50.400 ce au rămas neplătite. În care rânduri, rânduri, s'au plătit capetele.
9.938	30	9.938	30	—	—	18	90	
17.010	—	17.010	—	—	—	18	360	
5.103	—	5.103	—	—	—	18	360	
6.237	—	3.118	60	3.118	60	18	360	
4.252	60	4.252	60	—	—	18	108	
5.670	—	5.181	90	488	30	18	360	
749	84	749	84	—	—	18	68	
16.216	24	7.117	32	9.098	112	18	360	
1.680	—	1.680	—	—	—	12	160	
3.780	—	1.890	—	1.890	—	12	360	
3.402	—	1.710	—	1.710	—	18	360	
11.340	—	5.670	—	5.670	—	12	360	
8.281	107	8.281	107	—	—	18	90	In care vreme, rânduri, rânduri, s'au răspuns capetele.
1.512	—	756	—	756	—	12	360	
1.050	—	1.050	—	—	—	18	210	
20.081	30	20.081	30	—	—	18	255	
8.818	107	8.188	107	—	—	18	234	
22.368	59	22.368	59	—	—	18	180	Până când s'au răfuit capetele rânduri, rânduri.
11.340	—	10.647	—	693	—	12	360	
7.938	—	7.651	42	286	78	16	360	
3.969	—	3.836	84	132	36	18	360	
4.520	30	2.835	—	1.685	30	12	287	
1.201	24	756	—	445	24	12	286	
4.660	51	3.118	—	1.542	51	12	269	
562	96	378	—	184	96	12	268	
13.333	114	—	—	13.333	114	18	249	
1.549	96	1.134	—	415	96	12	246	

1) Analele Parlamentare ale României Tom IX pag. 515.

No.	No. rapiselor	Luna, Ziua	DE LA CINE ANUME	CĂTĂ SUMĂ		
				Galbeni	Lei	P.
33	7	Aprilie 28	D-nei Medelnicearea Eufrosina Androneasca	350	11.025	—
34	8		Dela Epitropia răposatului Hagi Anghel	3.130	98.595	—
35	9	Aprilie 30	D-nu Coleschi Registrator Constantin Părvu	1.000	31.500	—
36	10	Mai 14	D-nu Procopie Dimitriu	2.000	63.000	—
37	11	Mai 20	D-nu Procopie Zaraful	4.850	152.775	—
38	12	Mai 24	D-nei Ralița Nenciulescu.	700	22.050	—
39	13	Iunie 10	D-nei Eliza fiica d-nei Aga Iordache Florescu	200	6.300	—
40	14		D-nul Secretarul Culen	250	7.875	—
41	15	Iunie 11	D-nei Maria Gheorghiu	600	18.900	—
42	16		D-nu Procopie	3.000	94.500	—
43	17	Iunie 14	D-nu Anica Petrov	300	9.450	—
44	18		D-nu Constantin Buzulea	900	28.350	—
45	19		Epitropia Casa răposatului Hagi Anghel	1.850	58.275	—
46	20	Iunie 18	D-nei Sița Nenciulescu	450	14.175	—
47	21		Maica Epistimia Greceanca	400	12.600	—
48	22	Iunie 22	D-nu Logofăt Constantin Cantăcuzino.	1.000	31.500	—
49	23	Iulie 7	Dela Eforia Spitalului Iubirei de oameni.	—	146.250	—
50	24	Sept. 15	D-nu Iler Manuah Zaraful.	6.000	189.000	—
51	25		D-nu Prăcopie Dimitriu Zaraful	1.000	31.500	—
52	26	Sept. 18	D-nu Dohțorul Nicolae Guși.	2.200	69.300	—
53	27	Sept. 28	D-nei Baroneasa Anica Iuschiul.	4.000	126.000	—
54	28	Sept. 21	D-nul Serdarul Iancul Prijbeanul	—	10.000	—
55	29	Oct. 12	D-nei Cucoana Nenciulescu	400	12.600	—
56	30		D-nei Dvorniceasa Zmaranda Manu	500	15.750	—
57	31	Oct. 15	D-nei Anica Petrov.	380	11.970	—
58	32	Oct. 24	D-nei Hătmăneasa Eleni Erachina.	1.000	31.500	—
59	33		D-nei Logofeteasa Maria Fălcoianca	500	15.750	—
60	34	Noem. 26	D-nu Iler Manuah Zaraful.	10.000	315.000	—
61	35		D-nu Procopie Dimitriu Zaraful	1.000	31.500	—
62	36	Noem. 29	D-nul Logofătul Constantin Cantăcuzino	2.000	63.000	—
63	37	Dech. 1	D-nei Hătmăneasa Eleanca Filipeasca	500	15.750	—
64	38	Dech. 2	D-nei Eleanca Bălăceanca	470	14.805	—
65	39	Dech. 4	D-nu Solomon Halfon	4.000	126.000	—
66	40		Idem	3.500	110.250	—
67	41		Idem	2.500	78.750	—
68	42	Dech. 8	D-nu Pitar Ion Mănescu	400	12.600	—
69	43	Dech. 9	D-nu Manuah Zaraful	5.000	157.500	—
70	44		D-nu Postelnicu Constantin Șutul	5.300	166.950	—
71	45	Dech. 21	D-nu Iler Manuah Zaraful.	4.700	148.050	—
			De reportat		2804.770	—

Dob. cuve- nită pe anul 1837		Ce au plătit în anul 1837		Ce au ră- mas datorie la 1 Genarie 1838		Cu cât la % pe an	Pe câte zile de la datoria za- pisului până la sfârșit. an. 1837	BĂGARE DE SEAMĂ
Lei	P.	Lei	P.	Lei	P.			
1.334	3	992	30	341	93	18	242	
11.929	119	4.436	90	7.493	29	18	242	
2.520	—	1.890	—	630	—	12	242	
7.119	—	2.835	—	4.284	—	18	226	
16.805	30	6.874	105	9.930	45	18	220	
1.208	—	1.208	—	—	—	18	137	
126	—	126	—	—	—	18	40	
523	—	523	—	—	—	18	133	
1.880	66	—	—	1.880	66	18	193	
1.417	60	1.417	60	—	—	18	30	
458	39	458	39	—	—	18	97	
2.778	36	—	—	2.778	36	18	196	
3.787	75	3.787	75	—	—	18	70	
1.360	96	—	—	1.360	96	18	192	
1.209	72	—	—	1.209	72	18	192	
1.307	30	1.307	30	—	—	18	83	Când s'au și plătit.
7.028	15	—	—	7.028	15	10	173	
9.922	60	—	—	9.922	60	18	105	
1.653	90	—	—	1.653	90	18	105	
3.534	36	—	—	3.534	36	18	102	
3.864	—	—	—	3.864	—	12	92	
330	—	—	—	330	—	12	99	
267	90	—	—	267	90	12	78	
409	60	—	—	409	60	12	78	} Inșă pe 40 zile pe lei 12.600 și pe 38 zile p. lei 7875.
299	30	—	—	299	30	12	75	
693	—	—	—	693	—	12	66	
346	60	—	—	346	60	12	66	
5.355	—	—	—	5.355	—	18	34	
535	60	—	—	535	60	18	34	
976	60	—	—	976	60	18	31	
228	45	—	—	228	45	18	29	
138	21	—	—	138	21	12	28	
1.638	—	—	—	1.638	—	18	26	
1.433	30	—	—	1.433	30	18	26	
1.023	90	—	—	1.023	90	18	26	
138	72	—	—	138	72	18	22	
1.653	90	—	—	1.653	90	18	21	
1.252	15	—	—	1.252	15	18	15	
666	27	—	—	666	27	18	9	
319.310	107	194.538	86	124.772	21			

D E L A C I N E A N U M E

No.	No. zăpiseilor	
		Report . . .
		Se adaugă :
72	3	Rezoluția Visteriei, D-lui Simici, acout pe 31 zile la 174.228 sfanțihi ce urmau ca să-i răspundă la 17 Februarie. . . . .
73	17	Rezoluția Visteriei, lui Procopie zaraful dob. la 2.000 galbeni pe 4 zile ce au răspuns la Consulatul Rusesc în socoteala Visteriei . . . . .
74	30	Rezoluția Visteriei D-lui Andrei Ghermani, escont pe 23 zile, adică dela 15 Mai până la 8 Iunie la lei 80.000 ce are a da Casieriei la 8 Iunie 1837 câte 1/2‰ pe lună . . . . .
75	37	Rezoluția Visteriei D-lui N. Gherman escontul convenit la lei 33.005 și la lei 109.527 ce au răspuns înaintea sorocului . . . . .
76	43	Rezoluția Visteriei lui Chir Procopie, dobânda ce se cuvine pe 15 zile la 2.000 galbeni ce au respuns la 1 Iunie din cifertul vâmlor pe luna Iunie. . . . .
77	69	Rezoluția Visteriei D-lui Chir Procopie Dimitriu zaraful dobânda la 2000 galbeni ce au respuns din bani cifertului Vâmlor pe luna August în primirea D-lui Maiorului Popescu 2-la socotită dela 30 Iulie până la August. . . . .
78	78	Rezoluția Visteriei idem, dobânda de la 31500 ce au răspuns din bani cifertul Vâmlor socotită dela 7 până la 15 August . . . . .
79	83	Rezoluția Visteriei D-lui Andrei Gherman acout pe 15 zile la 2000 galbeni ce se cuvine ca să-i răspundă la 17 August din banii exportații sărei . . . . .
80	90	Pe temeiu ofisului Măriei Sale lui Vodă, D-lui Chir Iler Manuah zaraful dobânda la lei 334.789 socotită de la 19 Iulie până la 15 Septembrie . . . . .
81	99	Pe temeiu Visteriei lui Iler zaraful, dobânda la 4.000 galbeni capete dela 15 până la 29 Septembrie . . . . .
82	109	Pe temeiu rezoluției Visteriei D-lui Procopie Dimitriu zaraful dobânda la 3.000 galbeni capete ce au răspuns din banii cifertului vâmlor pe luna lui Octomvrie înaintea sorocului, socotită pe 15 zile, adică dela 1 până la 15 Octomvrie. . . . .
		D-lui Iler Manuah zaraful dobânda la 212.359 ce s'au răspuns la Țarigrad prin polițe în socoteala plății către Prea Inalta Poartă . . . . .
		Total . . .

Dob. cuvenită pe anul 1837		Ce au plătit în anul 1837		Ce au rămas datorie la 1 Genarie 1838		Cu cât la % pe an	Pe câte zile de la datoria zapisului până la sfârșit. an. 1837	BĂGARE DE SEAMĂ
Lei	P.	Lei	P.	Lei	P.			
319.310	107	194.538	86	124.772	21			
5.880	—	5.880	—					
126	—	126	—					
920	—	920	—					
686	36	686	36					
472	60	472	60					
504	—	504	—					
126	—	126	—					
472	60	472	60					
11.417	44	11.417	44					
882	—	882	—					
708	90	708	90					
4.426	10	4.426	10					
345.932	47	221.160	26	124.772	21			

Anul 1838 La 1 Ianuarie 1838, visteria țării se găseà datoare cu următoarele sume rămase neplătite din împrumuturile contractate până la aceà dată :

Din împrumuturile anului 1834	Lei	11.236,—
„ „ „	1835 „	9.450,—
„ „ „	1836 „	1.032.814,90
„ „ „	1837 „	2.559.700,—
Total de plată Lei		<u>3.613.200,90</u>

Ar fi să repetăm acelaș lucru, dacă am continuà să examinăm semele visteriei pe fiecare an în viitor, întrucât situația erà aceeași cași în trecut, nu se făcuse nici cea mai neînsemnată îmbunătățire pe cale economică, care să fi putut da o mai bună stare materială locuitorilor și care ar fi atras după sine neapărat o urcare a veniturilor precum și încasarea lor la timp. Erà și acum în evidență vechiul sistem nenorocit de adăogiri și scăderi asupra dărilor dejà existente, după cum anii erau buni sau răi, visteria însă se aflà mereu în suferință și împrumuturile se succed regulat.

Vom expune în mod sumar împrumuturile ce s'au făcut și sumele plătite.

Așà în anul 1838 visteria s'a împrumutat cu suma de

Lei 3.264.073,60 astfel cum se arată în următorul tablou.

Anul 1839 În anul 1839 visteria se împrumută cu suma de Lei 3.190.365,30 din care se plătește chiar în cursul anului Lei 288.295, rămânând de plată la 1 Ianuarie 1840 suma de Lei 2.902.070,30.¹⁾

Nu putem să dăm o listă a sumelor împrumutate întrucât ele au fost înglobate cu sumele rămase de plată din împrumuturile anului 1838, de asemenea nu ne este posibil să dăm cuantumul dobânzilor plătite fie global fie în parte, întru cât nu găsim nici o specificare în această privință.

La 1 Ianuarie 1840 visteria erà datoare din împrumuturi cu următoarele sume :

Din anii 1835—1837	. Lei	1.091.250,—
Din anul 1838	. . Lei	1.580.443,60
Din anul 1839	. . . Lei	2.902.070,30
Total de plată		Lei <u>5.573.763,90</u>

1) Analele Parlamentare ale României Tom. X, pag. 253.

D A T O R I I	Sumele datoriiilor		BĂGARE DE SEAMĂ
	Lei	P.	
Imprumuturi cu zapisele Sfatului 1838.			
Chir Iel saraful cusur din imprumutarea de galbeni 11.629 în 1629 galbeni . . .	51.313,60		Plătiți în anul 1839.
Hătmăneasa Elena Erachina 1.500 galbeni	47.250,—		
Joița Roset 350 galbeni	11.025,—		
Dragoman Cola 500 galbeni	15.750,—		
Clucereasa Maria Roset 1.400 galbeni	44.100,—		Plătiți în anul 1839.
Costache Nicolau 650 galbeni	20.475,—		
Anica Grădișteanca	10.000,—		
Pitarul Costache Cârlova 300 galbeni	9.450,—		
Epistimia Greceasca 270 galbeni	8.505,—		" " " "
Aga Ion Manu 2.000 galbeni	63.000,—		" " " "
Chir Procopie Saraful din imprumutarea 1.000 galbeni în 500 galbeni	15.750,—		" " " "
Păhârniceasa Elena Bălăceanca 1.000 galbeni	31.500,—		Aseme ea.
Stolniceasa Zmaranda Crețulescu 230 galbeni	72.450,—		
Dim. Zisul Hagi Autotiu în 4.000 galbeni în 3.000 galbeni	94.500,—		
Stolnicul Iacovache Prijbeanul în 300 galbeni	9.450,—		
Constantin Vizulea 800 galbeni	25.200,—		
Catinca Bălăceanca 350 galbeni	11.025,—		
Maior Paznaschi 800 galbeni	25.200,—		
Cucoana Manda Costeasca 700 galbeni	22.050,—		
Dragomian Cola 650 galbeni	20.475,—		
D. Dohtor Ion Țucăr 10.000 galbeni	315.000,—		
Idem Țucăr 5.000 galbeni	157.500,—		
Hătmăneasa Elena Erachini 2.000 galbeni	63.000,—		
Marele Ban Mihail Ghica în patru zapise câte 500 galbeni, unul în 2.000 galbeni	63.000,—		} Plătiți din aceștia în anul 1839 galbeni 500.
Gheorghe Ispirescu 2.500 galbeni	78.750,—		
Medelnicer N. Alexandrescu din imprumutarea de 1 500 galbeni în 900 galbeni	28.350,—		Plătiți în anul 1839.
Costea Onorie 400 galbeni	12.600,—		Plătiți în anul 1839.
Cucoana Luxița Coridalef în 750 galbeni	23.625,—		
Epitropia Casei răposatului Ion Hagi Anghel 2.000 galbeni	63.000,—		

D A T O R I I	Sumele datoriilor		BĂGARE DE SEAMĂ
	Lei	P.	
Căminarul Manolache Serghiadis 400 galbeni	12.600,—		Plătiți în anul 1839.
Medelnicerul N. Alexandrescu 1.850 galbeni	58.275,—		
Căpitan Rasfeschii	21.855,—		
Chir Dimitrie Doridis 750 galbeni	23.625,—		
Spătarul Ion Roset	15.000,—		
Sorica Caciornia 100 galbeni	3.150,—		Plătiți în anul 1839.
Polcovnicul Hristache Vasiliu 300 galbeni	9.450,—		
Marina Mănciuleasca 350 galbeni	11.025,—		
Luxița Dumanicioaica	20.000,—		
Colonel Ion Odobescu 1.000 galbeni	31.500,—		
N. Adam Gherman 6.000 galbeni	189.000,—		
Chir Ilie Saraful 3.500 galbeni	110.250,—		
Idem Ilie 4.000 galbeni	126.000,—		
Sorica Caciornia 100 galbeni	3.150,—		
Clucerul Grig. Obedeianul 1.000 galbeni	31.500,—		
N. Adam Gherman 6.000 galbeni	189.000,—		Asemenea Asemenea Asemenea Asemenea Asemenea
Idem 1.800 galbeni	56.700,—		
Cucoana Sevastița Mavru 2.000 galbeni	63.000,—		
Madam Baroneasa Maria Rucman 600 galbeni	18.900,—		
N. Budișteanu 1.800 galbeni	56.700,—		
Polcovniceasa Rucsandra Malisefschina 500 galbeni	15.750,—		
Paharnicul Ion Brijbeanul 500 galbeni	15.750,—		
Clucerul Grigorie Obedeianul 600 galbeni	18.900,—		
Dohtorul N. Gusi 1.600 galbeni	50.400,—		
Gh. Adam Gherman 1.000 galbeni	31.500,—		
Maioreasa Marghioala Coleri 10.000 galbeni	315.000,—		
Ilie Manuah Saraful 1.000 galbeni	31.500,—		
Marele Ban Mihail Ghica 2.200 galbeni	69.300,—		
Chir Solomon Halfon 5.000 galbeni	157.500,—		
Polcovnicul Hristache Vasiliu 3.000 galbeni	94.000,—		
Dob. ce se cuvine a se plăti la aceste împrumuturi socotită până la 1 Ghenuarie 1839	3.264.073 60		Plătiți în anul 1839. } S'au plătit din aceștia în anul 1839 lei 20.475. 3.402.336,60
	138.263		

Trecând acum la bugetul anului 1840, observăm în partea **Anul 1840** cheltuelilor suma de Lei 4.281.896,13 drept „cheltueală efectuată în prefacerea zăpiselor vechi plătite“, iar în partea veniturilor suma de Lei 1.061.916,80 rezultată prin prefacerea acelor zăpise, ceea ce ne-ar face să credem că s'ar fi operat stingerea unor împrumuturi vechi prin altele noi.

Că această operație s'ar fi făcut pentru reducerea dobânzei sau în alt scop, nu putem afirma nimic precis, lipsindu-ne datele.

Avem însă o listă de banii ce s'au plătit din datoriile vechi ale visteriei după zăpisele Sfatului Administrativ, în cursul acestui an, în sumă de lei 2.095.705,¹⁾ indicându-ni-se în acelaș timp plata fiecărui zăpis pe nume de împrumutător.

Dacă această sumă o vom deduce din totalul împrumuturilor rămase neplătite la 1 Ianuarie 1840, mai rămâne de plată suma de Lei 3.478.058,90 în care intră și suma zăpiselor prefăcute în cursul acestui an; or, din Obștescul bilanț încheiat la 1 Ianuarie 1841 constatăm că ar mai fi rămas de plată împrumuturi pe trecut și prezent în sumă de Lei 3.045.183,60,²⁾ deci cu o diferență în minus de Lei 432.875,30, ceea ce ne-ar îndreptăți să credem că și această sumă a fost plătită fără a se fi trecut în lista sumelor plătite, sau într'o altă listă separată, însă când s'a făcut controlul asupra executării bugetului s'a observat și s'a dedus din totalul datoriilor.

De altfel aceasta este o presupunere a noastră, căci nu-i putem da altă explicație.

Tot astfel s'a procedat și în anul 1841, care la 1 Ianuarie **Anul 1841** 1842, lăsa neplătit din împrumuturi pe trecut și curent suma de Lei 1.984.985,³⁾ astfel cum se arată în tabloul următor.

Această sumă s'a plătit în cursul anilor 1842 și 1843, rămânând de plată la 1 Ianuarie 1844 următoarele:

Din anul 1840	Lei 217.000
Din anul 1841	Lei 90.000
Din anul 1842	Lei 77.816
Total de plată Lei	<u>384.816</u>

1) Analele Parlamentare ale României Tom. X, pag. 453.

2) Analele Parlamentare ale României Tom. XI, pag. 423.

3) Analele Parlamentare ale României Tom. XII, pag. 205.

**Obștesc bilanț de starea întru care s'a aflat Visteria
Prințipatului la zi 1 Ghenarie 1842.**

No. curent	D A T O R I I	Câtă sumă		TOTAL	
		Lei	P.	Lei	P.
	Din împrumuturi 1837				
1	Dela baroneasa Iusciul	126.000	—	126.000	—
	1838				
2	Dela Madam Baroneasa Rucman	18.900	—		
3	La casele făcătoare de bine	40	—	18.940	—
	1839				
4	Infățișătorul zapisului	94.500	—		
5	Baroneasa Rucman	44.100	—		
6	Tituleaincoi Iovetnica Anastasia Romaneasca	31.500	—		
7	Pităreasa Catincă Briceasca	6.000	—		
8	Epistimia Grecesca	25.200	—		
9	Căminăreasa Zinca Moshu	47.250	—	248.650	—
	După §§-ri 1840				
10	Pentru drumuri și păduri	89.820	—		
11	D-ei Ecaterinei Timoni	63.000	—		
12	D-ei Căminăreasa Zinca Moshu	53.550	—		
13	Eforia Spitalelor	146.250	—		
14	„ pensiilor	217.000	—		
15	Maior Nicolae Lahovar	52.250	—	621.870	—
	Din anul 1841				
16	Biserica Sf. Spiridon din București	42.525	—		
17	Eforia Spitalelor	51.030	—		
18	Matei Protopopov	126.000	—		
19	Eforia pensiilor	90.000	—		
20	Stacki Svoetmic Iacovenko	109.620	—		
21	Manda Costeasca	37.800	—		
22	Consulatul Rusesc	157.500	—		
23	Serdarului Iancu Trăsnea	315.000	—		
24	Către veniturile anului 1842	40.150	—	969.625	—
	Total			1.984.985	—

Din cele arătate rezultă că totalul sumelor împrumutate de Visterie, cu începere din anul 1832 până în anul 1840, se urcă la suma de Lei 24.813.049,86, din care în anul 1840 mai rămăsese de plată minima sumă de Lei 217.000.

Aceasta ne dovedește că bugetele pe ultimii ani s'au soldat cu excedente, cari au permis să lichideze nu numai datoriile trecutului, dar și acelea cari s'ar mai fi angajat în cursul anilor din urmă, bine înțeles pe termene scurte, așa că până la închiderea anului ele au și fost achitate, căci din semele Visteriei vedem că începuse să se achite și datoriile după paragrafe de cheltueli rămase în întârziere.

În anul 1845 Visteria s'a împrumutat dela Cassa Centrală a Mânăstirilor cu suma de Lei 2.800.000, pentru care s'a liberat zăpăsul Sfatului Administrativ No. 1 din 2 Martie 1845. Acest împrumut a fost motivat pentru a preîntâmpina cheltuelile făcute de Domnul Gheorghe Bibescu (1842—1848) la Constantinopol, precum și pentru acoperirea unei părți din cheltuelile de instalația în domnie, cari în total se urcase la suma de Lei 3.465.000. Împrumutul contractat s'a hotărât a se plăti în curs de mai mulți ani din Cassa rezervă. Anii 1845/46

Cu începere din acest an, împrumuturile contractate de Visterie iau o formă cu totul nouă; de unde până acum am văzut că Visteria se împrumută cu sume mai mult sau mai puțin însemnate dela particulari, pe termene scurte și fără ca să se arate necesitatea împrumutării acelor sume, în acest an vedem că Visteria se împrumută dela o cassă specială motivându-și nevoia împrumutării, iar prin zăpăsul pe care-l liberează, se specifică că suma împrumutată, se va plăti într'un curs de mai mulți ani.

Domnia lui Gh. Bibescu, din punctul de vedere financiar, se poate socoti foarte fericită, întru cât grație lui se ajunge la echilibrarea bugetului, așa că în 1846, datoriile vechi toate erau plătite și Visteria dispunea de o rezervă de aproape 4 milioane.

La 1 Ianuarie 1847 s'a încheiat un contract, pentru arendarea Ocnelor de sare pe timp de 6 ani, cu Colonelul Alexie Simici și Maior Mișu Anastasievici, pe suma de Lei 20.945.000, cu obligațiunea de a răspunde Visteriei în primii doi ani ai arendărei câte Lei 2.472.500, iar pe ceilalți patru ani câte 4.000.000 pe fiecare an. Anii 1847/48

În bugetul în curs evaluându-se venitul Ocnelor la suma

de Lei 3.490.833,13 lipseau Visteriei, pentru acoperirea cheltuielilor Lei 1.018.333,13.

Pentruca Visteria să nu fie în suferință, pe temeiul Ofisului Măriei Sale cu No. 27, întărit prin raportul cinstitei Obștești Adunări cu No. 250, urmă ca dânsa să se împrumute pe anii 1847 și 1848, cu acei bani dela o Cassă publică, adică cu suma de Lei 2.036.666,26, care sumă urmă a se acoperi din prisosul venitului Ocnelor începând dela anul al III-lea al arendărei, astfel că până la finele anului al VI-lea să fie achitată întreaga sumă.¹⁾

Prevederile erau cât se poate de juste și în spiritul financiar, dacă cauza evenimentelor politice, cari încep și la noi odată cu anul 1848, nu ar fi răsturnat echilibrul financiar, apărut o clipă numai și înmormântat apoi pentru multă vreme.

Datoriile încep a formă din nou un șir nesfârșit, cari nu se vor putea plăti decât cu mari sacrificii.

Anii 1849/52 La 1 Ianuarie 1849, situația financiară eră din cele mai grele, încasărilor aproape stagnau, așa că rămășițele ajunseră la suma de Lei 5.174.410, iar datoriile se urcară la o sumă cu mult mai mare, adică de Lei 8.891.831,25, din cari Lei 5.103.957,25²⁾ erau numai din împrumuturi, astfel după cum se specifică în tabloul de mai jos.

No. Zapis.	LUNA ȘI Z I U A	DELA CINE ANUME	S U M A	
			LEI	P.
—	—	Din capitalurile cutiilor satelor după decretul căzutului guvern No. 87 primiți în lunile August și Septemvrie	1.008.957	25
		Dela Casa Centrală din suma zapisului Sfatului administrativ de lei 1.000.000 pe temeiul decretului căzutului guvern No. 113 negăsindu-se banii s'a luat numai	900.000	—
	Oct. 12	Dela Casa Eforiei Spitalului pe temeiul decretelor No. 43, 652 și 992	565.000	—
		Dela Stabul Corp. V pe temeiul decretului cinstitei Căimăcanii No. 1299 pentru dobândirea productelor de îndestulare a oștirilor rusești în 20.000 olandezi	530.000	—
		Total Lei	3.103.957	25
5	Dec. 15	Imprumutați în 1845 pentru acoperirea cheltuielilor de instalarea Domnului G. Bibescu .	1.000.000	—
		Imprumutați în 1847 pentru împlinirea venitului Ocnelor	1.000.000	—
			5.103.957	25

1) Analele Parlamentare ale României Tom XIV, pag. 1147.

2) Analele Parlamentare ale României Tom XV, pag. 723.

Armatele rusești și turcești, intrând în țară, Visteria a fost nevoită ca pentru întreținerea lor să contracteze împrumuturi cu dobândă până la 12⁰/₀ pe an. În cursul anului 1849 Visteria s'a împrumutat cu suma de Lei 5.405.445.

Thibault Lefèbvre în „Etudes diplomatiques et économiques sur la Valachie“ (Paris), expunând reaua stare a finanțelor, arată că datoria principatului la finele anului 1849 se urcă la 18.301.677 piaștri = 6.771.617,87 franci și anume:

	Piaștri	Franci
Datoria la 1 Ianuarie 1848 provenită din anul 1842	2.356.244,19 =	871.810,—
Datoria contractată în 1848 din cauza intrării Rușilor și Turcilor	1.477.985,13 =	546.854,—
Datoria pentru întreținerea armatelor de ocupație rusești în 1848	8.135.132,— =	3.009.998,84
Datoria pentru întreținerea armatelor de ocupație turcești în 1848	736.903,34 =	272.654,20
Diferite cheltueli pentru întreținerea armatelor	991.099,16 =	366.706,—
Di erite cheltueli pentru întreținerea armatelor	890.359,24 =	329.432,83
Datoria pentru întreținerea armatelor rusești până la 1 Ianuarie 1850	1.600.000,— =	592.000,—
Datoria pentru întreținerea armatelor rusești până la 1 Ianuarie 1850	250.000,— =	92.500,—
Datoria pentru acoperirea deficitului bugetar din 1849	<u>1.863.953,— =</u>	<u>689.662,—</u>
	18.301.677,— =	6.771.617,87

După cum vom vedea această datorie s'a mărit cu împrumuturile contractate în cursul anului 1850 în sumă de Lei 5.076.889,30, așa că la 30 Decembrie 1850 avem o datorie de Lei 19.525.075,34; iar rămășițele de încasat numai de Lei 2.426.287, pe care deducându-le din totalul datoriilor, ar mai rămâne o datorie netă de Lei 17.098.788,¹⁾ dacă însă vom adăoga la această sumă și deficitul anului 1851 provenit din cauza perturbațiunilor continui și a plăței dobânzilor în sumă de Lei 1.964.961, la 1 Ianuarie 1852 ne găsim în fața unei datorii de Lei vechi 19.063.749 sau Lei noi 7.060.684, cheltuiți aproape în întregime pentru ocupațiunea rusească.

1) Anale Parlamentare ale României Tom XVI, pag. 1989 și 2169. Bulletinul Ofic al al țării Românești No. 14 din 27 Martie anul 1853.

**Bilanț de rămășiți și datorii pe anul 1850 alcătuit
cu aproximație până la sfârșitul lui Dechemvrie al acestui an.¹⁾**

No.	D A T O R I I	Sumele		Observații
		Lei	P.	
	Din anul 1846			
1	Din § 17 câștiul al 3 din lei 56.000 ai clădirilor de poștie la 8 puncturi, rămași neplățiți Petarului Matache Eliad Gontraciul	4.000	—	
	Din anul 1847			
2	Din § 18 ce sunt hotărâți pentru deschiderea unei ocne după un metod sistematic prin mineralogul adus pentru aceasta, rămași neplățiți	13.584	39	
	Din anul 1848			
3	La § 13 pentru dregerea drumurilor și a podurilor din Principat.	291.094	—	
4	Rămași neplățiți la Casa Centrală din suma de lei 2.800.000 ce s'au luat cu împrumutare pentru acoperirea cheltuelilor urmate la instalația Domniei fost prinț Bibescu	1.000.000	—	
5	Luați cu împrumutare de la Casa Centrală în anul 1847 p. acoperirea cheltuelilor Visteriei pe acest an	1.000.000	—	
6	Idem de la Casa Centrală după decretul nepravilnicului guvern No. 113.	900.000	—	
	Datorii după zapisele sfatului Administrativ pe leat 1849			
7	Dela Stabul corpului al 5-lea	525.000		
	" D. Căminar M. Darvari	63.000		
	" Epistimia Greceanca.	31.500		
	" Idem	34.650		
	" Frați Halfon	40.000		
	" Pitar Lazăr Calenderoglu	31.500		
	" Clucer D. Ioanidis	31.500		
	" D-nei Agreasa Luksa Mavrocordat	15.750		
	" Colonel N. Lahovari	47.250		
	" Pitar N. Tătăranu	126.000		
	" Tudorache Predescu	40.000		
	" Clucer D. Ioanidis	15.120		
	" Conțipist C. Movilă	78.750		
	" Steabul corpului 5-lea	472.500		
	" Logoteasa Manda Cocoreasca	37.800		
	" Anastasia Romanico	45.450		
	" Polcovnic rus Al. Birzov.	74.700		
	" Pitar Lazăr Calenderoglu	28.000		
	" Aga C. Crețulescu	31.500		
	" Păhărniceasca Catinea Miteasca	110.250		
	" Elenca Săuleasca	22.050		

1) Analele Parlamentare ale României, Tom. XVI, pag. 1969.

No.	D A T O R I I	Sumele		Observații
		Lei	P.	
	Dela Zoița Machedonschi	9.000		
	” Eforia Spitalelor fără dobândă	218.115		
	” Serdar Catinca Tănăseasca	10.000		
	” Paharnic Scarlat Geanoglu	40.950		
	” Pitar Lazăr Calenderoglu	48.825		
	” Frați Halfon	37.260		
	” Spiridon Gazoti	47.250		
	” Panait Trandafilu	63.000		
	” Vornic C. Cantacuzino	63.000		
	” Leon Gerlendi	126.000		
	” D-nei Baroneasa Anica Iuscul	126.000		
	” D. Leon Cerlendi	252.000		
	” D. Leon Cerlendi	63.000		
	” Spiridon Gazoti	40.950		
	” Clucer C. Niculescu Câța	50.400		
	” Căminar Mihail Darvari	63.000		
	” Clucer Petre Poenaru	94.500		
	” Mărgărit Ivanovici	157.500		
	” Liuța Isvoranu	157.500		
	” Paharnic Ispas Făgărășanu	63.000		
	” Adam Anastasiu	37.800		
	” Doctor Apostol Arsache	236.250		
	” Anica Costea	22.500		
	” Tănase Carabulea	26.000		
	” Marghioala și Slugerul Gh. Iconomu	8 000		
	” Anica Cuciubei	133.875		
	” Maior Stoica	31.500		
	” Aga Costache Crețulescu	31.500		
	” Andrei Adamovici	18.000		
	” Clucer C. Costescu	31.500		
	” Cinstita Casă a Eforiei spitalelor prin cinstitul departament al Cre- dinței	565.000		
	Dela Steabul Corpului al V-lea	630.000		
		5.405.445	—	
8	La Casa Centrală p. cei împrumutați Măriei Sale fostului domn Bibescu și pe care Măria Sa i-a plătit la Visterie din venitul exportăției felurimii vitelor deosebite din tarifa vămilelor galbeni 17.540	552.510	—	
9	Din legiuitile 6 zile ale drumurilor nelucrate . . .	716.142	24	
10	Cei primiți în Casa Visteriei, din capitalurile cutii- lor satelor	1.008.957	25	
11	Cei ce au rămas neplățiți din suma de lei 315.000 hotărâți a se slobozi pentru îmbunătățiri publice .	43.558	—	
12	Cei ce sunt a se întoarce de către Visterie la cins- tita dejurstvă pentru clădirei cazărmei numită Sf. Gheorghe	1.173.086	29	

No.	D A T O R I I	Sumele		Observații
		Lei	P.	
13	Suma ce după socotelile comisiei îndestulării oștirilor Rusești, alăturată pe lângă departamentul din năuntru este a se plăti dela intrarea acestei armii în țară până la sfârșitul an. 1850 lei . 7.451.253, 8 Se scade suma ce s'a plătit de Vis-terie în cursul an. 1848, 1849 și 1850 <u>6.091.653,28</u>	1.359.599	21	
	Din anul 1850			
14	Lefile rămase neplătite după § 3	671.797	—	
15	Din simbria vătășelor și a sluşbașilor mesei pașapoartelor alăturată pe lângă Agie	6.900	—	
16	Simbria dorobanților administrației și poliției	29.206	14	
17	Simbria dorobanților comisiilor	2.000	—	
18	Inchirieri de case publice	19.497	4	
	Lemne de încălzit	22.134	—	
20	Cheltueli de drum	8.268	8	
21	Dregerea drumurilor și podurilor din Prințipat	157.500	—	
22	Pentru acoperirea lefurilor amplexorilor obștești epitropii	60.102	—	
23	Cei rămași neplătiți comisarilor dela scheli pentru transportul serei	2.803	—	
	Datorii după zapise pe 1850			
	Dela D-1 Anghel Hagi Pandeli	94.500,—		
	„ Măria Sa D-na Elisabeta Știrbei	23.940,—		
	„ Gh. Ivanovici	28.125,—		
	„ Căpitan Zadorobanți	37.705,—		
	„ Dohtor N. Picolu	56.700,—		
	„ Logofătu D. Ralet	94.500,—		
	„ N. Vasiliu	63.000,—		
	„ Vorniceasa Smaranda Manu	34.650,—		
	„ Aga Pană Băbeanu	113.400,—		
	„ D-na Căpitan Elenca Erachina	94.500,—		
	„ N. Colceag	81.900,—		
	„ Paharnicul Scarlat Geanolu	31.500,—		
	„ Mihail Cobruha	22.500,—		
	„ Registrator de coleg. C. Pârgu	189.000,—		
	„ Leon Cerlenti	189.000,—		
	„ Idem	157.500,—		
	„ Praporcicul Pash. Sumiceanu	50.000,—		
	„ Logofăt D. Ralet	94.500,—		
	„ Gh. Ivanovici	70.000,—		
	„ Clucer C. Slătineanu	103.500,—		
	„ Pitar C. Carp	31.500,—		
	„ Aneta Ianu Parizer	25.200,—		
	„ Clucer Al. Conduratu	31.500,—		
	„ Ion Fav	31.500,—		

No.	D A T O R I I	Sumele		Observații
		Lei	P.	
	Dela Serdar C. Cernovodeanu	31.500,—		
"	Leon Cerlenti	315.000,—		
"	Smaranda Presiceanu	13.000,—		
"	Clucer Simeon Marcovici	20.000,—		
"	Vornicu C. Cantacuzino	45.000,—		
"	Tarsița Negri	78.750,—		
"	Agiasa Lascăr	15.750,—		
"	Vornicu Barbu Catargiu	47.250,—		
"	Vornicu C. Cantacuzino	78.750,—		
"	Marița Deșloaica	173.250,—		
"	Ion Fiescu	252.000,—		
"	Triandafil Varta	252.000,—		
"	Casa Bisericii Noi Sft. Spiridon prin D-1 Paharnic Tase Pestreanu	140.000,—		
"	Triandafil Varta	220.000,—		
"	Andrei Vrubleschi	63.000,—		
"	Serdăreasa Elena Foiasca	15.750,—		
"	Casa răposatei Tarsița Boteanca	9.069,30		
"	Săftica Multeasca	20.000,—		
"	C. Mavrulea	20.000,—		
"	Casa Centrală	630.000,—		
"	Comisionerstva de proviant în 100.000 ruble argint	1050 000,—	5.076.889	30
			19.525.075	34

Pentru acoperirea acestui deficit Comisia financiară a procedat în acelaș mod cași în trecut, recurgând la veniturile mănăstirilor închinat și neînchinat,¹⁾ și la aplicarea mai multor zecimi pe un șir de ani.

Cum însă de astă dată situația eră cu mult mai grea, Comisia a găsit de cuviință ca să se ia dela fiecare sătean și proprietar câte 2 zecimi adiționale și un 50/0 asupra proprietăților cari nu vor aveà locuitori ; să se pună la ajutor eparchiile și mănăstirile închinat și neînchinat, cu începere dela 1 Ianuarie 1851, cu câte o a 4-a parte din veniturile lor până la stingerea complectă a întregii datorii. Mănăstirile închinat, fiind în afară de regulele ocârmuirii veniturilor Statului, propune să se vândă prin licitație perceperea veniturilor lor, ca să se poată astfel cunoaște și dreptul Statului și al locașurilor. Prin acest mijloc Comisia financiară nu s'a înșelat de loc în prevederile sale, căci acea a 4-a parte a rezultat din concurența licitațiunei.

Prin aceste propuneri se asigură un venit de vre-o 4 mil. 600.000 lei și anume :

Lei 1.900.000 totalul celor două zecimi adiționale și 50/0 asupra venitului pământurilor nelocuite.

„ 1.260.000 $\frac{1}{4}$ venitul mănăstirilor cari pot să se ridice pe calea adjudecațiunilor publice la Lei 5 mil. 040.000 în loc de 3.412.494, sumă la care s'a ridicat în anul 1847.

„ 1.440.000 $\frac{1}{4}$ din venitul dioceselor și mănăstirilor indigene.

Lei 4.600.000 totalul anual,

care urmă să se adune de Visterie ca *fond de amortisment numai în plata datoriei publice*, până la desăvârșita răfuire a capitalului și a dobânzilor.²⁾

Pentru prima oară întâlnim această denumire. Domnul Barbu Știrbei înființase acest fond numai pentru timpul necesar la plata datoriei contractată, pentru acoperirea cheltuelilor necesare armatelor de ocupație.

1) Cesar Boliac, Mănăstirile închinat.

2) Analele Parlamentare ale României Tom. XVI, pag. 2287 ; N. Iorga, Mărturii istorice privitoare la viața și domnia lui Știrbei Vodă pag. 530/536 ; Thibault Lefèbvre. op. cit. pag. 226.

Clerul grec, opunându-se însă, au fost supuse numai mănăstirile neînchinat și totuși Domnul Barbu Știrbei, reuși prin regularitate și control, atât asupra cheltuelilor cât și asupra încasărilor, ca enorma datorie să fie plătită și redusă în 1853 la suma de Lei 6.700.000.

În toamna anului 1853, izbucnind războiul între Ruși și Turci din cauza locurilor sfinte, Domnul Barbu Știrbei la 16 Octombrie 1853 se retrage din domnie și se duce la Viena, încredințând ocârmurirea Sfatului Administrativ extraordinar. Autoritatea superioară fiind înlocuită cu agenți rusești, armatele ruse intră în țară, pentru a căror întreținere trebuise neapărat să li se procure proviziile necesare și rușii neavând bani, emit pentru plata tuturor cumpărăturilor bonuri cu curs forțat până la suma de Lei 17.590.000. Turcii schimbând teatrul luptelor din Valea Dunării în Crimeia, Rușii în Iulie 1854 își retrag armatele din principat și nu plătesc din întreaga datorie decât Lei 5.276.647, restul rămâne în sarcina visteriei.

Conform înțelegerii cu Turcia, trupele Austriace intră în Principat la 3 Septembrie 1854 și nu mult după aceasta Barbu Știrbei întorcându-se în țară își reia frânele domniei.¹⁾ El caută cu orice preț să aducă la îndreptare finanțele care fusese lăsate în ruină și abia în anul 1855 ajungând a încheia socotelile, vede cu durere că datoria, care fusese redusă în 1853 la suma de Lei 6.700.000, se adăogase cu rămășița împrumuturilor făcute și neplătite de Ruși de Lei 12.313.553, pe lângă cheltuelile ocupației Austriace dela intrarea lor în țară până la 7 Iunie 1855 în sumă de aproape 7.000.000 Lei, astfel că datoria Statului se urcase la o sumă de aproape Lei 26.013.553 (9.625.355).

Domnul Barbu Știrbei menține cele 2 zecimi din trecut și suportă cheltuelile armatelor austriace, fără vreo urcare oarecare a datoriilor Statului, pe care le fixează la finele anului 1855 la suma de Lei 25.988.459,17.

---

1) Buletinul Oficial al țării Românești No. 66 și 72/1854.

Tablou de starea financiară a visteriei la finele anului 1855¹⁾

A	TOTAL		OBSERVAȚIUNI	
	Lei	P.		
Restul datoriei din Lei 19.063.749 ce a fost până la finele anului 1850	4.646.479	21		După bilanțul visteriei pe anul 1854 lit. A trimis la Divanul obștesc pe lângă ofisul No. 332 din a. crt. 1855.
B				
Deficitul anului 1853	333.244	28		După socotelile întărite în anul 1853.
» » 1854	1.682.934	19		După socotelile visteriei îndreptate la Divanul obștesc pe lângă ofisul No. 332 arătat mai sus însă : Veniturile anului 1854 Lei . . . . . 20.742.157,33 Cheltuelile » » » . . . . . 22.425.102,52 prin urmare deficit Lei 1.682.934,19
C				
Cheltueli ostășești spre a căror întâmpinare visteria se împrumută și face datorii, însă :				
Pentru armia rusă dela intrarea ei în țară în anul 1853 și până la a ei desăvârșită retragere în anul 1854				
	Pentru aprovizionari și altele cari se consideră de către oștiri că vor fi despăgubite Visteriei	Chirii de încăperi de locale spitalești, reparații mobile, diferite transporturi, ecleraj esofaj cari se pretind de oștiri a rămâne în sarcina țării		
	10.674.584	31	6.915.606	6
Pentru cea Otomană	4.646.208	14	1.280.965	19
Pentru Austrieni	—	—	1.085.082	39
Din suma de Lei 10.674.584,31 se scad Lei 5.276.647 primiți de Visterie de la Intendența rusă . .	15.320.793	5	9.281.654	24
	5.276.647	—	—	—
	10.044.146	5	9.281.654	24
			17.590.190	37
			5.927.173	33
			1.085.082	39
			31.265.106	17
			5.276.647	—
			25.988.459	17

1) N. Iorga. Mărturii istorice privitoare la viața și domnia lui Știrbei Vodă pag. 594/95.

Bugetul anului 1856, lăsând un prisos de Lei 2.738.580 a fost întrebuițat la suportarea cheltuelilor extraordinare pe acest an.

În același timp Cassele publice, oferiau rezerve însemnate de peste Lei 28.000.000, din cari aceia a Mănăstirilor Lei 5.000.000, a Mitropoliei Lei 3.000.000 și a Podurilor și Șoselelor Lei 8.500.000.

Această rezervă a făcut cu puțință procurarea sumelor necesare ocupațiunilor armatelor străine până la împlinirea veniturilor, cari dacă și acum ar fi fost împrumutate dela privați ca în trecut, ar fi încărcat bugetul cu procente fabuloase.¹⁾

În acest an s'a decretat abolițiunea sclavajului încercată pentru prima oară în anul 1847 sub domnia lui G. Bibescu și a doua oară în baza legii din 11 Fevruarie 1856 sub Barbu Știrbei. Prin această din urmă lege s'a acordat proprietarilor de sclavi drept despăgubire 10 galbeni de individ, până la suma de 500 galbeni se plăteă în numerar, iar tot ce se treceă peste această sumă s'a dat de Visterie Obligațiuni de ale Statului de câte 200 galbeni fiecare, purtând un interes de 5⁰/₀ pe an, cu începere dela 1 Iulie 1857. Dobânda se plăteă la finele anului, iar plata capitalului urmă să se facă prin tragere la sorti.²⁾

Drept despăgubire țigani, plăteau la Cassa Visteriei 50 Lei pe an, care sumă a format un fond denumit al desrobiților, administrat de Mitropolitul țarei și cinci boeri.

Totalul emancipațiilor până la finele anului 1859, este în număr de 50.310, din cari 3247 fără pretenție, aparținând Statului și mănăstirilor și 47.063 cu despăgubiri a 10 galbeni de cap, sau galbeni 470.630=Lei 14.824.845 calculat a Lei 31 parale 20, galbenul.³⁾

Din întreaga sumă s'a liberat 1498 Obligații, în valoare de Lei 9.347.520, rămânând a se mai emite și pentru suma de Lei 20.580 proprietarilor ale căror drepturi nu se constatase încă, deci în total Lei 9.368.100, iar restul s'a plătit în numerar de Visterie celor cu drepturi sub 500 galbeni.

1) Al. D. Xenopol, Ist. Românilor Tom. 6, pag. 437.

2) Vestitoru Românesc No. 16 din 29 Octomvrie 1856.

3) Monitorul Oficial No. 107 din 7 Mai 1860. Starea financiară a Țarei Românești la retragerea din Domnie a lui Barbu Știrbey.

Situația anului 1856 și abolițiunea sclavajului (prima emisiune de obligațiuni).

Prima tragere la sorți a avut loc la 30 Ianuarie 1861.

Prin urmare în anul 1857, pentru prima oară se emit aceste Obligațiuni, în baza cărora țara devine debitoare față de foștii proprietari ai țiganilor și trebuie să li se plătească pe fiecare an, procentele stipulate, iar capitalul reprezentat prin acele Obligațiuni nu urmă a li se restitui decât acelorale căror Obligațiuni ar fi eșit la sorți.

Acest mijloc de stingere al datoriilor contractate prin emisiune de Obligațiuni cu stipulațiunea expresă de rambursare și bonificare de interese, ar forma fondațiunea datoriei noastre publice.

Am văzut că Domnitorul Barbu Știrbei, încă din anul 1850, din cauza datoriilor prea însemnate pe care le contractase țara în suportarea cheltuelilor de ocupație ale armatelor rusești, turcești și austriace, datorii destul de mari față cu veniturile Principatului pentru a putea fi achitate într'un singur an, înființase fondul de amortiment în plata datoriei publice, credem însă, că denumirea era împrumutată și nu corespunde unei stări de fapt, căci datoriile nu fusese contractate cu stipulațiune de rambursare treptată și constituire de interes, în care scop să se fi făcut și vreo emisiune de Obligațiuni perpetui sau pe termen.

Domnitorul Barbu Știrbei, în dorința de a ușura finanțele, căută mijloace de a mări veniturile și în acest scop insistă mereu pe lângă Turci de a regula cestiunea mănăstirilor închinatelor Grecilor, însă cum această afacere era prea încurcată și domnia lui mărginită la 7 ani, cari erau aproape a se împlini cu anul 1856, nu putu ajunge la un rezultat favorabil finanțelor țării sale. Totuși el cu economia cea mai severă și cu privigherea menținerii ordinii în socoteli a adus foarte multă rânduială în finanțe.

II. MOLDOVA

Bugetele Moldovei dela anul 1832 până la anul 1856 și împrumuturile contractate. Anii 1832/47.

Dacă am proceda la fel făcând și pentru bugetele Moldovei aceiași examinare cași asupra bugetelor Munteniei, am observa dela început o deosebire caracteristică și anume că bugetele Moldovei erau mai cu îngrijire evaluate sau mai în legătură cu nevoile și starea vitală a poporului, întrucât

ele se soldează cu excedente; dintre bugetele anilor 1832—1850, numai acelea pe anii 1835 și 1838 lasă deficite și aceasta din cauza anilor răi agricoli. Nu este mai puțin adevărat că bugetul anului 1838 dela început a fost evaluat cu o neajungere și Domnul Mihai Sturza, care știa bine că Rusia nu va încuviința adăogirea vreunei zecimi la capitația plugarilor, iar chestiunea mănăstirilor închinată întâmpină greutăți mari în rezolvirea ei, a comunicat Obșteștei Adunări la 1 Martie 1838, că deficitul care va rezultă la finele anului îl va luă asupra sa, acoperindu-l cu din însăși averea sa particulară.¹⁾

Evaluarea cumpănită a bugetelor a făcut ca Moldova să nu recurgă la împrumuturi decât foarte târziu și atunci forțată de cauze neprevăzute.

Rezervele rezultate se înglobau la veniturile anului viitor, ceeace făcea să mărească cheltuelile în proporția corespunzătoare, așa că până la un punct oarecare credem că ne aflăm în fața unor situații normale, cari însă din nenorocire nu durează decât până la anul 1848, când din cauza intrării armatelor rusești în țară, găsim că Visteria a luat cu împrumutare suma de Lei 157.000, dela Logofătul Alecu Balș, în baza adresei No. 1457 și a Inaltei rezoluții pusă pe anaforaua Visteriei No. 3668; din suma de mai sus s'a plătit o parte și a mai rămas de plată în 1849 suma de Lei 143.486 bani 57¹/₂. Tot în acest an Visteria s'a împrumutat cu o sumă mult mai mare fără să o putem preciza, însă din recapitulăția budgetului acestui an, găsim că ar fi rămas de plată suma de Lei 733.356,07¹/₂ „din cei luați cu împrumutare“, nu găsim însă nimic specificat la venituri, sau să dăm peste oarecari indicii asupra vreunui împrumut.

Dela 1850 starea financiară pare a se înrăi din ce în ce și aceasta din cauza evenimentelor politice cari nu-i mai dădeau răgaz; pentru un moment ne vine a crede că iarăși începuseră timpurile de sub fanarioți. Din cauza ocupațiunei armatelor rusești din 1848, se cheltuise din Cassa rezervei Lei 1.108.990, afară de suma de Lei 544.595 par. 113 trecuți prin semele Visteriei pe 1848 și 1849 ca cheltuiți pentru întreținerea acelorași trupe. In afară de împovărările de

1) Analele Parlamentare ale Moldovei Tom. VIII, partea II, pag. 567.

mai sus, bugetul pe anul 1850, lasă un deficit de Lei 541.788. Din sama acestui an deducem că Visteria ar fi împrumutat dela Aga Constantin Ciocan, din București, în trebuințele Statului, suma de Lei 1.260.000, după anaforaua Sfatului No. 3175, împărțită Visteriei în copie pe lângă adresa No. 3234, care sumă urmează a se plăti jumătate în termen de un an, și jumătate împreună cu a lor dobândă la vremea arătată,¹⁾ suma este trecută la venituri extraordinare. Totuși deficitul crește și în anul 1851 îl găsim în sumă de Lei 1.060.768, iar în cursul anului 1852, eșind trupele din țară, el se reduce la suma de Lei 655.266.

Anul 1853. Bugetul anului 1853, erà să lase un excedent, dacă o nouă invazie a oștirilor rusești n'ar fi avut loc în Iunie 1853, din care cauză echilibrul statornicit al finanțelor țării se răstoarnă, și la finele anului 1853 ne aflăm în fața unui deficit în sumă de Lei 1.223.817, în afară de datoria trecutului către Inalta Poartă, care pe acel an nu se plătitise. În fața acestei noi invaziuni Domnitorul Gr. A. Ghica (1849—1856) fuge la Viena, iar guvernul provizoriu stabilind bugetul pe anul 1854, nu găsește altceva mai nimerit pentru acoperirea deficitului anului 1853, decât să supprime din buget paragraful plăței tributului, a listei civile și plata agentului la Constantinopol, ceea ce a făcut ca să soldeze bugetul cu un excedent de Lei 1.410.358. Înțelegem bine că excedentul nu erà decât în aparență și vom vedeà că starea erà mult mai rea. Insuși Domnitorul Gr. A. Ghica, în comunicarea ce o face Divanului General în 10 Mai 1856, arată că în Octomvrie 1854, întorcându-se în țară, a găsit Cassa rezervei împovărată cu o sumă de Lei 2.408.345, și că această sumă a mai crescut prin plata tributului și a agentului nostru la Constantinopol pe un an și jumătate, așa că neajunsul erà în sumă de Lei 3.025.091, după cum se poate dovedi și din tabloul supus de către Ministrul finanțelor, P. Mavrogeni, Domnitorului pe lângă raportul din 8 Noemvrie 1854 sub No. 6271.²⁾

Anii 1854/55. În fața unei situațiuni atât de grele Consiliul extraordinar

1) Bugetul de venituri și cheltueli al Ministerului de finanțe din Moldova pe anul 1850, pag. 494.

2) D. A. Sturdza, Acte și documente relative la Istoria Renașterii Românilor Tom. III pag. 466.

decide a se contractă împrumuturi. Așa se explică că în buget găsim la venituri extraordinare suma de Lei 166.500 și la cheltueli aceiași sumă, ca bani luați cu împrumutare dela bancherii Leiba Kană și Moisa Idel Wexler,¹⁾ pe termen de 4 luni începător dela 9 Noemvrie 1854, urmând a li se înapoia la împlinirea termenului.

Acest împrumut s'a făcut pe temeiul Jurnalului încheiat de Sfatul Ocârmuitor extraordinar prezidat de Înălțimea sa Domnitorul, înaintat Visteriei în copie pe lângă adresa Secretariatului de Stat din 8 Noemvrie cu No. 3785. Suma în chestiune se împrumutase pentru îndestularea trupelor Austriace din Capitală. Suma de altfel e ridiculă față cu întrebuintarea ei, știut fiind că eră nevoe de sume cu mult mai mari; aceasta ne dovedește însă cât de restrâns eră creditul Statului, și cât de puțini bani se găseau pe atunci în Moldova.

Pe baza aceluiași Jurnal, în 9 Decemvrie 1854, se contractează un împrumut de Lei 2.400.000 la bancherul Hillel B. Manuah din București, pentru a acoperi neajunsul anului 1854. Împrumutul de mai sus nefiind suficient mai rămânea un deficit de Lei 642.367. Pentru acoperirea acestui deficit cât și a cheltuelilor extraordinare urgente ce nu se puteau înlătură, s'a mai contractat un alt împrumut de Lei 2.500.000 dela Maiorul Mișu Anastasievici tot din București; cu toate acestea bugetul anului 1854 se soldează cu un deficit de Lei 103.718,73^{1/2}. Această aparentă ușurare a finanțelor nu a fost decât până la închiderea anului 1855, căci bugetul anului 1856 lasă un deficit în sumă de Lei 3.583.898,78, din cauză că din bugetul acestui an, s'a scos dela venituri, venitul Ocnelor de sare evaluat la circa Lei 1.450.000, iar cheltuelile s'au încărcat cu plata pe 12 luni a sumei împrumutate, dela bancherul Hillel B. Manuah, plus suma hotărâtă pentru despăgubirea proprietarilor de robi liberați din sclavie.

Examinând semile Visteriei pe anii 1854, 1855 și 1856 constatăm că împrumuturile contractate s'au plătit în modul următor:

1) Împrumutul de Lei 2.400.000, împreună cu dobânda pe 30 luni, s'a urcat la suma de Lei 2.710.000, care s'a hotărât a se plăti astfel:

Situația anului
1856 și împru-
muturile con-
tractate.

1) Bugetul Moldovei pe anul 1854, pag. 636.

In anul 1855	Lei 1.156.000
In anul 1856	Lei 1.060.000
In anul 1857	Lei 494.000
	<u>Lei 2.710.000</u>

Din § 24 de sub rubrica cheltuelilor bugetului pe anul 1855 vedem că s'a plătit o sumă mai mare decât cea menționată și anume: Lei 1.196.172,60, în care intră pe lângă anuitatea împrumutului de Lei 2.400.000 și dobânda banilor împrumutați dela bancherii Leiba Kană și Moise Idel Wexler, precum și cheltuiala aducerei banilor dela București, adică:

în contul împrumutului făcut în 1855, capete și dobândă	Lei 1.156.000,—
cheltuiala aducerei banilor dela București	
și paguba suferită din cursul monezilor	Lei 35.732,60
dobânda pe 4 luni, la împrumutul de Lei 166.500, împrumut care s'a plătit la împlinirea termenului	Lei 4.440,—
Total:	<u>Lei 1.196.172,60</u>

Din suma de Lei 1.156.000 cât trebuia să se plătească în 1855, nu s'a plătit decât Lei 1.063.333,39, drept aconto, lăsând restul în sarcina anului viitor, care după cum vom vedea era destul de împovărat.¹⁾

2) Împrumutul de Lei 2.500.000 cu dobânda de 10⁰/₀ pe an, pe termen de 4 ani, cu începere dela 1 Octomvrie 1855, s'a hotărât a se plăti astfel:

In anul 1856 Lei 250.000	} Prin anuități din 3 în 3 luni.
In anul 1857 Lei 1.052.083,40	
In anul 1858 Lei 968.750,—	
In anul 1859 Lei 885.416,80	
Total: Lei 3.156.250,20	

Examinând sama Visteriei pe anul 1856 la § 24 al cheltuelilor efectuate în plata împrumuturilor contractate în 1854 și 1855, s'a alocat suma de Lei 1.310.000, astfel:

1) Bugetul Ministerului de finanțe pe anul 1855 pag. 672.

rata împrumutului făcut la bancherul Hillel	
B. Manuah	Lei 1.060.000
și dobânda pe primul an, convenită la împru- mutul de Lei 2.500.000	Lei 250.000
	<u>Lei 1.310.000</u>

În cursul acestui an 1856, s'a luat cu împrumutare dela Maiorul Mișu Anastasievici, suma de Lei 1.375.000, pe termen de 3 ani și 2 luni, cu dobânda de 10⁰/₀ pe an, plătită cu începere dela 1 Noemvrie 1856.

Din aceste constatări reese că împrumuturile se achitau regulat, totuși dobânzile cele mari unite cu cheltuelile armatelor austriace, aduc la sfârșitul domniei lui Gr. Ghica un neajuns de lei 6.984.148¹⁾ (lei n. 2.586.721).

Cu toate acestea este departe de a se compară situația Moldovei cu acea din Muntenia, unde neajunsul la aceeași dată era în sumă de Lei 25.988.459 (lei n. 9.625.355).

Domnia lui Gr. Ghica, a fost aspru criticată în ceea ce privește finanțele Statului și de aceea ne permitem a da în rezumat conținutul unei broșuri apărută în acele timpuri sub titlul „Observation sur l'état actuel des finances en Moldavie, présenté à la Caimacamie par le Vestiar Ch. Rosetti, rapport du 10 Août 1856 (Bruxelles, imprimerie de Gustav Gratiot et comp)“, datorită lui Alexandru Catargiu fost Director al Departamentului finanțelor dela 2 Noemvrie 1854—15 Iulie 1856, prin care se pun lucrurile în adevărata lor lumină, dându-ni-se niște relațiuni de o foarte mare importanță asupra stărei finanțelor de sub ultimii doi ani ai domniei lui Gr. Ghica.

Critica și apărarea Domniei lui Gr. Ghica din punctul de vedere al finanțelor.

Prin această broșură de 66 pagini, împreună cu actele justificative, tipărite pe două coloane, în românește și în franțuzește, căută să se spulbere toate acuzațiile aduse finanțelor Moldovei.

Nu-i putem cunoaște data aparițiunii întrucât nu poartă nici o mențiune asupra ei, de asemenea nu am găsit însuși raportul în cestiune asupra căruia s'a făcut de către Alexandru Catargiu, observațiunile pe cari le vom vedea mai jos și din cari nu rezumăm decât pe acelea în strânsă legătură cu lucrarea noastră.

1) Buletinul Oficial al Țării Românești No. 17 din 22 Septemvrie 1856.

La 12 Septemvrie 1856, apare o broșură oficială tipărită în presa buletinului legilor, sub titlul „Rapport à S. E. le Caimacam sur l'état du département des finances en Moldavie“.

Acest raport scris în franțuzește și în românește, subscris de Vornicul Scarlat Rosetti, Ministrul finanțelor și contra-semnat de K. Negruți, Directorul acestui Departament, purtând data de 10 August 1856, a fost ținut secret timp de o lună, și n'a fost dat la lumină decât în momentul când orice răspuns pe calea publicității erà imposibil, din cauza restabilirii cenzurei, care adusese suprimarea tuturor jurnalelor independente, apărând numai organul oficial al Guvernului „Gazeta Moldovei“.

Raportul erà motivat pe necesitatea de a supune un expozeu detaliat de starea diferitelor ramuri a serviciului public, pentru a servi ca bază la cercetările cari ar fi ulterior cerute în interesul țării de către Comisarii Inaltelor puteri; însă aceasta erà numai un pretext, căci prin el tindea să atace cu înverșunare pe oamenii Guvernământului Prințului Ghica, cari cuprinși de sentimente adevărat patriotice îmbrățișaseră cu toată căldura cauza unirei.

Finanțele țării fură mijlocul cel mai potrivit de a compromite în fața publicului, oamenii, cari făcuse parte din guvernul dela 2 Noemvrie 1854. Pamflete ordinare scrise de pene vândute sau de oamenii ce aspirau a dobândi pozițiuni înalte, descriau cu culorile cele mai negre, imputând numai oamenilor puși în capul Statului la 2 Noemvrie 1854, o situație financiară nenorocită în adevăr, dar care în realitate fusese moștenită dela predecesori și în mare parte dela șirul crudelor încercări, cari dela 1848 bântuiau neconținut Principatul.

Ca act oficial destinat a lămurì pe comisari în lucrările lor, un asemenea raport oficial nu puteà rămâne fără răspuns din partea acelor acuzați pe nedrept.

Vornicul P. Mavrogeni, care a făcut parte din acel Guvern, ca Șef al Departamentului finanțelor, s'a crezut obligat să adreseze o protestare către agenții puterilor semnatare a tratatului din Paris, spre a fi supusă Comisarilor.

Alexandru Catargiu, ca Director al Departamentului finanțelor în timpul Ministerului dela 2 Noemvrie 1854 și solidar

responsabil pentru acțiunile imputate, ar fi răspuns imediat invinuirilor aduse prin acel raport, dacă presa ar fi fost liberă, dacă publicitatea nu s'ar fi erijat în monopol. Din cauza cenzurii însă el tipărește broșura sa la Bruxelles și mai mult ca sigur că nu a dat-o la iveală decât odată cu apariția tuturor gazetelor, cam pe la finele anului 1858, sau începutul lui 1859, când unirea devenise un fapt îndeplinit.

Prin broșura sa el căută să respingă articol cu articol toate acuzațiile conținute în raportul lui Scarlat Rosetti, între cari și următoarele :

1) Că la 2 Noemvrie 1854 fiind în visterie o rezervă de Lei 1.138.478, s'a absorbit îndată,

2) Că peste două luni s'a arătat un deficit de Lei 2.204.780 pentru a cărui acoperire s'a făcut împrumuturi,

3) Că Visteria are un deficit de Lei 13.000.000.

La 2 Noemvrie 1854, P. Mavrogeni, fiind numit Ministru de finanțe, la intrarea sa în funcțiune, a făcut bilanțul finanțelor Statului și prin raportul No. 6271 din 8 Noemvrie 1854, adresat Domnitorului Gr. Ghica, arată toată jena financiară a Statului și stabilește clar, că deficitul real al tezaurului la finele anului 1854 va fi aproximativ de Lei 3.025.009,97.

În consecință Consiliul Administrativ trebuind a face față grelei situațiuni, a fost forțat să recurgă la împrumuturi pe care le și votă la 9 Noemvrie 1854, așa că pretinsa rezervă n'a existat.

Relativ la aserțiunea că tezaurul eră grevat de o datorie de Lei 13.000.000, s'a răspuns că deficitul dela 2 Noemvrie 1854—1 Iulie 1856 s'a suit la suma de Lei 6.984.148; pentru cel ce va ține socoteală de toate cheltuelile extraordinare, de plata dobânzilor pentru împrumuturile ce contractase Visteria, spre a întâmpina noianul de cheltueli ce se adunase deodată, de reducerea sumei de Lei 1.450.000 dela venituri în urma concesiilor făcute antreprenorului Ocnelor, spre a scăpa pe locuitori de transportarea silită a sărei pe un preț derizoriu, ușor se va explica deficitul de mai sus; deci numai în dorința de a compromite Ministerul dela 2 Noemvrie 1854, se adăogă la datoria de mai sus încă vre-o 6.000.000 care formează datoria Statului pentru răscumpărarea robilor, emancipați pe baza legii din 11 Decemvrie 1855, însă uitau acuzatorii că această datorie nu poate fi pusă în aceiași cate-

gorie cu datoria provenită din neajunsurile succesive ale bugetelor anuale.

Serviciul intereselor datoriei contractate, pentru abolirea sclavajului cași amortismentul său anual se află regulat prin contribuțiunile plătite de emancipați împreună cu alte sume anume afectate.

Acest capitol nu poate fi confundat cu acelea ale datoriei care apăsă tezaurul imediat și apoi legea emancipării nu fusese de nimeni dezaprobată.

Prin aceste lămuriri Alexandru Catargiu, spulberase acuzațiunile nedrepte aduse gestiunei finanțelor guvernului de la 2 Noemvrie 1854 susținând încă, că față de crudele încercări, consecință a evenimentelor și a sistemelor noastre politice, cari dela 1848 bântuiau Moldova, este de mirat cum deficitul a fost atât de mic.

Abolițiunea
sclavagiului.

Domnia lui Gr. Ghica, este glorificată prin emanciparea țiganilor. Deși încă din 1844 Adunarea generală extraordinară hotărîse liberarea sclavilor în schimbul indemnității proprietarilor în drept,¹⁾ totuși în anul 1855 Decemvrie 11 s'a decretat abolițiunea sclavajului și cași în Muntenia s'au liberat proprietarilor de robi Obligațiuni purtătoare de interese, rambursabile prin tragere la sorti.

Intreaga datorie rezultată pentru liberarea sclavilor s'a regulat definitiv tocmai în anul 1858, până când treptat se liberase foștilor proprietari de robi Obligațiuni în valoare nominală de Lei 5.727.500.

Domnitorul Gr. Ghica în dorința de a face ca finanțele Statului să fie cât mai prospere, în ultimul timp al guvernării sale căutase resurse noi de venituri; în acest scop făcuse o lege relativă la veniturile mănăstirilor închinată și o alta asupra taxelor de timbru, la a căror aplicare Poarta n'a, consimțit.

Starea financiară a principatelor dela tratatul din Paris până la 1 Ianuarie 1864.

Răsboiul Crimeei terminându-se prin încheierea tratatului din Paris dela 18/30 Martie 1856, s'a dat Moldovei, Basarabia luată de Rusia și în baza art. 24 din acel tratat s'au convocat Divanurile Ad-hoc din Iași și București pentruca

1) Gazeta Moldovei din 28 Noemvrie No. 99 din 1855.

poporul obijduit de veacuri să-și spuie păsurile lui, cari erau cristalizate în patru memorabile puncte, dela care depindea regenerarea întregii vieți românești și anume:

1) Garantarea autonomiei țării și a drepturilor sale internaționale, astfel cum erau definite prin capitulațiunile încheiate între țările române și sublima Poartă în anii 1393, 1460 și 1513, precum și neutralitatea teritoriului Moldo-României.

2) Unirea Moldovei și Munteniei sub o singură ocârmuire.

3) Principe strein cu ereditatea tronului ales în una din dinastiile domnitoare din Europa, ai cărui moștenitori născuți în țară să fie crescuți în religia ei.

4) Guvern constituțional reprezentativ, potrivit cu vechile obiceiuri ale țării, o singură adunare obștească întemeiată pe o bază largă electivă, astfel ca să reprezinte interesele generale ale populației românești. Pe lângă aceste patru puncte au mai cerut: desființarea privilegiilor de clasă, egalitatea tuturor Românilor înaintea legii și așezarea dreaptă și generală a contribuțiilor în proporție cu averea fiecăruia fărăosebire.¹⁾

Lucrările Divanurilor Ad-hoc, formează una din paginile cele mai mărețe ale istoriei renașterii noastre. În ele se oglindesc dorințele întregului popor român muncit de veacuri întregi, pentru a-și cuceri libertatea. Din Divanuri făceau parte reprezentanții Clerului, Deputații proprietarilor mari și mici ai orașelor și ai târgurilor, așa că prezentă cea mai frumoasă priveliște a mândriei naționale, când foștii Domni ai principatelor erau veniți acolo la olaltă cu țărăanii, frământați de acelaș gând. Cuprinși cu toții de un patriotizm și o abnegație fără seamăn, au învins greutățile și au pus temelia *României moderne*, când rând pe rând și într'un timp relativ scurt toate dorințele poporului român au fost realizate, începând cu actul cel mai greu, acela al unirii din anul 1859, prin îndoita alegere dela 5 și 24 Ianuarie a lui Alexandru Cuza, ca Domnitor al Principatelor Române-Unite.

De acum încolo se impunea Românilor datoria ca să se organizeze ca Stat modern, toți cetățenii urmând să fie egali

---

1) D. A. Sturdza, Acte și documente privitoare la Istoria Renașterii României Vol. VI, partea I, pag. 141.

înaintea legilor, nu numai de drept ci și de fapt, trebuia depusă o muncă încordată și continuă din partea tuturor întru cât nu se putea rupe de odată cu obiceiurile trecutului, așa că cu multă dreptate s'a zis: „la începutul anului 1859 stă România în grea cumpănă între trecut și viitor... lumea veche eră încăerată cu lumea nouă... dela rezolvirea înțeleaptă și solidă a acestui conflict depindea viitorul poporului român“.

Trebuia deci să se lichideze complet cu moștenirea trecutului din toate punctele de vedere: politic, social și economic, făcând să dispară antagonismul privilegiilor de clasă și dorința de supremație, pentruca țara să fie așezată pe noi temelii, astfel ca opera începută să se cimenteze spre asigurarea viitorului.

Piedicile au fost pe cât de mari pe atât de numeroase, însă spre mândria noastră națională au fost învinse cu desăvârșire.

Sub continue frământări politice, cari vor dura aproape zece ani, pentru punerea bazelor unui Stat modern chemat la viața socială, să urmărim situația financiară în ambele Principate.

Muntenia.

Incepând cu Muntenia vom vedea că eră foarte anevoios să se îndrepte greaua situație financiară moștenită.

Anii 1857/58.

Bugetele cași în trecut se soldează cu deficite mari, astfel acela al anului 1857 lasă un deficit bănesc de Lei 5.507.097,13 și al anului 1858 de Lei 5.030.442,34, așa că la începutul anului 1859 după bilanțurile încheiate de Ministerul Controlului găsim următoarea datorie:¹⁾

1) Din capitalurile Casselor Comunale	Lei	965.887,01
2) Din depozitele Tribunalurilor	„	1.577.115,08
3) Din depozitele Municipalităților	„	168.831,23
4) Din depozitele către particulari	„	16.691,—
5) Din capitalurile magistratelor Turnu și Ruși de Vede	„	190.000,—
6) La fondul beneficiului recruților	„	46.131,30
7) La particulari pentru produse	„	8.058.076,01
8) La Poarta Otomană	„	26.535,30
9) Către foștii posesori de sclavi	„	9.424.800,—
	Lei	<u>20.474.068,13</u>

1) Expunerea de motive a proiectului de lege relativ la fixarea bugetului general al Statului pe anul 1865 pag. 6 și 7 și Monitorul Oficial din 13/25 Ianuarie 186

Pentru a se lichida această datorie, trebuia, ca consecință logică a dorinței realizate „că toți românii sunt egali înaintea legilor și a impozitelor“ am zis trebuia, cași clasele privilegiate, cari mai înainte erau scutite de darea personală, de acum încolo să fie impuse fără excepție, ceea ce n'a fost așa de ușor; totuși s'a transformat în fapt căci în bugetul pe anul 1859 găsim impuse la capitație toate clasele sociale, trecându-se de asemenea în buget și veniturile fondurilor speciale, spre a fi supuse astfel unui control mai eficace din partea Adunărilor legiuitoare; s'a votat și darea fonciară asupra venitului proprietăților nemișcătoare și cu toate acestea nu se putea îmbunătăți starea finanțelor așa de greu apăsată de datoriile trecutului. Când s'a văzut că prin mijlocul impozitelor nu eră posibilă îndreptarea finanțelor și că noua stare politică ce ni se creiase prin îndoita alegere dela 5 și 24 Ianuarie 1859 a lui Alexandru Ion Cuza ca Domnitor al Principatelor Române-Unite, necesită eforturi mari pentru aducerea la îndeplinire a grelelor însărcinări menite a cimentă situația noastră ca Stat față cu celelalte State moderne, Domnitorul a cerut țărilor lui câte un ajutor bănesc. În Muntenia s'a cerut deschiderea unui credit de 8.000.000 care să se acopere printr'un împrumut.

Prin Ofisul domnesc din 21 Februarie 1859 se motivă nevoia acestui împrumut pe baza deficitului însemnat și că în împrejurările de față Guvernul ar trebui să aibă la dispoziție mijloace spre a întâmpina cheltueli neprevăzute, așacă se accentuă dela început scopul național al împrumutului.

În ședința dela 27 Februarie 1859 Adunarea electivă a României a votat cu majoritate contractarea unui împrumut de Lei 8.000.000 „pentru întâmpinarea nevoilor Statului“.

Anul 1859 și
împrumutul de
lei 8.000.000.

Acest împrumut ofereă o dobândă de 10⁰/₀ pe an, și se achită în termen de 3 ani.¹⁾

La 13 Aprilie 1859 Domnitorul face o chemare către țară, spre a se acoperi împrumutul prin o subscripție națională la nevoile țarei.²⁾

1) Monit. Of. al Țării Rom. No. 25 și 43 din 12 Martie și 20 Aprilie 1859.

2) Al. D. Xenopol. Domnia lui Cuza, vol., 7. Monit. Oficial al Țării Românești 17 Aprilie 1859.

Dăm mai jos dispozițiunile împrumutului :

Art. 1.—Se deschide la Departamentul Finanțelor o împrumutare națională de bună voie până la concurența de 8 milioane.

Art. 2.—Sumele împrumutate se iau pe termen de 3 ani, rezervându-și Guvernul dreptul de a desface datoria și mai înainte de se va înlesni. Plățile parțiale înaintea termenului de trei ani se vor face prin tragere la sorți.

Art. 3.—Guvernul chibzuește la sumele împrumutate dobânda de 10⁰/₀ pe an, care se va plăti la sfârșitul fiecărui an.

Art. 4.—Sumele împrumutate se depun contra bonuri de tezaur de 100, 500, 1.000 și 5.000 lei, acestea vor fi tipărite după alăturatul model, întocmit astfel, ca să înfățișeze toate garanțiile și să previe orice contrafacere, și vor fi subscrise de Consiliul ordinar al Miniștrilor și contrasemnate de Șeful Secției, pentru încredințare despre efectuarea sumelor împrumutate. Bonurile vor cuprinde în josul lor adeverirea Casierilor ce primesc banii, însă pentru cele care se dau deadreptul prin Ministerul Finanțelor de către Obștescul Casier, iar pentru cele date prin administrații, de secretarii lor.

Art. 5.—Bonurile după această împrumutare nu se pot întoarce în plățile către Visterie înainte expirării termenului.

Art. 6.—Pentru înlesnirea doritorilor de a lua parte la această împrumutare se deschide liste de subscriere pe la toate Administrațiile de districte și spre acest sfârșit se vor trimete acestora câte un registru de bonuri, ca deodată cu înscrierea să se verse și banii în Cassă.

Art. 7.—Numele tuturor împrumutaților se vor publica cu arătare de sumele împrumutate și numerația bonurilor ce li s'au dat, spre acest sfârșit toate administrațiile sunt îndatorate ca pe fiecare expediție să comunice la Departamentul finanțelor lista cu deslușirea de mai sus de toți împrumutătorii.

Art. 8.—Răspunderile din acest fond nu se pot face decât pentru trebuințe chibzuite și încuviințate de Consiliul Miniștrilor și cu îndeplinirea formelor legiuitoare, pentru care se va face socoteală osebită.

Art. 9.—Toate lucrările relative la această împrumutare și la întrebuințarea fondului se vor face prin Secția Contabilității din Ministerul finanțelor.

Art. 10.—Pentru înlesnirea expedierii acestei lucrări se va adăoga provizoriu pe lângă Secția Contabilității un ajutor cu un onorariu pe lună de Lei 800 și un numărător cu Lei 300, cari vor fi tot cei însărcinați cu lucrările relative la împrumutarea fondului de 200.000 galbeni, acordat pentru ajutorul comerțului. Onorariul se va plăti din § extraordinar al bugetului Visteriei până ce se va începe operația în ajutorul comerțului, căci atunci spre a se răspunde din diferența scontului, conform dispozițiilor legiuierei speciale.

Din acest împrumut nu s'a realizat decât suma de : Lei 3.151.924,27, astfel :

a) Dela particulari ca ofrandă	Lei	142.792,13
b) Dela particulari cu și fără dobândă	„	638.840,24
c) Dela Episcopul de Buzău	„	1.972.791,30
d) Dela fondul emancipaților	„	397.500,—
Total :		Lei 3.151.924,27 ¹⁾

Sumele realizate din acest împrumut au fost achitate conform legii până în anul 1863.

Din împrumutul de Lei 8.000.000, neputându-se realiza decât a treia parte, față cu numeroasele îmbunătățiri ce Guvernul propusese a se face, aveă trebuință de bani, iar creditul public nu-i veneă deloc în ajutor.

Guvernul făcea de asemenea toate sforțările pentru a da un avânt și comerțului, procurându-i o parte din fondurile necesare cu toată suferința în care se află însăși țara ; căută apoi să înființeze institute de credit cari ar fi putut veni în ajutorul comerțului și chiar al creditului Statului, toate încercările însă au rămas zadarnice, așa :

Guvernul propune înființarea unui capital de 200.000 galbeni împărătești pentru ajutorarea comerțului.

Suma trebuie să se procure prin un împrumut dela particulari pe un timp de un an cu procente de 8—10 %.

El se făcea pe acțiuni a 200 galbeni împărătești și capitalul să se pună în circulația comerțului.

Statul până la intrarea sumelor dădea 70.000 galbeni împărătești și cu dobândă de 2⁰/₀ în plus, peste procentele ce plătește Visteria la sumele împrumutate de dânsa. Im-

Imprumutul de
200.000 gal-
beni pentru aju-
torarea comer-
țului.

1) Dosarul Ministerului de finanțe No. 269/62 aflat în Arhivele Statului.

prumutul s'a votat, cu toate obiecțiunile ridicate că se avantajează numai câțiva comercianți, însă n'a fost realizat.¹⁾

Împrumutul de 60.000.000 lei efectiv pentru crearea de bănci de scont și circulațiune.

De asemenea Ministerele de finanțe din Țara Românească și din Moldova, au fost autorizate a contracta un împrumut de Lei 60.000.000 efectiv la institutele de Credit sau Cassele de Bancă din Europa. Prin acest proiect de lege se stipulă: că Guvernul Român rezervă dreptul Principatelor-Unite de a lua parte la această subscriere; că dobânzile împrumutului și diferențele ce vor rezulta între prețul subscrierei (taux d'émission) și valoarea nominală (taux de remboursement) a obligațiilor, precum comisionul și toate celelalte cheltuieli să se cuprindă în un maximum de 8⁰/₀ pe an.

Pentru siguranța creditorilor propuneau drept garanție: Țara Românească, venitul domeniilor Brăila, Giurgiu, Turnu și acela al consumației și exploatărei sărei; iar Moldova, veniturile anuale ale salinelor, domeniul din Basarabia și acela al veniturilor mănăstirești garantate de Stat.

Produsul acestui împrumut nu putea servi decât la crearea institutelor de bănci fonciare de circulație și de escompt la București și la Iași, în care scop 35.000.000 vor fi asigurate pentru Țara Românească și 25.000.000 pentru Moldova,²⁾ împrumutul însă nu s'a realizat.

Din acestea vedem interesul mare al Guvernelor de pe atunci pentru înființarea institutelor de credit și ajutorarea comerțului precum și lipsa banilor. Aproape nu eram de loc cunoscuți și dacă poporul român nu subvenea nevoilor Statului cu atât mai mult nu puteam cere aceasta străinătăței.

Revenind la nevoile directe și imediate ale țării, armata în primul loc avea partea cea mai principală, ca una ce conține elementele necesarii pentru dezvoltarea și consolidarea naționalității române.

Ănul 1860. Împrumutul de 5.000.000 lei pentru îmbunătățirea armatei.

Guvernul dorind să-i dea o dezvoltare și o îmbunătățire cât mai grabnică a propus un împrumut național de lei 5 milioane. Adunarea Națională însuflețită de aceeași dorință pentru mărirea națională, la propunerea Guvernului, a acordat un credit de Lei 5.000.000, special pentru îmbunătățirea armatei române, prin votul dat în ședința dela 29 August 1860,

1) Monitorul Oficial al Țării Românești No. 30 din 23 Martie 1859.

2) Monitorul Oficial No. 236 din 4 Octomvrie 1860.

dispunându-se ca acest credit să se acopere printr'un împrumut național în condițiunile următoare:

1) Împrumutul se face sub titlul de „Împrumutul național pentru îmbunătățirea materială a armatei române“.

2) Împrumutarea se face pe termen de trei ani cu dobândă până la 10⁰/₀, care se va plăti la fiecare șeșe luni.

3) Guvernul își rezervă dreptul de a desface împrumuturile contractate și înainte termenului de trei ani, oricând se va înlesni, anunțând împrumutătorilor cu 2 luni înainte epoca și modul desfacerei. Niciodată însă și sub nici un pretext Guvernul nu va putea prelungi întoarcerea capitalurilor împrumutate peste termenul de mai sus.

4) Incasarea banilor împrumutați se face dându-se împrumutătorilor Obligații, ce Ministerul finanțelor este autorizat a emite în numele Guvernului.

5) Obligațiunile vor fi de câte lei (3.000) trei mii fiecare, și la ordin spre a putea circula. Ele vor cuprinde numele împrumutătorului, data depunerii banilor în Cassa Tesaurului Public, și vor fi investite cu subsemnătura Ministrului Finanțelor, a Șefului Contabilității și a Casierului respectiv.

6) Aceste Obligații a căror valoare se va răspunde de către împrumutători în monedă autorizată a circula, nu se vor putea întoarce în plățile către Stat, înainte expirării termenului de trei ani.

7) Pentru înlesnirea datoriilor de a lua parte la această împrumutare, s'au depus liste de subscripții, pe la toate autoritățile publice sub sigiliul Ministerului Finanțelor. Răspunderea însă a banilor împrumutați se va face de-a dreptul către Visterie sau către sucursalele sale din județe, dela care-și vor primi împrumutătorii Obligațiile cuvenite.

8) Numele împrumutătorilor ce vor efectua răspunderea banilor împrumutați, se vor publica pe fiecare zi prin „Monitorul Oficial“.

În publicațiunea care anunță acest împrumut, Ministerul finanțelor face un apel la toți românii cari doresc fericirea patriei lor și mărirea armatei române, ca să contribuiască fiecare pe cât îl va iertă mijloacele la acest împrumut, spre a se putea efectua mai curând, căci dela călduroasa îmbrățișare a cetățenilor și dela neîntârziata realizare a împrumutului, depinde îmbunătățirea propusă de mandatarii nației

și românii vor trece în ochii Europei de o nație demnă de glorioșii lor străbuni și de poziția ce i-au creat puterile cele mari europene. Guvernul e convins că acest apel va găsi ecoul cel mai călduros în inima fiecărui român și că corpul comercial care în toate ocaziile s'a arătat cu dorință ori de câte ori a fost vorba de un interes național, se va întrece prin mijloacele de care dispune, a concura la realizarea celei mai mari părți din acest împrumut.¹⁾

Prin ziarul „Românul“ din 16 Octomvrie 1860, s'a atacat acest împrumut numai în ce privește valoarea Obligațiunilor ce urmau să se libereze subscriptorilor, căci ele fiind numai de Lei 3.000 fiecare, nu se da posibilitatea și celor mai nevoiași de a-și plasa economiile lor, cari nu ajungeau până la suma de lei 3.000, și atunci s'au fixat 4 categorii de Obligațiuni: de 100, 500, 1.000 și 3.000.

Subscrierea s'a făcut cu greu, nu s'a acoperit decât o minimă parte care a și fost achitată în anii 1863, 1864 și 1865.

Anul 1861.
Împrumutul de
lei 4.000.000.

În anul 1861, s'a făcut un proiect de lege, pentru contractarea unui împrumut de lei 4 milioane,²⁾ asupra veniturilor acestui an; cu care sumă să poată Visteria, care se găsește în completă lipsă de bani, a se înlesni în plățile ce are a face pentru cheltuelile prevăzute în buget, spre justificarea la timp a trebuințelor publice. Banii ce se vor realiza din împrumut să se întoarcă împrumutătorilor în termen de 6 luni, cu o dobândă de 12⁰/₀ pe an, timp în care se credea că situația tezaurului se va îndrepta. În expunerea de motive care însoțește acest împrumut. Ministerul Finanțelor arată că funcționarii erau neplătiți, că soldații n'aveau îndestulare, bolnavii în spitaturi n'aveau hrană, că numai dela moșiile mănăstirești eră un deficit de Lei 22.000.000, sume care trebuiau achitate la 30 Martie 1861. Împrumutul a fost atacat că dobânda de 12⁰/₀ eră prea mare și că trebuie să fie maximum 10⁰/₀, iar dacă nu se găsește în țară să se adreseze streinătăței.

Nu putem preciza dacă acest împrumut s'a realizat sau nu lipsindu-ne actele oficiale, însă din Expunerea de motive

1) Monitorul Oficial al Țării Românești No. 101 din 9 Mai 1861.

2) Monitorul Oficial al Țării Românești No. 101 din 9 Mai 1861.

a bugetului pe anul 1862 suntem îndreptățiți a crede că el n'ar fi fost realizat, căci iată cum se exprimă Ministrul de finanțe.

„In totdeauna Tezaurul a simțit nevoie a întrebuiță provizoriu în cheltuelile sale și fondurile particulare ce-i erau încredințate în depozit până la intrarea resurselor afectate la aceste cheltueli. Astfel s'a văzut despuindu-se în cazuri de strâmtorare din depozitele Tribunalului, sume cari aveau o destinație particulară și chiar din fondurile afectate la unele din cheltuelile Statului și a căror plată nu eră încă reclamată. Aceasta prezentă pe lângă alte inconveniente și acela de a bântui creditul public și a face astfel dificilă și imposibilă orice tranzacție a Tezaurului cu capitalurile private. Precedentele justifică pe aceste din urmă în modul cel mai evident, pentrucă tezaurul n'a putut efectua la timp și pe deplin cele două împrumuturi deschise în anii din urmă, ba încă putem zice că asemenea încercări au fost de natură a pune în joc poziția ministerială și prin urmare a aduce perturbare în treburile Statului“.

Negăsindu-se trecut prin bugetul anului 1861 acest împrumut, ar fi posibil să credem că realizându-se ceva dintr'însul și achitându-se chiar în cursul anului, nu s'a mai făcut nici o mențiune asupra lui.

Moldova

În Moldova situațiunea financiară eră tot atât de tristă ca și în Muntenia.

Moldova, anul 1857, și împrumuturile contractate.

În anul 1857, s'a contractat două noi împrumuturi după hotărârile Consiliului Administrativ superior și anume:

Dela Banca Națională a Moldovei	Lei 1.260.000
Din capitalurile Cutiilor satelor	Lei 720.520
	<u>Lei 1.980.520</u>

Cu această sumă s'a achitat ratele unor împrumuturi vechi și anume:

a) rest din împrumutul făcut la Hillel B. Manuah	Lei 494.000,—
b) în contul acelu făcut în anul 1855	„ 1.052.083,40
c) în contul acelu făcut în anul 1856	„ 126.041,80
	<u>Total: Lei 1.672.125,20</u>

După cum vedem starea financiară eră destul de proastă, întrucât se făceau împrumuturi noi pentru plata celor

vechi, mergem din deficite în deficite, cu toate că între venituri se treceau și sumele realizate din împrumuturi.

Tot în acest an, s'a răscumpărat de Stat dela Vornicul Teodoriță Ghica, privilegiul diligențelor pe suma de 10.000 galbeni, din cari 1.000 galbeni s'au răspuns în momentul contractării, iar pentru restul de 9.000 de galbeni s'a semnat de Consiliul Administrativ o obligațiune pe termen de un an, cu începere dela 14 Noemvrie 1857 cu procent de 7⁰/₀ pe an.

La finele anului 1857, avem un deficit bugetar de Lei 1.135.127,27 ⁷/₁₂, care deficit, conform obiceiului din trecut se scădea din veniturile anului viitor.

Datoria Visteriei la 1 Ianuarie 1858 era următoarea:

Anul 1858 și datoriile visteriei.	Deficit din anul 1857 după sama acestui an	Lei 1.135.127,27 ⁷ / ₁₂
	Imprumutați din cutiile sătești în anul 1857	„ 720.520,—
	Datorie contractată în anii 1855 și 1856 către Maior Mișu Anastasievici și care se va plăti în 1859 și 1860	„ 2.117.187,60
	Imprumutați dela Banca Națională a Moldovei pentru plata datoriilor din trecut	„ 1.260.000,—
	Pentru răscumpărarea privilegiului diligențelor dela Vornicul Teodoriță Ghica	„ 283.500,—
	In total:	Lei 5.516.334,87 ⁷ / ₁₂

În cursul acestui an, regulându-se datoria pentru sclavii emancipați, datoria Visteriei se încarcă cu valoarea totală a Obligațiunilor remise foștilor proprietari de robi, precum și cu dobânzile cuvenite și rămase neplătite încă din anul 1855, astfel după cum se specifică în situațiunea de mai jos :

Lista datoriilor Statului la 18 Octomvrie 1858 ¹⁾

885.416,80 Lei Parale Datoria către Maiorul Mișu Anastasievici, rămasă din împrumutul făcut în anul 1855 și regulată a se plăti din venitul Vămile și anume :

La 1 Ianuarie 1859	Lei 229.166,80
„ 1 Aprilie „	„ 223.958,40
„ 1 Iulie „	„ 218.750,—
„ 1 Octomv. „	„ 213.541,80 = Lei 885.416,80

1) Bugetul Moldovei pe anul 1858. I. G. Valentinianu. Documente relative la administrația Guvernului interimar 1856—1858.

1.231.771,— Tot către Maiorul Mișu Anastasievici, rămași din împrumutul făcut în 1856, regulat a se plăti din venitul salinelor și anume:

La 1 Ianuarie 1859	Lei 257 812,60
„ 1 Aprilie „	„ 252.083,60
„ 1 Iulie „	„ 246.354,20
„ 1 Octomv. „	„ 240.625,—
„ 1 Ianuarie 1860	„ 234.895,100=Lei 1.231.771,—

720.520,— acei împrumutați din capitalurile zeciuelilor sătești în 1857 osebit de dobânzi,

1.260.000,—, Idem dela Banca Națională în 40.000 galbeni osebit de dobânzi,

283.500,—, ce au a se da Vornicului Teodoriță Ghica în 9.000 galbeni, restul din prețul răscumpărării dilijenților, osebit de dobânzi,

7.110.465,—, datoria Statului după Obligațiile date pentru eliberarea sclavilor după legiuirea din 18 Decemvrie 1855, însă

5.727.500 capitalul din 18 Martie 1856,

6.500 se scad ca plățiți,

5.721.000

1.389.465 dobânda pe 2 ani și 7 luni până la 18 Octomvrie 1858 și anume:

1.417.875 face dobânda

28.410 se scad dați din dob.

1.389.465

7.110.465

11.491.672,80 osebit de suma neajunsului ce va înfățișa sama anului 1858.

Lipsa de bani erà atât de mare încât cele mai mici sume pe cari le aveà Visteria în depozitul său fără însă ca să-i aparțină, le absorbeà imediat; așa către finele anului 1858 Guvernul a arendat cârciumele din Basarabia și arendașii au fost obligați a depune în afară de prețul arendărei, care constituia venitul țării, o cautiune în sumă de Lei 105.336,81.

Nevoile neapărate ale țării a făcut ca această sumă să fie luată din depozit drept împrumutare, cu începere dela 15 Noemvrie 1858 cu procent de 3⁰/₀ pe an. Suma trebuia a se restituî depunătorilor la finele anului 1861 când expiră con-

tractul antreprizei, conform adresei Ministerului Trebilor Straine aprobată de Consiliul Miniştrilor.

În cursul anului 1858, s'a mai plătit ceva din datoriile contractate, iar dela 1 Ianuarie 1859 împrumuturile contractate se urcau la suma de Lei 8.490.028,34¹⁾ numai capete fără procente și anume:

1) La Cassele Comunale	Lei	720.520,—
2) La Banca Națională a Moldovei	„	1.260.000,—
3) Depozitul Cârциumilor din Basarabia	„	105.336,81
4) La Maiorul Mișu Anastasievici	„	781.770,33
5) La Teodoriță Ghica	„	283.500,—
6) La foștii posesori de sclavi	„	5.338.900,—
Total:	Lei	<u>8.490.028,34</u>

Anul 1859. Domnitorul Alexandru Cuza, imediat după suirea sa pe tron a cerut cași în Muntenia, un ajutor bănesc, însă sub forma unei dări de: Lei 5.000.000.

Împrumutul de
Lei 8.000.000.

Prin Ofisul din 30 Ianuarie 1859 el motivă nevoia acestei dări „pe starăa cea rea în care s'ar află Cassa Statului și pe mijloacele trebuitoare pentru noua organizare“. Cum darea aceasta trebuia impusă asupra proprietății funciare, mulți dintre boeri s'au opus și căutau să o înlocuiască printr'un împrumut. Ideia împrumutului gășind de asemenea oarecari împotriviri a căzut și atunci darea cerută de guvern trebuia să fie votată în unanimitate, spre a nu fi socotită ca o împotrivire la cererea Domnitorului făcută în scopuri patriotice.

Legea fiind votată, a fost sancționată și decretată la 24 Februarie 1859, adăogându-se încă și un articol prin care să arate că „deocamdată legea se va executa provizoriu și că va fi supusă Comisiei Centrale după a ei constituire“.

Conform art. 37 din convenția dela Paris, Comisia Centrală avea în căderea sa, de a cercetă toate legile votate de Adunări, pentru a nu contraveni organizării comune a Principatelor.

Legea de mai sus nefiind cercetată de dânsa, fiindcă nici nu eră constituită și pentru că i se adăogase și articolul ultim fără să fi trecut prin Adunarea Electivă, s'a formulat o

1) Expunerea de motive a proiectului de lege relativ la fixarea bugetului general al Statului pe anul 1866; Monitorul oficial din 13/25 Ianuarie 1867.

moțiune de blam, prin care nu se căută decât revocarea dărei de 5 milioane asupra proprietății funciare, de oarece dânsa atingeà privilegiul clasei boerești. Moțiunea fiind primită de Adunare a atras căderea guvernului și deci și a proiectului de lege propus (8 Martie 1859).

La 30 Aprilie 1859, s'a prezentat un nou proiect de lege pentru deschiderea unui credit de 8 milioane care să se acopere printr'un împrumut. Necesitatea acestui credit se întemeià pe faptul că „bugetul nu s'ar putea întocmi în grabă, fiind de nevoie a se reforma așezarea dărilor și pe de alta, că este trebuință a se organiza armata și a se întruni milițiile principatelor amândorora într'un câmp de manevre“ (art. 43 din convenție).

În urma unei cuvântări foarte caldă a Principelui Gr. M. Sturza, prin care feliicită pe Domn, pentru întărirea armatei, creditul a fost votat.¹⁾

Acest credit urmând a fi acoperit printr'un împrumut, nu s'a putut realiza decât suma de Lei 415.136,64 luată cu împrumutare dela Coloniile Bulgare în 40.555 ruble 53¹/₄ copeici argint, cu procent 3⁰/₀ pe an, și pentru care urmă să se libereze Obligațiile cuvenite. Bugetul lasă un deficit de Lei 1.096.071,06, care s'a trecut în sarcina anului 1860.

Din expunerea de motive a bugetului privitor pe anul 1860, rezultă că din cauza lipsei capitalurilor de circulație precum și a mărimii dobânzei, agricultura, industria și comerțul n'au putut lua nici o dezvoltare și care ar fi putut să fie avântul progresului când interesul legal al capitalului eră de 10⁰/₀?

„Instrumentele agricole în stare primitivă, lipsite de ajutorul mijloacelor care le-au creat; păduri, mine de tot felul, care nu așteaptă decât capitaluri și mijloace de transportat, ca să reverse în sânul țării sale cele mai mari bogății. Toate acestea ne dau dreptul a zice că suntem abia în epoca primitivă a bogăției noastre, că avem înaintea noastră un câmp mănos și întins pentru a introduce rezultatele de bogăție ce le-au produs și în alte state progresul științelor.

În această privință preocuparea cea întâi a guvernului actual a fost de a se pune în relație cu capitaliștii străini,

Anul 1860.
Expunerea de
motive a buge-
tului pe acest
an.

1) Al. D. Xenopol, Domnia lui Cuza Vodă Vol. 7 pag. 76—90 Monit. Of. al Moldovei 5 Mai 1859. Steaua Dunărei 4 și 11 Mai 1859.

spre a da principatelor concursul lor și această în puterea unor garanții din cele mai sigure. Prin ajutorul unor asemenea capitaluri, prin înființarea de bănci ipotecare de circulație și prin întemeierea creditului public, proprietarii și comerțianții cași industriașii și agricultorii, vor găsi un echivalent mult mai însemnat decât micile sacrificii ce li se vor cere în trebuințele Statului după noul ordin de lucruri“.

Din acestea, putem deduce foarte ușor că erà o foarte mare lipsă de capital, fără care progresul nu putea luà nici un avânt, față cu noua stare a Principatelor. Baniile nu se mai găseau în țară, pentru a subveni necesităților publice și cei ce fusesse, erau întrebuițați dejă și rambursarea lor se făcea cu foarte multă anevoință.

Datoria Statului la 1 Ianuarie 1860, reprezintă suma de : Lei 11.163.054,07, capete și procente când tot bugetul Moldovei erà de aproape 43.000.000 lei.

**Împrumutul
provizoriu de
lei 2.645.000.**

În cursul anului 1860 s'a făcut un împrumut provizoriu de Lei 2.645.000 și s'a căutat oarecum a se converti vechile împrumuturi prin prelungirea termenului de plată, precum și a reducerii dobânzei, mai cu seamă că expirase și privilegiul acordat Băncii Naționale a Moldovei, dela care se împrumutase Visteria Statului.

Încercările nu au rămas infructuoase, căci după cum vom vedea dobânda a fost redusă în parte la 5⁰/₀ dela 10 la sută.

Totuși, cu toate măsurile de prevedere luate, bugetul lasă un deficit de Lei 43.198,17,—la care însă dacă vom adăoga și restul de Lei 1.500.000,— din împrumutul provizoriu de Lei 2.645.000, care nu s'a putut plăti în cursul anului 1860, deficitul lăsat la 1 Ianuarie 1861 este de Lei 1.543.198,17.

Nici nu putea fi altfel, căci sistemul nostru financiar nu erà așezat pe baze solide, de a putea funcționa în mod normal, din cauza neconținutelor și deselor prefaceri politice din țară urmate de mai mulți ani în șir, precum și din cauza greutăților, parte moștenite din trecut, parte isvorite din fundamentală transformare la care au fost supuse toate vechile noastre instituțiuni dela 5 Ianuarie 1859, așa că nu se putea cași finanțele să nu fie atinse de perturbarea acestei epoce de criză.

Obligațiunile create de Stat în 1856, pentru liberarea sclavilor fusesse înființate din două motive foarte puternice : des-

ființarea acelei categorii care formă la noi un trist anacronism și inaugurarea creditului public prin emisiunea acelor Obligații purtătoare de procente și plătibile prin sistemul amortizării cu tragere la sorți în curs de mai mulți ani ; aceste Obligațiuni cari la început se vindeau cu 85⁰/₀, scăzuse acum la 30⁰/₀ și chiar așa se vindeau foarte cu greu.

Ministrul de finanțe P. Mavrogeni, la 20 Martie 1861, în raportul ce-l face către Domnitor asupra bugetului pe anul 1861, după ce arată că întâiul isvor al datoriilor Statului nu este decât rezultatul deficitelor adunate de ani cu ani, cari au adus și periclitarea creditului Statului, încât obligațiile menționate mai sus, nu se puteau vinde nici cu 30⁰/₀, se exprimă astfel :

Datoria către Banca Moldovei și reducerea dobânzei dela 10% la 5%.

„Reînălțarea cursului acestor hârtii ale Statului este o datorie de onoare sacră pentru guvern“ și propune pentru consolidarea creditului Statului, să se reguleze în cursul anului 1861 procentele tuturor sumelor împrumutate și să se plătească capetele în parte la toate împrumuturile existente.

În acest scop regulează datoria către Banca Moldovei, care consistă din două Obligațiuni a 20.000 galbeni fiecare, una din 21 Martie și alta din 20 Mai 1857 pe termen de 6 luni și cu un procent de 6⁰/₀ pe an.

Din capital nu se achitase nimic, iar procentele nu se plăteau decât pe anul 1857.

În urma tratatelor urmate între Ministerul de finanțe și Direcțiunea Băncii, s'a stabilit în baza Jurnalului încheiat de Consiliul Miniștrilor în ședința din 26 Iulie 1860, ținut sub președinția Înălțimei Sale Domnitorului, să i se plătească dobânda de 6⁰/₀, dela expirarea termenului Obligațiunilor până la 11 Iunie 1858, data anulării privilegiului ce-i fusese acordat ; iar dela această dată și până la 1 Octomvrie 1860 câte 9⁰/₀ pe an ; totalul procentelor calculate astfel se urcau la suma de 9.836 galbeni, 24 lei și 27 parale cursul pieței. Pentru această sumă Ministerul finanțelor i-a liberat o Obligație cu termenul de 1 Octomvrie 1860, iar în ce privește capitalul de 40.000 galbeni să se plătească la 1 Aprilie 1861, împreună cu dobânda dela 1 Octomvrie 1860 până la 1 Aprilie 1861, despre care s'a făcut mențiune pe dosul Obligațiilor aflate în păstrarea acelei bănci, astfel că suma, de răspuns la 1 Aprilie 1861 eră următoarea :

Lei 1.260.000,— capete

Lei 56.700,— procente

Lei 1.316.700,— în total, și fiindcă trebuia să

se răspundă într'un termen atât de scurt, împrejurările favorizând pe ambele părți, s'a adoptat o soluție din cele mai avantajoase și anume:

Banca se împrumutase încă din anul 1857, la diferite Tribunale judecătorești, din totalul depozitelor aflate în păstrarea lor, cu suma de 30.153 galbeni, 4 lei și 35 parale, cu procente de 5% pe an.

În mai multe rânduri Banca propusese, ca Guvernul să ia asupra sa acea datorie descărcând-o pe dânsa către Tribunale cu o sumă echivalentă din acea ce-i datoră Visteria. Propunerea nu putea să fie decât avantajoasă Statului și în cele din urmă a fost primită din două motive, pentru că nefiind exigibilă decât la termene îndepărtate și treptat, treptat, se ușurâ sarcina bugetară pe anul curent și apoi dobânda se reducea într'un mod simțitor la 5% dela 9%.

La 1 Aprilie 1861, Visteria datoră băncii suma de 40.900 galbeni capete și procente și în baza jurnalului încheiat de Consiliul Miniștrilor în ședința dela 1 Martie 1861, s'a hotărât ca datoria zisei bănci în sumă de 30.153 galbeni, 4 lei și 35 parale, către depozitele judecătorești, să se treacă asupra Ministerului finanțelor, descărcându-se Visteria cu această sumă din datoria către Bancă, în care scop s'a și prevăzut în bugetul pe anul 1861 o treime din acea sumă, spre a putea face față cererilor eventuale pentru restituirea a o parte din acele depozite, iar restul de 10.746 galbeni, 32 lei și 5 parale s'a plătit imediat băncii spre stingerea completă a întregii datorii către Bancă. (Anexele I, II, III și IV).

Anul 1861. Evaluându-se veniturile și cheltuelile pe anul 1861, bugetul lăsa un deficit de Lei 9.596.364,86, deficit care se spera a fi cu mult mai mic, căutând a se realiza economii însemnate din executarea bugetului.

Împrumut. vremelnic de lei 7.000.000 din care nu s'a realizat decât 2 milioane.

Pentru întâmpinarea nevoilor momentane s'a cerut autorizarea ca Guvernul să trateze negocierea unui împrumut vremelnic de Lei 7.000.000. Intrându-se în tratative cu bancherii Moisi Idel Weesler, Leib Cahan și Michel Daniil, aceștia au acordat un împrumut numai de Lei 2.000.000 cu 10% pe an, plătit în 15 luni cu începere dela 1 Iulie 1861. Pentru plata

acestui împrumut s'a afectat veniturile vănilor și s'a emis 45 obligațiuni purtătoare de capital și interese. La finele fiecărei luni Direcția vănilor trebuia să achite câte trei obligațiuni. Până la finele anului 1861 se achitase suma de Lei 800.000 iar restul de Lei 1.200.000 a rămas să se plătească în cursul anului 1862. (Anexele V și VI).

Pentru a face față multiplelor cheltuieli, Guvernul a dispus ca toate depozitele judecătorești încredințate Tribunalului unde stăteau fără a produce vreun procent, să fie utilizate de Stat, bonificând procente, ca împrumut provizoriu sau datorie flotantă, aducând astfel un folos depunătorilor prin procentele ce li erau plătite de Stat. De asemenea garanțiile bănești și prisoasele comunale ar intra în același titlu în datorie flotantă.

**Imprumuturi
provizorii sau
datorii flotante**

La 1 Ianuarie 1862, datoria flotantă era de Lei 5.130.623,56 din care numai banii Orfanilor cari fusese depuși la Tribunale, se urcau la suma de Lei 2.831.223, la cari Statul a oferit o dobândă de 10% pe an, iar la rest 5% pe an, așa că în bugetul Moldovei pe anul 1862 găsim trecuți între venituri Lei 5.130.623,56, iar la cheltuieli Lei 653.687,77, drept procente ale datoriei flotante.¹⁾

În anul 1862, făcându-se și unirea administrativă a țărilor surori s'a început și o oarecare organizare financiară, prin unificarea legilor fiscale, astfel că în anul 1863 avem primul buget unificat.

Anul 1862

Dintr'o examinare sumară asupra bugetelor din ultimii ani, vedem că toate nu au lăsat decât deficite foarte mari din cauza evaluărilor disproporționate între venituri și cheltuieli și apoi a adăogirilor de cheltuieli, cari s'au făcut treptat în anii din urmă. Dacă sporurile s'ar fi făcut în timpul unor situații înfloritoare a Casselor publice, tot ar fi fost o scuză, dar ele se făceau atunci când destrăbălarea cea mai mare domnea în finanțe, când toate Cassele erau goale, ofițerilor și învățătorilor nu li se achitase lefurile pe mai multe luni, soldații umblau goi și desculți, iar Statul cerșetorea ofrande dela privați și nu se jenă când ele i se ofereau; așa Teodor Balș, îi hărăzește 200 galbeni, și călugării dela Neamț 4.000, și după cum am văzut mai multe sume se subscriau fără procente la împrumutul de 8 milioane.

1) Expunerea de motive a proiectului de buget special al Moldovei pe anul 1862.

Evaluările veniturilor erau fantastice și cheltuelile peste puterile țării, pentru care negăsindu-se mijloace de acoperire s'a recurs la măsuri extraordinare.¹⁾

Dările se încasau cu greu, rămășițele creșteau neconținut încât chiar Ministrul de finanțe al Moldovei ajunsese să facă strania mărturisire că „veniturile directe ar fi șupuse îndoelei și unor variațiuni neînălăturabile“, pe când știut este că ele sunt cele mai sigure și că variațiunea este de natura celor îndirecte.

Din cauza acestei situațiuni financiare atât de critice, prin legea din 5 Martie 1862, s'a creat un sistem financiar „*Datoria flotantă*“, de care toate Statele căutau să se scape, pe când la noi el eră găsit ca fiind foarte salutar, fiindcă „publicul subscria mai curând la bonuri cu scadențe mai lungi de trei luni, fiind dobânda 10⁰/₀ căci îndată ce ele sunt plătite sunt din nou reîmprumutate. Succesul acestei operațiuni este asigurat, și putem spera că bonurile de tezaur vor permite a învinge crizele care au înlăturat împrumuturi oneroase de bancă“.²⁾ Este drept că bonurile de tezaur fereau pe Stat de a recurge la împrumuturi în străinătate, ceea ce pe atunci se consideră ca foarte primejdios.

Însă nici prin aceste expediente nu se mai putea conduce finanțele principatelor, căci îngrămădindu-se neîncetat credite și împrumuturi peste împrumuturi, ne aflăm în pragul unei jene financiare din cele mai grozave, trebuia deci să se ia cele mai severe și mai grabnice măsuri în încasarea veniturilor cât și în stânjenirea cheltuelilor.

Din cauzele pe care le-am văzut mai sus, precum și din faptul că bugetele nu se votau la timp sau chiar de loc și se continuă mereu cu bugetul anului trecut, lipsind orice orientare în efectuarea cheltuelilor mereu crescânde, la 1 Ianuarie 1864, ne aflăm în fața unei datorii de Lei vechi 28.162.584,08 sau Lei noi 10.429.000.

Dacă am căutăm să facem o comparație între datoria Principatelor de sub regimul regulamentar care la 1 Ianuarie 1859 eră de Lei vechi 28.964.097,07 sau Lei noi 10.727.442,92, și între aceea pe care ne-o lasă regimul convențional la 1

1) Al. D. Xenopol, Istoria Românilor, Vol. 7 și 8.

2) Referatul Ministrului de finanțe. Monitorul Oficial din 15 Septembrie 1862.

Ianuarie 1864 de Lei vechi 28.162.584,08 sau Lei noi 10.430.589,69, nu observăm vre-o diferență însemnată din punctul de vedere al cifrelor în favoarea ultimului regim, însă din punctul de vedere social și politic, se îndeplinise acte mari naționale punându-se bazele unui Stat modern „România“.

Datoria publică dela 1 Ianuarie 1864 până la 1 Aprilie 1882.

In urma unificării legilor fiscale și a bugetelor, situa-	Datoria pu-
țiunea Datoriei Publice la 1 Ianuarie 1864 se prezintă astfel :	blică și situația
	financiară la
	începutul anu-
	lui 1864.
1) Datoria pentru emanciparea țiganilor de dincoace de Milcov, capital	Lei 6.306.300,—
2) Datoria pentru emanciparea țiganilor de dincolo de Milcov, cap. și proc.	„ 7.833.077,03
3) Datoria către Cassele Comunale de dincoace de Milcov	„ 299.394,06
4) Datoria către Cassele Comunale de dincolo de Milcov, cap. și procente	„ 941.179,10
5) Datoria către Depozitele Judiciare din Moldova aprox. cap. și proc.	„ 592.777,17
6) Datoria către Depozitele Judiciare de dincolo de Milcov și operații de tresorer.	„ 4.490.594,30
7) Datoria către Coloniile Bulgare Cap. și proc. 3 ⁰ / ₀	„ 163.360,16
8) Cauțiunea arendașilor, cârciumarilor din Basarabia	„ 124.692,07
9) Datoria către Cassa beneficiului recruților	„ 885.155,13
10) Datoria către Dăscăleasa	„ 113.146,04
11) Din împrum. provizoriu asupra Creditului de 4 mil. bon No. 4	„ 261.828,38
12) Asupra Creditului de 600.000 p. datoria prov. din 1863	„ 859.838,27
13) Asupra Creditului de 10.000.000 p. datoria prov. votat în 1863	„ 2.887.674,21
14) Din împrumutul de Lei 5.000.000	„ 1.544.334,32
15) Subvenția către Spitalul de infirmi din Galata neplătită pe 4 ani	„ 200.000,—
	<u>Transport. Lei 27.503.353,24</u>

Report Lei 27.503.353,24

La această sumă urmează să mai adăogăm oarecare sume ce trebuiau achitate ca rezultând din diferite angajamente și despăgubiri acordate și cari erau trecute tot sub Capitulul Datoriei Publice

„ 659.230,24
Total Lei 28.162.584,08

sau Lei noi 10.430.589,69.

Intreaga această datorie se socotea a se plăti cu din totalul rămășițelor din venituri cari la aceeași dată erau în sumă de Lei 50.595.478, în cari intrau și rămășițele arenzilor moșiilor mănăstirești acum secularizate.

Mai rămâne deci și un prisos destul de mare, dar aceasta nu eră decât în aparență, căci de altfel se știe cât de greue se încasau rămășițele, încât Statul nu putea face față nici chiar micilor nevoi momentane și trebuia să recurgă la împrumuturi; fără însă ca să se țină vre-o socoteală de toate acestea, am văzut că cheltuelile s'au mărit din an în an, veniturile au fost și ele mărite în mod iluzoriu, așa că starea financiară eră din cele mai critice.

Această situațiune critică a finanțelor Principatelor-Unite a fost expusă destul de documentat în raportul adresat către Domnitor de N. Rosetti Bălănescu, ad-interim al Departamentului Finanțelor, cu ocazia prezentării celui de al 2-lea buget pe anul 1864, la 11 Iulie, în baza Statutului din 2 Iulie 1864, adică fără votul adunării electivă.

S'a procedat astfel fiindcă adunarea își pierdeă timpul în discuțiuni sterile, și nu votă bugetele cari, toate, se prezentau cu sporuri la venituri ce priveau mai mult clasa înstărită și cari până la convenția din Paris dela 7/19 August 1858 fusese scutită de orice dare.

Eră nedrept ca acei cari se foloseau de toate înlesnirile să nu contribue cu nimic la sarcinile Statului, așa că de acum încolo urmă să se ușureze greutățile clasei, care de secole întregi duceă toate sarcinile și fusese și cea mai oropsită.

Bugetul anului 1864 fusese împărțit, atât în ce privește veniturile cât și cheltuelile, în buget ordinar și extraordinar. Cel ordinar cuprindeă cheltuelile cari se repetau în tot anul și cari trebuiau acoperite cu venituri normale; iar cel extraordinar pentru cheltuelile ce corespundeau unor trebuințe

întâmplătoare și pentru cari trebuiau să se prevadă resurse extraordinare.

Bugetul ordinar prevede la venituri Lei 137.497.870 și la cheltuieli Lei 165.767.997,32 cu un deficit de Lei 28.270.127,32; iar cel extraordinar la venituri Lei 13.072.217 și la cheltuieli Lei 38.272.678,29, deci cu un deficit total de Lei 53.470.589,31 (19.803.722), pentru a cărui acoperire se cerea a se contracta împrumuturi.

Trebuie să menționăm că în acest buget se trecuse și veniturile averilor mănăstirești, secularizate în baza legii din 13 Decembrie 1863, evaluate la suma de Lei 43.910.281 (16.263.067), cari venituri trebuiau reduse la cel puțin a treia parte, căci la 15 August 1864, decretându-se legea pentru împrumutarea țăranilor tocmai pe moșiile mănăstirilor secularizate, urmă să se dea arendașilor o despăgubire pentru clacă și dijmă de care de acum încolo vor fi lipsiți, astfel că evaluarea veniturilor nu era reală din acest punct de vedere. Vom vedea cum a fost regulată și această nouă resursă de venituri, care implică și o nouă cheltuială.

În cursul acestui an, Statul avea neapărată trebuință de următoarele sume:

Lei 38.430.000, despăgubire acordată locurilor sfinte,¹⁾

Lei 18.574.688, pentru satisfacerea trebuințelor armatei, și

Lei 13.809.342, pentru acoperirea deficitelor din trecut.

Lei 70.814.030 în total, pentru care sumă, Guvernul a cerut contractarea unui împrumut. Adunarea electivă a votat un împrumut numai pentru suma de: Lei 48.142.767, deci atât cât era necesar pentru despăgubirea acordată locurilor sfinte și ceva pentru satisfacerea în parte a nevoilor armatei. În baza legilor din 30 Decembrie 1863 și 15 Ianuarie 1864, Guvernul a contractat primul nostru împrumut exterior pe piața

**Contractarea
primului împrumut
extern.**

1) Prin art. 3 al legii pentru secularizarea averilor mănăstirești, se dădea o despăgubire locurilor sfinte către cari fusese închinată mănăstirile pămâtenesci și acesta numai cu titlul de ajutor, mărginită la maximum de 82 milioane lei, cursul Constantinopolului, odată pentru totdeauna, în care intră și suma de lei 31 milioane ce acele locuri datoriau țării Românești după stipulațiunile anterioare, așa că datoria de plătit era numai de lei 51 milioane. Prin art. 7 al aceleiași legi, s'a mai adăugat încă lei 10 milioane, curs Constantinopol, pentru fondarea unei școli laice și a unui spital pentru creștini de toate riturile sau în total lei. 61.000.000, curs Constantinopol, sau lei 38.430.000, cursul țării noastre.

Londrei cu Banca Imperială Otomană și Frații Stern, în valoare nominală de Lire Sterlinge 916.000=Lei vechi 61 mil. 372.000=Lei noi 22.889.437,03 sau efectiv Lire Sterlinge 718.548=Lei vechi 48.142.767=Lei noi 17.797.921,63. Împrumutul a fost acoperit de două ori în Anglia.¹⁾ Cu acest împrumut se începe o serie însemnată de împrumuturi în analele noastre financiare și de aci încolo putem spune că avem o Datorie Publică cu un caracter bine definit.

Încă din anul 1855 se înființase în București o Bancă Otomană cu capital englez, care eră în măsură la data contractării împrumutului, să fie destul de edificată asupra resursei veniturilor din ambele principate.

La data înființării acestei bănci, însă noi eram foarte puțin cunoscuți, numai dela războiul Crimeei, s'a început a se cunoaște bogățiile naturale ale solului nostru. Englezii cari străbătuseră Turcia și toată Asia Minoră, căutând debușuri pentru desfacerea produselor industriale, în care scop începuseră deja a construi cu capitalurile lor linii ferate, erau gata oricând a-și plasa capitalurile și la noi, însă erau împiedicați din cauza frământărilor politice prin care treceam.

Mai târziu însă prin faptul Unirii țărilor surori, chestiunile economice preocupară guvernele și la prima ocazie și-au oferit capitalurile și ceva mai în urmă au obținut și primele întreprinderi de lucrări publice.²⁾

Reproducem aci în întregime Contractul și Legământul General pentru contractarea împrumutului menționat mai sus.

Contractul împrumutului de lire sterlinge 916.000.

Intre subscrisul D. Ludwig Stæege, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Finanțelor Principatelor Române Unite, lucrând în numele Guvernului Înălțimei Sale Principele

1) Al. Xenopol. Domnia lui Cuza Vodă pag. 195; La France 6 Ianuarie 1865 Le Courier d'Orient 1 Fevr. 1865; Correspondance Générale de Vienne 10 Sept. 1864.

Desbaterile Adunării Elective din 30 Decembrie 1863. Discursurile ținute de I. Otetelișeanu, G. Vernescu, Prințul D. Ghika, Catargiu, G. Costaforu și Colonel Adrian. Idem din 1864 Ianuarie 15. Discursurile ținute de L. Catargiu, Costaforu, B. Boerescu, C. A. Rosetti, G-l Florescu, Prințul D. Ghika, P. Mavrogeni și L. Steege Minist. finanțelor.

2) Les finances de la Roumanie.

Alexandru Ion I, în virtutea împuternicirilor ce are, de o parte, și D-l D. Pascoe du Pré Grenfell, lucrând în numele Băncii Imperiale Otomane și Baronul Herman Stern în numele D-lui D. Stern Brothers, fiecare pentru jumătate, de altă parte, s'a fost înțeles și s'a convenit cele ce urmează :

Art. 1.—Guvernământul Român declară pe Banca Imperială Otomană și D-l D. Stern Brothers din Londra concesionari ai împrumutului de șapte sute optsprezece mii, cinci sute patruzeci și opt (718.548) Lire sterlinge, echivalând cu suma de patruzeci și opt milioane una sută patruzeci și două de mii, șase sute șaptezeci și șase (48.142.676) Lei cursul tezaurului, ce zisul Guvernământ este autorizat a împrumută în virtutea legilor votate de către Adunarea Generală a Țării la 30 Decembrie 1863 (11 Ianuarie) și 15/27 Ianuarie 1864 legi sancționate și promulgate de către Înălțimea Sa Prințul Domnitor.

Art. 2.—Banca Imperială Otomană și D-l D. Stern Brothers din partea lor declară, că iau zisul împrumut ferm (sigur) pe riscul și pericolul lor, cu condițiunile cuprinse aci și se angajează a plăti Guvernământului Român sau la ordinul său, oricari ar fi soarta și rezultatul subscripțiunei publice, suma precitată de șapte sute optsprezece mii, cinci sute patruzeci și opt (718.548) Lire Sterlinge neto, în termenele și în modul următor :

Ls. 16.000,— îndată, sub titlul de cauțiune și în contul împrumutului în trate asupra Băncii Otomane din București plătitoare trei zile după ordinul în schimb drept șasezeci și șapte (67) lei, pentru Lira Sterlingă precum este fixat la art. 3.

Ls. 45.418,— în o' trată plătitoare la 25 Decembrie 1864 stil nou.

Ls. 84.000,— la 13 Decembrie st. n.

Ls. 573.130,— la 25 Decembrie 1864.

Ls. 718.548,— se vor vărsa în natură, contra căror se vor liberă de către Guvernul Român succesiv Obligațiuni definitive pentru valoarea corespunzătoare fiecărei vărsări.

Art. 3.—Aceste sume vor fi depuse, libere de orice cheltuială de transmisie și schimb la București sau Constantinopole, după voința Guvernului Român, care le va determina

cătimea sumelor ce vor fi a se depune la fiecare din locurile indicate.

Plățile se vor face la București pe socoteala de șasezeci și șapte (67) Lei, cursul Tezaurului Român pentru Lira Sterlingă, sau în monedă franceză de douăzeci și cinci franci pe socoteala de cincizeci și patru (54) Lei, cursul tezaurului Român pentru piesa de 20 franci sau în altă monedă admisă în circulație în țară și tot pe cursul tezaurului român sau la Constantinopol pe socoteala de una sută șapte și jumătate ($107\frac{1}{2}$) lire turcești, pentru una sută lire sterlinge.

Cu toate acestea este liber Guvernul de a face să se verse la Paris o sumă până la concurența de una sută patruzeci și cinci de mii patru sute optsprezece (145.418) Ls. pe cari concesionarii o vor plăti în franci după cursul zilei.

În cazul când concesionarii vor fi nevoiți a trimite monedă de aur pentru toată sau pentru o parte din sumă, spre a face plățile la București, Guvernul se angajează a transporta, cu cheltueala sa, aurul dela Galați la București, luând măsurile necesare de siguranță.

Art. 4.— Spre a îndemni pe concesionari de pierderile schimbului ce poate să li se întâmple depunând deodată însemnătoarele sume în cestiune în locurile și cu taxele arătate, precum și despre șansele de pierderi ce vor avea a suferi introducând pe riscul și pericolul lor un nou fond pe piețele europene, Guvernul le fixează o bonificație de douăzeci și patru mii șase sute cinci (24.605) Ls.

Art. 5.—Guvernul român poate confiscă în profitul său cauția de 16.000 Ls. care se va depune în mâinele sale odată cu iscălirea acestui act, dacă prin orice împrejurare concesionarii n'ar efectua plata sumelor citate la art. 2 la epocile și locurile arătate.

Nu este exceptat decât cazul când înainte de 30 Octomvrie 1864 st. n. ar surveni împrejurări politice și financiare în urma cărora consolidatele engleze ar scădea mai jos de optzeci și cinci suta ($85\frac{0}{10}$) singurul caz în care părțile contractante nu vor fi obligate a-și ține angajamentul prezent și în care cauționamentul va fi restituit concesionarilor în bonuri de tezaur ale Guvernământului Român, plătitoare în termen de 9 luni dela cererea restituirii cauției cu procent de șapte la sută pe an. Dacă însă zisa scădere (a consolidat-

telor) nu s'ar întâmplă până la 30 Octomvrie 1864 st. n. contractul de față va subsistă în toată puterea sa și concesionarii vor plăti sumele stipulate la epocile fixate orișari ar fi întâmplările subsecinte.

Art. 6.—Imprumutul va fi reprezentat prin Obligațiuni către înfățișitor coprinzând o dobândă anuală de șapte la sută, asupra capitalului nominal, care dobândă va curge dela 1 Septemvrie 1864 st. n. 19 August st. v. și se va plăti din șase în șase luni. El va fi emis pe prețul de 88⁰/₀ (optzeci și opt la sută) și se va plăti drept sută (100) întregă. Cu toate acestea concesionarii vor putea să vândă Obligațiile, dacă vor găsi de cuviință atât pentru interesul Guvernământului Român, cât și pentru al lor propriu, spre a face să isbutească împrumutul mai bine, mai jos decât prețul de 88⁰/₀ fără ca cu toate acestea să rezulte pentru Guvernământul Român vreun prejudiciu, sau vreo agravație la condițiile acestui tractat, sub orice numire ar fi, dacă s'ar întâmplă din aceasta niscai pierderi, ele vor privi în totul pe concesionari.

Un fond de doi la sută (2⁰/₀) se va mai plăti de Guvernul român la sfârșitul fiecărui an, sub titlul de amortisment, la care se va adăogă succesiv dobânzile acumulate ale Obligațiilor anual trase la sorți și plătite pe valoarea lor nominală (au pair).

Cu această anuitate de nouă la sută (9⁰/₀), datoria capital și procente va fi cu totul stinsă într'un period calculat foarte riguros după regulile amortismentului. Acest period va începe dela 1 Ianuarie 1865 st. n. 19 Decemvrie 1864 st. v.

Art. 7.—Se va plăti Băncei Imperiale Otomane și Domnilor Stern Brothers, un comision de cinci la sută (5⁰/₀) calculat asupra sumei de șapte sute optsprezece mii cinci sute patruzeci și opt (718.548) lire sterlinge, care are a se vărsă neto, cu care comision ridicându-se la treizeci și cinci mii nouă sute douăzeci și șapte (35.927) Ls. concesionarii se însărcinează a purtă exclusivamente toate cheltuelile de emisie, de publicitate, de încăsuire, de curtagiu etc. etc., fără a pretinde nici o altă îndemnitate dela Guvernământul Român pentru aceste cheltueli, afară de bonificațiile stipulate la art. 4, 10 și 11.

Art. 8.—Titlurile împrumutului nu vor putea fi mai mici de 10 lire sterlinge, nici mai mari de cinci sute Lire Sterlinge.

Art. 9.—Vărsările trebuie să fie făcute concesionarilor de către subscriitorii împrumutului la epocile pe care concesionarii le vor fixă.

Art. 10.—Subscriitorii vor avea dreptul de a se liberă cu anticipație, dându-li-se un escompt, care nu va putea fi mai mic de șase la sută, nici mai mare de opt la sută pe an.

Banca Imperială Otomană și D-nii Stern Brothers, iau asupra lor angajamentul de a purtă în sarcina, ce rezultă din acest escompt pentru Guvernământul Român și spre a-i despăgubi, zisul Guvern le hotărăște o sumă fixată (à forfait) la douăzeci și șapte mii (27.000) Lire sterlinge.

Art. 11.—În consecință spre a se despăgubi:

- 1) De suma curată ce are să se verse în tezaur sau la ordinul Guvernului Român, adică Ls. 718.548,—
- 2) Acei cinci la sută (5⁰/₀) pentru comision, calculat asupra sumei de mai sus Ls. 35.927,—
- 3) De cheltuelile de schimb și de transmisie contractate à forfait, precum și de șansele rele ce pot surveni introducând pe risicul și pericolul lor un nou fond asupra piețelor Europei Ls. 24.605,—
- 4) De escomptul vărsărilor asemenea contractate à forfait Ls. 27.000,—

Dând un total de: Ls. 806.080,—

Se vor creă spre a se emite Obligațiuni pentru un capital nominal de nouă sute șasesprezece mii (916.000) lire sterlinge, pentru care capital nominal Guvernul român va plăti cum s'a zis mai sus anual șapte la sută ca dobândă și două la sută ca amortisment, sau o anuitate de optzeci și două mii patru sute patruzeci (82.440) lire sterlinge în cursul unui număr de ani strict necesar pentru stingerea succesivă și integrală a datoriei. Această anuitate va curge dela 1 Septemvrie 1864 st. n. (19 August 1864 st. v.).

Cu toate acestea acei doi la sută pentru amortisment dela data citată până la 31 Decemvrie anului curent, vor fi plătiți prin bonuri de tezaur, cu scadența de trei luni în profitul concesionarilor.

Art. 12.—Concesionarii se angajează a deschide subscripția publică, cât mai curând se va putea, rezervându-și cu toate acestea, de a alege ei însuși momentul favorabil.

Art. 13.—Plata anuităților garantată prin o întâie ipotecă asupra veniturilor vamale a Principatelor Unite, care vor fi colectiv și solidar responsabile de plata succesivă și integrală a ziselor anuități.

Ministrul D-l L. Steege, declară că această ipotecă este creută prin legea din 15/27 Ianuarie 1864, ce servă de bază la acest contract.

Art. 14.—Concesionarii vor fi însărcinați cu serviciul dobânzilor și a amortimentului pentru un comision de jumătate la sută, asupra sumei anuității.

Art. 15.—Tragerea la sorți a Obligațiunilor ce sunt a se stinge, va avea loc în fiecare an la Londra, prin îngrijirea și cu cheltuelile concesionarilor, în prezența unui notar a reprezentantului ad-hoc al Guvernului român și a unuia dintre concesionari.

Cea întâia tragere se va face la 1 Noemvrie 1865.

Art. 16.—Guvernul se angajează a operă plățile anuităților cu productul venitului vămile, prin vărsări mensuale cât se poate mai egale la București în mâinele Băncei Imperiale Otomane, însărcinată cu primirea acestor fonduri și transmisia lor către concesionari, în proporție cu încăsuirea lor, astfel ca fondurile destinate la plata procentelor și amortimentelor să fie vărsate la Agenția Băncei Imperiale Otomane, la București cel puțin cu o lună înaintea scadențelor respective.

Concesionarii din parte-le se angajează a bonifica Guvernământului Român dobânda pe prețul mijlociu al escomptului Băncei Engliteriei pe semestrul expirat, pentru toate sumele astfel primite cu anticipație la diferite epoce până la o lună înaintea scadențelor semestriale pentru dobânzi și anuale pentru amortimentul Obligațiilor.

În cazul când Guvernul nu ar putea să se înțeleagă cu Agenția Băncei Imperiale Otomane, asupra taxei schimbului remizelor, el este liber a cumpără singur aceste remize pe care zisa agenție va trebui să le plătească până la concurența fondurilor primite de către ea, adăogând și interesul ce s'ar cuveni Guvernului pentru plățile anticipate.

Art. 17.—Obligațiunile vor fi subscrise de către un delegat ad-hoc, al guvernământului român și de către Concesionari, toate sușele acestor Obligațiuni vor fi chiar ele subscrise de către zisul delegat la vremea cuvenită.

Art. 18.—Guvernul va face tot putinciosul său, spre a obține cota (la cote) acestor obligații la Bursa Parisului.

Art. 19.—In caz de neînțelegere între Guvernământul român și concesionari asupra interpretației stipulațiilor acestui act, diferendul va fi supus la arbitri aleși în număr egal dintr'oa parte și dintr'alta și în caz de neparietate a voturilor, la un supra-arbitru numit prin un comun acord de către ambele părți și care va judecă diferendul în ultima instanță.

Textul francez va fi singur luat de bază.

Art. 20.—Guvernământul se angajează a preveni pe agentul Băncii Otomane la București, la sfârșitul lui Septembrie, sau mai curând dacă se va putea, în ce loc, București sau Constantinopole, acele cinci sute șaptezeci și trei mii una sută treizeci (573.130) lire sterlinge trebuie a fi plătite.

Art. 21.—Guvernul se angajează a nu emite un nou împrumut public în cursul anului curent.

Art. 22.—Contra fiecărei plăți a concesionarilor, Guvernul român va liberă suma corespunzătoare în obligații definitive. Obligațiile cari vor reprezintă cauția vor face parte din acea dupe urmă livresoană de Obligații.

In ceace privește plățile ce vor urmă să se efectueze eventual la Paris, conform art. 3 alin. 2 agenția Băncii Imperiale din București va liberă Guvernământului român, îndată după cererea sa, trate asupra Parisului până la concurența stipulată pentru optzeci și patru mii (84.000) Ls. plătitoare la 31 Octombrie 1864 st. n. și pentru rest, plătitoare la 25 Decembrie următor și va primii pentru aceste trate dela Guvern, valoarea corespunzătoare în bonuri de tezaur fără dobândă, cari bonuri vor fi schimbate la zisele epoce contra obligațiilor definitive sau la cazul prevăzut prin art. 5 vor fi plătite în modul acolo arătat.

Pentru acest sfârșit, acest act a fost făcut în patru exemplare iscălite de către părțile contractante și investite cu sigiliurile lor.

Făcut la Paris, la 22 August 1864 st. n.

Semnați: { L. Steege.
P. du Pré Grenfell, pentru Banca Imperială Otomană.
Herman Stern pentru Stern Brothers.

Martori: { Ion Stewart.
A. Caroursel.
Virgile.

Legământ general al împrumutului de Ls. 916.000.

Noi Alexandru Ion I din mila lui D-zeu și voința națională, Domn al Principatelor Unite Române, la toți de față și viitori, sănătate.

Facem cunoscut prin aceasta :

Având în vedere că excelența sa Domnul Ludovig Steege, Ministrul nostru Secretar de Stat la Departamentul Finanțelor, lucrând în numele Guvernului nostru, în virtutea deplinilor puteri cari i-au fost date, a încheiat cu agenția Băncii Imperiale Otomane și Domnii frați Stern în Londra un împrumut de nouă sute șasesprezece mii (916.000) Lire Sterlinge, în favoarea Principatelor Unite.

Și având în vedere că contractul încheiat de zisul Nostru Ministru cu zisele Case de Bancă, Ne-a fost supus de Ministrul Nostru, și că, Consiliul de Stat fiind ascultat, Noi l'am aprobat și sancționat prin legea specială promulgată la 6/18 Octomvrie 1864.

Având în vedere între altele, că zisul împrumut a fost încheiat cu încredințarea că rambursarea sa, va fi garantată prin o întâie ipotecă asupra veniturilor Vămilor a Principatelor Unite Române în termenele și condițiunile ce urmează, adică :

1) O anuitate de optzeci și două mii, patru sute patruzeci (82.440) livre sterlinge compusă din suma dobânzilor ale zisului împrumut de șapte la sută pe an, și acea de două la sută de amortizat pentru răscumpărarea împrumutului, va fi plătită la agenția Băncii Imperiale Otomane la București în modul prevăzut în contract, astfel că fondurile reținute pentru plata dobânzilor și răscumpărarea împrumutului să fie vărsate la zisa agenției la București cel puțin trei zeci zile înainte de întâi Martie și întâi Septemvrie st. n. al fiecărui an, și aceasta în decursul anilor trebuincioși pentru stingerea integrală a datoriei și cari vor fi calculați după regulile amortismentului.

2) Această parte a zisei sumi de optzeci și două mii, patru sute patruzeci (82.440) livre sterlinge, cuvenite după întâi Ianuarie una mie opt sute șasezeci și cinci, care nu va fi reținută pentru plata dobânzilor sus citate, va fi întrebuințată anual în luna lui Martie, cu începere de întâia zi a

lui Martie, una mie opt sute șezeci și șase, pentru răscumpărarea împrumutului pe valoare nominală.

3) Obligațiunile pentru sumele care vor fi astfel răscumpărate se vor trage la sorți la agenția Băncei Imperiale Otomane la Londra în prezența unui reprezentant al Guvernului Român, a agenților Băncei Imperiale Otomane, a Domnilor frați Stern și a unui notar public, în luna lui Ianuarie a fiecărui an.

Întâia tragere la sorți va avea loc la întâi Ianuarie una mie opt sute șezeci și șase. 1866.

4) Numerile Obligațiunilor eșite la sorți, vor fi înserate în două din cele mai principale jurnale publicate în Londra, cel puțin șase săptămâni înainte de termenul fixat pentru rambursare.

Capitalul Obligațiunilor eșite cu dobândă datorată va fi plătit la Agenția Băncei Imperiale Otomane la Londra în livre sterlinge.

5) Orice Obligațiune eșită, încetează a purta dobânda cu începere dela întâia zi a luni Martie, care va urma tragerea la sorți.

6) Obligațiunile rambursate cu cupoanele lor vor fi îndată după plata lor anulate și găurite în prezența unui reprezentant al Guvernului Român, a Agenților Băncei Imperiale Otomane, a Domnilor Frați Stern și a unui notar public.

7) Obligațiunile care vor fi făcute pentru împrumutul de față vor fi subsemnate de un reprezentant al Guvernului român, care va fi numit pentru acest finit, și contrasemnate de agenții băncei Imperiale Otomane și domnii frați Stern. Ele vor fi pentru capitalul de una sută și cinci sute livre sterlinge, prevăzute cu cupoane pentru serviciul dobânzilor semestriale.

8) Dobânzile zisului împrumut vor fi plătite și răscumpărarea capitalului va continua atât în timpuri de resbel cât și în timpuri de pace și fieca posesorii Obligațiunilor să depindă de un stat amic sau ostil, fie că acei posesori să se afle streini sau indigeni, Obligațiunile lor vor trece la moștenitorii lor în ordinea succesiunii stabilită prin legea țarei a căror supuși sunt.

Obligațiunile vor fi apărute de opriri sau sechestrate pentru cauză de reclamațiune sau de cerere din partea Guvernu-

lui Principatelor Unite sau vreunei alte persoane sau autoritate a ziselor Principate.

În acest scop dar, Noi am sancționat, aprobat și ratificat zisul contract încheiat la 22 August 1864 prin zisul Nostru Ministru Secretar de Stat la Departamentul Finanțelor cu Agenția Băncii Imperiale Otomane și Domnii Stern frați la Londra și prin urmare am ratificat și confirmat cuprinderea condițiilor mai sus citate.

Prin urmare, Noi, legăm și îndatorăm pe Guvernul Nostru, la plata zisului împrumut în capital și dobânzi, precum se arată mai sus și încercăm venitul general al vămilelor cu plata zisei anuități de optzeci și două de mii, patru sute patruzeci (82.440) livre sterlinge pe timpul strict necesar pentru stingerea datoriei după fegulele amortizării.

Noi declarăm, că zisele venituri ale vămilelor noastre sunt împreună și în parte răspunzătoare de plata succesivă și integrală a ziselor anuități.

Făcut în București în a treia (cincisprezece) zi a lunii Decembrie una mie opt sute șasezeci și patru (1864).

MINISTRU SECRETAR DE STAT
la Departamentul finanțelor
Ludowig Steege

ALEXANDRU ION

No. 1704.

Împrumutul încheiat în condițiunile de mai sus a fost decontat astfel:

Ls. 916.000 a 67 Lei cursul pieței tezaurului

Lei 61.372.000,—

calculat pe 88⁰/₀ cursul de emisiune fac Lei 54.007.360,—

din care vom deduce cheltuelile generale

de emisiune, de schimb, de publicitate,

5⁰/₀ comision etc., obținute de sindicat

în sumă de Ls. 87.532 cari pe cursul de

67 fac

Lei 5.864.593,—

Sumă netă ce s'a încasat la Tezaur Lei vechi 48.142.767,—

sau Lei noi 17.797.921,63 ceeace reprezintă o emisiune

pe cursul de Lei 78.44⁰/₀ raportați la Lei vechi și de 77.75¹/₂

pentru Lei noi.

Domnitorul Alexandru Cuza la 6 Decembrie 1864, în Mesajul de deschidere a Adunării aleasă sub regimul lovituri de Stat dimpreună cu Corpul ponderator înființat prin Statutul din 2 Iulie acelaș an, se exprimă astfel asupra acestui împrumut :

„.....asigurarea ce o trag din contractarea împrumutului de 48 milioane, carele în conformitate cu votul foastei Adunări din 30 Decembrie a. t. s'a săvârșit de către Ministrul meu de finanțe la Londra și care împrumut s'a contractat în condițiuni cu mult mai favorabile decât ale altor State mai întemeiate și cu un credit de mai mult timp cunoscut pe piețele financiare ale Europei“¹⁾

Pentru întreaga sumă s'a emis următoarele obligațiuni :

916 bucăți a 500 Ls. dela No. 1—No. 916=	Ls. 458.000
4580 bucăți a 100 Ls. dela No. 917—No. 5496=	Ls. 458.000
	<u>Total : Ls. 916.000</u>

Fiecare titlu purtă 45 cupoane semestriale începând cu cel de 1 Martie 1865 și terminând cu 1 Martie 1887, prima tragere la sorți a avut loc la 1 Ianuarie 1866, iar amortizarea a început la 1 Martie 1866.

Întreaga sumă a fost răspunsă Statului până la 13/25 Decembrie 1865, căreia nu i s'a dat în întregime destinația pentru care fusese împrumutată, căci suma de Lei 9.712.767, conform legii, s'a întrebuințat pentru cumpărarea de material destinat armatei, iar asupra sumei de Lei 38.430.000, contra valoarea a Ls. 573.130 s'a dispus astfel :

Ls. 300.000,— să se verse la Constantinopol, spre a sta acolo în depozit până la determinarea cifrei ajutorului locurilor sfinte, și

Ls. 273.130,— s'a vărsat la Tesaur, a cărui contravaloare de Lei 18.299.710 (6.777.760), s'a afectat la acoperirea golului ce rezultă din scăzământul făcut arendașilor moșiilor Statului, ca despăgubire pentru ridicarea de clacă și dijmă.

După cum vedem, parte din împrumut a fost sustras dela

---

1) Monitorul oficial din 15 Octombrie și 17 Decembrie 1864.

destinația lui, rămânând ca să se caute alte resurse pentru reîntregirea cifrei ce reclamă răfuirea ajutorului locurilor sfinte.¹⁾

Posterioar produsul efectiv al acestui împrumut a fost regulat definitiv prin scriptele Ministerului de finanțe astfel: Trecuți între veniturile anului 1864 pentru trebuințele armatei	Lei 3.600.000,—
Deficit rezultat din scăderea arendașilor pentru clăcași	Lei 6.580.548,13
Acont pentru tributul Otoman	Lei 884.074,—
Anuitatea împrumutului de Lei turcești 150 milioane (Zarifi)	Lei 3.013.964,40
Anuitatea acestui împrumut	Lei 555.577,90
Acoperirea de chelțueli ordinare bugetare ale anului 1865	Lei 2.911.757,20
Diferențe de curs și cheltuiala transportului banilor acestui împrumut	Lei 252.000,—
Total	Lei 17.797.921,63

Din tabloul de amortismentul împrumutului deducem că în $22\frac{1}{2}$ ani, s'a plătit pentru stingerea integrală suma de Ls. $1.864.161\frac{1}{6}$ = Lei vechi 125.694.682 = Lei noi 46.553.586,08, din cari numai interese, Ls. $948.161\frac{1}{6}$ = Lei vechi 63.893.202 = Lei noi 23.664.149,05, restul a fost amortismentul capitalului.

Din cele de mai sus rezultă că condițiunile în cari a fost contractat împrumutul, nu pot fi considerate dintre cele mai oneroase, dat fiind timpurile prin care treceam.

Pentru a pune în evidență terenurile țării noastre și pentru ca agricultura, care eră cea mai puternică sorgintă a bogăției noastre naționale să fie pusă în valoare, se simțea absolută necesitate pentru construirea de șosele, de poduri peste principalele râuri, la cari până acum nimeni nu se gândise și cari față cu noua organizare nu mai puteau fi lăsate în părăsire; trebuia deci a se construi căi de comunicație prin ajutorul cărora țara să fie în stare de a exploata cu folos bogățiile sale naturale și a introduce astfel oarecare activitate comercială și în acele părți ale țării, cari erau cele

Construirea
podurilor de
fer.

1) Bugetul veniturilor și cheltuelilor Statului pe anul 1865.

mai sărace, tocmai fiindcă nu aveau la îndemână mijloacele de a exporta produsele solului.

În acest scop s'a încheiat o convenție¹⁾ între Stat și John Staniforth și John Trevor Barklei, pentru construirea a 19 poduri de fer pe prețul de Lei 32.473.669,20 (12.027.285). Lichidarea acestei sume trebuia să se facă prin plăți anuale de 90/0 procent și 30/0 amortisment, în termen de 16 ani, 36 zile cu începere dela 1 Februarie 1865.

Procentul și amortismentul constituiau o anuitate fixă de Lei 3.896.839,32 (1.443.274), garantată de Guvern în venitul Salinelor²⁾ a cărui alocație s'a prevăzut în bugetul Direcțiunii Lucrărilor Publice a Statului și plătită în București în 4 rate și anume: La 1 Februarie, 1 Mai, 1 August și 1 Noembrie până la acoperirea întregii sumi, care trebuia să aibă loc în anul 1881.

Din această operațiune Concesionarii primiră drept cost al lucrărilor executate conform convenției suma de Lei 62.738.189,76 (23.236.336,32), din care numai interese de Lei 30.264.519 (11.209.081,32). [Anexa VII].

Bugetul pe anul 1865.

La 30 Decembrie 1864, Guvernul prezintă Adunării Deputaților Bugetul pe anul 1865, pentru a cărui echilibrare se aflase în fața unor dificultăți serioase, căci aplicarea legii rurale din 15 August 1864 menită să tămăduiască o rană socială, nu se putea aduce la îndeplinire fără oarecare sacrificii.

Am văzut că în bugetul anului 1864 se trecuse la venitul arenzilor mănăstirești, suma de Lei 43.910.281 (16.263.067) fără însă ca să țină socoteală că foștii proprietari trebuiau despăgubiți pentru clacă și dijmă, de cari de acum în color erau să fie lipsiți prin aplicarea legii de mai sus; urmă deci a se scădea arenzile moșiilor mănăstirești la cât se urcau ele după contracte cu o sumă echivalentă. Pe de altă parte ar fi fost prea greu ca țăraniii împământeniți să fie supuși la aceiași dare fonciară, pe când aveau de plătit și anuitățile pentru despăgubiri. Guvernul atunci a decis ca pe anul 1865 să se înscrie la venitul arenzilor ziselor moșii numai suma

1) Decret No. 1473 din 31 Octombrie (12 Noembrie) 1864.

2) Venitul Salinelor Principatelor Unite fusese evaluate pentru anul 1865 la suma de lei vechi 18.500.000.

de Lei 28.080.000 (10.400.000) și restul de Lei 15.830.281 (5.863.067), a fost redus drept despăgubire cuvenită arendașilor pentru dijmă și clacă, iar pentru acoperirea acestui gol s'a luat suma necesară din împrumutul Stern, întrucât ea stătea în depozit, de oarece nu se hotărîse încă totalul sumei ce urmă să se dea ca ajutor locurilor sfinte; această prelevare eră numai provizorie pînă ce Guvernul va creia noi venituri în care scop se află în studiu pentru bugetul anului 1866 „Dreptul exclusiv de a vinde tutunul strein sau indigen“.

Cu toate măsurile de precauțiune luate bugetul anului 1865 evaluat cu un excedent, a lăsat un deficit de Lei 26 milioane (9.641.561,24).¹⁾

Pentru a se regulă odată pentru totdeauna drepturile proprietarilor Guvernul a hotărît ca cu începere din acest an să se emită Obligațiuni pentru clacă și dijmă, a căror valoare nominală s'a urcat la suma de Lei 289.569.200 (107 mil. 247.852), purtând dobânda de 10⁰/₀ pe an, amortizabile în 15 ani. Pentru întreaga sumă s'a emis Obligațiuni de 5.000, 1.000, 500 și 100 Lei, purtând cupoane semestriale, începând cu cuponul de 23 Octomvrie 1865, ultima scadență fiind la 23 Aprilie 1880. Prima tragere la sorți trebuia să aibă loc la 23 Aprilie 1867, însă cum pînă la această dată nu se emisese toate obligațiunile, din cauză că nu se terminase încă toate constatările, tragerea la sorți s'a amănat cu un an, scurtându-se termenul amortizării, ceea ce a și contribuit ca să se ridice fondul de amortisment cu 1/2⁰/₀ aproape.

Această datorie nu eră propriu zis o datorie a Statului, adevărații debitori erau clăcașii împrumutării și Statul nu eră decât garantul lor; pe de o parte el îngrijea de perceperea cotitației fixate pentru răscumpărarea clăcei și dijmei, iar pe de altă parte veghea la plata dobânzilor și la amortizarea capitalului.

Pentru aceste motive, ea nici n'a fost trecută la datoria publică a Statului, ci s'a instituit un comitet sub denumirea de „Comitetul de lichidare a Obligațiunilor rurale“ însărcinat cu administrarea fondurilor, percepând veniturile și făcând plățile privitoare la lichidarea datoriei.

Emisiunea obligațiunilor pentru despăgubire de clacă și dijmă.

1) Finanțele României de Th. Aslan pag. 105.

Statul nu erà decât un garant și din acest motiv el exercità dreptul de control și privighere prin Miniștrul de finanțe, care erà și Președintele Comitetului. Prin urmare rolul Statului, față cu această datorie erà dublu: pe de o parte erà garant, iar pe de alta erà și donatorul capitalului ce i se cuvenea ca despăgubire pentru partea pământului domeniilor sale, ce o cedase locuitorilor fără a primi Obligațiuni ca ceilalți proprietari și fără a percepe vreo dobândă pentru valoarea acelor pământuri.

Construirea
drumului de fer
București-Giurgiu.

Pentru desvoltarea stărei financiare trebuia neapărat mijloace care să ajute la ridicarea agriculturii și comerțului. În special agricultura nu putea progresa din cauza lipsei comunicațiilor, căci produsele până a fi transportate la Dunăre perdeau aproape $\frac{1}{2}$ din valoarea lor. Scumpetea și greutatea cu care exploatatorul agricol își procură capitalul de exploatare, făcuse ca dobânda reață să se urce dela 10% la 18%.

În scopul de a se veni deci în ajutorul agriculturii și agriculturii în special, către finele anului 1865, Statul a încheiat tot cu concesionarii podurilor de fer, convenția pentru construirea drumului de fer București—Giurgiu,¹⁾ pe prețul total de Lei 37.138.500 (13.755.000) pentru o lungime de cale ferată de aproape 70 km. 480 m. Condițiunile de plată erau aceleași cași pentru construirea podurilor de fer, ceea ce revenea la o anuitate anuală de Lei 4.455.000 (1.650.000) sau pē timp de 16 ani Lei 71.280.000 (26.400.000). [Anexa VIII.]

În urma detronării Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, Guvernul Prințului Carol, modificând întru câtvă stipulațiunile convenite, capitalul trebuia a se restitui în 10 ani în loc de 16 ani, anuitatea calculată tot cu 9% procent însă cu 6 la sută amortisment, se urca acum la suma de Lei 5.427.000 (2 mil. 100.000), așa că costul total al liniei erà de Lei 56.700.000 (21.000.000), deci folosul erà destul de evident pentru Stat, și nu e mai puțin adevărat că și concesionarii au tras beneficii însemnate.

Anuitățile pentru construirea podurilor de fer și a drumului de fer București—Giurgiu, până la anul 1874 se plăteau din bugetul Ministerului Agriculturii, Comerțului și Lu-

1) Decret No. 1076 din 1 Septemvr'e 1865.

crărilor Publice, pentru că cu acele sume se executase lucrări producătoare de venit, deci nu eră o datorie propriu zisă ci o contra valoare sau plata unor lucrări de utilitate publică, cari se achitau prin însăși veniturile lor.¹⁾

Noi însă le vom considera dela început ca făcând parte din bugetul Datoriei Publice, întrucât în bugetul ei trebuesc a fi trecute toate împrumuturile contractate, pentru orice natură de lucrări de cari profită mai multe generațiuni și al căror cost neapărat urmează a se achită într'un șir de mai mulți ani, astfel că este natural cași generațiunile viitoare să contribuie în parte la amortizarea cheltuelii operilor făcute de predecesorii lor, de ale căror foloase se bucură și pe baza cărora generațiunile noi, pot pune în practică alte opere de o utilitate publică și mai folositoare.

Tot în acest an Ministrul finanțelor I. Strat a cerut votarea; unui împrumut de 150.000.000 Lei, curs Constantinopol, pentru despăgubirea acordată locurilor sfinte. Imprumutul eră să fie realizat de Societatea Generală Otomană, plătind un procent de 6⁰/₀ și 2⁰/₀ pentru amortizarea capitalului, ceea ce revenia la o sarcină anuală pentru bugetul Statului de 15 milioane lire turcești sau Lei 9.300.000, cursul tezaurului nostru, însă cum trebuia să treacă timp până la studierea cesiunii locurilor sfinte de către o comisie internațională, s'a renunțat la el și suma de Lei 9.300.000 vărsată în 1865 s'a întors la Tezaur.²⁾

La începutul anului 1866, România trecea prin o dublă criză: criza politică și criza financiară; dacă față cu cea dintâi providența a fost mai darnică, rezolvându-se imediat spre fericirea noastră națională, întrecând astfel toate prevederile și toate speranțele, încât numai în câțiva ani am intrat în concertul Statelor moderne, cea de a doua însă eră de parte de a fi ameliorată cel puțin, căci chestiunile economice de cari sunt strâns legate cele financiare, își au legile lor fi-

Imprumutul de lei turcești 150 de milioane.

Starea financiară și politică la începutul anului 1866.

1) Expunere de motive la Bugetul general al Statului pe anul 1868.

N.B. La 15 Decembrie 1865 s'a votat o lege pentru contractarea unui împrumut de 6 milioane cu 12⁰/₀, pentru care s'a deschis un credit de dobânzi de 360.000 la 1/13 Ianuarie 1866, dar nu s'a realizat.

2) Desbaterile Adunării Elective No. 20 și 21 din anul 1865, cuvântările lui C. Bosianu Președintele Consiliului, Chr. Tell, N. Păcleanu, A. Florescu, B. Belu, I. I. Filipescu.

rești de propășire, cari dacă nu sunt conduse cu răbdare, zdrobesc.

Guvernul Locotenenței Domnești, făcând un inventar amănunțit de starea în care s'a aflat țara la detronarea fostului Domnitor, Ministrul de finanțe P. Mavrogeni, se exprimă astfel asupra situațiunii financiare: 1)

„Starea finanțelor țării este cunoscută de toți departe de a fi mulțumitoare, ea ne înfățișează un tablou din cele mai întristătoare. În ziua când Guvernul actual a luat în mână cârma Statului, s'a ridicat vălul ce acoperea prăpastia, în care eram amenințați a cădea. Grămădirea deficitelor peste deficite și acoperirea lor prin contractări de împrumuturi cari la rândul lor prin plată de procente, împovărau bugetul cheltuelilor în nici o proporțiune cu veniturile adevărate ale Statului, trecerea în bugetul veniturilor a unor cifre iluzorii și nejustificate n'au putut avea alt rezultat decât a îngreuia din an în an situațiunea financiară și a ne conduce în fine la punctul de a nu mai putea merge mai departe. Creditul Statului secat cu totul, toate Casele publice goale și tezaurul împovărat, afară de datoria fixă regulată prin plată de anuități, de o datorie exigibilă de Lei 55.761.841,02 (20.652.535). Iată situațiunea noastră financiară în ziua de 11 Fevruarie 1866“.

La începutul anului 1866, datoria exigibilă a țării era următoarea :

Bonuri de tezaur (datorie flotantă) parte ajunsă la scadență parte plătibilă în cursul anului	Lei 24.018.188,26
Bonuri de tezaur pentru cumpărarea tutunului, plătibile în cursul anului, atât ajunse cât și neajunse la scadență . . .	„ 15.714.498,19
Cauțiunea depusă de concesionarii Băncii României	„ 2.700.000,—
Datoria contractată în 1865 către diferite Casse	„ 1.329.153,37
Mandate în suferință	„ 12.000.000,—
	<u>Total Lei 55.761.841,02</u>

Să adăogăm și anuitățile împrumuturilor :

Împrumutul Sern	Lei 5.523.480
Drumul de fer Giurgiu	„ 4.456.620
Podurile de fer	„ 3.896.839
Împrumutul de 34 milioane 2)	„ 9.300.000 = 23.176.939,—
Cheltueli neordonanțate	10.000.000,—
	<u>Transport . Lei 55.761.841,02</u>

1) D. A. Sturza „Trei zeci ani de domnie ai Regelui Carol I^a vol. I, pag. 41 și următoarele.

2) Se referă la împrumutul național de 40 milioane care nu s'a realizat.

Report . Lei 55.761.841,02

Restul datoriilor din 1859 și cele anterioare 3.220.996,19

Cheltuielile bugetului după prevederile anului 1865:

Lei 135.433.281,—

Se scad plățile făcute „ 5.326.055,07 = 130.107.225,33 = Lei 166.505.161,12

Totul însumează o sarcină a Tezaurului Public de . . . „ 222.267.002,14 sau lei noi 82.321.112,—.

Dacă din aceste vom deduce sumele rămase de încasat și

veniturile bugetare . . . . . 170.310.937,—

Lipsește spre acoperire . . . . . „ 51.956.065,14 sau lei noi 19.242.987,—.

Tot la acest deficit am mai putea adăoga suma de Lei 20.377.718, cheltuiți în 1865 din împrumutul Stern fără autorizație, precum și suma de Lei 28.499.221, cheltuielile făcute de oștirile de ocupație ruse și austriace, după constatările controlului.

Guvernul luând măsurile cuvenite asupra cauzelor și a remediilor necesare, a ajuns la concluzia că cauzele datoriei flotante de Lei 24.018.188,26 sunt: Ministerul de finanțe pentru prima oară în anul 1862, prin legea dela 5 Martie, a fost autorizat a contracta împrumuturi provizorii prin emisiuni de bonuri de tezaur asupra unui credit de dobândă de Lei 400.000, cu condiție ca orice împrumut să se facă cu o prealabilă autorizație a Consiliului Miniștrilor și în baza acestuia s'a contractat împrumuturi cu procente variate, pentru a căror dobândă s'a mai cerut un credit de Lei 26.000, deci în anul 1862, avem o datorie în bonuri de tezaur de Lei 6.168.435; în anul 1863 s'a deschis un credit pentru serviciul dobânzilor la datoria flotantă de Lei 600.000 și Ministerul a contractat împrumuturi ale căror procente au întrecut cu Lei 99.353 creditul acordat, a lăsat însă în sarcina anului 1864 o datorie numai de Lei 4.210.213, mai mică deci ca în anul 1862.

Pentru anul 1864, s'a autorizat un credit de dobânzi de Lei 1.000.000, cu condiție ca datoria să nu treacă de Lei 10.000.000 capete și procente și că îndată ce se va contracta un împrumut cu termene depărtate, datoria flotantă să fie redusă numai la 5.000.000 capete.

Din creditul citat mai sus s'au acoperit pe de o parte pro-

centele ce s'au angajat mai mult peste cr ditul din 1863, iar pe de alta, s'au angajat în cursul aceluși an, împrumuturi cari au absorbit în procente Lei 998.685, lăsând în sarcina anului 1865 o datorie de Lei 10.595.836 adică cu Lei 595.836 mai mult decât permite  legea ad-hoc ; în fine în anul 1865, s'a acordat prin legea bugetară un credit de Lei 500.000, pentru plata de procente, cu condi ie ca bonurile în circulație să nu întreacă 5 milioane capital. Ministerul însă a contractat împrumuturi, în cursul aceluși an  i până la 11 Februarie 1866, cari au absorbit în procente Lei 1.220.411  i datoria er  de Lei 24.492.285, adică cu 19 milioane mai mult decât permite  legea financiară a anului 1865.

Pentru justificarea acestei procedări, s'a găsit un jurnal al Consiliului Mini trilor, încheiat la 9 Decembrie 1865, aprobat de fostul Domnitor, prin care în considera ia neputin ei în care se g siau arendașii moșiilor Statului, de a răspunde r m  i ele pe trecut, autoriză pe Ministrul de finanțe să facă un împrumut provizoriu în comptul acelor arenda i, pentru timpul c t au întârziat plata c stiurilor. Procentele numai se urcau la suma de Lei 743.926.

Fa t  cu această stare Guvernul actual, prin jurna ul încheiat în  edin a dela 13 Martie 1866, a luat dispozițiuni de a nu se mai emite bonuri de tezaur decât numai pentru lichidarea bonurilor ajunse la scadența, cu sperificarea expresă ; de asemenea a dispus să se anuleze bonurile de tezaur liberate Cassei de Depuneri  i să se deschidă un cont curent care să se lichideze din 6 în 6 luni, iar pentru plata procentelor la datoria flotantă pe curent, să se prevadă prin bugetul în curs suma de Lei 1.200.000.

**Imprumutul
na ional de lei
30.000.000.**

Pentru nevoile în care se aflase Guvernul trecut, se ceruse contractarea unui împrumut de Lei 40.000.000 menit a acoperi deficitul anului trecut  i a scoate Statul din greut  ile financiare nedescurcate încă. Cer ndu-se urgen a se încinge o vie discu ie, pentruca împrumutul să fie votat odată cu bugetul, ca astfel fiecare să- i dea seamă de situația financiară a  reii  i de mijloacele de a  nt mpina noua sarcină pusă pe capul  reii. Urgen a c z nd, N. Cre ulescu, Președintele Consiliului, consimte la dorința exprimată cu condi ie ca Adunarea să-i  ncuviin eze contractarea imediată a unui împrumut provizoriu de 6 milioane, căci lipsa er  a a de sim it  încât nu se

sfiã a arãtã cã „nu poate plãti astãzi nici amþloiaþiã, nici pensionarii, sunt apoi de plãtit bonuri cari nu pot suferi întârziere. Apoi Domnilor Dvs. și Senatul are sã-mi cearã peste puþin diurnele și nu voi aveã de unde sã le dau“¹⁾. }

Împrumutul votãndu-se s'au cãutat toate mijloacele pentru realizarea lui și fiind imposibil, în ședinþa dela 1 Fevruarie 1865 s'a arãtat cã nu se pot gãsi bani nici în țarã, nici la Londra, din cauzã cã suma este prea micã și în consecinþã s'a cãrut Adunãrei ca sã se voteze împrumutul de 40 milioane cãt mai urgent posibil, intrucãt se începuse tratative cu niște Case de bancã cãrora trebuia sã li se dea rãspunsul neîntãrziat.

Cu toatã opoziþia înverșunatã ce s'a ridicat, împrumutul a fost votat în ședinþa dela 10 Fevruarie 1866.²⁾

Dupã evenimentele dela 11 Fevruarie 1866 Guvernul Locotenenþei Domnești, aflãndu-se în faþa unei lipse complete de fonduri a Casselor publice și în faþa cererilor des repetate ale creditorilor Statului, cari reclamau creanþele expirate dejã, Ministrul finanþelor P. Mavrogeni, a înlocuit legea de mai sus prin aceã dela 21 Fevruarie 1866 prin care Adunãrile electivae au autorizat *un împrumut naþional de 30 milioane*, deștinat anume pentru acoperirea datoriilor trecutului, rãmãnãnd ca împrumutul de 40 milioane, într'un caz eventual de realizare, sã fie luat în considerare numai pentru suma care nu se va acoperi prin subscrierile la împrumutul naþional.

Condiþiunile de subscriere erau foarte avantajoase, cãci pe lângã cã se puteau plasã capitalurile cu foloase îndestulãtoare, dãdeã apoi prilejul creditorilor Statului de a se despãgubi cu creanþele ce aveau dela Stat prin depunerea lor în comptul noului împrumut, iar pe de alta dãdeã facultatea contribuabililor de a-și achitã cu înlesnire contribuþiile plãtibile dupã 30 Septemvrie viitor, prin Obligaþiuni de ale împrumutului naþional.

Acest împrumut a fost emis pe cursul de 80% și pe timp de 3 ani, adicã Guvernul se obligã a rambursã subscriitorilor împrumutului la 31 Martie 1867, 1868 și 1869 cãte 100 lei pentru fiecare 80 lei, fãrã a le bonifica vreo altã dobãndã. Obligaþiunile au fost de 3.000, 1.500 și 300 împãrþite în

1) „Monit. Oficial“ din 24 Decemvrie 1865.

2) Al. D. Xenopol, *Domnia lui Cuza Vodã*, Vol. II. pag. 71—75.

trei secțiuni. Guvernul putea retrage acest împrumut și înaintea scadenței, iar în acest caz se plătea detentorilor $86\frac{1}{2}\%$ în cursul anului 1866, 93% în 1867 și suta sută în 1868.

Subscrierea însă se făcea cu greu, cu toate că pe lângă înlesnirile de mai sus, li se acordase și dreptul de a putea plăti banii în mandate în suferință și alte efecte de ale Statului, de a putea achita rămășițele de contribuțiuni prin toate secțiile înaintea scadenței lor pe deplina lor valoare, de a putea achita contribuțiunile dela 1 Octomvrie al fiecărui an, cu secțiunea plătilă la 31 Martie viitor. Termenul subscrierei s'a amânat și în baza jurnalului Consiliului de Miniștri din 11 Aprilie 1866, s'a numit un consiliu de 11 membri care să propage avantajele împrumutului și să dea toate deslușirile necesare pentru activitatea realizării lui:

Nu este mai puțin adevărat, că chiar dela început s'a întârziat deschiderea subscripțiunii din cauza pregătirii Obligațiunilor, cari să poată da mai multe garanții atât publicului cât și tezaurului, ceace a făcut să se bănuiască că nesubscrierea provenea chiar din neglijența Ministrului de finanțe, însă bănuiala nu era întemeiată, adevărata cauză fiind nedeprinderea publicului cu asemenea operațiuni financiare, lipsa de numerar care la această epocă era în culme, din cauza anilor nenorociți din urmă, cari lovise toate clasele societății și apoi situațiunea politică atât de turbure, făcea ca capitaliștii să găsească o întrebuintare mai bună capitalului lor în alte părți.

Din aceste motive termenul închiderii subscripțiunii s'a amânat reînnoindu-se prelungirea lui, până la finele lunii lui Mai, sporind și prețul emisiunii la 81% dela 80% , căci termenul de achitarea acestor obligațiuni de către Stat s'a fixat la 31 Martie 1866.

Cu toate acestea nu s'a putut realiza decât o sumă de Lei 12.790.900 nominal (4.711.444) sau efectiv Lei 10.176.720 (3.769.155).

Casa de lichidare pentru stingerea datoriei flotante.

Guvernul Locotenenței Domnești, preocupat de împedicarea ce se aducea în satisfacerea trebuințelor Statului din cauza datoriei trecutului, a înființat o Casă de lichidare pentru stingerea datoriei flotante, contractate până la finele anului 1865, pentru a separa astfel starea financiară a trecutului de acea din prezent. Bugetul acestei Casse pe anul 1866 era

alimentat la venituri cu rămășițele anilor 1859—1865 inclusiv, cu produsul ce se va realiza din vânzarea tutunului și cu produsul împrumutului național de Lei 30 milioane.

Această Cassă eră condusă de către Ministrul de finanțe, de Secretarul General al Ministerului de Finanțe și un membru al Curței de Conturi, iar operațiile bănești se făceau prin Casierile Statului pentru a nu se creia noui cheltueli.

Cassa de lichidare constituită pe aceste baze prezentă:
La venituri Lei 82.599.000 (30.592.222) și
La cheltueli Lei 71.373.880,20 (26.434.770,43) cu un excedent de Lei 11.225.119,90 (4.157.451,55).

Mesajul din 28 Aprilie 1866 rezumă în acești termeni situațiunea financiară lăsată de căzutul Guvern la 11 Fevruarie 1866:

Situațiua financiară moștenită de la guvernul din 11 Fevruarie 1866.

„Datorii colosale în proporțiune cu mijloacele țarei; venituri compromise și micșorate din cauză de dezordine;

„Lipsă de sistem și de legi eficace pentru repartițiua și perceperea impozitelor;

„Rămășițe colosale de venituri și impozite împleticite în cea mai mare confuziune, neconstatate și mare parte pierdute;

„In administrațiua vămilor dezordine, lipsă de legi și de control;

„In administrațiua domeniilor Statului tot dezordine, lipsă de sistem de regulament și de control;

„In administrațiua monopolului tutunului, dacă aceasta se mai poate numi administrație și monopolul regiei, o îndoită cursă, care s'a întins Statului și publicului, cursă în care a picat și Statul și publicul, unul și altul jertfe ale cupidității traficantilor de tutun și ale oamenilor însărcinați cu înființarea și administrațiua acestui monopol;

„Bugete până azi iluzorii, în cari se aflau veniturile spre a le apropiă pe cât se va putea mai mult de sumă cheltuelilor; nouă și ingenioasa metodă de echilibrare în materie de buget.

„Acum că vâlul care acoperea partea cea mai gravă a ranelor noastre financiare s'a rupt, putem a le privi și a le constată cu înlesnire.

„Greșelile, risipile, nepăsarea și neprevederea cari ne-au împlântat într'o situațiune atât de dureroasă, cari au pus Guvernul român în pozițiune umilitoare de a lăsa creditorii,

funcționarii, pensionarii săi, armata sa, contractarii săi, într-o suferință ruinătoare și intolerabilă, aceste greșeli, această risipă, această nepăsare de banul contribuabililor și de viitorul țării, vor servi sperăm de acum înainte, de un aspru învățământ pentru noi și urmașii noștri..., însă a constata numai răul nu înseamnă a aplica și remediul. Remediul este într'adevăr urgent... nouă sacrificii de împrumut sau impozite până la dezvoltarea resurselor de care dispune țara, spre a-și recăpăta echilibrul și timpul necesar pentru orice operă omenească, spre a se putea vindeca răul prin economie, organizare și un control eficace.“¹⁾)

Dacă starea financiară dela 1859—1866 merită cu adevărat cuvânt acest aspru rechizitoriu, nu tot astfel ar putea fi judecată activitatea guvernelor relativă la starea politică, economică și socială.

În afară de starea politică, în acest timp s'au făcut legile cari au îmbrățișat toate ramurile de activitate socială; s'au făcut legile comunale și județene, legea instrucțiunii publice, legea de organizare judecătorească și legea contabilității generale a Statului, iar pentru privilegierea împărțirii dreptății și a mănuirii banilor publici, s'au înființat Curtea de Casație și Curtea de Conturi; în ordinea socială, s'a făcut desființarea privilegiilor de clasă și impunerea tuturor cetățenilor la contribuțiuni, iar în ordinea economică avem secularizarea averilor mănăstirești și împrumutarea țăranilor, acte mari cari au și pus bazele României moderne.

Regele Carol, abia supt pe tronul Principatelor-Unite, a căutat să îmbrățișeze cu toată atenția și energia sa, toate ramurile de administrație ale noii sale patrii și să aducă toate îndreptările posibile față cu mijloacele de care putea dispune. Pentru un moment toată atenția și-a concentrat-o asupra finanțelor Statului, cari după cum am văzut fusese în cea mai mare parte neglijate, căutând din răspuțeri să le echilibreze, așezându-le pe baze solide și raționale. Sforțările făcute n'au rămas infructuoase.

**Contractarea
împrumutului
Oppenheim.**

Prevăzându-se că bugetul anului 1866 va lăsa un deficit, pentru preîntâmpinarea lui precum și pentru retragerea bo-

1) D. A. Sturza. Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I Vol. II pag. 82 și urm; „Monitorul Oficial“ No. 93 din 29 Aprilie/11 Mai 1866.

nurilor de tezaur din circulație și a mandatelor rămase în suferință până la finele anului 1866, s'a votat de Adunarea Constituantă și s'a promulgat la 15 Iulie 1866, legea pentru înstreinarea unei părți din domeniile Statului până la concurența sumei de Lei 75.000.000, iar prin art. 36 al acestei legi se autoriză Ministerul finanțelor a trată cu capitaliștii realizarea unui împrumut de Lei 50.000.000.¹⁾

Vânzarea domeniilor Statului mergând foarte încet, iar deficitul fiind de neînălțurat și creditul tezaurului amenințat, s'a început tratative pentru contractarea unui împrumut spre acoperirea deficitelor anterioare.²⁾

Din actele oficiale aflate în păstrarea Arhivelor Statului, deducem că împrumutul s'a făcut în cele mai grele condițiuni, însă nu se putea altfel când avusese loc două negociațiuni anterioare, aceia a lui I. Bălăceanu, agentul nostru la Paris, cu Ch. Lefèvre, și a baronului de Werner cu Em. Erlanger et C-nie.

La 16 Iulie 1866, Guvernul din cauze de strâmtorare financiară s'a adersat către I. Bălăceanu, agentul țării la Paris, însărcinându-l să intre în tratative cu capitaliștii de acolo, pentru contractarea unui împrumut, a primit răspunsul telegrafic că negociațiuni definitive de împrumuturi nu pot fi întreprinse decât pe baza unor împuterniciri formale și că are certitudinea de a contractă între 13 și 15⁰/₀ în cari intră comisionul și celelalte cheltueli; că cursul actual al împrumutului nostru (Impr. Stern) la Londra, este între 60 și 64 și că în fine cere o autorizare formală de a contractă cu 13⁰/₀ și alta secretă pentru a putea sfârși cu 15⁰/₀, lăsându-i-se pentru hotărîrea anilor de amortizare și celelalte amănunțimi deplină libertate de acțiune.

La 23 Iulie, Bălăceanu, printr'o altă depeșă, explică Guvernului că împrumutul propus este de 7⁰/₀, însă după cursul cu care se cotează împrumutul Stern la Londra, adevărata dobândă se urcă la 13⁰/₀.

Ministrul finanțelor P. Mavrogeni, supune cestiunea în toată întregimea ei, Consiliului de Mîniștri, arătându-i în acelaș timp necesitățile tezaurului public și criza financiară în

1) „Monitorul Oficial“ din 18/30 Ianuarie 1867.

2) „Monitorul Oficial“ din 24 Noemvrie 1866.

care se află țara, și întemeindu-se pe legea din 15 Iulie, cere învoirea de a trata un împrumut de Lei noi 18.500.000, cu un maximum de 14⁰/₀ pe an, cuprinzându-se în aceasta nu numai plata intereselor anuale, dar încă și toate cheltuelile de orice natură.

Consiliul Miniștrilor aprobând în totul referatul Ministrului de Finanțe, la 31 Iulie se trimite telegrafic lui Bălăceanu, împuternicirea prin care-l autoriză a contracta un împrumut în sumă de Frs. 18.500.000 numerar, după cursul ce va avea renta Principatelor (Imprumutul Stern) la Londra, în ziua subscrierei contractului, cu o dobândă de 7⁰/₀, asupra capitalului nominal și cu condițiunea ca dobânda anuală, comisionul, samsarlâcul și toate soiurile de cheltueli, să nu întrecă 14⁰/₀ calculat asupra capitalului sunător.

Bălăceanu, în baza împuternicirilor date de Guvern, a intrat în tratative cu Ch. Lefèvre, și când se căzuse de acord asupra tuturor punctelor și se dresase chiar contractul împrumutului, Ministrul de finanțe aflând cine este concesionarul împrumutului, telegrafiază la 8 Octombrie lui Bălăceanu, arătându-și părerea de rău, că a tratat cu un om așa de puțin sigur și-l roagă a rezilia contractul, dacă va găsi vreun motiv, considerând această soluție ca cea mai norocită.

Ch. Lefèvre, nefiind decât un samsar, fără mijloace proprii, a avut intențiunea de a emite împrumutul la Paris, și neobținând de a fi înscris la cota oficială a bursei, care în acel timp eră coprinsă de o criză grozavă și din cauza boalei lui Napoleon al III-lea, a căutat a-l emite pe piața Londrei. Asociații săi însă retrăgându-se, el l-a luat în întregime asupra sa, încercând a-l trece unor Casse de bancă din Londra. Fiecă bancherii cu cari intrase în tratative n'au voit a-i lăsa beneficiile la care are drept orice Cassă de bancă când acordă un împrumut, fiecă piața ne eră defavorabilă, din căūza fraților Stern, concesionarii primului nostru împrumut extern, cari erau rău impresionați, că Guvernul nu li se adresase tot lor pentru emisiunea unui nou împrumut, pe care ar fi dorit să-l ia asupra lor, însă acum așteptau să vadă propunerile Casselor către care se adresase Guvernul și apoi să-și prezinte și oferta lor, cert este, că în contractul intervenit între Bălăceanu și Lefèvre, se prevedeă

clauza că la 17 Octomvrie 1866 concesionarul trebuia să verse la Tezaur franci 5.000.000, și neputându-se ține de angajament din cauza piedicilor ce întâmpinase, contractul s'a anulat.

La această dată se începuse dejă noi tratative de baronul de Werner cu Em. Erlanger et C-nie din Paris. Condițiunile acestui împrumut care eră a se emite cu 56 suta, 70/0 dobânda și amortizarea în 15 ani, se resping`de guvern ca fiind prea ruinătoare.

La 21 Octomvrie 1866 Bălăceanu întreabă telegrafic pe Ministrul finanțelor dacă s'a încheiat împrumutul cu Em. Erlanger și i se răspunde, că condițiile propuse fiind prea ruinătoare, preferă mizeria în care se găsește Tezaurul public, decât asemenea condiții și că trebuie așteptat un moment mai favorabil.

La 23 Octomvrie Bălăceanu telegrafiază Ministrului de finanțe întrebând dacă voește un împrumut de franci 18 mil. 500.000 cu 130/0 și un comision de $\frac{3}{4}$ 0/0, cerându-i răspunsul prin DA sau NU în 24 ore și dacă acceptă, să i se reînnoiască cea întâi împuțernicire, coprinzând într'insa și comisionul ce nu eră prevăzut în prima.

Ministrul finanțelor răspunde lui Bălăceanu că Măria Sa Domnitorul lipsind din țară, nu poate hotărî nimic fără aprobarea Sa și ar fi chiar în neputință de a lua o deciziune în 24 ore asupra unei afaceri așa de importantă, fără cunoștința tuturor amănunțimilor; iar dacă persoanele cari voesc a contracta, consimt a aștepta, să i se comunice condițiile contractului.

La 25 Octomvrie, deci 48 ore mai târziu, Bălăceanu, telegrafiază Ministrului de finanțe că neprimind răspuns până în 24 ore, a socotit că face bine, în virtutea vechei sale împuțerniciri și a contractat împrumutul cu Cassa Oppenheim et C-nie, care trimite chiar franci 5.000.000 prin poștă; adăogând însă că absența Măriei Sale fiind singura cauză a ezitațiunei Ministrului de finanțe, ia în fața Măriei Sale responsabilitatea faptelor sale.

La 28 Octomvrie D-1 D. Sturdza Ministru, care însoțeă pe Măria Sa la Constantinopol, telegrafiază Ministrului de finanțe că agentul țarei la Paris, încunostiințând pe Măria Sa despre contractarea împrumutului cu Cassa Oppenheim et C-nie, Măria Sa socoate cu cale a răspunde, că cel întâi îm-

prumut făcut de agentul din Paris fiind reziliat și îputernicirea sa ad-hoc încetând, Ministerul a negociat aiurea, și că înainte de a avea cunoștință de rezultatul negociațiunilor și de condițiunile împrumutului Oppenheim, nu se poate ratifica.

Acest ordin al Măriei Sale, Ministrul Finanțelor îl depeșază la 29 Octomvrie d-lui P. P. Carp, secretarul agentului din Paris, însărcinându-l a-l comunica și lui Oppenheim, încunoștiințând totdeodată și pe Bălăceanu.

La această telegramă Bălăceanu, răspunde astfel Ministrului de finanțe :

„Că dacă d. Ministru ar reciti îputernicirea sub propria sa iscălitură, D-sa s'ar convinge că nu-i poate refuza o ratificație, care nici nu-i este trebuitoare; că concesionariii fiind de bună credință D-l Ministru ar pierde negreșit orice proces; că ar arunca prin aceasta ridicolul asupra Guvernului și că ar ucide totdeodată creditul său; că încât se atinge de D-sa, dacă a întrecut îputernicirea sa, sunt legi și tribunale înaintea cărora va răspunde de actele sale; dară că până atunci D-l Ministru poate lesne înțelege, că d-sa nu mai poate și nu mai vrea a servi o oră mai mult un guvernământ care-l dezonoră și că oricât de odioasă ar fi această procedare, D-lui nu este surprins decât pentrucă vine mai degrabă decât o așteptă. Totdeodată anunță pornirea în țară“.

La 3 Noemvrie Ministrul finanțelor telegrafiază lui Winterhalder secretarul general al Ministrului de finanțe la Dusseldorf, că Bălăceanu deși în concediu a contractat un împrumut cu Cassa Oppenheim fără autorizarea Ministrului, ci în virtutea vechei d-sale plenipotențe, că consecințele pot fi rele și să meargă de îndată la Paris, cu baronul Werner, pe care l-a rugat Domnitorul a-l însoți și să vadă la d-l P. P. Carp, corespondența cu Bălăceanu, să meargă la Oppenheim și să-l înduplice prin toate mijloacele a renunța de bună voie la acest împrumut.

La 28/9 Noemvrie, Winterhalder, telegrafiază Ministrului de finanțe, că a văzut pe d-l Carp, că nu i-a putut arăta nici corespondența, nici contractul, întrucât Bălăceanu le-a luat cu D-sa; că a văzut pe Oppenheim care a refuzat a-i arăta contractul, că el este în regulă și că Bălăceanu a cerut autorizația telegrafică, pretinzând că a văzut răspunsul Ministrului de finanțe de a încheia.

La 31 Octomvrie/12 Noemvrie 1866 Bălăceanu sosind în București, a prezentat Președintelui de Consiliu Ion Ghica, care erà Ad-interim la Ministerul finanțelor, contractul încheiat cu Cassa Oppenheim la 24 Octomvrie 1866 st. n., pentru un împrumut efectiv de Lei 18.500.000 sau nominal Lei 34.357.000 cu procent de 7⁰/₀ pe an amortizabil în 23 ani, asupra căruia s'a pus rezoluția: „Serviciul Contabilităței va regulă executarea întocmai a acestui contract“¹⁾

Împrumutul deși încheiat în condițiuni dezavantajoase a fost acceptat de guvern și ratificat, neprezentându-se alte oferte mai favorabile și țara având nevoie imediată de bani.

Reproducem aci:

Contractul împrumutului de 18.500.000 franci efectiv sau valoare nominală de 31.610.500 frs. încheiat la Paris la 24 Octomvrie 1866 st. n.

Intre subsemnații d-l Ion Bălăceanu, agentul Principatelor Unite la Paris, lucrând în numele Alteței Sale Serenissime Principele Carol I, în virtutea împuternicirii ce posedă și care se anexă aci,

De o parte:

și D-l D. Oppenheim Nepot & comp., bancheri din Alexandria (Egipt), D-l Sulzbach bancherul din Francfort pe Main și D-l Oscar Planat deputat la corpul legislativ, alegându-și toți domiciliul la agenția D-lui H. Oppenheim Nepot & C-nie No. 17 Str. Londrei la Paris,

De altă parte:

S'a decis și stîpulat cele ce urmează:

Art. 1.—D-nii D. Oppenheim, Sulzbach și Planat se obligă a împrumută Guvernului Român cu clauzele și condițiunile următoare suma de optsprezece milioane cinci sute de mii (18.500.000) franci, sau de șapte sute patruzeci mii (740.000) lire sterlinge efectiv sau echivalentul lor în Lei socotiți a șasezeci și șapte (67) Lei românești pentru una liră sterl., sau Lei 54 pentru un Napoleon, sumă a împrumutului ce zisul Guvern este autorizat a contractă în virtutea votului legislativ promulgat la 15 Iulie trecut.

1) Dosarul No. 321 și 323/1866 al Arhivelor Statului.

Art. 2.—Această sumă se va plăti de către D-nii D. Oppenheim, Sulzbach și Planat în modul următor :

Cinci milioane frs. sau două sute mii lire sterlinge, vor trebui a fi vărsate cel mult în termen de 21 zile dela subscrierea actului de față la reședința Guvernului la București, trei milioane frs. sau o sută douăzeci mii lire sterlinge la 15 Februarie 1867.

Patru milioane frs. sau o sută șasezeci mii lire sterlinge la 15 Mai 1867, și

Șase milioane cinci sute mii franci sau două sute șasezeci mii lire sterlinge la 15 Iunie 1867.

Art. 3.—Vărsările se vor face la București în napoleoni, sau în lire sterlinge, socotit napoleonul pe prețul de 54 lei și lirele sterlinge pe prețul de șasezeci și șapte (67) lei, sau în orice altă monedă de aur primită a circula în țară pe cursul tezaurului român.

Art. 4.—D-nii D. Oppenheim, Sulzbach și Planat, luând în sarcina lor transmiterea și predarea fondurilor la București, Guvernul le acordă pentru cheltuelile de transport, comision, schimb și asigurare, un comision de unul și jumătate la sută asupra totalului efectiv al împrumutului ; acest comision se va scade din vărsămintele ce se vor face ; Guvernul va fi prevenit la timp de către împrumutători, dacă trimiterile de bani se fac în monedă sunătoare, spre a li se da în acest caz escorta trebuincioasă, care să garanteze siguranța transportului pe teritoriul român.

Art. 5.—Împrumutătorii au facultatea de a mărgini acest împrumut la suma reprezentată prin întâiul vărsământ de cinci milioane franci, sau două sute mii lire sterlinge și de a realiza tratatul în cece privește vărsările ulterioare, în acest caz împrumutătorii sunt datori a notifică opțiunea lor prin scris agentului Principatelor Unite la Paris, și aceasta, cu 15 zile înaintea epocii fiecărei vărsări. În cazul negativ, împrumutătorii vor fi desfăcuți de orice angajament ulterior și această reziliare din parte-le nu va atrage după sine pentru Guvernul român nici o sarcină nouă și sarcinile ce le-ar privi vor fi proporționate cu vărsările de bani dejă efectuate.

Art. 6.—Prin termenele acordate împrumutătorilor pentru plata sumei totale a împrumutului și data obligațiunilor împrumutătorii se bucură de procente în timpul de patru luni

și jumătate, termen de mijloc, dar fiindcă acest drept ar putea fi anulate sau redus în caz când împrumutătorii ar desființa convențiunea înaintea celui din urmă vărsământ, este bine înțeles că dreptul de procente pe timp de patru luni și jumătate le este dobândit pentru toate sumele vărsate și li se va plăti în Obligațiuni pe prețul ce costă.

Art. 7.—Împrumutătorii vor avea facultatea de a face prin anticipațiune vărsările, pentru tot sau parte din împrumut, și în acest caz Guvernul român le va bonifica un escompt socotit a 8⁰/₀ pe an. Rămâne bine înțeles că în cazul facerei vărsămintelor prin anticipațiune, facultatea de a mai opta încețază pentru împrumutători pentru suma vărsată.

Art. 8.—Guvernul român va plăti împrumutătorilor asupra sumei de optsprezece milioane, cinci sute de mii franci, sau asupra aceleia de șapte sute patruzeci mii lire sterlinge, o dobândă de 13⁰/₀ pe an, ce se ridică la două milioane patru sute cinci mii franci sau nouăzeci și șase mii două sute lire sterlinge; această sumă va fi afectată pentru serviciul dobânzilor a șasezeci și opt mii șapte sute patrusprezece Obligațiuni de cinci sute franci sau de douăzeci lire sterlinge, *producând șapte la sută dobândă asupra valorii nominale și rambursabilă* sută pentru sută (au pair), Guvernul român va mai răspunde încă împrumutătorilor o anuitate îndestulătoare care spre a efectua amortismntul de sută pentru sută a celor 68.714 Obligațiuni de 7⁰/₀ în douăzeci și trei de ani. Dobânzile vor fi plătitoare pe semestru și obligațiunile vor fi datate dela 1 Octomvrie 1866. Primul semestru se va plăti dar la 1 Aprilie 1867 și cel din urmă la 1 Octomvrie 1889. Amortismntul se va face prin tragere la sorți a Obligațiilor, care va avea loc la 1 Septemvrie al fiecărui an, la Paris sau la Londra, la Francfort sau la Berlin după locul în care se va face emisiunea, în prezența unui notar public și a unui delegat al guvernului român.

Plata obligațiunilor eșite la sorți se va face deodată cu plata procentelor semestrului la 1 Octomvrie al fiecărui an după tabloul special alcătuit pentru serviciul dobânzilor și amortismntului, care se va forma în urmă pe bazele arătate de către un expert comptabil.

Art. 9.—Împrumutătorii vor avea dreptul de a adopta oricare alt tip de Obligațiuni sau de rentă ce ar aduce mai

multă sau mai puțină dobândă, destul ca tabloul special format de un expert să probeze Guvernului român că tabloul anuităților și al amortimentului în timp de 23 ani fixat pentru aceste titluri, nu covârșește totalul stipulat prin articolul precedent.

Art. 10.—Răspunderea sumei totale a procentelor și a amortimentului se va face de Guvernul român în fiecare semestru cel mai târziu cu o lună înaintea expirării sale, la agenția d-lor H. Oppenheim, Nepot & C-nie la Paris, sau la oricare altă Casă de Bancă, a orașului unde emisiunea se va face și pe care concesionarii împrumutului o vor alege în urmă pe propria lor răspundere; totuși împrumutătorii vor avea facultatea de a credita un Agent la București cu misiunea de a primi fondurile la timpul cuviincios și de a da chitanță valabilă de descărcare.

Remiterea acestor fonduri se va face de Guvernul român în trate plătitoare la vedere în Paris sau în Londra, fie în piese de 20 franci franceze, fie în lire sterlinge. Este bine înțeles că timbrul acestor vărsăminte sau cheltuelile de transport al banilor la Paris sau Londra vor fi în sarcina Guvernului român.

Art. 11.—Guvernul român acordă împrumutătorilor o jumătate la sută comision pentru plata procentelor și amortimentului asupra totalului fiecărei plăți.

Art. 12.—Titlurile reprezentând capitalul nominal al împrumutului vor fi confecționate în forma legală la Paris sau la Londra prin îngrijirea împrumutătorilor, însă cu cheltuelile Guvernului român, care nu va avea să poarte nici o altă sarcină în privința emiterii acestor titluri. Ele vor fi numerotate și vor avea un talon cu matcă; Guvernul român va numi în cel mai scurt termen un delegat cu deplină împuternicire pentru subsemnarea acestor titluri care vor rămâne depuse în mâinele agentului Principatelor Unite la Paris.

Art. 13.—Guvernul român va elibera împrumutătorilor în schimbul întâiului vărsământ de cinci milioane franci sau de două sute mii lire sterlinge, douăzeci și una (21) mii Obligații de câte cinci sute (500) franci sau de câte douăzeci lire sterlinge fiecare, producând 7⁰/₀ procente și amortizabile în douăzeci și trei anuități.

În schimbul celui d'al doilea vărsământ de trei milioane franci sau o sută douăzeci mii lire sterlinge, Guvernul român va da ordin agentului său la Paris de a elibera împrumutăto-

rilor douăsprezece mii Obligații, în schimbul celui de al III-lea vărsământ de patru milioane franci sau o sută șasezeci mii lire sterlinge, se va elibera cincisprezece mii Obligații și în schimbul celui de al IV-lea și ultimului vărsământ de șase milioane cinci sute mii franci sau de două sute șasezeci mii lire sterlinge se va elibera spre sold restul de 20.714 Obligațiuni.

Rămâne înțeles că aceste procedări succesive de Obligații sunt provizorii până la facerea unui reglement de compturi definitiv care va fi stabilit de ambele părți contractante la lichidarea în parte sau totală a operațiunii.

Este asemenea bine înțeles că în cazul când împrumutătorii ar adopta un alt tip după facultatea lor acordată prin art. 9, predarea titlurilor li se va face în proporția sus arătată.

Totuși confecționarea titlurilor definitive cerând un termen oarecare, Guvernul român va libera împrumutătorilor sau împuterniciților titluri provizorii pentru aceste douăzeci și una mii Obligații, contra plăței de cinci milioane franci sau de două sute mii lire sterlinge, ori echivalentul lor în Lei după cursul tezaurului român.

Aceste titluri provizorii vor fi subsemnate de Excelența Sa Ministrul de finanțe sau de delegatul său și vor fi schimbate mai târziu în titluri definitive.

Art. 14.—Cupoanele plătite și Obligațiunile stinse vor fi semnate de împrumutători prin un timbru de anulare și se vor înmâna agentului Principatelor Unite la Paris, care va da chitanță valabilă de descărcare.

Art. 15.—Plata anuităților și amortismentului este garantată prin întâia ipotecă asupra Domeniilor Statului Principatelor Unite, ale căror venituri evaluate la un minimum de șase-sprezece milioane cinci sute patruzeci și cinci mii (16.545.000) Lei vor fi afectate la plata dobânzilor și amortismentului succesiv și integral al acestui împrumut. Guvernul va forma un stat nominal de aceste domenii și se angajează de asemenea a libera un bon general și împuterniciri legale pentru delegații subsemnatori ai Obligațiunilor în formele cerute de legile țării unde emisiunea se va face după regulile observate deja pentru împrumutul precedent.

Art. 16.—Împrumutătorii prevăzând eventualitatea unificării datoriei deja contractate de Guvernul român cu împrumutul de față, acesta dă dinainte consimțământul său pentru această

operațiune posibilă cu condițiunea că ea nu-i va ocaziona nici sarcini nici îndatoriri noi, el bonifică numai împrumutătorilor diferența de care se va folosi prin prelungirea amortismentului.

Art. 17.—Guvernul român își interzice formal negocierea oricărui nou împrumut înaintea expirării celui din urmă termen acordat concesionarilor acestor împrumuturi pentru a notifica operațiunea lor, adică înainte de 15 Iunie 1867.

Art. 18.—La caz când Guvernul român ar simți trebuință de a negocia un nou împrumut sau de a face o nouă emisiune de titluri, cu scadență lungă, atunci va trebui să acorde D-lor Oppenheim, Sulzbach și Planat, preferința cu prețuri și condițiuni egale asupra oricărei alte Casse de Bancă ce s'ar însărcina cu expusa operațiune. Totuși această prerogativă își va avea puterea numai în timp de 3 ani, și va încetă după 15 zile dela notificarea oficială a clauzelor și condițiunilor stațornicite definitiv între Guvern și Cassa de Bancă angajată, dacă D-nii Oppenheim, Sulzbach și Planat nu vor fi acceptat formal operațiunea în condițiunile și clauzele astfel convenite.

Această clauză este obligatorie pentru Guvern, numai dacă concesionarii vor fi făcut toate vărsămintele împrumutului de față.

Art. 19.—In caz de contestație amândouă părțile contractante sunt învoite a supune neînțelegerile lor unui Tribunal arbitral compus din două persoane alese, una de către Agentul Guvernământului și cealaltă de concesionarii împrumutului care își vor asocia în caz de neunire un al treilea arbitru numit de Președintele Tribunalului de Comerț din Paris. Acest Tribunal arbitral va judecă în ultima instanță.

D-l H. Oppenheim, va subsemna actul de față și pentru D-l S. Sulzbach absent, pentru care ia asupra-și a, dobândi semnătura sa după trecerea timpului material necesar.

Făcut în patru exemplare, pentru fiecare din părțile interesate.

Paris douăzeci și patru Octomvrie una mie opt sute șasezeci și șase (1866).

Se aprobă cele de mai sus.

H. Oppenheim, Nepot & C-nie

Oscar Planat

I. Bălăceanu.

Prin autorizare specială pentru S. Sulzbach

H. Oppenheim

Articolului 15 din acest contract, i s'a adus posterior printr'un articol adițional oarecari modificări, în ce privește garantarea serviciului de dobânzi și amortisment față de concesionarii împrumutului, așa că s'a mai afectat drept garanție:

Venitul a 119 proprietăți ale Statului și bunuri mănăstirești, libere de orice ipotecă și sarcine, ale căror venituri fixate după lista oficială se urcau la suma de Lei 10.150.297; iar din venitul Vămile neafectat ca garanție la împrumutul contractat în anul 1864, s'a afectat suma de Lei 6.040.000 sau în total Lei 16.190.297 anual.

Prin dispozițiuni ulterioare s'a convenit, față și cu dispozițiunile art. 9, ca dobânda să se urce la 8⁰/₀ în loc de 7⁰/₀ iar capitalul de amortizat să se reducă dela suma de Lei 34.357.000 la suma de Lei 31.610.500, astfel ca anuitatea de plată să rămână aceiași.

Plata cupoanelor s'a dispus a se face tot semestrial însă cu începere dela 1 Iulie 1867 în loc de 1 Aprilie 1867.

Prin aceste ultime modificări, căzându-se definitiv de acord asupra tuturor condițiunilor împrumutului s'a dat publicității următorul decret:

Legământ General

Noi Carol I prin grația lui Dumnezeu și Voința națională Principe Domnitor al Principatelor Unite Românești, la toți de față și viitori, sănătate.

Având în vedere că Excelența sa Petru Mavrogeni, Ministrul nostru de finanțe, lucrând în comptul nostru în virtutea unei legi promulgată la 15 Iulie 1866 ratificată prin un vot legislativ dela 26 Ianuarie 1867 a încheiat un contract prin agenția d-lor D. H. Oppenheim Nepot & C-nie, d. S. Sulzbach și d-l Oscar Planat (mai jos arătați ca contractanți), pentru un împrumut de un milion două sute șasezeci și patru mii patru sute douăzeci (1.264.420) Lire sterlinge în *favorele Guvernului nostru*.

Și având în vedere că zisul contract care poartă data de 24 Octombrie 1866 și articolul adițional alăturat, datat din 19/31 Decembrie 1866, Ne-a fost supus de Ministerul nostru și noi l-am aprobat și sancționat.

Și având în vedere, că zisul împrumut a fost încheiat cu

condițiunea ca rambursarea lui să fie garantată pe o întâie ipotecă asupra veniturilor domeniilor Statului Principatelor Unite Române, arătate în alăturata listă, urcându-se la una sută cincizeci și două mii (152.000) Lire sterlinge sau aproape pe an și prin o a doua ipotecă de 90.000 (nouăzeci mii) Lire sterlinge sau aproape pe an din veniturile vamale ale Principatelor Unite Române, producând două sute șaptezeci mii (270.000) Lire sterlinge sau aproape pe an, asupra cărora împrumutul Principatelor Unite Române din 1864 are o prioritate de ipotecă de optzeci și două mii patru sute patruzeci (82.440) Lire sterlinge pe an.

Și având în vedere că zisul împrumut a fost contractat asemenea în termenele și condițiunile următoare adică :

1) Dobânda va trebui să fie plătită cu opt la sută pe an, asupra zisei sume de un milion două sute șasezeci și patru mii, patru sute douăzeci (1.264.420) Lire sterlinge sau asupra celei care nu va fi plătită la 1 Ianuarie și 1 Iulie a fiecărui an în curs de douăzeci și trei ani la Cassa de Bancă d-lor Frühling și Göschen, sau la oricare altă Bancă sau Cassă de Bancă care se va desemna de ei, cea dintâia plată semestrială expirând și trebuind să fie plătită la 1 Iulie 1867.

2) Suma principală de un milion două sute șasezeci și patru mii patru sute douăzeci (1.264.420) Lire sterlinge va trebui plătită în termen de douăzeci și trei ani, prin rambursări anuale al titlurilor al pari începând din Decembrie 1867 și terminând în Decembrie 1889.

3) Ca adaos la dobânda semestrială se va mai remite în acelaș mod o sumă anuală suficientă conform calculelor conținute în tabela acî alăturată pentru plata sumei principale a ziselor titluri pe valoarea nominală, prin rambursări anuale după cum se stipulează în sus zisa tabelă.

4) Suma necesară pentru plata acestei dobânzi va trebui să fie remisă numiților agenți la Londra cel puțin cu 30 zile înainte de 1 Ianuarie și 1 Iulie a fiecărui an, și suma necesară pentru rambursarea anuală a capitalului, va trebui să fie plătită numiților agenți la Londra în acelaș timp când va fi remisă și suma dobânzilor plătibile la 1 Ianuarie a fiecărui an.

5) Obligațiunile pentru suma care va trebui să fie plătită

se vor trage la sorti la Banca Engliterei în prezența unui notar public în luna Decemvrie a fiecărui an. Prima tragere va avea loc în Decemvrie 1867.

6) Numerile obligațiunilor trase vor fi publicate în trei din cele mai principale jurnale din Londra, îndată după tragere.

7) Capitalul obligațiunilor trase cu dobânda exigibilă, va trebui să fie plătită la biurourile zișilor d-lor D. Frühling & Göschen în lire sterlinge.

8) Fiecare obligațiune trasă încetează de a mai purta dobândă dela epoca fixată pentru rambursare și obligațiunile rambursate cu cupoanele lor vor fi anulate.

9) Titlurile cari vor fi create pentru împrumutul de față vor trebui să fie emise pentru suma totală de un milion două sute șasezeci și patru mii patru sute douăzeci (1.264.420) lire sterlinge și vor fi subsemnate de reprezentantul Guvernului Principatelor Unite Române la Paris care este investit cu depline puteri pentru acest sfârșit și contrasemnate de d-nii Frühling & Göschen și obligațiunile vor trebui să poarte o copie după acest legământ general anexată sau alăturată și vor trebui să reprezinte capitaluri de una mie (1.000) Ls., de cinci sute (500) Ls., de o sută (100) Ls., de cincizeci (50) Ls., de douăzeci (20) Ls. și de zece (10) Ls. în proporțiunile ce D-nii Frühling & Göschen vor hotărî, vor fi prevăzute de cupoane pentru plata semestrială a dobânzilor și ele pot fi de formă înscrise în dosul acestuia.

10) Dobânzile acestui împrumut vor trebui să fie plătite și rambursarea capitalului va trebui să urmeze atât în timp de resbel cât și în timpuri de pace și fie purtători streini sau indigeni titlurile lor vor trece la moștenitorii, executorii sau administratorii lor în ordinea succesiunii stabilită prin legile țării a căror supuși sunt.

Obligațiunile vor fi apărute de popriri sau sechestre din cauza de reclamațiuni sau cerere din partea guvernului Principatelor Unite Române sau din partea vericărei alte persoane sau autorități a ziselor Principate.

Prin urmare facem cunoscut că Noi, am sancționat, aprobat și ratificat zisul contract încheiat la 27 Octomvrie 1866 și articolul adițional al acestuia datat din 19/31 Decemvrie 1866 de către zisul nostru Ministru de finanțe cu zișii contractanți

și Noi prin urmare am ratificat și confirmat ținerea condițiilor conținute în ceea ce s'a zis mai sus.

În consecință Noi legăm și Obligăm pe Noi și succesorii noștri precum și Guvernul Nostru, pentru plata zisului împrumut în capital și dobânzi precum se stipulează în aceasta și ipotecăm veniturile ziselor Domeniuri ale Statului și ziselor venituri ale Vămilor pentru sumele mai sus menționate, pentru plata zisei dobânzi și amortisment pe timpul trebuincios pentru stingerea datoriei, după tabelă și Noi declarăm că veniturile ziselor Domenii ale Statului și Veniturile Vămilor noastre pentru suma citată mai sus sunt împreună și în parte răspunzătoare pentru plata succesivă și integrală a dobânzei și amortismentului.

Făcut în București la 28 Ianuarie 1867.

CAROL I

Ministru de finanțe, P. Mavrogeni

Împrumutul fiind definitiv încheiat Guvernul a emis :

29.942 Obligațiuni în următoarele bucăți :

200 dela No.	1-	200 à 25.000 frs. sau	1.000 Ls. =	Lei	5.000.000
500 "	"	201- 700 "	12.500 "	"	6.250.000
4000 "	"	701- 4700 "	2.500 "	"	10.000.000
2800 "	"	4701- 7500 "	1.250 "	"	3.500.000
5000 "	"	7501-12500 "	500 "	"	2.500.000
<u>17442</u>	"	<u>12501-29942</u>	<u>250 "</u>	<u>"</u>	<u>4.360.500</u>
29942		Total nominal franci sau Lei noi	. . . . .		31.610.500 ¹⁾

Această sumă a produs efectiv lei noi 18.500.000, (Lei vechi 49.950.000) din care ar mai urmă să deducem încă $1\frac{1}{2}\%$ drept comision acordat asupra efectivului rămânând sumă netă realizată Lei 18.222.500, așa că cota de emisiune ar fi de $57,64790\%$, însă fiindcă s'a făcut venit la tezaur suma de Lei 18.500.000, cota de emisiune este de $58,53\%$.

1) În scriptele Ministerului de Finanțe împrumutul Oppenheim se află trecut pe suma de Lei 34.357.000 până în anul 1869, iar din acest an pe suma de Lei 31.610.500, astfel cum fusese modificat posterior.

În Corpurile legiuitoare împrumutul a fost atacat cu o vehemență uimitoare și însuși raportorul lui arată că adevărata cotă de emisiune ar fi cu mult mai mică, căci deducea afară de comisionul de mai sus, o sumă de aproape Lei 2.824.699, drept beneficii acordate concesionarilor, beneficii pentru fiecare plată de interese cu o lună înainte, trimiterea anuităților la Londra și cheltuelile timbrului pe tot timpul amortismentului, trimiterea unui agent la Paris în fiecare an, pentru a asista la tragere, cheltuiala efectuării Obligațiunilor, samsarlâcul unui oarecare Cohen redactorul ziarului Francia ca intermediar, etc. dovedind că cota emisiunii eră 52% adică cu $10\frac{1}{2}\%$ sub cursul Obligațiunilor Stern la Londra, în momentul contractării împrumutului și de care Bălăceanu eră ținut să se conducă.

Acuzarea eră și pătimasă, mergându-se până a se acuza întregul Guvern de condițiunile dezastroase ale contractării.

Petre Mavrogeni, Ministru de finanțe, a afirmat că împrumutul poate fi calificat de nenorocit, fatal, dar că nu a sgu-duit creditul țării, ci din contra l-a restabilit, căci nu trebuie să se uite că țara se află într'o criză grozavă și veșnic supusă asaltului tuturor creditorilor Statului, deci împrumutul a scăpat țara de criză și de mari nenorociri ridicând creditul nostru dărăpănat.¹⁾

Din împrumutul Oppenheim, suma de Lei 12.673.027 (4.693.714) a fost întrebuințată la lichidarea bugetului pe exercițiul 1866, iar restul de Lei 37.276.973 (13.806.286) a alimentat bugetul Cassei de lichidare pe anul 1867 pentru plata datoriilor trecutului, din care se plătise o parte, iar pentru cealaltă parte se deschisese un cont curent cu Cassa de Depuneri, care în anul 1867 eră în sumă de Lei 24.018.188,66 (8.895.625), în bonuri de tezaur.

Din aceasta rezultă că întregul împrumut a fost întrebuințat numai la acoperirea deficitelor.

---

1) Desbaterile Adunărilor legiuitoare ședința dela 13 Ianuarie 1867 și urm. cu ocazia discuției bugetului Minist. de finanțe. Raportorul Comisiei bugetare Gr. Balș. Discursurile ținute de C. Grădișteanu, N. Ionescu, B. Boerescu, N. Blarenberg, I. Brătianu, M. Cogălniceanu, I. Ghica, Președintele Consiliului, și de d-nii N. Fleva și P. Grădișteanu. Idem din 23/4 și 25/6 Aprilie 1868, discursurile ținute de A. Cociu, I. Negură, G. Chițu, P. Buescu, I. Ghica, M. Cogălniceanu, P. Mavrogeni, T. Mehedințeanu și A. Holban.

DARE

Decontul împrumutului este următorul: 1)

Suma totală a împrumutului contractat la Paris la 12/24 Oct. 1866 frs. 18.500.000 a lei 2 parale 28 2)			49.950.000	—
Dobânda pe 4 zile de 8% la suma de lei 710.000 vărsată după termenul de 3/15 Iunie	631	4		
Idem pe 6 zile pe 8% la suma de lei 1.054.000 idem idem	1.405	13		
Idem pe 7 zile pe 8% la suma de lei 751.893.8 idem idem	1.169	24		
Idem pe 11 zile pe 8% la suma de lei 1350 idem	3	12	3.209	13
			49.953.209	13

1) Dosarul Minist. de Finanțe No. 370/1866 și No. 321 al arhivelor Statului.

2) Lege pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monedelor naționale. Decret 14 Aprilie 1867 (1.000 l. v. = 370,37 l. n., 1 l. v. = 0,37 b. 1.000 l. n. = 2.700 l. v., 1 l. n. = 2,28 l. v.)

AVERE

Chitanța tez. român din 17/29 Mai 1866 pentru frs. 5.000.000 a lei 2 parale 28				13.500.000	—
Chitanța tez. român din 31/12 Fevr. 1867 pentru frs. 3.000.000 a lei 2.28				8.100.000	—
Chitanța tez. român din 9/21 Mai 1867				10.800.000	—
Comision de 1 ¹ / ₂ % asupra sumei de frs. 6.500.000 sau lei 17.550.000 vărs. al 4-lea imprumut frs. 97.500 a lei 2.28				263.250	—
Rest din suma de frs. 601.247,50 sau lei 1.623.368 ¹⁰ / ₄₀ bonific, pentru schimbarea datoriei folosinței frs. 51.247,50 a 2,28				138.368	10
Cupon de 1 Iulie 1867 a 7% asupra capitalului nominal de Ls 1.264.420 . . . Ls. 50.576.16.--					
Comision ¹ / ₂ % asupra sumei de Ls. 50.576.16 conform art. 11 al contractului . . . . . Ls.				252.17. 8	
Valoarea la 20 Mai (1 Iunie) 1867 Ls. 50.829.13. 8					
Dobânda pentru 14 zile a 8% Ls. 158. 2. 9					
Sumă plătită la Londra a lei 68 ¹ / ₂ pentru Livra Sterlinge și timbru .	50.987	16	5	3.492.665	30
Tratele Minist. Finanțe asupra Casei Oppenheim Albert & Cie la 3/15 Iunie în ordinul băncii Române frs. 400.000 a lei 2.28				1.080.000	—
Plata făcută D-lui Odobescu după ordinul Minist. Financelor frs. 24.487 a lei 2.28				66.115	—
Plata făcută D-lui Cohen pentru curtagiu după ordinul Minist. de finance frs. 101.250 a 2.28 . .				273.375	—
Cheltueli de confecționare, timbru titl.def. Ls. 3860.2.6 a 68 ¹ / ₂ pentru Londra				264.418	23
Vărsările făcute la Casa tez. public până la 3/15 Iunie contra recipiselor No. 1438, 1440, 1442, 1454, 1460				9.094.500	—
Vărsași la tez public 7/19 Iunie cu recip. No.1495 (val. 3/15 Iunie)				710.000	—
Idem la 9/21 Iunie recip. No. 1518 (val 3/15 Iunie)				1.054.000	—
Idem la 10/22 Iunie recip. No. 1533 (val 3/15 Iunie)				751.893	—
Idem la 14/26 Iunie recip. No. 1581 (val 3/15 Iunie)				1.350	—
De vărsat pentru saldo				363.273	30
				49.953.209	13

Ministrul Finanțelor, A. VĂSESCU

Dăm mai jos totalul sumelor contractate prin împrumuturi și a acelor rezultate din executarea lucrărilor de drumuri și poduri de fier :

Data impr.	Denumirea împrumutului	Capital nominal	Capital realizat	Interese	Amortismentul	TOTAL	Data stingerei
1864	Impr. Stern	22.889.437 03	17.797.921 63	23.664.149 05	22.889.437 03	46.553.586 08	Mart. 1887
	Podurile de fer	12.027.285 —	12.027.285 —	11.209.081 32	12.027.285 —	23.236.266 32	Febr. 1880
1865	C. F. Buc.-Giurgiu	13.755.000 —	13.755.000 —	7.245.000 —	13.755.000 —	21.000.000 —	„ 1876
1866	Impr. Oppenheim	31.610.500 —	18.500.000 —	38.491.880 —	31.610.500 —	70.102.380 —	Ian. 1890
	Impr. Național	4.711.444 —	3.769.155 —	—	4.711.444 —	4.711.444 —	— 1869
	Total . . .	84.993.666 03	65.849.361 63	80.610.110 37	84.993.666 03	165.603.776 40	

Datoria Publică la 1 Ianuarie 1868.

Din expunerea de motive a bugetului pe anul 1868, deducem că în cursul anului 1867 s'a amortizat din datoria publică, suma de . . . . . Lei 11.904.694,35 din care deducând suma cu care a crescut datoria către Cassa de Depuneri . . . Lei 1.268.149,46 Suma cu care s'a micșorat datoria publică în cursul anului 1867 . . . . . Lei 10.636.544,89

Datoria publică la 1 Ianuarie 1868 eră următoarea :

Anul	DENUMIREA ÎMPRUMUTURILOR	Capital nominal emis	Capital amortizat	Capital neamortizat la 1 Ian. 1868	Data stingerei
1864	Imprumutul Stern Brothers	22.889.437 03	2.939.437 03	19.950.000 —	1887
1864	Podurile de fer	12.027.285 —	1.182.798 85	10.844.486 15	1880
1865	Obligațiunile rurale C. F. București-Giurgiu cap. și interese	107.247.852 —	10.113.109 78	97.134.742 22	1880 conv.
1866	Imprumutul Oppenheim	21.000.000 —	2.910.000 —	18.090.000 —	1876
1866	Imprumutul Național	34.357.000 —	519.000 —	33.838.000 —	1890
1866	Imprumutul Național	4.711.444 —	1.806.959 19	2.904.484 81	1869
—	Bonurile pentru emancipați dela 1864	5.236.806 31	3.777.472 97	1.459.333 34	—
—	Bonurile de tezaur	14.715 810 —	7.563.711 29	7.152.098 71	—
1867	Datoria la Casa de Depuneri	6.190.319 07	—	6.190.319 07	—
	Cauția Băncii Românei	1.000.000 —	259.259 26	740.740 74	—
		229.375.953 41	31.071.748 37	198.304.205 04	

Notă. În baza legii din 14 Aprilie 1867 s'a adoptat în țara noastră sistemul monetar zecimal.

Din acest tablou rezultă că în termen mediu s'ar fi achitat pe fiecare an câte aproape 8 milioane.

Din tabloul de mai sus am văzut că la 1 Ianuarie 1868, datoria publică contractată se urcă la suma de

Lei 198.304.205,04

dacă dintr'însa vom deduce datoria reprezentată prin Obligațiuni rurale, pentru care Statul este numai garantul debitorilor și care eră în sumă de . Lei 97.134.742,22

datoria pentru poduri

de fer . . . . . Lei 10.844.486,15

datoria pentru calea fe-

rată București-Giurgiu . Lei 18.090.000,—

Lei 126.069.228,37

rezultă că, datoria publică propriu zisă

la 1 Ianuarie 1868 eră de . . . . . Lei 72.234.976,67

asupra căreia iată cum se exprimă Ministrul de finanțe I. C. Brătianu :

„Când veți lua în considerațiune că veniturile se înmulțesc din an în an prin creșterea populațiunei, prin progresiva dezvoltare a agriculturii, industriei și comerțului țării, că Statul posedă în avere teritorială aproape a 4-a, parte a teritoriului țării, când veți lua în considerațiune că puterea contribuitoare a populațiunei este mult mai presus de ceace produc contribuțiunile directe și indirecte, cari sunt așezate într'o proporțiune foarte mică, fiind nici a cincea parte din ceace este în alte state, căci proprietatea nu este la noi impusă decât cu 4°/_o asupra venitului și contribuțiunilor indirecte, sunt cu totul ușoare și nesimțitoare. Să nu credeți că vă amintez aceasta cu intențiunea de a mări impozitele, am voit numai a menționă un fapt, propriu de a combate zgomotul despre îngrijitoarea situațiune a finanțelor noastre, ce inimicii țării au răspândit în streinătate spre a compromite creditul nostru. Ați văzut că în cursul anului 1867 Datoria Publică s'a împutinat cu Lei 10.636.544,89. In anul curent amortizarea va fi mai mică, fiindcă regularea, răfuirei prin anuități fixe, mărește din an în an amortizarea în proporțiunea în care scade dobânda.

Situațiunea noastră financiară departe de a fi un obiect

de temere, sau chiar de îngrijire, trebuie să fie considerată sub toate punctele de privire ca destul de satisfăcătoare, chiar în momentul actual fără a anticipa viitorul, fără a pune în linie de compt imensele sorginți de avuție neexploatate încă, cari vor mări veniturile Statului toțodată cu prosperitatea publică. Nu trebuie decât un spirit de ordine și de economie spre a aduce finanțele noastre într'o stare înfloritoare.

Dacă în trecut chiar în țară, spiritele au fost preocupate și îngrijite în privința finanțelor, aceasta n'o putem atribui decât lipsei de regularitate și de prevedere economică, căci lipsa de ordine produce confusiunea, face cu neputință a vedea limpede și de a da seamă de adevărata stare a finanțelor. Aceste două îmbunătățiri: ordinea și economia, au fost mai cu osebite obiectul preocupațiunilor, atât ale predecesorilor, mai ales dela un timp încoace, cât și ale mele“

Iar Majestatea Sa Domnitorul prin mesajul de deschiderea sesiunii din Ianuarie 1868, se exprimă astfel: „Nu mă pot opri de a constata îmbunătățirea ce s'a efectuat dejă în ramura finanțiară. Aceasta o datorim bărbăției poporului, care ajutat de binecuvântarea divină a îndoit producerea națională, o datorim unei percepțiuni mai activă și mai scrupuloasă a veniturilor și a unei mai drepte repărțiri a plăților“.

**Concesiunile
pentru construcțiunea
Căilor Ferate.**

Față cu noua stare de lucruri țara trebuie dotată cu o rețea de căi ferate, care să dea și o mai mare impulsione agriculturii și comerțului, pentru un moment bugetul se încarcă cu o nouă cheltuială care însă mai târziu s'a transformat într'un isvor de venituri, în afară de marile foloase pe care le trăgeau toți locuitorii țării.

Construirea liniilor principale de drum de fier, a căror importanță comercială, internațională și poate și strategică, fusese studiată în prealabil, s'a făcut în baza legii pentru construcțiunea și concesiunea căilor ferate române din 22 Septembrie 1868.¹⁾

Intreaga rețea de căi ferate, a fost împărțită în două grupuri: prima grupă coprinzând linia ferată, care plecă dela Suceava la Roman cu un ram la Botoșani și altul la Iași, a fost concedată lui Ofenheim, reprezentantul unui Sindicat Anglo-Austriac, și a doua grupă, coprinzând liniile Roman-

1) Buletinul legiurilor financiare. Vol. I, partea II-a, pag. 5 și urm.

Galați prin Brăila-Buzău-București-Vârciorova, a fost concedată D-rului Strusberg, reprezentantul unei Societăți din Berlin. Guvernul garantează concesionarilor la capitalul pus în construcție un procent de $7\frac{1}{2}\%$, stabilindu-se costul pe km. de Lei 230.000 primei grupe și Lei 270.000 celei de a doua.

Grupul Ofenheim, dispunând de capitalul necesar, a însărcinat pe Thomas Brassey, unul din asociați, cu construcțiunea liniilor. Acesta se bucură de cea mai frumoasă reputațiune pentru lucrările executate până atunci, în termenul stipulat în contract, lucrarea a fost terminată în o lungime de 224 km. 068 m., care a costat pe km. fac un total de Lei 51.536.640, ceea ce se traduce prin o anuitate anuală de Lei 3.865.173,86. [ANEXA IX].

Cu grupul Strusberg, s'a convenit a se emite Obligațiuni pe piața Berlinului și pe cari împrejurările au dovedit-o că nu erau așa de ușor de plasat, cu toate că acordă destule avantagii, căci cursul oel mai ridicat cu care ele se puteau negocia era 72% , ori la un capital nominal de Lei 270.000 de km. nu realizează decât Lei 194.400, din care trebuia să se deducă garanția de interese de $7\frac{1}{2}\%$ pe un an și jumătate la capitalul nominal, adică Lei 30.375, așa că nu rămânea societății decât Lei 164.025 neto pe km., sumă destul de suficientă dacă lucrările ar fi fost conduse de oameni experimentați și dacă Obligațiunile ar fi găsit un plasament mai binevoitor.¹⁾

În 1870 ivindu-se oarecari neînțelegeri între concesionarii Șindicatului Strusberg și Guvernul nostru, în urma unei anchete ordonată de Cameră, D-l Th. Văcărescu deputat, în calitate de comisar extraordinar al Guvernului Român, ducându-se la Berlin, face evaluarea lucrărilor executate și depune un

1) Conform § 9 al actului de concesiune Guvernul era ținut să numească Comisarul său care trebuia să aibă reședința la Berlin și se desemnase în principiu numirea lui Henric Winterhalder fost Secretar General al Ministerului de Finanțe. În Consiliul de Miniștri însă ținut sub președinția Domnitorului s'a hotărât numirea lui Ambron, regesul supra consilier intim de finanțe al Prusiei care avea autorizarea guvernului prusian și o scrisoare către Domnitor. La 30 Noembrie 1869 Ambron fiind numit comisar al Statului, guvernul a numit și pe Winterhalder delegat special al Ministrului de finanțe pentru punerea sigiliilor și semnarea obligațiilor, pentru mai multă garanție și autenticitate. Asupra numirii lui Ambron s'a produs două interpelări în cameră, una a lui N. Voinov deputat de Putna și alta a lui I. Agarici deputat de Roman.

raport prin care conchideà că aceleași evaluări făcute de concesionari întreceau cifra adevărată a lucrărilor executate cu aproape 7 milioane, pe de altă parte mai arată că se făcea și un trafic nepermis cu Obligațiunile drumului de fer emise.²⁾

Dr. Strusberg, văzându-se într'o astfel de situație a încetat plata cuponului de 1 Ianuarie 1871 și atunci Guvernul a reziliat concesiunea și s'a constituit o societate formată din detentorii Obligațiunilor drumului de fer emise de Sindicatul Strusberg sub denumirea de „Societatea Română a acționarilor drumurilor de fer“, căruia Guvernul i-a concedat continuarea lucrărilor, garantându-i dobânda de Lei 20.250 anual pe km., sau pentru o lungime de 919 km. Lei 18.609.750, ceea ce reprezintă un capital de Lei 248.130.000, aceeași sumă care o garantase și primilor concesionari și anume :

1) La un capital de lei 248.130.000	
cu 7½% pe an	Lei 18.609.750 pe 90 ani Lei 1.674.877.500
2) Amortismentul în 90 ani	» 248.130.000
3) Tantieme de 3% pentru	
Consiliul de Administrație, calculate la un venit brut de 20 milioane și la un venit net de 7 milioane (alin.4 art. 17)	„ 210.000 pe 90 ani Lei 18.900.000
4) Cheltuelile de Administrație la Berlin a lei 75.000	
pe an	„ 6.750.000
Statul garantase în 90 de ani a plăti un total de . .	Lei 1.948.657.500

Prin noua convențiune cu Societatea acționarilor se stipulase că în nici un caz garanția Statului, care după cum am văzut, se urcă la suma de Lei 18.609.750, pentru o lungime de cale ferată de 919 km. dela Roman la Vârciorova și ramuri, nu se va putea urcă, oricari ar fi cheltuelile și sub orice denumire. Societatea eră datoare a converti imediat în acțiuni Obligațiunile aflate în circulație și acelea cari urmau să se

2) Questions diplomatiques et coloniales, La Roumanie économique et politique pag. 143.

Dezbaterile Parlamentare, ședințele Adunării Deputaților din 24—29 Fevruarie și din 3 Iulie și urm. din 1871, interpelările adresate de: I. Agarici, Aristid Pascal, Al. G. Golescu, D. Ghica, G-l Florescu, M. Cogălniceanu, A. Stolojan, C. Grădișteanu, B. Boerescu, G. Costaforu, E. Stătescu, C. Bozianu, N. Blarenberg, N. Voinov, d-nii A. D. Holban, P. Grădișteanu, N. Fleva și G. Gr. Cantacuzino.

mai emită, iar pentru continuarea lucrărilor căci nu se construiseră decât 908 km. de fostul consorțiu, Societatea putea să emită pe rizicul și pericolul său acțiunii și priorități suplimentare, garanția Statului rămânând fixată tot la suma de Lei 18.609.750.¹⁾

Spre înlesnire Guvernul le-a făcut un avans de Lei 9 mil. 520.000 în două termene: la 1 Ianuarie și 1 Iulie 1872, conform art. 5 din convențiune. Această sumă s'a procurat printr'un împrumut făcut la Cassa de Depuneri cu dobânda de $7\frac{1}{2}\%$, în baza legii din 14 Martie 1872.²⁾ Suma totală a împrumutului era de Lei 10.001.000, adică în plus cu Lei 5.000 pentru cheltuelile necesitate și Lei 476.000 dobândă.

[Anexa X.]

Față cu noul spor de cheltueli, cu care se încărcă bugetul, Statul, din cauza concesiunilor căilor ferate, trebuia să avizeze și la resurse necesare, căci numai cu acelea din trecut nu se mai putea face față cheltuelilor.

**Imprumutul
domenial din
1871.**

În primul rând impozitul fonciar trebuia să fie urcat, căci proprietatea fonciară era cea întâi care trăgea foloasele construirii căilor ferate și deci nu se putea ca dânsa să rămână impusă tot la 4% cași până acum. Nu era însă așa de ușor de găsit resurse și o nouă criză financiară avem de înregistrat: bonuri de tezaur în circulație în sumă de Lei 32.827.608,51; datoria în cont curent la Cassa de Depuneri de Lei 11.000.000; cont curent de Lei 1.503.981,29 cu Banca României; cont curent de Lei 100.000 cu Cassa Prințului Brâncoveanu; Lei 2.000.000 credite repurtate și drepturi dobândite din trecut, și pe lângă cari mai adăogăm și deficitul anului 1870 în sumă de Lei 10 milioane sau în total o datorie flotantă de Lei 57.431.589,30³⁾ în afară de anuitățile datoriei publice pe anul 1871, cari se ridicau la suma de Lei 29.102.923, aproape $34,31\%$ din totalul bugetului pe acel an, asupra căruia d-l D. A. Sturdza, în expunerea situațiunei financiare arată că: „România este doară unul din Statele cele mai îndatorate din Europa, cu toate că Datoria Publică constă pentru $\frac{2}{3}$ din datoria contractată pentru căi ferate și de comunicațiune, această stare e totuși cu atât mai îngrijitoare cu cât agricultura este încă sin-

1) Les finances de la Roumanie pag. 21.

2) „Monitorul Oficial“ No. 59 din 1872.

3) „ „ „ No. 126 din 11/23 Iunie 1871.

gura noastră industrie, cu cât și în această ramură a bogăției naționale avem a ne lupta cu un rival care din an în an devine mai teribil „America“.¹⁾

Prin urmare singurul mijloc de scăpare al Creditului Statului nu era decât împrumutul.

În Martie 1871 s'a votat adaosul de 2% asupra proprietății funciare; iar în 22 Iunie 1871 Guvernul a fost autorizat să contracteze un împrumut intern de Lei 78.000.000 nominal prin emisiunea de Obligațiuni ipotecare asupra domeniilor Statului, din care cauză i s'a dat denumirea de împrumut domenal.

Emisiunea s'a făcut pe cursul de 75% purtând o dobândă de 8% amortizabilă în 20 ani. Pentru garantarea lui s'a luat o inscripție ipotecară asupra a 381 moșii ale Statului menționate într'un tablou anexat la lege.²⁾

Obiecțiunea care s'a ridicat acestui împrumut a fost relativă numai la datoria către Cassa de Depuneri, căci Statul nu trebuia să-i plătească deodată întreaga sumă, la care se plăteă o dobândă de 7% sau lei 770.000 anual, pe când pentru plata acelei datorii emițând obligațiuni cu 8% necesită o emisiune în valoare nominală de 14 milioane, se propunea dar ca să se scadă împrumutul către acea Cassă și să se plătească anual, însă cum nu se putea garanta că bugetul va putea suportă în câțiva ani acea datorie, a rămas a se emite împrumutul cum fusese proiectat.³⁾

Legea împrumutului domenal, pentru stingerea datoriei flotante (1871)

Art. 1.—Pentru stingerea datoriei flotante reprezentată prin bonurile de tezaur emise până la finele lui Iunie anul curent 1871, precum și pentru acoperirea deficitului bugetar rămas din exercițiul anului 1870 și lichidarea conturilor cu-

1) „Monitorul Oficial“ No. 50. Ședința Adunării Deputaților din 23 Februrie 1871. Expunerea situațiunei finanțelor de D-l D. A. Sturdza Ministrul finanțelor și cuvântările ținute de N. Blaremburg, M. C. Epureanu, I. Câmpineanu și P. Mavrogeni.

2) Ipoteca asupra moșiilor nici până azi nu s'a radiat deși împrumutul a fost stins încă din anul 1881 prin conversinnea lui în rentă amortibilă 5%.

3) Desbaterile Adunărilor legiuitoare din 9 și 14 Iunie 1871. Cuvântările ținute de M. Kostaki, I. Agarici, D. Văsescu, N. Ceaur Aslan și M. Germani.

rente, guvernul este autorizat a confecționa și emite Obligațiuni ipotecare asupra domeniilor Statului indicate în tabloul aci anexat pentru un capital nominal de șaptezeci și opt milioane Lei.

Ipoteca constituită în moșiile însemnate în tabloul anexat se va face prin inscripțiune în registrele Tribunalelor, în a căroră circumscripțiuni vor cădea zisele ipotecate.

Art. 2.—Acele Obligațiuni vor purta titlul de: Obligațiuni domeniiale ale Statului Român. Ele vor fi la purtător și vor produce o dobândă anuală de opt la sută. Prețul emisiunii lor se fixează la șaptezeci și cinci la sută.

Art. 3.—Obligațiunile domeniiale vor fi tăiate dintr'un registru cu mațcă, vor purta un număr de serie și un număr de ordine și vor fi subscribe de Ministrul de finanțe ca președinte al comitetului constituit prin art. 8 din legea de față, de Directorul și de Casierul acestui Comitet.

Acțiunile vor fi de una și singură valoare Una mie lei fiecare.

Până la confecționarea Obligațiunilor definitive se vor elibera titluri provizorii subscribe de Ministrul de finanțe. Titlurile provizorii se vor preschimba în titluri definitive până la 1 Ianuarie 1872.

Art. 4.—Acele Obligațiuni se vor amortiza în termen de douăzeci ani, prin tragere la sorți în București în ședință publică anunțată prin foile publice. Tragerea la sorți se va urma în fiecare an regulat în ziua de 1/13 Iulie.

Prima tragere va avea loc la 1/13 Iulie 1872.

Obligațiunile eșite se vor plăti al pari la Cassa lor specială în ziua de 1/13 August al fiecărui an. Din ziua tragerii procentele Obligațiunilor eșite încetează de a mai curge.

Art. 5.—Fiecare Obligațiune va avea patruzeci cupoane de dobândă semestriale, plătitoare la fiecare 1/13 Ianuarie și la fiecare 1/13 Iulie al fiecărui an. Primul cupon semestrial se va plăti la 1/13 Ianuarie 1872.

Plata acestor cupoane se va face al pari în București, la Cassa lor specială în zilele notate mai sus, iar în districte la Casieriile generale.

Acele cupoane vor putea fi plătite și în streinătate unde trebuința va cere, la Cassele de Bancă anume destinate, însă

după cursul zilei, fără ca comisionul sau agiul să privească pe Statul Român.

Plata cupoanelor și a Obligațiunilor se va face în monedă sunătoare, aur sau argint.

Aceste cupoane vor fi scutite de orice taxă de timbru sau orice alt impozit.

Art. 6.—Pentru plata procentelor și amortizarea Obligațiunilor domeniiale se afectă veniturile anuale după contractele de arendă ale moșiilor din tabloul anexat în cifra de opt milioane.

Veniturile acestor moșii vor fi încasate pe contul Cassei speciale ipotecare și vărsate deadreptul la dânsa de către Casierii Statului.

Fondurile și titlurile depuse ca garanție la Ministerul de finanțe de către arendașii domeniilor ipotocate se vor transfera la administrațiunea Cassei Obligațiunilor domeniiale.

Art. 7.—Obligațiunile domeniiale sunt primite pe valoarea lor nominală ca garanții sau asigurare la toate Cassele publice.

Cupoanele scăzute vor fi primite ca bani la toate Casierii Statului.

Art. 8.—Emisiunea Obligațiunilor domeniiale precum și toate operațiunile privitoare la aplicațiunea legii de față, se vor face și îndeplini de către un comitet special de administrațiune.

Acest comitet va purta numele de „Comitetul Cassei Obligațiunilor domeniiale“.

El va fi compus din : Ministrul de finanțe ca Președinte, un deputat și un senator aleși de Corpurile lor respective, doi bancheri români și un Jurisconsult, acești din urmă numiți de Domn.

Funcțiunile membrilor Comitetului sunt onorifice, Comitetul va avea un Director special.

Un regulament de administrațiune publică va determina modul de funcționare al Comitetului, modul împărțirii Obligațiunilor pe serii, personalul cancelariei și retribuțiunea acestui personal, precum și toate celelalte dispozițiuni pentru aplicațiunea legii de față.

Toate cheltuelile Comitetului se vor înscrie în bugetul general al Statului.

Art. 9.—Emiterea Obligațiunilor domeniiale se va face prin o subscripțiune publică ce se va deschide atât la Ministerul finanțelor, cât și la toate Casieriile generale de județe.

Durata subscripțiunii va fi de treizeci zile.

Inceperea termenului de treizeci zile se va publică de Ministerul finanțelor prin Monitor.

Subscriitorii vor vărsa în momentul subscrierii douăzeci la sută din suma subscrisă. Acest vărsământ se va putea efectua sau în bani sau în bonuri de tezaur, conform art. 13 din legea de față.

Subscriitorii se obligă a complectă vărsarea sumei subscrise în timp de o lună dela închiderea subscripțiunii. Odată cu complectarea sumei subscrise, ei vor primi titlurile provizorii arătate la art. 3 al legii de față.

Acei din subscriitorii cari nu vor fi complectat vărsarea sumei subscrise în termen de o lună dela închiderea subscripțiunii, vor pierde vărsământul de douăzeci la sută efectuat la subscriere și acest vărsământ va fi atunci dobândit în folosul fiscului.

Cassa Obligațiunilor domeniiale acordă aceloră, ce vor lua deodată Obligațiuni pentru o sumă de 2 milioane și în sus, o primă de una la sută asupra capitalului nominal al Obligațiunilor subscrise. Această primă se va scădea din sumele ce subscriitorii vor avea a vărsa spre complectarea subscripțiunii.

Art. 10.—Dacă sumele subscrise vor întrece suma totală de șaptezeci și opt de milioane a Obligațiunilor domeniiale, se va face o reducțiune proporțională asupra sumelor subscrise.

Se exceptă din această reducțiune toate subscripțiunile de lei zece mii și în jos, precum și acele pentru care subscriitorii vor declara în momentul subscripțiunii, că vor efectua vărsămintele în bonuri de tezaur.

Art. 11.—Comitetul Obligațiunilor domeniiale se va constitui și va începe operațiunile sale, îndată ce se vor fi subscris două treimi din totala sumă a acestor Obligațiuni, fie chiar înainte de închiderea subscripțiunii.

Art. 12.—Dacă la momentul închiderei subscripțiunii o treime din Obligațiunile domeniiale va fi rămas nesubscrisă, Ministrul finanțelor ca Președintele Cassei Obligațiunilor do-

meniale este autorizat a vinde și după trecerea acelu termen Obligațiunile rămase nesubscrise. In acest caz vânzarea se va face tot cu prețul emisiunii însă cumpărătorii vor fi datori a vărsa deodată prețul integral al Obligațiunilor ce vor subscrie împreună cu dobânda de opt la sută pe an, calculată pe capitalul nominal dela momentul închiderei subscripțiunii și până la momentul cumpărării și nu se vor bucura de prima prevăzută prin ultimul aliniat al art. 9 de mai sus.

Art. 13.—Bonurile de tezaur cu scadența expirată sunt primite ca bani. Acele nescăzute vor fi primite de asemenea deducându-se numai procentele prevăzute într'însele pentru intervalul până la scadență.

Art. 14.—Indată ce după prevederile art. 11 Cassa Obligațiunilor domeniiale va fi constituită, toate registrele Ministerului de finanțe privitoare la datoria flotantă vor fi închise și predate Cassei speciale a Obligațiunilor domeniiale care singură rămâne însărcinată cu stingerea acestei datorii.

Art. 15.—Administrațiunea Cassei Obligațiunilor domeniiale va încunoștiința la finele fiecărui an, pe Tribunalele respective despre cătimea sumelor amortizate asupra domeniilor ipotecate.

Art. 16.—Ministerul finanțelor, va fi dator a înfățișa la finitul fiecărui an Camerei Deputaților situațiunea operațiunilor financiare ale acestui comitet.

In baza acestei legi s'au emis 78.000 Obligațiuni în valoare nominală de 1.000 lei fiecare, purtând primul cupon scadența de 1 Ianuarie 1872.

Din acest împrumut s'a realizat suma de Lei 58.500.000 efectiv, căreia i s'a dat următoarea întrebuințare :
Acoperirea bonurilor de tezaur emise până la 1869

Lei 32.181.805,09

Acoperirea contului curent la Cassa de De-

puneri	„	11.000.000,—
Acoperirea datoriei către Banca României „	„	1.503.981,29
Acoperirea datoriei către Casa Brâncoveanu „	„	100.000,—
Echilibrarea bugetului anului 1870 . . . . „	„	10.000.000,—
Resursa bugetară pentru anul 1871 . . . . „	„	3.714.213,62
Total	Lei	58.500.000,—

Anuitatea acestui împrumut urmând să fie înscrisă în bugetul anului 1872 s'a căutat reșurse pentru acoperirea însăși a anuității, căci cu suma realizată din împrumut s'a plătit datoria flotantă. Prin urmare ne îmfundasem într'o situațiune financiară din cele mai grele și spre ușurarea ei, P. Mavrogeni Ministrul de finanțe, a dat dovadă de foarte multă prevedere, instituind o serie întreagă de impozite, cari au sporit simțitor resursele tezaurului, așa s'au propus și votat două impozite indirecte și unul direct și anume: monopolul tutunului (6 Fevruarie 1872), taxele de timbru și înregistrare (1 Martie 1872) și licența asupra băuturilor spirtoase (1 Aprilie 1873), cari erau evaluate a aduce un plus de aproape 24 milioane lei.

Aceste impozite, prin mijlocul cărora se căută a se îndreptă o situațiune ce nu se putea ocoli, au luat o dezvoltare enormă și au ridicat foarte mult veniturile Statului.

Un ecou al grijelor ce inspiră atunci situațiunea financiară, ni-l dă Mesajul Domnesc de deschidere a sesiunei Corpurilor legiuitoare din 17 Octomvrie 1871, care se rostește astfel:

„Grație concursului patriotic ce ați dat Guvernului meu, am putut pune stavilă crizei financiare de care eram amenințați.

„Pentru prima oară astăzi ne aflăm în regulă cu un buget votat pentru anul viitor, și pentru prima oară după atâtea infructuoase silințe ce s'au pus în anii trecuți, simțim via satisfăcțiune de a vă anunța că imensa datorie flotantă care apăsă mai înainte asupra tezaurului într'un mod ruinător, se află stinsă, prin legea ce ați votat. Dar ceea ce este și mai mult, ceea ce trebuie să umple inimile noastre de legitimă mândrie națională, este că împrumutul de 78 milioane Lei, ce eră destinat a ușura toate dificultățile tezaurului public s'a realizat numai în țară și prin propriile noastre resurse“.

Iar prin acel din 15 Noemvrie 1872 se exprimă în acești termeni:

„Grație ajutorului ce ați dat tezaurului public prin votarea legii monopolului și a timbrului și înregistrării, putem zice astăzi cu încredere, că s'a pus capăt perturbațiunilor financiare și că țara nu va mai fi dureros surprinsă prin supunerea la plată de imense datorii flotante“.

Am zis însă că îmbunătățirea finanțelor nu eră decât aparentă, pentrucă la început impozitele votate n'au corespuns așteptărilor, astfel că situația financiară agravată prin greșelile trecutului se vedeă copleșită de o nouă datorie flotantă.

Cum putea fi altfel, când impozitele din nou create nu puteau produce atât cât fusese evaluate, iar ușurința cu care ne-am aruncat în cheltueli fantastice cu totul disproporționate cu resursele țării, făceau ca cheltuelile să meargă cu pași repezi spre o urcare uimitoare!

Oamenii de Stat doreau să facă deodată totul și în toate direcțiunile, fără să se țină socoteală că veniturile nu puteau suportă cheltueli atât de mari. Consecința a fost contractarea atâtor împrumuturi, cari n'au lăsaț după dânselle decât un spor progresiv de dobânzi, în plata cărora se absorbea o parte însemnată din veniturile țării.

Convertirea datoriei flotante și împrumutul cu rentă perpetuă 5%.

Pentru a eși din această nouă strâmtorare financiară, Guvernul în Mai 1874 a cerut Parlamentului autorizarea de a converti datoria flotantă reprezentată prin bonuri de tezaur, în sumă de Lei 27 milioane în un împrumut cu rentă perpetuă 5%. Această lege a găsit o opoziție în Comitetul delegaților și raportorul legii M. K. Epureanu, a cerut respingerea lui încheind expunerea sa în acești termeni:

1) „Că precum făgăduelile date din anii 1871 și 1872 cu ocazia împrumutului de 78 milioane, că era împrumuturilor va fi închisă, nu s'a îndeplinit... etc.

2) Respingem proiectul prezentat, pe motiv, că departe de a pune un capăt dificultăților financiare, întrevvedem chiar a doua zi de votarea lui, noi dificultăți și prin urmare împrumuturi noi din cauza neechilibrării bugetelor.

3) Respingem asemenea proiectul Ministerului de finanțe, fiindcă orice operație financiară de natura celei presintate nu se poate încercă într'un mod folositor pentru fisc, decât în condițiile unei situațiuni financiare cu totul regulate, în condițiunea ca echilibrul bugetar să nu fie în tot momentul zdruncinat, prin cheltueli intempestive, în condițiuni în sfârșit când creditul Statului va fi întemeiat“¹⁾

1) „Monitorul Oficial“ No. 139 și 142 din 27/9 și 2/14 Iulie 1874. Ședința Adunării Deputaților din 27 Mai 1874, cuvântările ținute de N. Blaremburg, M. C. Epureanu, N. C. Aslan G. Manu și D-l P. P. Carp.

Ministrul de finanțe P. Mavrogeni în susținerea proiectului său a arătat că în ultimii ani se familiarizase toți cu termenul de datorie flotantă și cu acela de convertirea ei în bunuri domeniiale. Cursul Obligațiunilor domeniiale eră 97,98⁰/₀ iar a celor rurale 103⁰/₀, s'ar mai fi putut plasa vreo 50 milioane, însă neapărat că cursul lor ar fi scăzut și de aceea a crezut mult mai avantajos, că atunci când creditul Statului eră mai bine așezat atât în țară cât și în streinătate, să ne putem permite să constituim un împrumut cu rentă; să nu se mai constituie ipotecă, precum se împrumutau acei ce n'au credit personal. Creditul țării fiind azi mai urcat să putem zice: „Cerem bani cu împrumut, dar nu dăm ipotecă, pentru că astfel să excludem acest sistem al ipotecilor urmat de câțiva ani“. De asemenea cerea împrumutul cu procentul de 5⁰/₀, căci în ultima soluție se urcă la 7⁰/₀ și ceva, după cum atunci când a fost 7 și 8⁰/₀ s'a plătit 131¹/₂⁰/₀, deci se urmărea înlăturarea sistemului ipotecelor și micșorarea dobânzii în proporție cu împrumuturile făcute până acum, se dorea cu orice preț să nu se mai împrumute cu termene și cu amortizarea prin tragere la sorti, ci din timp în timp să se răscumpere renta emisă; în fine chestiunea emisiunii acestui împrumut cu rentă s'a amânat pentru a se studia și prezenta în sesiunea viitoare, acordându-se Guvernului dreptul de a emite bonuri de tezaur până la 1 Iulie 1875.

În sesiunea ordinară a Adunării Deputaților s'a adus în discuție, din nou, împrumutul cu renta perpetuă 5⁰/₀ și înființarea unei Casse de amortizare pentru stingerea acelui împrumut. Asupra acestui proiect de lege s'a ridicat o mulțime de obiecțiuni asupra căror Ministrul de finanțe P. Mavrogeni, s'a pronunțat foarte documentat respingându-le rând pe rând, arătând foloasele care ar decurge pentru creditul Statului nu numai în prezent dar și pentru viitor.

Obiecțiunile ridicate au fost următoarele:

a) Dacă în proiectul prezentat de Guvern este prevăzută o sumă minimă pentru răscumpărarea rentei, pentrucă nu ar preface-o în mijloc de amortizare și cu modul acesta să nu avem recurs la crearea de rentă perpetuă?

b) Că creațiunea rentelor perpetui a fost ultimul mijloc la care a făcut recurs Guvernele ce au sleit finanțele țărilor

pe care le-au guvernat și într-o stare financiară a țării noastre este bună, nu trebuie să se recurgă la acest sistem.

c) Să ne ferim de introducerea unui sistem de împrumutare care oferă pericole prin abuzul la care poate da loc, căci nimic nu ne poate asigura că succesorii noștri în cameră cași aceia ai Ministerului actual, nu vor abuză de introducerea acestui sistem de împrumut.

d) S'a mai emis și ideia unui împrumut mai mare cu 10% pe an, din care 7% procente și 3% amortisment și să se plătească astfel toate datoriile Statului, iar noul împrumut să se amortizeze în 24 ani.

Obiecțiunea că acest sistem poate fi foarte bun în străinătate, însă ar fi foarte nenorocit pentru noi, fiindcă ar da Guvernului înlesnirea de a abuză și de a echilibră totdeauna bugetul prin noi emisiuni de rentă și de a plăti până și impiegații cu hârtie de rentă, impunându-le-o dacă n'ar voi să o primească, eră nefondată, căci renta eră un împrumut ca toate împrumuturile și n'avea altă natură decât că rambursarea capitalului eră facultativă, aceasta, eră deci toată deosebirea; apoi când se făcea acest împrumut prin o anumite lege și când puneă alături cu el o Cassă de amortizare bine organizată și cu totul separată în acțiunea ei de Ministerul de finanțe, ci numai sub controlul lui, când legea oprește orice emisiune de rentă, fără vreun proiect de lege care să treacă cași acesta prin toată filiera legislativă, când se iau toate aceste măsuri, ce teamă mai poate fi? Orice neregulă eră imposibilă.

La obiecțiunea, că instituirea rentei ar fi cea mai dezastruoasă, fiind cea din urmă resursă a unui guvern care se vede într-o situație extremă, s'a răspuns că într'adevăr „sorgintea ei provine din momente dezastruoase, din acele momente în care Statele care au înființat-o ne mai putând plăti pe creditorii lor, le-au impus cu forța de a le da o rentă de atât la sută din capitalul lor, dar de atunci încoace ea s'a regulat, a luat cu totul alt caracter, și spre a ne convinge de acest adevăr n'avem decât să ne dăm seamă de Statele cari au recurs la dânsa. Sunt acele cari au creditul cel mai slab sau cel mai tare? Se vede bine că ele sunt acele cari au creditul cel mai mare. Dacă am fi avut același credit pe care-l avem azi, atunci când s'au emis bonurile domeniiale am fi propus rentă, dar fiindcă știam că nu vom reuși, am recurs

la împrumutul domেনial. Azi sunt încredințat că reușim, și de aceea am propus renta. Acestea sunt motivele pentru cari acest Stat, care a făcut trei împrumuturi consecutive le-a făcut cu amortizare prin tragere la sorți și pe ipotece, căci dacă am fi avut creditul de azi am fi emis renta fără ipotece și fără tragere la sorți. Astăzi însă când am ajuns să avem un credit solid trebuie să intrăm și noi pe o cale mai convenabilă pentru Stat, căci împrumutul cu tragere la sorți și cu ipotece impune acelor care-l contractează, de a-l rambursă totdeauna al pari, după ce Obligațiunile sale le emisesse cu mai puțin“.

„Prin urmare dacă propunem renta, o propunem pentru a intra într'o cale mai regulată, nu mai voim să vă propunem împrumuturi orientale, cu singurul scop de a realiza banii trebuincioși, ci de a ne stabili o normă regulată pe care Guvernul, atunci când va avea nevoie de împrumut, să o păzească“.

Ce deosebire este între renta ce se propune și Obligațiunile domeniiale?

„S'a zis că atunci când am avea nevoie de 200 milioane, am putea să avem recurs la acest soi de împrumut, dar cum suma era de maximum 29 milioane Lei, s'ar fi putut recurge tot la sistemul de până acum. Împrumutul domেনial cu 8% a ajuns al pari. El nu se poate sui mai mult fiindcă îl împiedică tragerea la sorți, renta poate să treacă peste pari, căci nu este niciodată amenințată prin tragere la sorți. Împrumutul domেনial se plătește al pari la fiecare 12 luni, renta se plătește prin răscumpărare după cursul pieței.“

„Statele regulate astăzi nu fac împrumuturi în formă în care le-am făcut noi până acum, acestea se chiamă împrumuturi orientale și când e vorba de a discuta sistemul de amortizare în Statele regulate, nu este în joc amortizarea după sistemul nostru, ci acolo se discută între sistemul de a se amortiza datoriile prin o Cassă specială de amortizare sau prin excedente ce ar rezulta din fiecare buget anual“.

„In Anglia până la 1828 a existat o Cassă de amortizare, dela 1828 a venit și a prelevat teoria, că atunci când bugetele se soldează cu deficite, amortizarea datoriei nu e reală deși ea s'ar efectua de o Cassă de amortizare specială, că atunci amortizarea este o ficțiune.“

„In 1828 s'a abolit Cassa de amortizare și s'a, urmat înainte cu amortizările din excedentele eventuale ale bugetelor.

„In Franța nu a fost tot astfel, Cassa de amortizare s'a menținut în totdeauna și când s'a întâmplat să se suprima s'a revenit iarăși la acest sistem.“

„In teorie este exact, când este un deficit nu se poate opera în realitate amortizarea datoriei, în practică însă și când e deficit o Cassă de amortizare este o mare necesitate, fiindcă astfel nu uită țara, poporul, că are o datorie și că trebuie plătită cu orice preț, căci ea este un lucru sacru, astfel Cassa de amortizare menține creditul și cursul rentei.“

„Acest sistem fusese instituit pentru prima oară în Anglia și când l-a instituit, de unde efectele erau scăzute la 50 0/0 imediat s'a suit până la 76 0/0.“

„In Franța la 1817 rentele Statului erau sub 50 0/0 și aceasta provacă o spaimă grozavă, din toate părțile se prevede o catastrofă iminentă și înființându-se Cassa de amortizare în aproape 7 ani, cursul s'a urcat la 96 0/0; s'a citat aceasta pentru a se arăta necesitatea absolută de a se înființa Cassa de amortizare, fără care chiar dacă s'ar vota proiectul de împrumut cu renta perpetuă Ministerul nu l'ar primi“.

„Pentru contractarea de împrumuturi economiștii au emis două teorii: prima este să se emită un capital mai mare spre a dobândi un procent mai mic și a doua care este și a economiștilor Englezi, să se emită un capital mai mic cu procente mai mari, spre a nu se îngreună prea mult capitalul datoriei ce contractează. Nu s'a adoptat nici una din ambele aceste teorii, alegându-se un sistem mijlociu și iată de ce: la noi procentele sunt prea mari și mai mult prin uz ele se mențin la o normă care împiedică orice întreprindere, orice dezvoltare materială, industrială și comercială a țării. De aceea eu cred că nu putem fixa norma existentă de 8 0/0, 7 0/0, 6 0/0, căci trebuie să căutăm a provoca scăderea procentelor cu orice preț. Primul mijloc pentru a ajunge la aceasta, ar fi crearea unei bănci de scont și circulațiune propusă Corpurilor legiuitoare și al doilea este emisiunea rentei cu 5 0/0.“

„Dar cu procentele de 5 0/0 și cu un curs de emisiune 60 0/0 se va ajunge la un procent de peste 8 1/2 0/0. Cîne nu știe că atunci când am emis bonurile domeniiale că ele produceau dobânda de 11 0/0 și azi numai după trei ani, procentul real

al acestor bonuri este între 8 și 9⁰/₀, aceasta mă face să fiu încredințat că renta emisă azi cu 5⁰/₀ nu va întârzi a, face ca prin urcarea ei procentele să se scază cu încetul până ce va ajunge ca procentul de 5⁰/₀ să fie o realitate și la aceasta nu s'ar putea ajunge niciodată prin împrumuturi contractate ca cele de până acum.“

„Dacă s'ar fi cerut un împrumut domonial cu 5⁰/₀ eră o enormitate, căci el nu s'ar fi putut emite decât cu 62¹/₂⁰/₀, și am fi fost obligați ca peste 12 luni să le plătim suta întregă. Cu renta propusă nu este tot astfel și aceasta ne încurajează de a emite titluri cu 5⁰/₀. La obiecțiunea, că atunci când renta se va urca la 90⁰/₀ se va plăti o diferență mare, ea s'ar compensa prin partea răscumpărată pe cursul zilei în intervalul de timp până ce dânsa să ajungă la cursul de 90⁰/₀ și tot va fi un profit pentru fisc, căci în orice caz răscumpărarea va fi mult mai jos decât la împrumuturile celelalte unde neconțin vom plăti una sută, oricare ar fi fost prețul emisiunii“.

„Așa că, renta nu dă loc la nici un abuz și acolo unde abuzul se întronează cu și fără rentă cel năvălit de abuzuri este totdeauna gata a le comite“.

Așa dar motivele pentru care se ceruse împrumutul cu rentă sunt următoarele:

1) Spre a nu fi silit Statul în viitor a contracta împrumuturi pe ipotecă oneroase în rambursarea lor prin tragere la sorți.

2) Spre a ajunge la o normă de procente mai exactă decât astăzi.

3) Spre a stabili o bază mai regulată și mai uniformă în viitor pentru împrumuturile Statului și pentru ca prin o Cassă de amortizare efectele Statului să fie menținute totdeauna și în cursul cel mai favorabil.¹⁾

În acest an s'a pus în exploatare linia Iași-Ungheni, care în baza contractului din 12 Iunie 1872 intervenit între Ministerul Agriculturii, Comerțului și Lucrările Publice și Gr. Heliad, pentru suma netă de Lei 3.770.215,41, plătilă în 14 ani, socotit dela data contractării, prin anuități de

**Linia ferată
Iași-Ungheni.**

1) „Monitorul Oficial“ No. 272 din 13 Decembrie 1874. Ședința Adunării Deputaților din 5 Decembrie 1874, cuvântările ținute de G. Manu, D. Văsescu, Aristide Pascal, M. C. Epureanu și L. Catargi.

Lei 452.425,85, calculată pe o dobândă de 8⁰/₀ și pe un amortisment de 4⁰/₀. Gr. Heliad, antreprenorul, primind întreaga sumă dela Societatea financiară a României, Statul a liberat acesteia din urmă un bon general pentru plata semestrială a anuităților până la stingerea întreagă a capitalului de construcțiune convenit. (Anexa XI)

**Emisiunea de
rentă perpetuă
5⁰/₀.**

Cum cheltuelile se măreau în mod simțitor și nu se mai putea cere resurse noi de venituri, iar proiectul de lege pentru emisiunea de rentă perpetuă 5⁰/₀ fiind votat de Corpurile Legiuitoare, Guvernul în baza legilor din 7 Martie 1875 a fost autorizat mai întâiu a contracta un împrumut de 19 milioane efectiv, pentru acoperirea deficitului trecutului, apoi unul de 5 milioane efectiv, pentru acoperirea deficitului bugetar pe anul în curs și în fine un altul tot de 5 milioane efectiv pentru complectarea armamentului țării, în totul Guvernul fusese autorizat a face o emisiune pentru un total efectiv de Lei 29.000.000 în titluri de rentă perpetuă tip 5⁰/₀ pe an.

Emisiunea nu se putea face pe un curs mai mic de 60⁰/₀, fie prin subscriere publică, fie prin adjudecațiune, sau prin o contractare directă cu Cassele de Bancă din țară sau străinătate, după cum Guvernul va găsi mai avantajos pentru tezaurul public.

Pentru realizarea împrumutului Guvernul s'a adresat mai întâi bancherilor din Capitală, cari în urma mai multor convocări neoferind decât un curs maximum de 62 la sută, cu o bonificație de 1⁰/₀, pentru acei cari vor subscrie mai mult de 2 milioane. Aceste propuneri nefiind destul de avantajoase s'a intrat în tratative cu Em. Hillel Manuach, în calitate de reprezentant al Caselor de Bancă Fould et C-ie și Camondo et C-ie din Paris, și împrumutul a fost contractat pe cursul de 65 suta.¹⁾

Concesionarii împrumutului de Lei 29.000.000 efectiv au luat emisiunea pe rizicul și pericolul lor, îndatorându-se a plăti Guvernului român la Cassa Centrală în București întreaga sumă în piese de câte 20 franci la termenele următoare :

1) Împrumutul a fost aprobat cu Decretul No. 636 din 29 Martie 1875 și publicat prin Monitorul Oficial No. 78 din 6 Aprilie 1875.

Lei 4.000.000	în	200.000	piese à	20	franci	în	ziua	însemnării	contractului	de	
											împrumut
											adică
											la
											29/10
											Aprilie
											1875.
„ 5.000.000	„	250.000	„	„	20	fr.	dela	20—30	Aprilie	st. n.	1875.
„ 5.000.000	„	250.000	„	„	20	„	„	20—30	Mai	„	1875.
„ 5.000.000	„	250.000	„	„	20	„	„	20—30	Iunie	„	1875.
„ 5.000.000	„	250.000	„	„	20	„	„	20—30	Iulie	„	1875.
„ 5.000.000	„	250.000	„	„	20	„	„	20—30	August	„	1875.

Concesionarii depusesese o garanție de un milion, și orice vărsământ întârziat sau nedeplin efectuat autoriză Guvernul român a considera contractul intervenit ca reziliat de drept, fără vre-o somațiune sau îndeplinirea oricăror formalități de procedură, lăsându-se facultatea Guvernului român de a contracta prin bună învoială cu un alt concesionar pentru restul sumelor nevărsate.

Concesionarii se mai obligau ca diferența, rezultată din remiterea banilor la București să se acopere cu din garanția depusă, iar dacă ar fi rezultat vre-un beneficiu acesta aparține Statului și concesionarii nu puteau participa în nici un mod.

Concesionarii fiind liberi a emite sau a vinde acest împrumut prin toate mijloacele pe care le vor crede de cuviință după loc și timp, și în cazul când ar alege și subscripțiunea publică, sunt obligați a deschide subscrierea și în România în orașele București și Iași.

Orice cheltueli de timbre etc., ocazionate prin negocierea titlurilor pe piețele streine priveau numai pe concesionari neputându-se reclama niciodată și sub nici un titlu Statului român.

În schimb Guvernul se obligă a le remite titlurile confecționate cu cheltuelile Statului, astfel cum vor dispune concesionarii și la termenul stipulat cel mai târziu 1/13 Septembrie 1875, garnatându-le plata la ziua scadenței cupoanelor, în țară la toate Cassele Statului și în streinătate la Paris și Londra, fie prin împuterniciți de ai Statului român, fie prin o Cassă de bancă de primul rang. Cu 15 zile înaintea fiecărei scadențe, Guvernul român se obligase a face să se publice pe cheltuiala sa domiciliul acelora însărcinați cu plata cupoanelor acestei rente.

Prin art. 10 al contractului se stipulase că Guvernul român era liber de a retrage această rentă prin toate mijloacele ce va găsi de cuviință, când va voi, și în proporțiunile ce le

va crede mai potrivit fără ca concesionarii sau detentorii titlurilor să poată interveni în această operațiune.

La 29 Martie—10 Aprilie 1875 semnându-se contractul și împrumutul reprezentat prin titluri de o rentă perpetuă asupra Statului român de 5 lei pe an, pentru una sută lei capital nominal, s'a remis contractanților titluri de rentă perpetuă 5% purtând cuponul de 1 Octomvrie 1875, pentru un capital nominal de Lei 44.600.000 în următoarele bucăți :

61.200 tit. à lei	500 c. n.	Lei 30.600.000	renta an.	Lei	25 à 5 ⁰ / ₀	1 530.000
3.500 " " "	1.000 " " "	3.500.000	" " "	50 " "	" "	175.000
1.750 " " "	2.000 " " "	3.500.000	" " "	100 " "	" "	175.000
350 " " "	10.000 " " "	3.500.000	" " "	500 " "	" "	175.000
175 " " "	20.000 " " "	3 500.000	" " "	1.000 " "	" "	175.000
<u>66.975</u>		<u>Lei 44.600.000</u>				<u>2.230.000</u>

Contractul împrumutului cu renta 5%₀

Aprobat cu decretul No. 636 din 29 Martie 1875 și publicat prin «Monitorul oficial» cu No. 78 din 6 Aprilie 1875

Art. 1.—În virtutea legilor votate de Adunările legislative ale României și promulgate prin *Monitorul Oficial* din 7/19 Martie 1875, și în condițiunile coprinse în aceste legi, guvernul român declară

Pe Domnii Fould și C-nie din Paris și pe Domnii I. Camondo și C-nie din Paris concesionari ai împrumutului de *douăzeci și nouă milioane* (29.000.000) lei efectiv.

Art. 2.—Domnii Fould et C-nie și I. Camondo et C-nie declară că iau acest împrumut pe riscul și pericolul lor în condițiunile stabilite prin legile sus citate și prin actul de față și se îndatorează a plăti guvernului român la București suma de *douăzeci și nouă milioane* lei în piese de câte *douăzeci* franci în termenile și în modul următor :

1) *Patru milioane*, în *două sute mii* piese de câte *douăzeci* franci, în ziua semnării contractului de față.

2) *Cinci milioane*, în *două sute cincizeci mii* piese de câte *douăzeci* franci, dela 20 până la 30 Aprilie 1875 st. nou.

3) *Cinci milioane*, în *două sute cincizeci mii* piese de câte *douăzeci* franci dela 20 până la 30 Maiu 1875 st. nou.

4) *Cinci milioane*, în *două sute cincizeci mii* piese de câte *douăzeci* franci, dela 20 până la 30 Iunie st. nou.

5) *Cinci milioane*, în două sute cincizeci mii piese de câte douăzeci franci, dela 20 până la 30 Iulie st. nou.

6) *Cinci milioane*, în două sute cincizeci mii piese de câte douăzeci franci, dela 20 până la 30 August 1875 st. nou.

Art. 3.—Casieria centrală a ministerului finanelor va libera împrumutătorilor, după fiecare vărsământ, titluri provizorii sau recepise la purtător al cărora număr se va fixa de împrumutători în conformitate cu vărsămintele efectuate.

Art. 4.—Sumele specificate prin articolul 2 al actului de față vor fi pe deplin vărsate de împrumutători la casieria centrală în București în termenile anume fixate și fără deducțiune de veri-o cheltuală sub orice titlu ar fi.

Aceste sume nu vor purta nici un interes în beneficiul împrumutătorilor chiar în cazul d'a face vărsămintele cu anticipație.

Art. 5.—Pentru asigurarea efectuării vărsământului integral și regulat al sumelor specificate prin art. 2 în epocile fixate, concesionarii se îndatorează a depune o cauciune în valoare de *un milion* franci în efecte publice.

Această garanție va rămâne depusă în mâinile guvernului român până la efectuarea tuturor vărsămintelor de concesionari.

Orice vărsământ întârziat sau nedeplin autoriză pe guvernul român a considera contractul de față ca reziliat de drept și fără altă somațiune sau procedură.

Faptul din partea concesionarilor de a lăsa să treacă termenul fixat fără a efectua vărsământul este de ajuns, fără altă somațiune, pentru a stabili dreptul Statului a considera plata ca întârziată; în caz de reziliere a contractului, guvernul va putea realiza sumele nevărsate încă, fie contractând prin bună învoială cu un alt concesionar, fără a fi obligat să observe condițiunile contractului de față, fie prin orice alt mijloc va găsi de cuviință.

Diferența în mai puțin ce ar rezulta pentru Stat din această operațiune se va pune în sarcina concesionarilor contractului de față și garanția lor se va incasa pentru a acoperi deficitul; în cazul când al doilea contract ar da, din contra, Statului un beneficiu relativ cu actul de față, acest beneficiu va rămâne Statului, fără ca concesionarii actuali să poată participa în nici un mod. După vărsarea pe deplin a sumei

de douăzeci și nouă milioane de către împrumtători în termenile fixate, garanția lor va deveni liberă și guvernul le-o va remite îndată.

Art. 6.—Acest împrumut va fi reprezentat prin *titluri de o rentă perpetuă asupra Statului român de cinci (5) lei pe an pentru o sută (100) lei capital nominal.*

Renta acestor titluri va începe a curge dela 1 Aprilie st. n. 1875 și plata ei în monedă sunătoare va deveni exigibilă la finele fiecărui semestru.

Primul cupon va fi plătit la 1 Octombrie 1875.

Art. 7.—Titlurile de rentă vor fi la purtător.

Repartițiunea valorii se va face după cererea concesionarilor și după valorile titlurilor determinate prin al doilea alineat al articolului 2 din lege.

Titlurile vor cuprinde, în extract, textul dispozițiilor principale din legea asupra comptabilității generale a Statului român și se vor tăia dintr'un registru à souche și se vor semnă de ministrul financelor, casierul central și de directorul comptabilității generale. Aceste titluri de rentă se vor confecționa de guvernul român cu a sa cheltuială și se vor remite concesionarilor cât mai curând și nu mai târziu de 1/13 Septembrie 1875, în schimbul recepiselor sau titlurilor provizorii, pe prețul convenit de *șesezeci și cinci suta (65 suta)* pentru un capital de *una sută (100) lei nominal*, raportând *cinci (5) lei rentă anuală.*

Art. 8.—Concesionarii vor fi liberi a vinde sau a emite pe comptul lor acest împrumut după cum vor găsi de cuviință în condițiunile de preț, loc și mijloace ce vor alege.

În cazul când concesionarii ar alege subscripțiunea publică ca mijloc de emisiune a rentei, ei se îndatorează a deschide această subscripțiune în România cel puțin în orașele București și Iași.

Pentru drepturile de timbre sau veri-ce alte drepturi pentru negocierea titlurilor de rentă în străinătate, vor rămâne în sarcina concesionarilor sau a detentorilor de titluri și nu va putea niciodată și sub nici un titlu să se reclame la guvernul român.

Art. 9.—Guvernul român se îndatorează a face să se plătească renta titlurilor în ziua scadenței în România, de către toate casele Statului și în străinătate la Paris și Londra, fie

prin împluterniciți ai Statului român, fie prin o casă de bancă de primul rang.

Guvernul român se îndatorează a face să se publice prin unul din jurnalele cele mai răspândite în fiecare din aceste orașe, 15 zile înainte expirării fiecărui semestru, domiciliul agentului român sau al bancherilor însărcinați de Stat a plăti cupoanele rentei.

Art. 10.—Guvernul român rămâne liber d'a stinge această rentă, prin toate mijloacele ce va găsi de cuviință, când va voi, și în proporțiunile ce-i va plăcea, fără ca concesionarii sau detentorii de titluri să poată interveni în această operațiune.

*Art. 11.—*În cazul când guvernul român și concesionarii să nu se poată înțelege asupra interpretării stipulațiunilor contractului de față, diferendul se va supune la arbitri numiți în număr egal de amândouă părțile, și, în caz de divergență, un supraarbitru va fi numit de amândouă părțile dacă se vor putea înțelege, și de președintele Curței de casațiune și justiție din România, dacă nu se vor putea uni.

Făcut în dublu exemplar, câte unul pentru fiecare din părțile interesate.

București, douăzeci și nouă Martie st. vechiu (zece Aprilie st. nou), una mie opt sute șaptezeci și cinci (1875).

Ministru financelor, **G. Gr. Cantacuzino.**

No. 8.118

p. Concesionari: **Em. Hillel Manoach.**

Emisiunea făcându-se pe cursul convenit de 65% valoarea lor efectivă de Lei 28.990.000, s'a făcut venit la Tezaur, căreia i s'a dat următoarea întrebuințare: Lei 17.000.000 pentru acoperire de bonuri de tezaur vechi și Lei 11.990.000 pentru acoperirea deficitului bugetar al anului 1875.

Titlurile erau la purtător și nesupuse la taxa timbrului și înregistrării sau la orice alt impozit, cupoanele lor exigibile se puteau primi drept numerar la toate Cassele Statului putându-se a fi primite drept cauțiune la toate Cassele Publice pe cursul zilei.

Prin contractul emisiunii împrumutului, stabilindu-se modalitatea plății cupoanelor, Guvernul a încheiat o convențiune cu Societatea Generală pentru încurajarea și dezvoltarea comerțului în Franța, prin care s'a regulat condițiunile de plată ale cupoanelor atât la Paris cât și la Londra.

Conform dispozițiilor acelei convenții, Guvernul trebuia să-i remită fondurile necesare la plata cupoanelor cu 15 zile înaintea fiecărei scadențe și să le bonifice un comision de $1\frac{1}{2}\%$ asupra valorii nominale a cupoanelor plătite; rambursând în același timp Societății diferența de curs calculată pe media celor dintâi 15 zile a scadenței fiecărui cupon, constatându-se aceasta prin declarațiunea a doi agenți de schimb jurați din Londra.

Proviziunile ce li se dădeau urmau a fi de o valoare egală cu aceia a cupoanelor plătite în semestrul precedent, exceptând semestrul primului cupon.

Cupoanele plătite erau înaintate Ministerului de finanțe la două luni după fiecare scadență, adică la 1 Iunie și la 1 Decembrie, așezate pe scadențe și în ordinea numerică anulate prin timbre deosebite pentru Paris și Londra, spre a nu se confundă unele cu altele.

În anul 1882, Statul primind propuneri mai avantajoase pentru serviciul plății cupoanelor atât din partea Băncii Naționale cât și a mai multor Casse din Paris, Londra, Berlin, Viena etc., s'a redus comisionul dela $1\frac{1}{2}\%$ la $1\frac{1}{8}\%$, rămânând a face serviciul de plată numita Societate numai la Paris, aceiaș însărcinare s'a dat și Băncii Naționale, iar pentru Londra s'a desemnat o Cassă de bancă din acel oraș.

Prin aceiași lege prin care se autoriză împrumutul cu rentă de 5% Guvernul fusese autorizat a creă o Cassă de amortizare pusă sub privigherea Comitetului Cassei de Depuneri și Consemnațiuni și sub controlul Ministrului de finanțe.

Fondurile acestei case erau următoarele :

a) Produsul unei noi vânzări de bunuri ale Statului, care se va efectua, conform dispozițiilor legii din 1868.

Maximum venitului anual al bunurilor destinate a se vinde, nu va întrece suma de 12.000 lei, pentru fiecare bun în parte.

Vânzarea acestor bunuri se mărginește la suma de 6 milioane lei.

Ratele provenite din această vânzare se vor vărsa la Casa de amortizare.

b) Renta răscumpărată de către Cassa de amortizare.

Aceste fonduri nu puteau fi sustrate dela destinațiunea lor.

În baza legii din 26/10 August 1875 a intervenit convenția între Ministerul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice și C. Crawley & Comp., din Londra, pentru construirea liniei ferate Ploești-Predeal și Adjud-Tg.-Ocna, capitalul necesar construcțiunii eră de Lei 42.500.000, pentru care Guvernul a fost autorizat a contracta un împrumut cu 7⁰/₀ pe an, emițând obligațiuni rambursabile în 50 ani, cota de emisiune nu putea fi inferioară de 91 suta.

**Construirea
liniilor ferate
Ploești-Predeal
și Adjud Tg.-
Ocna.**

Împrejurările însă pentru emiterea împrumutului nefiind favorabile și la 1 Decembrie 1876, ne mai putând continua lucrările s'a anulat partea convenției relativă la linia Adjud-Tg.-Ocna, și s'a remis lui Crawley drept cōst al lucrărilor suma de Lei 11.803.018,57.

Continuarea lucrărilor pentru linia Ploești-Predeal s'a concedat lui Guilloux, pe suma de Lei 20.300.000, care împreună cu cea remisă lui Crawley în bonuri de tezaur, se autorizase Guvernul a o acoperi prin un împrumut intern cu dobânda de 7⁰/₀ amortizabil în 50 ani, cota de emisiune fiind de 87¹/₂ suta, însă nici acest împrumut n'a putut fi realizat.

Linia a fost terminată la finele anului 1879, iar costul total modificat prin mai multe legi posterioare s'a urcat la suma de Lei 34.350.351, pentru cari se emisese bonuri de tezaur și care a fost acoperită în 1881 cu o emisiune de rentă.

La începutul anului 1876 Datoria publică a Statului reprezintă un capital nominal de Lei 531.874.662,88 cu o anuitate de Lei 57.068.140,65 și anume:

**Situația Da-
toriei publice
la 1 Ianuarie
1876.**

Data emisiunii	Denumirea Imprumutului	Capital nominal emis	Capital neamortizat la 1 Ian. 1876	Anuitatea pe anul 1876	Data stingerei
1864	Impr. Stern Brothers	22.889.437 ⁰³	16.575.000—	2.124.376 ⁸⁰	1887
1864	Podurile de fer	12.027.285—	5.691.244 ⁴⁴	1.443.274—	1880
1865	C. F. București-Giurgiu	13.755.000—	1.909.192 ²⁴	2.010.000—	1876
1865	Bonurile rurale	107.231.962 ⁹⁶	55.713.846 ⁴⁴	14.400.000—	1880 conv
1866	Impr. Oppenheim	31.610.500—	25.127.500—	3.164.241—	1890
1871	C. F. Suceava-Roman	51.535.640—	51.535.640—	3.865.173—	1960
1871	C. F. Roman-Vârciorova	248.130.000—	247.492.268 ⁹⁶	18.609.750—	(transferate în 1872 și conv. în 1880 și 1881 în 6 ⁰ / ₁₀ și 5 ⁰ / ₁₀)
1871	Impr. Domenial	78.000.000—	70.070.000—	8.000.000—	—
1872	C.F. Iași-Ungheni	3.770.215 ⁴¹	3.174.649 ⁹⁷	452.425 ⁸⁵	1886
1872	Impr. la Casa de Depuneri	10.001.000—	9.985.320 ⁸³	748.900—	1912
1875	Renta 5 ⁰ / ₁₀ perpetuă	44.600.000—	44.600.000—	2.250.000—	perpetuă
	Total	623.551.040 ⁴⁰	531.874.662 ⁸⁸	57.068.140 ⁶⁵	

Anuitatea de Lei 57.068.140,65 reprezintă 10,72⁰/₁₀ din totalul capitalului rămas de amortizat.

În afară de emisiunea bonurilor rurale față de cari Statul nu era debitor, ci numai garantul debitorilor, restul datoriei contractate se poate împărți în două: prima parte a fost contractată pentru acoperirea deficitelor bugetare și a doua parte pentru construcțiuni de drumuri de fer și anume:

a) Imprumuturi contractate pentru acoperire de deficite bugetare:

Imprumutul Stern, cap. nom. Lei 22.889.437,03

Imprumutul Oppenheim, cap. nom. Lei 31.610.500,—

Imprumutul Național (30 mil.) cap. nom. Lei 4.711.444,—

Imprumutul Domenial cap. nom. Lei 78.000.000,—

Renta perpetuă 5⁰/₁₀ din 1875 cap. nom. Lei 44.000.000,—

Total Capital nominal Lei 181.811.381,03

din care deducându-se suma de Lei 3.600.000 prelevați din imprumutul Stern cari s'au trecut între veniturile anului 1864, întrebuintându-se la cheltuelile necesare armatei, restul a servit la acoperirea deficitelor bugetare ale anilor 1862—

1876, deficite cari se urcase la suma de Lei 96.473.523.13, afară de bugetele anilor 1863, 1867 și 1873, cari s'au soldat cu excedente în sumă totală de Lei 12.803.100,66, excedente provenite de fapt prin împrumuturile contractate.

b) Imprumuturi contractate pentru construcțiuni de drumuri de fer :

Podurile de fer	Lei 12.027.285,—
C. F. București-Giurgiu	„ 13.755.000,—
C. F. Suceava-Roman	„ 51.535.640,—
C. F. Roman-Vârciorova	„ 248.130.000,—
Impr. la Casa de Depuneri pentru avansul făcut Societății Acționarilor	„ 10.001.000,—
C. F. Iași-Ungheni	„ 3.770.215,41
Total capital nominal	Lei 339.219.140,41

Din acestea rezultă că două treimi din capitalul împrumutat a fost pentru lucrări de primă utilitate publică și aproape o treime pentru deficite bugetare.

În anul 1876 din cauza relei stări a recoltelor și a încetinelii transacțiunilor eră o criză economică și monetară din cele mai acute, criză care mergea crescând și din cauza războiului de lângă hotarele noastre, amenințând să dea naștere unei conflagrațiuni generale în Orient. Bugetul fusese încheiat cu un deficit de Lei 6.999.502,08 și pe lângă aceasta se mai cerea și emisiunea unui împrumut de 42¹/₂ milioane pentru construirea liniei ferate Ploești-Predeal și Adjud-Tg.Ocna, în care scop se ridicase orice limite în privința cursului de emisiune, precum și a procentelor la bonurile de tezaur, așa încât încă din Fevruarie 1876 gravitatea situațiunii financiare nu se mai putea tăgădui căci cheltuelile crescuse dela 1871 la 1876 cu mai mult de a 3-a parte de cum erau în 1871 și eram siliți să procedăm la economii. S'a numit o comisiune bugetară care a lucrat vara în timp de patru luni, și care a făcut cea mai mare economie lovind exagerarea veniturilor și reducerea cheltuelilor,¹⁾ pe care le-a redus cu 17 milioane fixând veniturile la 80 milioane, iar cheltuelile cu 11.600.000 și tot prezentă un deficit de lei 6 milioane. Bugetul acestui an, s'a încheiat cu un deficit de Lei 35.321.742,92. Față cu

• Bugetul anilor 1876 și 1877 și măsurile luate pentru echilibrarea lor.

1) Emil Costinescu, Situațiunea financiară în 1900 discurs rostit în ședința Adunării Deputaților la 22 Martie 1900 și Expunerea de motive a bugetului pe 1876.

acest deficit reducerea cheltuelilor erà poate mijlocul cel mai eficace, erà o necesitate neînălăturabilă, cu toate că se ridicase protestări enorme. atingându-se interese angajate, situații dobândite, cari față cu binele comun cu interesul general trebuia să cadă; căci când cheltuelile nu mai sunt în raport cu puterea de producțiune a avuției unui popor nu se va putea face îndeplinirea dărilor și fatal vor lăsa rămășițe, cari îngrămădindu-se unele peste altele, vor da naștere la deficite cari n'ar putea fi acoperite decât cu împrumuturi, cari repetate peste măsură cum s'a făcut până acum aduc a-servirea Statului către creditorii săi.

Ca o consecință inevitabilă a trecutului, bugetul pe anul 1877 a fost foarte anevoios de încheiat și cu toate încercările energice cari s'au depus el a fost soldat cu un deficit de Lei 6.662.621,41, pentru a cărui acoperire s'a votat următoarele legi: taxa de 5⁰/₀ asupra retribuțiunei personalului (4 Mai 1877), s'a urcat cu 15⁰/₀ costul biletelor de drum de fer, s'a adus un spor asupra taxelor de timbru și înregistrare (1 Iunie 1877), s'a introdus taxa proporțională a legei paștelor (23 Martie 1877) și s'a înființat darea, pentru căile de comunicațiune, desființându-se contribuția personală și de sosele, (18 Martie 1877).

Cum însă războiul erà la hotarele noastre și întreaga, noastră armată erà mobilizată, pentru orice eventualitate, în vederea cheltuelilor extraordinare, s'a autorizat Guvernul a emite bilete ipotecare pentru suma de Lei 30 milioane (12 Iunie 1877).

În acelaș timp decretându-se trecerea armatelor noastre peste Dunăre, pentru a intră în război alături cu armatele ruse, s'a proclamat independența țării în aplauzele Corpurilor Legiuitoare pentru fericirea întregii suflări românești și suma de Lei 914.000 care figură în bugetul Datoriei publice sub denumirea de „Darea către Inalta Poartă“ a fost stearsă și s'a afectat trebuințelor armatei.

Notă. Prin vechile capitulații pentru protecția acordată de glorioșii padișahi Otomani, Principatelor române, acestea s'au îndatorat la o dare anuală: Valachia la finele secolului XIV s'a obligat a plăti 3.000 bani roșii sau galbeni, sporit apoi la 10.000 și Moldova la începutul secolului XVI 4.000 galbeni sub nume de pescheș. Aceste sume apoi au fost mă-

rite tratat cu toate protestările, retragerile din domnie și lungile lupte ale Domnitorilor. Prin tratatul dela Adrianopol din 2/14 Septemvrie 1829, se stipulă că Principatele să plătească o sumă de bani pentru toate dările la câte erau supuse în trecut, și o altă sumă echivalentă dării pe un an, care se va plăti la fiecare schimbare de Domn. Prin tratatul dela St.-Petersburg (29 Ianuarie 1834) darea anuală pentru ambele principate s'a, hotărît la suma de 6.000 pungi sau 3.000.000 lei turcești. „Darea către Inalta Poartă“ care s'a plătit fără întrerupere, până la declararea independenței.¹⁾

Datoria Publică, care până în acest an eră cuprinsă în bugetul Ministerului de finanțe (partea I) de aci încolo a fost separată sub denumirea de „Serviciul Datoriei Publice și al Subvențiilor“ pentru a se mai pune în evidență această parte a cheltuelilor, care pe anul 1877 eră de Lei 44.026.144,40 în mai puțin cu Lei 2.174.924,56 decât în anul 1876, prin faptul că se stinsese datoria pentru calea ferată București-Giurgiu.

După ce s'a făcut toate economiile și ca măsură de prevedere s'a votat toate legile pentru preîntâmpinarea deficitului, a venit o epocă de prosperitate financiară extraordinară, cari a făcut ca bugetul, cu toate că nu fusese aplicat așa cum se prezentase de Comisia bugetară, să lase un excedent de Lei 5.072.653,78 provenit dela căile ferate, poștă și telegraf. Comerțul însuși a devenit mai activ, căci armatele rusești în baza convențiunei încheiate trecând pe teritoriul nostru în Bulgaria, trebuia ca să-și procure în parte cele necesare pentru întreținere și aprovizionare și din țara noastră. Grație împrejurărilor războiului s'a putut face față tuturor cheltuelilor extraordinare numai cu resursele ordinare ale bugetului lăsând și excedentul de mai sus.

Resursele Statului cari erau dejă insuficiente pentru satisfacerea trebuințelor publice se împuținase și mai mult din cauza războiului. Particularii și Statul se găseau într'o strimtorare bănească ne mai pomenită. Numerariul devenise din ce în ce mai rar, parte din el trecuse granița, și parte sta ascuns din cauza războiului. Transacțiunile dintre particulari

Starea financiară și monetară a anului 1877.

1) D. A. Sturdza. Istoria Renașterii României Vol, VI p. I pag. 303. Lucrările Divanului Ad-hoc, ședința din 26 Noemvrie 1857.

se făceau cu anevoință din cauza rarității mijlocului de schimb și a cheltuelilor impuse Statului, mărite și din cauza nevoilor timpului, n'aveau cu ce să se acopere, căci încasările se făceau numai pe jumătate și cu foarte multă greutate.

Această stare nu mai putea continua și trebuia căutat un remediu căci situația se agrava din ce în ce mai mult.

Dacă ar fi fost timpuri normale s'ar fi procedat poate la economii în cheltueli, însă față cu gravele evenimente cari se desfășurau împrejurul nostru și apoi menținerea demnității noastre naționale ne impuneau ținerea, pe picior de războiu a unei armate numeroase care ne reclamă cele mai mari sacrificii.

În acele împrejurări dificile nu se putea recurge decât la un împrumut foarte oneros, iar în atari împrejurări a forță pe Guvern la împrumuturi, însemnă a nu-i da nici un concurs pe care sentimentul patriotic îl impunea. Despre un împrumut voluntar în țară nici nu putea fi vorba căci capitalurile mult, puțin, cât mai erau, se ascunsese și trebuiau forțate pentru a ieși la lumină.

Emisiunea biletelor ipotecare.

Guvernul propune proiectul emisiunii biletelor ipotecare, care nu eră decât o măsură extremă cauzată de împrejurările excepționale prin care treceam.

Statul, pentru 30 milioane de care avea trebuință și pe cari nu și le putuse procura nici prin sporire de impozite, nici prin împrumut voluntar, emite bilete ipotecare pentru o aceeași valoare garantându-le cu proprietăți de-ale sale. Ele erau impuse ca monedă legală creditorilor Statului, obligându-se și Statul a le primi ca atare. Plata lor nu eră să se facă de către Stat decât prin vânzarea imobilelor ipotecate, deci ele nu reprezentau decât mobilizarea proprietăților Statului pentru valoarea corespunzătoare. Pe de o parte ele aveau caracterul unui împrumut de oarece realizarea adevăratei lor valori nu se făcea decât treptat cu vinderea proprietăților, iar pe de alta aveau și caracterul de adevărată monedă, întrucât ele reprezentau fiecare câte o părticică din proprietățile cu cari erau garantate, astfel că reprezentau o valoare, care putea servi ca mijloc de comparație între alte valori.

Valoarea lor intrinsecă nu eră stabilită în mod pozitiv, așa că erau supuse oarecăror deprecieri, cari erau să fie suportate de purtătorii lor, întrucât erau siliți să le primească al pari,

sută în sută, însă fiindcă era vorba de o măsură extremă Guvernul impunea țării această sarcină ca o fatală necesitate.¹⁾ Proiectul deși a fost combătut pe tema hârtiei monedă arătându-se efectele dezaastroase, cari le-au produs în Franța, Turcia, Anglia, Italia etc., a fost votat și promulgat la 12 Iunie 1877.

Biletele ipotecare emise conform legii erau în valoare de Lei 5, 10, 20, 50, 100 și 500 fără procente putând fi date și primite în plăți ca monedă legală a țării la toate Casele publice exceptând acele plăți contractate a se face în monedă sunătoare. Ele erau garantate prin proprietăți de ale Statului de o valoare îndoită și negrevațe de vre-o sarcină oarecare. Aceste proprietăți trebuiau să se vândă treptat, iar cu produsul vânzării să se retragă biletele după piață, astfel că în cel mult 5 ani, toate biletele să fie retrase și distruse prin ardere.

Prin această măsură se puneă capăt grelei situațiuni financiare creată de dificultățile trecutului, cari apăsau din zi în zi asupra tezaurului și apoi se înlesnea mijloacele de schimb în transacțiunile interne, care încetase aproape din cauza războiului, numerariul ne mai intrând în țară întrucât orice exportatie era oprită.

Pe de altă parte se ușură bugetul cu o anuitate de cel puțin 3 milioane, ce ar fi necesitat contractarea unui împrumut, cari în împrejurările acelea străinătatea nu l-ar fi acordat de loc, sau dacă l-ar fi acordat condițiunile ar fi fost foarte oneroase.

Conform legii s'a procedat la estimatiunea imobilelor, cari urmau a fi ipotecate în primul rang, și s'a constatat că nu mai rămăsese imobile negrevate decât pentru suma de Lei 52.512.037,37, și în conformitate cu dispozițiunile art. 4 din legea lor de emisiune s'a fixat emisiunea la suma de Lei 26.260.000.²⁾

Confecționarea lor s'a făcut la Paris sub supravegherea

1) Monitorul oficial No. 123 din 2/14 Iunie 1877 și urm. Debaterile Parlamentare. Cuvântările ținute de Gr. Vulturescu, C. Grădișteanu, B. Maniu, Em. Protopescu Pake, P. Buescu, N. Ionescu, R. Pătărlăgeanu, G. Cantili, D. Pruncu, E. Stătescu, D-nul N. Fleva și I. Brătianu Președintele Consiliului.

2) Monitorul Oficial No. 134 din 12 Iunie 1877 și No. 101 din 7 Mai 1878. Expunerea Situației financiare a Tezaurului pe 1882/1883 pag. XII.

D-lui Emil Costinescu, și a lui Eugeniu Carada, iar controlul emisiunii și al tuturor operațiunilor a fost încredințat Consiliului de Administrație al Casei de Depuneri sub denumirea de Comitetul biletelor ipotecare, prezentând astfel toate garanțiile prin modul compunerii lui.

Numărul și valoarea biletelor ipotecare emise, a fost:

431.156	bucăți à	Lei 5	în total	Lei 2.155.780,—
614.350	„ „ „	10 „ „ „	„ „ „	6.143.500,—
153.946	„ „ „	20 „ „ „	„ „ „	3.078.920,—
70.538	„ „ „	50 „ „ „	„ „ „	3.526.900,—
46.024	„ „ „	100 „ „ „	„ „ „	4.602.400,—
13.505	„ „ „	500 „ „ „	„ „ „	6.752.500,—
<u>1.329.519</u>	bucăți	în total		Lei <u>26.260.000.—</u>

Valoarea acestor bilete pe măsura emisiunii s'a trecut la venituri ca resursă extraordinară și s'a întrebuințat la executarea lucrărilor de utilitate publică, așa prin legea din 14 Martie 1879, încuviințându-se construirea liniei ferate Mărășești-Buzău, s'a afectat suma de Lei 9.000.000 în bilete ipotecare, iar restul s'a întrebuințat pentru cheltuelile de armament și echipamentul armatei.

Primul serviciu adus Statului de aceste bilete a fost menținerea creditului, servind ca fond de avans până la intrarea sumelor destinate diferitelor cheltueli, iar publicul a avut un instrument de circulațiune comod și sigur în momentul când lipsa de exportatiune împușinase numerariul în țară.²⁾

Intrebuințarea dată biletelor ipotecare emise în sumă de Lei 26.260.000 este următoarea:

Lei 9.000.000,—	pentru linia ferată Mărășești-Buzău.
Lei 15.448.999,90	pentru trebuințele armatei și
Lei <u>1.811.000,10</u>	pentru cheltuelile ordinare ale anilor
	1874 și 1880.
Lei 26.260.000,00	Total.

Răscumpăra-
rea Căilor fe-
rate și conver-
siunea capita-
lului de cons-
trucție.

Floarea națiunii noastre pe câmpiile Bulgariei cucerind victorii peste victorii, sub conducerea Viteazului Căpitan, Marele nostru Rege Carol I, ne-a confirmat proclamarea independen-

1) În anul 1880 înființându-se Banca Națională conform art. 30 din legea ei constitutivă, Corpurile Legiuitoare i-au dat dreptul și îndatorirea de a le retrage din circulație înlocuindu-le cu bilete de Bancă.

dentei, și mai târziu ridicarea țării la rangul de Regat, păvăza neadormită și veșnic conducătoare la Gurile Dunărei.

Din punctul de vedere politic ajunsesem la apogeu, și rămâneă de acum să dăm aceleași dovezi și pe tărâmurile economice și financiare. Dela consolidarea noastră internă depindeă desvoltarea finanțelor țării. Munca trebuiă condusă cu aceiași râvnă pentru a scoate la iveală bogățiile naturale ale solului și punerea lor în valoare, desvoltarea diferitelor manifestări ale muncii, luminarea poporului deșteptându-l la viața socială, înăbușită de mai bine de cinci secole și asigurarea lui materială.

Agricultura trebuiă să ocupe primul loc, virginile și mănoasele noastre câmpii dându-i dreptul la aceasta, căci nu trebuie să scăpăm din vedere a adăogă, că încă din vremuri depărtate, că toți istoricii și cronicarii precum și toți străinii, cari au stat și au vizitat țările noastre, se întreceau în a arătă puterea de muncă a românului și a lăudă fertilitatea solului.

Prima resursă de bogăție ar fi fost deci desvoltarea agriculturii și pentru care nu se poate spune că nu s'au și făcut cele mai mari sacrificii.

Primul pas făcut pentru desvoltarea economică a țării a fost răscumpărarea Căilor Ferate, care fusese concedate lui Strusberg și apoi Societății Acționarilor C. F. Române, pentruca Statul să ia asupra sa exploatarea și administrațiunea lor rambursând capitalul întrebuințat în construcție.

Eră de o necesitate vitală ca drumurile de fer să fie ale Statului și nu în mâinele particularilor sau a vreunei societăți streine, pentrucă numai Statul putea cunoaște nevoile țării și el putea să ia toate măsurile necesare pentru ca agricultura, comerțul și traficul să se facă ieftin, mai iute și cu foarte multă regularitate. Foloasele pentru Staț erau enorme din toate punctele de vedere și sunt tratate pe larg în Expunerea de motive ce însoțește proiectul de lege prezentat Corpurilor Legiuitoare de d-l D. A. Sturza, Ministru de finanțe la acea dată.

Societatea Acționarilor C. F. R. emisese succesiv trei feluri de titluri :

1) Acțiuni primitive în locul Obligațiilor emise de vechișii concesionari în valoare nominală de Lei 245.160.000,—

2) Acțiuni de prioritate, emise în 1873 cu un dividend minimum de 8⁰/₀, necesare la continuarea construcției, întrucât capitalul primitiv nu fusese suficient. Anuitatea acestora urmă să fie plătită înaintea acțiunilor primitive din venitul garantat al Căilor ferate. Ele se stingeau în anul 1943 și erau în val. nom. de . . . . Lei 48.290.062,50

3) Obligațiuni 6⁰/₀ ale Societății acționarilor C. F. R. (Schuldverschreibungen), emise în 1876 pentru terminarea construcției lucrărilor, constituind o datorie a acționarilor primitivi și de prioritate întrucât nu le ajunsese capitalul pus în construcție. . . . Lei 56.250.000,—

Răscumpărarea privea numai acțiunile primitive și de prioritate, căci ele dădeau voturi în adunarea generală a acționarilor și prin trecerea lor în mâinele Statului el devenea stăpân al C. F. Române.

Obligațiunile 6⁰/₀ ale Societății treceau și ele asupra Statului ca o datorie a capitalului în acțiuni, însă fără a fi convertite, întrucât cursul lor era prea urcat și convertirea lor n'ar fi dat nici un beneficiu.

Prin urmare Statul urmărea nu numai răscumpărarea, căilor ferate ci și conversiunea capitalului de construcție, întrucât garanția de interese și timpul cât mai trebuia plătită, erau prea împovărătoare atât asupra bugetului pentru un moment, cât și asupra generațiilor viitoare.

La 1 Ianuarie 1880, situațiunea, acțiunilor și Obligațiilor emise era următoarea :

1) Dintre acțiunile primitive se amortizase pentru o sumă de Lei 1.868.250, mai rămânând în circulație pentru o sumă de . . . . . Lei 243.291.750

2) Dintre acțiunile de prioritate se amortizase pentru suma de Lei 405.562,50 mai rămânând pentru o sumă de . . . . . Lei 47.884.500

Total acțiuni Lei 291.176.250

Dintre Obligațiunile 6⁰/₀, o parte minimă nu se emisese, a căror valoare, împreună cu a acelor amortizate se urcă la suma de Lei 8.718.000, mai rămânând în circulație pentru suma de Lei 47.532.000.

Pentru preschimbare, Guvernul propunea câte 60 Obligațiuni de Stat 6⁰/₀, pentru 100 acțiuni primitive, ceea ce pentru un capital nominal de Lei 243.291.750, se cuvenea Obligațiuni de ale Statului în valoare nominală de Lei 145.975.050 iar pentru 100 acțiuni de prioritate, Guvernul propunea 133¹/₃ Obligațiuni de Stat, fiindcă prin statutele de emisiune se prevăzuse, că pentru cele ce vor eși la sorți să plătească pe lângă valoarea lor nominală și un extra-dividend de 33¹/₃⁰/₀ ceea ce pentru capitalul nominal de Lei 47.884.500, trebuia să se dea obligațiuni de Stat în valoare nominală de . . . . . „ 63.846.000

Capital nominal Obligațiuni de Stat 6⁰/₀
în total . . . . . Lei 209.821.050

pentru un total de acțiuni primitive și de prioritate în valoare nominală de Lei 291.176.250.

Pentru activarea prezentării la preschimbare se mai acordă un premiu de 2⁰/₀ acțiunilor primitive și 2¹/₂⁰/₀ celor de prioritate, dacă erau prezentate până la, 1 Martie 1880.

Conform proiectului de lege, Statul trebuia să emită Obligațiuni de Stat 6⁰/₀ C. F. R., pentru o valoare nominală de Lei 237.500.000 amortizabilă în 44 ani a căror întrebuințare eră următoarea :

Pentru preschimbarea acțiunilor primitive și de prioritate
capital nominal . . . . . Lei 209.821.050,—
Pentru plata premiilor capital nominal . Lei 5.000.000,—
Pentru spezele preschimbării cap .nom. Lei 2.678.950,—
Pentru a fi întrebuințat de Stat la punerea în bună stare de funcționare a C. F.
R. (un împrumut nou) . . . . . Lei 20.000.000,—
Total capital nominal Lei 237.500.000,—

sau mărci 190.000.000.

Statul făcea deci pe lângă o operațiune de ordin economic și una de ordin financiar, luă asupra sa Obligațiu-

nile 6⁰/₀ ale Societății acționarilor, convertiă acțiunile primitive și de prioritate reducând dobânda de 7¹/₂⁰/₀ la 6⁰/₀ și termenul de amortizare în 44 ani în loc de 81, făcând și un nou împrumut de Lei 20.000.000 pentru diferite amenajări urgente.

Să vedem acum cari sunt beneficiile financiare realizate de Stat prin aceste operațiuni:

Până la 1 Ianuarie 1880 Guvernul plăteă Societății acționarilor suma de Lei 18.857.880 astfel:

Lei 18.609.750 dobânda de 7¹/₂⁰/₀ înscrisă în bugetul Datoriei Publice, drept garanție de interese la un capital de construcție de Lei 248.130.000,
Lei 248.130 cota anuală de amortizare de 1⁰/₀ asupra aceluiași capital, sumă care eră înscrisă la cheltueli în bilanțul căilor ferate, și care se deduceă anual din venitul lor.

Prin conversiunea propusă de Stat, urmă să se emită Obligațiuni 6⁰/₀ în valoare nominală de Lei 237.500.000, amortizabile în 44 ani, dela 1 Ianuarie 1880 până la 31 Decembrie 1923.

1) Anuitatea acestei emisiuni împreună cu acea a Obligațiunilor 6⁰/₀ emisă de Societatea acționarilor¹⁾ variă între un maximum de Lei 18.847.870 și un minimum de Lei 17 mil. 451.400, cari față cu anuitatea plătită anual până acum, rezultă pentru Stat, prin plata anuităților mai mici și numai în 44 ani, un beneficiu în sumă de Lei 33.908.093.

La acelaș rezultat vom ajunge dacă vom face următorul calcul:

Anuitatea anuală în sumă de Lei 18.857.880 înaintea de răscumpărare dacă s'ar plăti în 44 ani, adică timpul necesar pentru amortizarea nouilor Obligațiuni de Stat 6⁰/₀, s'ar urcă la suma de . . . . . Lei 829.746.720

Din care dacă vom deduce:

Valoarea nominală a Obligațiunilor de Stat

6⁰/₀ . . . . . Lei 237.500.000

1) Obligațiuni 6⁰/₀ ale Societății acționarilor de . . . . . Lei 47.532.000
Interese pe 20 ani până la stingere . . . . . Lei 34.961.477
Anuitatea de plată până la 31 Decembrie 1899 . . . . . Total Lei 82.493.477

Report Lei 237.500.000

Interesele acestui capital
 nom. a 6⁰/₀ pe an în 44
 ani . . . . . Lei 475.845.150

Capitalul și interesele Obli-
 gațiunilor 6⁰/₀ ale So-
 cietății acționarilor . . Lei 82.493.477 = Lei 795.838.627

Beneficii rezultate din plata anuităților mai
 mici în 44 ani cu 6⁰/₀ . . . . . Lei 33.908.093
 sau în cifră rotundă Lei 34.000.000

2) Pentru conversiunea capitalului inițial cu 7¹/₂⁰/₀ în
 valoarea nominală de Lei 243.291.750 în Obligațiuni 6⁰/₀, ar
 necesita un capital nominal în efecte care s'ar urcă la suma
 de . . . . . Lei 291.950.000
 din care dacă vom deduce capitalul ce Statul
 va avea a stinge în timp de 44 ani și anume :
 Obligațiunile 6⁰/₀ ale So-
 cietății acționarilor . . Lei 47.532.000

Nouele Obligațiuni de Stat
 6⁰/₀ . . . . . Lei 237.500.000 = Lei 285.032.000

Beneficii rezultate numai din conversiunea
 titlurilor . . . . . Lei 6.918.000
 sau în cifră rotundă 7.000.000.

3) Capitalul primitiv datorit Societății cu începere din anul
 1871 era de Lei 248.130.000 cu un procent de 7¹/₂⁰/₀ a-
 mortizabil prin o cotă de 1⁰/₀ anual în timp de 60 ani, iar
 după trecerea acestui timp Societatea mai urmă să benefi-
 cizeze încă un timp de 21 ani, de întregul venit al C. F. până
 la concurența anuității de Lei 18.857.880, cum până la 1
 Ianuarie 1880 trecuse nouă ani, iar capitalul la această dată
 era de Lei 243.291.750, care urmă a se amortiza în 51 ani,
 de acum încolo, prin noua soluție propusă de Guvern, în-
 treaga datorie care se contractă în vederea răscumpărării
 se amortiză în 44 ani, deci în mai puțin cu 7 ani sau Lei
 18.857.880 pe an, revenea la o economie de Lei 132.000.000.

Din cele de mai sus rezultă că răscumpărarea Căilor
 ferate era una din operațiunile cele mai avantajoase Statului,
 asupra căreia iată cum se exprimă D-l D. A. Sturdza, în con-

cluziunea expunerii sale de motive asupra proiectului de lege a răscumpărării :

1) Prin convențiunea, ce se propune, Guvernul va avea la dispozițiunea sa sumele necesare pentru preschimbarea titlurilor Societății în titluri ale Statului, pentru ameliorarea și punerea în bună stare a C. F. R. și pentru exploatarea lor în mod cuviincios și satisfăcător.

2) Prin această operațiune Căile ferate vor fi puse în puțința nu numai de a satisface cerințelor și exigențelor agriculturii și comerțului nostru, ci încă de a activă producțiunea și transportul sporind astfel propriul lor venit.

3) Această conversiune a jumătății datoriei publice va aduce Statului ca beneficii certe :

a) Impușinarea anilor, în cari căile ferate vor fi exploatare în beneficiul Societății, care a avansat fondurile de construcție, dela 81 ani la 44 ani.

b) Micșorarea datoriei de 245 milioane capital nominal la 217 $\frac{1}{2}$ milioane capital nominal.

c) Profitul de către Stat a unui capital de 193.000.000 în țifără rotundă compusă din :

Lei 7.000.000,— profit asupra conversiunii,

Lei 20.000.000,— împrumutul nou,

Lei 34.000.000,— profit asupra anuităților în timp de 44 ani,

Lei 132.000.000,— profit asupra neplăței integrale a garanției în timp de 7 ani dela expirarea termenului de 44 ani, până la împlinirea a 51 ani, ce mai rămân din cei 60 ani, a amortizării totale a capitalului primitiv.

Repartizat asupra celor 44 ani, acest profit reprezintă un beneficiu anual de 4 $\frac{1}{2}$ milioane.

d) Profitul venitului net al căilor ferate în timp de 21 ani, cât ar mai dură concesiunea actuală după terminarea celor 60 ani de amortizare.

4) In urma punerii în bună stare a căilor ferate veniturile brute vor sporî dinpreună cu veniturile curate și Statul va putea comptă pe un venit curat de minimum 7 milioane în loc de 4 milioane precum este astăzi. Acest spor de venit corespunde la o micșorare imediată a anuităței.

5) În fine rezultă mai presus de toate, că Căile ferate, vor aparține țării, vor fi exploatare în profitul țării și astfel ȧra independenței va fi inaugurată în modul practic, luând Statul din mâini streine, instrumentul cel mai puternic de dezvoltare economică, mijlocul cel mai periculos pentru a stabili în Stat o influență mare, a cărei rădăcini nu sunt legate cu interesele țării și al căreia centru de gravitație e afară din țară“.¹⁾

Data fiind importanța capitală a acestei chestiuni, în prealabil, se ceruse avizul Consilierilor Juridici din Berlin, iar în Camera și Senatul țării a avut loc cea mai largă discuțiune, cooperând astfel la rezolvirea acestui act de o mare importanță economică, socială și financiară, toți bărbații de Stat ai țării. Legea a fost votată, sancționată și promulgată la 29 Ianuarie 1880, iar tratările răscumpărării au fost conduse cu succes de d-l Ioan Kalinderu, în calitate de însărcinat al Guvernului Român și de d-l D. A. Sturdza, Ministru de finanțe.

În baza legii de mai sus s'au emis următoarele Obligații de Stat 6⁰/₀ C. F. R.

237.500 Obligații à 500 lei sau cap. nom. Lei 118.750.000,—

23.750 Obligații à 5.000 lei sau cap. nom. Lei 118.750.000,—

Total: Capital nominal Lei 237.500.000,—
garantat prin o ipotecă asupra Căilor Ferate Române și asupra venitului monopolului Statului. Anuitatea s'a înscris în bugetul Datoriei Publice împreună cu aceia a Obligațiunilor 6⁰/₀ ale Societăței acționarilor. (Anexa XII)

Odată operațiunea conversiunii terminată a intervenit o convențiune între Ministerul de finanțe și Direcțiunea Disconto Gesellschaft și Casa S. Bleichröder din Berlin, pentru a face serviciul de plată al cupoanelor și Obligațiunilor eșite la sorți. Guvernul român se obligase a le remite fondurile necesare la Berlin cu 14 zile înainte de scadență și 1/4 comision asupra plăților efectuate.²⁾

1) Răscumpărarea Căilor ferate române, Expunerea de motive, Legea și conversiunea pag. 95 și următoarele. Ediție Oficială din 1880, Raportorul legii D-nul N. Fleva. Discursurile ținute de D-nii E. Costinescu, D. A. Sturza Ministrul Finanțelor, N. Fleva și M. Pherechide și de I. Brătianu Președintele consiliului, I. Câmpineanu, V. Boerescu, I. Ghica și D. Gianu. Desbaterile din 21 Noemvrie 1879—14 Ianuarie 1880.

2) Convențiunea încheiată cu Ministerul finanțelor din 22 Martie 1880.

În cursul anilor 1880 și 1881 s'au votat și adus la îndeplinire încă următoarele legi pentru îmbunătățirea economică și financiară a țării :

Pentru desvoltarea creditului și venirea în ajutorul marilor proprietari și a comerțului s'a înființat Banca Națională cu privilegiul emisiunii biletelor de bancă (11 Aprilie 1880), iar pentru ajutorarea micilor agricultori s'a înființat Creditele agricole (27 Iunie 1881) cari puteau să le acorde împrumuturi pe gajuri până la 700 lei.

Cursul rentelor la începutul anului 1880 fiind peste pari, și anume :

Împrumutul Stern 7⁰/₀ Mărci 101—105.

Împrumutul Oppenheim 8⁰/₀ Mărci 102,50—108,75.

Împrumutul Domenial 8⁰/₀ Lei 98—102,50.

Renta perpetuă 5⁰/₀ Lei 68¹/₂—75.

eră momentul cel mai favorabil ca convertirea oarecăror împrumuturi să nu mai fie amânată nici un moment, în care scop s'a și votat următoarele legi :

1) Convertirea împrumutului făcut la Cassa de Depuneri în anul 1872 (11 Aprilie 1880).

2) Convertirea Obligațiunilor rurale (19 Aprilie 1880).

3) Convertirea Obligațiunilor Domeniale și consolidarea datoriei flotante (8 Aprilie 1881) și

4) Convertirea Obligațiunilor 6⁰/₀ Schuldverschreibungen (1 Iulie 1881).

Să examinăm fiecare conversiune în parte :

**Conversiunea
împrumutului
de la Casa de
Depuneri din
1872.**

1) În Martie 1872 Guvernul a contractat un împrumut la Casa de Depuneri și Consemnațiuni de Lei 10.001.000 cu procent de 7¹/₂⁰/₀ din care Lei 9.520.000 a fost întrebuințat la plata avansului făcut către Societatea acționarilor C. F. Române și restul a fost procente și diferite cheltueli.

Până la 31 Martie 1881, se achitase din capitalul de mai sus suma de Lei 15.679,17 mai rămânând suma de Lei 9.985.320,83. În baza convențiunei intervenită între Ministerul de finanțe și Direcțiunea acelei Casse, dobânda a fost redusă la 5⁰/₀ și un amortisment de 2⁰/₀, iar prin legea din 11 Aprilie 1880, dobânda s'a redus la 3¹/₂⁰/₀, rămânând amortismentul fixat tot la 2⁰/₀.

În timp de 41 ani Statul a plătit următoarele sume :

	Interese	Amortismen:	Total
Dela 1 Martie 1872-31 Martie 1881 Lei	5.508.000	15.679,17	5.523.679,17
Dela 1 Aprilie 1881-31 Martie 1912 Lei	<u>6.491.786,74</u>	<u>9.985.320,83</u>	<u>16.477.107,57</u>
Total . Lei	<u>11.999.786,74</u>	<u>10.001.000,--</u>	<u>22.000.786,74</u>

Imprumutul acesta convertit s'a stins la 31 Martie 1912.

Prin această conversiune s'a realizat o economie anuală de Lei 223.900, anuitatea înainte de conversiune fiind de Lei 748.900 și după conversiune de Lei 525.000 sau în total lei aproape 6.000.000.

2) In baza legii din 14 Aprilie 1864, se emisese Obligațiunile rurale 10% pentru despăgubirea proprietarilor de clacă și dijmă. Ele nu constituiau propriu zis o datorie a Statului ci a țăranilor împrumutării, Statul nu eră decât garantul debitorilor. Intervenția sa eră în scopul de a oferi mai multă garanție operațiunii acesteia, priveghind și stimuând pe de o parte ca sumele datorate de țărani să se verse la Cassa Obligațiunilor rurale, iar pe de alta ca Obligațiunile emise să fie amortizate în 15 ani, conform legii.

**Conversiunea
obligațiunilor
rurale 10%.**

Incasările însă se făceau cu greu, așa că în anul 1876 eră o rămășiță de Lei 17.865.185,16 încât Cassa Comitetului eră sleită de fonduri, și nu-și putea plăti la timp dobânzile și amortismenul Obligațiunilor, din care cauză Statul, pentru a-și menține urcat cursul acestor valori, a fost forțat să-i vină în ajutor primind în vărsări fie la împrumuturile cu bonuri de tezaur, fie în contul veniturilor bugetare, cupoane scăzute și Obligațiuni eșite la sorți în sumă de Lei 2.172.218,24 împrumutându-i chiar dela tezaur aproape 5 milioane lei.

In anul 1877 s'a amânat tragerea la sorți cu un an, așa că amortizarea în loc să se termine la 23 Aprilie 1880 se va termina la 23 Aprilie 1881.

Țăranii împrumutării mai aveau de vărsat la Cassa Obligațiunilor rurale, pentru plata Obligațiunilor cu scadența 23 Aprilie 1880 și 1881, suma de Lei 25.880.693,04, din care jumătate exigibilă imediat; încasările făcându-se cu greu lipseau fondurile necesare pentru achitare și Statul se află în greua situațiune de a mai amâna încă cu un an tragerea, ceea ce ar fi produs o scădere a cursului acestor valori, menținut cu atâtea sacrificii din partea Statului aproape de pari.

Aceasta fiind situațiunea, Statul a luat asupra sa această datorie, convertind-o într'un nou împrumut, rămânând a încasă rămașițele treptat dela țărani.

În baza legii din 19 Aprilie 1880¹⁾ Guvernul a fost autorizat a face o emisiune internă cu 6⁰/₀ pe an în valoare nominală de Lei 31.600.000 amortizabilă în 44 ani, prin trageri semestriale.

Emisiunea s'a făcut în țară pe cursul de 84 suta.

Detentorilor cari prezentau la conversiune Obligațiuni rurale în termen de 20 zile dela promulgarea legii, li se acordă o primă de 2⁰/₀ asupra valorii nominale a acelor Obligațiuni, iar după trecerea acestui termen nu se mai puteau bucura de nici o favoare, restituindu-li-se numai valoarea nominală prin Cassa de Depuneri, unde Statul consemnase valoarea Obligațiunilor neprezentate la conversiune. Dacă nici la această Cassă, nu erau prezentate la rambursare în termen de 10 ani, erau supuse prescripțiunii—capital și interese.

Situațiunea Obligațiunilor rurale la 30 Septembrie 1879, pe care s'a bazat dispozițiunile legii din 19 Ianuarie 1880, pentru conversiunea lor eră următoarea :

Obligațiuni emise	Lei 107.231.962,96
Obligațiuni amortizate dela 23 Aprilie 1866—23 Aprilie 1880	Lei 81.351.269,94
Obligațiuni aflate în circulație	Lei <u>25.880.693,02</u>

Însă dela 30 Septembrie 1879 până la data deschiderii conversiunii s'au mai emis obligațiuni de o valoare nominală de Lei 15.888,88, de asemenea după închiderea conversiunii mai mulți proprietari de moșii prezentau la Cassa Obligațiunilor titluri provizorii, spre a primi în schimb Obligații definitive și s'a hotărît ca posesorii lor să fie plătiți în numerar din fondurile Cassei de lichidare a acelor Obligațiuni. Deci suma totală pentru cari ar fi trebuit să se emită Obligațiuni, ar fi fost de Lei 107.247.852.

---

1) Desbaterile Parlamentare. Ședințele Adunării Deputaților dela 10—21 Martie 1880 Raportorul legii C. Boerescu. Discursurile ținute de d-nii P. P. Carp și I. Negruzți și de Al. Lahovari, Gr. Eliad și N. Nicorescu. Ședința Senatului dela 29 Martie 1880. Cuvântările ținute de G-ral Manu, M. Germani, P. Grădișteanu, Manolescu Costachi, I. Cămpineanu, Ministrul Finanțelor și Eug. Stătescu.

Prin urmare ne vom ocupa numai de Obligațiunile aflate în circulație la 30 Septembrie 1879, asupra cărora se făcuse lucrările pregătitoare pentru conversiune și cari erau în sumă de Lei 25.880.693,02, și din cari s'au prezentat la conversiune în termen legal pentru suma de Lei 24.151.575,46, neprezentându-se la conversiune Obligațiuni pentru suma de Lei 1.729.117,56.

S'au emis în acest scop Obligațiuni de Stat 6% în valoare nominală de Lei 31.600.000 și anume:

- a) 15.800 bucăți à Lei 100—Lei 1.580.000,—
- b) 60.040 bucăți à Lei 500—Lei 30.020.000,—
- 75.840 bucăți în valoare de Lei 31.600.000,—

Fiecare Obligațiune purtă deocamdată 44 cupoane începând cu cel de 1 Noembrie 1880.

Anuitatea de Lei 2.047.894, s'a trecut în bugetul Datoriei Publice pe anul 1881/82, iar la veniturile Casei Obligațiunilor rurale s'a trecut pe acelaș an suma de Lei 817.894, care trebuie să se verse anual de țărani în contul datoriei convertite.

Pentru serviciul anuităților s'a afectat sumele datorite de însurăței, împrumutării în anii 1879 și 1880 pe domeniile Statului, iar în caz de insuficiență urmă a se completa cu sumele ce se vor împlini din rămășițele despăgubirilor vechi.

Valoarea nominală a Obligațiunilor rurale fiind mai mică decât suma de Lei 31.600.000, la cât se fixase valoarea nominală a nouilor Obligațiuni de Stat 6%, pentru diferența în plus s'a deschis subscriere publică pe cursul de 88 $\frac{1}{4}$ sută, ea a fost dintre cele mai satisfăcătoare, căci s'a scris pentru o valoare de aproape 25 milioane, asupra căreia s'a făcut o reducere proporțională.

Suma realizată din această emisiune a fost aceasta:

Capital nominal Lei 31.487.000 à 84 %	=	Lei 26.449.080,—
Capital nominal Lei 113.000 à 88 $\frac{1}{4}$ %	=	„ 99.722,50
		Lei <u>26.548.802,50</u>

cece revine la un curs mijlociu de 84.015%.

Suma realizată s'a întrebuințat astfel:

Valoarea Obligațiunilor rurale, prezentate la conversiune,
Lei 24.151.575,42

	Report Lei 24.151.575,42
Prima de 2 ⁰ / ₀ acordată detentorilor, cari în termen de 20 zile prezentase Obligațiunile la preschimbare	Lei 483.022,77
Cheltuelile conversiunei	Lei 70.248,17
Depuși la Cassa de Depuneri și Consemnațiuni pentru rambursarea Obligațiunilor neprezentate la conversiune . .	Lei 1.729.117,58
Trecuți între veniturile bugetare ale exercițiului 1888/89, conform legii din 20 Ianuarie 1889	Lei 114.838,56
	Total Lei 26.548.802,50

Prin această operațiune Statul se obligă a plăti timp de 44 ani, o anuitate de Lei 90.108.844, așa că nu poate fi de un beneficiu asupra unei operațiuni financiare, ci de un beneficiu moral întrucât Statul își îndeplinește o datorie de onoare consolidând astfel creditul țării. (Anexa XIII)

Conversiunea obligațiunilor domeniiale și stingerea datoriei flotante.

3) Obligațiunile domeniiale emise în anul 1871 purtau o dobândă de 8⁰/₀, cari acum nu mai erau în nici un raport cu creditul Statului. Ele se bucurau de o situațiune privilegiată în contra căreia n'ar fi nimic de zis, dacă cursul lor care eră peste 105, nu ar fi avut asupra celorlalte efecte publice o înrâuire păgubitoare.

Conversiunea lor impunându-se, Guvernul prezentă Corpurilor Legiuitoare proiectul pentru conversiunea Obligațiunilor domeniiale și stingerea datoriei flotante.

D-l P. P. Carp, în calitate de raportor al comisiunei pentru studiarea proiectului în cestiune, se exprimă în acești termeni :

„Proiectul Guvernului revendică pentru Stat dreptul de a oferi în orice moment detentorilor de Obligațiuni plata capitalului lor, chiar atunci când la contractarea împrumutului s'a stipulat pentru plată, prin tabela de amortisment, termene fixe de care detentorii sunt în drept a beneficia.

Intr'un cuvânt Statul anulează vechile Obligațiuni și oferă ori noi titluri în condițiuni mai folositoare pentru dânsul, ori rambursarea capitalului nominal și face astfel o conversiune obligatorie.

Comitetul delegaților în majoritate crede că Statul nu are

dreptul de a impune creditorilor săi opțiunea între conversiune și plata imediată, decât atunci când, ca la rentele perpetue, nu s'a stipulat nici un termen; când însă ca la împrumuturile amortizabile s'a stipulat anume epocile de plată, conversiunea nu poate fi decât facultativă și opțiunea nu mai are loc între noi titluri și plată, ci între noi titluri și titluri anterioare. În sprijinul părerei sale Guvernul a invocat principiul că termenul este în favoarea debitorului, la rândul ei comisiunea a susținut că acest principiu contestat de unii, admis de alții, în puține cazuri bine definite, este de sigur supus controversei și că Statul nu face bine de a deslegă prin atotputernicia lui controversele în favoarea sa.

În materie de credit, unde mai ales pe lângă solvabilitate, respectul religios al iscăliturii joacă un rol atât de însemnat, o asemenea procedură, părut periculoasă, pentru că în schimbul unui mic folos momentan, ea produce o sdruncinare a încrederii ce Statul inspiră, sdruncinare ce se traduce totdeauna prin pierderi mult mai însemnate.

Și alte State au fost în pozițiunea noastră; de ex.: Anglia a convertit în Secolul XVIII datoriile ale căror termene de plată nu ajunseseră încă la scadență, dar precum zice Leroy Beaulieu, a obținut aceasta pe calea persuasiunii, iar nu pe calea constrângerei. Calea persuasiunii este deci singura conformă cu dreptul și interesul Statului și cum acî este vorba de bani, persuasiunea nu e posibilă decât întovărășită de un folos real“.

Din aceasta rezultă că conversiunea nu putea fi obligatorie, ci trebuia să fie facultativă, în care caz foloasele ce Guvernul oferea detentorilor de Obligațiuni, trebuiau să fie destul de serioase, pentru ca să-i îndemne la conversiune. Ori după cum vom vedea Statul prin proiectul său acordă destule avantajii atât detentorilor de Obligațiuni domeniiale, cât și creditorilor săi cu bonuri de tezaur, în afară de faptul că conversiunea se oferea de Guvern într'un timp când creditul Statului mergea sporind, ceea ce dădea ferma speranță că prima esitațiune ce ar fi produs o nouă emisiune fiind învinsă prin avantajii acordate conversiunii, cursul nouilor efecte avea să se urce foarte repede, ceea ce nu era decât în avantajul detentorilor.

Să vedem acum care era capitalul în Obligațiuni domeniiale

și în bonuri de tezaur ce se propunea a se converti și consolida prin un nou împrumut.

Obligațiunile domeniiale aflate în circulație erau în valoare nominală de . . . . . Lei 56.022.000

Datoria flotantă reprezentată prin bonuri de tezaur și anume:

pentru acoperirea cheltuelilor de construcție
ale C. F. R. Ploești-Predeal în sumă de:
Lei 34.350.351

pentru stingerea deficitelor
din trecut constatate la
închiderea exercițiului

1876 în sumă de . Lei 31.077.726 = „ 65.428.077
Total . . Lei 121.450.077

pentru acoperirea căruia Guvernul prin legea din 8 Aprilie 1881, a fost autorizat a face o emisiune până la suma de Lei 152.000.000, capital nominal în rentă 5⁰/₀ emisă pe cursul minimum de 80 și amortizabilă în cel mult 100 semestre consecutive prin anuități semestriale de cel puțin 4.155.000 lei fiecare, obligându-se Statul a nu-l converti în timp de 10 ani dela promulgarea acestei legi.

În conformitate cu dispozițiunile legii de mai sus emisiunea următoare a se acoperi prin subscriere publică la care se primeau:

- a) Obligațiuni domeniiale neșite la sorți pe valoarea lor nominală;
- b) Bonuri de tezaur și
- c) Numerar.

Subscriitorii cu Obligațiuni domeniiale beneficiau în momentul subscrierii de 4⁰/₀ valoarea cuponului de 1 Iulie 1881 al Obligațiunilor lor, oșebit de o primă de 2⁰/₀ în numerar asupra valorii nominale a Obligațiunilor ce prezentau, iar subscriitorii cu bonuri de tezaur beneficiau de o primă de 1¹/₂⁰/₀ asupra capitalului înscris în fiecare bon, dacă prezentau bonuri în valoare până la un milion și de 2⁰/₀ pentru sumele dela un milion în sus.

Subscriitorii în numerar vărsau imediat 20⁰/₀ din capitalul subscris iar în cazul când nu ar fi făcut și celelalte vărsăminte

la termenele fixate, titlurile lor se vindeau direct de Stat pe riscul și pericolul lor.

Pentru Obligațiunile domeniiale, care nu ar fi fost prezentate la conversiune în timpul desemnat subscrierei, Statul consemnă la Cassa de Depuneri și la dispozițiunea debitorilor lor, numerariul reprezentând valoarea nominală a acelor Obligațiuni, precum și plata cuponului de 1 Iulie 1881 fără însă a avea dreptul la primă.

Plata cuponului și a amortizării nouilor titluri se făcea în țară la Cassele Statului în lei, la Paris în franci și la Berlin în mărci.

Cupoanele scăzute și neprezentate la plată se prescriu după cinci ani dela scadența lor. Aceste cupoane sunt scutite de orice taxă de timbru sau alt impozit.

Nouile titluri puteau fi primite pe valoarea lor nominală ca garanție la toate Cassele publice, iar cupoanele scăzute puteau fi primite la aceste Casse drept bani.

Proiectul de lege propus de Guvern a fost discutat în toată întregimea lui în Corpurile Legiuitoare, ridicându-se obiecțiunea obligativității sau facultativității acestei operațiuni, s'a invocat principiile de drept politic și de drept comun, după cum Statul putea fi considerat față de detentori ca Stat sau ca particular, conchizându-se că conversiunea în cazul de față nu putea fi obligatorie.

D-l P. P. Carp, cu ocaziunea studierii proiectului în Secțiunile Camerei, depusese un amendament prin care cerea înființarea de rentă perpetuă și unificarea datoriei, primindu-se astfel la conversiune și împrumuturile Stern și Oppenheim, însă amendamentul a fost respins pe motivul că anuitățile de amortizare prevăzute la chiar contractarea unui împrumut silește pe Stat a-și plăti datoriile și pune o piedică la contractarea de noi împrumuturi. Comisiunea fidelă principiului recunoscut de dânsa, că un împrumut cu amortizări fixe nu poate fi rambursat la orice moment afară de o anume stipulațiune, a prevăzut în proiectul de lege, că Statul nu poate converti noul împrumut în timp de zece ani dela contractarea lui.

S'a ridicat obiecțiunea ca cuponul să se plătească numai în țară, iar nu și la Paris și la Berlin, de asemenea că plata să se facă numai în aur sau numai în argint.

Bine înțeles amendamentele au fost respinse, admițându-se ca plata să aibă loc în țară, la Paris și la Berlin, în scopul de a se da acestor cupoane o piață comercială mai întinsă, căci dacă s'ar fi admis ca plata să se facă numai în țară, dat fiind cantitatea mare de efecte publice pe care le aveam în circulație în țară, ne-am fi putut aștepta la o depreciere și de aceea s'a căutat înlesnirea circulațiunei lor, pentru ca nu cumva prin înmulțirea lor într'un singur loc să se provoace o panică, care ne-ar fi putut duce la un moment dat la niște rezultate triste, ce nu le-am fi putut prevedea; apoi avându-se în vedere unițările monetare ale țărilor în cari aveam a se plăti cupoanele, s'a admis redactarea: în țară la Cassele Statului, la Paris în franci și la Berlin în mărci.

Prin urmare s'a căutat ca piețele Europei să ne fie cât mai deschise, fiindcă o țară ca a noastră unde industria nu erà nici în fașă, unde agricultura se făcea în stare, cea mai primitivă, erà neapărat nevoie de a ne pune în legătură prin acest mijloc cu piețele Europei, pentru a atrage capitalurile streine și în țara noastră, chiar dacă ne-ar fi costat oarecari sacrificii în plata cupoanelor pe piețele de mai sus, totuși ele ar fi fost larg compensate prin alte avantagii în viitor.

Fiind discuția dacă emisiunea să se facă în renta perpetuă sau în renta amortizabilă, s'a admis aceasta din urmă, calea cea mai conformă necesităților noastre, căci amortizarea erà busola cea mai sigură, pentru înflorirea creditului țării noastre de care tocmai aveam foarte multă necesitate.

Conform dispozițiunilor ultimului articol din lege s'a făcut un regulament pentru aplicarea lezei, care s'a decretat tot la 8 Aprilie 1881, adică odată cu promulgarea, ei.

Prin acest regulament Guvernul erà autorizat a, face emisiunea pe cursul de 82 efectiv suta nominală, în loc de 80, ceea ce necesită o emisiune de titluri în rentă amortibilă 5⁰/₀ în valoare nominală totală de Lei 148.200.000.

Regulamentul coprindeà dispozițiuni relative la valoarea și forma nouilor titluri, la modul și condițiunile subscrierei.

Emisiunea urmând a se acoperi prin subscriere publică ea a fost deschisă dela 28 Aprilie 1881 ora 11 a. m., până la 30 Aprilie ora 4 p. m., în București: la Banca Națională, la Cassa de Depuneri și Consemnațiuni, la Casieria Centrală a Tezaurului și la Casieria Generală a județului Ilfov, iar în

județe la Casieriile generale, subscriindu-se un capital efectiv de Lei 121.524.000, din care s'a încasat la Tezaur numai suma de Lei 121.523.380 întrucât unul dintre subscriitorii n'a făcut vărsământul integral.

Realizându-se capitalul necesar conform dispozițiilor regulamentului cu începere din luna Iulie 1881, s'au emis titluri de rentă 5⁰/₀ amortizabilă purtând cuponul de 1/13 Octombrie 1881 și următoarele pentru valorile de mai jos :

40.000 titluri à	500 lei	400 mărci	fiecare titlu pe o val. nom. de Lei	20.000.000
20.000 „ „	5.000 „	4.000 mărci	„ „ „ „ „ „	100.000.000
1.410 „ „	20.000 „	16.000 mărci	„ „ „ „ „ „	<u>28.200.000</u>
Total nominal				Lei 148.200 000

Această primă emisiune de titluri de rentă 5⁰/₀ amortizabilă făcând parte din o serie întreagă de emisiuni, efectuate până la anul 1888, contopindu-se într'un singur împrumut de Lei 436.525.000, vom reveni asupra ei atunci când întreaga emisiune s'a făcut complet.¹⁾ (Anexa XIV)

4) Odată cu răscumpărarea Căilor ferate, Statul luase asupra sa, după cum am văzut Obligațiunile 6⁰/₀ ale Societății Acționarilor, cu obligațiunea de a le plăti până la stingerea lor, conform convențiunei din anul 1880.

**Conversiunea
obligațiunilor 6
la % ale Socie-
tății Acționari-
lor.**

Deși răscumpărarea fusese un fapt îndeplinit, totuși nu se putea strămuta cu înlesnire sediul Societății dela Berlin în București, întrucât datoriile Societății erau reprezentate prin Obligațiunile 6⁰/₀ (Schuldverschreibungen), asigurate prin o ipotecă asupra liniilor ferate.

Prin legea din 1 Iulie 1881,²⁾ Guvernul a autorizat pe Ministrul de finanțe să intre în înțelegere cu Administrațiunea Societății Acționarilor C. F. Române, pentru denunțarea Obligațiunilor și convertirea lor în Obligațiuni de Stat 5⁰/₀

1) „Monitorul Oficial“ No. 63/81 și urm. Desbaterile Adunării Deputaților Ședința dela 14 Martie 1881, pag. 1926—1965. Raportor d-l P. P. Carp. Discursurile d-lui N. Fleva și ale lui B. Conta, P. Buescu, A. Lahovary, G. Chițu, Gr. Eliad, G. Mărzescu, G. Cantili și I. Brătianu, Președ. Cons. și Minist. Finanțelor și Ședința Senatului dela 28 Martie 1881. Discursurile d-lui Theodor Roseti și al lui M. Germani și I. Brătianu Președ. Cons. și Minist. Finanțelor, pag. 2335—2338.

2) Desbaterile Parlamentare ședința Adunării Deputaților din 14 Iunie 1881. Raportorul legei P. Buescu. Discursul D-lui D. Sturza Ministrul Finanțelor și al D-lor Al. Sihleanu, N. Nicorescu și N. Fleva și al lui I. Brătianu Președintele Consiliului.

fără ca sarcinile anuale sau durata amortizării să fie mărite.

Emisiunea se putea face direct de Stat prin bună înțelegere cu mai multe Casse de bancă din țară sau din străinătate.

În baza acestei legi a intervenit convenția, între Ministerul de finanțe și Direcțiunile Disconto și S. Bleichröder din Berlin și Banque de Paris et des Pays—Bas din Paris, prin care aceste Casse se angajau a pune la dispozițiunea Societății acționarilor de drum de fer române sumele necesare, pe comptul și în numele Guvernului Român, la 1 Fevruarie 1882, pentru a rambursă și plăti în numerar al pari capitalul nominal al Obligațiunilor 6% ale Societății, aflate în circulație.

Textul convențiunei pentru această conversiune este următorul :

Convențiune ¹⁾

Între ministrul finanțelor al regatului României, lucrând în numele guvernului român în virtutea legii din 23 Iunie (5 Iulie) 1881 și reprezentat prin D. George G. Cantacuzino investit cu deplină putere, de o parte, și

Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft, casa de bancă S. Bleichröder din Berlin și banca de Paris și de Pays-Bas din Paris, reprezentată prin D. E. Russel, investit cu deplină putere, de altă parte, s'a convenit ce urmează :

Art. 1.—Casele de bancă mai sus menționate se angajează a pune la dispozițiunea societății drumurilor de fer române, pe comptul și în numele guvernului român, la 1 Fevruarie 1882, fondurile necesare pentru a rambursă și plăti în numerar capitalul nominal al tuturor obligațiunilor 6% ale societății cari vor mai fi în circulație, și cari vor fi cheamate de societatea prin acțiuni a drumurilor de fer române la rambursare.

Din suma acestor obligațiuni, care eră fixată în anexa V a convențiunei din 22 Martie 1880 la M. 38.025.600

S'a amortizat în 1880 o sumă
de . . . . . M. 1.052.200
De reportat M. 1.052.200 M. 38.025.600

1) Buletinul Legiurilor Financiare vol. I partea II pag. 90 și urm.

Report M. 1.052.200 M. 38.025.600

Se va mai amortizà prin tragerea din anul 1881 o sumă de M. 1.115.300

Guvernul român va mai amortizà în mod extraordinar suma care se mai găsește în portofoliul societăței, adică . M. 576.400

M. 2.743.900

Rămâne de denunțat și de rambursat . M. 35.281.700

Denunțarea acestor obligațiuni se va face de direcțiunea regală a zisei societăți până la 1 August 1881 cel mai târziu, într'un termen de 6 luni.

Cassele de bancă mai sus menționate se angajează, pe lângă aceasta, a face în comptul zisei societăți rambursarea și plata în numerar (mărci) al pari a acestor obligațiuni 6⁰/₀ denunțate, în sumă de mărci 35.281.700 (fcs. 44 mil. 102.125).

Obligațiunile rambursate vor fi imediat însemnate cu o stampilă constatând plata lor și date ministerului de finanțe al României.

Se înțelege că această operațiune se va face fără nici o cheltuială a detentorilor obligațiunilor rambursate, sau a societăței drumurilor de fer.

Procentele pentru obligațiunile chemate la rambursare de la 1 Decemvrie până la termenul fixat prin denunțare pentru rambursare, 1 Fevruarie 1882, sunt în sarcina bancherilor contractanți.

Art. 2.—Pe lângă aceasta, casele de bancă contractante se angajează, pentru cazul când detentorii de obligațiuni 6⁰/₀ ale societăței ar face opoziție la transferarea scaunului societăței la București, a oferì imediat zișilor detentori, sau direct, ori prin intermediarea direcțiunei regale a drumurilor de fer, rambursarea obligațiunilor lor d'impreună cu procentele, până în ziua plăței în schimbul dărei titlurilor lor, și a primì astfel, înainte de 1 Fevruarie 1882, zisele obligațiuni.

Art. 3.—În schimbul sarcinelor, cheltuelilor și angajamentelor impuse prin convențiunea de față băncilor contractante, ministerul de finanțe al României le va da—în schimbul remiterii sumelor prevăzute la art. 1 sau a obligațiunilor 6⁰/₀

ale societăței, denunțate și plătite—o sumă de 47.948.000 franci capital nominal în obligațiuni de Stat 5⁰/₀ conform cu modelul aci anexat, rambursabile prin trageri semestriale în timp de 18 ani, până la Decembrie 1899.

Prima tragere la sorți a acestor obligațiuni va avea loc la 1 Aprilie 1882.

Obligațiunile vor fi date d'impreună cu cuponul de interes semestrial, având scadența de 1 Iunie 1882.

Predarea nouilor obligațiuni se va face la Berlin până la 1 Februarie 1882, treptat cu restituirea obligațiunilor denunțate și rambursate din depozitul garanțiilor prevăzute la art. 6, sau contra remiterii capitalurilor neîntrebuințate la rambursare până la 1 Februarie 1882.

Cele trei case de bancă vor primi aceste noi obligațiuni drept plata tuturor sarcinilor, cheltuelilor și angajamentelor ce le sunt impuse prin convențiunea de față.

Ele vor face emisiunea și vânzarea pe riscul și pericolul lor și pentru prețul (*taux*) ce le va conveni.

Art. 4.—Băncile contractante iau în sarcina lor toate cheltuelile de emisiune, confecționare și alte, a nouilor obligațiuni de Stat 5⁰/₀, d'impreună cu drepturile de timbru cari ar putea fi luate ori în Germania, ori în Franța, dacă bancherii cred necesar a face emisiunea și în această din urmă țară. Nici un fel de cheltueli nu vor putea fi puse în sarcina guvernului român ori a societăței cu ocaziunea acestei emisiuni și a rambursărei vechilor obligațiuni 6⁰/₀ denunțate de societate.

Cheltuelile pentru publicațiunile necesare vor fi de asemenea în sarcina caselor de bancă mai sus menționate, precum în general toate cheltuelile de orice natură, fără nici o excepție, la care va da loc această convențiune și executarea ei, inclusiv pierderile de interese cari vor naște pentru casele de bancă contractante ca consecință a dispozițiunilor prezentei convențiuni.

Art. 5.—Suma în numerar a capitalului nominal al obligațiunilor 6⁰/₀ ale societăței, cari nu vor fi fost prezintate la rambursare până la termenul fixat prin denunțare (1 Februarie 1882), va fi revărsat la Berlin de casele de bancă contractante, în comptul ministerului de finanțe al României, care-l va ține la dispozițiunea purtătorilor retardatari.

Art. 6.—Ministerul finanțelor al României, pentru a facilita emisiunea titlurilor, acordă caselor de bancă dreptul de a lua prin anticipare, înainte de 1 Februarie 1882 chiar, titlurile noului împrumut de Stat 5⁰/₀.

În cazul când bancherii ar exersa această facultate de a lua prin anticipare nouile titluri 5⁰/₀, ei vor fi ținuti a da la Berlin guvernului român, după cererea sa, și până la concurența sumei nominale a titlurilor date cu anticipare, o cauțiune în valori cotate la bursa din Berlin sau din Paris și primite de ministerul de finanțe român, evaluate după cursul zilei.

Art. 7.—Guvernul român va face a se confecționa nouile titluri de Stat 5⁰/₀ într'un termen de patru luni cel mult dela încheierea prezentei convențiuni, pe cheltuiala celor trei case de bancă, și va da, după cererea acestora, în cazul prevăzut de articolul precedent și aliniatul III dela art. 3, titluri provizorii.

Art. 8.—Serviciul cupoanelor și amortismentului noului împrumut se va face prin casele de bancă contractante în aceleași locuri și sub aceleași condițiuni ca pentru obligațiunile de Stat 6⁰/₀, emise în virtutea art. 8 al convențiunei din 22 Martie 1880.

Fondurile vor fi remise de guvernul român sau în mărci la Berlin, ori în franci la Paris (suma nominală), după cererea caselor de bancă Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft și S. Bleichröder.

Art. 9.—Deși cele trei case de bancă contractante sunt interesate deopotrivă la prezentul tratat, fără angajament solidar, corespondența cu guvernul regal român și comptabilitatea afacerii pentru mai multă facilitate, vor fi ținute de Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft.

Art. 10.—Pentru toate contestațiunile cari ar putea naște din prezenta convențiune, cele două părți adoptă arbitragiul prevăzut în convențiunea încheiată la 21 Noemvrie (3 Decemvrie) 1868 între guvernul român și concesionarii drumurilor de fer române.

Art. 11.—Toate datele enunțate în convențiunea de față sunt socotite după stilul nou.

Art. 12.—Prezentul tratat s'a dresat în dublu, în limba

germană și în limba franceză. În caz de îndoială, redacțiunea franceză va face credință și va servi de bază la interpretare.

Făcut la Berlin, la 20 Iulie 1881.

Situațiunea Obligațiunilor 6⁰/₀ a societății acționarilor eră următoarea :

Obligațiuni emise în valoare nominală de	Lei 47.532.000
Obligațiuni amortizate în anul 1880	
	Lei 1.315.250
Obligațiuni de amortizat în anul 1881	Lei 1.394.125
Suma aflată disponibilă în portofoliul Societății și pe care Statul român se obligă a o amortiza în mod extraordinar	Lei 720.500=Lei 3.429.875
	<u>Lei 44.102.125</u>

sau mărci 35.281.700, valoarea nominală a Obligațiunilor 6⁰/₀ ale Societății acționarilor, care se tratau a fi convertite în Obligațiuni de Stat 5⁰/₀.

Cassele de Bancă contractante se mai obligau, ca în cazul când detentorii Obligațiunilor 6⁰/₀ ar ridică oarecari obiecțiuni la transferarea scaunului Societății la București, a oferi imediat direct ori prin Direcțiunea regală a drumurilor de fer din Berlin, rambursarea Obligațiunilor lor împreună cu procentele până la ziua plăței în schimbul dărei titlurilor lor și a primi astfel înainte de 1 Februarie 1882 zisele Obligațiuni.

În schimbul tuturor angajamentelor Guvernul urmă a le predă la Berlin Obligațiuni de ale Statului tip 5⁰/₀ în valoare nominală de Lei 47.948.000, rambursabile prin trageri semestriale în timp de 18 ani, purtând 36 cupoane, primul de 1 Iunie 1882 și ultimul de 1 Decembrie 1899. Băncile contractante puteau să vândă renta pe orice curs pe rizicul și pericolul lor, de asemenea le priveau toate cheltuelile necesitate de această operațiune precum și confecționarea titlurilor.

Raportând valoarea nominală a Obligațiunilor 5⁰/₀ la acea

a Obligațiunilor 6⁰/₀ denunțate, rezultă că cursul de emisiune al nouilor Obligațiuni ar fi de 91.98⁰/₀.

Nouile Obligațiuni emise au fost în proporțiunea următoare :

17.896 bucăți à 500 lei sau capital nominal	Lei 8.948.000
6.000 bucăți à 2.500 lei sau capital nominal	Lei 15.000.000
4.800 bucăți à 5.000 lei sau capital nominal	Lei 24.000.000
Total capital nominal	Lei 47.948.000

Să vedem care a fost economia realizată de Stat prin această operațiune.

Capitalul înainte de conversiune	Lei 44.102.125
Interesele de 6 ⁰ / ₀ pe an, în 18 ani	Lei 29.336.552
	Lei 73.438.677

Capital emis după conversiune

Lei 47.948.000

Interesele de 5⁰/₀ pe an

tot în 18 ani Lei 25.018.250 = Lei 72.966.250

Economie realizată Lei 472.427

care dacă din punctul de vedere al cifrelor n'ar avea nici o însemnătate, din punctul de vedere al economiei și mândriei naționale eram pe deplin în stăpânirea Căilor ferate, sediul Societății se strămutase în București și în baza legii din 27 Iulie 1882 s'a lichidat întreaga avere socială.

În urma conversiunilor arătate mai sus anuitățile datoriei publice s'au diminuat cu mai mult de 10 milioane lei și anume :

<u>Imprumuturi convertite</u>	<u>Anuitatea anuală înainte de conversiune</u>	<u>Anuitatea anuală după conversiune</u>
Calea ferată Roman-Vârcio- rova	18.857.880	14.678.550
Impr. la Cassa de Dep.	748.900	525.000
Obligațiuni domeniiale	8.000.000	
Dobânzile la datoria flo- tantă de lei 31.077.726	3.727.324	} 8.309.750
Anuitatea liniei Ploești- Predeal	2.529.000	
Obligațiunile 6 ⁰ / ₀ ale Soc. Acționarilor	4.167.170	4.100.125
Total	38.030.274	27.613.425
		— 10.416.849

Față cu starea prosperă a finanțelor Statului, Ministerul de finanțe în baza legii dela 6 Martie 1875, prin care se autorizase împrumutul cu renta perpetuă și răscumpărarea lui, atunci când resursele tezaurului se vor înlesni, afectându-se în acest scop și ratele bunurilor vândute și care se consemnau la Cassa de Depuneri, a început din anul 1880 să răscumpere renta perpetuă după piață treptat până în anul

Situațiunea datoriei publice

Data contractării împrumuturilor			DENUMIREA ÎMPRUMUTURILOR	In-terese	Capitalul nominal emis	Plătit până la 31 Decembrie 1879	Capitalul de amortizat la 1 Ianuarie 1880 înainte de conversiune			
1864	August	10	Imprumutul Stern Brothers	7 ⁰ / ₀	22.889.437	03	11.496.937	03	11.392.500	—
1864	Octom.	31	Podurile de fer	9 ⁰ / ₀	12.027.285	—	10.593.908	14	1.433.376	86
1865	—	—	Obligațiunile rurale pr clacă și dijmă	10 ⁰ / ₀	107.231.962	96	81.351.269	92	25.880.693	04
1866	Octom.	12	Imprumutul Oppenheim . .	8 ⁰ / ₀	31.610.500	—	11.159.000	—	20.451.500	—
1868	Febr.	1	C. F. Suceava-Iași-Roman . .	7 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	51.535.640	—	71.062	63	51.464.577	37
1868	—	—	C. F. Roman-Vârciorova . . .	7 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	248.130.000	—	4.838.250	—	243.291.750	—
1871	Iulie	1	Imprumutul Domenial . . .	8 ⁰ / ₀	78.000.000	—	18.721.000	—	59.279.000	—
1872	Martie	16	Imprumutul la Casa de Depuneri 7 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	3 ⁰ / ₀	10.001.000	—	—	—	10.001.000	—
1872	Iunie	12	C. F. Iași-Ungheni	8 ⁰ / ₀	3.770.215	41	1.509.864	80	2.260.350	61
1875	Martie	29	Imprum. cu rentă perpetuă	5 ⁰ / ₀	44.600.000	—	—	—	44.600.000	—
1880	—	—	Obligațiuni de Stat 6 ⁰ / ₀ C.F.R.	6 ⁰ / ₀	237.500.000	—	—	—	—	—
—	—	—	Obligațiuni 6 ⁰ / ₀ (Schuldverschreibungen)	6 ⁰ / ₀	47.532.000	—	—	—	—	—
1880	Aprilie	19	Obligațiuni 6 ⁰ / ₀ conversiunea rurală	6 ⁰ / ₀	31.600.000	—	—	—	—	—
1881	Aprilie	8	Imprumutul cu rentă	5 ⁰ / ₀	148.200.000	—	—	—	—	—
1881	Iulie	1	Obligațiuni de Stat 5 ⁰ / ₀ . . .	5 ⁰ / ₀	47.948.000	—	—	—	—	—
					1.122.576.040	40	139.741.292	52	470.054.747	88

Anuitatea prevăzută în bugetul datoriei Lei 42.288.472,27 adică aproape 7.15 la sută

Imprumutul Stern . . . . .
 Imprumutul Oppenheim . . . . .
 Renta amortibilă 5 la sută din 1881 . .
 Rentă prepetuă 5 la sută din 1875 . . .
 Obligațiuni de Stat 6 la sută rurale . .
 Anuități pentru construcții de C. F. . . .
 Anuitatea împr. de Lei 9.985.320,83 . . .
 Imprumutului provizorii . . . . .

In total . . .

- 1) Convertit în anul 1880 în «Obligațiuni 6 la sută conversiunea rurală»
- 2) Convertit în anul 1880 în Obligațiuni de Stat 6 la sută C. F. R. cap.
- 3) Suma de Lei 56.022.000 împreună cu datoria flotantă reprezentată prin bugetar de Lei 31.077.726 și pentru acoperirea costului construcției liniei siune de rentă 5 la sută în anul 1881 în valoare nominală de Lei 148.200.000.
- 4) Convertit în obligațiuni de Stat 5 la sută în 1881.

1898, când s'a convertit restul rămas neretras, într'un alt împrumut.

Când vom trata conversiunea acestei rente perpetuă în rentă amortibilă, vom arăta pe larg efectele răscumpărate și acelea rămase în circulație în momentul conversiunei.

În anii 1880/1882, se răscumpărase efecte în valoare nominală de Lei 4.407.500.

În urma acestor conversiuni situația Datoriei publice la 1 Aprilie 1882 se prezintă astfel:

la 1 Aprilie 1882

Capitalul de amortizat la 1 Ianuarie 1880 după conversiune	Plătit în anul 1880	Capitalul de amortizat la 1 Ianuarie 1881	Plătit în anul 1881	Capitalul amortizat până la 31 Martie 1882	Capitalul de amortizat la 1 Aprilie 1882	Data stingerei sau conversiunei
11.392.500 — 1.433.376 86	1.262.500 — 1.433.376 86	10.130.000 — —	1.362.500 — —	14.121.937 03 —	8.767.500 — —	Martie 1887 Stin s 1880
— —	— —	— —	— —	— —	— —	Convertit 1880
20.451.500 — 51.464.577 37	1.412.000 — 11.134 91	19.039.500 — 51.453.442 46	4.944.000 — 11.968 77	14.095.500 — 94.166 31	17.515.000 — 51.441.473 69	Ian. 1890 Oct. 1960 Convertit 1880 Convertit 1881
59.279.000 —	3.257.000 —	56.022.000 —	—	—	—	Convertit 1881
10.001.000 — 2.260.350 61	15.679 17 277.029 76	9.985.320 83 1.983.320 85	240.358 25 299.635 38	256.037 42 2.086.529 94	9.744.962 58 1.683.685 47	Martie 1912 Iunie 1886 Perpetuă
44.600.000 — 237.500.000 —	3.679.500 — 435.000 —	40.920.500 — 237.065.000 —	728.000 — 460.000 —	4.407.500 — 895.000 —	40.192.500 — 236.605.000 —	Perpetuă Iulie 1923
47.532.000 —	1.315.250 —	46.216.750 —	1.394.125 —	*) 2.709.375 —	—	Conv. 1881
31.600.000 — — —	76.000 — — —	31.524.000 — — —	158.800 — 450.000 — —	234.800 — 450.000 — —	31.365.200 — 147.750.000 — 47.948.000 —	Mai 1924 Oct. 1931 Dec. 1899
517.514.304 84	13.174.470 70	504.339.834 14	10.049.387 40	39.350.845 70	593.013.321 74	

publice pe anul 1882/83 este de din capitalul rămas de amortizat.

Lei 2.124.722,12
» 3.147.938,50
» 8.512.000,—
» 2.270.000,—
» 2.047.922,—
23.541.823,84
538.001,12
» 106.064,69

Lei 42.288.472,27

cap. nom. Lei 31.600.000.

nominal Lei 237.500.000.

bonuri de tezaur emise în baza legii din 2 Mai 1876 pentru acoperirea deficitului Ploști-Predeal Lei 34.350.351, în total Lei 121.450.077 s'au acoperit prin o emi-

Datoria Publică dela 1 Aprilie 1882 până la 1 Aprilie 1892.

Emisiunea
rentei 5% a-
mortizabilă din
1881/88.

Prin înălțarea României la rangul de regat, națiunea noastră luă un avânt puternic de dezvoltare, la care a contribuit în mare parte și institutele de credit înființate, atât de necesare Statelor moderne. Pe când mai înainte creditul Statului era foarte limitat și împrumuturile contractate se emiteau sub forma de Obligațiuni, cu începere din anul 1881, se începuseră acoperirea datoriilor prin mijlocul rentei amortizabile, calea cea mai largă de credite acordate Statelor civilizate ale căror situațiuni financiare sunt bine stabilite.

Pentru întreaga serie de lucrări de utilitate publică, pe care și le propusese Guvernul să le execute în curs de mai mulți ani, pentruca țara noastră să merite cu drept cuvânt locul ce-l ocupase în rândurile țărilor moderne, s'a făcut o deosebire completă între cheltuielile ordinare și acelea extraordinare. Cheltuielile ordinare rămâneau a fi acoperite numai din veniturile bugetare, iar pentru acoperirea celor extraordinare s'a autorizat treptat emisiune de rentă.

Din diferite împrejurări nu se putea imediat recurge la emisiune de rentă, atunci cheltuielile se acopereau în mod provizoriu din bugetul ordinar, iar când aceste naturi de cheltuieli îngreuiau prea mult bugetul ordinar, se emiteau bonuri de tezaur pe termene scurte, cari adunându-se mereu pe măsura lucrărilor executate și plătite, se acopereau apoi prin emisiune de rentă.

În anii în cari bugetele se soldau cu excedente s'a evitat și emisiunea bonurilor de tezaur, acoperindu-se costul lucrărilor executate cu din bugetul ordinar, astfel pe de o parte se făcea o economie în plata intereselor și pe de alta se întrebuințau resursele ordinare pentru achitarea costului lucrărilor extraordinare, iar pentru plata anuităților Datoriei publice, cari erau în sarcina bugetului ordinar, se întrebuințau resursele extraordinare procurate prin emisiune de rentă, evitându-se astfel transportul costisitor al numerarului.

Dela 1 Aprilie 1881 — 31 Martie 1892, s'au deschis succesiv credite extraordinare pentru suma de Lei 761.197.375,65 din care dacă vom scădea suma de Lei 121.528.380, reprezentând produsul net al emisiunii Obligațiunilor domeniiale, a stingerei datoriei flotante și a costului construcțiunii liniei

ferate Ploești-Predeal, pentru a căror acoperire s'au emis titluri de rentă 5⁰/₀ amortizabilă în valoarea nominală de Lei 148.200.000, rămân credite extraordinare proprii pentru executarea de lucrări în sumă de Lei 639.668.995,65.

Prin însăși legile prin cari se acordă Guvernului credite extraordinare, el fusese autorizat ca pentru acoperirea lor să emită titluri de rentă amortizabilă 5⁰/₀ fie prin subscriere publică deschisă de dânsul în țară, fie prin vânzare directă la bursă, fie prin negociare cu Casse de bancă indigene sau streine.

Pentru emisiunile sau vânzările ce s'ar fi făcut pe piețele germane, serviciul rentei amortizabile 5⁰/₀ urmă a se face prin Cassele Rothschild și Fii și Disconto Gesellschaft.

În cazul când Guvernul ar fi găsit condițiuni mai avantajoase pentru emisiune de titluri speciale, garantate în Căile ferate răscumpărate sau de construit, el putea contracta un împrumut și prin emisiune de asemenea titluri, cu condițiune ca dobânda să nu fie mai mare de 5⁰/₀ nici termenul amortizării mai mare de 50 ani.¹⁾

Treptat cu deschiderea creditelor pentru executarea lucrărilor extraordinare Guvernul a procedat la acoperirea lor prin emisiune de rentă și anume:

În anul 1882—1883 s'au făcut emisiuni, cari reprezintă un capital nominal de Lei 33.325.000, producând efectiv Lei 30.632.836,40 bilete, și anume:

1) În Aprilie 1882 s'a vândut Băncii Naționale a României un capital nominal de 4.000.000 lei, rentă amortibilă 5⁰/₀ pe cursul de 90⁰/₀ bilete, producând un capital efectiv de Lei 3.600.000 bilete.

2) În Septembrie 1882 s'a vândut tot Băncii Naționale, pe cursul de 92.50⁰/₀ bilete rentă amortibilă 5⁰/₀, pentru un capital nominal de Lei 4.325.000, producând efectiv în bilete Lei 4.000.625.

3) În Octombrie 1882 s'a încheiat o convențiune cu consorțiul Disconto-Gesellschaft din Berlin și M. A. Rothschild și fiii din Frankfort pe Main, pentru emisiunea unui capital nominal de Lei 50.000.000 în titluri de rentă amortibilă 5⁰/₀. Prețul fixat prin convențiune era de 91⁰/₀ pentru cele dintâi

1) Monitorul Oficial No. 228 din 11 Ianuarie 1883.

25.000.000 Lei valoare nominală, luate ferm, mai puțin 1% drept comision și cheltueli, și cu dreptul la jumătatea beneficiului ce va rezulta din plasarea titlurilor prin subscripțiune publică sau vânzare la bursă peste prețul convenit și cu bonificarea procentelor în curs, conform uzului pieței Berlinului; pentru ceilalți 25.000.000 lei valoare nominală, rentă amortibilă 5%, cursul a fost fixat la 91.50% mai puțin 1% drept comision și spese și iarăși cu bonificarea procentelor în curs și a jumătăței din beneficiile realizate din plasarea titlurilor pe un preț mai ridicat decât cel convenit.

Din vânzarea celor dintâi 25.000.000 Lei valoare nominală rentă amortibilă 5% s'a realizat suma de Mărci 18 mil. 090.836,26.

Aceste mărci s'au vândut Băncii Naționale, însă :

Mărci 13.004.364,10 contra 633.432 Lire st. 5 schil, calculate a 20 m. 35 pf. fiecare liră sterlină sau lei 25,94 bilete fiecare liră sterlină. . . . . Lei 16.431.226,73

Mărci 5.086.469,16 contra Lei în bilete calculate a Lei 125,47

suta de mărci . . . Lei 6.381.992,83

Mărci 18.090.833,26 contra valoarea în Lei 22.813.219,56

Vânzarea la bursă a titlurilor de rentă în valoare nominală de 25.000.000 efectuându-se pe un preț mai ridicat decât acel prevăzut prin convențiune, jumătate din acel beneficiu s'a decontat Guvernului român producând lei bilete

. . . Lei 218.991,80
Total : Lei 23.032.211,36

ceea ce reprezintă 92,13% bilete.

În rezumat dar în anul 1882—1883, s'a vândut renta amortibilă 5% :

Pentru un cap. nom. de lei 4.000.000 producând efectiv în bilete lei	3.600.000,—
" " " " " " 4.325.000	" " " " " 4.000.625,—
" " " " " " <u>25.000.000</u>	" " " " " <u>23.032.211,36</u>
Total Cap. nominal Lei 33.325.000	" " " " " Lei 30.632.836,36

Vânzarea a 50.000.000 lei capital nominal rentă 5% amortizabilă s'a făcut prin următoarea convențiune :

Convențiune.

Intre Direcțiunea Disconto-Gesellschaft din Berlin, reprezentată prin D-nii Adolf de Hansemann și Emil Russell, lucrând pentru dânsa și în numele și pentru Comptul Cassei de bancă M. A. de Rothschild și Fii din Frankfort pe Main, de o parte și

D-l Eugeniu Carada, lucrând în numele și pentru comptul Guvernului României de altă parte, s'a convenit ce urmează :

Art. 1. — Guvernul român concedează Direcțiunii Disconto-Gesellschaft și Sindicatului ce-l va forma ea, dreptul de a face în România și în Germania, emisiunea unui capital nominal de 25 până la 50 milioane franci în rentă română amortizabilă 5⁰/₀.

Art. 2. — Pentru această emisiune, Disconto-Gesellschaft, se angajează a constitui un sindicat compus din Cassa de bancă Rothschild din Frankfort pe Main, Disconto Gesellschaft și din oricari alte bănci pe care le vor crede de cuviință a le alătură, cu facultatea pentru Banca Națională a României de a intra în acest sindicat pentru o zecime.

Art. 3. — Asupra sumei capitalului indicat la art. 1 concesiarii iau fix 25 milioane de franci și se însărcinează a face emisiunea prin subscripțiune publică, simultaneu deschisă în România și în Germania. Subscripțiunea în România va fi deschisă la Banca Națională în București și în sucursalele sale în districte, cu rezerva ca ea să primească aceleași condițiuni cași ceilalți membri ai sindicatului.

Concesiarii își rezervă pe lângă aceasta dreptul de opțiune pentru celelalte 25 milioane de emis, pentru a completa suma de 50 milioane și se angajează a face declarațiunile lor în această privință înainte de finele anului curent.

Dacă această declarațiune este făcută în termenul prescriș, concesiarii vor avea dreptul a face emisiunea acestor 25 milioane sau vânzarea directă la Bursă, dacă această operațiune ar fi mai avantajoasă, la epocile pe cari dânsii le vor judecă oportune, fără de a putea însă trece peste finele lunii Iunie 1883.

Art. 4. — Până la complectarea trecere a rentei mai sus concedată și cel mai târziu până la finele anului 1882, pentru partea luată fix și până la 30 Iunie 1883, pentru soldul de

25 milioane, Guvernul nu va mai putea face nici o emisiune de titluri de rentă amortizabilă 5% fără învoirea concesionarilor.

Art. 5.—Epocile emisiunilor sau vânzărilor, în limitele precise de art. 3, vor fi alese de concesionari. Prețul emisiunii sau al vânzării va fi de asemenea fixat de ei.

În orice caz însă, concesionarii garantează Guvernului român, chiar de acum și pe riscul lor (à forfait), un preț minimum de 91 mărci la suta de mărci nominale pentru partea luată fix și 91½ la suta de mărci nominale pentru partea de opțiune, în condițiunile pieței de Berlin, adică cu bonificarea intereselor cuponului în curs, până în ziua fiecărui vărsământ.

Art. 6.—Asupra sumei acestor vărsăminte, Guvernul va bonifica din partea sa pe concesionari cu 1% din nominal, pentru a acoperi cheltuelile publicațiunii, ale cotei pe piețele germane, a plăței timbrului german, a curtagiului și alte drepturi către bursă, etc., cu un cuvânt ale tuturor cheltuelilor cari ar putea să fie ocazionate direct sau indirect de operațiunile emisiunii, subscrierei, vânzării, transportului și primirei titlurilor.

Art. 7.—Titlurile de rentă vor fi după modelul actualmente în circulație. Ele vor fi confecționate prin îngrijirea Guvernului român și liberate concesionarilor.

Art. 8.—Dacă prețul de emisiune sau al vânzării rentei ar fi superior prețului minimum garantat de către concesionari, diferența în plus va fi împărțită în două părți egale, din care una va reveni Guvernului român și alta concesionarilor.

Art. 9.—Suma netă convenită Guvernului din produsul subscripțiunii sau vânzării titlurilor va fi vărsată de către concesionari la dispozițiunea și după instrucțiunile guvernului român, la Berlin în mărci. Concesionarii vor avea asemenea facultatea a face toate sau parte din aceste vărsăminte la București, după cursul fixat de acord cu Guvernul.

Art. 10.—Vărsămintele vor fi efectuate după cum urmează :

1) Pentru cele 25 milioane fix, concesionarii vor vărsa :
40% în trei zile cari vor urma după subscripțiune sau cel mai târziu la 5 Noemvrie 1882, stil nou ;

30% cel mai târziu după o lună ;

30% cel mai târziu după o lună în urmă.

Concesionarii vor trebui să facă vărsămintele la epocile

acî sus indicate chiar dacă emisiunea publică n'ar fi încă făcută. În acest caz regularea definitivă a părții cuvenită Guvernului din participarea sa la diferența în plus, între prețul garantat și prețul subscris, va fi făcută după închiderea operațiunilor subscripțiunei.

2) Pentru soldul de 25 milioane rezervate opțiunei, concesionarii vor vărsa suma garantată guvernului și produsul participațiunei sale asupra diferenței în plus, treptat emisiunilor sau vânzărilor la termenele fixate în art. 3 cu dreptul de anticipare.

Art. 11.—Pentru fiecare vărsămînt Guvernul, va liberă concesionarilor la București titluri de rentă 5⁰/₀ după alegerea lor, în bucăți de 500 și de 5.000 franci, capital nominal în cantitate corespondentă sumei vărsate. Aceste titluri vor fi însoțite de cupoanele de interese semestriale, începînd prin acela a cărui scadență va avea loc la 1/13 Aprilie sau la 1/13 Octomvrie, care va urmă fiecare vărsămînt. Din acest coupon concesionarii vor bonifica guvernului—cum s'a zis la art. 5—suma reprezentînd procentele trecute dela scadența precedentă, până la ziua vărsărilor.

Art. 12.—Dela 1/13 Aprilie 1883, serviciul cupoanelor și al amortismentului rentei române amortizabile 5⁰/₀, se va face în Germania prin intermedierea exclusivă a Băncilor M. A. de Rothschild și Fii la Frankfort și Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft la Berlin. Acest serviciu se va face cu un comision de 1/8 la sută la valoarea sumei plătită prin intermedierea lor. Fondurile necesare vor fi trimise cu cincisprezece zile înainte fiecărei scadențe în mărci, după cursul fix de 81 mărci la 100 franci la Berlin sau la Frankfort. Proporțiunile pentru fiecare din aceste piețe vor fi indicate aproximativ cu o lună înainte de către concesionari.

Art. 13.—Corespondența și Comptabilitatea pentru toate gestiunile relative la convențiunea de față va fi totdeauna schimbată între Guvernul român și Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft considerată ca reprezentînd pe concesionari.

Art. 14.—Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft, garantează executarea prezentului contract până la constituirea sindicatului. Din acest moment fiecare din membrii cari-l compun va fi responsabil de participarea sa constatată prin semnătura sa.

Art. 15.—Prezenta convențiune va fi supusă la ratificarea Guvernului român. Dacă această ratificare nu se dă în cele cincisprezece zile cari urmează după data semnăturii, convențiunea va fi considerată ca nulă.

Făcută la Berlin, la 14 Octomvrie 1882 în triplu exemplar.

DIRECȚIUNEA DER DISCONTO GESELLSCHAFT

(ss) **A. Hansemann, E. Russell.**

(ss) **Eugeniu Carada.**

Subsemnații M. A. von Rothschild și Fii, bancheri din Francfort pe Main, aderăm la conținutul acestei convențiuni încheiată de Direcțiunea Disconto-Gesellschaft din Berlin la 14 Octomvrie 1882 cu d-l Eugeniu Carada, lucrând în numele și pentru comțul Guvernului României, pentru partea care ne revine în afacere, acceptând toate clauzele stipulate între părțile contractante și relative la drepturile tuturor Obligațiunilor convenite.

Francfort p/M. 16 Octomvrie 1882.

(ss) **M. A. von Rothschild & Fii**

Această convențiune s'a ratificat de Consiliul de Miniștri prin Jurnalul cu No. 1 din 7 (19) Octomvrie 1882 și s'a aprobat prin Decretul cu N. 2605 din 19 Octomvrie 1882.1)

Anul 1883—84. Înainte ca Sindicatul să fi luat asupra sa și emisiunea restului de 25.000.000 lei capital nominal, conform convențiunii de mai sus, Guvernul hotărîse subscrierea unei noi emisiuni de Lei 18.000.000 capital nominal și Sindicatul face cunoscut Ministerului de finanțe că ia asupra sa și emisiunea capitalului acestuia, rugându-l în același timp să-i concedeze și noua emisiune în condițiunile prevăzute în convențiunea de mai sus, așa că în cursul anului 1883—84, au avut loc două emisiuni de rentă amortibilă 5⁰/₀, una în Aprilie 1883, pentru un capital nominal de 25.000.000 lei și alta în Iulie același an, pentru un capital nominal de 18.000.000 lei.

Emisiunea din luna Aprilie 1883, s'a făcut pe temeiul convențiunii încheiată în Octomvrie 1882 cu consorțiul de bancheri din Germania, prin subscrițiune publică atât în țară cât și în străinătate. În țară suma destinată pentru subscrip-

---

1) Buletinul legiurilor financiare Vol. I partea II pag. 286.

țiune a fost de Lei 3.000.000 pe cursul de 94⁰/₀ în bilete, iar în străinătate, la Berlin de Lei 22.000.000 pe prețul de 92,75⁰/₀ aur; iar prețul stipulat prin convențiune pentru aceste 25.000.000 lei capital nominal a fost de 91,50⁰/₀ mai puțin 1⁰/₀ drept comision și spese.

Din această emisiune tezaurul public a realizat în bilete suma de Lei 22.962.257,10 și anume:

a) Lei 22.000.000 capital nominal, pus în subscripție la Berlin sau mărci 17.600.000 a 91,50⁰/₀, conform convențiunii fac mărci 16.104.000, cari împreună însă cu procentele bonificate precum și cu jumătate din beneficiul rezultat dintre prețul ferm 91,50⁰/₀ și 92,75⁰/₀ cu cât s'au pus în subscripțiune la Berlin, s'a realizat suma de

Mărci, 16.275.110,90

b) Lei 3.000.000 capital nominal, pus în subscripție în țară sau mărci 2 mil. 400.000 cu 94⁰/₀ bilete în loc de 91,50⁰/₀, conform convențiunii, a produs în bilete Lei 2.820.000 sau mărci socotite a 126,20 lei bilete suta de mărci împreună cu procentele, a produs efectiv . . . . . „ 2.219.266,50

În total dar capitalul nominal întreg de 25 milioane Lei, rentă amortibilă 5⁰/₀ sau mărci 20.000.000, a produs Se scade comisionul 1⁰/₀ cuvenit bancherilor la capitalul nominal de mărci 20.000.000 . . . . . „ 200.000,—

Mărci 18.494.377,40

Produs definitiv realizat. Mărci 18.294.377,40

Aceste mărci au fost vândute Băncii Naționale pe cursul mediu de 125,82¹/₃⁰/₀ și s'a realizat Lei bilete 22.962.257,10, ceace revine la Lei 91.849 suta nominală.

Emisiunea din Iulie 1883, s'a făcut pentru un capital nominal de Lei 18.000.000 și tot prin Sindicatul bancherilor din Germania; prețul de emisiune a fost fixat la 91,50⁰/₀ mai puțin 1⁰/₀ drept comision și spese și cu avantajul pentru Stat de a participa la jumătatea beneficiului rezultat prin vânzarea titlurilor la bursă, peste prețul convenit de 91,50⁰/₀. Din această emisiune s'a realizat un produs net de mărci

13.371.687,76, cari s'au vândut Băncii Naționale pe prețul de Lei 125,50 bilete sută de mărci, încasând tezaurul în bilete suma de Lei 16.781.468,30 sau 93,23%.

În cursul anului 1883—84 s'a vândut dar :

Lei 25.000 000	cap. nom.	rentă amort.	5%	producând efec.	lei bilete	22.962.257,10
„ 18.000.000	„	„	„	5%	„	„
Lei 43.000.000	„	„	„	5%	„	„
						<u>16.781.468,30</u>
						<u>39.743.725,40</u>

Anul 1884—85. În cursul acestui an, s'a vândut rentă amortibilă 5% pentru un capital nominal de Lei 11.949.000; din aceștia Lei 5.700.000 s'au vândut Băncii Naționale cu prețul de 92,50 % aur, iar produsul în aur s'a vândut tot Băncii Naționale, care a bonificat tezaurului un agio de 12%. Restul capitalului nominal în sumă de Lei 6.249.000 s'a vândut la Bursa din Berlin cu diferite cursuri, iar aurul realizat s'a vândut de asemenea la diferite epoci pe cursuri diferite.

Pentru vânzarea făcută la Bursa din Berlin, Guvernul a avut să suporte diferite cheltueli, precum: timbru german, comision, porto, timbrul camerei de comerț, asigurare și altele.

Din totalul capitalului în sumă de . . . Lei 11.949.000,—
Statul a realizat în aur suma de . . . Lei 11.174.825,—

Acest aur a fost vândut pe diferite prețuri cu un agio între 10, 12, 15 și 17% realizându-se suma de . . . Lei 1.376.382,40
sau în total . . . Lei 12.551.207,40

Se scad cheltuelile de timbru german, comision, porto, timbru camerei de comerț, asigurare etc. . . . . Lei 39.717,80

Produs definitiv încasat de tezaur . . . Lei 12.511.489,60

în bilete, ceea ce reprezintă 104.707 la sută nominală.

Anul 1885/86.—Emisiunile făcute în cursul acestui an se ridică la un capital nominal de Lei 50.051.000 și anume :

1) În Mai 1885, s'a vândut prin Banca Națională, Sindicatului de bancheri din Germania, un capital nominal de 9 mil. 600.000 mărci sau 12.000.000 lei, cu prețul ferm de 92,80% și cu bonificarea procentelor în curs.

Tezaurul public a realizat din această vânzare suma de Lei aur 11.039.528,52.

În intervalul dela Mai 1885 până la finele lunii Iulie 1885,

s'au mai făcut vânzări de rentă amortibilă 5⁰/₀ tot prin Banca Națională atât în București cât și în Berlin pe cursuri variind între 91,75 și 93,60 pentru un capital nominal de Lei 2 mil. 474.500, cari au produs efectiv suma de Lei 2.277.104,90 aur, ceea ce revine la cursul de 92,02⁰/₀.

În cursul lunilor Decembrie 1885, Ianuarie și Februarie 1886 s'au făcut vânzări de rentă amortibilă 5⁰/₀, pe cursuri variind de la 91,75—95⁰/₀, pentru un capital nominal de Lei 10.576.500, producând efectiv Lei aur 9.911.706,25, ceea ce revine la cursul de Lei 93,71⁰/₀.

În fine în Februarie 1886, s'au vândut Sindicatului de bancheri din Germania Lei 25.000.000, capital nominal rentă amortibilă 5⁰/₀, pe prețul de Lei 94⁰/₀ aur, mai puțin, 1 la sută drept cheltueli, și cu bonificarea procentelor în curs, conform uzului pieței Berlinului.

Decontul acestei vânzări este următorul :

Capital nominal renta amortizabilă 5⁰/₀ Lei 3.750.000 sau mărci 3 mil. à 94⁰/₀ fac Mărci 2.820.000.—

Capital nominal renta amortizabilă 5⁰/₀ Lei 21 mil. 250.000 sau mărci

17.000.000 à 94⁰/₀ Mărci 15.980.000,— = M 18.800.000,—

Procente la Mărci 3 mil.

pentru 120 zile socotite

à 5⁰/₀ pe an . . . . Mărci 50.000,—

Procente la Mărci 17

mil. pentru 122 zile so-

cotite à 5⁰/₀ pe an Mărci 288.055,55 = M 338.055,55

Se scade 1⁰/₀ cheltueli la Mărci 20 mil.

capital nominal . . . . . " 200.000,—

Produs definitiv Mărci 18.938.055,55

Aceste mărci au fost vândute Băncii Naționale a României pe cursul de Lei aur 123,50 suta de mărci și tezaurul a încasat în aur suma de Lei 23.388.498,60, ceea ce revine la 93,55⁰/₀.

Deci în cursul anului 1885—1886 s'au vândut :

Lei 12.000.000 cap. nom. renta amort. producând efectiv	Lei aur	11.039.528,52
" 2.474.500 " " " " " " " "	" "	2.277.104,90
" 10.576.500 " " " " " " " "	" "	9.911.706,25
" 25.000.000 " " " " " " " "	" "	23.388.498,60
Lei 50.051.000	Lei aur	46.616.838,27

Anul 1886—87.—In cursul acestui an s'au făcut două vânzări de rentă amortibilă 5⁰/₀. Prima în Aprilie 1886, coprinzând un capital nominal de Lei 15.000.000, s'a făcut către Sindicatul de Bancheri cu prețul de 94¹/₄⁰/₀ și cu celelalte condițiuni obicinuite, adică scăderea 1⁰/₀ drept cheltueli și bonificarea procentelor în curs, conform uzului pieței Berlinului; cea de a doua în Decembrie 1886 către Banca Națională a României cu prețul fix de 94⁰/₀ lei aur, pentru un capital nominal de 7.000.000 lei. ¹⁾

Pe baza acestor prețuri și condițiuni, aceste vânzări au produs :

Capital nominal rentă amortibilă 5 ⁰ / ₀ Lei 15.000.000 sau mărci 12 milioane à 94 ¹ / ₄ ⁰ / ₀ , plus dobânzile fac	
	Mărci 11.340.000
se scad cheltuelile de 1 ⁰ / ₀ . . . . . „	120.000
	<u>Produs definitiv Mărci 11.220.000</u>

cari s'au vândut Băncii Naționale pe prețul de Lei 123,40 suta de mărci în aur, tezaurul încasând în aur Lei 13.845.480, ceea ce revine suta capital nominal rentă 5⁰/₀ pe Lei 92,30

Cea de a doua vânzare, făcută către Banca Națională, a produs Lei aur 6.580.000.

Totalul emisiunii în acest an a fost de Lei 22.000.000, capital nominal, care a produs suma de Lei aur 20.425.480.

Anul 1887—88.—In trei rânduri succesive, s'a vândut în cursul acestui an renta amortibilă 5⁰/₀ pentru un capital de Lei 28.000.000.

1) Prima vânzare asupra unui capital nominal de 3.000.000 lei, s'a făcut în Mai 1887 către Banca Națională a României, pe cursul de 94⁰/₀ aur, producând astfel efectiv în aur Lei 2.820.000.

2) A doua vânzare s'a făcut tot în Mai 1887 către Sindicatul de bancheri din Germania, pentru un capital nominal de 12.500.000 Lei, cu prețul de 94,50⁰/₀ aur, cu deducțiune

---

1) Desbaterile Parlamentare. Ședințele Adunării Deputaților dela 9—14 și 17 Martie 1887. Cu ocaziunea discuțiunei asupra proiectului de buget general al Statului pe anii 1887/88 s'a criticat și s'a susținut emisiunile continui de împrumuturi contractate dela 1881. Discursurile ținute de G. D. Pallade, I. C. Codrescu, D-nii P. P. Carp, Take Ionescu, Al. Xenopol, Al. Djuvara, Em. Porumbaru, N. Fleva, Em. Costinescu raportorul bugetului D-nul C. Nacu Ministrul de finanțe, I. C. Brătianu Președintele consiliului.

de 1⁰/₀ drept cheltueli și cu bonificarea procentelor în curs.
Produsul acestor vânzări a fost :

Capital nominal rentă amortibilă 5 ⁰ / ₀	Lei 12.500.000 sau	
mărci 10.000.000 à 94,50 ⁰ / ₀	. . . . .	Mărci 9.450.000,—
Dobânzi pe 50 zile dela 1/13 Aprilie 1887		
la 20 Mai 1887, socotite à 5 ⁰ / ₀ pe an	„	<u>66.666,65</u>
	„	<u>9.516.666,65</u>
Se scad cheltuelile de 1 ⁰ / ₀	„	<u>100.000,—</u>
	Mărci	<u>9.416.666,65</u>

cari s'au vândut Băncii Naționale a României pe prețul de Lei 124 aur suta de mărci. Pe baza acestui preț, tezaurul a încașat în aur suma de Lei 11.679.666,65, ceea ce revine 93,41⁰/₀ capital nominal.

3) În fine a treia vânzare, purtând asupra unui capital nominal de Lei 12.500.000, s'a făcut în Martie 1888 tot Sindicatului de bancheri, în condițiunile obicinuite și pe cursul de 90¹/₂⁰/₀. Rezultatul acestei vânzări a fost :

Capital nominal rentă amortibilă 5 ⁰ / ₀	Lei 10.000.000 sau	
mărci 8.000.000 à 91 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ fac	. . . . .	Mărci 7.240.000,—
Procente 5 ⁰ / ₀ pe an, calculate pe 90 zile		
fac	. . . . .	„ 100.000,—
Capital nominal rentă amortibilă 5 ⁰ / ₀		
Lei 2.500.000 sau mărci 2.000.000		
à 90 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ , ...	„	<u>1.810.000,—</u>
Procente de 5 ⁰ / ₀ pe an, calculate pe 167 zile	. . . . .	„ <u>46.388,90</u>
	Mărci	<u>9.196.388,90</u>
Se scade 1 ⁰ / ₀ drept cheltueli , .	„	<u>100.000,—</u>
	Mărci	<u>9.096.388,90</u>

Aceste mărci s'au vândut Băncii Naționale pe cursul de 125 lei aur suta de mărci, producând astfel în aur suma de Lei 11.370.486,15.

Din aceștia Lei 2.992.500 s'au încasat în aur de Casieria Centrală a Tezaurului public, iar restul de Lei aur 8 mil. 377.986,15 s'au vândut contra bilete pe curs de 15,75⁰/₀ producând astfel drept agio Lei 1.319.532,81.

În definitiv dar din această emisiune s'au încasat :

Lei 2.992.500,— în aur,
Lei <u>9.697.518,96</u> în bilete,
Lei <u>12.690.018,96</u> în total, ceea ce revine la 102,52 ⁰ / ₀

Deci în cursul acestui an, emisiunea totală a fost de Lei 28.000.000 capital nominal pentru care s'a realizat suma de Lei 27.186.685, 61 aur și bilete.

Anul 1888—89.—In acest an s'a emis rentă 5 0/0 amortizabilă, pe un capital nominal de Lei 100.000.000. Emisiunea s'a făcut printr'un sindicat de bancheri compus din Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft și S. Bleichröder din Berlin, M. A. von Rothschild & Söhne din Francfort pe Main și Banca Națională a României pe baza Convențiunei din 24 Iunie 1888, a cărei coprire este următoarea :

Convențiune

Intre Guvernul român, reprezentat prin Excelența Sa D. Petre Carp, Ministrul Afacerilor Streine, de o parte și un Sindicat compus din Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft din Berlin, reprezentată prin Directori giranți D. A. von Hansemann, Consilier intim și D. A. Lent; Cassa de Bancă S. Bleichröder din Berlin, reprezentată prin D. I. L. Schwabach, Consilier intim; Cassa de Bancă M. A. von Rotchild & Söhne din Frankfort pe Main, reprezentată prin D. A. von Hansemann, Consilier intim; Banca Națională a României din București, reprezentată prin Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft, de altă parte;

S'a convenit următoarele :

Art. 1.—In virtutea autorizațiunei legale Guvernul român va emite un capital nominal de franci 100.000.000=Mărci 80.000.000 în titluri de rentă amortizabilă, divizate în :

12248	titluri de franci	5.000	=	mărci	4.000	fiecare
77520	„	„	500	=	„	400 „

Art. 2.—Titlurile vor fi emise la purtător și tipul lor va fi identic cu acela al titlurilor deja în circulație, create conform legii și regulamentului din 7/19 Aprilie 1881, conținând stipulațiunile următoare :

Guvernul este autorizat a emite titluri de rentă 5 0/0 amortizabile în o sută semestre cel mult prin trageri la sorți semestriale.

Statul se mai obligă a nu converti această rentă în curs de

10 ani, cu începere din ziua promulgării legii sus menționată.

Titlurile de rentă 5% amortizabile vor fi primite pe valoarea lor nominală ca garanție, la toate Cassele Statului. Cupoanele scăzute vor fi primite la aceleași Casse ca numerar.

Cupoanele vor fi scutite de orice taxe de timbru sau alt impozit. Plata cuponului și amortismentului se va face la 1/13 Aprilie și la 1/13 Octomvrie din fiecare an, în România la Cassele Statului în lei, la Paris în franci și la Berlin în mărci. Cu o lună cel puțin înainte de scadența cupoanelor, Ministerul de finanțe va face cunoscut prin publicitate, Cassele cari vor fi însărcinate a face în străinătate plata cupoanelor și a amortismentului. Cupoanele scăzute și neprezentate la plată vor fi prescrise în termen de 5 ani, dela data zilei în care au devenit exigibile.

Art. 3. — Cași pentru toate emisiunile precedente ale rentei române 5% amortizabilă, de asemenea prezenta emisiune, Guvernul român va însărcina cu plata cupoanelor și amortismentului în Germania exclusiv pe Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft și Cassa de Bancă S. Bleichröder din Berlin și pe Cassa de Bancă M. A. von Rotchild & Söhne din Francfort pe Main. Guvernul român se angajează a remite fondurile necesare pentru aceste plăți în Germania cu cincisprezece zile înainte de fiecare scadență. Aceste remisiuni se vor face în Mărci pe cursul fix de 81 Mărci pentru 100 franci, astfel că plățile la Berlin și la Frankfort pe Main, se vor efectua prin intermediarul casselor de mai sus și pe cursul arătat.

Guvernul român va fi încunoștiințat cu o lună înainte de fiecare scadență, despre proporțiunea remisiunilor de făcut la fiecare din aceste piețe.

Pentru plata cupoanelor și titlurilor eșite la sorți Guvernul român va bonifica Băncilor însărcinate cu acest serviciu, un comision de 1/8% asupra valorii sumelor plătite. Aceste bănci vor avea facultatea de a face să se efectueze pe contul lor și cu riscurile și pericolele lor, în Olanda și în Belgia plata cupoanelor și a titlurilor eșite la sorți ale rentei române 5% amortizabilă. Decontul acestor plăți cu Guvernul român se va face cași cum ele ar fi fost făcute la Berlin sau la Francfort pe Main.

Art. 4. — După fiecare tragere la sorți a titlurilor de rentă

română 5 % amortizabilă, Guvernul român va îngriji a se publică, cu cheltuiala sa, numerile titlurilor eşite la sorti. Aceste publicațiuni se vor face în „Deutsche Reichs Anzeiger“ și în alte 4—6 jurnale desemnate de Sindicat: patru jurnale germane, eventual un jurnal Olandez și un jurnal Belgian.

Art. 5. — Din valoarea totală de 100.000.000 franci, rentă română 5 % amortizabilă, Sindicatul cumpără ferm și Guvernul român îi cedează 50.000.000 franci capital nominal pe cursul de 90 % din care se deduce 1 % din capitalul nominal, pentru acoperirea cheltuelilor de publicațiuni, ale cotărei asupra piețelor germane, timbru german și altele, curtagiu și alte drepturi ale bursei etc., cu un cuvânt, toate cheltuelile cari direct sau indirect, ar putea să se ocazioneze prin operațiunile subscripțiunii publice ale vânzării, ale transportului și ale primirii titlurilor.

Guvernul român acordă pe lângă aceasta Sindicatului opțiunea pentru celelalte 50.000.000 franci, capital nominal rentă română 5 %, amortizabilă pe același preț și cu aceiași reducțiune de unul la sută pentru cheltueli.

Prețul se înțelege în mărci, calculate à 80 mărci pentru 100 franci, cu adaosul intereselor cuponului în curs de 5 % pe an, până în ziua vărsământului.

Art. 6. — Vărsămintele se vor efectua la Berlin, conform cu cerințele guvernului român. În contra, acest din urmă va liberă Sindicatului la București valoarea corespunzătoare în titluri. Cheltuelile de confecțiunea titlurilor vor fi în sarcina guvernului român.

Art. 7. — Sindicatul se angajează a vărsa prețul cumpărării titlurilor luate ferm în modul următor :

20.000.000 franci capital nominal până la 1 Iulie viitor, și
30.000.000 franci capital nominal până la 15 Iulie viitor.

Din primul vărsământ ce se va face până la 1 Iulie viitor, se va acoperi avansul făcut guvernului român de Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft și Cassele Bleichröder și M. A. von Rothchild & Söhne de mărci 4.500.000 plus interesele și comisionul până în ziua vărsământului.

Din cel de al doilea vărsământ ce urmează a se face până la 15 Iulie viitor, băncile sus menționate se angajează

a înlesni Guvernului român un vărsământ la Paris pentru o sumă de 23 milioane franci, aproape către finele lui August sau începutul lui Septembrie viitor, la data care i se va indica de guvern. Decoptul acestui vărsământ la Paris va avea loc după cursul zilei dela bursa Berlinului pentru Paris, două luni, fără alte cheltueli.

Art. 8.—Cât despre opțiune, Sindicatul are facultatea de a face uz de ea până la 18 Fevruarie 1889, după cum îi va conveni în părți, cari nu vor fi mai mici de 2 milioane franci capital nominal.

Cu toate acestea dacă Sindicatul n'ar fi optat și efectuat vărsămintele relative până la concurența de :

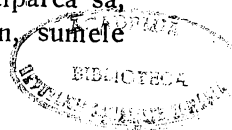
8.000.000 franci capital nominal până la	30 Septembrie	1888
8.000.000 " " " " "	31 Octombrie	1888
8.000.000 " " " " "	30 Noiembrie	1888
8.000.000 " " " " "	31 Decembrie	1888
8.000.000 " " " " "	31 Ianuarie	1889
10.000.000 " " " " "	28 Fevruarie	1889

Sindicatul se obligă la fiecare din termenele sus arătate, a pune la dispozițiunea guvernului român după cererea sa, la Berlin în mărci, toată sau o parte din suma efectivă servind la complectarea vărsământului termenului corespunzător. Contra acestor avansuri Guvernul român va liberă Sindicatului bonuri de tezaur în mărci, investite cu timbru German și plătibile la Berlin 6 luni după data emisiunii lor. Valoarea acestor bonuri de tezaur se va fixa prin înțelegerea prealabilă cu Sindicatul.

Sindicatul ia pe contul său aceste bonuri de tezaur cu reduțiunea unui scont, care se va calcula pe 5% pe an, asupra capitalului nominal, cu începere din ziua avansului până la termenul scadenței lor.

Dacă după termenul fixat, Sindicatul ar uză de opțiunea rentei române 5% amortizabilă, bonurile de tezaur liberate la termenul respectiv vor fi date în plată pe valoarea nominală pentru prețul cumpărării titlurilor cu scontul de 5% pe an, cu începere din ziua facerei vărsământului acestui preț, până la scadența bonurilor de tezaur.

Art. 9. — După dorința Guvernului român, membrii Sindicatului se angajează, fiecare în proporție cu participarea sa, să primească în cont curent dela Guvernul român, sumele

rezultate din vărsămintele ce se vor efectua în virtutea opțiunilor, și de a bonifica o dobândă de 3% pe an în favoarea guvernului. Aceste conturi curente vor fi stabilite cu mărci și membrii Sindicatului se angajează fiecare pentru partea sa de a ține la dispoziția guvernului român sume netrecând peste 500.000 mărci, la orice cerere și pentru sume mai mari de 500.000 mărci, după un aviz prealabil de cinsprezece zile.

Art. 10. — Guvernul român acordă Sindicatului, pentru lichidarea afacerii libertatea târgului până la 1 Iulie 1889.

Această libertate a târgului va fi numai până la 1 Aprilie 1889 în cazul când la această epocă guvernul ar avea încă a rambursă din bonurile de tezaur, emise pentru contul termenului de 30 Noembrie 1888 (art. 8) și ea va fi numai până la 1 Martie 1889, în cazul când guvernul român ar avea încă de rambursat la această epocă din bonurile de tezaur emise pentru comptul termenului de 30 Septemvrie și 31 Octomvrie 1888 (art. 8).

Guvernul român nu va proceda la nici o emisiune ulterioară de obligațiuni de Stat, purtând procente, înainte de expirarea libertății târgului acordat Sindicatului, afară de cazuri de forță majoră, în caz de resbel și alte asemenea calamități.

Art. 11. — În cazul când ar fi necesitate de a se emite titluri provizorii pentru 50 milioane franci capital nominal de rentă luată ferm de sindicat, acesta din urmă va îngriji de confecționarea lor cu cheltuelile sale.

Cu toate acestea Guvernul român se angajează a predă Sindicatului, până la 1 Septemvrie viitor cel mai târziu, titlurile a căror predare ar fi întârziat.

Art. 12. — Membrii sindicatului participă la acest contract fără solidaritate între ei și în proporțiunile aci determinate, adică Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft din Berlin. . . . . 46.4 %
Cassa S. Bleichröder din Berlin . . . . . 21.6 %
Cassa M. A. von Rotchild & Söhne din Francfort
pe Main. . . . . 22, %
Banca Națională a României la București . . . . . 10, %
Total 100

din afacerea întregă.

Art. 13. — Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft, este auto-

rizată a corespunde în numele Sindicatului cu Guvernul român a-i face declarațiunea de opțiune, a regulă cu el comptabilitatea și a da chitanțe de sume și de valori.

Art. 14.— Determinațiunile timpului prevăzute în articolele 7, 8, 10 se înțeleg după stil nou.

Art. 15.— Acest contract a fost făcut în două exemplare originale, din care unul pentru Guvernul român și altul pentru Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft. Se vor face însă pentru ceilalți contractanți un număr suficient de copii, cari vor fi legalizate de către Guvernul român.

Berlin, 24 Iunie 1888.

(ss) P. P. Carp

Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft

(ss) A. Hansemann, Lent

(ss) S. Bleichröder

In virtutea deplinelor puteri pentru M. A. von Rotchild & Söhne

(ss) A. Hansemann

Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft, lucrând pentru Banca Națională a României :

(ss) A. Hansemann, Lent

Această convențiune a fost aprobată de Consiliul Miniștrilor în ședința sa din 20 Iunie 1888 prin jurnalul cu No. 27.1).

Conform dispozițiunilor convențiunei de mai sus, Ministerul a liberat Sindicatului următoarele titluri :

73760	titluri a	500	lei	representând un capital nominal de lei	38.760.000
12624	„	5.000	„	„	61.240.000

din cari :

Lei 66.000.000 capital nominal cu cuponul de 1/13 Aprilie 1888 și Lei 34.000.000 capital nominal cu cuponul de 1/13 Octomvrie 1888.

Decontul acestei operațiuni este următorul :

Lei 100.000.000 capital nominal à 90% fac Lei 90.000.000,—
cari calculați à 80 mărci suta franci fac Mărci 72.000.000,—

Se adaugă interesele calculate à 5% pe an dela data scadenței cuponului cu care s'a liberat până la datele efectuării vărsămintelor de către Sindicat, conform art. 7

1) Buletinul Legiurilor financiare Vol. I partea II-a pag. 306 și urm.

și 8 din convenție, mai puțin spese și 1 0/0 comision, cari s'au ridicat la suma de „	83.420,75
Plus interesele de 3 0/0 și 4 1/2 0/0 la sumele rămase în depozit la Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft din Berlin, dela data vânzării până la retragerea banilor dela Berlin . . . . . „	377.331,73
Produs net : M.	72.460.752,48
Aceste mărci s'au vândut pe un curs între lei 123.077 și 125 3/0 producând net . . . . . Lei aur	89.675.052,34
însă din această sumă s'a vândut o sumă de lei aur 47.594.605,15 contra bilete cu unagio între 16,10 0/0—0,60 0/0 realizându-se. „	2.974.874,29
Total lei	92.649.926,63

ceia ce revine la 92,65 suta.

În cursul anului 1888—1889 s'a mai încasat, ca produs al rentei amortizabile 5 0/0 suma de Lei 4.519.140,50, drept agio la emisiunile făcute pe anii precedenți.

Împrumuturile făcute erau de o necesitate imperioasă pentru dezvoltarea internă a Statului, și anume: dezvoltarea diferitelor ramuri de administrațiune publică, a învățământului, a armatei, întărirea țării prin mijlocul fortificațiilor care ne-a pus la adăpostul oricăror eventualități; în fine pe lângă complectarea întregii rețele de căi feratè se răscumpărase linia ferată Cernavoda-Constanța, se construi podul peste Dunăre și linia ferată care leagă Capitala cu primul Port al ei la Marea Neagră, transformându-se astfel portul Constanța în port european.

Pentru executarea lucrărilor de mai sus s'au emis între anii 1882—1888 titluri de rentă 5 0/0 amortizabilă pentru un capital nominal de Lei 288.325.000 sau efectiv Lei 274.286.122, la care dacă vom adăoga și suma de Lei capital nominal 148.200.000 efectiv Lei 121.523.380, pentru care s'a făcut prima emisiune de rentă tip 5 0/0 amortizabilă în anul 1881, ajungem la un total de emisiune de rentă 5 0/0 dela 1881—1888 în valoare nominală de Lei 436.525.000 în contul căruia s'a încasat la tezaur ca produs net suma de Lei 395.809.812,47, astfel cum se arată în tabloul următor :

Capitalul de lei 436.525.000 întreg trebuia amortizat în 50 ani. Acest capital împreună cu interesele se urcă la suma de Lei 1.136.195.287,50 ceea ce se traducea printr'o anuitate anuală mijlocie de Lei 22.723.905,75.

În acest interval însă se stinsese împrumuturile pentru podurile de fier, pentru calea ferată București-Giurgiu, Iași-Ungheni și împrumutul Stern, totuși anuitățile datoriei publice se măriseră cu aproape zece milioane, căci în anul 1881—1882 erau de Lei 44.649.551,59 iar în anul 1888—89 erau de Lei 54.546.788,92 oșebit suma de Lei 8.129.805 drept cheltueli de remisiune și agio sau în total Lei 62.676.593,92 la un capital nominal de amortizat în sumă de Lei 765.889.991,09.

Din cauza acestor mărituri continue a sarcinilor Statului cu toate că și veniturile crescuse, începuseră însă din nou ca bugetele să echilibreze cu greutate; după ce bugetul anului 1884—1885 se încheiase cu un deficit și acela al anului 1885—1886, lasă de asemenea un deficit de Lei 5.493.247,98¹⁾ pentru a cărui acoperire guvernul în baza legii din 30 Martie 1887, a contractat un împrumut la Cassa de Depuneri și Consemnațiuni de lei 4.493.247,98, care urmă să se lichideze în cinci ani.

Cauza acestei noi turburări financiare, eră nu atât mărirea cheltuielilor cât aparițiunea unui flagel care bântuia finanțele Statului și acesta eră „Agiul“.

Aparițiunea lui, sub forma unui mic profit asupra schimbului monedelor se datoră războiului Ruso-Turc, când decretându-se trecerea armatelor rusești în Bulgaria prin țara noastră și aprovizionarea lor de către noi contra plăței acelor proviziuni în monedă necesară, care eră rubla de argint.

Guvernul a permis circulațiunea acelei monede, deși nu eră bătută conform sistemului zecimal, însă în mod excepțional și numai pentru timpul războiului. Circulațiunea lor însă a fost menținută și după război până la anul 1880, când din cauză unei concepțiuni greșite s'a luat hotărîrea ca cele 6.500.000 ruble de argint, aflate pe piața noastră să se transforme în monedă română de 5 lei; mai mult încă, s'a cumpărat argint fin, cu care de asemenea s'a bătut moneda de 5 lei.

1) D. A. Sturdza. Finanțele României în 1906.

**Tablou de emisiunile de rentă 5°/_o amortizabilă
dusul lor în anii**

Anul emisiunii	VALOAREA NOMINALĂ LEI	Cursul de emisiune brut	Cursul de emisiune net	TITLU
				de 500 lei
1881/82	148.200 000	82 ^o / _o	82 ^o / _o	55.810
1882/83	4.000.000	90 ^o / _o	90 ^o / _o	8.000
»	4.325.000	92 ¹ / ₂ ^o / _o	92 ¹ / ₂ ^o / _o	—
»	25.000.000	91 ^o / _o	90 ^o / _o	33.650
1883/84	3.000.000	91 ¹ / ₂ ^o / _o	90 ¹ / ₂ ^o / _o	25.010
»	22.000.000	91 ¹ / ₂ ^o / _o	90 ¹ / ₂ ^o / _o	
»	18.000.000	91 ¹ / ₂ ^o / _o	90 ¹ / ₂ ^o / _o	20.020
1884/85	5.700.000	92 ¹ / ₂ ^o / _o	92 ¹ / ₂ ^o / _o	15.008
»	300.000	93 ¹ / ₄ ^o / _o	93 ¹ / ₄ ^o / _o	
»	1.034 000	93 ³ / ₄ ^o / _o	93 ³ / ₄ ^o / _o	
»	870.000	94 ^o / _o	94 ^o / _o	
»	1.445.000	94 ¹ / ₂ ^o / _o	94 ¹ / ₂ ^o / _o	
»	925.000	94 ³ / ₄ ^o / _o	94 ³ / ₄ ^o / _o	
»	800.000	95 ^o / _o	95 ^o / _o	
»	875 000	95 ¹ / ₄ ^o / _o	95 ¹ / ₄ ^o / _o	5.890
1885/86	12.000.000	93 ^o / _o	92.80 ^o / _o	
»	1.135.000	91 ³ / ₄ ^o / _o	91 ³ / ₄ ^o / _o	4.949
»	450.000	92 ^o / _o	92 ^o / _o	
»	116.500	93.35 ^o / _o	93.35 ^o / _o	
»	30.000	93.375 ^o / _o	93.375 ^o / _o	
»	20.000	93.40 ^o / _o	93.40 ^o / _o	
»	260.000	93.50 ^o / _o	93.50 ^o / _o	
»	213.000	93.55 ^o / _o	93.55 ^o / _o	
»	250.000	93.60 ^o / _o	93.60 ^o / _o	
»	346.500	91 ¹ / ₄ ^o / _o	91 ¹ / ₄ ^o / _o	
»	230.000	91 ³ / ₄ ^o / _o	91 ³ / ₄ ^o / _o	
»	1.620.000	92 ¹ / ₂ ^o / _o	92 ¹ / ₂ ^o / _o	16.453
»	2.500.000	93.60 ^o / _o	93.60 ^o / _o	
»	4.000.000	94 ^o / _o	94 ^o / _o	10.000
»	1.880.000	95 ^o / _o	95 ^o / _o	
»	25.000.000	94 ^o / _o	93 ^o / _o	
1886/87	15.000.000	94 ¹ / ₄ ^o / _o	93 ¹ / ₄ ^o / _o	—
»	7.000.000	94 ^o / _o	94 ^o / _o	4.000
»	3.000.000	94 ^o / _o	94 ^o / _o	2.700
1887/88	3.000.000	94 ^o / _o	94 ^o / _o	15 000
»	12.500.000	94 ¹ / ₂ ^o / _o	93 ¹ / ₂ ^o / _o	11.190
»	12.500.000	90 ¹ / ₂ ^o / _o	89 ¹ / ₂ ^o / _o	73.760
1888/89	100.000 000	90 ^o / _o	89 ^o / _o	—
»	—	—	—	—
1889/90	—	—	—	—
1890/91	—	—	—	—
	436.525.000	—	—	301.440

a) Prețul de emisiune a atins cifra de 104.70 și 102.52 la sută în anii s'a încasat în bilete, adică cu agio, pentru toate celelalte emisiuni afară de acea drept agio în anul 1888/89 suma de lei 4.519.140.50.

b) Diferența de lei 310 între produsul emisiunilor și suma încasată la de lei 620, un vărsământ asupra unui titlu de rentă provizoriu din care s'a vărsat nus cu suma de lei 310, restul vărsământului care nu s'a mai efectuat.

efectuate și sumele încasate de tezaur din pro-
1881—1888

RILE EMISE		Produsul net realizat din fiecare emisiune	Pe cât revine suta nominal	Incasările efectuate în fiecare an din produsul emisiunilor		
de 5.000 lei	de 20.000 lei					
19.999	1.015	121.524.000	—	82	121.523.380	—
—	—	3.600.000	—	90	30.414.154	60
865	—	4.000.625	—	92.50		
1.635	—	23.032.211	36	92.13		
2.499	—	22.962.257	10	91.85	39.962.717	16
1.598	—	16.781.468	30	93.23		
889	—	12.511.489	60	a) 104.70	12.231.562	50
1.811	—	11.039.528	52	92.—	46.896.765	37
—	—	2.277.104	90	92.02		
470	—	9.911.706	25	93.71		
4.000	—	23.388.498	60	93.55	19.845.480	—
3.000	—	13.845.480	—	92.30		
1.000	—	6.580.000	—	94		
330	—	2.820.000	—	94	27.766.685	61
1.000	—	11.676.666	65	93.41		
1.381	—	12.690.018	96	a) 102.52	68.786.576	58
12.624	—	92.649.926	73	92.65		
—	—	4.519.140	50	agio	4.519.140	50
—	—	—	—	—	21.355.723	24
—	—	—	—	—	2.507.626	91
53.101	1.015	b) 395.810.122	47	90.68	b) 395.809.812	47

1884/85 și 1887/88 pentru că produsul împrumuturilor de 11.494.000 și de 12.500.000 de 100.000.000 lei, prețul și încasarea s'au realizat în aur, asupra aur, s'a vărsat

tezaur provine din faptul că la emisiunea din 1881/82 s'a încasat în minus suma la tezaur în anul 1883/84 numai suma de Lei 310, așa că încasările sunt în mi-

Această abundență de numerar disproporționată cu nevoile circulațiunii a avut o influență nenorocită, căci a alungat aurul din țară, conform teoriei, că moneda rea alungă pe cea bună, și noi care adoptasem sistemul bimetalist devenisem pe nesimțite monetașiți argint, aurul ascunzându-se devenise scump din cauza rarității lui și agiul își făcuse aparițiunea, cari în cele din urmă ajunsese o adevărată calamitate.

La această tristă situațiune monetară, a mai contribuit și retragerea biletelor ipotecare de către Banca Națională, cari în baza legii din 11 Aprilie 1880, fusese însărcinată să le retragă, înlocuindu-le cu bilete de bancă emise peste limitele prevăzute de art. 12 din legea ei constitutivă, așa că biletele ne mai fiind garantate prin 1/3 stoc metalic, publicului nu i se mai oferea aceeași garanție în circulația lor.

Din această cauză o perturbare generală coprinsese toate afacerile, prețurile variau dela un moment la altul, supuse capriciului speculațiunii, așa că orice prevedere eră înlăturată.

Speculațiunea eră la apogeu și flagelul bântuia cu o furie de nedescris, începând dela cele mai mici și mai neînsemnate afaceri. Insuși Statul, cari la începutul anului 1881—1882 prevăzuse în bugetul datoriei publice pentru plata anuităților în străinătate drept cheltueli, comision și agio, suma de Lei 530.546,70, ajunsese în anul 1888—1889 la suma fabuloasă de Lei 8.129.805.

În anul 1884 când agiul mergea spre o creștere uimitoare d-l P. P. Carp, în ședința Camerei dela 29 Noemvrie arăta-se consecințele funeste ale agiului, și stăruia asupra adopțării etalonului de aur.

În anul 1888, agiul ajunsese la 15, 17, 20 și chiar 22%, așa că lesne ne putem închipui cât de mare stânjenire se aducea creditului public, când nimeni nu putea preciza cât are să dea la un termen dat pentru a putea face față angajamentelor pe piață. Situațiunea aceasta nu putea merge mai departe și Menelas Germani, Ministrul de finanțe la acea dată, dispunând regularea compturilor Statului cu Banca Națională și exercitarea unui control serios asupra circulațiunii fiduciare, s'a observat după câtvă timp o descreștere simțitoare a agiului și către finele anului 1888 scade la 5 1/2%, iar în Decemvrie 1888, prezentându-se proiectul de lege pentru emisiunea unui împrumut intern al cărui produs eră des-

tinat la retragerea biletelor ipotecare dela Banca Națională, agiul începuse a scădea continuu și în Martie 1889 se coborîse la 0.10 0/0, de acum încolo îl putem considera cași neexistent, de fapt reforma monetară era îndeplinită. Peste un an în baza legii din 12 Martie 1890¹⁾ se stabilește unitatea monetară a României „*leul aur*” stockul metalic al Băncii Naționale reprezentând 40 0/0 din totalul emisiunii biletelor de bancă, și care se găsea în piese de 5 lei, se transformă în aur, acum biletul de bancă reprezintă lei aur și prin aceasta reforma valutei noastre era un fapt îndeplinit și agiul nu mai există²⁾.

Prin disparițiunea agiului creditul statului s'a restabilit; în bugetul Datoriei publice pentru plata anuităților pe anul 1889—1890 s'a prevăzut drept cheltueli, comision, etc. numai suma de Lei 1.350.000, iar pentru anul 1890—1891 suma de Lei 700.000 care a mers încă descrescând; iar cursul efectelor, cari erau într'o scădere îngrijitoare, a început din nou să se urce.

Un fapt de o deosebită importanță economică a fost că în baza legii din 13 Fevruarie 1889 publicată în „Monitorul Oficial”, No. 260/89 Guvernul a luat asupra Statului exploatarea liniilor de drum de fier Iași-Roman-Suceava-Botoșani, din cauza relei lor administrațiuni de către Compania Lemberg-Cernăuți-Iași. Conform dispozițiunilor art. 2 din convenția intervenită între Stat și acea Companie (Anexa No. X.V) s'a stabilit că Statul va plăti companiei³⁾ în două semestre la 1/13 Aprilie și 1/14 Octomvrie al fiecărui an suma de lei aur 3.865.173,86 până la 1 Aprilie 1960 inclusiv.

Luarea în exploatare de către Stat a liniei ferate Suceava-Iași-Roman-Botoșani.

Costul total de construcție s'a ridicat la suma de Lei 51.535.640, iar interesele calculate à 7.488 72 0/0; dela anul 1871 la 1960 cota amortizării capitalului s'a urcat la suma de Lei 347.865,630,20.

1) L'Economiste Européen No. 981 și 982 paragr. XIV pag. 616. Primul proiect de lege a fost supus Corpurilor Legiuitoare în sesiunea din anul 1888/89 de Ministrul finanțelor G. Vernescu. Ședința adunării deputaților din 29 Mai 1889. Discursul d-lui P. P. Carp; al lui G. Panu, G. D. Palladi și M. Germani.

2) Gr. P. Olănescu. Apparition et disparition de L'agio en Roumanie 1900.

3) Ministrul Lucrărilor Publice a făcut un raport către Consiliul Miniștrilor prezidat de D-nul Th. Rosetti prin care se arată reaua administrație a Societății cerând punerea sechestrului de către Stat pe liniile ferate române exploatare de către acea companie, ceia ce s'a și încuviințat.

Rata de 1/14 Octombrie 1911 fiind plătită s'a achitat din anu 1871 până în prezent (1 Aprilie 1912) din capitalul de Lei 51.535.640 suma de Lei 1.421.724,90 și drept interese suma de Lei 157.050.386,16 mai rămânând de plată dela 1/13 Aprilie 1912 din capital suma de Lei 50.113.915,10 și din interese Lei 139.279.604,04 sau în total Lei 189.393.519,14.

Pentru lichidarea conturilor Guvernul a mai remis acelei Companii suma de Lei 735.797.62, pentru care s'a deschis un credit extra-ordinar care apoi s'a acoperit prin emisiune de rentă.

**Împrumutul
intern 4% de
Lei 32.500.000**

Am văzut că în baza legii din 12 Iunie 1877 Guvernul emisese bilete ipotecare, pentru a căror retragere propusese treptat mai multe soluțiuni: așa prin art. 8 al legii lor de emisiune se prevedeă sau contractarea unui împrumut în condițiuni avantajoase pentru Stat în termen de doi ani, dela promulgarea legii din 12 Iunie 1877, cu al cărui produs să se retragă biletele ipotecare pe valoarea lor nominală în plus cu 10⁰/₀; sau, în cazul când împrumutul nu s'ar putea face în termenul prescris, să se procedeze la vânzarea treptată și imediată a imobilelor ipotocate, astfel că în termen de șase ani, dela promulgarea legii din 12 Iunie 1877 biletele să fie retrase. Prin legea dela 12 Aprilie 1880, s'a prelungit termenul pentru contractarea împrumutului dela 2 ani la 4 ani și în cazul când el nu s'ar face, se prelungeste termenul de vânzarea moșiilor dela șase la opt ani. În baza legii dela 11 Aprilie 1880, pentru înființarea bănci de scont și circulațiune, se dă obligațiune băncii ca în termen de cel mult 4 ani să retragă din circulațiune biletele ipotecare, înlocuindu-le cu bilete de bancă, emise peste limitele stabilite de art. 12 pentru emisiunea biletelor sale, iar biletele ipotecare retrase să se păstreze în Cassa băncii până la schimbarea lor al pari și fără primă în monedă la Cassele Statului, proporțional cu vânzarea proprietăților ipotocate, cari formau garanția lor. Termenul pentru retragerea lor dela Banca Națională eră până la 12 Iunie 1885, și cum până la această dată statul nu retrăsese nici unul, s'a încheiat o convenție cu Banca, prin care s'a prelungit termenul de retragere până la 30 Iunie 1912, iar rambursarea către Bancă să se facă în 27 rate anuale, treptat cu vânzarea bunurilor,

conform unei tabele formată de Ministerul de finanțe bazată pe vânzări de cel puțin un milion pe an, în schimbul, aceeași Statul a acordat Băncii prelungirea termenului duratei 20 ani dela 1880—1900 până la 31 Decembrie 1912 și un comision de 1% asupra valorii biletelor ipotecare aflate în Cassa Băncii la epoca plății fiecărei rate.

În anii 1886—1889, se retrăsese dela Banca Națională, conform convențiunii, bilete ipotecare, pentru suma de Lei 512.215 așacă se mai aflau în depozitul ei bilete pentru suma de Lei 25.748.785.

Din cauza acestei soluțiuni dată asupra modului de depozitare și retragere a biletelor ipotecare, am văzut că creditul Statului se periclitase în totul din cauza agiului, care stăpâneă puternic mersul afacerilor, și pentru a se pune un capăt speculațiunilor prin legea din 22 Decembrie 1888, s'a deschis Guvernului un credit extraordinar de Lei 26.000.000 pentru plata imediată sau în termen de șase luni, a biletelor ipotecare emise în baza legii din 12 Iunie 1877¹⁾. Acest credit urmă a se acoperi prin o emisiune de rentă sub orice formă o va găsi Guvernul mai avantajoasă. Biletele ipotecare neretrase încă dela Bancă se rambursau direct de Ministerul de finanțe în termen de cinci ani, dela promulgarea legii iar după trecerea acestui termen, valoarea biletelor neprezentate la plată rămâneau în folosul Statului.

Pe baza dispozițiunilor de mai sus s'a deschis o subscriere publică în țară pentru emisiunea unui împrumut cu rentă amortizabilă 4% pe an, în valoare nominală de lei 32.500.000 purtând cupoane semestriale plătibile în aur la toate Cassele Statului.

Amortizarea capitalului se va face în 44 ani, prin trageri semestriale, cari vor avea loc cu o lună înainte de scadență fiecărui cupon.

Prețul de emisiune eră fixat la lei 80 aur, pentru suta de lei aur nominal, acordându-se o primă de 1% acelor ce vor subscrie o singură dată cel puțin un milion.

Vărsămintele se puteau face în aur sau în bilete de bancă ;

1) Desbaterile Parlamentare Ședințele Ad. Deputaților dela 10 și 13 Decembrie 1888. Cuvântările D-lor N. Ceaur Aslan P. P. Carp, I. Lahovari, Th. Rosetti Președintele Consiliului; Em. Protopopescu Pache, Al. Lahovari, Lascăr Catargi Președ. Consiliului, G. D. Palladi și M. Germani Minist. Finanțelor.

în acest ultim caz subscriitorii plăteau și un agio care se fixase de Minister.

Subscrierea s'a făcut la București și în județe în zilele de 3, 4, și 5 Fevruarie 1889, dela orele 11 a. m. până la orele 4 p. m. și rezutatul a fost dintre cele mai frumoase cu toate că pentru prima oară se puneă pe piața noastră tipul 4⁰/₀. De a doua zi chiar dela deschiderea subscrierei împrumutul fusese acoperit de aproape 8 ori, ceea ce explică încrederea publicului în mărimea scopului pe care-l urmăria Statul prin acest împrumut.

Capitalul fiind scris și repartizat, s'a emis următoarele titluri de rentă:

3200 bucăți à lei aur 5.000 nominal=	Lei 16.000.000
16000 bucăți à lei aur 1.000 nominal=	Lei 16.000.000
5000 bucăți à lei aur 100 nominal=	Lei 500.000
	<u>Lei 32.500.000</u>

Titlurile au fost redactate în limbile: română, franceză și germană și erau scutite de orice dare sau timbru putând fi admise ca garanție pe valoarea lor nominală la toate Cassele Statului, și la autoritățile administrative sau instanțele judecătorești din țară.¹⁾

Decontul împrumutului de 32.500.000 lei rentă 4⁰/₀, a mortizabilă este următorul:

Capital nominal 32.500.000 lei rentă 4 ⁰ / ₀	
calculat à 80 ⁰ / ₀ aur fac	Lei aur 26.000.000,—
Se scade prima de 1 ⁰ / ₀ bonificată subscriitorilor pentru sume mai mari de un milion	Lei aur <u>247.798,—</u>
Rămas produs al împrumutului . . .	Lei aur <u>25.752.202,—</u>
Se adaogă agio încassat la 11.484.242,19	Lei <u>146.145,68</u>
	Produs net Lei <u>25.898.347,68</u>

Ceea ce revine la un curs net de 79,68⁰/₀.

Intrebuințarea dată acestei sume a fost:

Biletele retrase dela Banca Națională . . .	Lei 25.539.680	
De reportat Lei 25.539.680		Lei <u>25.898.347,68</u>

1) Monitorul Oficial No. 232 din 21 Iunie 1889.

Report Lei 25.539.680 Lei 25.898.347,68

Biletele retrase prin Ministerul Finanțelor de la particulari până la 25 Decembrie 1893, după care termen ele urmau a fi prescrise. „ 106.290

Prelungindu-se însă termenul până la 31 Martie 1896, s'au mai prezentat la plată încă bilete ipotecare pentru suma de . . . . . r 30.235 = „ 25.676.205,—
Lei 222.142,68

Se scade comisionul de 1% pe suma cuvenită Băncii Naționale la biletele retrase . . . . . „ 64.657,85

Rest din produsul împrumutului . . . Lei 157.484,83

În baza legii sancționată cu Decretul No. 2086 din 5 Aprilie 1900 suma de „ 72.580,— reprezentând valoarea biletelor ipotecare neprezentate la rambursare, s'a făcut venit la tezaur pentru acoperirea de deficite și restul în sumă de . . . . . Lei 84.904,83 s'a trecut la resurse pentru acoperire de lucrări extraordinare.¹⁾

Situațiunea titlurilor aflate în circulație la 1 Aprilie 1912 este următoarea :

Rentă 4% 1889 int.	Val. 100	Val. 1.000	Val. 5.000	Total	Capitalul	Interese	Totalul capital. și a intereselor de plătit
Emise la început .	5.000	16.000	3.200	24.200	32.500.000	36.838.402	69.338.402
Amort. până la 31 Martie 1912 . . .	1.588	5.049	1.009	7.646	10.252.800	25.992.256	36.245.056
Rămase în circ. la 1 Aprilie 1912 . .	3.412	10.951	2.191	16.554	22.247.200	10.846.146	33.093.346

În vederea lucrărilor extraordinare care erau în curs de executare Guvernul a contractat un împrumut extern cu 4% **Imprumutul extern de Lei 50.000.000.**

1) Expunerea situațiunii financiare la 30 Septembrie 1901.

pe an, de Lei 50.000.000 aur sau 40.000.000 mărci capital nominal, cu Cassele de Bancă Dresdner Bank și Deutsche Bank din Berlin, prin convențiunea încheiată la 4/16 August 1889, pentru acoperirea creditelor deschise în virtutea legilor din 22/3 Aprilie 1889 pentru cumpărare de vagoane (Lei 7.848.800); 23/4 Iunie 1889, pentru fortificațiuni (Lei 15.000.000); 8/20 Iunie 1889 pentru Căi ferate de interes local (Lei 6.630.000) și pentru plata vechilor datorii ale Statului (Lei 1.386.921,16); 26/7 Iunie 1889, pentru plata către Compania Lemberg-Cernăuți-Iași (Lei 735.797,62), precum și pentru transformarea stocului de argint de Lei 12.000.000, care lege însă nefiind însă promulgată la data contractării împrumutului, s'a înlocuit prin legea din 29 Martie 1885, care acordase Guvernului un credit de Lei 21.000.000 pentru portul Constanța.

Prin convențiune s'a stipulat că Cassele de Bancă iau ferm acest împrumut pe cursul de 84 0/0 mai puțin 1 0/0 drept comision și cheltueli, cu bonificația pentru Stat a procentelor în curs, după uzul pieței Berlinului.

De asemenea titlurile erau scutite de orice taxă de timbru sau de impozit prezent sau viitor.

Băncile s'au obligat a pune întreaga sumă la dispozițiunea Guvernului român la Berlin, în patru termene câte 10 milioane mărci la fiecare termen stabilit între 13—15 Septembrie și 13—15 Decembrie 1889, în schimb Guvernul român se angajase a le remite la cerere titlurile de rentă 4 0/0 amortizabile pentru o valoare nominală de lei 25.500.000, iar restul de lei 24.500.000 în termen de trei luni, dela data convențiunei.

Serviciul plăței cupoanelor și al amortismentului aparțineau exclusiv băncilor contractante, pentru care Guvernul se angajă a le remite fondurile necesare cu cel puțin 15 zile înaintea fiecărei scadențe stil nou, cu paritatea de 81 mărci à 100 franci, bonificându-le și $\frac{1}{8}$ 0/0 asupra totalului sumelor plătite contra cupoane și titluri eșite la sorți.

În aceste condițiuni s'a predat băncilor contractante următoarele titluri de rentă amortibilă 4 0/0 purtând cuponul 1 Ianuarie 1890 stil nou:

5.000	titluri à	5.000 lei	representând un capital nominal	Lei 25.000.000
20.000	"	"	1.000 "	" " " " 20.000.000
10.000	"	"	500 "	" " " " 5.000.000
				<u>Total Lei 50.000.000</u>

Intregul împrumut a fost făcut venit la tezaur pe baza următorului decont:

Lei 50.000.000 capital nominal, sau Mărci

40.000.000 à 83⁰/₀ net fac . . . . Mărci 33.200.000,—

Interesele cuponului în curs conform convențiunei:

4⁰/₀ pe an la Lei 25.500.000 sau Mărci
20.400.000 pe 74 zile, dela 1 Iulie pâra
la 14 Septemvrie 1889 stil nou când s'a
făcut primul vărsământ.

M. 167.733,30

4⁰/₀ pe an la Lei
24.500.000 sau Mărci
19.600.000 pe 136 zile
dela 1 Iulie până la 16
Noemvrie 1889 stil
nou, când s'a făcut al

2-lea vărsământ . . M. 296.177,75 „ 463.911,05

Interesele bonificate la
sumele rămase în depozit
la Bănci:

2⁰/₀ pe an dela 14 Sep-
temvrie până la 16
Noemvrie stil nou, con-
form convențiunei. . M. 32.842,65

4¹/₂ ⁰/₀ pe an, dela 16
Noemvrie până la 3
August 1890 stil nou,
conform angajamentu-
tului special . . . . M. 464.573,80

3⁰/₀ pe an dela 4 Au-
gust până la 3 Octom-
vrie 1890 stil nou . M. 31.137,80

4¹/₂ ⁰/₀ pe an, dela 1
Noemvrie până la 17
Decemvrie 1890 stil
nou . . . . . M. 25.550,20= „ 554.104,45

Total Mărci 34.218.015,50

Produsul total de Mărci 34.218.015 pf. 50 s'a ridicat dela băncile contractante și s'a încassat la tezaur pe cursurile următoare :

Mărci 34.218.015,50 pe cursul mediu
de lei 123,30 a produs . . . . . Lei aur 42.252.249,11
Asupra sumei de Lei 20.559.637,93
din acest aur s'a decontat și agio în sumă
de . . . . . Lei 100.039,45
Total Lei 42.352.288,56

Din această sumă deducându-se suma
de . . . . . „ 1.257.249,14
care reprezintă totalul intereselor boni-
ficate de Sindicat și care s'au făcut venit
extraordinar la bugetul ordinar, rămâne
produs net al împrumutului suma de . . . Lei 41.095.039,42
ceea ce reprezintă o cotă de emisiune de 82,19⁰/₀.

Suma s'a făcut venit la tezaur la fondurile extrabugetare în cursul anilor 1889—90 și 1890—91.¹⁾

Situațiunea titlurilor de rentă 4⁰/₀ amortizabilă din 1889, aflate în circulațiune la 1 Aprilie 1912.

Rentă 4 ⁰ / ₀ 1889 ext.	Val. 500	Val. 1000	Val. 5000	Total	Capital	Interese	Total capi- tal și inte- rese
Titluri emise . .	10.000	20.000	5.000	35.000	50.000.000	56.674.430	106.674.430
Amortizate până la 31 Martie 1912	3.050	6.106	1.525	10.681	15.256.000	39.293.270	54.549.270
Rămase în circu- lație la 1 Aprilie 1912	6.950	13.894	3.475	24.319	34.744.000	17.381.160	52.125.160

Impromutul contractat de Atheneul Român luat asupra Statului.

În baza legii din 25 Fevruarie 1889 sumele împrumutate de Atheneul Român și anume: Lei 200.000 în anul 1888 și Lei 250.000 în anul 1889 dela societatea Creditului Financiar Urban din București, cu 5⁰/₀ procente pe an, urmau a se amortiza semestrial în timp de 40 de ani de către Stat, iar Atheneul Român puneà edificiul său din București la dispozițiunea Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, pen-

1) Desbaterile Adunării Deputaților ședința dela 9 și 10 Martie 1890 Discursurile lui G. Palladi, G. Panu, D-lui P. P. Carp și M. Germani Ministrul finanțelor.

tru congrese internaționale, întruniri artistice, științifice, literare și pentru solemități școlare.

Anuitatea acestor două împrumuturi trecându-se în bugetul Datoriei Publice, el s'a încărcat cu suma de 1.044.939,61 capital și interese.

Din întregul capital de Lei 450.000 până la 1 Aprilie 1912 s'a amortizat Lei 152.638,11, rămânând să se mai amortizeze Lei 297.361,89 iar din interese s'a plătit suma de Lei 446.751,26, rămânând de plată Lei 148.188,35¹⁾.

În afară de această serie de împrumuturi externe, Statul s'a mai împrumutat în diferite rânduri dela Casa de Depuneri și Consemnațiuni, astfel după cum se arată în tabloul următor.

Împrumuturile făcute la Casa de Depuneri în sumă de Lei 13 milioane 303.526,62.

Toate aceste împrumuturi cu începere dela 1 Aprilie 1889 au fost unificate și s'a regulat plata lor prin anuități trimestriale în timp de 10 ani și pe baza unui procent de 4% conform legii din 15 Iunie 1889²⁾.

Capitalul și procente în sumă totală de Lei 12.972.960,70 s'a înscris în bugetul datoriei publice plătindu-se anual o anuitate, între suma de Lei 1.299.723,60 și Lei 1.296.984,10 stingându-se prin acest mod întreg împrumutul în Martie 1899.

În anul 1889 cursul efectelor noastre tipul 5% și 4% erau aproape de pari, iar al Obligațiunilor 6% C. F. R. tre-cuse de mult timp încă de pari și rambursarea lor al pari eră un obstacol asupra cursului lor pe lângă că exercitau o influență defavorabilă asupra rentei 5% și 4%.

Împrumutul 4% din 1890 pentru conversiunea obligațiunilor 6% C. F. R.

Ceia ce făcea ca tipul 6% să aibă atât de mare importanță, eră fiindcă această emisiune reprezentă aproape $\frac{1}{3}$ din datoria publică a țării și când dânsa oferea detentorilor o dobândă de 6% se înțelege dela sine, că publicul nu putea să acorde tipului 5% și 4% vre o preferență, decât dacă aceste ultime emisiuni i-ar fi asigurat aproape aceleași avantaje ca și tipul 6%, așa că conversiunea tipului 6% în 4 la sută eră un punct de sprijin de mare importanță în mersul crescând al creditului Statului.

În acest scop Guvernul prin legea din 16/28 Iunie 1890,

1) Monitorul Oficial No. 265 din 3 Marție 1889.

2) Monitorul Oficial No. 58/1889 și Buletinul Legiuirilor financiare pag. 477.

Tablou de împrumuturile contractate la Casa de Depuneri, Consemnațiuni și Economie.

Data legii pe baza căreia s'a contractat împrumutul			SCOPUL PENTRU CARE S'A FACUT ÎMPRUMUTURILE	Capitalul împrumutat la început	Dobânda a- nuală la %	Procente ne- plătite până la 31 Martie 1889	TOTAL	Capitalul amortizat până la 31 Martie 1889	Capitalul și procente ne- plătite până la 31 Martie 1889			
1875	Martie	15	Restaurarea teatrului Național .	300.000	—	9	348 332 31	648.332 31	—	—	648.332 31	
1882	Martie	} 20	Cumpărare de porumb spre a se veni în ajutorul locuitorilor lipsiți de hrană din cauza re- lei recolte	1.137.590	81	4	—	—	1.137.590 81	500.151 27	637.439 54	
1883	Februarie											21
1886	Martie	} 18	Monopolul chibriturilor și căr- ților de joc	1.288.174	—	5	—	—	1.288.174 —	477.229 07	810.944 93	
1886	Iunie											19
1886	Iunie											17
1887	Aprilie	} 11	Reconstruirea șoselelor degra- date prin inundație	1.667.961	59	5	—	—	1.667.961 59	580.636 79	1.087.324 80	
1887	Martie											30
1887	Mai	} 30	Acoperirea deficitului pe anul 1885/86	4.493.247	98	5	—	—	4.493.247 98	828.574 85	3.664.673 13	
1887	Mai											30
1887	Decembrie	} 11	Rescumpărarea fabricilor de chi- brituri	1.068.219	93	5	—	—	1.068.219 93	22.091 74	1.046 128 19	
1887	Decembrie											11
			Cumpărare de porumb pentru înlesnirea sătenilor lipsiți de hrană	3.000.000	—	4	—	—	3.000.000 —	242.877 60	2.757.122 40	
				12.955.194	31				348 332 31	13.303.526 62	2.651.561 32	10 651.965 30

este autorizat a denunța și plăti cu anticipație Obligațiunile 6% emise în anul 1880 pentru răscumpărarea Căilor Ferate Române¹⁾.

Pentru formarea capitalului necesar Ministerul de finanțe este autorizat a emite titluri de rentă amortibilă 4% cu condițiunea ca termenul lor de amortizare să nu întrecă pe acela al Obligațiilor 6% și ca sarcinile ce vor rezulta pentru Stat să fie mai mici decât cele actuale.

Emisiunea se putea face direct de Stat sau prin înțelegere cu una sau mai multe case de bancă române ori streine.

La subscrierea noilor titluri se acordase preferința Obligațiilor de 6% de a fi primite pe valoarea lor nominală.

Discursul ministrului de finanțe M. Germani.

Cu ocaziunea discuțiunei acestei legi, ridicându-se o mulțime de obiecțiuni Ministrul Finanțelor M. Germani a susținut astfel proiectul său :

„Eu domnilor nu sunt orator, nu am multă facilitate de cuvânt și nu e generos din partea d-voastră când eu vă ascult cu multă paciență fără să vă întrerup, D-voastră nu mă lăsați nici două minute fără întreruperi ; nu am afirmat nimic necorect, nu am blesat pe nimeni prin ceeace am zis și chiar dacă ași fi făcut-o, D-voastră aveți mijlocul, fie de a cere cuvântul în fond în urma mea, fie de a-l cere în cestiunea personală ca să replicați dacă am zis ceva necorect.

D-lor chiar cestiunea constituțională eu nu o înțeleg cum veniți să o puneți tocmai la votul acesta, unde vi se cere dreptul pentru guvern de a denunța și a plăti o datorie ale cărei sarcini sunt astăzi prea mari, cerând totodată și mijloacele prin o nouă emisiune de a putea plăti acea datorie. Când nu vi se cere nimic nici prelungirea termenului... Rog pe d-l Pallade să nu suradă cu malițiositate, căci prin prelungire de termen se poate obține ușurarea în prezent, dar îngreunări mari în viitor.

D-lor este o cestiune foarte importantă prelungirea termenului, căci numai conversiunea făcută cu același termen

---

1) Desbaterile Adunării Deputaților Ședința dela 7 Iunie 1890. Discursurile ținute de D. Balș, General G. Manu Președintele Consiliului, G. D. Palladi și M. Germani Ministrul finanțelor și de D-nul I. Lahovari ; Desbaterile Senatului din 8 și 9 Iunie 1890. Discursul D-lui D. A. Sturdza și răspunsul Ministrului de finanțe M. Germani.

de stingere a datoriei, numai aceea este o adevărată conversiune.

Ce alt v'am cerut noi, d-lor, decât să profităm de urcarea creditului nostru, ca să ușurăm sarcinile Statului? Și D-v. ziceți: Cum! Fără un curs minimal? Și ridicați cestiunea constituțională. Apoi onor. preopinent, de ce nu ați ridicat-o la milioanele fortificațiilor, de ce nu ați cerut atunci fixarea de curs minimal? De ce nu ați ridicat-o atunci când a fost vorba de căi ferate, de șosele și de alte diferite lucrări, unde vi se cereau 50 și 60 milioane credite și nu ați zis nimic de cursul minimal? De ce numai acî veniți cu acest minimum, și încă faceți dintr'însul o cestiune constituțională? Obiecțiunea d-voastră dar nu este de loc fundată.

Ziceți că s'au făcut și alte conversiuni în trecut, și că nici chiar D. Brătianu, când eră în apogeul măririi sale, n'a avut curajul nostru și ați citat două exemple: conversiunea ruralelor și conversiunea domeniilelor. Apoi ați cugetat bine asupra acestor așa zise conversiuni? D-lor n'a fost nici o conversiune la rurale a fost un excedent de titluri rămase în circulațiune neamortizate în timpul prescris de lege.

Aceste titluri ajunseseră la scadență și pentru plata lor guvernul nu aveà bani necesari; atunci a trebuit să ceară un credit pentru plată și s'a împrumutat cu 6% în loc de 10%. Apoi aceasta va să zică conversiune? Cred că nimeni din D-voastră nu va puteà afirmà că aceasta este conversiune; 30 milioane bonuri rurale ajunseseră la scadență, guvernul nu aveà cu ce să le plătească și a cerut dela Cameră autorizarea să facă un împrumut prin emisiune de rentă cu emisiune de 80 și cu dobândă de 6%.

Ei bine, aceasta nu se chiamă conversiune?

Să venim la a doua conversiune.

La 1871 s'a emis un împrumut domenal cu obligațiunea de a se stinge în 20 ani prin amortismentul relativ. Pentru ca să se stingă acest împrumut în 20 de ani înțelegeți că cota amortismentului trebuià să fie tare, în anul întâiu fiind totdeauna mai mic, dar crescând din an în an, s'au amortizat în 10 ani numai 23 milioane din 75 milioane, așa încât au mai rămas 52 milioane cari urmau după legea primitivă să fie amortizate în ceilalți 10 ani următori, în cari cota amortismentului eră aproape patru milioane la început și creș-

teà mereu pentruca să acopere cele 52 milioane. Ce s'a făcut cu așa zisa conversiune de atunci? S'a prelungit plata acestor 52 milioane în loc de 10 ani la 44 ani, și prima cotă s'a redus la 280 mii lei în anul întâiu, așa că cu modul acesta s'a realizat în buget o economie de 3 la 4 milioane ca să servească de resurse bugetare.

Aceasta a fost o conversiune adevărată?

Aceasta a fost o scădere de dobânzi? Ferească Dumnezeu! S'a emis rentă de 5% în loc de 8% și emisiunea s'a făcut pentru plata acelei datorii. S'a emis rentă 5% cum zic, dar cu emisiunea de 82 ceeace face $6\frac{1}{4}$ dobândă pentru capitalul real; s'a emis pentru 44 ani, cu 82 pentru sută. Acest ecart de 18% în 44 de ani, a căror mijlocie este de 22 ani, constituie încă 1% pentru capitalul debursat. Vedeți dar că $6\frac{1}{4}$ a primit detentorii pe de o parte și 1 de altă parte, ceeace face $7\frac{1}{4}$ în loc de 8, cum erà mai înainte. Ei bine $7\frac{1}{4}$ asigurați în 44 ani este un avantajiu pentru Stat? Erà mult mai avantajios pentru Stat dacă se continuà cu amortizarea primitivă și se stingea toată datoria în cei 10 ani și pe urmă erà să fie o adevărată ușurare a bugetului.

Prin urmare nu poate fi aici vorba de o asemenea operațiune. Acelea nu au fost adevărate conversiuni.

S'a făcut însă în timpul guvernului trecut o adevărată conversiune, de care nu ați binevoit a vorbi. Pe lângă celelalte datorii ale Statului, știți bine că există o datorie de 40 milioane obligațiuni 6% privilegiate cu primă ipotecă asupra căilor noastre ferate, în afară de acțiunile Strusberg, în afară de priorități, cari 40 milioane aveau prima ipotecă și au rămas în prima ipotecă chiar după răscumpărarea căilor noastre ferate, chiar după ce s'au emis actualele obligațiuni de 6% pe cari voim să le convertim astăzi.

Aceste obligațiuni trecând peste pari, guvernul a procedat la convertirea lor, le-a convertit punând același termen de amortizare care figură în obligațiunile primitive, și vă cere autorizarea de a le denunța prin proiectul ce este în discuțiune astăzi.

Proiectul nu prevede nici un curs și nici că se putea altfel.

Este incontestabil dacă nu aveți încredere dacă nu credeți D-voastră că după riguroasele teorii constituționale nu puteți da guvernului facultatea de a denunța, de a plăti și de

a contractă totodată împrumutul necesar pentru plata acestor obligațiuni, atunci este inutilă orice discuțiune astăzi, pentru că am votă în zadar orice am votă. Atunci negreșit guvernul trebuie să găsească mijloace și odată mijloacele găsite să vă prezinte o convențiune și să vă zică: ratificați-o. Ei bine aceasta este mai periculos, în situațiunea actuală, decât ceace vă propunem noi.

Dar ni se mai zice de ce ați venit așa de târziu cu acest proiect?

Mă mir de ce nu mi s'a făcut acuzarea și mai gravă: de ce stați de doi ani și nu ați venit cu conversiunea? Să vă spun pentru ce: când eu am venit la Ministerul finanțelor în 1888 în cursul verei și al toamnei, eră un avânt considerabil către conversiune: cine mă întâlneă pe stradă și oriunde îmi zicea: dar când ai să faci conversiune? Părea că acea conversiune aveă să facă să dispară toate datoriile publice.

Atunci am cugetat, am luat condeiul și am zis: să convertim; dar cum să convertim? Ca să convertim trebuie să plătim, și ca să plătim trebuie să găsim bani; gășind bani trebuie să plătim dobânzi etc. Făcând calcule pe hârtie am văzut că nu câștigăm absolut nimic, nu realizăm nici un beneficiu din această conversiune. De ce? Pentru că renta noastră de 4⁰/₀ astă toamnă se cotă cu 82¹/₂ pe când astăzi este de 87, iar cele cu 5⁰/₀ erau cu 96 sau cu 97 și făcând conversiunea fără a aveă un câștig nu făceam decât să șicanăm pe detentori.

Prin urmare atunci eră ceva îndoială și nu credeam că s'ar fi putut găsi cinevă care să procedă la o asemenea operațiune, căci detentorilor de acțiuni nu le place să fie jenați, ei au titlurile lor și le place să-și taie cupoanele regulat din 6 luni în 6 luni de zile, și să-și încaseze veniturile.

Ei bine, ca să proced la o asemenea operațiune, trebuia să am beneficiul real și de aceea nu am venit cu conversiunea decât numai când am crezut că se poate realiză un beneficiu real, când am văzut că cursul efectelor noastre de Stat crește și că astfel este posibil de a realiză un adevărat beneficiu.

Iată pentru ce am întârziat.

Acum să vedem de când cursurile acestea cele cu 4⁰/₀ au ajuns la 87 și cele de 5⁰/₀ al pari, de o lună, două de zile.

Până acum o lună titlurile noastre de 4⁰/₀ erau la 84 și 85 și când am văzut că ele se urcă la 87 și cele de cinci la sută merg al pari, atunci mi-am zis: Aici este un mijloc de a operă o conversiune realizând un adevărat beneficiu pentru Stat.

Acum, d-lor, vin la întrebarea ce mi se pune că de ce nu fixăm de pe acum împreună cu Camera un singur titlu de 4⁰/₀ și un preț minimum de emisiune? Voiu aveà onoarea să vă spun motivele pentru cari nu fac aceasta, cu toate că sunt convins că chiar dacă ași acceptă ambele aceste propuneri totuși d-l Palladi nu ar votă această lege.

Vă mărturisesc, d-lor, că pentru titlul de 4⁰/₀ nu numai ași aveà cea mai mică dificultate de făcut, dar încă l-ași primi cu mulțumire: fiindcă precum spuneam și în secțiuni d-lui Palladi, când făcea această propunere, eu am fost cel dintâiu care am avut curagiul a prezentă Europăi creditul nostru cu acest titlu de 4⁰/₀ și încercarea aceea a avut deplin succes precum cred că va aveà și această conversiune de acum, tot cu același titlu de 4⁰/₀.

Prin urmare vedeți bine că eu țin la titlul acesta, pentrucă am zis-o și o zic și astăzi, că acesta trebuie să fie pentru noi titlul normal de aci înainte, până când va veni altcineva care să mă detroneze cu un titlu de 3⁰/₀, până atunci însă eu sușțin pe cel de 4⁰/₀, căci cred că aceasta este astăzi adevărata măsură a creditului nostru, atât în țară cât și în piețele din străinătate.

De aceea eu ași primi să figureze numai acest titlu în lege, dar sunt dator să vă spun că având numai un singur titlu, ministrul de finanțe s'ar află oarecum dezarmaț, nu în fața detentorilor acelor titluri cari au a se converti, dar în fața celui alt public la care s'ar adresă.

Cu toate acestea eu sper că conversiunea se va face cu 4⁰/₀ și aceasta nu o zic pentru mine personal, ci pentru oricare ar fi ministru de finanțe însărcinat cu această operațiune.

Acum vin la cestiunea fixărei unui minimum.

D-lor, astăzi renta noastră 4⁰/₀ este cotață cu 87.

La noi aci cota este după uzurile adoptate în Franța unde ca și la noi în cota unui titlu nu se cuprinde și procentele, la noi nu se face socoteala zilelor trecute ale cuponului cum se face

în Germania, la noi când se negociază un efect el se plătește în întregul lui împreună cu cuponul care poate să fie plătit chiar după trei, patru zile. Așa fiind d-lor, vă întreb care ar putea să fie minimum pe care mi l-ați fixat acum d-voastră?

O voce : 84 sau 85 la sută.

Eu rog pe d-nii stenografi să consemneze în procesul verbal această declarațiune a d-lor întrerupători, pentru că aceasta are însemnătatea sa.

Cursul de 85 când e vorba de 5, 6 sute de mii de lei, de un milion sau două milioane, este posibil, să se mențină, dar când e vorba să dați deodată două sute și mai bine de milioane, la cât voește d. Palladi să fixeze acel minimum?

Eu cred că ori câtă încredere să aibă cineva în situațiune, nu va putea indica alt curs decât 83 fiind astăzi cursul 85.

Fac apel la d. Vernescu să spună dacă n'am fost destul de curajos când zic eu 83. Știți ce ați face cu aceasta? Ați face lucrul următor, că, dacă, prin excepțiune, având în vedere desvoltarea creditului nostru, având în vedere pletora de bani ce e în Europa și siguranța lumii întregi că nu vom avea războiu, dacă cursurile vor merge și mai departe, vom fi înținuți legați...

Onor. d-le Brătianu, vă rog să nu râdeți de acest argument, căci capitaliști cari dețin bani știu ce fac; ei vor putea să ne răspundă: de oarece Camera a indicat 83, noi nu putem să vă dăm mai mult; noi la rândul nostru am zice că nu putem da mai ieftin decât 84, așa încât n'am face alt decât să ne pierdem timpul, fără a realiza nimic. În orice caz, întreb: dacă s'a ridicat cursul la 88? am dreptul să emit cu 83 (sgomot). Prin urmare ce ați câștigat? Afară numai dacă vă temeți că fiind cursul 85 eu am să dau cu 75 și știți că nu pot da cu 75, căci atunci n'ajunge suma... (ilaritate).

Nu e deci nici o utilitate practică în a se fixa un minimum.

Dar onor. d. Palladi mi-a mai zis: lasă-ne în pace deocamdată; du-te acasă, studiază cestiunea, meditează bine, și la toamnă, nu să vii cu convențiunea ca să facem noi ratificarea, dar să vii cu un proiect de lege studiat, și să iei răspunderea emisiunii.

Vă să zică să iau răspunderea cursului emisiunii? Adică, să vă spun eu: iată cursul cu care voi emite și sunt si-

gur că voi emite? Dar bine D-lor, aceasta nu o poate pre-
tinde nimeni.

D. G. *Palladi*: Recunosc și eu că nu, dar n'am zis așa.

D. M. *Germani*: Totul se reduce la cestiunea de încre-
dere sau neîncredere în guvern, ca să-i dați facultatea de a
încheia o convențiune, având autorizarea d-voastră de a plăti
cu anticipațiune o datorie a Statului. Aceasta e adevărat au-
torizare ce ne-o dă legea, căci nu putem să plătim cu antici-
pațiune fără învoirea D-voastră.

Cred D-lor în urma celor ce avui onoare a vă spune, că
nu mai am nimic de adăogat, D-voastră sunteți luminați și
veți vota așa cum veți crede că e mai bine.¹⁾

Legea votându-se Ministrul finanțelor a intrat în tratări
cu diferite casse din străinătate și a primit oferte din partea
a trei Sindicate.

Propunerile lor au fost următoarele:

1) Propunerea făcută prin Cassa de bancă Mendelssohn
& C-ie din Berlin. Bazele acestei propuneri erau următoarele:

a) Guvernul român creă o rentă amortizabilă 4% în
aur, pentru un capital nominal de Lei 274.000.000 cu aproxi-
mațiune. Dobânzile titlurilor ar fi fost plătibile pe se-
mestre, iar amortizarea s'ar fi efectuat în 33 ani prin tragere
la sorți, Guvernul obligându-se a nu converti acest împrumut
până la 1 Ianuarie 1900;

b) Plata dobânzilor și a titlurilor eșite la sorți să se facă
în Berlin de cassele contractante, iar în celelalte piețe ger-
mane și în Paris prin intermediul bancherilor recomandați
de Sindicat. În Germania plata se făcea pe cursul de 81 mărci
suta de lei; iar drept remunerațiune a bancherilor pentru
acest serviciu, guvernul să le bonifice o comisiune de 1/8%;

c) Cupoanele și Obligațiunile împrumutului trebuiau să
fie scutite de orice impozit;

d) Produsul împrumutului să fie destinat exclusiv la con-
versiune și la plata prin anticipațiune a Obligațiunilor 6%
câi ferate;

e) Să se ofere mai întâi detentorilor de Obligațiuni 6%
schimbul contra titluri de 4% pe cursul de 85,47% sau
drept 100 lei în Obligațiuni 6% purtând cuponul de 1 la-

1) Ședința Adunării Deputaților dela 7 Iunie 1890.

nuarie 1891 să se ofere lei 117 în titluri de rentă 4⁰/₀ purtând cuponul cu aceeași scadență de 1 Ianuarie 1891;

f) Din totalul capitalului nominal de rentă 4⁰/₀ amortibilă ce s'ar fi emis și cari ar fi rămas eventual disponibil din faptul ne reprezentării la schimb a tuturor Obligațiunilor 6⁰/₀ aflate în circulațiune, sindicatul se angajia a lua ferm un capital nominal de 50.000.000 lei, tot pe cursul de 85,47⁰/₀. Produsul acestui capital nominal s'ar fi întrebuințat la plata prin anticipațiune a unei sume corespunzătoare în Obligațiuni 6⁰/₀.

g) Dacă și după întrebuințarea produsului acestor 50.000.000 lei capital nominal, tot ar mai fi rămas disponibil un capital nominal în titluri de rentă 4⁰/₀ și prin urmare dacă încă ar mai fi fost în circulațiune Obligațiuni 6⁰/₀ sindicatul își rezervă dreptul de opțiune asupra restului rămas disponibil tot cu prețul de 85,47⁰/₀. Acest drept de opțiune ar fi încetat la 15 Aprilie 1891 și nu s'ar fi putut exercita pentru sume mai mici de 15.000.000 lei. În proporțiune cu opțiunile făcute, Guvernul ar fi denunțat plata unor sume corespunzătoare în Obligațiuni 6⁰/₀;

h) Sindicatul își rezervă dreptul a deschide o subscripțiune publică în numerar pentru procurarea capitalului necesar la plata Obligațiunilor 6⁰/₀. Prețul de subscripțiune ar fi fost cel puțin cu $\frac{1}{2}$ la sută mai superior prețului fixat pentru preschimbarea Obligațiunilor 6⁰/₀ în titluri de rentă 4⁰/₀ adică cursul de 85,47⁰/₀;

i) Pentru acoperirea cheltuelilor de conversiune, sindicatul cerea a i se acordă :

Lei 350.000,— drept cheltueli de publicitate;

Lei 1.371.000,— sau $\frac{1}{2}$ ⁰/₀ asupra capitalului nominal al titlurilor de rentă 4⁰/₀ ce s'ar fi emis, drept cheltueli de guichet (Comisioane, etc.);

Lei 1.000.000,— sau 2⁰/₀ asupra capitalului nominal de 50.000.000 lei, ce sindicatul se angajia a lua în mod ferm;

Lei 550.000 drept cheltueli pentru timbru german

Lei 3.271.000,— Total.

j) Cheltuelile pentru confecționarea titlurilor atât provizorii cât și definitive rămâneau în sarcina guvernului, pre-

cum și cheltueli pentru remiterea titlurilor la Berlin. Aceste cheltueli erau evaluate la aproape 200.000 lei;

k) Convențiunea definitivă nu intră în vigoare decât după obținerea cotei la bursa din Berlin pentru noul împrumut de 4⁰/₀.

2) Propunerea făcută prin Cassa Dresdner-Bank din Berlin. Sindicatul reprezentat prin această Cassă de bancă oferă:

a) De a lua ferm împrumutul de 4⁰/₀ în rentă amortizabilă ce Guvernul urmărește să emite pentru conversiune și eventual pentru plata prin anticipațiune a Obligațiunilor 6⁰/₀;

b) Împrumutul ar fi fost cu totul scutit de orice impozit român (capital și dobânzi), iar titlurile ar fi purtat cuponul de 1 Iulie 1891. Capitalul era amortizabil în 33 ani prin trageri la sorți semestriale după un tablou de amortizmenț ce se va fi prezentat de Guvern. Atât cuponul cât și capitalul tras la sorți trebuia să fie plătibile pe cursul fix de 81 mărci drept 100 lei;

c) Băncile contractante se angajau a plăti Guvernului prețul de mărci 87¹/₂ pentru Lei 125 capital nominal renta 4⁰/₀ amortizabilă și se obligau de a oferi titlurile 4⁰/₀ detentorilor de Obligațiuni 6⁰/₀ pe acelaș curs de mărci 87¹/₂ pentru lei 125 capital nominal. Se mai obligă încă a primi aceste Obligațiuni pe cursul de 102⁰/₀ cuponul de 1 Ianuarie 1891 rămânând în favorul detentorilor;

d) Bonificarea de 2⁰/₀ ce se făcea detentorilor de obligațiuni 6⁰/₀ era în sarcina sindicatului. Tot în sarcina Sindicatului erau și toate cheltuelile de publicitate, de obținerea cotei la diferitele burse, acelea pentru timbru german și în fine orice alte cheltueli ale emisiunii;

e) Guvernul român bonifică sindicatului:

3¹/₄⁰/₀ asupra valorii nominale a împrumutului de 4⁰/₀;
1¹/₈⁰/₀ pentru serviciul plăței cupoanelor și a titlurilor eșite la sorți.

De asemenea rămâne în sarcina Guvernului cheltuelile de confecționare a titlurilor provizorii și definitive, precum și remiterea lor franco la Berlin;

f) Împrumutul nou 4⁰/₀ nu se putea converti în timp de 10 ani. Serviciul cuponului și al amortimentului urmărește să se

face în Germania prin cassele de bancă contractante și în Paris prin alte casse ce s'ar fi desemnat în urmă;

g) Băncile contractante erau obligate a face demersurile necesare pentru obținerea cotei la bursa din Berlin a noului împrumut. Guvernul nu va putea însă denunța plata Obligațiunilor 6% decât după obținerea acelei cote. În caz când cota nu s'ar fi putut obține pentru noul împrumut, denunțarea obligațiunilor 6% nu se putea face decât la o epocă mai depărtată, ce s'ar fi determinat în comun acord între guvern și sindicat.

Totuși însă guvernul român se bucură încă dela 1 Ianuarie 1891 de avantajile ce se va decurge pentru dânsul din faptul conversiunii și Băncile contractante erau obligate în asemenea caz, de a vărsa tezaurului român contravaloarea mijlociei anuale a economiei ce ar fi rezultat pentru dânsul din faptul conversiunii, sau lei 315.000 pe trimestru.

3) Propunerea făcută prin cassa de bancă Disconto-Gesellschaft din Berlin, Sindicatul prezintă prin această casă de bancă s'a oferit:

a) De a lua ferm dela guvernul român împrumutul de 4% în titluri de rentă pentru un capital nominal de 274.700.000 lei pe cursul de 85,25% sau mărci 222.507.000 socotite a 81 mărci suta de lei.

Din produsul împrumutului urmează a se deduce 1% din capitalul nominal, drept cheltueli de publicitate, de cotă, de timbru german, de curtagiu și în fine drept orice alte cheltueli ocazionate prin faptul conversiunii sau al plăței cu anticipare a obligațiunilor 6%;

b) Imprumutul cel nou nu se va putea converti în timp de 10 ani. Capitalul și dobânzile vor fi scutite de orice timbru sau impozit român;

c) Amortizarea împrumutului se va face în 33 ani prin trageri la sorți semestriale, conform unui tablou ce se va întocmi de Ministerul finanțelor. Plata titlurilor și a cupoanelor se va face în străinătate prin cassele de bancă contractante. În Germania plata se va face pe cursul fix de 81 mărci suta de franci.

Guvernul va bonifica Casselor de bancă plătitoare o comisiune de $\frac{1}{8}\%$ asupra sumelor plătite;

d) Sindicatul va oferi dententorilor de Obligațiuni 6% noile titluri de rentă 4% pe cursul maximum de $87\frac{1}{2}$ mărci pentru lei 125; iar Obligațiunile 6% se vor primi pe cursul de 102% cuponul de 1 Ianuarie 1891 al obligațiunilor 6% rămânând al dententorilor.

e) Guvernul român nu va putea face până la 19 Septembrie (1 Octombrie 1891) nici o nouă emisiune de fonduri de Stat române decât în urma unei prealabile înțelegeri cu sindicatul. Se face însă excepțiune pentru un împrumut interior de 30—40 milioane lei efectiv pe care Guvernul îl va putea face după finele lui Ianuarie stil nou, și pentru renta 4% ce va trebui să emită în scopul de a-și procura capitalul necesar la conversiunea eventuală a Obligațiunilor 6% menționate în articolul 2 din legea dela 16/28 Iunie 1890. Se exceptează de asemenea cazurile de forță majoră, etc.

f) Sindicatul se obligă a face schimbul Obligațiunilor 6% care se vor prezenta la conversiune, fără ca Ministerul să aibă a suportă vre-o cheltuială sau vre un comision. Sindicatul se mai obligă a plăti și titlurile cari nu se vor prezenta la conversiune. În schimbul acestui serviciu, Ministerul va plăti o comisiune de $\frac{1}{4}\%$ în conformitate cu art. 4 din **convențiunea dela 2 Octombrie 1879 stil nou** și cu art. 16 din convențiunea de rescumpărare a Căilor ferate române. Acest comision însă, în nici un caz, nu va trece peste suma de 275.000 lei;

g) Sindicatul își rezervă dreptul de a face să participe la această operațiune și banca de Paris et des Pays Bas din Paris, precum și alte instituțiuni de credit și casse de bancă din Paris.

Acestea sunt principalele condițiuni ale ofertelor primite din partea celor trei syndicate formate în vederea efectuării operațiunei de conversiune a Obligațiunilor noastre 6% Căi ferate. Examinând și comparând partea curat bănească, independent de sistema propusă pentru facerea operațiunei, constatăm că :

a) În ce privește pe Stat, Capitalul efectiv necesar a se procura este, după propunerea Mendelssohn, de lei 234.431.000 și anume :

Lei 230.960.000 pentru conversiunea sau rambursarea Obligațiunilor actuale 6 0/0,

Lei 3.271.000 cheltueli reclamate de sindicat,

Lei 200.000 cheltueli necesare pentru confecționarea titlurilor noului împrumut, rămase în sarcina guvernului și altele.

Lei 234.431.000, cari pe cursul propus de 85,47 0/0 sau 117 în titluri de rentă 4 0/0 drept 100 efectiv, ar fi reclamat emisiunea unui capital nominal de Lei 274.286.000;

b) Propunerea Cassei Dresdner-Bank ar fi necesitat un capital efectiv de lei 240.077.000, însă,

Lei 230.960.000, pentru conversiunea sau rambursarea Obligațiunilor actuale 6 0/0,

Lei 8.917.000, cheltueli de 3 1/4 0/0 reclamate de Sindicat asupra capitalului nominal de emis în titluri 4 0/0,

Lei 200.000 cheltueli pentru confecționarea titlurilor 4 0/0 și altele.

Lei 240.077.000, cari pe cursul propus de 87 1/2 drept 100 ar fi reclamat în cifre rotunde un capital nominal de lei 274.375.000;

c) Iar după propunerea făcută prin cassa Disconto-Gesellschaft, se cere procurarea unui capital efectiv de lei 233.903.000 și anume:

Lei 230.960.000 pentru conversiunea sau rambursarea Obligațiunilor actuale 6 0/0,

Lei 2.743.000 comision de 1 0/0 asupra capitalului nominal ce urmează a se emite în titluri de rentă 4 0/0 amortizabilă,

Lei 200.000 cheltueli pentru confecționarea titlurilor noului împrumut și altele.

Lei 233.903.000 total. Acest capital efectiv pe cursul propus de 85,25 0/0 reclamă un capital nominal de lei 274.375.000.

Prin urmare, propunerea Cassei Disconto-Gesellschaft eră pentru Guvern echivalentă cu aceea a lui Dresdner-Bank și amândouă erau mai puțin avantajoase decât aceea a Cassei Mendelssohn et C-rie, întrucât, după oferta acestei din urmă casse capitalul nominal de emis eră de Lei 274.286.000,

pe când, după propunerea celorlalte două case, urmă a se emite un capital nominal de lei 274.375.000.

În ce privește situațiunea ce se creă detentorilor de Obligațiuni 6% Cassa Mendelssohn' se obligă a oferi, drept 100 lei în Obligațiuni 6% lei 117 în titluri de rentă 4% ceea ce revine la cursul de 85,47%. Cassa Mendelssohn, propune însă a se emite titlurile 4% cu cuponul de 1 Ianuarie 1891 pe care să-l dea în schimbul cuponului de 1 Ianuarie 1891 al Obligațiunilor 6%; or, acest cupon fiind de 3 lei pentru suta pe semestru, iar cuponul nouilor titluri 4% fiind de 2 lei pe semestru, detentorii ar fi pierdut 1 leu la sută, ceea ce echivală cu predarea titlurilor de 4% pe cursul de 86,47%. După acest curs, un titlu de rentă amortibilă 4% de 500 lei valora efectiv lei 432,35.

După propunerea Sindicatului reprezentat prin Dresdner-Bank precum și după aceea făcută de sindicatul reprezentat prin Disconto-Gesellschaft, se oferă detentorilor de Obligațiuni 6%, titlurile noului împrumut român pe cursul de mărci 87,50 drept lei 125 capital nominal, li se mai acordă o bonificațiune de 2%, căci obligațiunile 6% se primea pe cursul de 102% și li se lasă și folosința cuponului de 1 Ianuarie 1891. Prin urmare, o Obligațiune 6% de 500 lei sau mărci 400 se primă la schimb drept mărci 408, cari transformați în lei, pe cursul de 81 mărci drept 100 lei, valorează lei 503 bani 70. Iar un titlu de 500 lei rentă 4% valorează pe cursul de mărci $87\frac{1}{2}$ drept 125 lei, mărci 350 sau efectiv lei 432 bani 10, socotite 81 mărci drept 100 lei.

În ce privește partea bănească, propunerea Cassei Mendelssohn, eră mai avantajoasă pentru Statul român decât acelea făcute de celelalte două syndicate, și în privința situațiunei ce se creă detentorilor de Obligațiuni 6% nu se depărtă decât foarte puțin de acelea ale Casselor Dresdner-Bank și Disconto-Gesellschaft. Sistemul însă ce propune pentru realizarea operațiunei de conversiune eră nesigur și ar fi putut produce pentru Stat o situațiune păgubitoare creditului și finanțelor sale.

În adevăr Sindicatul propune ca guvernul să nu denunțe de o cam dată Obligațiunile 6%, ci să facă mai întâi o conversiune facultativă, rezervându-și dreptul de a face denunțarea numai pentru Obligațiunile 6%, cari nu se vor fi pre-

zentat la conversiune și numai pentru o parte din ele, de oarece sindicatul nu se angajează a procura Statului întreg capitalul necesar întru aceasta, ci numai echivalentul unui capital nominal Lei 50.000.000, iar pentru restul Obligațiilor 6% ele ar fi rămas în circulațiune, până când Sindicatul ar uză de dreptul de opțiune ce-și rezervă asupra titlurilor de rentă 4% amortibilă ce nu au fost încă plasate, opțiunea al cărui termen eră fixat în Aprilie 1891. Prin urmare, dacă din cele 230.960.000 lei Obligațiuni 6% chemate la conversiune, nu s'ar fi prezentat, de exemplu, decât 130.000.000 lei la conversiune, ar mai fi rămas în circulațiune încă 100.000.000 din cari nu s'ar fi putut denunța și plăti decât vre-o 43.000.000 lei, cât adică ar fi produs cele 50.000.000 lei în titluri 4% luate ferm de sindicat. Celelalte 57.000.000 lei, ar fi rămas în circulațiune încă până la Aprilie 1891, presupunând că la acea dată Sindicatul ar fi uzat de opțiunea ce-și rezervă și procura capitalul necesar și pentru plata lor. Iar în cazul când opțiunea nu s'ar fi exercitat, Guvernul ar fi trebuit să facă apel la alte casse de bancă, cari i-ar fi procurat, poate în condițiuni foarte desavantajoase, capitalul necesar pentru a ieși din situațiunea creată prin faptul nereușitei operațiuni de conversiune, în sistemul propus de Cassa Mendelssohn et C-nie.

Pe lângă aceasta, convențiunea ce s'ar fi încheiat cu numita Cassă nu ar fi fost valabilă decât numai în cazul când s'ar fi putut obține cota bursei din Berlin, pentru noul împrumut 4% român. Guvernul nu se îndoia de obținerea cotei la bursa din Berlin, în tot cazul însă, a crezut că nu eră bine a subordona executarea convențiunei, ce s'ar fi încheiat, primirei sau neprimirei la cota bursei din Berlin a noului nostru titlu de 4%.

Pentru aceste considerente, Guvernul nu a putut să primească oferta sindicatului reprezentat prin Cassa Mendelssohn et C-nie din Berlin și astfel a înlăturat-o.

De altminteri, și în ce privește partea bănească, am arătat că eră mai puțin avantajoasă pentru detentori, decât aceia din propunerile celorlalte două syndicate, iar pentru Stat, deși puțin mai avantajoase, însă ea nu diferea în definitiv decât cu neînsemnatul capital nominal de lei 89.000.

Celelalte două oferte au fost făcute în acelaș sistem, con-

sistând în a denunța mai întâi plata tuturor Obligațiunilor 6⁰/₀, și a oferii apoi detentorilor, sau schimbul lor în contra de titluri de rentă 4⁰/₀ amortizabilă, sau plata lor în numerar. Amândouă syndicatele propuneau guvernului, după cum am arătat, a lua asupra-le întreg împrumutul și amândouă oferiau detentorilor absolut aceleași avantagii. Iar pentru obligațiunile 6⁰/₀, cari nu se prezentau la conversiune, și din o parte și din alta, se puneă la dispozițiunea guvernului toate fondurile necesare pentru plata lor în numerar.

Pentru tezaurul român, propunerea Dresdner-Bank, eră identică cu aceea a lui Disconto-Gesellschaft, căci și una și alta reclamau emisiunea unui capital nominal de lei 274.375.000 în titluri de rentă 4⁰/₀ amortizabilă. Disconto-Gesellschaft, cerea însă ca pentru Obligațiunile 6⁰/₀ ce se vor plăti în numerar, să i se bonifice o comisiune de $\frac{1}{4}$ ⁰/₀ în limita unei cifre de 275.000 lei, comisiune prevăzută de art. 4 al convențiunei din 2 Octomvrie 1879 st. nou.

Art. 4 din acea convențiune, precum și art. 16 din convențiunea de răscumpărare a căilor ferate române, stipulează în mod expres, că numita cassă va face exclusiv în străinătate plata dobânzilor și a capitalului Obligațiunilor 6⁰/₀ în schimbul unui comision de $\frac{1}{4}$ ⁰/₀ asupra plăților efectuate. Dacă conversiunea nu s'ar fi făcut, și prin urmare dacă s'ar fi urmat cu plata anuităților conform tablei de amortizare alcătuită în 1880, acea cassă de bancă ar fi perceput suma de lei 1.377.500, repărțită în 33 ani; iar asupra capitalului de Lei 230.960.000 care astăzi mai este în circulațiune, în caz de denunțare, acel comision de $\frac{1}{4}$ ⁰/₀ reprezintă suma de lei 577.400, pe care Ministerul ar fi fost nevoit a o plăti, în cazul când operațiunea de conversiune s'ar fi făcut prin alt syndicat.

Pretențiunea dar pentru plata sumei de lei 275.000, eră întemeiată, și tot aceasta eră și ideia celui alt syndicat, întrucât presimțind legitimitatea pretențiunilor Casselor contractante din 1879 de a li se păstră intacte drepturile prevăzute prin convențiunea financiară din acel an, a prevăzut în oferta lui că este gata a renunța la dreptul exclusiv de a face serviciul anuităților noilor titluri de rentă 4⁰/₀ în cazul când Guvernul ar avea oarecari obligațiuni de respectat în virtute de convențiuni anterioare. Prin urmare, chiar de ar fi

să se plătească Cassei Disconto-Gesellschaft comisionul de $1/4 \text{ ‰}$ în sumă de lei 275.000 oferta ei tot nu era mai puțin avantajoasă, întrucât, în cazul când conversiunea nu s'ar fi făcut printr'însa, ea ar fi avut dreptul de a pretinde ca plata capitalului denunțat să se facă printr'însa, și atunci Ministerul ar fi fost ținut să-i plătească 577.400 lei, în loc de maximum 275.000 lei.

Această Cassă apoi a făcut și în 1880 emisiunea Obligațiilor 6 ‰ și era un îndemn mai mult pentru detentorii acestor Obligațiuni, să vină să le preschimbe în titluri de 4 ‰ , văzând afacerea conversiunei condusă de aceiași Cassă, care acum 10 ani a plasat valorile a căror convertire se cere acum. Operațiunea de conversiune avea un succes complet, atunci când totalitatea sau aproape totalitatea Obligațiilor chemate la conversiune se prezentă la preschimbare, și pentru atingerea acestui scop, merit a ridica și întemeia încă și mai bine creditul Statului nostru, Guvernul a dat preferință ofertei Sindicatului Disconto-Gesellschaft.

De altmintrelea propunerea sindicatului Dresdner-Bank, prezintă o condițiune absolut inadmisibilă, și anume aceea cuprinsă și în propunerea Cassei Mendelssohn, ca Guvernul să nu poată face denunțarea Obligațiilor 6 ‰ decât după obținerea cotei la bursa din Berlin. În cazul când cota nu s'ar fi putut obține pentru noul împrumut, sindicatul cerea ca denunțarea Obligațiilor să nu se facă decât la o epocă mai depărtată, care se va determina în comun acord de Guvern și sindicat.

Și deși sindicatul se obligă, chiar în cazul neexecutării convențiunei, să verse pe fiecare an mijlocia anuală a economiei ce va rezulta pentru Stat din conversiune și în conformitate cu tabloul de amortisment ce s'ar fi întocmit de Guvern, chiar dela 1 Ianuarie 1891, Guvernul a crezut însă că Statul nu trebuie să se preteze la asemenea combinațiuni. Căci chiar dacă, în definitiv, după un timp oarecare s'ar fi ajuns la facerea conversiunei, nu e mai puțin adevărat că s'ar fi creat Statului o situațiune neregulată, situațiune care ar fi putut să periclitizeze temeinicia creditului de care se bucură.

În afară de aceasta, subordonarea executării convențiunei faptului admiterii noului împrumut la cota Bursei din Berlin și ipoteza numai că s'ar fi putut refuza admiterea cotei,

ar fi creat o stare de nesiguranță prejudiciabilă pentru Stat.

În fine, o altă considerațiune care a militat în favorul propunerii făcută de Cassa Disconto-Gesellschaft, este că acest sindicat și-a rezervat dreptul de a face să participe la această operațiune și Casse de bănci din Paris. Importanța acestui fapt este netăgăduită pentru plasarea titlului nostru 4⁰/₀ care, în curând, sperăm că va deveni tipul normal al datoriei noastre publice.

În cât privește prețul de 84,25 net cu care s'a cedat sindicatului cele 274.375.000 lei capital nominal rentă 4⁰/₀ amortizabilă, el pare a nu fi în concordanță cu cursul de atunci al rentei noastre 4⁰/₀, care se ridicase până la 89⁰/₀. Dacă ar fi fost cestiunea numai de un împrumut, negreșit că prețul convenit de 84,25⁰/₀ net, nu ar fi fost acceptabil. Scopul însă ce s'a urmărit prin această operațiune a fost conversiunea Obligațiunilor 6⁰/₀ și prin urmare trebuiau făcute detentorilor toate avantajile posibile pentru ca să prezinte la conversiune Obligațiunile lor. Nu trebuiește perdut din vedere că orice beneficiu mai mare ce s'ar fi obținut pentru Stat, ar fi tras după sine o îngreunare a condițiunilor pentru detentori, ceea ce nu eră în interesul conversiunei.

Pe baza tuturor acestor considerațiuni, Consiliul de Miniștri, prin Jurnalul cu No. 3 din 3 Septembrie 1890, a admis oferta sindicatului reprezentat prin Disconto-Gesellschaft din Berlin și la 15/27 Septembrie 1890 Ministerul a și încheiat cu acel sindicat convențiunea definitivă, pentru emisiunea unui împrumut de Lei 274.375.000 în titluri de rentă 4⁰/₀ amortizabilă, pe bazele coprînse în ofertă.

Convențiunea a fost semnată mai întâi de Ministrul finanțelor, deoparte, de altă parte, de Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft și d. S. Bleichröder din Berlin, de d-nii M. A. Rothschild et Fii din Francfort p/M. și de Banca Națională a României. În urmă însă ea a mai fost semnată și de următoarele Casse de Bancă din Paris: Banque de Paris et des Pays-Bas, Heine et Comp., L. et R. Cahen d'Anvers et Comp., Société générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France, Société générale de Crédit industriel et Commercial, Banque impériale Otomane, Credit Lyonnais, Comptoir National d'Es-

compte de Paris, care toate au primit o participațiune în această operațiune.

La 5/17 Septemvrie 1890 Ministrul de finanțe a semnat publicațiunea pentru denunțarea și plata cu anticipațiune a Obligațiunilor 6⁰/₀ în sumă de Lei 230.960.000 cari se mai aflau în circulațiune; în aceeași zi a înaintat la Berlin prospectul noului împrumut de 274.375.000 lei, arătând că acest împrumut este destinat la convertire și la plata cu anticipațiune a Obligațiunilor 6⁰/₀, indicând cursurile cu cari se vor emite noile titluri și prețul cu cari se vor primi Obligațiunile 6⁰/₀.

Pe baza acestui prospect și a publicațiunei de denunțare obținându-se și cota la bursa din Berlin pentru noile titluri de rentă amortibilă, sindicatul a deschis subscripțiunea publică pentru conversiune, în zilele de 27 Septemvrie st. nou până la 8 Octomvrie st. nou inclusiv și pentru subscripțiunea în numerar în ziua de 8 Octomvrie st. nou.

Subscripțiunea a avut loc:

În București, la Banca Națională a României și la sucursalele sale din Iași, Galați, Brăila și Craiova;

În Berlin, la Direcțiunea Disconto-Gesellschaft și la Cassa de bancă S. Bleichröder;

În Frankfort p./Main la Cassa de bancă M. A. Rothschild și Fii;

În Paris, Bruxelles și Amsterdam, la Banque de Paris et des Pays-Bas și la sucursalele sale;

În Bâle, la Basler Bank-Verein și la Basler Depositen Bank;

În Zürich, la Schweizerischen Kreditanstalt.

Operațiunea a avut un deplin succes. Din 230.960.000 lei, Obligațiuni 6⁰/₀ cari au fost chemate la conversiune, s'au prezentat Lei 186.778.500, adică mai mult de 80⁰/₀, rămânând prin urmare Obligațiuni 6⁰/₀ cari au preferit plata în numerar, pentru suma de 44.181.500 lei. Subscripțiunea în numerar, pentru procurarea sumelor necesare la plata Obligațiunilor 6⁰/₀ neprezentate la conversiune, a acoperit și dânsa de mai multe ori suma cerută.

Suma de 186.778.500 lei convertită s'a scris:

In România	Lei	3.337.500
In Berlin	„	171.102.000
In Frankfort p/M	„	5.863.500
In Paris	„	4.323.000
In Copenhaga	„	1.295.000
In Zürich	„	85.000
In Bâle	„	67.500
In Bruxelles	„	452.500
In Amsterdam	„	252.500
Total	Lei	<u>186.778.500</u>

Decontul împrumutului nou emis în sumă de lei 274.375.000 este următorul:

Lei 274.375.000 capital nominal rentă 4% amortizabilă, pe cursul net de 84,25%	Lei 231.160.937,50
Obligațiuni 6% prezentate la conversiune	Lei 186.778.500
Obligațiuni 6% cari urmează a se plăti în numerar	Lei 44.181.500=Lei 230.960.000,—
	<u>Sold Lei 200.937,50</u>

Nouile titluri de rentă 4% vor fi amortizabile în 33 ani, adică în timpul cât urmas a se amortiza și Obligațiunile 6%. Ele se vor emite în 211.270 bucăți și anume:

82314 bucăți à 500 lei, sau lei	41.157.000
82313 bucăți à 1.000 lei, sau lei	82.313.000
32924 bucăți à 2.500 lei, sau lei	82.310.000
13719 bucăți à 5.000 lei, sau lei	68.595.000
<u>211270 bucăți în val. totală de lei</u>	<u>274.375.000</u>

Plata anuităților, adică a cupoanelor scăzute și a titlurilor eșite la sorți, se va face la 1 Ianuarie st. nou și 1 Iulie st. nou din fiecare an, în România, la Cassele Statului în lei aur; în Berlin la Cassele de Bancă Disconto-Gesellschaft și S. Bleichröder, în mărci, socotite 81 mărci drept 100 lei; în Frankfort p.M. la Cassa de Bancă M. A. Rothschild et Fii, tot în mărci, socotite tot pe cursul de 81 mărci suta de lei și în Paris, în franci, la Banque de Paris et des Pays-Bas.

Pentru plata în străinătate a anuităților, Statul va plăti

Casselor de Bancă o comisiune de $\frac{1}{8}$ 0/0; pentru actualele Obligațiuni 6 0/0 comisiunea ce se plătește bancherilor eră $\frac{1}{4}$ 0/0.

Cupoanele și titlurile eșite la sorți neprezentate la plată în timp de cinci ani dela exigibilitatea lor, se prescriu. Această dispozițiune, care eră prevăzută numai pentru cupoanele Obligațiunilor 6 0/0, am obținut-o și pentru capitalul reprezentat prin titlurile noi de 4 0/0 pentru a se evita în viitor cereri de credite extraordinare, întrucât, după art. 71 din Legea Contabilității generale, creditele bugetare neîntrebuințate în curs de cinci ani, se anulează în mod definitiv.

Pentru a termina, rămâne să arătăm economia ce rezultă pentru Stat din faptul acestei conversiuni. După tabloul de amortisment al Obligațiunilor 6 0/0 Statul va avea să plătească până la a lor definitivă stingere, suma de lei 551.883.200 capital și dobânzi, și anume:

Capital	Lei 230.960.000
Dobânzi	Lei 320.923.200
Total	<u>Lei 551.883.200</u>

Anuitățile Obligațiunilor 6 0/0 nu sunt egale pe fiecare an; după tabloul de amortisment al acestor Obligațiuni, anuitățile sunt mai mici în anii până la 1899, și mai mari dela 1900 pentrucă în acești dintâi 8 ani, Statul mai are să suporte și anuitatea Obligațiunilor 5 0/0 căi ferate, Obligațiuni cari în total se sting în anul 1899. În cifre rotunde, anuitățile Obligațiunilor 6 0/0 și 5 0/0 sunt:

	In anii 1801—1898	In anul 1889	In anii 1900—1923
Pentru Obligațiuni 6 0/0	14.675.000	15.527.000	17.455.000
Pentru Obligațiuni 5 0/0	4.100.000	2.050.000	—
	<u>18.775.000</u>	<u>17.577.000</u>	<u>17.455.000</u>

Pentru noul împrumut 4 0/0, a trebuit ca prin combinațiuni de cifre, pe de o parte, anuitățile să fie mai mici în primii 8 ani, iar pe de altă parte s'a căutat să se egaleze sarcinile tezaurului pentru amândouă seriile de Obligațiuni, cari s'au emis cu ocaziunea răscumpărării Căilor noastre ferate.

Astfel dar s'a combinat tabloul de amortisment, după care, în primii 8 ani, Statul va avea să plătească o anuitate de Lei 12.554.000, în anul al 9-lea o anuitate de Lei 14.604.000,

iar în restul de 24 de ani câte Lei 16.652.500 pe fiecare an. Cu această combinațiune tezaurul a realizat economiile următoare :

In primii 8 ani câte Lei 2.121.000 pe an	
sau în 8 ani	Lei 16.968.000
In al noulea o economie de Lei 923.000	Lei 923.000
Iar restul celorlalți 24 ani câte lei	
803.500 pe an, în 24 ani	Lei 19.284.000
	<u>Total Lei 37.175.000</u>

sau în mijlocie pe fiecare an o economie de aproape 1.130.000 lei.

Totdeodată și sarcinile tezaurului sunt egalate pentru tot timpul de 33 ani, pentru amândouă împrumuturile ce s'au contractat cu ocazia răscumpărării Căilor ferate, căci va avea de plătit :

	In anii 1891—1898	In anul 1899	In anii 1900—1923
Pentru renta 4 0/0 amort.	12.554.000	14.604.000	16.652.000
Pentru Obligațiuni 5 0/0	4.100.000	2.050.000	—
	<u>16.654.000</u>	<u>16.654.000</u>	<u>16.652.000</u>

In rezumat, dar putem constată cu satisfacțiune că conversiunea Obligațiunilor noastre 6 0/0, s'a făcut în condițiuni foarte avantajoase și cu un deplin succes, căci din totalitatea Obligațiunilor chemate la conversiune, mai mult de 80 0/0 au acceptat schimbarea contra noilor titluri 4 0/0, cu toate că Obligațiunile 6 0/0 erau garantate prin o ipotecă specială asupra Căilor ferate și asupra venitului regiei tutunurilor, pe când titlurile 4 0/0, nu au o asemenea garanție specială.

Aceasta dovedește temeinicia creditului de care se bucură Statul român și de încurajarea care i se da, de a păși și mai departe, în timp util, la conversiunea și unei alte părți din datoria noastră publică 1).

Reproducem mai jos în întregime contractul intervenit în această conversiune.

Convențiunea din 15/27 Septembrie 1890 2)

Intre subsemnații, excelența sa ministru de finanțe al României de o parte, și un sindicat, compus din Direcțiunea

1) Expunerea situațiunei Financiare a tezaurului public la 30 Septembrie 1890.

2) Jurnalul Consiliului de Miniștri No. 3 din 3 Septembrie.

Disconto-Gesellschaft, Cassa de bancă S. Bleichröder din Berlin, Cassa de bancă M. A. Rothschild și Fii din Frankfort pe Main, Banca Națională a României din București, de altă parte, s'a convenit ceea ce urmează :

Art. 1. — În virtutea legei din 16/28 Iunie 1890 Guvernul român va proceda la emisiunea unui împrumut în valoare nominală de franci 274.375.000 = mărci 222.243.750 în titluri de rentă 4% amortizabilă din 1890, capital și procente plătitibile în aur.

Art. 2. — Împrumutul de 4% amortizabil în aur din 1890 va fi afectat exclusiv la conversiunea și rambursarea soldului încă în circulație (cu reducerea tragerei de 19 Septembrie 1 Octombrie 1890) cari se ridică la suma de franci 230.960.000 = mărci 184.768.000 capital nominal, al Obligațiunilor de Stat 6% emise în 1880 pentru răscumpărarea Căilor ferate române (Roman-Vârciorova).

Art. 3. — Noul împrumut va fi emis în Obligațiuni la purtător, fiecare de câte 500 franci = mărci 405 :

In 82314 bucăți de	1	Obligațiune
„ 82313 „ „	2	Obligațiuni
„ 32914 „ „	5	„
„ 13719 „ „	10	„

Textul titlurilor va fi redactat în limbele română, franceză, și germană.—Ele vor arăta numele Caselor contractante, cari sunt însărcinate cu serviciul împrumutului. Aceste nume vor vor fi de asemenea imprimare în textul cupoanelor.

Art. 4. — Guvernul român se obligă a nu converti acest împrumut în timp de 10 ani dela ziua promulgării legei menționate la art. 1.

Titlurile și cupoanele acestui împrumut vor fi scutite pentru totdeauna de orice taxe de timbru sau alt impozit român prezent și viitor.

Titlurile vor fi primite, pe valoarea lor nominală, ca garanție, la toate Cassele publice, cupoanele scăzute vor fi primite la aceleași Casse ca numerar.

Art. 5. — Obligațiunile acestui împrumut vor purta dobânda de 4% pe an, asupra capitalului nominal. Dobânzile vor începe a curge dela 19 Septembrie (1 Octombrie) 1890 și se vor plăti pe semestru la 19 Iunie (1 Iulie) și 20 De-

decembrie (1 Ianuarie) din fiecare an. Certificatele provizorii vor avea un cupon de dobânzi trimestriale, plătit la 19 Decembrie (1 Ianuarie) 1891.

Amortismentul acestui împrumut se va efectua al pari (suta în sută) în curs de 33 ani, conform tabloului ce se va stabili de către Ministerul finanțelor, prin trageri la sorți semestriale cari vor avea loc la 20 Martie (1 Aprilie) și la 19 Septembrie (1 Octombrie) din fiecare an, cu începere dela 20 Martie (1 Aprilie) 1891, data fixată pentru prima tragere. Tabloul de amortisment va figura în textul Obligațiunilor.

Obligațiunile eșite la sorți se vor plăti la trei luni după tragere, contra remiterii titlurilor însoțite de talonul lor și de toate cupoanele având scadență după termenul rambursării.

Valoarea cupoanelor lipsă se va deduce din capitalul de rambursat.

Numerile Obligațiunilor eșite la sorți la fiecare tragere vor fi publicate și vor face obiectul unei liste speciale la care se va anexa în detaliu arătare de acele Obligațiuni eșite la sorți la tragerile precedente și cari nu au fost încă prezentate la plată. Aceste publicațiuni se vor face cu cheltueala Guvernului român în România și în străinătate în șase până la 8 jurnale germane, franceze sau altele, după desemnarea sindicatului.

Art. 6. — Serviciul titlurilor, se va efectua, după alegerea detentorilor, la Berlin și la Frankfort pe Main în mărci, la Paris în franci și la București la Cassele Statului în lei aur pe cursul de 500 franci = 405 mărci = 500 lei aur.

Cupoanele scăzute și neprezentate la plată se vor prescrie după trecerea de 5 ani dela data scadenței lor.

Art. 7. — În străinătate serviciul dobânzilor și al amortismentului Obligațiunilor de rentă 4% amortizabilă în aur din 1890 se va efectua exclusiv, La Berlin: La Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft și la d-l S. Bleichröder, la Frankfort pe Main, la d-nii M. A. von Rothschild și Fii la Paris la una sau mai multe bănci pe cari Ministerul de finanțe le va accepta după propunerea sindicatului.

Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft din Berlin, va avea facultatea a efectua, pe contul său și cu riscurile și pericolele sale în Olanda, în Belgia sau pe alte piețe din Germania,

plata cupoanelor și a Obligațiunilor eșite la sorti, ale acestui împrumut.

Decontul acestor plăți cu Guvernul român se va face cași cum ele ar fi fost efectuate la Berlin.

Art. 8. — Guvernul român se obligă a emite în Germania și în Franța fondurile necesare pentru acest serviciu cu cinci sprezece zile înainte de fiecare scadență. Aceste remisiuni se vor face în mărci Direcțiunei der Disconto-Gesellschaft pentru serviciul în Germania și în franci pentru serviciul în Franța, la banca sau la una din Băncile însărcinate cu acest serviciu.

Guvernul român va fi încunoștințat de Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft cu două luni înainte de fiecare scadență despre proporțiunea remiselor de făcut la Berlin și la Paris.

Pentru plata cupoanelor și Obligațiunilor eșite la sorti Guvernul român va bonifica băncilor însărcinate cu acest serviciu un comision de $\frac{1}{8}$ 0/0 asupra valorii sumelor plătite.

Art. 9. — Sindicatul ia ferm și Guvernul român îi cedează franci 274.375.000 = mărci 222.243.750 capital nominal, valoarea totală a rentei române 4 0/0 amortizabilă în aur din 1890 pe cursul de 85,25 0/0 cu deducțiune de 1 0/0 asupra capitalului nominal, pentru acoperirea cheltuelilor de publicațiuni, de cotare pe diferitele piețe, de timbru german, francez sau altele, de curtagiuri și alte drepturi la bursă etc., cu un cuvânt, toate cheltuelile cari, direct sau indirect, ar fi ocazionate prin operațiunile de conversiune, precum cheltuelile subscripțiunei publice în efecte sau în numerar (art. 13) ale vânzării Obligațiunilor noului împrumut în afară de subscripțiune, ale transportului și ale primirei tuturor titlurilor noului împrumut 4 0/0 și ale împrumutului 6 0/0 menționat la art. 2, precum și cheltuelile de rambursarea Obligațiunilor împrumutului 6 0/0 afară de comisionul ce Guvernul român ia asupra și conform art. 15.

Prețul se înțelege în franci și se fixează pentru totalitatea împrumutului la franci 231.160.937,50 neto.

În acelaș timp Sindicatul ia în sarcina sa valoarea totală a dobânzilor acestui împrumut până la 20 Decembrie (1 Ianuarie) 1891, și în acest scop el va pune la dispozițiunea Ministerului de finanțe al României, cu 15 zile înainte de

scadență, suma de franci 2.743.750 valoarea cuponului trimestrial cu scadență la 20 Decembrie (1 Ianuarie) 1891. Cu acest mod Ministerul de finanțe nu va avea să suporte sarcinile noului împrumut 4⁰/₀ decât cu începere dela 20 Decembrie (1 Ianuarie) 1891.

Băncile și Cassele de Bancă prevăzute la art. 7 se însărcinează, fără nici un comision, cu plata sus zisului cupon.

Art. 10. — Ministerul finanțelor va pune, în București, la dispozițiunile Sindicatului, titlurile definitive și certificatele provizorii ale noului împrumut pe măsură ce operațiunile subscripțiunii publice, ale vânzării și ale conversiunii Obligațiunilor 6⁰/₀ menționate la art. 2 ar cere predarea lor.

Cheltuelile de confecționarea titlurilor definitive și a certificatelor provizorii sunt în sarcina guvernului român.

La 19/31 Ianuarie 1891 cel mai târziu, Ministerul de finanțe va avea gata titlurile definitive ale noului împrumut conform art. 3, dacă însă Cassele contractante îi vor da toate delușirile necesare întru aceasta înainte de 3/15 Octombrie 1890.

Art. 11. — Sindicatul va face plata valorii Obligațiunilor 4⁰/₀ luate ferm după art. 9, în Obligațiuni 6⁰/₀ emise în 1880 pentru răscumpărarea drumurilor de fier române (Roman-Vârciorova), precum este menționat mai la vale la art. 17, cu toate acestea, Sindicatul nu va putea prezenta în plată Obligațiuni eșite la sorți la tragerile efectuate deja, precum nici pe acelea ce vor ieși la tragerea dela 19 Septembrie (1 Octombrie) 1890.

Art. 12. — Ministerul de finanțe, care este autorizat prin legea din 16/28 Iunie 1890, va denunța înainte de 19 Septembrie (1 Octombrie) 1890, pentru a fi rambursate la 20 Decembrie (1 Ianuarie) 1891, toate Obligațiunile neeșite încă la sorți ale împrumutului 6⁰/₀ din 1880, exceptându-se acelea cari vor eși la tragerea dela 19 Septembrie (1 Octombrie) 1890. În acest scop se va publica în mod oficial că, cu începere dela 20 Decembrie (1 Ianuarie) 1891, Obligațiunile denunțate ale sus zisului împrumut vor înceta de a mai produce dobânzi și că ele vor fi rambursate la acea dată, pe aceeași valoare și la aceleași Casse, cași acelea desemnate până acum pentru rambursarea Obligațiunilor acestui împrumut eșite la sorți.

Plata cuponului Obligațiunilor 6⁰/₀ din 1880, cu scadența la 20 Decembrie (1 Ianuarie) 1891, rămâne în sarcina Guvernului român.

Art. 13. — Conform art. 4 al legii din 16/28 Iunie 1890, Sindicatul va oferi, pe cale de subscripțiune publică, deținătorilor de Obligațiuni denunțate ale împrumutului 6⁰/₀ din 1880, a le schimba titlurile lor cu noi Obligațiuni 4⁰/₀.

Prețul Obligațiunilor 4⁰/₀ nu se va fixa mai sus de 350 mărci sau 432,10 franci sau lei aur pentru o Obligațiune de 500 franci, și în schimb Obligațiunile 6⁰/₀ vor fi primite pe prețul de 408 mărci sau 503,70 franci sau lei aur pentru o Obligațiune de 500 franci.

Sindicatul se angajează sau a liberă Obligațiuni de 4⁰/₀ cu dobânzi curgătoare dela 20 Decembrie (1 Ianuarie) 1891 în schimbul Obligațiunilor 6⁰/₀ cu aceleași dobânzi, sau a schimba Obligațiunile 4⁰/₀ având cuponul trimestrial cu scadența de 20 Decembrie (1 Ianuarie) 1891, contra Obligațiuni 6⁰/₀ cu cuponul semestrial aceeași scadență, calculându-se interesele asupra celor două valori pe 4⁰/₀ respectiv 6⁰/₀ până la 19/31 Decembrie 1890.

Sindicatul va avea facultatea de a primi, în timpul sau după conversiune, subscripțiuni în numerar, în limitele valorii ce ar rămâne disponibilă prin conversiunile operate.

Prețul noilor Obligațiuni 4⁰/₀ ce s'ar lua prin subscripțiune în numerar sau altfel, se va fixa de Sindicat.

Ministerul finanțelor va investi cu semnătura sa, prospectul subscripțiunilor, întrucât ele se reportă la descrițiunea noilor Obligațiuni 4⁰/₀, conform art. 1—8 din această convențiune.

Art. 14. — Condițiunile ce urmează a se îndeplini de deținători pentru a putea obține rambursarea titlurilor chemate la conversiune, se vor determina de către Ministerul de finanțe, contractanții vor supune la timp, confirmațiunei Ministerului, propunerile lor relative întru aceasta.

Art. 15. — Sindicatul se angajează a efectua, în timp oportun, preschimbarea titlurilor cari s'ar prezintă la conversiune fără ca Ministerul să aibă a suporta vre-o cheltuială sau comision.

Sindicatul se obligă, pe lângă aceasta, a plăti titlurile cari nu s'ar prezintă la conversiune în termenul fixat de către

Sindicat; la Berlin pe cursul de 405 mărci, la Paris pe cursul de 500 franci și la București pe cursul de 500 lei aur, pentru fiecare Obligațiune de 500 franci.

Pentru acest serviciu Guvernul va plăti Casselor Disconto Gesellschaft și Bleichröder din Berlin și băncei din Paris et des Pays-Bas din Paris un comision de $\frac{1}{4}\%$ conform art. 4 al convențiunei din 2 Octombrie 1879 stil nou și art. 16 al convențiunei pentru răscumpărarea Căilor ferate române. Acest comision nu va trece în nici un caz suma de 275.000 franci.

Art. 16. — Pe măsură ce s'ar primì titlurile, atât convertite cât și rambursate ale împrumutului de 6% din 1880, ele vor fi predate Ministerului de finanțe.

Art. 17. — Decontul final al operațiunei se va face precum urmează. În plăta prețului cu care s'a cumpărat noul împrumut, adică franci 231.160.937,50, sindicatul va predă Ministerului de finanțe franci 230.960.000 valoarea nominală în titluri 6% ale împrumutului din 1880, aceste titluri însoțite de taloanele lor respective, și îi va vărsa franci 200.937,50 în numerar.

Sindicatul va predă cu cheltuiala sa la București titlurile sus zisului împrumut, care îi vor fi intrat în urma conversiunei sau a rambursărei, treizeci de zile cel mai târziu după termenul fixat pentru rambursarea lor. (Art. 12).

Art. 18. — După expirarea termenului fixat prin articolul precedent pentru predarea titlurilor, sindicatul va pune la dispozițiunea Ministerului finanțelor în mărci contra valoarea titlurilor cari ar lipsi până la acoperirea totalității Obligațiunilor 6% chemate la rambursare și cari nu s'ar fi prezentat sau depus încă la plată.

Aceste titluri vor fi calculate pe cursul de 405 mărci pentru o Obligațiune de 500 franci. Cu toate acestea, Cassele contractante vor fi ținute a continuă, pe contul și în sarcina guvernului, rambursarea titlurilor chemate la plată și de a efectua această plată ca mai înainte, în condițiunile stabilite în art. 12 și pe cursul de 405 mărci la Berlin, de 500 franci la Paris și de 500 lei la București, pentru fiecare Obligațiune de 500 franci.

Este bine înțeles, că Guvernul nu va avea să suporte absolut nici o cheltuială sau diferență de schimb rezultând din

aceste rambursări, afară de comisionul de $\frac{1}{4}\%$ în limitele prevăzute de art. 15.

Art. 19. — Contractanții participă la prezenta convențiune fără solidaritate între ei și în proporțiunile următoare :

Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft	pentru	47,15 $\%$
Cassa de bancă S. Bleichröder	pentru	35,35 $\%$
Cassa de bancă M. A. v. Rothschild și Fii	pentru	2,50 $\%$
Banca Națională a României	pentru	15,00 $\%$
Total	pentru	100,00 $\%$

Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft și Cassa de bancă S. Bleichröder își rezervă dreptul de a transfera băncii de Paris et des Pays-Bas din Paris și la alte bănci sau Casse de bancă, pe care le va accepta Ministerul de finanțe, o porțiune din partea lor de participațiune. În acest caz Băncile sau Cassele de bancă vor participa la prezenta convențiune în proporțiune cu quota-parte transferată cu drepturile și datoriile aferente. Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft și Cassa S. Bleichröder vor fi descărcate de porțiunea transferată din participația lor.

Art. 20. — Guvernul român nu va proceda până la 19 Septembrie (1 Octombrie) 1891, la nici o emisiune de fonduri de Stat român în aur sau de valori române în aur garantate de Stat, decât în urma unei înțelegeri prealabile cu sindicatul. Se exceptează însă un împrumut interior de 30—40 milioane franci efectiv, care nu va fi emis înainte de finele lui Ianuarie 1891 stil nou, precum și pentru emisiunea titlurilor de rentă 4% , spre a-și procura Guvernul capitalul necesar la conversiunea Obligațiilor de 6% menționate în aliniatul 2 al legii din 16/28 Iunie 1890; asemenea pentru cazuri de forță majoră, cum resbel și alte asemenea calamități.

Art. 21. — Dacă ar surveni oarecari evenimente extraordinare, sindicatul va avea dreptul de a declina executarea acestui contract. Cu toate acestea, această facultate de reziliere nu-i este acordată decât până la publicațiunea oficială a denunțării Obligațiilor 6% din 1880. În caz de reziliere a a angajamentelor sindicatului, prezenta convențiune rămâne nulă și de nul efect.

Art. 22. — Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft este autorizată a corespunde în numele Sindicatului cu guvernul ro-

mân, a regulă cu el contabilitatea și a da chitanțe de sume și de valori.

Art. 23. — Prezenta convențiune este scutită de orice drept de timbru român.

Convențiunea s'a făcut în două exemplare originale, din cari unul pentru guvernul român și altul pentru Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft. Se vor face însă pentru ceilalți contractanți un număr de copii suficiente, cari se vor legaliză de către guvernul român.

București 15/27 Septemvrie 1890

Berlin 18 Septemvrie 1890

MINISTRU de FINANȚE

DIRECȚIUNEA DER DISCONTO GESELLSCHAFT

(s) **M. Germani**

(s) **A. Hansemann** (s) **Erich**

(s) **A. Hansemann** pentru **M. A. von Rothschild** și Fii în virtutea deplinei puteri date.

(s) **S. Bleichröder**

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

p. Guvernator (s) **Anton Carp**

În virtutea art. 19 din prezenta convențiune, Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft și Cassa de Bancă S. Bleichröder, transferă din participațiunile lor părțile următoare :

Băncei de Paris et des Pays-Bas din Paris	9 1/3 0/0
D-lor Heine și Compania din Paris	1 11/21 0/0
D-lor L. & C. Cahen d'Anvers & Comp. din Paris	1 11/21 0/0
Societăței generale pentru favorizarea dezvoltărei Comerțului și industriei în Franța din Paris	1 11/21 0/0
Societăței generale de credit industrial și Comer- cial din Paris	1 11/21 0/0
Băncei imperiale Otomane din Paris	1 11/21 0/0
Creditului Lyonez din Paris	1 11/21 0/0
Contuarului național de scont din Paris	1 11/21 0/0
Total	20 0/0

Sus zisele Casse intră în prezenta convențiune, acceptând aceste participațiuni fără solidaritate între ele, cu drepturile și datoriile aferente.

Ministrul de finanțe al României aprobă acest transfert.

Făcut în trei exemplare, din care unul pentru guvernul

român, al doilea pentru Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft și al treilea pentru Banque de Paris et des Pays-Bas.

Se va face în acelaș timp pentru ceilalți contractanți un număr suficient de copii.¹⁾

București 1/13 Octomvrie 1890

Berlin 2 Octomvrie 1890

MINISTRU de FINANȚE

DIRCȚIUNEA DER DISCONTO GESELSCHAFT

(s) **M. Germani**

(s) **A. Hanseemann** (s) **Erich**

(s) **A. Hanseemann** pentru **M. A. von Rothschild** și Fii în virtutea deplinei puteri date.

(s) **S. Bleichröder**

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

p. Guvernator (s) **Anton Carp**

Situațiunea titlurilor de rentă 4⁰/₀ amortizabilă din 1890 aflate în circulație la 1 Aprilie 1912.

Rentă 4 ⁰ / ₀ 1890	Val. 500	Val. 1000	Val. 2500	Val. 5000	Total	Capital	Interese	Total capital și interese
Titluri emise . . .	82.314	82.313	32.924	13.719	211.270	274.375.000	240.331.650	514.706.650
Titluri amortizate la 31 Martie 1912	35.070	35.069	14.026	5.844	90.009	116.889.000	197.982.140	314.871.140
Titluri în circulație la 1 Aprilie 1912	47.244	47.244	18.898	7.875	121.261	157.486.000	42.349.510	199.835.510

Imprumutul de Lei 45[milioane.

Priur convențiunea Obligațiunilor 6⁰/₀ C. F. R. în 4⁰/₀ se se accentuase la noi tipul 4⁰/₀ și eră momentul bine venit ca să se acopere printr'o nouă emisiune creditele dejă deschise. Statul trebuia deci să-și procure fondurile necesare pentru acoperirea plăților de lucrări extraordinare efectuate până la 31 Decemvrie 1890, precum și pentru acelea cari aveau a se mai îndeplinî până în toamna anului 1891. Cum aceste cheltueli nu mai eră posibil a le satisface cu resursele bugetului ordinar, mai cu seamă că în lunile Ianuarie și Fevruarie 1891 scădeau bonurile de tezaur, emise pentru o sumă de aproape Lei 7.900.000 afară de cele 2.500.000 lei avansați Guvernului de fondul de epizotii tot pe bonuri

1) Buletinul Legiuirilor financiare vol. I partea II pag. 430.

de tezaur, o nouă emisiune de rentă eră pe cât de imediată pe atât de necesară.

După legile votate de Corpurile Legiuitoare creditele deschise prin emisiune de rentă se ridicau la suma de

Lei 660.232.168,45

În contul acestei sume se emisese :

1) Renta amortizabilă 5⁰/₀ pentru un capital nominal de Lei 436.525.000, efectiv

Lei 395.809.812,47

2) Renta amortizabilă 4⁰/₀ pentru un capital nominal de

85.500.000 efectiv „ 66.993.387,10= „ 462.803.199,57

Rămâneà Guvernului dreptul de a emite rentă amortizabilă pentru suma de . . . Lei 197.428.968,88

Pentru a se procură dar fondurile necesare la acoperirea unei părți din această sumă, s'a hotărît emisiunea unui împrumut de Lei 45.000.000, capital nominal, a cărui anuitate se și prevăzuse în bugetul datoriei publice pe anul 1891—1892. Din această emisiune Lei 3.000.000, capital nominal, urmă să se remită fondului de epizotii în schimbul sumei de Lei 2.500.000, ce avansase tezaurului contra bonuri de tezaur ; prin urmare trebuia să se plaseze un capital nominal de Lei 42.000.000.

Pentru efectuarea acestei emisiuni Guvernul prin Ministrul de finanțe Menelas Germani, s'a adresat mai întâi bancherilor din capitală, dorind ca împrumutul să fie intern, căci chiar dacă ar fi voit să se adreseze în străinătate unui alt grup, în afară de acel reprezentat prin Disconto-Gesellschaft, nu o putea face din cauză că prin art. 20 al convențiunii, pentru conversiunea Obligațiunilor 6⁰/₀ C. F. R. din 15/27 Septembrie 1890, se pusese clauza că Guvernul Român nu va putea procedă până la 19 Septembrie (1 Octombrie) 1891, la nici o emisiune de fonduri de Stat român în aur sau de valori române în aur, garantate de Stat, decât în urma unei înțelegeri prealabile cu Sindicatul. Se exceptă însă cazul unui împrumut interior de 30—40 milioane franci efectivi cari însă nu va fi emis înainte de finele lui Ianuarie 1891 st. nou, precum și pentru emisiunea titlurilor de rentă 4⁰/₀, spre a-și procură Guvernul capitalul necesar la conversiunea

Obligațiunilor 6% menționate la alin. II al legii din 16/28 Iunie 1890; asemenea pentru cazuri de forță majoră, cum resbel și alte calamități.

Față cu dispozițiunile de mai sus, Guvernul se vede în imposibilitate a contracta un nou împrumut extern pentru achitarea lucrărilor extraordinare, parte aflate în curs de executare, iar parte din ele fiind terminate deja, al căror cost se urcă aproape la suma de Lei 37.817.580,93, plată ce nu se mai putea amâna.

Aceasta fiind situațiunea, Guvernul s'a adresat banche-rilor din Capitală, cari i-au oferit o emisiune pe un curs de 83% mai puțin 1% pentru comision. Pe baza acestui curs Statul ar fi încasat efectiv Lei 34.400.000 pentru un capital nominal de Lei 42.000.000; cursul oferit fiind prea mic, Guvernul s'a adresat aceluiași Sindicat care luase asupra sa conversiunea Obligațiunilor 6% C. F. R. Aceștia au oferit cursul de 84.375% minus 1% pentru curtagiu, comision, timbru, etc., sau net 83.375% la care dacă adăugăm interesele ce urmă să se bonifice dela data cuponului cu care aveă să se emită renta, până la facerea vărsământului sumelor conform trebuințelor Statului, precum și 3% pe an, sumelor rămase în depozit la sindicat până la ridicarea lor de către Guvern, după calculele făcute ar fi produs net Lei 35.024.600 pentru un capital nominal de lei 42.000.000, care față de cursul oferit de bancherii din Capitală rezultă în favoarea Statului suma de lei 584.600.

Dacă s'ar fi respins oferta grupului Disconto-Gesellschaft, Guvernul nu ar fi avut alt mijloc să-și procure sumele necesare, decât făcând apel la o subscriere publică, fără a i se putea da vre-o garanție pentru subscrierea în întregime a capitalului de Lei 42.000.000, în care caz s'ar fi expus și creditul Statului la o sdruncinare serioasă.

Apel la un alt grup de bancheri streini nu se putea face, fiindcă după cum am văzut Sindicatul pentru conversiunea Obligațiunilor C. F. R., își rezervase libertatea târgului până la finele lui Septemvrie 1891.

Față cu considerațiunile de mai sus Guvernul a încheiat cu Grupul Disconto-Gesellschaft, emisiunea împrumutului de lei capital nominal 45.000.000 tipul tot 4% și prin art. 16 al convențiunei acestui împrumut, s'a stabilit că „In înțelegere

comună contractanții convențiunei relativă la emisiunea împrumutului 4⁰/₀ amortizabil în aur, din 1890 și la conversiunea și rambursarea Obligațiunilor de Stat 6⁰/₀ emise în 1880 pentru răscumpărarea căilor ferate, noul împrumut 4⁰/₀ amortizabil în aur din 1891, se va emite în locul împrumutului interior de 30—40 milioane efectiv...“

Pe baza acestui articol astfel redactat la 23 și 16/28 Februarie 1891, s'a semnat convențiunea împrumutului de lei 45.000.000 capital nominal, care a produs suma de lei 37.600.082,62, ceea ce revine pe un curs de 83,55⁰/₀.

Prin articolul 17 al convențiunei, Ministerul de finanțe, rezervându-și dreptul de a cedă unei instituțiuni de Stat român franci 3 milioane capital nominal, se angajă ca el să nu fie pus în vânzare până la 19/1 Octomvrie 1891.

Din întregul capital nominal de Lei 42.000.000 Sindicatul luă ferm Lei 25.000.000 sau Mărci 20.250.000, capital nominal rentă română 4⁰/₀ amortizabilă în aur din 1891, pe cursul de 84.375⁰/₀ mai puțin 1⁰/₀ pentru acoperirea de cheltueli de publicitate, comision, timbru etc. Prețul net de 83.375⁰/₀ se înțelegea după uzul pieței Berlinului (100 fr. = 80 mărci).

Pentru Lei 17.000.000 = Mărci 13.770.000, capital nominal, Sindicatul avea drept de opțiune cel mai târziu la 15/27 Martie 1891 și în aceleași condițiuni cași pentru partea luată ferm, dacă însă până la acea dată sindicatul nu declara opțiunea, se obliga a procura Guvernului sumele de cari avea nevoie până la concurența valorii supusă opțiunei și la termenele anume desemnate, contra bonuri de tezaur române cu dobânzi de 5⁰/₀ pe an, și pe termene de 4 până la 6 luni. Aceste bonuri erau plătibile în franci la Paris și în mărci la Berlin, după dispozițiunile luate de Sindicat, contra căror el va pune la dispozițiunea Ministerului de finanțe contravaloarea lor, sută pe sută în moneda țării respective fără nici o sarcină pentru guvernul român decât cheltuelile de timbru german sau francez.

Restul de Lei 3.000.000 sau Mărci 2.430.000, capital nominal, rentă 4⁰/₀ amortizabilă, emisă în aceleași condițiuni, a fost cedat fondului de epizotii administrat de Ministerul de Interne, tot pe cursul de 83.375⁰/₀ conform art. 16 din convențiune.

Plata contravaloarei Obligațiunilor 4⁰/₀ a fost făcută la Berlin astfel :

Capital nominal franci 10.000.000 la 20/ 1 Februarie 1891	} luate ferm
" " " 15.000.000 " 15/27 Martie "	
" " " 10.000.000 " 15/27 Aprilie "	
" " " 7.000.000 " 15/27 Mai "	
	} supuse opțiunei

Sumele puse la dispozițiunea Statului și neridicate erau considerate ca primite în cont curent și se bonifică o dobândă de 3⁰/₀ pe an.

Titlurile erau scutite de orice taxă de timbru sau impozit prezent sau viitor. Celelalte condițiuni asupra plăței cupoanelor și titlurilor, precum și a proviziunilor necesare, erau aceleași cași a împrumuturilor anterioare.

Pe baza acestor dispozițiuni, la termenul prevăzut în convențiune, Guvernul a emis următoarele titluri :

13.500 bucăți à Lei 500 = Mărci 405 = Capital nominal Lei 6.750.000
13.500 " " " 1.000 = " 810 = " " " 13.500.000
5.400 " " " 2.500 = " 1.022 = " " " 13.500.000
2.250 " " " 5.000 = " 4 050 = " " " 11.250.000
Total Lei <u>45.000.000</u>

purtând cuponul de 1 Iulie stil nou 1891.

Din capitalul nominal de Lei 45.000.000 s'a predat :

Lei 42.000.000 sindicatului de bancheri, și

Lei 3.000.000 fondului de epizotie.

Decontul acestui împrumut este următorul :

1) Lei 42.000.000 capital nominal sau Mărci 34.020.000, cedate sindicatului à 83.375⁰/₀ fac . . . . . M. 28.014.000,—

2) 3.000.000 capital nominal sau mărci 2.430.000, cedate fondului de epizotii à 83.375⁰/₀ . . . . . „ 2.001.000,—

Interesele cuponului în curs :

a) La 10.000.000 lei sau 8.100.000 mărci pe 30 zile dela 1 Ianuarie până la 1 Februarie 1891 st. n. M. 26.666,70

b) La 15.000.000 lei sau 12.150.000 mărci pe 64 zile dela 1 Ia-

De reportat M. 26.666,70 M. 30.015.000,—

Report	M.	26.666,70	M.	30.015.000,—
nuarie până la 4 Mar-				
tie 1891 stil nou.	,,	85.333,33		
c) La 17.000.000 lei				
sau 13.770.000 mărci				
pe 86 zile dela 1 Ia-				
pnuarie până la 26				
Martie stil nou 1891.	,,	129.955,55		
d) La 3.000.000 lei				
sau 2.430.000 mărci				
pe 60 zile dela 1 Ia-				
nuarie până la 28 Fe-				
vruarie 1891 st. nou.	,,	16.000,—		
e) interesele de 3 ⁰ / ₀				
pe an, la sumele lăsate				
în depozitul sindicatu-				
lui până la ridicarea				
tuturor acelor sume				
conform convențiunei	,,	132.418,27	,,	390.373,85
				<u>Total M. 30.405.373,85</u>

Suma de mărci 30.405.373 pf. 85 s'a încasat la tezaur pe cursurile următoare :

Mărci	4.800.000,—pe cursul de Lei	123,90	suta de mărci	Lei	5.947.200,—
"	19.553.257,15	"	"	"	24.148.272,57
"	876.666,70	"	"	"	1.083.560,05
"	2.017.000,—	"	"	"	2.521.250,—
"	800.000,—	"	"	"	986.000,—
"	700.000,—	"	"	"	863.800,—
"	<u>1.658.450,—</u>	"	"	"	<u>2.050.000,—</u>
Mărci	30.405.373,85	în total cari au produs	. . .	Lei	37.600.082,62
din cari :					

Lei 10.811.710,05 s'au încasat în anul 1890—91 și

Lei 26.788.372,57 s'au încasat în anul 1891—92

Lei 37.600.082,62 totalul produsului net încasat, cecece reprezintă un curs de emisiune de 83,555⁰/₀.¹⁾

1) Expunerea Situațiunii financiare la 30 Septembrie 1892 și 1893.

Situațiunea titlurilor de rentă 4⁰/₀ amortizabilă din 1891
aflate în circulație la 1 Aprilie 1912.

Rentă 4 ⁰ / ₀ 1891	Val. 500	Val. 1000	Val. 2500	Val. 5000	Total	Capital	Interese	Total ca- pital și in- terese
Titluri emise . . .	13.500	13.500	5.400	2.250	34.650	45.000.000	51.006.660	96.006.660
Titluri amortiza- te până la 31 Martie 1912 . . .	3.720	3.723	1.486	618	9.547	12.388.000	33.433.550	45 821.550
Titluri aflate în circulație la 1 Aprilie 1912 . .	9.780	9.777	3.914	1.632	25.103	32.612.000	17.573.110	50.185.110

Situația cre-
ditelor deschise
și a acoperirii
lor prin emi-
siune de rentă.

Creditele extraordinare acordate până la 31 Martie 1892,
destinate a fi acoperite prin emisiune de rentă amortizabilă
se urcau la suma de 761.197.375,65 repartizată astfel pe
Ministere:

Ministerul de Răsboi	Lei 204.364.203,57
„ „ Finanțe	„ 151.090.951,09
„ „ Culte	„ 31.460.307,12
„ „ Interne	„ 9.683.248,74
„ „ Justiție	„ 5.200.000,—
„ „ Externe	„ 252.500,—
„ „ Domenii	„ 12.045.984,92
„ „ Lucr. Pub!.,	<u>347.100.180,21=761.197.375,65</u>

În contul acestor credite se plătitese până
la închiderea exercițiului 1891—92 suma de:

Lei 542.107.131 bani 61 astfel:

Ministerul de Răsboi	Lei 151.255.805,87
„ „ Finanțe	„ 142.521.077,05
„ „ Culte	„ 16.960.909,47
„ „ Interne	„ 6.399.158,90
„ „ Justiție	„ 1.674.641,87
„ „ Externe	„ 252.500,—
„ „ Domenii	„ 8.130.191,47
„ „ Lucr. Pub. „	<u>214.913.026,98=542.107.311,61</u>

Credite rămase disponibile în sumă to-
tală de . . . . . Lei 219.090.064,04

Pentru acoperirea creditelor acordate și a plăților efec-
tuate s'a emis rentă amortibilă 5⁰/₀ și 4⁰/₀ până la 31 Martie
1892, în valoare nominală de lei 564.025.000 astfel:

Renta amortizabilă 5% cap. nom. Lei 436.525.000 sau efectiv Lei 395.809.812,47	
" " 4% " " " 127.500.000 " " " 105.850.718,86	
Totalul rentei emise " " Lei 564.025.000 " " Lei 501.660.531,33	
Dacă din totalul plăților efectuate deja în sumă de . . . Lei 542.107.311,61	
am deduce capitalul realizat prin emisiuni de rentă de . . . " 501.660.531,33	
deducem că s'a plătit în plus peste sumele realizate prin emisiuni de rentă suma de . . . . . Lei 40.446.780,28	
la care dacă vom adăoga și creditele extraordinare deschise pentru efectuarea lucrărilor în viitor și care de asemenea urmează a fi acoperite tot prin emisiuni de rentă adică . . . . . " 219.090.064,04	
	Total Lei 259.536 844,32

sumă pentru care Guvernul urmă să avizeze la noi emisiuni de rentă.

În urma acestora să vedem care este situațiunea Datoriei Publice la 1 Aprilie 1892.

IMPRUMUTURILE	Data con- tractării lor	Capital im- prumutat	Sumele a- mortizate până la 31 Martie 1892	Datoria la 1 Aprilie 1892	Data stingerii	Anuitatea de plată la 1892-93
Renta perpetuă 5% . . .	1875	44.600.000	11.262.500	33.337.500	perpet.	2.230.000
Renta amortibilă 5% . .	1881/88	436.525. 00	20.963.000	415 532 000	1933	24.183.512
Obligațiuni 5% cai ferate 6% conv. ru- ralelor	1881	47.948.000	21.747.500	26.200.500	1899	4.100.150
Renta 4% amortibilă in- ternă	1880	31.600.000	2.465.300	29.134.700	1924	2.017.885
Renta 4% amortibilă ex- ternă	1889	32.500.000	870.100	31.629.900	1932	1.575.790
Renta 4% amortibilă C. ferate	1889	50.000.000	1.104.000	48.896.000	1933	2.424.650
Renta 4% amortibilă 45 milioane	1890	274.375.000	1.595.000	272.780.000	1923	12.554.270
Calea ferată Suceava-Iași- Roman-Botoșani	1891	45.000.000	386.000	44.614.000	1934	2 181.590
Imprumutul la Casa de Depuneri	1871	51.535.640	276.073	51.259.566	78	1960
Imprumuturile la Casa de Depuneri unificate	1872	9.985.320	2.449.278	7.536.042	55	1912
	1889	13.186.235	5.301.716	7.884.519	—	1899
		1.037.255.196	68 450.468	968 804.728	33	—
			45			56.985.007
						16

Din acest tablou observăm că întreaga datorie publică reclamă pentru anul 1892—93, o anuitate de Lei 56.985.007,16, la care urmează să mai adăogăm drept cheltueli ce sunt de făcut cu efectuarea remisiunilor în străinătate suma de Lei 510.000 prevăzută în bugetul aceluiași an, sau în total Lei 57.495.007,16 adică 5,93% din totalul datoriei publice.

Această anuitate este mai mică decât anuitatea de Lei 54.540.788,92 deosebit de suma de Lei 8.129.805 drept cheltueli de remisiune și de agio în total Lei 62.676.593,92 adică

8,180/0 înscris în bugetul Datoriei Publice pe anul 1888—89, dacă am raportă-o și la anuitatea anului 1882—83, care eră de Lei 42.288.472,27 adică 7,150/0, ne convingem până la evidență, că aceia a anului 1892—93 este mai mică decât toate celelalte, cu toate împrumuturile făcute în ultimul timp unele după altele.

Economia produsă eră simțitoare, provenită pe de o parte din dispariția agiului, iar pe de alta a intereselor împrumuturilor cu 50/0 și 40/0 și a conversiunii unei treimi aproape din datoria publică dela 60/0 la 40/0.¹⁾

Totalul rentei emise dela anul 1881 până la 31 Martie 1892 se urcă la suma de Lei capital nominal 838.400.000, din care cu procente de 50/0 Lei capital nominal 436.525.000 adică 52,070/0, și cu procent 40/0 Lei capital nominal 401 mil. 875.000 adică 47,940/0 ceea ce ne arată că tipul 40/0 se accentuase mai puternic ca tipul 50/0.

Datoria Publică dela 1 Aprilie 1892 până la 1 Aprilie 1905.

**Împrumutul
de lei 75 mi-
lioane.**

Campania lucrărilor extraordinare continuând și în cursul anului 1892, Guvernul a adoptat un sistem nou și anume, acela de a prevedea în bugetul Datoriei Publice pe anul 1892—93, anuitatea împrumutului ce eră pe cale de a se realiza și care fusese fixat la suma de Lei 75.000.000, această normă eră nouă căci până acum se făcerea mai întâi emisiunea și în urmă se cerea înscrierea anuității aferente în buget. Sistemul inaugurat eră din cele mai bune, căci Camera putea să exercite astfel un control asupra emisiunilor ce se vor face în viitor.²⁾

Până la 31 Martie 1892, Guvernul deschisese credite extraordinare, pentru suma de Lei 761.197.375,65 din cari mai mult de trei pătrimi erau afectate administrațiunii războiului și lucrărilor publice.

Cheltuelile pentru armată le impunea starea politică ge-

1) Expunerea situațiunii financiare a Tezaurului la 31 Septemvrie 1877, 1883, 1889, și 1893.

2) Desbaterile Parlamentare. Ședințele Adunării Deputaților din 24 și 25 Martie 1892. Discursurile D-lor Em. M. Porumbaru, C. C. Arion și M. Germani Ministrul de finanțe asupra proiectului de buget general al Statului pe anul 1892—1893.

nerală și situațiunea ce ne-o dobândisem printre celelalte națiuni.

Cheltuelile afectate lucrărilor publice au fost cheltueli fecunde, căci într'o largă măsură au contribuit la dezvoltarea bogăției naționale, care nu se poate concepe fără mijloace de comunicațiuni rezezi și lesnicioase, căci acolo unde se crează o mișcare se crează și o avuție și totuși eram departe încă de a avea o rețea complectă de căi de comunicație; cu cât ele s'ar îmbunătăți cu atât ar crește valoarea pământului din care Statul și-ar trage resursele sale, contribuind astfel la propășirea noastră morală și materială dând și un avânt tuturor forțelor sale de producțiune.

Viața modernă în care intrasem reclamă încă foarte multe sacrificii cari trebuiau în cea mai mare parte satisfăcute.

Deocamdată Guvernul mai avea trebuință pentru suma de Lei 86.500.000 și anume:

Lei 25.500 000 la plata bonurilor de tezaur emise pentru acoperirea lucrărilor executate în anul trecut;

Lei 10.000.000 aproximativ avansul făcut din bugetul ordinar al Statului pentru lucrări efectuate tot în trecut;

Lei 25.000.000 sumă necesară Ministerului Lucrărilor Publice, pentru lucrările ce erau a se executa în anul 1892—1893;

Lei 20.000.000 idem, idem, pentru trebuințele Ministerului de Răsboiu, și

Lei 6.000.000 sumă necesară celorlalte Ministere.

Pentru procurarea acestor sume sau cel puțin a unor părți din ele, se începuse tratative cu Grupul Disconto-Gesellschaft din Berlin.

Ministrul de finanțe, Menelas Germani, prin referatul său către Consiliul de Miniștri, arată că dispozițiunile piețelor streine și în special a pieței germane, erau în general foarte defavorabile în acel moment împrumuturilor exterioare, așa că aceasta influențase și asupra cursurilor efectelor Statului Român, cu toate că situațiunea noastră financiară era satisfăcătoare. Din această cauză Sindicatul nu p'asase încă un stok de aproape Lei 45.000.000 în rentă 4⁰/₀ din emisiunile anterioare, emisiuni cari făcute aproape exclusiv în Germania

se urcase la suma de Lei 396.375.000, într'un timp de mai puțin trei ani, interval în care tipul 4⁰/₀ al datoriei noastre publice, nu putea încă să fie bine clasat.

Intr'o asemenea situațiune, o nouă emisiune de rentă amortizabilă 4⁰/₀ nu era posibilă, așa că Guvernul a fost silit să-l abandoneze, recurgând la tipul 5⁰/₀, destul de bine cunoscut și clasat în Germania.

În baza autorizațiunii Consiliului de Miniștri, Ministerul de finanțe, începând negociațiunile cu Sindicatul Disconto-Gesellschaft a obținut efectuarea unui împrumut de 75.000 000 capital nominal rentă 5⁰/₀ amortizabilă.

În baza convențiunii semnată la 1/13 Februarie 1893 împrumutul ne-a fost acordat în condițiunile următoare:

1) Sindicatul luă ferm suma de Lei 37.500.000 capital nominal, și-și rezervă dreptul de opțiune pentru restul de Lei 37.500.000 capital nominal până la 3/15 Decembrie 1892.

2) În cazul când sindicatul n'ar fi putut face opțiunea, se angajă a procura Guvernului sumele de cari ar fi avut trebuință, până la concurența contra valorii capitalului nominal de Lei 37.500.000, prin bonuri de tezaur cu scadența de 4—6 luni cu dobânda de 5⁰/₀ pe an.

3) Prețul de emisiune atât pentru suma ce se luă ferm, cât și pentru acea rezervată opțiunii, se fixase la Lei 95¹/₂⁰/₀ cu deducțiunea de 1⁰/₀ drept comision și celelalte cheltuieli, deci 94¹/₂ net, cece se înțelege după usajul pieței Berlinului 100 franci=81 mărci.

Restul condițiunilor erau identice cu ale împrumuturilor anterioare.

La data contractării împrumutului, raportul între tipul de 4⁰/₀ și acela de 5⁰/₀, stă astfel:

tipul de 4 ⁰ / ₀	pe cursul de 80%	echiv. cu tipul de 5 ⁰ / ₀	pe cursul de 93%
" " 4 ⁰ / ₀	" " " 81%	" " " 5 ⁰ / ₀	" " " 94.25%
" " 4 ⁰ / ₀	" " " 82%	" " " 5 ⁰ / ₀	" " " 95.40%

Prin urmare avându-se în vedere cursul de 95¹/₂⁰/₀, ce ni se oferise pentru tipul de 5⁰/₀, renta 4⁰/₀ ar fi trebuit emisă pe cursul de cel puțin 82⁰/₀ și acest curs era imposibil de obținut, când acest titlu la bursă se cota cu 82¹/₂—83⁰/₀.

Din punctul de vedere al anuităților emisiunea tipului 5⁰/₀ era mai avantajoasă și anume:

Capitalul nominal de Lei 75.000.000 în renta 5⁰/₀ amorti-

bilă pe cursul de 95.50% producea efectiv Lei 71.625.000 iar anuitatea de plată pe an ar fi fost de Lei 4.231.748.

Dacă s'ar fi perzistat cu orice preț în tipul de 4%, cursul maximum ce s'ar fi putut obține era de 80% și pentru a realiza un capital efectiv de Lei 71.625.000 cu acest din urmă curs, ar fi necesitat emisiunea unui capital nominal de Lei 89.500.000, a cărui anuitate s'ar fi urcat la suma de Lei 4.339.730, prin urmare o diferență pe an de Lei 108.000 în favoarea emisiunii 5%¹⁾

Pe baza acestor considerațiuni s'a încheiat convențiunea din 26/7 și 2 Iunie 1892, prin care Guvernul român a emis împrumutul de Lei 75.000.000=Mărci 60.000.000, capital nominal în titluri de rentă 5% amortibilă în 44 ani, purtând cupoane semestriale de Iulie și Ianuarie al fiecărui an.

În acest scop, s'au emis titluri de rentă în proporțiunea următoare :

9186 titluri à Lei 5.000 fiecare sau în total Lei 45.930.000
<u>58140 titluri à Lei 500 fiecare sau în total Lei 29.070.000</u>
67326 Total capital nominal Lei 75.000.000

Contra remiterii titlurilor Sindicatul se angajă a efectua plata titlurilor luate ferm la termenele de mai jos :

Lei 11.000.000 capital nominal la 8/20 Iunie 1892

Lei 15.500.000 capital nominal la 18/30 Iunie 1892

Lei 11.000.000 capital nominal la 10/22 Iulie 1892

iar pentru restul capitalului asupra căruia sindicatul își rezervase opțiunea, fie pentru suma totală, fie pentru suma parțială, era obligat să o declare până la 3/15 Decembrie 1892, în tot cazul se obligase a pune la dispozițiunea Guvernului, restul sumei de Lei capital nominal 37.500.000 la datele de mai jos :

Lei 11.000.000 capital nom. cel mai târziu 3/15 Sept. 1892

Lei 11.000.000 capital nom. cel mai târziu 3/15 Noemv. 1892

Lei 15.500.000 capital nom. cel mai târziu 3/15 Decemv. 1892

contra bonuri de tezaur pe 4—6 luni, cu dobânda de 5%

1) Desbaterile Adunării Deputaților ședințele dela 11, 12, 15 și 19 Martie 1893. Discursurile D.lor Em. M. Porumbaru, C. C. Arion, N. Fleva și M. Germani Ministrul Finanțelor asupra proiectului de buget al Statului pe 1893/94.

pe an, plătibile în franci la Paris și în mărci la Berlin, a căror contravaloare la termenele stipulate mai sus, sindicatul o puneà la dispozițiunea Guvernului român în moneda pieței respective.

În cazul când sindicatul ar fi declarat opțiunea la 3/15 Decembrie 1892, pentru o sumă oarecare vărsată dejà Guvernului contra bonuri de tezaur, aceste bonuri trebuiau a fi date guvernului în plăți al pari plus interesele aferente.

Din cauza diferitelor dificultăți ale pieței germane Sindicatul n'a putut declarà opțiunea la 3/15 Decembrie 1892, totuși pusese la dispozițiunea Guvernului român sumele necesare contra bonuri de tezaur, conform angajamentului ce-și luase. Aceste bonuri de tezaur scăzând în Martie, Maiu și Iunie, trebuia găsită o modalitate pentru plata lor și atunci s'a intrat din nou în negociațiuni cu Sindicatul, cari în urma tratativelor au luat ferm până la 3/15 Martie 1893 Lei capital nominal 22.000.000, pe cursul de 93,75% net, rezervându-și dreptul de opțiune pentru restul de Lei capital nominal 15 mil. 500.000 până la 3/15 Mai 1893 pe cursul de 94% net, la această dată dacă nu declarà opțiunea, se obligà a preschimba bonurile de tezaur ajunse la scadență, în schimb guvernul i-a prelungit libertatea târgului pieței, pentru plasarea titlurilor de Lei capital nominal 37.500.000 până la 3/15 Mai 1893, data declarării opțiunei.

Sindicatul la 3/15 Mai 1893 declarând opțiunea și pentru soldul de Lei capital nominal 15.500.000, s'au remis restul titlurilor de aceeași valoare, care completează totalul emisiunii de Lei 75.000.000 capital nominal în titluri de rentă 5%.

Pentru acest capital nominal de Lei 75.000.000 = Mărci 60.000.000 s'a realizat suma de Mărci 56.841.402,19, cari vândute pe un curs între 125 și 123,15 lei sută de mărci, au produs efectiv suma de Lei 70.268.387,94, ceea ce reprezintă o cotă de emisiune de 93,69%, cari s'au făcut venit la tezaur în cursul anului 1892—93 și 1893—94.1)

---

1) Acest împrumut convertindu-se în anul 1905 nu mai dăm tabloul situației efectelor și al capitalului ce ar fi rămas de amortizat la 1 Aprilie 1912.

Decontul acestui împrumut este următorul :

Lei 15.035.000	capital nominal, rentă 5% amortisabilă, cu cuponul de Ianuarie 1893 vândute la 7 Iunie 1892 st. n., sindicatului de bancheri din Germania, pe eursul de 95 ¹ / ₂ suta nominală, mai puțin 1% drept comision și spese ale împrumutului sau mărci 12.028.000,— a 94 ¹ / ₂ net suta nominală producând . . . . . M. 11.366.460,—	
	Se scade dobânda de 5% pe an pentru 23 zile dela 7 Iunie st. n., până la 30 Iunie st. n., întrucât titlurile emise poartă cuponul de 1 Ianuarie st. n., 1893, ceea ce reprezintă dobânda dela 1 Iulie st. n., înainte . . . . . M. <u>38.422,75</u>	M. 11.328.037,25
„ 11.000.000	capital nominal rentă 5% amortisabilă cu cuponul de Ianuarie 1894, vândut la 20 Iunie 1892 st. n., aceluiaș sindicat pe același curs de 95 ¹ / ₂ suta nominală, mai puțin 1% drept comision și spese ale împrumutului sau mărci 8.800.000, producând a 94 ¹ / ₂ % . . . . . M. 8.316.000,—	
	Se scade dobânda de 5% pe an pentru 10 zile dela 20 Iunie st. n., până la 30 Iunie st. n., întrucât titlurile au fost emise cu cuponul de Ianuarie 1893 și prin urmare nu purtau dobânda decât de la 1 Iulie st. n., înainte . M. <u>12.222,20</u>	M. 8.303.777,80
„ 11.000.000	capital nominal rentă 5% amortisabilă cu cuponul de 1 Ianuarie 1893, vândut la 22 Iulie 1892 st. n., sindicatului pe același curs de 95 ¹ / ₂ % cu deducțiune de 1% drept spese ale împrumutului și comision sau mărci 8.800.000 producând a 94 ¹ / ₂ % . . . M. 8.316.000,—	
	Se adaugă valoarea cuponului în curs socotită a 5%	
<u>Lei 37.035.000</u>	De reportat . . . M. <u>8.316.000,—</u>	<u>M. 19.631.815,05</u>

Lei 37.035.000

Report . . . M. 8.316.000,— M. 19.631.815,05

pe an pentru 22 zile dela 1
Iulie 1892 până la 22 Iulie
1892, intrucât titlurile au fost
emise cu dobânda curgând
dela 1 Iulie 1892, iar banii
s'au pus la dispoziția guver-
nului pe ziua de 22 Iulie
1892 . . . . . M. 26.888,90

M. 8.342.868,90

Lei 22.000.000

capital nominal rentă 5% a-
mortisabilă cu cuponul de 1
Iulie 1893 vândut la 26 Ia-
nuarie 1893 (7 Fevruarie
1893) aceluiaș sindicat pe
cursul de 94,75%, cu deduc-
țiune de 1% drept spese și
comision sau mărci 17 mi-
lioane 600.000 producând a
93,75% net . . . . . M. 16.500.000 —

Se adaugă interesele cu-
ponului în curs socotit a 5%
pe an pe 37 zile dela 1 Ia-
nuarie 1893 st. n., până la
7 Fevruarie st. n. 1893, in-
trucât titlurile au fost emise
cu cuponul dela 1 Iulie 1893
adică cu dobânzile curgând
dela 1 Ianuarie 1893 st. n.,
pe când banii s'au vărsat la
7 Fevruarie 1893 st. n. . . M. 90.444,45

M. 16.590.444,45

Lei 14.839.000

capitalul nominal rentă 5%
amortisabilă cu cuponul de
1 Iulie 1893, vândut la 8
Mai st. n., sindicatului de
bancheri, pe cursul de 95%
cu scădere de 1% drept spe-
se și comision sau mărci 11
milioane 871.200 a 94% . M. 11.158.928,—

Se adaugă valoarea cupo-
nului în curs socotită a 5%
pe an, pentru 128 zile dela
1 Ianuarie 1893 st. n., până
la 8 Mai st. n., intrucât ti-
tlurile fiind emise cu cupo-
nul de Iulie 1893, dobânda

Lei 73.874.000

De reportat . . . M. 11.158.928,— M. 44.565.148,40

Lei 73.874 000	Report . . . . M. 11.158.928,— M. 44.565.148,40 curge dela 1 Ianuarie 1893, pe când banii s'au pus la dis- poziția guvernului la 8 Mai. M. <u>211.043,55</u>	M. 11.369.971,55
Lei 465.000	capital nominal rentă amor- tisabilă 5% cu cuponul de 1 Ianuarie 1893 cedat la 1 Iulie 1892 st. n., fondului de epizo- otie administrat de ministerul de interne, pe cursul net 94 ¹ / ₂ suta nom. sau mărci 372.000 a 94 ¹ / ₂ % . . . . . M. <u>351.540,—</u>	M. 351.540,—
Lei 500.000	capital nominal rentă amor- tisabilă 5% cu cuponul de 1 Iulie 1893 cedat la 31 Martie 1893 st. n. aceleaș adminis- trațiuni pe cursul de 94% net suta nominală, sau mărci 400.000 a 94% net . . . . M. 376.000,— Se adaugă valoarea cupo- nului în curs socotită a 5% pe an, pe 90 zile dela 1 Ia- nuarie 1893 st. n. până la 31 Martie 1893 s.. n., întru cât dobânda titlurilor curgea dela 1 Ianuarie 1893 st. n. iar banii s'au vărsat la tezaur la 31 Martie 1893 st. n. . M. <u>5.000,—</u>	M. 381.000,—
Lei 161.000	valoarea unor titluri făcând parte din acest îm- prumut eșite la sorț înainte de a fi vândute și cari prin urmare reveneau tezaurului, achitân- du-se valoarea lor din creditul bugetar pre- văzut pentru plata anuităței împrumutului sau M. 128.800,— Dobânzi de 2% pe an bonificate de bancheri, la sumele ce au stat în dopozitul lor, din ziua vânzării rentei până la retragerea și încasarea banilor . . . . . M. <u>44.942,24</u>	
Lei 75.000.000	cap. nom. sau M. 60.000.000 cu un pr. ef. de M. <u>56.841.402,19</u>	

Aceste mărci s'au vânddud și s'au încasat la tezaur pe diferite cursuri producând :

Mr.	861.340,—	pe cursul de	125,—	lei suta de mărci lei	1.076.675 —
„	7.963.600,—	„	124,—	„	9.874.864,—
„	8.192.222,22	„	123,80	„	10.141.971,10
„	33.903.239,97	„	123,50	„	41.870.501,34
„	2.500.000,—	„	123,45	„	3.086.250,—
„	1.650.000,—	„	123,40	„	2.036.100,—
„	1.040.000,—	„	123,25	„	1.281.800,—
„	731.000,—	„	123,15	„	900.226,50
„	<u>56.841.402,19</u>	producând în total	. . . . .	„	<u>70.268.387,94</u>

Din acest total:

Lei	45.568.976,91	s'a încasat la tezaur în cursul anului 1892—93, iar restul de
„	<u>24.699.411,03</u>	în cursul anului 1893—94 până la 30 Septembrie 1893 ¹⁾ .
„	<u>70.268.387,94</u>	

**Împrumutul
de Lei 50 mi-
lioane.**

Lucrările extraordinare continuând și în cursul anului 1893, Statul plătise din bugetul ordinar până la 1 Ianuarie 1893 aproape Lei 22.300.000 și având necesitate încă de fonduri pentru plata lucrărilor în curs, s'a acordat Ministerului de finanțe, autorizarea de a negocia contractarea unui nou împrumut.

În acest timp, pentru renta noastră 4⁰/₀ se obținuse cota-re ea la bursa din Londra. Un sindicat londonez ne făcuse și o ofertă pentru contractarea unui împrumut pe acea piață, însă după câțva timp din cauza unei crize puternice ivită în Australia și Grecia, sindicatul și-a retras cererea. Pe de altă parte se începuse negociațiunea cu alte Casse din Germania și neajungându-se la nici un rezultat, s'a intrat în tratative cu vechiul sindicat reprezentat prin Disconto-Gesellschaft, care dela început a înlăturat posibilitatea facerii împrumutului cu 4⁰/₀; de altfel tipul 4⁰/₀ nu ne-ar fi fost avantajos pentru aceleași motive arătate la împrumutul contractat în anul 1892. S'a căutat apoi ca să se depărteze rezerva opțiunii, pentruca sindicatul să ia ferm întregul capital ce ar fi urmat a se emite, sau cel puțin ³/₄ dintr'însul și a fost imposibil a se obține din cauza situațiunii piețelor, cari nu erau de loc favorabile împrumuturilor externe la acea dată.

În urma negocierilor definitive s'a acceptat emisiunea de 5⁰/₀ a unui capital nominal de Lei 50.000.000 în condițiunile următoare:

1) Din suma de Lei 50.000.000 capital nominal Sindicatul luă ferm până la 3/15 Iunie 1893 suma de Lei 25.000.000 ca-

1) Expunerea situațiunii financiare a tezaurului la 30 Septembrie 1893.

pital nominal; pentru rest își rezervă dreptul de opțiune și anume: pentru Lei 12.500.000 capital nominal până la 16/28 Septembrie 1893 și pentru alți Lei 12.500.000 capital nominal până la 4/16 Decembrie 1893.

2) Prețul de emisiune atât pentru capitalul luat ferm cât și pentru cel rezervat opțiunii s'a fixat la 95,50% nominal mai puțin 1% pentru comision, plus interesele cuponului în curs după uzul pieței Berlinului.

3) În cazul când la datele de 16/28 Septembrie 1893 și 4/16 Decembrie 1893 Sindicatul n'ar putea exercita opțiunea, se obligă a pune la dispozițiunea Guvernului contra bonuri de tezaur, sumele corespunzătoare ce ar fi trebuit să-i verse dacă s'ar fi declarat opțiunea.

4) Se asigură Sindicatului libertatea târgului pieței până la 16/28 Februarie 1894.

Pe baza acestor dispozițiuni și a celorlalte analoage împrumutului din 1892, s'a semnat convenția din 15/27 Iunie 1893. Guvernul a remis Sindicatului titluri de rentă în valoare nominală de Lei 25.000.000 cu cuponul de 1 Iulie 1893, cari au produs net suma de Mărci 19.266.666,67.

Împrejurările dificile ale piețelor monetare streine nu permisese Sindicatului ca până la 3/15 Decembrie 1893 a-și exercita dreptul de opțiune ce-și rezervase, însă sumele necesare guvernului român, i-au fost puse la dispoziție conform convențiunei, contra bonuri de tezaur până la concurența contra valorii celor 25.000.000 capital nominal rentă amortibilă 5%.

Guvernul preocupat ca să asigure tezaurului mijloacele necesare ca bonurile de tezaur emise, să fie plătite la scadență și în același timp ca să se poată face față și cheltuelilor extraordinare pentru campania anului financiar 1894—95, s'a început negociațiuni la Paris, la Londra și la Berlin, pentru plasarea celor 25.000.000 Lei capital nominal rămași din împrumutul de Lei 50.000.000 capital nominal, cât și pentru emisiunea unui nou împrumut.

La Londra cu toate că se obținuse cotarea la bursă a rentei noastre 4% amortizabilă, negocierile n'au avut nici un rezultat, iar la Paris, propunerea făcută pentru emisiunea de rentă 4% amortibilă n'a fost acceptabilă, atât din cauza cursului de emisiune, cât și al cifrei împrumutului.

Sindicatul din Berlin, preocupat la rândul lui ca să dea un

nou debușeu rentelor noastre, a intrat în negociațiuni cu Banque de Paris et des Pays Bas din Paris, în scopul de a formă un nou sindicat care să plaseze renta noastră la Paris; în urma acestora s'a făcut o ofertă Guvernului prin care noul sindicat luă fermi cele 25.000.000 lei capital nominal rentă amortibilă 5⁰/₀, ce rămăsese din împrumutul de Lei 50.000.000 capital nominal contractat în anul 1893, cu prețul de 93⁰/₀ mai puțin 1⁰/₀ pentru cheltuelile de comision, timbru, etc., cu obligația pentru guvernul român de a-i asigura libertatea târgului până la finele lui Septemvrie 1894 st. n., în care trecere de timp, Guvernul să nu poată face nici o altă emisiune internă sau externă.

Cum în această ofertă nu se făcea nici o mențiune asupra emisiunii unui nou împrumut, cu al cărui produs să se poată acoperi și cheltuelile extraordinare necesare campaniei lucrărilor anului 1894—95, Guvernul a intervenit în acest sens și în urma negocierilor urmate, Sindicatul a consimțit ca să pună la dispozițiunea tezaurului, cu începere din luna Mai 1894 până la finele luni Septemvrie 1894 st. n., o sumă de Lei 20.000.000 contra bonuri de tezaur cu scadența 6 luni și cu dobânda 5⁰/₀ pe an, plus cheltuelile de timbru german.

Cu toate că se oferise un preț de emisiune cu 2¹/₂⁰/₀, mai puțin decât acela cu care se contractase împrumutul în anul 1893, avându-se în vedere că cursul rentei noastre 5⁰/₀ la Berlin nu se urcase de 95⁰/₀, Guvernul a autorizat contractarea împrumutului cu noul sindicat în cari intră și Banque de Paris et des Pays Bas din Paris.

Împrumutul fiind plasat în întregimea lui, s'a liberat sindicatului și restul titlurilor în valoare nominală de Lei 25 milioane capital nominal, din care Lei 85.500 eșise la sorti înainte ca Sindicatul să fi luat asupra lui partea rezervată opțiunei. Guvernul pentru întreg acest împrumut a liberat următoarele titluri de rentă 5⁰/₀ amortibilă :

6000 titluri 5 ⁰ / ₀	Lei 5.000 capital nominal	Lei 30.000.000
<u>40000</u> titluri 5 ⁰ / ₀	Lei 500 capital nominal	Lei <u>20.000.000</u>
46000 titluri 5 ⁰ / ₀	pentru capitalul nomin. de	Lei <u>50.000.000</u>

cari conform cursurilor menționate mai sus și cu bonificarea pentru Guvern a cuponului în curs de 5⁰/₀ după uzul pieței Berlinului, a produs net Mărci 37.860.937,87.

Aceste mărci s'au vândut pe cursul de 123,50⁰/₀ și 125⁰/₀ maximum, producând în total suma de Lei 46.785.586,04, ceea ce revine pe cursul de 93,571⁰/₀ care s'a încasat la tezaur până la 31 Martie 1894.

Decontul acestui împrumut este următorul :

Lei 20.000 000	capital nominal rentă amortizabilă 5 ⁰ / ₀ cu cuponul de 1 Iulie 1893, vândut sindicatului de bancheri din Germania la 15 Iunie 1893 st. n. pe cursul de 95 ¹ / ₂ suta nominală cu deducțiune de 1 ⁰ / ₀ drept spese ale împrumutului și comision sau m. 16.000.000 cari au produs net 94 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ . . . . . M. 15.120.000,—	
	Se adaugă valoarea cuponului în curs socotită a 5 ⁰ / ₀ pe an, pe 165 zile dela 1 Ianuarie 1893 până la 15 Iunie 1893 st. n. întru cât la titlurile emise dobânda curgea dela 1 Ianuarie 1893, iar banii s'au pus la dispoziția guvernului la 15 Iunie 1893 . . . . . „	366.666,67
„ 5.000.000	capital nominal rentă amortizabilă 5 ⁰ / ₀ cu cuponul de Ianuarie 1894, vândut aceluiaș sindicat la 1 Iulie st. n., tot în condițiunile mai sus stipulate, fără însă a se mai face veri-o decontare de dobânzi, întrucât titlurile s'au emis cu dobânzile curgătoare din ziua când s'a răspuns și banii, sau mărci, 4.000.000 a 94 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ net . „	3.780.000,—
24.914.500	capital nominal rentă amortizabilă 5 ⁰ / ₀ cu cuponul de 1 Iulie 1894, adică cu dobânzile curgătoare dela 1 Ianuarie 1894 st. n., luat la 1 Martie 1894 st. n., pe prețul de 92 ⁰ / ₀ net, sau mărci 19.931.600 a 92 ⁰ / ₀ M. 18.337.072,—	
	Interesele cuponului în curs conform usului pieței Berlinului, socotite a 5 ⁰ / ₀ pe an, pe 58 zile, adică dela 1 Ianuarie 1894 st. n., până la 28 Fevruarie 1894 st. n. . . . . M. <u>160.560,20</u> „	18.497.632,20
„ 85.500	capital nominal rentă amortizabilă 5 ⁰ / ₀ eșită la sorți înainte ca sindicatul să ia întreaga sumă de 50.000.000 lei contractată sau m. 68.400 . . . . . „	68.400,—
	Dobânzi plătite de sindicat la sumele rămase în depozitul lor, dela punerea banilor la dispoziția guvernului până la retragerea și încasarea lor la tezaur . . . . . „	<u>28.239,—</u>
<u>Lei 50.000.000</u>	capital nominal cari au produs în total . . . M. <u>37.860.937,87</u>	

Aceste mărci s'au vândut și s'au încasat la tezaur pe prețurile următoare :

Mr.	2.861.040,22	pe	cursul de lei	123,35	suta producând lei	3.529.093,10
"	2.020.619,10	"	"	123,40	"	2.493.444,—
"	24.437.648,55	"	"	123,50	"	30.180.495,95
"	1.657.918,40	"	"	123,649	"	2.050.000,—
"	50.000,—	"	"	123,7254	"	61.862,74
"	2.331.878,10	"	"	123,75	"	2.885.699,15
"	1.600.000,—	"	"	123,95	"	1.983.200,—
"	1.700.000,—	"	"	124,—	"	2.108.000,—
"	1.133.433,50	"	"	124,25	"	1.408.291,10
"	68.400,—	"	"	125,—	"	85.500,—
"	<u>37.860.937,87</u>	producând în total suma de			"	<u>46.785.586,04</u>

care s'a și încasat la tezaur până la 31 Martie 1894¹⁾

Acest împrumut s'a convertit în anul 1905 în rentă 4% amortizabilă.

Discursul d-lui
Em. M. Porum-
baru.

Cu ocaziunea discuțiunii proiectului de buget al datoriei publice pe anul 1894—95, opozițiunea din Cameră a atacat administrațiunea financiară a Guvernului ²⁾ din cauza emisiunii continuă de împrumuturi.

D-l Em. M. Porumbu în ședința Adunării Deputaților dela 23 Februarie 1894 se exprimă astfel :

„Nu credeți că a sosit momentul ca să punem o margine uzului pe care l-am făcut până astăzi de creditul acestei țări și de puterile ei de producțiune? Eu cred că acel moment a sosit și că greșesc acei cari nu înțeleg că trebuie, pe o perioadă de câțiva ani să închidem era împrumuturilor și a emisiunilor de rentă, la cari recurgem pentru cele mai mici trebuințe ale Statului. Știu de mai înainte ce are să-mi răspundă d-l Ministru de finanțe M. Germani, d-sa are să zică : avem un excedent bănesc de 25 milioane, prin urmare o situațiune prosperă care ne permite să mergem înainte, fiindcă creditul Statului este foarte bine stabilit. Iată pentru ce am cerut, încă de ieri, ca legea relativă la întrebuintărea excedentului să fie adusă odată cu bugetul, ca să putem îmbrățișa și această cestiune în discuțiunea noastră.

Ați luat angajamentul în fața Camerei încă de doi ani, că veți limită în fiecare an cifra emisiunii de rentă. Acum

1) Expunerea situațiunii financiare a tezaurului la 30 Septembrie 1894.

2) Președintele Consiliului Lascăr Catargia, Ministrul de finanțe M. Germani.

doi ani ați făcut o emisiune de 75 milioane, iar anul trecut o emisiune de 50 milioane, pentru că Camera v'a restrâns în aceste limite prin anuitatea înscrisă în buget. Dar când Camera a cerut să se limiteze emisiunea de rentă, ea a făcut-o din două puncte de vedere: mai întâi pentru a nu se arunca în fiecare an o sumă prea mare de titluri române pe piețele Europei, ceea ce ar putea, la un moment dat, să slăbească creditul Statului și al doilea, pentru că d-v. să mărginiți lucrările extraordinare în fiecare an, la o cifră fixată de mai înainte, așa încât să se știe de contribuabili că nu se vor face asemenea cheltuieli decât în marginea acelei cifre.

Eu cred că a venit timpul ca sarcina Datoriei publice să nu mai crească în fiecare an. Are să-mi zică poate d. Ministru de finanțe: acesta este un cântec vechiu pe care vi l-am cântat noi D-v., în timp de mai mulți ani, și pe care ni-l cântați acum d-v. nouă, dar nu vă putem asculta pentru că avem trebuințe noi și chiar multe lucrări cari sunt începute de d-v. și cari trebuiesc terminate.

Ei bine, mie îmi pare că deși starea noastră financiară, în comparațiune cu aceea a altor țări este o stare bună, prosperă, suntem însă datori să prevedem și viitorul, să ne gândim dacă după anii de prosperitate nu pot să vină și anii în cari avuția țării să fie pusă la o grea încercare. Ce vom face atunci dacă nu vom mai găsi pe piețele streine creditul pe care-l avem astăzi?

Este un simptom după care se poate cunoaște adevăratul credit al unui Stat și acest simptom consistă în înlesnirea cu care el își plasează titlurile sale. Din acest punct de vedere știți ce ni s'a întâmplat nouă. D-l Ministru de finanțe a făcut o conversiune a titlurilor noastre de rentă și a încercat să introducă tipul 4⁰/₀ în locul tipului 5⁰/₀. Ei bine, la al doilea împrumut, d-sa a văzut că cu tipul 4⁰/₀, renta noastră nu a putut fi plasată în mod avantajos. Aceasta ar fi trebuit să-i dovedească că am făcut deja un uz prea mare de creditul nostru în străinătate și că este momentul să nu mai mergem înainte pe această cale. D-l Ministru de finanțe, însă care este foarte priceput în operațiuni financiare, s'a gândit la o combinațiune ingenioasă. D-sa v'a propus înființarea Cassei de amortiment, căreia s'a dat prin lege dreptul ca, cu fondurile sale disponibile, să cumpere în contul

Statului titluri de rentă și să le desființeze. Cu alte cuvinte, prin intermediul acestei instituțiuni care pare a avea de scop principal, amortizarea mai repede a datoriei publice, Statul se face cumpărător de rentă, alături de particularii, pentru a contrabalansa creșterea de oferte, provenind din emisiunile anuale prin o creștere corespunzătoare a cererii de titluri, adică prin o amortizare specială deosebită de amortizarea care se face regulat în fiecare an. Prin aceasta se susține, în mod practic cursul titlurilor noastre pe piață, mascându-se scăderea care ar rezulta în mod neîndoios din excesul emisiunilor.

Să nu ne facem iluziuni, dacă nu ați făcut această Casă de amortizare, nu zic că titlurile noastre de rentă ar fi scăzut prea mult, dar pot să afirm, fără teamă de a fi desmințit, că ar fi fost puțin mai scăzute decât sunt. Și cu toate acestea nu zic că ați făcut rău înființând Casa de amortizare. Ați făcut bine, dar nu e mai puțin adevărat că în scăderea cursului titlurilor noastre trebuie să vedeți un indiciu prevestitor că am mers prea departe cu emisiunile, că prin urmare, trebuie să vă gândiți că pot veni împrejurări grele în cari să avem nevoie a face un apel extraordinar la credit, și că ar fi un adevărat dezastru dacă în asemenea împrejurări creditul nostru ar fi slăbit prin neprevederea de astăzi.

Ce trebuie dar să facem? am spus-o și cu altă ocaziune: Ar trebui cel puțin pentru un period oarecare de timp să vă hotărâți a închide cartea datoriei publice. S'au votat destule credite pentru emisiuni de rentă. S'au început destule lucrări cari au mărit și vor mări avuția națională. Trebuie să așteptăm ca aceste lucrări să înceapă a produce roadele ce se așteaptă dela dânsese și apoi să facem așa, ca cu veniturile ordinare ale Statului astfel sporite, să putem face față noilor trebuințe și noilor îmbunătățiri cari vor deveni necesare. Dacă veți avea această putere asupra D-v. înși-vă, dacă în timp de câțiva ani, veți închide cartea datoriei publice, mărginindu-vă numai la acele îmbunătățiri și lucrări, cari se vor putea face cu excedentul resurselor bugetare, este învederat că se va produce o reacțiune favorabilă cursului hârtiilor noastre și că creditul nostru va crește, iar când împrejurări neprevăzute ne vor sili să facem un nou apel la capitalurile streine, le vom găsi în aceleași condițiuni avantajoase în cari le-am găsit până a-

cum. Pentruca să ne îndrumăm spre o asemenea situațiune v'am propus și anul trecut ca lucrările extraordinare să se facă într'un mod rațional și cumpănit, să știm și noi, să știe și Parlamentul și țara, cât se cheltuește pe fiecare an pentru asemenea lucrări. Ori Domnilor, noi avem în această privință situațiunea cea mai neregulată. Nu cred că există o a doua țară în care lucrurile să se petreacă într'un mod așa de anormal ca în țara noastră. De câte ori e nevoie de o lucrare oarecare pe care guvernul nu o poate face cu resursele ordinare ale bugetului, se aduce un proiect de lege izolat și să cere autorizarea Camerei pentru deschiderea unui credit. Așa Camera votează neconținut asemenea credite, fără ca ea să poată la un moment dat, să-și facă o socoteală exactă de suma la care se urcă acele credite și fără să poată controla întrebuintărea lor. Atunci am zis: când veți putea să unificați bugetele, faceți un buget pentru resurse extraordinare, alături de bugetul ordinar, fixați în fiecare an cifra resurselor destinate pentru lucrări extraordinare; dar specificați în acelaș timp și lucrările cari trebuiesc să se facă în cursul anului cu acele resurse.

Pentru ce tocmai în partea cea mai importantă a vieței noastre de Stat, care-și perfecționează pe fiecare an utilagiul său, să nu avem cu privire la lucrările extraordinare un buget fixat de Cameră, care să ne permită a exercită asupra actelor Guvernului, controlul nostru constituțional?

Singura concesiune care s'a obținut până astăzi, a fost să se prevadă în bugetul fiecărui an, anuitatea corespunzătoare emisiunei de rentă, adică cifra până la care Guvernul este autorizat a emite rentă în cursul acelu an.

Aceasta este prea puțin pentru atingerea scopului pe care îl avem în vedere. Nu este destul a se fixa resursele extraordinare, trebuie încă și aci este o cestiune care interesează mecanismul regulat al regimului constituțional, trebuie ca Camera să știe cari sunt lucrările cari urmează a se face în cursul unui an, pentrucă ce se întâmplă în practică?

Dv. începeți într'un an lucrări cari nu se pot termina în acel an, în al doilea an lăsați neterminate lucrările începute, în care ați băgat un capital care nu produce nimic, care stă mort și începeți altele pe cari asemenea le abandonați neterminate și așa mai încolo, aruncând astfel confusiune în spiritul contribuabililor și făcând orice control imposibil.

Rămâne să decideți dacă a venit ori nu timpul să introduceți această reformă în administrațiunea financiară.

Eu cred că nu mai putem merge înaintea cu această situațiune, că trebuie pusă o regulă care să permită a ne face o idee exactă de adevăratele noastre puteri și trebuințe. Ne trebuie un buget extraordinar alături cu bugetul ordinar“.

Ministrul finanțelor răspunzând tuturor obiecțiunilor ridicate, a arătat că necesitatea lucrărilor în curs de executare și dezvoltarea țării pe toate tărâmurile, cerea neapărat contractarea de împrumuturi.

S'a arătat apoi că cu toate împrumuturile cari s'au contractat în ultimii ani, unele după altele, anuitatea datoriei publice raportată la veniturile bugetare eră cu mult mai mică ca în trecut: așa veniturile pe anul 1880—81 erau de Lei 110.313.400, iar la 1894—95 erau de Lei 202.634.265, raportându-se anuitatea datoriei publice la venitul bugetar găsim următoarele coeficiente:

Pentru anul 1880—81 găsim un coeficient de 39% din venitul bugetar pentru anuitate.

Pentru anul 1888—89 coeficientul este de 38%.

Pentru anul 1893—94 coeficientul este de 33,75% și

Pentru anul 1894—95 coeficientul este de 32,60%.

Descreșterea aceasta a anuităților datoriei publice se datorește dezvoltării extraordinare a resurselor normale ale țării și a scăderii dobânzei împrumuturilor.¹⁾

Discursul lui
M. Germani.

Cu ocaziunea discuțiunii proiectului de buget pe anul 1895—96, atacându-se din nou împrumuturile făcute în anul 1892 și 1893, tip 5%, după ce se emisese mai înainte renta tip 4% în valoare nominală de Lei 401.875.000, M. Germani, fost Ministru de finanțe, pe când s'a contractat acele împrumuturi, a susținut emisiunea tipului 5% astfel:

„Relativ la faptul că eu am revenit la tipul de 5% în 1892 și 1893, după ce în 1890 și 1891, ba chiar în 1889 emiseseam împrumutul cu 4%, iată ce zice d-l Ministru de finanțe“. (G. Cantacuzino).

„Această întoarcere înapoi cu 4 ani, dela tipul 4% la ti-

1) Debaterile Parlamentare. Ședința Adunării Deputaților din 24 Februarie 1894. Discursul Ministrului de finanțe M. Germani.

pul 5⁰/₀ care fusese părăsit, a fost păgubitoare bănește pentru Stat și a influențat în mod deprimător efectele noastre publice“.

„Am avut onoare deja să spun Onor Camerei cu ocaziunea discuțiunii legii de suprimare a Cassei de amortizare, că calculele făcute așa simple nu sunt exacte. Ca să calculezi sarcina care apasă asupra Statului dintr'un împrumut amortizabil, trebuie să calculezi câtă anuitate ai să plătești, fiindcă din faptul cursului de emisiune poate să se ajungă la rezultatul următor : că emisiunea de rentă făcută cu procente mai mici să coste mai scump, împreună cu amortismentul, decât emisiuni de rentă făcute cu procente mai mari, (și am dat un exemplu, pe care cred că este inutil să-l mai repet, d-l Ministru de finanțe îl cunoaște și ne va spune dacă este exact).

Domnilor, am zis atunci și repet și astăzi, că un împrumut, o emisiune de rentă, amortibilă în 44 ani, cu 5⁰/₀ emisă pe 93,70 suta, constituie o sarcină anuală a Statului de Lei 6,04. O emisiune de rentă 4⁰/₀ emisă pentru 44 ani, pe cursul de 83,75 suta, constituie o sarcină anuală de Lei 5,80. Dacă emisiunea se face pe 81 lei suta, sarcina anuală este de lei 6, iar pe cursul de 80, sarcina anuală este de Lei 6,10.

Vedeți dar că puteți să emiteți cu 4⁰/₀ și să vă coste anual mai mult decât 5⁰/₀, căci dacă emiteți 4⁰/₀ pe cursul de 80, are să vă coste Lei 6,10 anual, pe când emisiunea 5⁰/₀ pe cursul de 93,70 suta, constituie o sarcină anuală numai de Lei 6,04 anual.

Ca să mă explic, proporțiunea este cea următoare : cine emite renta 4⁰/₀ amortibilă în 44 ani, pe cursul de Lei 80 suta, și cine emite renta 5⁰/₀ pe 44 ani pe 93 suta, constituie o sarcină anuală absolut egală, pentru Stat la sumă reală.

Deci nu se poate face calculul așa simplu și a se zice că dacă pentru emisiunea de 4⁰/₀ se dă patru, pentru cea de 5⁰/₀ se dă 5⁰/₀ calculul nu mai este exact, pentrucă sarcina Statului diferă, nu mai este aceeași, este mai mare în împrumutul 4⁰/₀ emis cu 80 căci este 6,10, iar emisiunea 5⁰/₀ cu 93,70 este numai 6,04.

Acestea fiind stabilite, să vedem dacă eu în Mai 1892, când am fost nevoit să fac împrumutul, puteam să emit

rentă 4⁰/₀ cu 84 și cu 83¹/₃⁰/₀, curs pe care-l ia de bază d-l Ministru de finanțe ca să stabilească rezultatele.

Domnilor, în 1890—91, s'a emis rentă Lei 274.375.000 pentru conversiunea 4⁰/₀ cu 84¹/₄ și în Fevruarie 1891 Lei 45.000.000 rentă 4⁰/₀ cu 83 și trei optimi. In urma acestei emisiuni, la 1892 când am voit să fac împrumutul de aproape Lei 70 milioane, care trebuia pentru campania anului acela la lucrările extraordinare, iată care a fost cursul rentei 4⁰/₀ și vedeți mersul ei în anul 1891 și 1892 :

In luna	Aprilie	1891	86,— ⁰ / ₀
„ „	Mai	„	85,70 ⁰ / ₀
„ „	Iunie	„	85,95 ⁰ / ₀
„ „	Iulie	„	85,50 ⁰ / ₀
„ „	August	„	83,60 ⁰ / ₀
„ „	Septembrie	„	83,60 ⁰ / ₀
„ „	Octombrie	„	83,— ⁰ / ₀
„ „	Noembrie	„	80,70 ⁰ / ₀
„ „	Decembrie	„	82,60 ⁰ / ₀
„ „	Ianuarie	1892	83,75 ⁰ / ₀
„ „	Fevruarie	„	83,45 ⁰ / ₀
„ „	Martie	„	82,60 ⁰ / ₀
„ „	Aprilie	„	82,30 ⁰ / ₀
„ „	Mai	„	82,55 ⁰ / ₀

Cari sunt cauzele de a scăzut renta noastră în străinătate?

Cele arătate de d-l Ministru de finanțe, adică revenirea la tipul 5⁰/₀? Situațiunea noastră nenorocită aci în țară? Situațiunea financiară?

Nu, adevărata cauză a fost criza și catastrofa Argentină. Aceasta, poate să vă facă să vă mirați, dar așa este, pentru că această criză a provocat căderea Cassei celei mai mari din Englitera, care, cu creditul și averea ei, trecea înaintea Cassei Rotschild, din Londra, Cassa Frații Baring.

Știți ce operațiune a necesitat această Cassă?

Ca să se evite căderea acestei Casse, care eră să provoace o catastrofă pe piața Londrei, și poate și pe alte pieți, din continent, s'au adunat bancherii cei mai mari din Londra și au constituit un sindicat de garanție; a subscris fiecare câte o sumă drept garanție până la complectarea sumei de 15 milioane lire sterlinge și a zis băncii Engliterii: „fă bine

și plătește toate acceptele, toate obligațiunile, căci altfel se întâmplă o catastrofă mare“. Și atunci cursul valorilor celor mai bune a tuturor Statelor din Europa a scăzut în mod simțitor. Au scăzut consolidatele engleze, a scăzut renta franceză, au scăzut valorile germane, a scăzut și renta noastră. Iată adevărata cauză a scăderii. În asemenea condițiuni având nevoie de bani, fiind silit a mă împrumută, am intrat în tratative cu bancherii noștri.

S'a încercat multe, ca să găsim și alte pieți, care să ne împrumute cu bani, dar în fine tot Berlinul, e bancherul nostru, să nu ne ascundem.

Cursurile oferite din Paris și Londra, au fost așa de inferioare încât eră peste putință să le accepte cineva. Care e cursul cu care putem contracta?

Ați văzut că am contractat 5 la sută și ne-a dat 93,70 net!

Care eră cursul care ași fi putut să-l obțin, pentru renta 4⁰/₀. Ați văzut că în Martie 1892, cursul rentei noastre 4⁰/₀ eră Lei 82,60⁰/₀; în Aprilie eră Lei 82,30; în Mai Lei 82,55, cursul la bursă pentru vânzări de Lei 100.000, de Lei 1 milion, adică pentru transacțiuni zilnice. Ce curs puteam pretinde eu în mod logic dela bancherii cari au luat o sumă importantă de 70—80 milioane, fiindcă atât trebuia să iau, căci nouă ne trebuiau 70 milioane real.

Niciodată nu puteam pretinde mai mult decât 81, fiindcă împrumuturi mari se contractează totdeauna cu 1¹/₂, 2 chiar 3⁰/₀ mai jos decât cursul zilei.

Care eră cursul ce puteam să obțin? 81. Scade 1⁰/₀ cheltuielile cari s'au scăzut și la renta 5⁰/₀ și cari se scad totdeauna, rămâne cu 80. Ei bine cu 80⁰/₀ renta 4⁰/₀ eră să mă coste 6 lei și 10 bani anual, peste 100 de Lei real în timp de 44 ani, pe câtă vreme cu renta 5⁰/₀ care a realizat Lei 93,70⁰/₀ ne costă Lei 6 bani 04 anual pe 100 Lei real, încasați pe un timp de 44 ani, adică emisiune de rentă 5⁰/₀ cu 93,70⁰/₀ net, o sarcină anuală de Lei 6,04⁰/₀ și cu emisiune de rentă 4⁰/₀ cu 80⁰/₀ net, sarcina de Lei 6,10 la sută.

Iată un motiv pentru care a trebuit să mă întorc la tipul de 5⁰/₀.

Pe lângă aceasta, bancherii aceia cari au susținut totdeauna creditul nostru mi-au declarat că nu eră posibil a se emite renta 4⁰/₀ cu succes.

Am întrebat pentru ce?

Iată răspunsul :

Am emis Lei 320.000.000 rentă 4⁰/₀ în anul 1890—91 și acele milioane Domnule Ministru, nu sunt încă clasate, nu au ajuns încă pe mâinile acelor care să le închidă în ladă, pe când renta 5⁰/₀ este deja clasată și putem a face o emisiune nouă. Iată motivele pentru cari am fost nevoit să mă întorc la tipul de 5⁰/₀, nu am făcut aceasta de plăcere, am căutat cât am putut, dar când ai nevoie de bani nu poți d-ta să faci lege acelu care-ți dă, mai mult sau mai puțin și-o face el, și astfel am fost nevoit să mă întorc la tipul de 5⁰/₀ până când împrejurările ar permite ca renta noastră să revină la un curs mai favorabil, pentru a putea reveni la tipul de 4⁰/₀.

În orice caz, calculul pagubelor bănești, nu este fondat, și în privința aceasta rog, să se controleze acest calcul și se va vedea că nu este fondat.¹⁾

Imprumutul
de Lei 120 mi-
lioane.

Pentru plata lucrărilor cari încă se aflau în curs de execuțiune și cari trebuiau să continue și în cursul anului viitor 1895—96, era absolut necesar contractarea unui împrumut de o sumă mai importantă, procurându-se astfel fondurile necesare, atât pentru trebuințele anului 1894—95 cât și pentru acelea ale anului viitor.

În acest scop Ministerul finanțelor a început negociațiuni atât la Paris cât și la Berlin cu diferite Casse de Bancă. Negociațiunile la Paris nu au dat nici un rezultat. Prețul ce se oferise de către un puternic stabiliment de Bancă a fost neacceptabil și astfel cu toată dorința Guvernului, de a contracta de astă dată împrumutul direct pe piața Parisului, s'au părăsit și s'au mărginit la piața Berlinului, ale căror propuneri erau mai avantajoase.

Sindicatul Berlinez în frunte cu Cassa Disconto-Gesellschaft prin oferta ce o făcuse, se angajă a lua dela Guvernul român renta amortibilă 4⁰/₀ pentru un capital nominal de Lei 120.000.000, din care jumătate adică Lei 60.000.000 ferm, iar cealaltă jumătate prin opțiune, pentru care cerea un termen până la finele luni Fevruarie 1895 st. n. Prețul emisiu-

1) Desbaterile Adunării Deputaților Ședința dela 13 Martie 1896 și urm. Discursurile lui Menelas Germani, G. Cantacuzino, Ministrul finanțelor și al d-lui E. Costinescu raportorul proiectului de buget general al Statului pe ex. 1896/97.

nei erà de Lei 83⁰/₀ pentru capitalul nominal luat ferm și de Lei 83¹/₄⁰/₀ pentru cel luat prin opțiune cu deducțiune de 1⁰/₀ pentru cheltueli de emisiune, publicitate, timbru și altele. Afară de aceasta se mai bonificà Guvernului interesele couponului în curs, conform uzului pieței Berlinului. |

Sindicatul mai cereà a i se garantà libertatea târgului pieței până la finele luni Septembrie 1895 st. n. în cazul când va exercitã opțiunea, iar în cazul când nu va exercitã opțiunea, libertatea târgului va fi acordată numai până la finele luni Februarie 1895 st. n.

Celelalte condițiuni relative la serviciul plăței anuităților la tragerile la sorți, la durata împrumutului, erau identice ca a împrumuturilor anterioare și în special cu acelea ale împrumutului de Lei 45.000.000.

Preocuparea de căpetenie a Guvernului în urmarea negociațiunilor erà, pe de o parte de a procurà tezaurului suma suficientă pentru a face față nevoilor extraordinare, iar pe de alta ca cursul pe care se va face emisiunea să fie avantajos, adică în raport cu cursul rentelor noastre pe piețele din țară și din străinătate. Dacă sindicatul va luà întreaga sumă de Lei 120.000.000 emisiunea produceà aproximativ Lei 98 mil. 500.000, suma suficientă pentru acoperirea trebuințelor anului curent și a celui viitor. Dacă însă nu se exercitã opțiunea pentru cele 60.000.000 lei capital nominal, suma luată ferm produceà aproximativ 49.000.000 lei, cari se credeà că vor fi de ajuns până la finele lui Februarie 1895 st. n., când expirã termenul pentru libertatea târgului și când prin urmare Guvernul puteà să contracteze noi angajamente.

Relativ la cursul de emisiune constatăm că rentele noastre 4⁰/₀ cotă înire 84 și 85,50⁰/₀, prețul oferit de sindicat de 83⁰/₀ nu difereà mult decât cu 1—1,50⁰/₀, așacă oferta erà avantajoasă, întrucât erà vorba de un împrumut de o așa mare importanță, urmà a se lăsa sindicatului 1—1,50⁰/₀ pentru acoperirea rizicurilor și pentru îndemnarea publicului la noua emisiune care i se oferìa.

Consiliul Miniștrilor¹⁾ aprobând oferta s'a încheiat convenția din 12/24 Septembrie 1894 și în consecință la 15/27 Septembrie, sindicatul a luat ferm Lei 60.000.000 capital

---

1) Prim ministru Lascăr Catargi Ministru de finanțe Menelas Germani.

nominal din cari s'au cedat Lei 2.000.000 pentru Cassa de amortizare și fondul de epizootie.

În urmă sindicatul dorind a introduce împrumutul și pe piața Parisului și cheltuelile de emisiune acolo fiind prea însemnate, a propus și Guvernul a acceptat ca Lei 30.000.000 capital nominal, să se cedeze pe cursul de 82⁰/₀ din care să se deducă 1⁰/₀, iar restul să urmeze cele stipulate prin prima convențiune, adică opțiunea pentru restul de încă Lei 30 milioane capital nominal, să se facă pe cursul de 83¹/₄ sau 82¹/₄⁰/₀ net.

Conform acestei stipulațiuni sindicatul a optat pe ziua de 1 Ianuarie 1895 st. n. pentru primele 30.000.000 lei, cari s'au încasat la tezaur pe cursul net de 81⁰/₀, iar restul a făcut încă obiectul a 2 opțiuni, una de Lei 12.000.000 capital nominal pe ziua de 14/26 Martie 1895 și alta de Lei 18.000.000 capital nominal pe ziua de 30/11 Aprilie 1895, ambele cedate pe cursul net de 82¹/₄⁰/₀.

Guvernul a liberat sindicatului următoarele titluri de rentă 4⁰/₀ în valoare nominală de Lei 120.000.000 :

36.000 titluri à Lei 500 fiecare	sau în total	Lei 18 000.000	cap. nom.
36.000 " " " 1.000	" " " "	36.000.000	" "
14.400 " " " 2.500	" " " "	36.000.000	" "
<u>6.000 " " " 5.000</u>	" " " "	<u>30.000.000</u>	" "
92.400 titluri în valoare totală de		Lei 120.000.000	cap. nom.

purtând jumătate cuponul de 1 Ianuarie 1895 st. n. și cealaltă jumătate cuponul de 1 Iulie 1895.

Decontul împrumutului este următorul :

Lei capital nominal 60.000.000 à 82 ⁰ / ₀	fac	Lei 49.200.000
Lei capital nominal 30.000.000 à 81 ⁰ / ₀	fac	Lei 24.300.000
Lei capital nominal 30.000.000 à 82 ¹ / ₂	fac	Lei 24.675.000
	Total	Lei <u>98.175.000</u>

cari calculate pe cursul de 80 mărci, 100 franci, produc
mărci . . . . . 78.540.000,—

se mai adaogă interesele cuponului în curs
dela 1 Iulie 1894 st. n. și dela 1 Ianuarie 1895 st. n. până la datele când
s'au pus sumele la dispozițiunea Guvernului de către sindicat sau în total mărci 711.783,54

plus dobânzile de 2⁰/₀ pe an, plătite de
Sindicat la sumele rămase în depozit sau 59.979,—
In total, Mărci 79.311.762,54

Decontul amănunțit se prezintă astfel .

I. a) Lei 120.000.000 sau mărci 96.000.000 calculate pe 80 mărci drept 100 lei ,capital nominal rentă 4⁰/₀ amortizabilă cu cuponul de 1 Ianuarie 1895 st. n. s'au cedat sindicatului de bancheri reprezentat prin direcțiunea der Disconto Gesellschaft din Berlin pe prețul de 82⁰/₀ net, conform convențiunei din Septembrie 1894 din care sindicatul a luat până la 30 Septembrie 1894 Lei 58.000.000 sau mărci 46.400.000 calculate pe 80 mărci drept 100 lei capital nominal al cărui produs pe prețui convenit de 82⁰/₀ fac M. 38.048.000,—

Se adaugă interesele cuponului în curs pe 86 zile de la 1 Iulie 1894 st. n. până la 27 Septembrie 1894 st. n. à 4⁰/₀ pe an . . . . . ,

443.377,78   38.491.377,78

b) Lei 1.050.000 sau mărci 840.000 calculate pe 80 mărci drept 100 lei, capital nominal rentă 4⁰/₀ amortizabilă emisă în aceleași condițiuni s'au cedat fondului cassei de amortizare pentru stingerea datoriei publice administra^t de Ministerul finanțelor pe ziua de 27 Septembrie 1894 st. n. pe prețul de 82⁰/₀ net producând pe cursul de 80 mărci drept 100 lei . . . . . ,

688.800,—

Se adaugă interesele cuponului în curs pe 86 zile dela

De reportat M.

688.800,—   38.491.377,78

Report M.	688.800,—	38.491.377,78
1 Iulie 1894 st. n. până la 27 Sept. 1894 a 4 ⁰ / ₀ pe an . . . ,	<u>8.026,68</u>	696.826,68
c) Lei 700.000 sau mărci 560.000 calculate pe 80 mărci drept 100 lei, capital nominal rentă 4 ⁰ / ₀ amortizabilă, emisă în aceleași condițiuni s'au cedat fondului de epizootie administrat de Ministerul de Interne pe ziua de 27 Sept. 1894 st. n. pe prețul de 82 ⁰ / ₀ net, producând pe cursul de 80 mărci drept 100 lei . . . ,	459.200,—	
Se adaugă interesele cuponului în curs pe 86 zile dela 1 Iulie 1894 st. n. până la 27 Sept. 1894 a 4 ⁰ / ₀ pe an . . . ,	<u>5.351,12</u>	464.551,12
d) Lei 250.000 sau mărci 200.000 calculate pe 80 mărci drept 100 lei capital nominal rentă 4 ⁰ / ₀ amortizabilă emisă în aceleași condițiuni s'au cedat fondului casei de amortizare pentru stingerea datoriei publice pe ziua de 15 Oct. 1894 st. n. pe prețul de 82 ⁰ / ₀ net, producând pe cursul de 80 mărci drept 100 Lei . . . . . ,	164.000,—	
Se adaugă interesele cuponului în curs pe 105 zile de la 1 Iulie 1894 st. n. până la 15 Oct. 1894 st. n. . . . . ,	<u>1.694,66</u>	165.694,66
II. e) Lei 28.000.000 sau mărci 22.400.000 calculate pe 80 mărci drept 100 lei capital nominal rentă 4 ⁰ / ₀ amortizabilă cu cuponul de 1 Iulie	<u>—</u>	<u>39.818.450,24</u>
De reportat M.	—	

Report M.	—	39.818.450,24
1895 st. n. luați ferm de Sindicatul împrumutului pe ziua de 1 Ianuarie 1895 st. n. cari au produs pe prețul de 81 ⁰ / ₀ net		18.144.000,—
f) Lei 2.000.000 sau mărci 1.600.000 calculate pe 80 mărci drept 100 lei, capital nominal rentă 4 ⁰ / ₀ amortizabilă cu cuponul de 1 Iulie 1895 st. n. s'au cedat fondului casei de amortizare pentru stingerea datoriei publice administrat de Ministerul finanelor pe ziua de 1 Ianuarie st. n. pe prețul de 81 ⁰ / ₀ net producând		1.296.000,—
III. Lei 12.000.000 sau mărci 9.600.000 calculate pe 80 mărci drept 100 lei capital nominal rentă 4 ⁰ / ₀ amortizabilă cu cuponul de 1 Iulie 1895 st. n. luați ferm de sindicatul împrumutului pe ziua de 26 Martie 1895 st. n. cari au produs pe prețul de 82,25 ⁰ / ₀ net	7.896.000,—	
Se adaugă interesele cuponului în curs pe 86 zile de la 1 Ianuarie 1895 st. n. până la 26 Martie 1895 st. n. a 4 ⁰ / ₀ pe an	<u>91.733,30</u>	7.987.733,30
IV. Lei 18.000.000 sau mărci 14.400.000 calculate pe 80 mărci drept 100 lei, capital nominal rentă 4 ⁰ / ₀ amortizabilă cu cuponul de 1 Iulie 1895 st. n. luați de sindica-		
De reportat M.	—	<u>67.246.183,54</u>

Report M.

67.246.183,54

tul împrumutului pe ziua de
11 Aprilie 1895 st. n. cari
au produs pe prețul de
82,25⁰/₀ net . . . . . „ 11.844.000,—

Se adaugă interesele cupo-
nului în curs pe 101 zile de
la 1 Ianuarie 1895 st. n. până
la 11 Aprilie 1895 st. n. a
4⁰/₀ pe an . . . . . „ 161.600,— 12.005.600,—

V. Dobânzi de 2⁰/₀ pe an
plătite de bancheri la sumele
rămase în depozit dela 27
Sept. 1894 st. n. până la 11
Aprilie 1895 st. n.

59.979,—
Mărci 79.311.762,54¹⁾

cari s'au încasat la tezaur pe un curs variat între 123,04 și
125⁰/₀, producând net Lei 98.052.234,08, ceea ce revine la
un curs de emisiune de 81,71⁰/₀.

Acest curs este cel mai jos care obținuse atât la emisiu-
nile de rentă amortizabile 5⁰/₀ cât și la cele de 4⁰/₀, afară
numai de împrumutul intern 4⁰/₀ de Lei 32.500.000, care fiind
contractat în țară în condițiuni avantajoase pentru public,
cursul de emisiune a fost de 79,68⁰/₀.²⁾

Situația titlurilor rămase în circulație la 1 Aprilie 1912
este următoarea :

Renat 4 ⁰ / ₀ 1894	Val. 500	Val. 1000	Val. 2500	Val. 5000	Total efecte	Capital	Interese	Total ca- pital și in- terese
Titluri emise . . .	36.000	36.000	14.400	6.000	92.400	120.000.000	136.018.630	256.018.630
Titluri amortizate până la 31 Martie 1912	7.341	7.343	2.936	1.222	18.842	24.463.500	74.452.720	98.916.220
Titluri rămase în circulație la 1 A- prilie 1912 . . .	28.659	28.657	11.464	4.778	73.558	95.536.500	61.565.910	157.102.410

1) Expunerea Situațiunii financiare a Tezaurului la 30 Septembrie 1894 și 1895.

2) Debaterile Parlamentare. Ședința Adunării Deputaților de la 9 Martie
1895. Discursurile D-lui Em. M. Porumbaru și Menelas Germani Ministrul Fi-
nanțelor asupra proiectului de buget al Datoriei Publice pe ex. 1895/96

În cursul anului 1894—95, s'a mai făcut un împrumut de rentă internă 5% amortizabilă de Lei 6.500.000, capital nominal, care s'a făcut venit la tezaur pe valoarea nominală prețului unor moșii și păduri cumpărate de Stat dela Primăria comunei Iași, în baza legilor din 13 Aprilie 1880 și 17 Martie 1882, al căror cost după cum am văzut s'a plătit al pari în rentă 5%¹⁾

Împrumutul intern 5% de Lei 6.500.000.

Dăm mai jos situația titlurilor aflate în circulație la 1 Aprilie 1912:

Renta 5% 1894	Val. 500	Val. 5000	Total efecte	Capital	Interese	Total capital și interese
Titluri emise . . .	6.500	650	7.150	6.500.000	9.634.537,50	16.134.537,50
Titluri amortizate până la 1 Martie 1912	1.155	114	1.269	1.147.500	5.271.475,—	6.418.975,—
Titluri rămase în circulație la 1 Aprilie 1912 . . .	5.345	536	5.881	5.352.500	4.363.062,50	9.715.562,50

Fondul special pentru răscumpărarea rentei perpetuă 5% creat prin legea din 6 Martie 1875, pentru emiterea împrumutului de 44.600.000 lei capital nominal, rentă 5% perpetuă, urmă să servească la răscumpărarea pe cursul zilei a rentei emise.

Fondurile de cari dispuneă tezaurul pentru aceste răscumpărări erau:

1) Produsul unei vânzări de bunuri ale Statului până la suma de Lei 6.000.000.

2) Renta (dobânda) titlurilor răscumpărate.

La început s'a vândut moșii în rate din al căror preț s'a răscumpărat în anul 1880—81, titluri pentru o valoare nominală de Lei 3.679.500. Cu din cupoanele acestei rente și ratele ulterioare, s'au răscumpărat până la finele exercitiului 1897—1898 titluri pentru o valoare nominală de Lei 14.375.000, rămânând încă un fond în numerar la 31 Martie 1898 de Lei 1.159.863,03.

Prin legea din 24 Februarie 1898 s'a chemat la plată în-

Desființarea Casei de amortizare pentru stingerea Datoriei publice.

1) Monitorul Oficial No. 57 din 12 Iunie 1893.

treg capitalul nerăscumpărat, soldul în efecte 30.225.000 capital nominal, care s'a plătit din produsul împrumutului de conversiune, iar numerarul disponibil s'a făcut venit la fondul rentei, urmând a servi pentru acoperirea cheltuelilor din credite extraordinare, pentru cari erau autorizate emisiuni de rentă.

Legea vânzării bunurilor Statului promulgată cu Inaltul Decret Regal No. 1048 din 8 Aprilie 1881 dispune, ca produsul vânzării bunurilor mari, să se consemneze la Cassa de Depuneri, unde va forma un fond special pentru stingerea datoriei publice.

Prin legea din Aprilie 1889 se dispune de asemeni, ca amortimentul bunurilor vândute în loturi, să se consemneze iarăși la Cassa de Depuneri, spre a servi tot la stingerea datoriei Statului.

Deși s'au vândut bunuri de ale Statului în conformitate cu legile de mai sus și s'a consemnat ratele și amortimentul, însă în lipsa unei legi, care să determine modul în care să se procedă la stingerea datoriei, nu s'a dat nici o urmare acestor dispozițiuni. Osebit de aceasta, parte din ratele bunurilor vândute după legile anterioare celui din 1889, s'au întrebuințat—prin autorizațiuni speciale—ca venituri ordinare ale bugetului.

Din această cauză prin legea din 30 Mai 1892 s'a creat Cassa de amortiment pentru stingerea datoriei publice, prin răscumpărarea la bursă a titlurilor de rentă și a Obligațiunilor Statului. Această Cassă de amortizare eră alimentată de :

a) Ratele bunurilor vândute după legile anterioare celor din Aprilie 1889 ;

b) Amortimentul bunurilor vândute în conformitate cu legea din Aprilie 1889 ;

c) Dobânzile plătite de Cassa de Depuneri la sumele consemnate din cele 2 fonduri precedente ;

d) Dobânzile (valoarea cupoanelor), dela titlurile și Obligațiunile răscumpărate ;

e) Valoarea Obligațiunilor și rentelor cari eventual vor eși la sorti.

Cum rezultatul funcționării acestei Casse nu eră dintre cel mai favorabil Statului, prin legea din 18 Martie 1896, ea a fost desființată dispunându-se ca numerarul, ce se află în fi-

ință la finele anului 1896—97, să se treacă ca venit extraordinar al aceluiași an.¹⁾

Capitalul aflat în efecte la desființarea acestei Casse se urcă la cifra de 6.811.500 și prin amortizări anuale la 31 Martie 1900, s'a redus la cifra de 6.527.500 lei. Prin legea din 5 Aprilie 1900 Ministerul de finanțe a fost autorizat să înstrăineze acest fond în condițiunile ce va găsi mai avantajoase, iar produsul să se încaseze la tezaur pentru acoperirea deficitelor constatate până la închiderea exercițiului 1899-900. În conformitate cu dispozițiunile acestei legi Ministerul a cedat Cassei de Depuneri titluri în valoare nominală de Lei 694.500 și anume:

Lei 255.000 valoare nominală în titluri de rentă internă 4 ⁰ / ₀ pe cursul de 81 ⁰ / ₀ și Lei 439.500 valoare nominală în titluri de rentă 4 ⁰ / ₀ externă pe cursul de 83 ⁰ / ₀ obținând net suma de	Lei 571.335,—
Titluri de rentă eșite la sorți în valoare nominală de Lei 33.000 s'au încasat la tezaur al pari	Lei 33.000,—
Titluri de rentă în valoare nominală de Lei 5.800.000 s'au remis Cassei Disconto Gesellschaft din Berlin, pentru a se vinde la bursă cari pe cursul de 80,91 ⁰ / ₀ , au produs net	Lei 4.692.920,25
	Total Lei 5.297.255,25 ²⁾

Imprunutul de Lei 120.000.000 în rentă amortizabilă 4⁰/₀ contractat în cursul luni Septembrie 1894, cu toată prevederea care se făcuse că va satisface și trebuințele anului 1895—1896, n'a avut loc, căci la 30 Septembrie 1895 cheltuelile extraordinare întreceau cu Lei 25.868.807, fondul realizat prin emisiunea de mai sus, iar pentru acoperirea lor încă din luna Mai 1895, se procedase la emisiune de bonuri de tezaur, atât în țară cât și în străinătate, bonuri cari la aceeași dată de 30 Septembrie 1895 se urcau la suma de Lei 33.887.000.

Imprunutul
de Lei 90 mi-
lioane.

1) Desbaterile Adunării Deputaților, Ședința dela 9 Martie 1896 Discursurile lui M. Germani și G. Cantacuzino ministrul Finanțelor. Idem ședința dela 13 Martie 1896. Expunerea de motive a proiectului de buget al Datoriei Publice pe exercițiul 1896/97 de G. Cantacuzino Ministrul finanțelor.

2) Expunerea situațiunei financiare din 30 Septembrie 1901 pag. XLIV, 296 și 297.

În lunile următoare s'a continuat a se emite bonuri de tezaur pe măsura plăților, ce se efectuase din creditele ce urmau a se acoperi cu emisiuni de rentă, așa că la finele lunii Ianuarie 1896, bonurile de tezaur emise se urcau la suma de Lei 43.063.583,20 iar cheltuelile întreceau cu Lei 39 mil-622.010,72 fondul realizat prin emisiunile de rentă anterioare.

Cele mai multe din bonurile de tezaur emise ajungând la scadență, eră absolut necesar pentru plata lor, a se proceda la contractarea unui împrumut cu care să se acopere cheltuelile dejă efectuate și să se creeze în același timp un fond suficient, pentru a se face față lucrărilor în curs de executare, sau acelora cari s'ar proiecta din nou.

Aceasta fiind situațiunea, s'au început negociațiuni cu sindicatul de bancheri din Berlin, reprezentat prin Direcțiunea Disconto-Gesellschaft.

Înainte ca sindicatul să facă o ofertă Guvernului român, a voit să știe destinațiunea ce se va da împrumutului în stare de proiect, adică dacă el va fi întrebuințat în cheltueli mai mult sau mai puțin fructuoase. Guvernul le-a făcut cunoscut că el eră absolut destinat la terminarea Căilor Ferate de comunicațiune Pitești-Curtea de Argeș, Craiova-Calafat, Doro-hoiu-Iași și la continuarea construcției Portului Constanța destinat a legă cu Marea Neagră: România cu Germania și cu Anglia; marile cheltueli făcute în trecut pentru apărarea țării erau complet terminate.

Pe când se urmau tratativele, sindicatul a ridicat obiecțiunea, că piața Parisului face cele mai mari dificultăți la plasa-rea rentei românești și că cu foarte multă greutate au putut obține chiar participațiunea lor într'o minimă parte la ultimele emisiuni, totuși Franța are parte principală în lucrările publice din România, așa că piața Germaniei își poate reproșa cu drept cuvânt, că dânsa îi procură sumele necesare, pentruca industria franceză să tragă toate foloasele.

Ministrul de finanțe G. Cantacuzino, i-a răspuns în numele Guvernului, că este foarte adevărat că în ultimii ani industria franceză obținuse oarecari lucrări importante, ca Podul peste Dunăre, lucrările Portului Constanța, însă ele nu erau decât rezultatul adjudecațiunii publice.

Însă importațiunea industriei franceze, nu poate să sufere nici o comparațiune cu enorma cantitate de produse ale in-

dustriei Germane introduse în țară, așa că Germania ocupă primul loc pe scara importățiunilor, iar Franța cel din urmă, dovedindu-le aceasta cu date statistice dintre anii 1883 și 1894.

În urma acestora Sindicatul a acordat Guvernului român contractarea unui împrumut cu rentă amortizabilă 4% pentru un capital de Lei 90.000.000 în condițiunile următoare :

1) Sindicatul luă ferm Lei 60.000.000 capital nominal, iar pentru restul de Lei 30.000.000 își rezervă dreptul de opțiune până la 18/30 Septemvrie 1896 ;

2) Cursul de emisiune pentru întreaga sumă de Lei 90 milioane s'a fixat la 85%, cu deducțiune de 1% în favoarea sindicatului, drept cheltueli de timbru, de emisiune, publicitate și cu obligațiunea pentru sindicat, să bonifice guvernului român interesele cuponului în curs, conform uzului pieței din Berlin, dela data emiterii până la luarea împrumutului, iar pentru sumele ce vor rămâne în depozit până la ridicarea lor de Minister, să plătească o dobândă cu 1% mai jos decât scontul Băncii Imperiului, dar care să nu treacă în nici un caz de 3% pe an ;

3) Se acordă sindicatului libertatea târgului până la 18/30 Iunie 1897, dacă până la 18/30 Septemvrie 1896 ar fi exercitat opțiunea, pentru restul de Lei 30.000.000 capital nominal prevăzut mai sus, dacă acest drept nu l'ar fi exercitat, libertatea târgului nu eră acordată decât până la 18/30 Septemvrie 1896.

4) Interesele acestui împrumut începeau a curge dela 19 Aprilie/1 Mai 1896, plătindu-se semestrial.

Condițiunile celelalte ale împrumutului relative la serviciul plăței anuităților, la tragerile la sorți, la durata împrumutului etc., erau identice cu ale împrumuturilor anterioare contractate prin acelaș sindicat.

După cât vedem, condițiunile erau poate dintre cele mai avantajoase, din câte se obținuse până atunci la împrumuturi purtând dobânda de 4% și pe baza lor s'a semnat convențiunea din 18/30 și 24 Martie 1896.

Până la data de 30 Septemvrie 1896 sindicatul luase ferm Lei 63.000.000 capital nominal, care împreună cu Lei 2 milioane capital nominal cedate institutelor din țară, conform convențiunei, au însumat cifra de Lei 65.000.000 capital nominal.

La 18/30 Septembrie 1896, sindicatul urmând a-și exercita dreptul de opțiune pentru restul de Lei 25.000.000 capital nominal și fiind în imposibilitate, din cauza situației piețelor europene, al căror curs era defavorabil, a propus Guvernului următoarele:

a) Să prelungească dreptul de opțiune pentru sindicat până la 15 Ianuarie 1897 st. n. la care dată dacă va exercita opțiunea în întregime, libertatea târgului să fie acordată la 18/30 Iunie 1897.

b) Sindicatul pune la dispozițiunea Guvernului suma de Lei 21.000.000 contra bonuri de tezaur cu scadența de 4—6 luni cu interese de $4\frac{3}{4}\%$.

Prin aceste propuneri guvernul, nu era de loc asigurat că se va exercita opțiunea pe cursul net de 84% și că libertatea târgului trebuia să fie amânată de la 1 Octombrie 1896 st. n. la 15 Ianuarie 1897, iar avansarea sumei de mai sus, contra bonuri de tezaur cu un procent de $4\frac{3}{4}\%$, nu era de loc avantajoasă, întrucât situațiunea financiară a țării era destul de bună și Guvernul acum putea împrumuta în țară o sumă de circa Lei 24.000.000 la Cassa de Depuneri și la Banca Națională. Guvernul a comunicat Sindicatului că dacă până la 18/30 Septembrie 1896, declară că iau ferm la 15 Ianuarie 1897, Lei 25.000.000 capital nominal pe cursul stipulat în convenție, consimte a proroga libertatea târgului pieței până la 30 Iunie 1897 st. n. altfel, Guvernul, regretă de a nu putea accepta propunerea sindicatului.

Sindicatul însă acceptând propunerile Guvernului, la termenul stipulat au exercitat opțiunea.

Guvernul pentru acest împrumut au emis următoarele efecte:

27.000	titluri rentă 4%	amortizabilă à	500 lei sau în total	Lei 13.500.000
27.000	" "	" "	1.000 " " " "	27.000.000
10.800	" "	" "	2.500 " " " "	27.000.000
4.500	" "	" "	5.000 " " " "	22.500.000
Total				Lei 90.000.000

Capital nominal care s'a cedat Sindicatului la epocele următoare:

La 13/25 Mai . . .	1896	renta 4%	pentru un capital nominal de	Lei 24.200.000
" 1/13 Iunie . . .	"	" "	" " " "	6.600.000
" 1/13 " . . .	"	" "	" " " "	2.000.000
" 4/16 " . . .	"	" "	" " " "	27.200.000
" 28/10 Iulie . . .	"	" "	" " " "	5.000.000
" 4/16 Ianuarie 1897	"	" "	" " " "	25.000.000
Total				Lei 90.000.000

cari calculați à 84⁰/₀ fac Lei 75.600.000 transformați în mărci socotindu-se 100 lei 80 mărci, fac:

Mărci 60.480.000,— contravaloarea a Lei 90.000.000 capital nominal.

Mărci 395.644,40 interesele cuponului în curs dela 1 Mai st. n. 1896 până la datele la cari s'a remis sindicatului renta.

Mărci 86.618,01 dobânzi bonificate de sindicat între 2—3⁰/₀ la sumele rămase în depozit.

Total Mărci 60.962.262,41,¹⁾ cari s'au vândut și s'au încasat la tezaur pe un curs între 123,20 și 124,30⁰/₀, producând net suma de Lei 75.405.904,40, ceea ce revine pe un curs de 83,78⁰/₀; acesta este cursul cel mai mare care s'a obținut până acum la emisiunile de 4⁰/₀, afară de cursul de 84,25⁰/₀ obținut la împrumutul de Lei 274.375.000, însă aci nu eră vorba de o nouă emisiune, ci de o conversiune care dăduse loc la preschimbarea Obligațiunilor 6⁰/₀ C. F. R. în titluri de rentă 4⁰/₀.

Situația efectelor emisiunii de mai sus aflate în circulație la 1 Aprilie 1912 este următoarea :

Renta 4 ⁰ / ₀ 1896	Val. 500	Val. 1000	Val. 2500	Val. 5000	Total efecte	Capital	Interese	Total capital și interese
Titluri emise. . .	27.000	27.000	10.800	4.500	69.300	90.000.000	103.813.430	193.813.430
Titluri amortizate până la 31 Martie 1912.	4.650	4.646	1.860	775	11.931	15.496.000	51.763.260	67.259.260
Titluri rămase în circulație la 1 Aprilie 1912 . . .	22.350	22.354	8.940	3.725	57.369	74.504.000	52.050.170	126.554.170

Imprumuturile contractate la diferite epoci și cari constituiau Datoria Publică a Statului, se urcase la cifra nominală de Lei 1.365.568.960,83 care prin amortizările succesive s'a redus cu un capital de Lei 143.034.935,83, așa că la 1 Aprilie 1898 capitalul datorat se urcă la suma de Lei 1.222.534.025 pentru cari se aflau emise titluri la purtător, afară de datoria către Cassa de Depuneri și Calea ferată Lemberg-Cernăuți-Iași, pentru cari nu se emisese nici un fel de obligațiuni.

Conversiunea unei părți din Datoria Publică și împrumutul de Lei 180.000.000.

1) Expunerea Situației financiare a tezaurului public la 30 Septembrie 1896 și 1897.

Prin emisiunea împrumutului de Lei 90.000.000 capital nominal în rentă amortizabilă 4⁰/₀ din 1896 cursul de 84⁰/₀ neto obținut, prezintă în adevăr un succes însemnat pentru finanțele Statului, însă nu reprezintă adevăratul curs la care eram îndreptățiți față cu starea economică a țării, cu dezvoltarea dată diferitelor isvoare de avuție publică și cu situațiunea noastră politică în raport cu celelalte State europene. Una din cauzele cele mai însemnate care împiedică dezvoltarea cursului efectelor noastre, eră că se mai aflau în circulație efecte din împrumuturile vechi, contractate cu dobânzi mari, al căror curs trecuse de pari¹) și apăsă asupra cursului celorlalte, ținând astfel în loc creditul țării, nelăsând deplină dezvoltare cursului împrumuturilor mai recente, cari erau încheiate mai în raport cu situația creditului țării noastre. Conversiunea acelor împrumuturi cu dobânzi mari se impuneă date fiind condițiunile favorabile ale piețelor streine, în afară de faptul că dădea naștere la economii însemnate pentru tezaur.

Iată care eră situațiunea împrumuturilor vechi a căror denunțare își propusese guvernul să o realizeze.

	Capital împru- mutat	Capital amor- tizat	Capital de a- mortizat	Ănuitatea a- nuală de plată
Renta Perpetuă 5% din				
1875.	44.600.000	14.375.000	30.225.000	2.230.000
Obligațiuni rurale 6% .	31.600.000	4.806.700	26.793.300	2.048.000
Renta amortizabilă 5%				
din 1881/88.	436.525.000	46 784.000	389.741.000	24.183.500
	512.725 000	65.965.700	446.759.300	28.461.500

După cum se vede, împrumuturile de convertit reprezentau aproape o treime din totalul Datoriei Publice, așa că este ușor

1) Cursul efectelor la finele lunii Ianuarie 1898 eră următorul:

Renta perpetuă	5% se cotă	104 ¹ / ₄ %
Renta amortibilă din 1881/88	5% „	102 „
„ „ 1892 (impr. 75 mil.)	5% „ „	101 „
„ „ 1893 (impr. 50 mil.)	5% „ „	101 „
„ „ 1894 (impr. 6 ¹ / ₂ mil.)	5% „ „	97 ¹ / ₂ „
„ „ 1889 (intern 32 ¹ / ₂ mil.)	4% „ „	88 ¹ / ₂ „
„ „ 1889 (ext. 50 mil.)	4% „ „	92 ¹ / ₂ „
„ „ 1890 („ 274 mil.)	4% „ „	93 ¹ / ₂ „
„ „ 1891 („ 45 mil.)	4% „ „	93 ¹ / ₂ „
„ „ 1894 („ 120 mil.)	4% „ „	93 ¹ / ₂ „
„ „ 1896 („ 90 mil.)	4% „ „	94 „
Obligațiuni de stat 6% conversiunea rurală	102 ¹ / ₂ %.	

de înțeles cum o datorie așa de mare cu 5 și cu 6⁰/₀ ale cărei Obligațiuni și rente care o reprezentau, trecuse de pari, apăsă asupra cursului celorlalte efecte; prin urmare eră o necesitate a le denunța și converti, pentru a înlesni avântul celorlalte efecte publice către un curs în raport cu creditul de care se bucură Statul.

Renta noastră 4⁰/₀ se cotă cu 93¹/₂⁰/₀, deci diferența între cursul de emisiune și pari se micșorase, așa că pentru o conversiune se impunea a se adoptă cursul de 4⁰/₀, astfel capitalul nominal de împrumutat nu difereă în mod simțitor de cel ce urmă a fi plătit, pentru achitarea împrumuturilor propuse a se converti; mai mult ar fi rezultat un beneficiu de 1¹/₂ milioane anual, pe care se puteă contă chiar dacă nu s'ar fi putut respectă termenele de amortizare ale împrumuturilor ce se converteau.

Apoi Ministerul de finanțe întâmpină serioase dificultăți pentru răscumpărarea rentei perpetue, conform legilor din 6 Martie 1875 și 12 Aprilie 1880, căci nu numai că eră obligat a plăti 103 până la 105 franci pe titluri de rentă de 100 lei, ceace constituia o pierdere însemnată, dar se află și în imposibilitate de a găsi o asemenea rentă, din care cauză se găseă o sumă disponibilă în numerar de Lei 803.067,13, fără a i se puteă da întrebuintărea cuvenită, negăsindu-se rentă 5⁰/₀ perpetuă; la acest numerar adăogând și cuponul de 1 Aprilie 1898 al rentei răscumpărată, se sporeă cu Lei 359.550, astfel că prin conversiune nu numai că se evită o pierdere la răscumpărarea ei, dar se obțineă și un capital disponibil de Lei 1.162.617,13.

Eră apoi un interes indirect nu mai puțin real și foarte important, acela de a aveă un tip unic pentru toate împrumuturile și Statul bucurându-se de un credit consolidat, noua emisiune ar fi influențat în mod mai favorabil asupra cursului celorlalte împrumuturi, decât apăsarea ce o exercitau efectele a căror conversiune se propunea; însă avantajul direct al operațiunei eră ca anuitățile noiei emisiuni, să fie inferioare celor actuale ale titlurilor ce se convertesc.

Pe baza acestor avantaje, Guvernul a prezentat Corpurilor Legiuitoare următorul „Proiect de Lege pentru conversiunea unei părți din Datoria Publică“.

Art. I.—Ministerul de finanțe este autorizat a denunța

și plăți cu anticipație : 1) Renta perpetuă 5⁰/₀ din 1875 ; 2) Obligațiunile 6⁰/₀ conversiunea ruralelor din 1880 și 3) Renta amortibilă 5⁰/₀ emisiunile dela 1881 până la 1888.

Art. 2.—Pentru formarea capitalului necesar, spre a se efectua aceste plăți, Ministerul de finanțe este autorizat a emite titluri de rentă amortibilă 4⁰/₀ în forma și în condițiunile ce se va găsi mai avântioase, cu singura restricțiune ca anuitățile să fie inferioare celor actuale, chiar dacă s'ar admite pentru aceste titluri termenele de amortizare ale împrumuturilor citate în articolul precedent.

Art. 3.—Se vor primi de preferință în schimbul nouilor titluri de rentă amortibilă titlurile împrumuturilor denunțate.

Art. 4.—Guvernul este autorizat a face cheltuelile de confecțiune, timbru, publicație, și altele ocașionate de această operație. Ele se vor cuprinde în titlurile de rentă amortibilă emise potrivit art. 2.

Art. 5.—Fondul în numerar al Cassei de amortizare a rentei 5⁰/₀ perpetuă, disponibil în momentul denunțării, va fi afectat la plata cheltuelilor pentru cari sunt autorizate emisiuni de rentă.

Din articolul 2 nerezultând în mod clar, dacă Guvernul pentru noua emisiune va păstră acelaș termen de amortizare, ca și al efectelor ce se propunea spre a fi convertite, în Corpurile Legiuitoare, proiectul a fost atacat numai pe durata amortizării, adică că noul împrumut ce se emite, să nu întrecă termenul amortizării împrumuturilor ce se convertesc, deci noul împrumut să se amortizeze în același termen în care eră să se amortizeze vechile împrumuturi și anume : dacă împrumuturile 6 și 5⁰/₀ amortibile expiră în termen de 35 sau 33 de ani, noul împrumut care se contractează nu trebuie să întrecă termenul împrumutului care se stinge ; dacă l'ar întrece, atunci nu mai este o scădere de dobândă, ci numai quantumul amortimentului scade prin faptul prelungirii termenului de plată.

Scopul unei adevărate conversiuni nefiind acesta, ci acela de a reduce dobânda menținând termenul stingerei împrumutului, căci dacă se prelungeste termenul, atunci făcându-se calculul, se va vedeà că suma ce se plătește este mult mai mare decât ceea ce se plăteà până aci și eră o sarcină foarte grea ce se impunea generațiunei viitoare.

Nu este mai puțin adevărat că un Stat în plină dezvoltare în toate direcțiunile, nu poate face acoperirea necesităților sale, fără ca să încarce cu datoriile ce le contractează și pe generațiunile viitoare, dar nu este mai puțin adevărat că acest principiu nu trebuie întins prea departe. Imprumuturile noastre făcute numai pe 44 ani și totuși aproape două generațiuni se încarcă cu cheltuiala prezentului, așa că dacă se trece peste acest termen operațiunea n'ar fi fost bună.

O adevărată conversiune este aceia prin care noul împrumut se stinge în acelaș termen, în care urmă a se stinge împrumutul ce se convertește.

Prelungindu-se termenul nu se face o conversiune, ci o reducere de dobânzi, o micșorare de amortizare și un împrumut anticipat pornind dela termenul în care expiră vechea datorie, ceea ce ar constitui un împrumut nou pe seama generațiilor viitoare. La această obiecțiune Ministrul finanțelor G. Cantacuzino, a răspuns că intențiunea sa este de a prelungi termenul de amortizare și că în aceasta nu a fost preocupat decât de economia generală a țării. Dacă împrejurările cer să prelungească termenele de amortizare, pentru ca să ajungă la satisfacerea aceluși interes, declară că nu ezită nici un moment dela o asemenea prelungire de termen. El nu se preocupă de a respecta niște termene scurte de amortizare, atunci când trăiam într'o epocă, în care neîncetat se prelungea termenele de amortizare, prin faptul împrumuturilor noi ce se contractau cu termene lungi.

Ceea ce-și propusese Guvernul să realizeze, eră ca să nu mai existe datoriile de ale Statului cu o dobândă mai mare de 4⁰/₀.

Din acest fapt și combinându-se bine termenele de amortizare, se putea ajunge succesiv a se realiza împrumuturi, fără ca bugetul datoriei publice să fie încărcat cu un ban mai mult.

La obiecțiunea termenelor lungi s'a răspuns că aceasta eră o dovadă de creditul țării; cu cât termenul de plată este mai lung cu atâta se dovedește că țara are credit la capitaliști, căci capitalurile nu se lasă timp îndelungat încredințate celor ce au o solvabilitate nesigură, iar asupra faptului că urmașii noștri au să suporte greutatea mari din faptul datoriei ce se contractă, s'a dat explicația justă că aceste noi datorii nu se fac în scopul de a plăti erori politice, expedițiuni coloniale nesocotite sau răsboaie nenorocite, ci pen-

tru drumuri de fer, poduri, șosele, porturi, docuri, magazii, etc., deci numai pentru lucrări productive, cari vor folosi nu numai copiilor copiilor noștri, dar neamurilor neamului nostru au să folosească, și este drept că și ei cari vor avea roadele cele mai pipăite ale acestei situațiuni, să suporte o mică și ușoară părțică din acele datorii, cari altfel ar fi apăsât greu numai asupra acelei generațiuni.

Pe baza acestor motive Corpurile Legiuitoare au votat legea pentru conversiunea unei părți din datoria publică,¹⁾ prin care Ministerul finanțelor este autorizat a denunța și plăti cu anticipație: Renta perpetuă 5⁰/₀ din 1875, obligațiunile 6⁰/₀, conversiunea ruralelor din 1880 și renta amortizabilă 5⁰/₀ emisiunile dela 1881 până la 1888.

În același timp însă tezaurul pentru acoperirea cheltuelilor extraordinare de lucrări publice, armamente, etc., pentru cari erau dejă autorizate emisiuni de rentă amortizabilă, făcuse diferite emisiuni de bonuri de tezaur în țară și în străinătate, pentru plata acestor cheltueli, cari la 1 Februarie 1898 întreceau suma de Lei 59.000.000 și cari trebuiau neapărat să fie acoperite prin o emisiune de rentă, mai cu seamă că bonurile de tezaur ajunsese la scadență.

Atât pentru plata împrumuturilor ce se chemau la conversiune, cât și pentru acoperirea cheltuelilor extraordinare pentru cari se emisese dejă bonuri de tezaur, fiind nevoie de o nouă emisiune de rentă, s'a intrat în negociațiuni cu sindicatul de bancheri reprezentat prin Cassa Disconto-Gesellschaft, care a propus Guvernului emisiunea unui împrumut de rentă amortizabilă 4⁰/₀, numai pentru un capital de Lei 180.000.000 din cari:

Lei 75.000.000 capital nominal, noul împrumut pentru acoperirea cheltuelilor extraordinare pentru cari erau autorizate emisiuni de rentă și

Lei 105.000.000 capital nominal, împrumut necesar la conversiune pentru a se plăti astfel cu anticipație:

Lei 30.225.000 capital nominal renta 5⁰/₀ perpetuă nerescumpărată până la 23 Februarie 1898,

1) Monitorul Oficial No. 259 din 24 Februarie 1898.

Lei 26.793.300 capital nominal rămas ne-amortizat din obligațiunile rurale 6⁰/₀ după tragerea la sorți dela 1 Aprilie 1898,

Lei 36.320.000 capital nominal rentă 5⁰/₀ amortizabilă din 1881—1888, iar restul până la suma de Lei 180.000.000 erà destinat a servi la aco-

perirea dobânzilor în curs dela scadență până la data chemării la rambursare, precum și diferitele cheltueli de emisiune.

Am văzut însă, că Guvernul proiectase și tratările cu Sindicatul de bancheri începuse pentru conversiunea în rentă 4⁰/₀ a unui capital nominal de Lei 446.759.300, în care intră întreg capitalul nominal de Lei 389.741.000 renta amortibilă 5⁰/₀ emisiunea din 1881—88. Fie-că capitalul nominal de convertit se urcă la o sumă prea mare, fie-că în timpul pe când se urmau tratativele între Guvern și Sindicat, se comisese oarecari indiscrețiuni și se presimțise, că cea mai mare parte dintre titluri se vor prezentă la rambursare, iar nu la conversiune, căci chiar unele instituțiuni pendinte de Stat în dorința de a bonifica depunătorilor o dobândă de 5⁰/₀ cât mai mult timp, începuseră a vinde obligațiunile 6⁰/₀ și titlurile de rentă 5⁰/₀, cumpărând în locul lor alte efecte tot 5⁰/₀, însă cari nu intrau în categoria acelor ce urmau a fi convertite, ceea ce a contribuit să se prevadă că, dacă însăși instituțiunile de Stat nu-și vor prezentă efectele la conversiune, cu atât mai mult nu o vor face particularii. Probabil că, din aceste cauze și a altora de ordin financiar, cari interesau direct pe Sindicat în reușita plasării unui capital atât de mare, negocierile s'au încheiat cu emisiunea unui împrumut numai pentru un capital nominal de Lei 180.000.000, în care din renta 5⁰/₀ emisiunea din 1881—88, nu se converteà decât un capital nominal de Lei 36.320.000, cari apoi posterior a fost mărit la Lei 37.470.000, după cum vom vedeà mai departe.

Condițiunile împrumutului erau următoarele :

1) Cursul de emisiune pentru întreg împrumutul de Lei 180.000.000 capital nominal erà de 91¹/₂⁰/₀ cu deducțiune de 1⁰/₀ în favoarea Sindicatului, drept cheltueli de conversiune,

publicitate, timbru, etc., și cu obligațiunea pentru Sindicat să bonifice Guvernului român interesele cuponului în curs, conform uzului pieței Berlinului.

2) Durata împrumutului erà de 60 ani, sau 120 semestre, în care timp urmà a se amortizà întreg împrumutul, în loc de 88 semestre cât se admisesse la împrumuturile anterioare contractate dela 1881, iar libertatea târgului îi erà garantată până la 19/31 Ianuarie 1898.

3) Condițiunile celelalte ale împrumutului relative la serviciul plăței, anuitatea lor, la tragerile la sorti, la modul de efectuare al conversiunii, erau cele admise cu ocaziunea contractărei împrumuturilor anterioare prin mijlocirea aceluiași sindicat.

4) Interesele acestui împrumut începeau a curge dela 19 Aprilie—1 Mai 1898, așa că urmau a se plăti la 1 Mai și 1 Noemvrie st. n. al fiecărui an.

În conformitate cu dispozițiunile art. 3 din legea de conversiune, s'a impus sindicatului ca titlurile împrumuturilor denunțate să se primească cu preferință în schimbul nouilor titluri și prețul Obligațiunilor 4⁰/₀ din noul împrumut, să nu se poată fixa în Germania mai sus de 94¹/₂⁰/₀, plus dobânzile în curs, după uzul pieței Berlinului și în afară de Germania, mai sus de valoarea corespunzătoare în moneda țarei, iar Obligațiunile denunțate să fie primite pe un preț nu mai jos decât valoarea lor la termenul de rambursare.

Să vedem acum dacă condițiunile propuse de sindicat erau sau nu favorabile.

Împrumutul de Lei 75.000.000 pentru trebuința tezaurului, erà destul de evidentă, căci cu produsul ce se realizà, urmà a se achitã imediat bonurile de tezaur emise în străinătate; iar pentru cheltuelile extraordinare în curs de executare, se atribuia fondul ce mai rămânea disponibil din acest împrumut, împreună cu bonurile de tezaur ce eram autorizați a scontã la Cassa de Depuneri și Banca Națională a României, cari se credea a fi îndestulătoare pentru a face față tuturor nevoilor până la contractarea unui nou împrumut, în conformitate cu legile cari autorizase cheltuelile extraordinare ce urmau a se acoperi prin emisiune de rentă.

Din acest împrumut Guvernul își rezervase suma de Lei 8.000.000 capital nominal pentru diferite instituțiuni din țară,

Suma de Lei 105.000.000 ce urmărește să fie întrebuințată la conversiunea unei părți din Datoria Publică eră suficientă pentru a face să dispară din circulație Obligațiunile rurale 6⁰/₀, împrumuturile cu renta perpetuă 5⁰/₀ și o parte din împrumuturile 5⁰/₀ din 1881—88, cari apăsau destul de simțitor asupra dezvoltării cursurilor celorlalte împrumuturi.

Cursul de 90,50⁰/₀ net ce se oferise, eră cât se poate de avantajos, căci dacă ne vom întoarce privirea numai cu doi ani îndărăt, în anul 1896 cursul de emisiune al rentei 4⁰/₀ nu a fost decât 84⁰/₀ net, iar în 1894 cu ocaziunea împrumutului de 120.000.000 abiă se putuse obține 81,80⁰/₀; punând aceasta în raport și cu cursul obținut în anul 1890 când s'a făcut conversiunea Obligațiunilor C. F. R. tot în titluri 4⁰/₀, cursul ce se offeră eră cu 6,25⁰/₀ superior, cu toate că în aceste operațiuni intră și un împrumut de Lei 75.000.000; amortizarea capitalului se obținuse în 120 semestre în loc de 88 semestre, cum fusese admis pentru celelalte împrumuturi, sau 66 semestre cum a fost admis pentru conversiunea din 1890.

Pe baza acestor condițiuni s'a semnat convențiunea din 9 Martie 1898 st. n., angajându-se sindicatul a luă ferm întreg împrumutul de Lei 180 mil., conform stipulațiunilor, din cari :

1) Plata contravaloarei a Lei 75.000.000 capital nominal în rentă amortizabilă 4⁰/₀, s'a fixat a se face pentru un capital nominal de Lei 50.000.000, la 19/1 Mai 1898 și pentru restul capitalului nominal de Lei 25.000.000, la 3/15 Septembrie 1898, Ministerul rezervându-și după cum am văzut suma de Lei 8.000.000 capital nominal, cedate unor instituțiuni publice ale Statului.

Decontul operațiunei este următorul :

Lei 75.000.000 capital nominal rentă 4⁰/₀ amortizabilă din 1898 cu cuponul de 1 Noembrie 1898 st. n., s'a cedat Sindicatului de bancheri pe prețul de 90,50⁰/₀ sau în total Lei 67.875.000 care calculate pe 80 mărci suta lei a produs

Mărci 54.300.000,—

se adaogă interesele cuponului în curs dela 1 Mai 1898 st. n. până la datele la cari s'a remis renta Sindicatului cu cuponul de 1 Noembrie 1898 . . . .

Mărci 161.780,95

Total Mărci 54.461.780,95¹⁾

1) Expunerea Situațiunii financiare a tezaurului public la 30 Septembrie 1898.

cari s'au vândut pe un curs între lei 123,35³⁹ și 125 suta de mărci, producând efectiv Lei 67.377.183,15, ceea ce revine la un curs de emisiune de Lei 89,83⁶².

Plata contravaloarei Obligațiunilor 4⁰/₀ în sumă de Lei 105.000.000 capital nominal, urmă a se face până la 3/15 Septembrie 1898, în Obligațiuni rurale 6⁰/₀, în titluri de rentă perpetuă 5⁰/₀ din 1875 și în titluri de rentă amortizabilă 5⁰/₀, emise în 1881—1888.

Chemarea la plată a împrumuturilor denunțate fiind făcută pe ziua de 1/13 Iulie 1898, Ministerul a cedat Sindicatului pe acea zi nouile titluri de rentă 4⁰/₀ în valoare nominală de Lei 105.000.000 și Sindicatul și-a luat sarcina de a plăti Obligațiunile și titlurile prezentate la conversiune cu nouile titluri conform condițiunilor subscripțiunei, iar cele prezentate la rambursare în numerar.

Cu începere dela 3/15 Septembrie, aceste plăți treceau în sarcina Guvernului român, iar Sindicatul trebuia să verse Ministerului de finanțe contravaloarea Obligațiunilor și titlurilor neprezentate la conversiune sau rambursare, afară de cazul în care interesul Statului ar cere ca operațiunea să se efectueze întreagă de sindicat.

Obligațiunile și titlurile denunțate urmând a se plăti cu interesele în curs dela ultima scadență până în ziua de 1/13 Iulie 1898, când erau chemate la plată, decontul operațiunei se prezintă astfel :

Lei 105.000.000 capital nominal cedat Sindicatului pe cursul de 90,50% net fac Lei 95.025.000 transformați în mărci, socotit 100 lei drept 80 mărci, a produs . . . . . M. 76.020.000,—

Interesele cuponului în curs pe 72 zile dela 19 Aprilie/1 Mai până la 1/13 Iulie 1898, s'au urcat la suma de . . . . „ 672.000,—
Suma datorită de Sindicat . . M. 76.692.000,—

În schimb Sindicatul trebuia să prezinte Ministerului de finanțe : Obligațiuni rurale 6⁰/₀ convertite pentru suma de . . Lei 26.793.300,—

Titluri de rentă 5⁰/₀ perpetuă convertite în sumă de . „ 30.225.000.—

Titluri de rentă amortizabilă 5⁰/₀, 1881/88 . . . . . „ 36.320.000,— 93.338.300,—

Sindicatul trebuia să plătească deținătorilor și interesele în curs dela ultimul cupon până la che-
De reportat Lei

93.338.300,— M. 76.692.000,—

Report . . Lei	93.338.300,—	M. 76.692.000,—
marea la plată și anume: pen- tru Obligațiunile rurale dobânzi dela 1/13 Mai până la 1/13 Iu- lie 1898 . . . . . „	267.933,—	
pentru titlurile de rentă 5% perpetuă dobânzi dela 20 Mar- tie/1 Aprilie 1898 până la 1/13 Iulie 1898 . . . . . „	428.187,50	
pentru titlurile de rentă 5% amortizabilă dobânzi dela 1/13 Aprilie până la 1/13 Iulie 1898 „	454.000,—	<u>1.150.120,50</u>
	Total Lei	<u>94.488.420,50</u>

sau în mărci socotindu-se 100 franci drept 81 mărci . . . . M. 76.535.620,60
 iar diferența de . . . . . M. 156.379,40
 urmă să servească ca fond pentru confecționarea titlurilor, timbre, publicațiuni
 și altele ce s'ar ocașiona prin această operațiune.

După cum se vede acest decont este încărcat cu Lei 1.150.120,20 cuponul în curs la împrumuturile convertite, pentru care guvernul dispune prin bugetul de cheltueli al exercițiului 1898—1899 de alocațiunile necesare pentru acoperire.

Pentru ca produsul conversiunii însă să nu fie încărcat cu cheltueli, ce nu puteau privi propriu zis operațiunea de conversiune și pentru a se putea retrage din circulațiune cât mai multă rentă amortizabilă 5% din 1881—1888, Ministerul a propus Direcțiunei der Disconto-Gesellschaft, să mărească cifra de Lei 36.320.000 prevăzută în decontul specificat mai sus, cu o sumă echivalentă de Lei 1.150.120,50, ce reprezintă interesele împrumuturilor denunțate dela ultima scadență, până la data de 1/13 Iulie, când erau chemate la rambursare.

Propunerea fiind admisă de acea Direcțiune, decontul operațiunii s'a modificat astfel :

Contravaloarea a Lei 105.000.000 capital nominal, în rentă amortizabilă 4% împreună cu dobânzile în curs, reprezintă
 M. 76.692.000

Obligațiunile și titlurile chemate la plată s'au
 fixat: Obligațiunile rurale 6% în sumă de
 Lei 26.793.300

Titlurile de rentă perpetuă
 5% din 1875 . . . . . Lei 30.225.000

Titlurile de rentă amortis.
 5% 1881—88 . . . . . Lei 37.470.000

Lei 94.488.300

sau în mărci socotite pe 81⁰/₀ . . . . . M. 76.535.523
 Restul de M. 156.477

urmând a servi pentru acoperirea cheltuelilor ocazionale de operațiunea conversiunei.

Suma totală de Mărci 76.692.000 s'a făcut venit la tezaur pe cursurile următoare:

M. 76.535.523 pe cursul leg. de 123.456.791% (100 l.=81 m.) pr. L. 94.488.300,—	
„ 156.477 „ „ de 123,24% . . . . . „	<u>192.841,50</u>
M. 76.692.000 producând suma netă de	Lei <u>94.681.141,50</u>

care raportată la capitalul nominal revine la un curs de 90,17⁰/₀.

Subscrierea pentru împrumutul de Lei 180.000.000 a avut loc în zilele dela 19/31 Martie până la 3/15 Aprilie 1898, în țară și în străinătate.

Operațiunea conversiunei s'a continuat în termenele prevăzute în conversiunea dintre Guvern și Sindicat, adică până la 3/15 Septemvrie 1898.

Rambursarea titlurilor neprezentate la conversiune a continuat să se facă prin Sindicat până la 3/15 Noemvrie 1898, când această operațiune s'a luat de către Minister.

Durata noului împrumut de Lei 105.000.000 emis pentru acoperirea împrumuturilor convertite fiind de 60 ani sau 120 semestre, ne mai rămâne a dovedi că anuitatea ce ar fi urmat să se plătească de tezaur pe cursul convenit, chiar dacă se menține termenul de stingere ale vechilor împrumuturi, eră totuși inferioară anuităților ce se plăteau până acum.

Vom examina fiecare împrumut în parte, de oarece termenele de stingere nu sunt aceleași pentru fiecare împrumut convertit:

a) Obligațiunile rurale 6⁰/₀ aflate în circulațiune la chemarea lor la plată, se urcau la suma de Lei 26.793.300 și se amortizau definitiv la 1 Mai 1924, peste 26 ani sau 52 semestre.

Capitalul nominal în titluri de rentă amortizabilă 4⁰/₀ ce s'a emis ca contravaloare pe cursul de 90,50⁰/₀, ținând seamă și de cheltuelile de conversiune, se urcă la suma de Lei 29.774.000.

Anuitatea ce urmă să se plătească în fiecare an, cu condițiune ca întreg capitalul de Lei 29.774.000 să fie amortizat

tot până la 1 Mai 1924, adică peste 26 ani sau 52 semestre, când se stingea vechiul împrumut de 26.793.300 lei, se urcă la suma de . . . . . Lei 1.852.484

Anuitatea ce se servea la vechiul împrumut fiind de . . . . . Lei 2.047.909

Rezultă o economie anuală de . . . . . Lei 195.425

sau în timp de 26 ani . . . . . Lei 5.081.050

b) Titlurile de rentă perpetuă 5% din 1875, nerescumpărate până la efectuarea conversiunii se urcau la suma de Lei 30.225.000 capital nominal.

Aceste titluri urmau să se răscumpere după cursul zilei, prin Sindicatul Bursei, și atunci când deținătorii se prezentau de bună voie să le vândă.

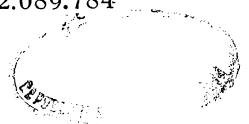
La epoca cea mai apropiată de conversiune, aceste titluri erau cotate pe piețele din Paris și București, pe cursul de minimum 105%, ofertele de vânzare erau rare și Guvernul deși dispunea de fonduri în numerar, în tot cursul anului 1897—1898, abia putuse să răscumpere titluri în valoare nominală de Lei 389.500.

Timpul în care s'ar fi putut răscumpăra întreg capitalul din renta perpetuă aflat în circulațiune, nu se putea fixa decât cu aproximațiune. Ținând seamă de fondul de care dispunea Cassa de răscumpărare dela data conversiunii, de cursul pe care ar fi urmat să se răscumpere efectele, de greutățile din ce în ce mai însemnate de a se găsi vânzători de asemenea efecte, precum și de faptul că în primii 18 ani, abia se răscumpărase Lei 14.375.000 capital nominal din 44.600.000 cât se emisese, s'a crezut, în cazul cel mai defavorabil, că acest capital s'ar fi putut răscumpăra tot până la 1 Mai 1924, când expiră împrumutul precedent, deși capitalul nerăscumpărat era mai mare decât capitalul nominal în circulațiune din Obligațiunile rurale.

Capitalul nominal în titluri de rentă amortizabilă 4% ce s'a emis ca contravaloare pe cursul de 90,50%, ținând seamă și de cheltuelile conversiunii, se urcă la suma de Lei 33 mil. 588.000, iar anuitatea, ce ar fi să se plătească socotind că întreg împrumutul s'ar fi răscumpărat tot în 26 ani, se urcă în fiecare an la suma de . . . . . Lei 2.089.784

Anuitate ce se servește actualmente și care

De reportat Lei 2.089.784

Report Lei 2.089.784

ar fi continuat tot timpul de 26 ani, căci altfel titlurile nu s'ar mai fi putut răscumpără în intervalul de 26 ani, fiind de . . . . . Lei 2.230.000
 rezultă o economie de . . . . . Lei 140.216
 care în timp de 26 ani fac . . . . . Lei 3.645.616

c) În ceea ce privește titlurile de rentă amortizabilă 5⁰/₀ din 1881—1888, în valoare de Lei 37.470.000 capital nominal convertit, calculul economiei realizate nu se poate face cu aceeași precizie, întrucât tabela de amortizare a întregului împrumut, aflat încă în circulațiune, a rămas neschimbată până la efectuarea întregii operațiuni de conversiune angajată.

Deocamdată, economia se alege numai în ceea ce privește dobânzile, cari au fost scăzute dela 5⁰/₀ la 4⁰/₀.

Pentru capitalul de Lei 37.470.000 dobânzile de 5⁰/₀ în fiecare an, se urcă la suma de . . . . . Lei 1.873.500

Pentru capitalul de 41.638.000 lei, ce s'a emis ca contravaloare în titluri de rentă 4⁰/₀ dobânzile de 4⁰/₀ se urcă la suma de . . . . . Lei 1.665.520

O economie anuală de . . . . . Lei 207.980

Presupunând că capitalul amortizat din renta 5⁰/₀ emisiunile 1881—88, ar fi constituit un împrumut special, calculul economiilor realizate se stabilește astfel :

Anuitatea ce se plăteă pentru capitalul de Lei 389 mil. 741.000 rentă 5⁰/₀ amortizabilă, emisiunile din 1881—88 se urcă în fiecare an la suma de Lei 24.183.350.

Partea proporțională pentru capitalul convertit în sumă de Lei 37.470.000 este anual de . . . . . Lei 2.325.006

Anuitatea ce ar fi urmat să se plătească la capitalul în sumă de Lei 41.638.000 emis în rentă 4⁰/₀ amortizabilă, cu condițiune să se stingă definitiv la Octomvrie 1931 peste 67 semestre, se urcă la suma de . . . . . Lei 2.267.036

Economie anuală de . . . . . Lei 57.970
 sau în timp de 33¹/₂ ani . . . . . Lei 1.941.995

Restricțiunea pusă de legiuitor fiind astfel îndeplinită, vom arăta acum economia ce rezultă din prima parte a conversiunii pe care Ministerul a fost autorizat să o efectueze.

Alocațiunea pentru împrumuturile chemate la conversiune se cifra la suma de Lei 28.461.259, din care :

Alocațiunea pentru Obligațiunile 6 ⁰ / ₀ rurale	Lei 2.047.909,—
Alocațiunea pentru renta perpetuă din 1875	Lei 2.230.000,—
Alocațiunea pentru renta 5 ⁰ / ₀ amortizabilă din 1881—88	Lei <u>24.183.350,—</u> Lei <u>28.461.259,—</u>

S'a înscris pentru bugetul următor :

Alocațiunea pentru împrumutul de Lei 105 milioane	Lei 4.629.992,50
Alocațiunea pentru renta 5 ⁰ / ₀ amortizabilă însă alocațiunea conform tablei de a- mortizare a anului 1899—1900	Lei 24.183.125

se deduce 5⁰/₀ la 37 mil.

470.000 capital nominal

retras din circulație . . . Lei 1.873.500 = Lei 22.309.625,—
Lei 26.939.617,50

Alocațiunile anterioare fiind de . . . Lei 28.461.259,—
Economia anuală este de . . . Lei 1.521.641,50

Economia ce s'ar fi putut realiză în total de către tezaur din efectuarea acestei operațiuni, nu se va putea stabili decât după conversiunea și a restului rentei 5⁰/₀ amortizabilă rămasă încă în circulațiune.

Această economie stabilită aproximativ și în parte, eră susceptibilă de a se mări în raport cu cursul de emisiune ce se putea obține pentru restul operațiunei, rezervată anume a se face pe un curs superior celui obținut cu această ocaziune.

Deci după cum am văzut cursul de 90,50⁰/₀ net, obținut atât pentru împrumutul de Lei 75.000.000 cât și pentru emisiunea de Lei 105.000.000 capital nominal, ca contravaloare a titlurilor în sumă de Lei 94.488.300 chemate la conversiune, este superior cu 6 și 6,25⁰/₀ cursului obținut în 1896 cu ocaziunea împrumutului de Lei 90.000.000 și cursului obținut în 1890 cu ocaziunea conversiunei Obligațiunilor Căilor ferate 6⁰/₀.

Comparat și cu cursul de 92 și 94,50⁰/₀ obținut în anul 1893 pentru împrumutul de Lei 50.000.000, care purtă însă

o dobândă de 5⁰/₀, dovedește că operațiunea a fost încoronată de succes, și ne dă o indicațiune îmbucurătoare că efectele române se apropie de cursul la care le dădea dreptul situațiunea economică și financiară a Statului.¹⁾

Situațiunea titlurilor aflate în circulație la 1 Aprilie 1912 :

Renta 4 ⁰ / ₀ 1898	Val. 500	Val. 1000	Val. 2500	Val. 5000	Total	Capital	Interese	Total ca- pital și interese
Titluri emise . . .	81.000	54.000	21.600	6.300	162.900	180.000.000	299.839.050	479.839.050
Titluri amortiza- te la 31 Martie 1912	5.586	3.725	1.490	434	11.235	12.413.000	94.372.090	106.785.090
Titluri rămase în circulație la 1 A- prilie 1912 . . .	75.414	50.275	20.110	5.866	151.665	167.587.000	205.466.960	373.053.960

**Criza anului
1899 și negoci-
erea împrumu-
tului de Lei
175 mil. cu bo-
nuri de tezaur.**

Pentru acoperirea plăților spre executarea lucrărilor ex-
traordinare, guvernul treptat cu trebuințele, emisese renta
amortizabilă 4⁰/₀ și 5⁰/₀ în valoare nominală de Lei 980 mil.
525.000, care produsese net Lei 864.792.577,80 din cari :

Capital nominal Lei 568.025.000 în titluri de rentă 5⁰/₀ pro-
când . . . . . Lei 519.363.786,45
Capital nominal Lei 412.500.000 în titluri
de rentă 4⁰/₀ producând . . . . . Lei 345.428.791,35
Lei 864.792.577,80

La această sumă urmează să mai adăogăm :

Restituirile făcute de Cassele de Credit
Agricol în contul capitalului ce-i fusese a-
vansat din fondul rentei Lei 85.083,45
Numerariul Cassei de răs-
cumpărare al rentei per-
petui 5⁰/₀, conform le-
gei speciale . . . . . Lei 1.159.863,03

De reportat Lei 1.244.946,48 Lei 864.792.577,80

1) Desbaterile parlamentare. Ședințele Adunării Deputaților și a Senatului dela 18 și 21 Februarie 1898. Discursurile D-lor B. Missir, N. Fleva, P. P. Carp, Lascăr Catargiu și G. Cantacuzino Ministrul finanțelor. Discursul lui M. Germani asupra proiectului de buget al Statului pe 1899/900 în ședința Camerei dela 10 Februarie 1899.

Report Lei 1.244.946,48 Lei 864.792.577,80
 sumele reîntregite la fon-
 dul rentei din cele ordo-
 nanțate rămase neplătite
 și rambursate la tezaur ca
 fără întrebunțare . . . Lei 4.009.409,35=Lei 5.254.355,83

Fond disponibil pentru lucrări extra-
 ordinare . . . . . Lei 870.046.933,63
 Plățile efectuate fiind de . . . . . Lei 933.943.612,93
 Excedent de plăți peste emisiunile
 de rentă . . . . . Lei 63.896.679,30

pentru care se emisese bonuri de tezaur până la 31 Martie
 1899 în sumă de Lei 64.692.276,05.

Pentru a se față față cheltuelilor extraordinare, și în cur-
 sul anului 1899—900, s'a continuat a se emite bonuri de te-
 zaur cu speranță că se vor acoperi cât mai curând prin o
 emisiune de rentă, pentru care se și începuse tratări cu un
 sindicat de bancheri din Berlin, însă din cauza crizei care în-
 cepuse să se arate încă dela începutul anului 1899, face a-
 proape imposibil realizarea unui împrumut, iar bonurile de
 tezaur emițându-se mereu, la finele lui Noemvrie 1899, va-
 loarea lor se urcă la suma de Lei 103.609.231,70.

Criza din anul 1899, a fost una din cele mai grele, prin
 care a trecut țara noastră. Comerțul și agricultura stagnând
 au îndurat cele mai mari suferințe, iar Statul a trecut prin
 momente foarte critice până în toamna anului 1899, când
 în fine cu mare greutate a putut să-și consolideze datoria flo-
 tantă prin contractarea împrumutului de Lei 175.000.000.

Să vedem care au fost cauzele cari au dat naștere crizei
 anului 1899 și cum dânsa a atins în mod atât de simțitor și
 țara noastră.

În vara anului 1898, s'a observat o mare abundență de
 numerar pe toate piețele Europene, încât Banca Angliei,
 scoborîse scontul la 30/0, iar la începutul luni Iulie la
 21/20,1) pe la finele luni August și începutul lui Sep-
 temvrie 1898, procurarea banilor începe a deveni ceva mai
 anevoioasă, iar la finele anului 1898 efinătatea excesivă a
 capitalurilor din cursul anului dispăruse complect.

1) Le Marché Financier 1898 pag. 9.

Criza monetară erà generală, pe de o parte din cauza avântului prea mare luat de întreprinderile industriale din unele țări, printre care Germania și a plasărilor enorme de capitaluri în afacerile coloniale.

Scăderea prea mare a dobânzilor efectelor de Stat și abuzurile ce se făcuse cu conversiunile, slăbise căutarea efectelor cu o dobândă fixă, și capitalurile se îndreptară mai cu folos spre afacerile industriale cari serveau dividende, deși variabile și mai puțin sigure, dar în genere mai profitabile și uneori chiar însemnate.

Prin aceste imobilizări excesive de capitaluri în afaceri industriale și coloniale, s'a dat naștere lipsei de numerar și deprecierei efectelor de Stat, care începuse a se manifesta încă din toamna anului 1898, s'a accentuat din ce în ce mai mult la începutul anului 1899. Scontul la Berlin se urcase la 60/0, la Londra la 40/0, iar valorile de plasare și fondurile de Stat scădeau mereu.

Pe lângă cauzele de mai sus s'au adăogat două evenimente politice cari au apăsât și mai greu asupra burselor: mai întâi afacerea Dreyfus, care neliniștea lumea financiară de teama unui desnodământ revoluționar și înăsprirea raporturilor dintre Anglia și Transvaal, urmată de declararea de război și apoi înfrângerile Englezilor, înfrângeri cari la finele anului 1899 încă nu lăsau să se întrevadă care va fi sfârșitul operațiunilor din Africa de Sud.

Restrângerea târgului monetar exterior adusesese nu numai reducerea lui, dar chiar suprimarea oricărui credit în străinătate.

Aceste evenimente influențând asupra cursurilor efectelor de Stat, nu se putea să nu se resimtă și situația târgului nostru financiar, așa :

					La începutul lui Ian 1899.	La începutul lui Oct. 1899
Imprumutul	4% ₀ intern	Lei	32.500.000	din 1889	91	83
"	4% ₀ extern	"	50.000.000	" 1889	92	841/2
"	4% ₀	"	274.375.000	" 1890	92	86
"	4% ₀	"	45.000.000	" 1891	92	86
"	4% ₀	"	120.000.000	" 1894	92	86
"	4% ₀	"	90.000.000	" 1896	93	871/2
"	4% ₀	"	180.000.000	" 1898	93	871/2
"	5% ₀	"	436.525.000	" 1881/88	100 ¹ / ₂	961/2
"	5% ₀	"	75.000.000	" 1892	100	971/2
"	5% ₀	"	50.000.000	" 1893	100	971/2

de asemenea aceiași scădere o găsim și asupra scrisurilor funciare și acțiunilor, iar scontul dela 5⁰/₀ în 1898, se urcase la 9⁰/₀ la finele anului 1899.

Criza monetară europeană fiind deci destul de resimțită și în țara noastră, am mai avut nenorocirea să fim isbiți de o criză agricolă dintre cele mai grozave, cum nu se mai pomenise până atunci. O secetă cumplită din cauza lipsei de ploi, care a durat aproape zece luni, distrugând complect recolta aceluși an, a dat lovitura dezaastroasă agriculturii și deci și comerțului; de unde exportul produselor agricole în anul 1898 se urcase la suma de Lei 224.558.394, în anul 1899 abia ajunsese la suma de Lei 82.221.821, și nu trebuie să uităm că și acest export, eră datorit mai cu seamă stocului rămas disponibil din anul trecut.

Principalul izvor de bogăție al țării noastre fiind agricultura, efectele crizei provenite și din cauza relei recolte, s'au resfrânt nu numai asupra comerțului, industriei și finanțelor, dar și asupra tuturor ramurilor de activitate națională.

Prin urmare criza monetară europeană și anul agricol dezastruos, ambii acești factori, adăogându-se și multiplicându-se unul prin altul, a creat o stare de lucruri care a surprins Statul cu o datorie flotantă ce ajunsese la o sumă care nu fusese niciodată atinsă și am fost astfel cuprinși de o criză financiară cum nu se mai văzuse la noi dela anul 1871.¹⁾

Am văzut că datoria flotantă la 1 Aprilie 1899 ajunsese la suma de Lei 64.692.276,05, mai erau lucrări angajate pe bază de contracte ce nu se puteau anulă de peste 65.000.000 lei, numai pentru anul 1899—900, așa că prima grijă a Guvernului din 11 Aprilie 1899 a fost consolidarea datoriei flotante,²⁾ pentru care scop s'a și intrat în negociațiuni cu Sindicatul de bancheri din Berlin, reprezentat prin Disconto-Gesellschaft.³⁾

Înainte de a intră în tratative, s'a cerut agentului nostru din Berlin, d-lui Al. Beldiman, să ne comunice dacă Guvernul trecut luase vre-o dispozițiune și tratase cu cinevă facerea

1) Raportul D-lui Virgil Arion, asupra proiectului de buget al Statului pe anul 1906/907.

2) Guvernul Gr. Cantacuzino, Ministru de Finanțe General G. Manu.

3) Desbaterile parlamentare. Ședința Adunării Deputaților dela 29 Noembrie 1899, Discursul Ministrului de finanțe General Manu.

unui împrumut. La întrebarea ce se făcuse, d-l Beldiman, răspunde următoarele: „Negociațiunile pentru împrumut nu fuseser încă angajate. A fost numai cestiunea necesității unui împrumut în acest an. Eră vorba de a se alege momentul oportun“.

„Hansemann este absent pentru câteva zile. Imediat după întoarcerea sa, voi face demersuri în sensul indicat“.

La 23 Aprilie 1899, d-l A. Beldiman, Ministrul nostru la Berlin telegrafia următorul răspuns Ministrului nostru de finanțe, General Manu: „Am văzut pe d-l Hansemann. După părerea lui momentul actual nu e de loc favorabil unui împrumut. El va cercetă situația financiară cu ceilalți membri ai Sindicatului, spre a putea să ne arate aproximativ epoca când emisiunea unui împrumut ar avea mai mulți sorți de izbândă“.

În urma acestui răspuns, Ministrul nostru de finanțe, s'a întreținut continuă cu d-l E. Costinescu, reprezentantul sindicatului din București, insistând asupra stăruinței ce o avea Statul a consolidă datoria sa flotantă.

La 18/30 Aprilie 1899 Ministrul de finanțe, s'a adresat personal D-lui Hansemann, Președintele Sindicatului cu următoarea scrisoare: „Nu propunem decât realizarea unui împrumut de 150—160 milioane, care să amortizeze datoria flotantă și să procure mijloacele de a acoperi cheltuelile indispensabile angajate. Știu că voi consiliați de a așteptă încă, momentul nefiind cu totul favorabil pentru a contractă un nou împrumut. Voi așteptă cu răbdare noi încunoștiințări“.

La această scrisoare se răspunde astfel Ministrului de finanțe:

„Cât pentru emisiunea unui împrumut nou, rog pe Excelența Voastră să-mi permită să amân încă câtva timp răspunsul meu“.

La 7 Iunie 1899, Ministrul de finanțe trimite o nouă scrisoare:

„Doresc serios să reglez datoria flotantă printr'un împrumut, adică înainte toamnei. Deci, vă rog să-mi comunicați unde am ajuns cu negociațiunile pe cari ați binevoit a le întreprinde“.

La 26 Iulie 1899, d-l Hansemann, scrie Ministrului de finanțe:

„Târgul francez, nu e în măsură d'a absorbi material de oarecare însemnătate; pentru acest cuvânt amicii noștri din Paris, au dat sfatul ca să amânăm până în toamnă orice apel la acel târg“.

Răspunsul deci, erà categoric, nu se putea face nici un împrumut până în toamnă.

Amânarea pe care ne-o cerea grupul financiar, prin care am realizat mai toate împrumuturile noastre de Stat, se întemeia pe speranța că situația monetară din Europa se va îmbunătăți. Din nenorocire s'a întâmplat, în contra tuturor prevederilor, că această situație să devie dimpotrivă și mai critică.

Ministrul nostru de finanțe, avù atunci, cam prin mijlocul lunei lui August, o întrevedere cu d-l Hansemann, aproape de Kissingen. Apoi reprezentății diferitelor Casse, cu care tratam, avură o conferință la Bruxelles în ziua de 2 Septembrie stil nou, spre a discuta cestiunea împrumutului român.

Se comunicară atunci Ministrului nostru de finanțe, condițiile în care reprezentanții grupului adunați la Bruxelles, prețuiău că ar putea eventual să emită un împrumut.

Iată aceste condițiuni :

Mai întâi se stabilește că în acele circumstanțe este imposibil de a se face o emisiune de titluri 4⁰/₀.

Împrumutul va trebui să se facă numai în 5⁰/₀. Termenul lui va fi de 60 ani.

Suma totală a împrumutului se fixează la cifra de 175 milioane și cu condițiunea de a nu se mai emite un alt împrumut timp de trei ani.

Comunicarea făcută Guvernului nostru mai stipulă că :

„Presupunând că târgul european, va fi degajat de temerile ce apasă asupra Europei, temeri cari, deocamdată, înlătură orice putință de emisiuni de bonuri de tezaur ori de împrumut cu emisiune, s'a luat în perspectivă de a primi emisiunea unui împrumut cu opțiune pentru jumătate de tipul 5⁰/₀ pe cursul de 93¹/₂ sau fix de 92. Acest împrumut s'ar face îndată ce sindicatul va fi în putință de a deschide o subscripție publică, ceea ce astăzi nu e posibil din cauza afacerii Dreyfus și a temerilor de război în Transvaal“.

„Sindicatul exprimă totuși speranța că târgul va fi ușurat de evenimentele politice ce se împotrivesc pentru moment oricărei emisiuni.“

Această comunicare poartă data de 6 Septemvrie stil nou.
 „La 8 Septemvrie Ministrul nostru de finanțe, trimite răspunsul său, care cuprinde următorul punct capital :

„Am luat notă că sindicatul ne propune tipul 5⁰/₀“.

„Vă rog d'a realizà angajamentul sindicatului“.

La 20 Septemvrie d-l Hansemann, răspunde :

„Trebue să vă fac atent că în conferința dela Bruxelles, un angajament de a participa la un împrumut de 175 milioane, n'a fost luat câtuși de puțin. Această afacere a făcut numai obiectul unui schimb de vederi“.

Și apoi adăogă :

„Astăzi când situația s'a înrăutățit, nu mai poate fi vorba de a menține acele condițiuni :

Această stare de lucruri a mai dăinuit încă câteva săptămâni.

În luna Octomvrie reprezentanții Casselor ce compuneau Sindicatul s'au întrunit din nou la Berlin, spre a discuta cesțiunea împrumutului român.

La această conferință, România a fost reprezentată prin d-l Ioan Kalinderu, care mulțumită întinselor sale relațiuni și amintirilor ce lăsase la Berlin, unde negociase altă dată răscumpărarea Căilor noastre ferate, a putut aduce neprețuite servicii Statului român.¹⁾

La 7/19 Noemvrie 1899, s'a semnat convențiunea prin care s'a contractat la Berlin, împrumutul de 175 milioane lei capital nominal, în bonuri de tezaur 5⁰/₀ pe cinci ani, luat de sindicat pe cursul de 91⁰/₀, sau deducându-se comisionul de 1,50⁰/₀ rămâne net cursul de 89¹/₂⁰/₀.

Iată principalele condițiuni ale acestui împrumut :

Rambursarea se va face la 1 Decemvrie 1904 st. n. sau și mai înainte, după aprecierea Guvernului, în total sau în parte.

Sindicatul ia ferm 100 milioane capital nominal pe ziua de 4/16 Noemvrie 1899, iar pentru rest s'a dat facultatea de opțiune în modul următor :

---

1) Ședința Adunării Deputaților dela 18 Martie 1900 pag. 1158-1160. Raportul Comisiunii bugetare asupra bugetului pe anul 1900/901. Raportor D-l N. Filipescu.

Lei 33.000.000 până la 17/29 Decembrie 1899.

Lei 23.000.000 până la 16/28 Februarie 1900.

Lei 19.000.000 până la 3/16 Mai 1900.

Prin art. 18 al convențiunei se stipulase: exceptându-se emisiunea unui împrumut pentru consolidarea datoriei contractate prin bonurile de tezaur rambursabile în cinci ani, de care e vorba în prezenta convențiune, Guvernul român se obligă a nu procedea la veri-o altă emisiune de împrumut, nici la veri-un împrumut interior ori exterior, nici la un împrumut de bonuri de tezaur, nici de a garantă alte valori înainte de rambursarea sumei totale a acestor bonuri de tezaur și aceasta nici într'un caz înainte de 1 Decembrie 1902 st. n.; se exceptează cazul de forță majoră, precum război, ori alte asemenea calamități.

O asemenea clauză există în mai toate împrumuturile noastre, însă în cazul de față, fiind dată natura împrumutului, s'a stipulat un termen ceva mai lung, de trei ani.

Acesta este aproape singurul împrumut de Stat emis în Europa în anul 1899. În adevăr situația piețelor era așa de rea, încât aproape nu s'au emis împrumuturi de Stat în cursul acestui an.¹⁾

Acest împrumut nu a fost criticat decât din cauza întârzierii lui, susținându-se că trebuia încheiat în primăvara anului 1899, când situația piețelor financiare părea a fi fost mult mai favorabilă.²⁾

Ministrul de finanțe, Generalul Manu, în ședința Adunării Deputaților din 29 Noembrie 1899, răspunzând criticilor aduse împrumutului termină discursul său, exprimându-se astfel:

„Suntem fericiți că această dată s'a dovedit din nou că

1) S'a emis un împrumut german de 200.000.000 mărci pe cursul de 98³/₈% la începutul anului 1899, când criza nu devenise așa de întinsă și un împrumut bulgar pe un curs ca și forțat de abea de 30.000.000.

2) Desbaterile Parlamentare. Ședințele Adunării Deputaților dela 25, 26, 27, 29 și 30 Noembrie 1899, Discursul D-lor I. I. C. Brătianu, N. Filipescu, P. P. Carp, Emil Costinescu, N. Xenopol, C. C. Arion, Al. Marghiloman și Take Ionescu Ministrul de Culte și Instrucțiuni Publice, cu ocaziunea discuțiunei la adresă. Ședințele Senatului dela 1—4 și dela 6—9 Decembrie inclusiv. Discursurile D-lor A. Carp, M. Germani, P. Missir, Em. Porumbaru, N. Fleva Ministrul Domeniilor și Take Ionescu Ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice.

nu merităm neîncredere, căci împrumutul care s'a făcut s'a subscris așa încât s'a simțit chiar nevoie să se facă repartițiunea.

În loc de 100 milioane s'au obținut 125 milioane, prin urmare s'a făcut o repartițiune de 75 la sută, ceea ce înseamnă încrederea ce o are publicul din Europa în seriozitatea creditului țării românești, și aceasta cu atât mai mult cu cât, s'a încercat de către împrumutătorii din străinătate, cu ocaziunea acestui împrumut, să ceară un fel de garanție guvernului, sub forma făgăduielei, că impozitele pe cari le vom vota vor fi afectate la plata acestui nou împrumut. Ei bine, toate aceste garanții au fost respinse de noi și de împunernicitul nostru și s'a făcut împrumutul numai pe creditul Statului și pe reputațiunea ce și-a făcut-o România de bun platnic în orice ocaziune“.

Guvernul a remis Sindicatului bonuri de tezaur la purtător în cinci serii, fiecare serie reprezentând un capital de Frs. 35.000.000=Mărci 28.350.000=Lei 35.000.000 astfel:

2000 bonuri de tezaur a	500	sau în total Lei	1.000.000
9000 bonuri de tezaur a	1.000	sau în total Lei	9.000.000
3000 bonuri de tezaur a	5.000	sau în total Lei	15.000.000
1000 bonuri de tezaur a	10.000	sau în total Lei	10.000.000
		Total Lei	<u>35.000.000</u>

Interesele începeau a curge dela 1 Decembrie 1899, și erau plătibile semestrial la 1 Iunie și 1 Decembrie st. n. al fiecărui an.

Rambursarea sumei totale a bonurilor trebuia să se facă al pari la 1 Decembrie 1904 st. n. Cu toate acestea Guvernul român putea, în baza unei înștiințări prealabile de 3 luni, să ramburseze al pari la orice epocă înainte de 1 Decembrie 1904 st. n.; de asemenea putea proceda la rambursarea lor prin tragere la sorți.

Celelalte condițiuni erau întocmai ca și a împrumuturilor anterioare.

Decontul împrumutului este următorul:

Lei 175.000.000 capital nominal pe cursul de 89 ¹ / ₂ % fac	Lei 156.625.000 cari
calculați pe cursul de 80 mărci suta franci au produs . .	Mărci 125.300.000,—
se adaugă interesele cuponului în curs	„ 605.445,75
dobânzile bonificate de Sindicatul de bancheri la sumele	
rămase în depozit până la întrebuițarea lor	„ 26.773,65
	<u>Mărci 125.932.219,40</u>

cari s'au încasat la tezaur în diferite rânduri și pe diferite cursuri între 123,85 și 123,22 producând suma de lei 155.793.760,80 ceiace revine la un curs de 89.02%¹⁾.

La 30 Septembrie 1901 creditele extraordinare deschise se urcau la suma de . . . . . Lei 1.022.793.785,08

În contul acestor credite se efectuaseră plăți până la 30 Septembrie 1901 pentru suma de . . . . . „ 1.010.420.083,98

Credite rămase disponibile la aceeași dată . . . . . Lei 12.373.701,10

La aceste credite urmează să mai adăogăm sumele reîntregite până la 30 Septembrie 1901 din cele ordonanțate și plătite, dar restituite la tezaur fiind rămase fără întrebuințare . . . . . „ 5.735.667,29

Credite definitive rămase disponibile la 30 Sept. 1901 . . . . . Lei 18.109.368,39

Pentru acoperirea plăților în sumă de . . . . . „ 1.010.420.083,98

Gvernul treptat cu trebuințele și în conformitate cu autorizările legale ce avusese, realizase până la 30 Septembrie 1901 din împrumuturile efectuate în trecut suma de . . . . . Lei 865.755.077,80

din cari :

Lei 568.025.000 cap. nom. în rentă 4%
a produs . . . . . Lei 519.363.786,45

Lei 412.500.000 cap. nom. în rentă 5%
a produs . . . . . Lei 345.428.791,35

Lei 962.500 cap. nom. în rentă 4%
perpetuă a produs . . . . . Lei 962.500,—

Lei 981.487.500 cap. nom. a produs Lei 865.755.077,80

La această sumă urmează să mai adăogăm :

Restituiri făcute de Cassele de Credit Agricol din capitalul ce le fusese avansat din fondul rentei . . . . . Lei 85.083,45

Numerariul Cassei de rescumpărare al rentei 5% perpetuă, conform legii speciale din Februarie 1896 . . . . . Lei 1.159.863,03

Sumele reîntregite la fondul rentei din cele ordonanțate și plătite însă rambursate de titularii ordonanțelor, fiind rămase fără întrebuințare . . . . . Lei 5.735.667,29 = Lei 872.735.691,57

Deci la 30 Septembrie 1901 plățile întrecuse emisiunile de rentă cu suma de . . . . . Lei 137.684.392,41

Dacă la această sumă mai adăogăm și creditele definitive rămase disponibile la 30 Septembrie 1901 și cari urmau a se plăti :

Pentru ordonanțe deja emise dar neprezentate la plată . . . . . Lei 5.735.667,29

Pentru lucrări extraordinare în curs de execuțiune . . . . . Lei 12.373.701,10 = Lei 18.109.368,39

Total egal cu produsul împrumutului . . . . . Lei 155.793.760,80

Situația creditelor extraordinare deschise și mijloacele de acoperire.

1) Expunerea situațiunei tezaurului la 30 Septembrie 1900 și 1901.

Pentru a ajunge la acest rezultat prin legea din 22 Iunie 1901 s'a dispus anularea tuturor creditelor extraordinare ce depășiau fondul realizat din împrumutul cu bonuri de tezaur 5⁰/₀ de Lei 175.000.000, rămânând ca toate lucrările extraordinare să se mărginească în creditele ce rămâneau încă la dispozițiunea diferitelor Mînistere.¹⁾

Statul pentru a face față nevoilor sale curente, pe lângă cheltuelile ce necesitau executarea lucrărilor extraordinare se împrumutase pe bonuri de tezaur pînă la suma de Lei 144.582.975 pentru a căror acoperire, am văzut că s'a contractat împrumutul extern 5⁰/₀ cu bonuri de tezaur pe 5 ani.

Această sumă a fost împrumutată dela următoarele Casse :

Imprumutați dela Cassa de Depuneri, Consemn. și Economii . Lei	15.350.000,—
» » Banca Națională a României . . . . . »	4.800.000,—
» » Primăria Orașului București . . . . . »	1.500.000,—
» » Direcția G-rală a Poștelor, Teleg. și Telef. . . »	1.000.000,—
» » Banca României . . . . . »	8.070.697,50
» » » Marmorosch Blank & Comp. . . . . »	16.327.334,50
» » » Generală Română . . . . . »	11.818.354,70
» prin » Jeschek & C-ie din București . . . »	7.005.114,25
» dela Disconto-Gesellschaft din Berlin . . . »	75.410.303,55
» prin Creditul Belgo-Român din București . . . »	2.021.750,—
» dela C. I. Hambro & Son din Londra . . . »	1.279.420,50
	<u>Lei 144.582.975,—</u>

în care intră și soldul sumelor împrumuturilor, pentru lucrări extraordinare în cursul anului 1898—99.

Aceste sume grație împrumutului cu bonuri de tezaur 5⁰/₀ în sumă de Lei 175.000.000, și reformelor financiare introduse de guvern, au fost plătite rămânând în circulație bonuri de tezaur, numai pentru suma de Lei 3.810.369,50,²⁾ cari au și fost achitate în cursul anului 1900.

Renta școalelor din Brașov.

La 28 Ianuarie 1900, Guvernul a prezentat Corpurilor Legiuitoare, legea pentru capitalizarea sumei de Lei 38.500, pe care Statul o datoră Bisericii Sf. Nicolae din Brașov, pentru întreținerea gimnaziului și școalei reale Greco-Orientală română din acel oraș; aceasta eră un drept real și consacrat de secole pe care acea biserică l-a avut față de Principatele Române în trecut, iar de mai bine de un sfert de veac față de România.

1) Expunerea situațiunei financiare la 30 Septemvrie 1901 pag. XLII.

2) Expunerea situațiunei financiare la 30 Septemvrie 1900 pag. 264 și urm.

Înainte încă de unire, Moldova și Muntenia, recunoscuseră cele ce se impuneau de altfel, că datoresc Bisericii Sf. Nicolae din Brașov, pentru școalele Greco-Orientale Române de acolo, venituri vechi și folosințe felurite în puterea daniilor și a așezămintelor domnești și istorice.

În anul 1868 și 1875 Parlamentul nostru a determinat suma de 38.500 anual, drept rentă datorită acelei biserici. Nimeni nu putea tăgădui că renta aceasta nu era un ajutor, nici o datorie prescrisă ce ar fi reînviat dintr'un simțimânt de echitate, ci era și este un drept real neîntrerupt și perpetuu.¹⁾

Legea votându-se, în consecință s'a efectuat un titlu de rentă perpetuă 4⁰/₀ în sumă de Lei 962.500 pe numele bisericii Sf. Nicolae din Brașov, pentru gimnaziul și școala reală Greco-Orientală română din acel oraș. Acest titlu a fost remis numitei biserici prin Ministerul de Externe, purtând 100 cupoane semestriale, plătibile la 15 Aprilie st. v. al fiecărui an, în valoare de Lei 38.500 fiecare.

Suma s'a înscris în bugetul Datoriei Publice, iar la terminarea cupoanelor se va emite o nouă serie de cupoane.

Împrumutul de Lei 175.000.000, încărcă bugetul Datoriei Publice pe anul 1900—901, cu o anuitate în sumă de Lei 8.750.000, pentru a cărei plată Guvernul trebuia să creeze resurse noi, căci din cauza crizei impozitele directe se încasau cu greu, iar cele indirecte căzuse atât de jos, încât nu se putea spera, că se vor încasa nici jumătate din evaluările bugetare.

În astfel de condițiuni Guvernul a fost nevoit a crea resurse noi, care se evaluase la suma de Lei 18.035.000 și anume:

Impozite directe:

Taxa de 5 ⁰ / ₀ asupra salariilor funcționarilor	Lei 4.000.000
O zecime adițională la impozitele directe	Lei 3.085.000
Modificarea legii patentelor	Lei 800.000
	<u>Lei 7.885.000</u>

1) Desbaterile Parlamentare. Ședințele Adunării Deputaților din 28 și 29 Ianuarie și ale Senatului din 10 și 11 Februarie 1900. Discursurile d-lor I. I. C. Brătianu, N. N. Săveanu, B. St. Delavrancea, Jean Lahovari Ministrul afacerilor streine și Take Ionescu Ministrul de finanțe.

Legea din 22 Februarie 1900.

Măsurile luate de guvern pentru echilibrarea bugetului pe anul 1900/901.

Impozite indirecte:

Modificarea legei timbrului și înregistrării	Lei 2.200.000
Sporirea taxei spirtoaselor dela 8 la 12 bani de grad	Lei 2.000.000
Taxa de consumațiune dela 15 la 30 bani la kgr. de zahăr	Lei 2.250.000
Taxa de consumațiune de 7 bani la kgr de petroleu	Lei 2.200.000
Monopolul hârtiei de țigaretă	Lei 1.500.000
	Lei <u>10.150.000</u>

Am putea să mai adăogăm și impozitul taxelor militare evaluat la suma de Lei 500.000, însă el alimentă bugetul Cassei Dotațiunei Ostei, iar nu bugetul general al Statului.

Pe baza acestor creări de impozite noi și a adăogirilor la impozitele dejă existente, s'a votat bugetul pe anul 1900—901, la 31 Martie 1900, ale cărui venituri s'au evaluat la suma de Lei 245.325.400, iar cheltuelile la suma de Lei 238.278.376, deci cu un excedent de evaluări la venituri de Lei 7.047.024.

Încă din Aprilie 1900, prevăzându-se rezultatul dezastros al încheerii bugetului pe anul 1899—900, s'a afectat conform legei din 5 Aprilie 1900, pentru acoperirea deficitului următoarele resurse:

1) Produsul net ce avea să se realizeze din vânzarea capitalului nominal de Lei 6.527.500, al desființatei Casse de amortizare, care a produs	Lei 5.297.915,25
2) Valoarea biletelor ipotecare neprezentate la plată și prescrise în favoarea Statului, conform legilor din 22 Decemvrie 1888 și 4 Mai 1895	Lei 72.580,—
3) Soldul fondului rural aflat în Cassă la 30 Septemvrie 1899	Lei 181.784,26
4) Rambursări la tezaur din fondul de exploatare al C. F. R. înființat prin legea din 9 Iulie 1891	Lei 3.000.000,—
	Total Lei <u>8.552.279,51</u>

La 30 Septemvrie 1900, închizându-se exercițiul 1899—900 a rezultat un deficit bănesc de Lei 35.404.909,52, pentru a cărui acoperire Guvernul a mai creat încă noi resurse în cursul anului 1900—901 și anume:

1) S'a afectat cesiunea venitului monopolului hârtiei de țigarete pe timp de 12 ani și 7 luni, cu începere dela 1/14 Septembrie 1900, unuî consorțiu de bancheri reprezentat prin Disconto-Gesellschaft, conform legeri din 5 Octombrie 1900 pe prețu de mărci 12.150.000, care a produs net suma de . . . . . Lei 15.197.491,60

2) Idem vânzarea sumei de Lei 14 mil. 800.000, reprezentând partea Statului în capitalul și rezervele Băncei Naționale a României, conform legeri din 25 Ianuarie 1901, care împreună cu procentele până la data vărsămintelor a produs Lei 14.920.466,66
Deci în total Lei 30.117.958,26

În vederea formărei bugetului pe anul 1901—902, Guvernul prezidat de d-l P. P. Carp, ocupând și portofoliul finanțelor, a propus o serie nouă de impozite, cari se urcau la o sumă de aproape Lei 20.000.000. Prin aceste impozite s'a căuțat a se impune toate naturile de venituri, ori, cum prin aceste impuneri se atingeă mai mult clasa avuță, în parlament au întâmpinat o opozițiune puternică, cecece a făcut ca proiectele să fie retrase.

Măsuril uate de guvern pentru echilibrarea bugetului pe anul 1901/902.

Formându-se un nou Guvern, prezidat de d-l D. A. Sturdza, pentru fixarea veniturilor și cheltuelilor pe 1901—902, s'a procedat la economii, reducând cheltuelile de personal și material; a scăzut lefurile și diurnele senatorilor și deputațiilor cu 20⁰/₀, realizând astfel o economie de aproape Lei 27.000.000; a mărginit bugetul la cifra de Lei 218.500.000 iar veniturile reale neputându-se urcă decât la suma de Lei 213.000.000, s'au propus și s'au votat adăogiri asupra impozitelor dejă existente, a mărit retinerile asupra diferitelor categorii de pensiuini, modificând însăși legea pensiunilor, care devenise foarte împovărătoare pentru Stat.

Prin aceste mijloace s'a întocmit bugetul pe 1901—902 prezentând la venituri suma de Lei 218.500.000 și la cheltueli Lei 217.682.908,36, rămânând pentru fondul deschiderilor de credite suplimentare și extraordinare numai Lei 817 mii 091,64.

Bugetul anului 1900—901 s'a încheiat și el cu un deficit de Lei 27.244.017,10, care nu eră decât consecința situațiunei

critice în care s'a aflat bugetul Statului cât și tezaurul public încă dela începutul anului 1899.

Opera de îndreptare a finanțelor Statului întreprinsă până acum, erà pe de o parte de a pune capăt deficitelor în viitor, pentru care scop s'a realizat toate economiile posibile în cheltueli, făcându-se și o evaluare justă a veniturilor Statului, iar pe de alta de a acoperi golurile tezaurului, provenite din deficitele trecutului, în care scop am văzut că se efectuase oarecari venituri, cari se urcau aproape la suma de Lei 38.650.000.

Față însă cu deficitul anului 1900—901, Guvernul preocupat de acoperirea lui, a intrat în tratative cu Banca Națională, cari în baza convențiunii încheiată la 11 Mai 1902, Banca puneà la dispozițiunea Statului 15 milioane fără dobândă, nici comision, iar restituirea ei urmă, a se face în astfel de condițiuni încât Statul să nu-și micșoreze veniturile înscrise în buget, așa că numai plusul peste suma de Lei 622.000, ce i se cuvenia Statului ca beneficii din Bancă pe anul 1900—901, să fie afectat pe fiecare an la plata sumei de Lei 15 milioane, iar la finele privilegiului Băncii, dacă va mai rămâne vre-un rest, să fie acoperit din alte resurse ale Statului; în schimb Statul a prelungit privilegiul Băncii încă pe 10 ani, dela 1920 până la 31 Decembrie 1930, convenindu-se ca proporția între stocul metalic al băncii și emisiunea biletelor, care în principiu se mențineà la 40%, să poată fi redusă în împrejurări excepționale și pe timp mărginit la 33%.¹⁾

După contractarea acestui împrumut în condițiuni cum nu se puteà mai avantajoase, Guvernul a prezentat parlamentului proiectul de lege pentru lichidarea deficitelor din trecut, cari la 31 Martie 1902 se urcau la suma de Lei 70.762.960,35

Pentru a cărui acoperire am văzut că Guvernul afectase următoarele sume:

Prin legea din 5 Aprilie 1900 suma
de . . . . . Lei 8.552.279,51

Prin legile din 5 Octom-
vrie 1900 și 25 Ianuarie

1901 . . . . . Lei 30.117.958,26

De reportat Lei 38.670.237,77   Lei 70.762.960,35

1). Expunerea de motive a legii din 20 Iunie 1901.

Report Lei 38.670.237,77 Lei 70.762.960,35

Imprumutul contractat la

Banca Națională în baza

legei din 20 Iunie 1901 Lei 15.000.000,— =Lei 53.670.237,77

Deficit la 31 Martie 1902 de Lei 17.092.722,58

cari s'au dispus a fi acoperiți provizoriu din împrumutul de Lei 175.000.000, aflat disponibil în Cassa tezaurului până la terminarea lucrărilor pentru care fusese destinat,¹⁾ iar prin legea din 28 Februarie 1902, Guvernul a fost autorizat a-l lichida prin mijloacele pe care le va crede mai avantajoase pentru Stat, cu exclusiunea oricărei operațiuni de vânzare din averea Statului.

Pentru a nu se mai da loc la emisiuni de bonuri de tezaur s'a dispus încetarea oricăror lucrări extraordinare, iar prin legea sancționată prin Inaltul Decret Regal No. 2542 din Iunie 1901, s'a anulat și creditele deschise în sumă de Lei 79.426.544,58, pentru cari erau autorizate emisiuni de rentă.

Prin aceste măsuri luate de Guvern, opera de regenerare a finanțelor Statului se îndeplinise, greșelele trecutului se reparase, fără ca să se compromită interesele vitale ale viitorului țării noastre.

Bonurile de tezaur 5⁰/₀ în sumă de Lei 175.000.000 emise în anul 1899, urmau a fi achitate integral la 1 Decembrie 1904, Guvernul căutând a profita de creditul ce-l dobândise Statul nostru atât prin îmbunătățirea situațiunei economice a țării, cât și prin prudenta administrațiune a finanțelor Statului, care se traducea prin excedente bugetare, s'a decis a consolida înainte de termen acea daotrie flotantă și a contracta un împrumut sub formă de rentă, exclusiv destinat la conversiunea bonurilor de tezaur aflate în circulație.²⁾

Conversiunea bonurilor de tezaur și împrumutul 5⁰/₀ de Lei 185 mil.

D-l Emil Costinescu, Ministru de finanțe, în ședința Camerei dela 9 Ianuarie 1903, depune proiectul de lege pentru convertirea și consolidarea în rentă amortibilă 5⁰/₀, a bonurilor de tezaur 5⁰/₀, în aprobarea unanimă a întregii Camere, căci ea eră privită nu numai ca o cestiune pur economică,

1) Expunerea situațiunei financiare la 30 Septembrie 1902 pag. XXXVII.

2) Cursul rentei noastre 5⁰/₀ la 1 Ianuarie 1903 eră :

1/1881/88   100 1/4⁰/₀

2/1892/65   99 1/2⁰/₀

dar ca ridicarea unei sarcini care îngreuiă mersul regulat al Statului.

O datorie flotantă de Lei 175.000.000, care trebuie plătită în întregime la scadența fixă dela 31 Decembrie 1904, eră pe sufletul tuturor un fel de act frumos și de bun patriotism de a o îndeplini cu o oră mai înainte, mai cu seamă că situațiunea noastră financiară înfloritoare o permitea aceasta, dându-se astfel o nouă dovadă de forțele noastre economice și de buna noastră stare financiară.¹⁾

Pentru aducerea la îndeplinire a dispozițiilor legii de mai sus se intrase dejă în tratative cu Sindicatul de bancheri din Germania, reprezentat tot prin Cassa Disconto-Gesellschaft din Berlin, care a propus emiterea unui împrumut în rentă amortibilă 5% în sumă de Lei 185.000.000, capital nominal, afectat exclusiv la convertirea și rambursarea împrumutului în bonuri de tezaur 5% din 1899 menționat mai sus, în următoarele condițiuni :

Sindicatul a luat întregul împrumut asupra lui pe cursul de 95 $\frac{1}{2}$ % capital nominal, cu o deducțiune de 1 $\frac{1}{2}$ % pentru cheltuelile de publicitate, de timbru german și francez, de curtagiu și alte drepturi la bursă, într'un cuvânt pentru acoperirea tuturor cheltuelilor, care ar putea să fie direct sau indirect ocașionate prin vânzarea Obligațiunilor noului împrumut și prin operațiunile conversiunei ; asemenea pentru acoperirea cheltuelilor de transport și primire a titlurilor noului împrumut 5% și de rambursarea bonurilor de tezaur 5%.

Toate celelalte condițiuni sunt aproape identice cu ale convențiunilor anterioare încheiate pentru diferite împrumuturi cu același sindicat.

Prețul net de 94% se înțelege după uzul stabilit și în convențiunile anterioare pe cursul de 80 mărci pentru 100 lei.

Soldul în numerar disponibil pentru rambursarea bonurilor de tezaur în circulațiune, produce până la întrebuințare o dobândă în favoarea Statului de 1% sub scontul oficial al Băncii Imperiale Germane, fără a trece de 3% pe an.

Ministerul a pus la dispozițiunea sindicatului toate titlu-

---

1) Desbaterile parlamentare. Ședința Adunării Deputaților și a Senatului dela 9 Ianuarie 1903. Discursurile D-lor P. P. Carp, Em. Costinescu, M. Vlădescu, și D. A. Sturdza, General Manu și General I. Lahovari.

rile definitive ale noului împrumut, luând asupra-și cheltuelile de confecțiunea lor.

Prețul de rambursare a bonurilor de tezaur s'a făcut pe paritatea fixată prin convențiunea încheiată la 9/21 Noemvrie 1899, dar întrucât decontul operațiunei se ținea în mărci și din cauza schimbului favorabil francilor, se presupunea că bonurile de tezaur se vor prezenta la preschimbare în Franța, deci pe franci, așa că s'a stabilit cursul schimbului la 81,35 mărci 100 franci.

Din împrumutul contractat, Sindicatul a luat ferm și Guvernul i-a cedat 110.000.000 capital nominal, pentru rest s'a lăsat Sindicatului dreptul de opțiune pe acelaș curs până la 30 Noemvrie st. n. 1902.

Plata contravaloarei Obligațiunilor se stabilise a se efectua la Berlin, pentru un capital nominal de franci 55.000.000 până la 31 Martie 1903, iar pentru restul de fr. nom. 55 milioane până la 31 Mai 1903. La capitalul nominal urmă să se adauge interesele cu începerea folosinței dela 1 Decemvrie st. n. 1902. Sindicatul de altfel se obligă să dea în plăți, bonuri de tezaur 5⁰/₀ din 1899, convertite purtând acelaș coupon ca și al rentei 5⁰/₀ pe care Statul o cedase Sindicatului.

Termenul de amortizat al întregului împrumut este de 40 ani, adică mult mai scurt ca acela al emisiunilor anterioare care eră de 44, și chiar de 60 ani. In acești termeni s'a încheiat convențiunea împrumutului care s'a semnat la 11/24 Ianuarie 1903.

Încă dela începutul contractărei s'a atras atențiunea că cifra totală a emisiunei noului împrumut de 185.000.000 lei capital nominal nu este suficientă pentru a converti întreaga sumă de 175.000.000 lei, efectiv în bonuri de tezaur, din cauza diferenței între efectiv și nominal, precum și a schimbului cu totul favorabil francilor, așa că bonurile aveau să se prezinte la conversiune pe franci, iar nu pe lei, nici pe mărci, ceea ce dădea naștere la o cheltuială în schimb, care neapărat urmă a se deduce din produsul noului împrumut, dând naștere astfel unei neajungeri care aveă să se urce până la suma de aproape Lei 4.000.000.

Băncile contractante participă la contractarea acestui împrumut fără solidaritate între ele în următoarele proporțiuni :

Direcțiunea Disconto-Gesellschaft din Berlin pentru	35,61 ⁰ / ₀
Cassa de Bancă S. Bleichröder pentru	23,74 ⁰ / ₀
Direcțiunea Disconto-Gesellschaft din Frankfurt p.	5,55 ⁰ / ₀
Comptoir National d'Escompte din Paris pentru	9,70 ⁰ / ₀
Banque de Paris et des Pays-Bas din Paris pentru	10,20 ⁰ / ₀
Société générale pour favoriser le développement du commerce et de l'Industrie en France pentru	3,60 ⁰ / ₀
Banca Națională a României pentru	8,64 ⁰ / ₀
Banca Generală Română pentru	2,96 ⁰ / ₀
	<u>Total : 100.—⁰/₀</u>

Sindicatul declarând opțiunea pentru restul capitalului nominal de frs. 75.000.000 la 21 Februarie 1903, adică înainte termenului prevăzut în convențiune, Guvernul i-a și remis următoarele titluri :

83000 buc. a 500 lei pentru o val. nom. de Lei	41.500.000
56000 buc. a 1.000 lei pentru o val. nom. de Lei	56.000.000
22000 buc. a 2.500 lei pentru o val. nom. de Lei	55.000.000
6500 buc. a 5.000 lei pentru o val. nom. de Lei	<u>32.500.000</u>
Capital nominal :	Lei 185.000.000

Toate aceste titluri purtau cuponul de 1 Iunie 1903 st. n. deci interesele începeau a curge dela 1 Decembrie 1902 st. n.

Situațiunea generală a conversiunii la 31 Mai 1903, data la care expiră termenul acordat detentorilor pentru a converti bonurile de tezaur în noua rentă 5⁰/₀ eră următoarea :
Cap. n. Frs. 80.000.000 bonuri de tezaur 5⁰/₀ prezentate la conversiune cu cupo-

	nul de 1 Iunie 1903 st. n., plus interesele de 5 ⁰ / ₀ pe 81 zile dela 1 Decem- vrie 1902 la 21 Februarie 1903	Frs. 80.900.000,—
" " "	10.000.000 idem, plus interesele pe 85 zile dela 1 Decembrie 1902 la 25 Februarie 1903	Frs. 10.118.055,60
" "	2.954.000 idem, plus interesele pe 110 zile dela 1 Decembrie 1902-20 Martie 1903	Frs. 2.999.638,20
" "	50.921.500 idem, plus interesele pe 180 zile dela 1 Decem- vrie 1902—31 Mai 1903 Frs.	<u>52.194.025,—</u> Frs. 146.211.718,80
	à 81,35 suta franci	M. 118.943.233,24
" "	<u>113.875.500</u> De reportat	<u>M. 118.943.233,24</u>

Cap.n. Frs. 143.875.500 Report	M. 118.943.233,24
„ „ „ 31.124.500 bonuri de tezaur nepre-	
zentate la conversiune	
până la 31 Mai 1903, plus	
interesele dela 1 Decem-	
vrie 1802 pâuă la 31 Mai	
1903	Frs. 31.902,612,50
a 81,35 suta franci	M. 25.952.775,25
<u>Frs. 175.000.000</u>	<u>M. 144.896.008,49</u>
Se scade valoarea cupoanelor consta-	
tate lipsă la bonurile de tezaur prezen-	
tate la conversiune Lei 1.037,50 a	
81,35%o adică	M. 844
	<u>M. 144.895.164,49</u>

Decontul împrumutului destinat la convertirea bonurilor de tezaur este următorul :

Lei 185.000.000 Capital nominal în renta 5⁰/_o amortizabilă din 1903, cu cuponul de 1 Iunie st. n. 1903, cedat Sindicatului însărcinat cu conversiunea bonurilor de tezaur 5⁰/_o din 1899, pe cursul de 94⁰/_o net a produs suma de Lei 173.900.000 cari pe cursul de Mărci 80⁰/_o fac . . . . . M. 139.120.000

1) Se adaogă interesele cuponului în curs de 5⁰/_o bonificate de Sindicat dela 1 Decemvrie 1902 până la datele decontării bonurilor de tezaur, cărora li s'a bonificat interesele în compensație, și anume:

Interese pe 81 zile dela 1 Decemvrie 1902
21 Februaria 1903, asupra capitalului nominal
de lei 86.481.000 . . . . . Lei 972.911,25

Idem pe 85 zile dela 1 Dec.
1902—25 Fevruarie 1903 as, ✶
cap. nom. Lei 10.810.000 . . „ 127.618,10

Idem pe 110 zile dela 1 Dec.
1902—20 Martie 1903, as/ cap.
nom. Lei 3.193.000 . . . „ 48.781,95

Idem pe 180 zile dela 1 Dec.
1902—31 Mai 1903 as/ cap.
nom. de Lei 55.000.000 . . „ 1.375.000,—

2) Se adaogă interesele cuponului în curs la renta remisă Sindicatului purtând cuponul de 1 Iunie 1903 st. n. al cărui capital și interese a servit Sindicatului la rambursarea bonurilor de tezaur neprezentate la conversiune și anume:

Interese pe 100 zile dela 1

De reportat . . . Lei 2.524.311,30 M. 139.120.000 M. 144 895.164,49

Report . . . Lei 2.524.311,30 M. 139.120.000 M. 144.895.164,4
 Dec. 1902 — 10 Martie 1903
 as/ cap. nom. Lei 15.000.000 „ 208.333,33
 Idem pe 171 zile dela 1 Dec.
 1902—21 Mai 1903 asupra
 cap. nom. Lei 14.516.000 . . „ 344.755,—
Lei 3.077.399,63
 a 80 mărci suta lei fac M. 2.461.919,80

3) Se adaogă interesele de
 2 1/2% la sumele aflate în de-
 pozitia Disconto Gesellschaft și
 nerambursate încă până la 31
 Mai 1903 adică . . . . . Lei 88.240,45
 a 80% fac M. 70.592,36

Produs net al împrumutului M. 141.652.512,16

Cum însă această sumă nu eră suficientă pentru acoperirea
 bonurilor de tezaur convertite, diferența în minus de . . . . M. 3.242.652,33
 s'a remis Sindicatului prin Banca Națională a României, de
 unde au și fost cumpărate pe cursul de 124% plus 1%/₀₀ co-
 mision, și anume:

Mărci 3.242.652,33 a 124% fac . . . . . Lei 4.020.888,90
 1%/₀₀ Comision . . . . . „ 4.020,90

Lei 4.024.909,80, cari s'au acope-

rit provizoriu din disponibilul în numerar al Tezaurului până la regularea de
 definitivă prin dispozițiuni legislative viitoare.

Încă dela negocierea împrumutului s'a prevăzut că produsul
 său efectiv nu va fi suficient pentru conversiunea și ram-
 bursarea totală a bonurilor de tezaur din 1899, din cauza di-
 ferenței între efectiv și nominal, precum și din împrejurarea
 că bonurile se prezentau la conversiune pe franci, iar nu pe
 lei, nici pe mărci, din cauza schimbului cu totul favorabil
 francilor.

Guvernul a căutat atunci a dobândi dela Sindicat, suma
 integrală necesară conversiunei, însă nu i-a fost prin puțință
 a majoră cifra emisiunei împrumutului, așa că a rămas fixat
 tot la 185.000.000.

Din decontul de mai sus rezultă că împrumutul de Lei
 185.000.000, capital nominal, pe cursul de 94% plus do-
 bânzile, a produs suma de . . . . . Lei 177.065.640,08
 ceeace revine pe un curs de 95.715%/₀₀,
 care s'a întrebuințat la retragerea bonu-
 rilor de tezaur 5%/₀₀ din 1899 de Lei 175
 milioane cari produsese efectiv . . . Lei 155.793.760,80
 De reportat Lei 21.271.879,28

Report Lei 21.271.879,28

sumă întrebuințată a acoperirea cheltuelilor de conversiune, care însă nefiind suficientă, am văzut că s'a mai remis Sindicatului încă Mărci 3.242.652,33 cari pe cursul de 124⁰/₀ plus comisionul au costat . . . . . Lei 4.024.909,80

Totalul cheltuelilor necesitate pentru conversiunea bonurilor de tezaur 5⁰/₀ din anul 1899 . . . . . Lei 25.296.789,08¹⁾

Situațiunea titlurilor aflate în circulație la 1 Aprilie 1912 este următoarea :

Renta 5% 1903	Val. 500	Val. 1000	Val. 2500	Val. 5000	Total efecte	Capital	Interese	Total capital și interese
Titluri emise . . .	83.000	56.000	22.000	6.500	167.500	185.000.000	249.208.775	434.208.775
Titluri amortizate până la 31 Martie 1912	6.958	4.682	1.856	548	14.044	15.541.000	80.371.400	95.912.400
Titluri în circulație la 1 Aprilie 1912	76.042	51.318	20.144	5.952	153.456	169.459.000	168.837.375	338.296.375

Datoria Publică dela 1 Aprilie 1905 până la 31 Martie 1912

Prin emisiunea noului împrumut 5⁰/₀ de Lei 185.000.000, proporțiunea între tipul de rentă 4⁰/₀ și 5⁰/₀ nu mai putea fi aceeaș ca în trecut. La începutul anului 1905, se află în circulație renta de 5⁰/₀ pentru suma de Lei 613.950.000 și renta de 4⁰/₀ pentru suma de . . . Lei 691.047.100

Conversiunea împrumuturilor 5% din 1881 1888, 1892 și 1893.

Dintre aceste două tipuri de rentă, renta 4⁰/₀, reprezintă suma cea mai mare și prin urmare Creditul Statului nostru se măsură pe acest tip de rentă. Guvernul hotărîse conversiunea tipului 5⁰/₀ din anii 1881—88 și 1892—93 în tip de 4⁰/₀, pentru a se accentuă mai mult acest curs pe piață și a nu fi ținut în loc de cursul 5⁰/₀, micșorând astfel anuitățile Datoriei Publice.

Dăm mai jos motivele invocate de Ministrul de finanțe D-l Take Ionescu, pentru convertirea a trei părțimi din datoria noastră publică tipul 5⁰/₀ :

1) Expunerea situațiunii financiare a tezaurului la 30 Septemvrie 1903 și 1905.

„Pe câtă vreme, se află în circulație o sumă însemnată, și anume peste 600 milioane, de rentă amortibilă 5⁰/₀ al cărui curs este împiedicat de a trece prea mult peste pari din pricina amortizării, este evident că renta 4⁰/₀ nu se poate urca la pari. Capitalistul care vrea să-și pue banii săi în renta română, dacă are alegerea între tipul 5⁰/₀ și 4⁰/₀, firește că va preferi tipul 5⁰/₀, pe atât timp pe cât îl va găsi disponibil. Este dar necesar ca tipul 5⁰/₀ să fie înlăturat din circulație.

Această necesitate a condus și pe guvernul dela 1898, care odată cu conversiunea obligațiunilor de 6⁰/₀, a voit să realizeze și conversiunea rentei perpetue 5⁰/₀ din 1875 și a rentei amortibile 5⁰/₀, emisiunile dela 1881 până la 1888.

Operațiunea autorizată prin legea dela 23 Februarie 1898, nu s'a realizat decât în privința Obligațiunilor de 6⁰/₀ și a rentei perpetue.

Renta de 5⁰/₀ amortibilă, care există la 1898 a rămas neconvertită și în urmă datorită crizei dela 1899 renta 5⁰/₀, s'a sporit în 1903 cu încă 185 milioane, destinate să consolideze datoria flotantă regulată prin bonuri de tezaur.

Astăzi când condițiunile pieței sunt favorabile, este un act de înțelepciune ca Statul român să convertească în renta 4⁰/₀, toate emisiunile de rentă 5⁰/₀, afară, bine înțeles, de emisiunea dela 1903, care este garantată neconvertibilă pentru un timp de 10 ani.

Această conversiune va avea nu numai avantajul de a permite repede urcare a cursului rentei 4⁰/₀, dar va crea și o economie pentru tezaur, economie care va înlesni cumpărarea dintre cheltuelile și veniturile din bugetul român.

Este adevărat că se poate face o obiecțiune în contra acestei versiuni și anume: că emițându-se chiar pe termenul cel mai scurt, acela de 40 de ani, renta de 4⁰/₀ va dura până la 1945, pe când rentele de 5⁰/₀ pe care le înlocuește, s'ar sfârși definitiv la 1931, 1936 și 1937. Cu alte cuvinte se poate obiecta, că ușurarea generației prezente se obține prin încărcarea generației viitoare.

Această obiecțiune nu este întemiată.

Nu e țară cari să amortizeze datoria sa publică mai iute decât România.

Neavând nici o rentă perpetuă, contractând împrumuturile noastre pe termene scurte de 40 și 44 ani, amortizând pe

an pentru o sumă egală cu 10⁰/₀ din bugetul total, România poate cu mândrie să vorbească de eforturile pe cari le face, tocmai pentru ca să nu asvârle asupra generațiilor viitoare sarcini prea mari. De altfel, dacă conversiunea dela 1898 s'ar fi realizat, sarcina s'ar fi întins până la 1958, adică cu 13 ani mai departe decât ar face-o operația de astăzi.

De aceea și legiuitorul dela 1898 și noi, aruncăm o parte din povara de astăzi asupra generațiilor viitoare.

Generației trecute și generației actuale le-a căzut o grea sarcină, aceia de a creă întregul aparat de Stat și uneltele publice ale vieții economice. Generațiile cari vor veni, vor găsi opera realizată și se vor bucura fără nici o jertfă de creațiunile noastre⁽¹⁾.

Proiectul de lege împreună cu expunerea lui de motive depuse pe biroul Camerei, precum și expunerea raportului făcut de d-l D. S. Nenițescu, au fost criticate, din cauza cursului de conversiune prea scăzut, a duratei stingerei, cât și a emisiunii unui nou împrumut. Iar la argumentul invocat: „că generațiunea actuală și generațiunea care ne-a precedat, a făcut totul pentru dezvoltarea economică a României și că este, prin urmare legitim, ca o parte din serviciile pe cari le-au creat aceste generațiuni, să le arunce și pe generațiunile viitoare, cari venind de-a gata și găsind toate lucrurile cu rostul lor, pot suportă, pe bună dreptate, o parte din plată“.

D-l Al. Marghiloman în ședința Camerei din 4 Aprilie 1905, s'a exprimat astfel:

**Discursul d-lui
Alex. Marghiloman.**

„Argumentul acesta nu este nou. Cu dânsul s'a legitimat pentru prima oară conversiunea domeniialelor. Cu dânsul s'a legitimat pe urmă conversiunea lui Cantacuzino dela 1898.

Se invoacă și astăzi, se va mai invoca și după 25 de ani, dacă și după 25 de ani va mai fi încă un Ministru de finanțe în necesitate de a găsi un argument tipic, pentru a legitimă sporirea anuităților spre a-și ușura bugetul anual.

Și ași dori ca cel puțin într'o cestiune de felul acesta, să

---

1) Desbaterile Parlamentare. Ședința Adunării Deputaților dela 4 Aprilie 1905 pag. 393 și 575/586 și următ. Discursurile D-lor Al. Marghiloman, Th. Crivăț și Ioan I. C. Brătianu. Ședința Senatului 4 Aprilie 1905, pag. 445—450, Discursurile D-lor D. A. Sturza, C. C. Arion și Take Ionescu Ministrul Finanțelor.

ne dăm seamă că România are o pozițiune specială, pentru care argumentul tipic de care mă plâng nu este bun.

În adevăr, Domnii mei, generațiunile actuale ău făcut totul, dacă vreți, sau foarte mult pentru desvoltarea economică a țarei. Dar politicește să nu socotiți însă, că într'un viitor oarecare, nu mai rămâne și generațiunilor viitoare foarte mult de făcut. În mersul ascendent al unor vecini, de dincolo de Dunăre, se vor impune generațiunilor viitoare într'un termen care nu aparține să-l determinăm astăzi, dar care este fatal, se vor impune sacrificii mari, nu numai pentru paza celor ce am dobândit, dar pentru întregirea unor fruntarii, cari sunt necesare securității țarei noastre și liniștei generale. Pentru o scadență așa de importantă, naționalicește vorbind, este bine, Domnii mei, să lăsăm aproape integrală posibilitatea de emisiuni a Statului român și de câte ori se aruncă pe viitor sarcini, ași rugă pe toți să se gândească, și de 3 ori să se gândească, la această scadență care va veni. Îmi ajunge sper, să enunț înaintea noiei Camere Române, ca să nu mai fie nevoie să o dezvolt mai departe.

Este deci absolut exact, că trebuie să ne atingem de viitor cât se poate de puțin, și în toate operațiunile noastre financiare să luăm cât se poate de puțină ipotecă asupra viitorului.

Așa dar argumentul care se invoacă, cum că generațiunea actuală are dreptul de a se ușură și generațiunile viitoare de sarcinile pe cari le-a înscris în bugetul țarei, nu este un argument absolut exact în România“.

Continuând d-l Al. Marghiloman, a criticat astfel proiectul depus : „operațiunea care ni se propune nu este o adevărată conversiune, ci este substituirea unui împrumut cu termen lung, unui împrumut existent cu termen mai scurt, dar conversiune în sensul adevărat al vorbei, nu. Ce e o conversiune? Să-mi permiteți să vă reamintesc teoria.

Toți știți că o conversiune este diminuțiunea dobânzei, rămânând însă cu amortizarea înăuntrul termenului împrumutului pe care-l convertești. Indată ce prelungești termenul acesta, nu mai e o conversiune.

E, dacă vreți, după expresiunea unor scriitori : o conversiune bastardă. Dar conversiune propriu zisă, nu.

Puțin ne importă însă această concesiune a scriitorilor,

pentru că la noi, în opinia oamenilor de guvernământ conservatori, nu a trecut o asemenea operațiune drept conversiune. Aceasta voiu arăta-o imediat.

Astăzi datorim în rentă 5⁰/₀ un capital nominal de Lei 561.000.000, care e redus în urma diferitelor amortizări, la vre-o 425.000.000. Cifra aceasta din urmă, cu mare precisiune nu o putem avea, pentru că dacă ne raportăm la expunerea din bugetul datoriei publice, o găsim trecută cu 425.343.000 lei, dacă ne raportăm la scriptele Ministerului de finanțe, căci am avut grija să facem această verificare, cifra nu este decât de 424.613.000 lei, dar luăm ca cifră bună de convertit, aceea pe care ne-o dă „Situațiunea“ adică 425 milioane. Aceste 425.000.000 provenite din trei împrumuturi, căutau să se stingă, în jocul normal al anuităților pentru o mare porțiune în anul 1931, adică după 31 și 32 de ani.

În locul acestei datorii de 5⁰/₀ voim să substituim o altă datorie de 4⁰/₀, a căreia cifră o vom determina pe urmă, însă care are să se stingă numai în 40 de ani. E evident că dacă repartizezi amortizarea pe un număr mai mare de ani, decât acela în care trebuie să se stingă datoria, pe care vrei să o convertești, anuitatea scade cu atâta. De aci un beneficiu anual și o reducere a sarcinii bugetare. Însă încă odată această reducere nu provine din scăderea procentului, ci provine din faptul că amortizezi într'un număr mai mare de ani.

Trei operațiuni financiare așa botezate conversiuni, au fost făcute de Statul român: conversiunea domeniilor, conversiunea lui Germani la 1890 și conversiunea dela 1898 a lui G. Cantacuzino.

Aceste trei operațiuni, două făcute de partidul liberal, au fost făcute totdeauna cu prelungirea termenului de amortisment, una făcută de partidul conservator a fost făcută înăuntrul termenului de amortisment. Și pentru aceasta să vă citesc textul precis art. 2 din legea dela 1890:

„Pentru formarea capitalului necesar, Ministerul de finanțe, este autorizat a emite titluri de rentă amortibilă, în forma și în condițiunile ce va crede de cuviință, cu restricțiunea însă, ca termenul de amortizare să nu întrecă pe acela al actualelor Obligațiuni 6⁰/₀ și cu obligațiunile ca sarcinile ce vor rezulta pentru Stat, să fie mai mici decât cele actuale“.

Și tocmai comparațiunea sistemului acestuia cu sistemul prelungirii termenului de amortizare, a dat totdeauna partidului conservator o armă în contra partidului liberal. Așa zisele conversiuni ale partidului liberal au fost criticate de partidul conservator, tocmai pe temeiul acesta, că nu erau conversiuni, ci că erau substituțiuni de împrumuturi, cu termene mai lungi, unui împrumut actual cu termen mai scurt.

Cei cari își aduc aminte de discuțiunea vie care a avut loc la 1890, când cu conversiunea, adevărata conversiune, făcută de Menelas Ghermani în guvernul d-lui General Manu, trebuie să-și aducă aminte de vigoarea cu care d-l Ion Lahovari și d-l General Manu, susține teoria pe care o susțin eu azi.

D-l Ion Lahovari, în ședința dela 7 Iunie 1890, criticând conversiunea făcută de Brătianu, conversiuni de acelea cu prelungire de termen, le numea periculoase și împovărătoare pentru țară, și se exprimă în chipul următor :

„Sunt conversiuni rele, cari nu sunt decât o minciună și o decepțiune : Sunt acelea cari ușurează prezentul, împovărând viitorul.

Acele conversiuni rele consistau într'aceasta că ușurau anuitățile de plătit, ni se prelungeau termenele de amortizare, și prin această pentru o economie de câteva milioane făcută în prezent, impunea zecimi multe de milioane, unui viitor apropiat.

Iată conversiunea care trebuia combătută.

Dacă guvernul actual v'ar fi propus o conversiune în asemenea condițiuni, atunci ați fi fost în drept să o criticați și să cereți Camerei de a o respinge“.

Am putea zice azi însușindu-mi același cuvânt, d-nii mei, sunteți în drept să criticați și vă cer alături de d-l Ioan Lahovari, să respingeți operațiunea care vi se propune azi.

D. General Manu era și mai categoric :

„Vă rog să nu faceți comparație între conversiunea ce vă propunem noi și cele făcute de guvernul trecut (guv. liberal). Acele pretinse conversiuni nu erau decât niște adevărate împrumuturi noi pe un termen mai lung, așa încât prin prelungirea termenului puteau micșora anuitatea și aveau avantaje anuale la bugete, prin scăderea ratei anuale din buget...

Condițiunea esențială însă a unei conversiuni, este de a

micșorâ anuitatea rămânând strict în același număr de ani pentru amortizare, căci numai atunci beneficiul anual bugetar este o realitate; pe când dacă termenul amortizării se prelungește dela 25 ani la 40, sau dela 40 la 60, atunci chiar dacă ar fi o anuitate inferioară celei de mai înainte, aceea nu mai este o conversiune, ci un expedient bugetar, care aruncă asupra generațiunilor viitoare o sarcină, de care ele ar fi fost scutite, dacă nu se făcea acea pretinsă conversiune“.

Va să zică, necontestat, în termeni foarte buni și foarte preciși, d. General Manu zicea un mare adevăr, că dacă nu rămâi strict în termenul primitiv de ani, pentru amortizare, nu faci o conversiune, ci recurgi la un simplu expedient bugetar.

Să facem aplicațiunea acestor teorii la operațiunea de astăzi, și să vedem dacă prin reducere aparentă de dobândă, se ușurează bugetul sau dacă el se ușurează aproape exclusiv prin faptul că se prelungește amortizarea.

Iată d-nii mei, un mic calcul pe care sper că d. Ministru de finanțe, dacă va binevoi a-l urmări, spre a-mi spune dacă într-o cevă este greșit.

Avem de convertit o sumă reală de 425 milioane 300 mii și cevă de lei. Această sumă, dacă o convertești în 4⁰/₀, după cum zicea d. ministru de finanțe, cu 87¹/₂ suta,—iți trebuie un capital nominal de Lei 486.100.000 pentru ca să poți acoperi capitalul real de 425.000.000 lei, pe care vrei să-l rambursezi.

Emiți prin urmare un capital de 486 milioane lei cu 4⁰/₀ ca să scapi de o datorie de 425 milioane cu 5⁰/₀.

Rămâne de pus în vedere anuitățile respective. Care este anuitatea de astăzi a lui 5⁰/₀, din suma aceasta totală?

Deschideți dacă voiți expunerea bugetului, și veți găsi cifra precisă. Astăzi anuitatea, pentru cele trei împrumuturi 5⁰/₀ ce se convertesc, este de 29.362.000 Lei. Care va fi anuitatea celor 487 milioane 4⁰/₀ cari se emit? După tabelele de amortiment, această anuitate trebuie să fie de 24.300.000 lei.

Deci la prima vedere, cercetând operațiunea găsești,—nu-i așa?—Aparența aceasta favorabilă, că azi plătești 29 milioane, pentru viitor nu vei mai plăti decât 24 milioane anual. Ușurezi deci sarcina bugetară cu 5.062.000 lei pe an.

Cum o ușurezi și cu ce preț? Aceasta este de examinat ca

să vedem dacă critica pe care o fac eu, pusă sub scutul autorității d-lui General Manu și a d-lui Ion Lahovari, este întemeiată sau nu?

Sunt silit să fac un nou calcul. Evident că cifrele acestea sunt aride, dar pentru acei dintre d-voastră cari cunosc bine materia,—nu este așa?—Intr'însele este tot miezul afacerii.

Când datorești astăzi 425.300.000 lei, cu 5⁰/₀ pe an, descompunând anuitatea de 29.362.000 lei, găsești că partea pură a procentelor este de 21 milioane și ceva, restul până la 29 milioane este amortisment. Când vei emite 486 milioane cu 4⁰/₀, asemenea partea pură a procentelor va fi de Lei 19.444.000, iar partea amortismentului va fi de 4 mil. 800.000 lei. Deci, făcând diferența între fiecare cifră, ți-ai zice la prima vedere: câștig la interese diferența dintre 21 milioane și ceva și 19 milioane și ceva, adică precis 1.821.000 lei; câștigi la anuitate diferența între 8 milioane și 4.800.000 adică precis 3.200.000 lei.

Și prin urmare, ți-ai zice: deși prelungesc termenul de conversiune cu vre-o 14 ani, cu toate acestea, tot câștig dela procente o diferență de 1.800.000 lei, iar dela amortizare numai 3.200.000 lei.

Vedeți însă pe dată, că nu ușurați bugetul de astăzi, chiar luând cifrele acestea de bune, decât scontând mult viitorul, căci scăderea dobânzei nu dă decât un beneficiu de 1.800.000 lei, pe când beneficiul cel mare de 3.200.000 lei îl trageți dela amortismentul mai mic obținut prin prelungirea termenului.

Am admis, deocamdată cifrele ca bune. In realitate beneficiu din scăderea dobânzei aproape nu este de loc. In adevăr, dacă nominal ai emis un capital de 486 milioane cu 4⁰/₀ nu plătești numai 4⁰/₀, pentru că nu ai primit sută în sută, ci ai emis sută pe 87¹/₂.

Când vei avea să rambursezi capitalul detentorilor eșit la sorți peste un an, zece ani, sau patruzeci de ani, puțin importantă, d-ta vei mai avea de dat de fiecare sută câte 12¹/₂ lei, ceace însemnează că-i dai o supra primă peste procentul de 4⁰/₀.

Cât face această supra primă de 12¹/₂ lei capital? Impărțiți pe 40 de ani—termenul împrumutului—și aveți un surplus de dobândă anual de 31 centime.

Va să zică detentorilor cărora le-ai remis titlul de $87\frac{1}{2}$, le plătești odată $4\frac{0}{0}$, și prin faptul că-l rambursezi al pari îi mai dai 31 de centime, ceea ce face $4.31\frac{0}{0}$.

Dar nu este numai atât.

D-ta plătești $4\frac{0}{0}$ pentru sută, pe când nu ai primit decât $87\frac{1}{2}$. Astfel că banul efectiv ce am luat pe $4\frac{0}{0}$ mă costă în adevăr $4.57\frac{0}{0}$, ceea ce face că procentele cari le plătește Statul, sunt: odată 4.57 plus 31, deci 4,88, adică aproape de $5\frac{0}{0}$, ceea ce face... (Itreruperi). Mă rog, este un calcul fantesist?

Ași fi foarte fericit dacă m'ați îndreptă.

Prin urmare, dela procente nu se câștigă decât foarte puțin, substituindu-se $4\frac{0}{0}$ lui $5\frac{0}{0}$. Ce se câștigă? Câteva centime. Și cu toate acestea se ușurează bugetul cu 5 milioane. Aceasta indică că tot câștigul îl faci dela amortismente, nu-l faci dela procente, prin urmare este un adevărat expedient bugetar, cum zicea cu atâta vioiciune d-l General Manu, în 1890. Degrevați bugetul cu 5 milioane: dar această degravare nu o obțineți prin faptul că substituiți un titlu de $4\frac{0}{0}$ titlului de $5\frac{0}{0}$, ci o obțineți în marea ei totalitate numai prin faptul că amortizați într'un mai mare număr de ani. Atunci această operațiune este criticabilă, și tot ce s'a putut zice în contra conversiunilor de felul acesta, se aplică cu toată vioiciunea termenilor cari au fost întrebuițați în 1890!

Dar mi se va ripostă: „toate acestea sunt teorii, botezați operațiunea cum vă place, noi guvern, credem că facem o operațiune financiarmente foarte bună“.

Și, cam de părerea aceasta aveă aerul să fie și majoritatea, dacă judec după ovațiunile cu cari s'a primit anunțarea proiectului de lege.

Poate că se va mai fi răcit nițel, această căldură a majorității, dacă a examinat mai de aproape, cu judecată rece, și elementele operațiunei.

Să vedem dacă această operațiune este bună.

Eu cred că nu, d-nii mei, și îmi veți permite să vă spun rațiunile, pentru cari operațiunea nu este bună.

Să facem iarăși ceva cifre, cele trei împrumuturi pe cari dorim să le convertim,—a avut grija să v'o spună de altminteri și d. raportor,—ar fi fost plătite:

Unul cel mai mare, de 436 milioane la 1931.

Celelalte două mai mici la 1936 și la 1937.

Atunci cred că este o operațiune simplă de făcut; să vedem ce sume de anuități am fi avut să plătim până la aceste trei scadențe, să stabilim dincoace ce sumă de anuități avem să plătim pentru împrumutul nou pe care îl emitem, să punem totalurile în comparațiune, și să vedem dacă balanța între cele două cifre este destul de bună, pentru ca într'însa să găsim justificațiunea operațiunii care ni se propune.

Să iau pe rând pe fiecare din cele trei împrumuturi.

Împrumutul cel mare, adică rentă emisă dela 1881 la 1888, care mai aveà de alergat încă 26 de ani, până la 1931, însumà o anuitate de 22 ani, găsim exact 579 de milioane; va să zică statul român, continuând regulat cu plata anuală a 22 milioane, până la anul 1931, ar fi avut, în total, 579 milioane de dat. Cu această sumă s'ar fi stins, absolut stins, împrumutul acesta.

Al doilea împrumut, cel din 1892, care mai aveà de alergat 31 de ani. Anuitățile lui fiind de 4 milioane și ceva, avem înmulțind cu 31, un total exact de 131 de milioane.

Împrumutul de al treilea, cel din 1893, are încă 32 de ani, cari înmulțiți cu anuitatea de 2.800.000 face 89 de milioane.

Adiționând aceste trei totaluri, am fi avut 799 de milioane, pe cari tezaurul român ar fi trebuit să le consacre stingerei normale actuale ale acestor trei împrumuturi.

În locul lor ni se propune un împrumut 4⁰/₀, a cărui cifră de anuitate este de 24.300.000 de lei, plătitibilă în curs de 40 de ani. Acesta este cel puțin termenul pe care îl indică d. raportor, în raportul d-sale. Așa este? Împrumutul are să se emită pe 40 de ani; deci 40 de ani, în cari avem să numărăm regulat anuitatea de 24.300.000. Înmulțiți cifrele între dânsese: ele vă dau un total de 972 de milioane.

Deci, lăsând lucrurile în starea în care sunt, sacrificiul total al tezaurului ar fi fost de 799 de milioane; substituindu-l, împrumutul cel nou, sacrificiul total este de 972 de milioane. Deci operațiunea ne costă 173 de milioane în total.

Ei bine, nu credeți că este a plăti scump avantajul de a dispune, în buget, pentru câțiva ani de 5 milioane?

Eu cred, d-nii mei, că operațiunea este simplă și că aceste 173 milioane, cari se dau detentorilor actuali, sunt o

primă de conversiune mult prea urcată, și că prin aceasta chiar operațiunea nu este bună.

Dacă comit vre-o greșală asupra cifrelor, vă rog, nu vă jenați să mi-o spuneți. Sunt absolut la dispoziția D-voastră să o discut.

Mai este operațiunea rea și dintr'un alt punct de vedere.

Se emite noul împrumut pe cota 87,50, care este cursul cursul rentelor noastre astăzi?

După toate datele pe cari le-am putut adună, cursul rentei noastre 4⁰/₀ în Paris este 93,80.

Vă voi aduce numărul cel din urmă al ziarelor franceze sosite astăzi, unde veți vedea un tip de rentă română, împrumutul Germani, al cărui curs este de 94. Cursul de 93,80 îl veți găsi în toate buletinele, publicate de toate jurnalele române, pe zilele din urmă.

Cursul Berlinului este de 91,90—93,20. Evident că acolo mijlocește o diferență aparentă și din modul cum se calculează în pfenigi francul nostru, și din faptul că cursul Berlin este stabilit ex-cupon. În sfârșit cursul rentelor noastre în București este dela 92,50 la 94.

Aceasta este cota pe care o veți găsi în darea de seamă a Bursei în „Monitorul“ de Sâmbătă. Prin urmare puteți comptă că cursul mijlociu al rentei 4⁰/₀ este de 93. Vreți 92? Este indiferent. Să emiteți însă renta la 87,50!

Eu cred că cursul acesta de emisiune este prea jos, prea slab, și că de aci operațiunea începe să devină și mai puțin decât pareă.

Este un fapt precis, că la 1898 Gogu Cantacuzino a emis pentru 105 milioane rentă 4⁰/₀ pe 90¹/₂ neto. Știu bine că nu a putut continua conversiunea pe acest picior, dar cel puțin s'a emis 105.000.000 pe 90¹/₂ neto. Or dela 1898 încoace, creditul nostru a trecut prin para focului crizei cumplite de la 1900 și 1901.

Când un stat a eșit cu fruntea sus, dintr'o criză așa de grea, și când detentorii de rentă n'au avut un singur moment nici îndoială, nici întârziere, creditul Statului s'a afirmat în destul, pentru a se putea să se caute prețuri de emisiune mai înalte decât de 87¹/₂. Iar d. ministru de finanțe îmi va zice: nu cârmuesc eu târgul; atât mi se oferă, 87¹/₂, nu ni s'a oferit mai mult, nici 88, nici 89.

Nu-i fac din aceasta o vină, dar îi fac o altă vină: de ce face atunci operațiunea? De ce nu așteaptă timpuri mai bune? Este evident, d-lor, dacă renta română s'a putut plasa la 1898 cu $90\frac{1}{2}$, că suntem în drept să sperăm la un curs, cel puțin mai apropiat de $90\frac{1}{2}$, decât de $87\frac{1}{2}$.

Prin urmare, cred că și din acest punct de vedere, ar fi fost foarte prudent ca operațiunea aceasta să nu se facă.

Așa dar, d-nii mei, atât din punctul de vedere al sacrificiului total, care se impune țării, cât și din punctul de vedere al cursului de emisiune al noului titlu, socotesc că operațiunea nu este bună și că ar fi fost de tot în avantajul țării ca ea să nu se facă.

Dar mi se va zice: avem nevoie de resurse și nu este de disprețuit ușurarea bugetului cu 5.000.000!

Ei bine d-nii mei, că aveți nevoie de resurse, aceasta este un fapt mărturisit. Ați fost siliți să sporiți bugetul ministerului de războiu, după cum a fost cererea noastră constantă în opozițiune, ați venit cu o taxă pe care nu o cred cea mai bună, și cu o sporire de patentă pe care o cred destul de bună, nu v'am făcut nici un fel de dificultate; ne-am abținut chiar de a lua parte la discuțiune. Ați cerut pentru $4\frac{1}{2}$ milioane resurse noi, taxe noi, vi s'a dat mai mult chiar.

Dacă aveți nevoie de resurse și mai întinse de 10.000.000, cum se spune, pentru ce să le obțineți speculând viitorul, luând ipotecă asupra lui, și nu le căutați aiurea? În orice caz operațiunea aceasta amânată, este sigur că s'ar fi făcut în condițiuni mai bune decât se face astăzi.

Dacă cu orice chip, căutați resurse în scăderea anuităței, atunci eră altceva de făcut, poate să mă înșel, dar cred că eră mai bine de prelungit, pur și simplu, termenul de amortizare al actualelor împrumuturi.

Aveți împrumuturi de 5% care vă costă o anuitate de 21 de milioane, am explicat mai sus că, în această anuitate, 8 milioane sunt cota amortizării, iar restul e procent.

Dacă prelungiați termenul acestor împrumuturi, și-l duceți la 40 de ani, cum vreți s'o faceți astăzi,—aplicându-i acestui termen, cota de amortizare inițială de 82 centime $\%$, ați fi avut pe dată amortizarea redusă la cifra unei amortizări inițiale de circa (trei) 3 milioane, deci o ușurare între $4\frac{1}{2}$ —5

milioane, asupra amortizării actuale, adică aproape exact ce vă dau operațiunile d-voastre de astăzi.

D. Take Ionescu, ministru de finanțe: Nu tocmai: e o deosebire.

D. Marghiloman: Mică nu e așa?

D. Take Ionescu, ministru de finanțe: Nu mare.

D. Marghiloman: Aștept să mi-o arătați.

Afirm până la proba contrarie, că prelungindu-se pur și simplu pe 40 de ani amortizarea actualului împrumut, ajungem aproape la același rezultat, la care ați ajuns prin această pretinsă conversiune.

Imi veți zice însă: nu este tot o ipotecă luată asupra viitorului? Da, însă cu un mare avantajiu. E că mâine poi-mâine, în doi ani, în trei ani, când circumstanțele ar fi fost mai favorabile decât astăzi, aveai posibilitatea de a converti, posibilitate pe care ți-o tai astăzi. Nu e de sperat că în 40 de ani, o să poți face la acești 4⁰/₀ o nouă conversiune și să-i reduci tipul la 3¹/₂⁰/₀ sau 3⁰/₀. De ce? Apoi Franței i-a trebuit un secol de capitalizare a enormelor sale bogății, ca să poată ajunge la clasificarea tipului de 3⁰/₀. Anglia în situațiunea ei excepțională și cu contribuțiunile mondiale la cari toate coloniile sunt supuse, abia a ajuns să fie sub 3⁰/₀. Să nu credeți că România, și că alte State în starea economică a României, pot să speră să facă mereu conversiuni peste conversiuni, astfel încât să poată ajunge la tipul de 3¹/₂ sau 3⁰/₀.

Ași dorî-o din toată inima, dar nu este înțelept să compeți pe această perspectivă.

Dacă ați fi prelungit termenul împrumutului actual, puteți obține o ușurare la anuități, ca aceia pe care o căutați astăzi și să rămâneți cu mână absolut liberă, pentru ca să vă faceți conversiunea în timp util, dar în condițiuni mai bune și mai eftine decât astăzi.

Cred, dar, d-nii mei, că operațiunea ce se prezintă prin legea de față nu e cea mai bună ce se poate face.

O cred oneroasă pentru fiscul nostru, o cred depărtată de la ceea ce a fost totdeauna teoria financiară a partidului conservator, și în asemenea condițiuni, eu unul cel puțin nu voi vota.

În legătură cu această operațiune nu poate să nu fie și

împrumutul. Îl veți face prin același act, adică îl veți cuprinde în aceeași emisiune: este evident că nu-l veți putea face cu altă cotă de emisiune decât însăși operațiunea zisă a conversiunii.

Ori astăzi, $87\frac{1}{2}\%$ la un împrumut de 40 milioane este o cotă cu totul insuficientă, rentele noastre sunt mult mai sus. Statul găsește oricând în țară chiar, aceste 40 milioane pe un curs altul, cu totul superior celui de $87\frac{1}{2}\%$.

Este o mare greșală de a lega acest împrumut de întreaga conversiune, pentru că îl faci să suporte greutatea conversiunii, adică sarcina primei ce dai celor pe cari voești să-i aduci la conversiune. Și fracțiunile nu sunt de disprețuit: un punct, două puncte la sută, te duc pe dată la o cifră însemnată. A emite un împrumut de 40 milioane, 4% , pe $87\frac{1}{2}\%$, este azi a decăsa cu totul renta noastră actuală 4% .

Înțelept eră să faceți împrumutul și să nu faceți conversiunea, rezervând această operațiune pentru timpuri când vi s'ar fi oferit condițiuni mai bune. În toate cazurile conversiunea poate fi mediocră: împrumutul însă ca condiția a ei, este rău de tot.

Discursul d-lui
I. I. C. Brătianu

D-l I. I. C. Brătianu, criticând și d-sa proiectul conversiunii, s'a exprimat astfel:

„D-lor deputați, am regretat foarte mult de a nu mă fi găsit în incinta Camerei în momentul când proiectul de lege, pe care avem onoare să-l discutăm astăzi, s'a adus în deliberarea ei. Am regretat pentru că ași fi vrut să asist la recepțiunea entusiastă ce i s'a făcut. Cred însă că relațiunile ziarelor au fost adevărate și că în realitate anunțarea conversiunii a făcut să izbucnească în rândurile majorității aplauze entusiaste.

Cred cu atât mai ușor cu cât o primire de același fel i s'a făcut de presa conservatoare și de presa amică conservatorilor, cari au adresat elogiile cele mai ditirambice guvernului și în special, autorului conversiunii, d-lui ministru de finanțe.

M'am întrebat de ce? Pentru că s'a făcut o conversiune?

În momentul când această recepțiune s'a făcut, nimeni nu știu condițiunile speciale ale acestei conversiuni.

Poate că majoritatea a crezut în acel moment, că s'a făcut conversiunea în înțelesul strict al cuvântului, în înțelesul care dela o vreme încoace este singurul ce se dă în Statele

cu finanțele înaintate și cu renta perpetuă, adică o conversiune în care pur și simplu se schimbă titlul cu un interes mai mare în titlul cu un interes mai mic, operațiune care se face totdeauna în paguba rentierilor și spre folosul necontestat al Statului.

Asemenea conversiune este cert, aduce Statului un câștig sigur real, mai mult sau mai puțin important, după diferența de interes și cursul efectelor.

Dar dacă cuvântului „conversiune“ nu i se acordă acest înțeles restrâns și cum am zis modern, dacă prin conversiune se înțelege orice fel de schimbare în datoria publică, atunci aprecierea ei devine mai dificilă. Sunt chiar falimente cari se pot numi conversiuni.

A aplauda, fără a ști condițiunile, o conversiune numai pentru faptul că există, este sau act de generalitate din partea aceluia care aprobă asemenea operațiuni, fără a le fi studiat, sau din contră e o lipsă sau dorință de a face numai o reclamă de ordin politic, asupra unei cestiuni necunoscută în sine....

Poate pentru onoarea majorității că nici una nici alta din ipotezele mele nu erau fundate, și că majoritatea a acordat cuvântului un înțeles pe care nu-l are operațiunea d-lui ministru al finanțelor, înțelesul la care tinde să reducă conversiunile, financiarii serioși.

Deși am fost invinuit că mi-am permis în această Adunare, să stabilesc oarecări definițiuni, și deși s'a proclamat că definițiunile sunt încercări puerile, eu voi persista în sistemul meu, de a căuta definițiunile clare, pentru că sunt convins că prin însăși definițiunea clară a unor cestiuni, se pune în evidență principiile cari le domină și dela cari nu ne putem depărta.

E natural că acei cari se tem de principii să se teamă și de definițiuni. E natural ca ei să caute a arunca disprețul pe acele spirite copilărești, cari se încearcă cu definițiuni și cu principii.

Când vrei ca să guvernezi în afară de principii și când cauți ușurarea tuturor cestiunilor politice sau financiare în expediente, definițiunile sunt un bagaj greu de purtat și e, de sigur, abil a voi să ridiculizezi pe aceia cari le reamintesc.

De aceea, d-lor, eu voi începe și de rândul acesta cu o definițiune.

Ziceam că conversiunea, în sensul modern al cuvântului, *e o degrevare a sarcinilor fiscale prin reducerea procentului fără alte obligațiuni din partea Statului.*

Celelalte condițiuni precum cursul de emisiune, schimbul termenelor de amortizare, creșterea capitalului, alterează caracterul curat al unei conversiuni.

Pentru a-și menaja posibilitatea unor asemenea conversiuni curate, Statele preferă, când fac împrumuturi, emisiunile mai ridicate cu dobânzi mai mari, emisiunilor mai scăzute cu dobânzi mai mici.

Astfel de conversiune a făcut în timpii din urmă Statele cu finance serioase și voiu cită,—pentru că d. raportor ne-a invitat la asemenea citațiuni,—voiu cită printre ele, Statele germane cari în anii 1896—1897 au convertit 5.681.000.000 lei dela 4°/_o la 3°/_o și au obținut o scădere anuală de dobândă de 28.403.303 lei, fără nici o sarcină nouă pentru Stat.

Anglia nu prin conversiunile mai vechi citate de către d. raportor, ci prin conversiunea dela 1888, asemenea a obținut o scădere anuală de dobândă care dela 1885 la 1903 eră de 410 lire sterlinge, iar dela 1903 înainte este de 820.000 lire sterlinge.

Cea din urmă conversiune din Franța, aceea a lui Burdeau, dela 1894, are același caracter: *scădere de dobândă fără nici o obligație nouă pentru Stat.*

Prin urmare *definițiunea ce am dat este exactă pentru conversiunile moderne ale Statelor cu finance sănătoase.*

Dar nu toate operațiunile de conversiuni au avut același caracter. Fiindcă vorbeam de raportul cu care ni s'a prezentat acest proiect de lege, voiu observă că el face oarecare amestec între multe și felurite conversiuni, citate toate la un loc, deși toate conversiunile din același Stat, cum a fost în Anglia, n'au avut același caracter, și nu cred că toate se pot cită ca exemple de imitat.

De aceea ziceam că este foarte greu a aplaudă la simplu cuvânt de conversiune. Sunt conversiuni cari s'au făcut cu ridicare de dobândă, altele cu ridicare de capital, altele cu prelungirea termenului de amortizare. Diferitele combinațiuni

ale acestor operațiuni au fost mai toate încercate. Sunt State cari au făcut adevărate împrumuturi,—și nu s'au ascuns,— sub formă de conversiune. Astfel Austria la 1798 a urcat procentul și a cerut dela detentori o nouă vărsare de capital; Anglia, la 1818 de asemenea. Alte State din potrivă, pentru a ușura generațiile viitoare, au redus capitalul efectiv, păstrând aceiași anuitate.

În rezumat, operațiunile făcute de diferitele State sub formă de conversiune, prezintă cea mai mare diversitate și, dacă nu restrângi sensul cuvântului la înțelesul său strict modern, poți prin el înțelege orice soi de modificare adusă datoriei publice.

Eu cred că nu trebuie să admitem alt soi de conversiune decât acele cari sunt degrevări ale fiscului, rezultând din scăderea dobânzilor și de aceea înțeleg teoria făcută de unii din frunțașii conservatori la 1890.

Pentru d. ministru de domenii, e aci, eu nu voiu reciti cuvintele pe cari le-a pronunțat atunci, le-a citit un onorabil orator care m'a precedat. Sunt în fond de aceeași părere cu d-nii Ion Lahovari și Manu.

Sunt de aceeași părere cu sinceritate, nu numai pentru a face o lecție neplăcută unor adversari politici, ci pentru că cred că așa trebuie să procedăm.

Cred astfel, fiindcă suntem într'o eră financiară, alta decât eram înainte de 1898, și dacă teoria d-lor General Manu și I. Lahovari eră adevărată atunci, cu atât mai adevărată ar trebui să fie azi, nu numai pentru că cei cari le-au emis, sunt azi pe banca ministerială, dar pentru că și situațiunea Statului nostru ne impune acum mai hotărît politica pe care d-lor atunci o preconizaseră.

Într'o conversiune sinceră și un împrumut este o deosebire capitală: *conversiunea serioasă, adevărată, se face în momente de prosperitate a Statului, a economiei naționale și a pieței financiare, iar împrumutul, din contră se face atunci când Statul are nevoie de bani.*

Această deosebire însăși poate arăta că nu este bine, din principiu, a amesteca două operațiuni cari, prin esența lor, sunt diferite și chiar contrarii. Conversiunea care merită aprobarea ca o operațiune în sine binefăcătoare pentru finanțele Statului, este aceea pe care o îngăduie scăderea do-

bânzei și care se face în favoarea contribuabililor. Asupra acestor conversiuni într'adevăr nu poate fi contestație că sunt în avantajul Statului, și de aceea asupra lor discuțiune a fost numai dacă Statele erau autorizate, din punct de vedere juridic, ca să le facă sau nu.

Scăderea interesului este în sine, de sigur un lucru avantajos. În privința aceasta sunt de acord cu expunerea de motive a d-lui ministru de finanțe, că un titlu superior apasă în totdeauna asupra titlului inferior și că e bine ca Statul să găsească momentul oportun pentru a face o unificare a datoriei sale. Mă întreb însă : a fost momentul oportun acela care l-a ales d. ministru de finanțe? Adică a făcut d-sa conversiunea la vremea cea mai priincioasă de liniște financiară și, în special, de prosperitate a creditului Statului român?

Totdeauna mă întreb : A făcut d-sa conversiunea astfel încât să nu fie un expedient bugetar? Pentru că nu trebuie uitate criticile foarte aspre pe cari financierii serioși, Leon Say în special, le aduc contra conversiunilor cari constituiesc expediente bugetare.

În ceea ce privește piața generală a finanelor se poate zice că nu e un moment din cele mai rău alese. Dar în ceea ce privește situațiunea specială a creditului Statului nostru, este oare timpul cel mai oportun?

Voiu căută întâiu să fac să reiasă dacă a fost sau nu momentul cel mai oportun din chiar rezultatele obținute prin această conversiune.

Pentru a cântări aceste rezultate, voi zice și eu ca unul din oratorii cari m'au precedat, că foarte greu este de stabilit datele precise ale acestei operațiuni ; din actele din cari mi s'a comunicat oficial și expunerea de motive și raportul Camerei sunt foarte parcimonioase de explicațiuni. D. raportor ne-a vorbit mai mult de istoricul conversiunilor în genere, decât de conversiunea de față și de avantajile sale reale : între puține date și cifre pe cari le dă, am găsit o dată falsă care pretinde că conversiunea dela 1898 n'a convertit nimic din renta 5⁰/₀, pe câtă vreme în realitate ea convertise 36.220.000 lei. Dar cu toate acestea, strângând puținele elemente din expunere și din raport, citind și ziarele streine, și profit de această ocaziune ca să repet ceea ce mai spuneam

odată într'alt Parlament conservator, că este un obicei curios și regretabil ca știrile cele mai importante relative la politica noastră, să le aflăm noi din ziarele străine,—în privința conversiunii acesteia în special, din ziarele germane am putut să găsec cifrele cari m'au condus, deși sub o formă deosebită, la rezultatele dejă prezentate Camerei adineaori de un domn orator.

Imprumuturile cari se convertesc calculate după datele cari sunt, ținându-se seamă de sumele dejă amortizate și de diferitele epoce ale convertirii se pot evalua după mine, la 421.295.000 lei. In cifre rotunde 422 milioane. Acești 422 milioane lei cu 5⁰/₀ convertindu-se pe curs de 87¹/₂ cu 4⁰/₀, dau o valoare nominală de 482.300.000 lei, adică un spor de capital aproximativ de 60 milioane.

Am calculat întru ce scăderea de anuitate, cu care se felicită d. ministru de finance, este în realitate un câștig dobândit de d-sa prin scăderea interesului, datorit ridicării creditului Statului.

Fiind dat că operațiunea d-lui ministru constă din trei părți: din schimbarea interesului dela 5 la 4⁰/₀, din creșterea capitalului cu 60 milioane și din prelungirea termenelor de amortizare, am socotit interesant să stabilesc influența relativă pe care fiecare din aceste trei operațiuni le-a avut asupra rezultatului dobândit.

Am constatat că dacă fără a se atinge de loc de interes și de capital, d. ministru de finanțe se mărgineă pur și simplu a face partea cealaltă a operațiunii efectuată de d-sa, adică prelungirea termenului de amortizare, ar fi adus în buget aceiași economie cu mica deosebire de 228.610 lei. Cu alte cuvinte în operațiunea numită de d-sa conversiune, amânarea amortizării reprezintă anual 4.864.981 lei, iar celelalte operațiuni, adică creșterea capitalului, emisiunea cea nouă și schimbarea interesului, aduce în anuitate numai o schimbare anuală de 228.610 lei.

Prin urmare, desbrăcată de amânarea amortizării, operațiunea convertirii propriu zisă la o sumă de 480 milioane, face o economie de 228.610 lei. Pentru această sumă se compromite posibilitatea pentru viitor a unei conversiuni serioase într'un timp oportun.

Am făcut altă socoteală. Am voit să compar sumele totale

pe care Statul va trebui să le plătească după facerea acestei conversiuni, cu acele ce am fi avut de plătit până la amortizarea completă a sumei care astăzi se convertește, dacă conversiunea nu s'ar fi făcut.

Am constatat că în cifre rotunde am fi plătit 801.522.175 lei, în cazul al doilea, pe când cu conversiunea trebuie să plătim 970.773.440 lei, adică prin faptul conversiunii vom plăti 169.251.265 lei mai mult.

D. ministru de finanțe ne va spune poate: da, dar eu în primii ani economisesc în modul acesta 5.093.589 lei pe an la buget, cari capitalizați până la termenul amortizării împrumutului aduc o economie totală de 164.232.932 lei.

Chiar admitând această obiecțiune, tot rămâne deosebierea între 169.251.265 lei și 164.232.932 lei, adică 5.018,333 lei pagubă netă adusă de conversiune.

Dar chiar dacă paguba ar fi nulă sau chiar sumă de 5 milioane ar fi nu pierdută, ci câștigată, tot n'ar motiva o conversiune de 480 milioane pentru obținerea unei atari sume. De fapt însă obiecțiunea e infirmată pentrucă, de sigur, suma înscrisă la bugetul d-lui ministru de finanțe nu se va capitaliza și va trece ca orice venit ordinar la cheltuelile ordinare al căror caracter îl cunoaștem.

Alte date, din cari reiese caracterul real al acestei conversiuni, sunt judecățile ziarelor germane cari tocmai o susțin și o laudă, ca „Berliner Tageblatt“, „Vossische Zeitung“ și altele. Ele spun că emisiunea 4% este în realitate, ținând seamă de curs de $4,57\%$, adică că reducerea interesului de fapt nu e nici de o jumătate la sută. Ele adaogă că dacă se ia în considerație prima de convertire, foarte ridicată, rezultă că Statul român nu a beneficiat nimic din această conversiune.

Aceste feluri deosebite de a lăuda conversiunea în presa germană și în cea română, apar ca acele figuri cu două măști, din cari una se înfățișează publicului român, alta celui german, cumpărătorul de efecte.

În realitate pentru români conversiunea este făcută în condițiuni cari, odată cunoscute nu mai permit entusiasm. În Germania din contră, unde aprobarea nu se putea obține până a se fi stabilit prin socoteli serioase avantajile reale pentru detentori, s'au comunicat dela început cifrele și con-

dițiunile cari arată cui revin adevăratele foloase ale conversiunei și care probează că Statul nu beneficiază nimic din ea.

De altminteri trebuie să dau o notă bună d-lui ministru de finanțe, în privința unei calități cari, în privința sincerității : expunerea de motive citită cu atențiune, deși foarte parcimonioasă despre condițiunile operațiunei și tocmai pentru că alte date nu dă, arată clar că în realitate ceea ce a făcut preocuparea care a dictat această conversiune, scopul ei final și rezultatul, prin urmare, obținut, este un împrumut.

„Generației trecute și generației actuale le-a căzut o grea sarcină, aceea de a creă întregul aparat de Stat și uneltele publice ale vieții economice. Generațiile cari vor veni, vor găsi opera realizată și se vor bucura fără nici o jertfă de creațiunile noastre“.

Și mai sus zice :

„România poate cu mândrie să vorbească de sforțările pe cari le face, tocmai pentru că să nu asvârle asupra generațiilor viitoare sarcini prea mari“.

Iar după aceasta conchide că trebuie să le asvârlim o parte din această sarcină, deși se mândriă că nu le-am aruncat-o.

Eu cred, mai întâiu de toate, că concepțiunea este cam simplistă, că generațiunile viitoare nu vor mai aveà să facă nici o jertfă. De sigur, nu vor mai aveà să facă jertfe pentru desvoltarea lor, pentru creații noi pe cari necesități noi le vor aduce?

Evoluțiunea generală a lumii arată din contră că jertfele merg crescând, nu numai în Statele noi ca ale noastre, dar în toate Statele. Și noi, cari ne dăm seamă de denivelarea încă considerabilă, care ne separă de Statele culte și cari ne dăm totdeodată seamă de mersul repede al Statelor culte, găsim de sigur că este o exagerare foarte mare de a crede că generațiunilor viitoare nu le vor mai incumbà jertfe mari și continue.

Din contră, concepțiunea sănătoasă a științei economice moderne, este să caute chiar în Statele mult mai bine aprovizionate ca al nostru, să ocrotească cât mai mult isvoarele generațiunilor viitoare.

La această necesitate, de sigur nu răspunde conversiunea actuală.

Conversiunea actuală nu poate să aibă decât un motiv te-

meinic, amânarea plăței unei datorii, scontarea unor venituri mai depărtate.

Mă așteptam—și adăstarea mi s'a împlinit—să se zică: conversiunea actuală se poate compara și cu conversiunile anterioare și prin oarecari cifre, chiar este mai bună.

Eu mă abțin de a face asemenea comparațiune. Refuz de a face comparațiuni, nu pentru că nu mi-ar conveni să arăt că la conversiunea lui Cantacuzino dela 1898, cursul de emisiune eră mai mare și să fac să-i reiasă avantajile, dar mă abțin pentru că cred că erva financiară în care s'a făcut conversiunea trecută, eră alta decât aceea în care o facem pe cea de astăzi.

Cred că orice om care-și dă seamă de rostul finanțelor noastre, trebuie să admită ca o axiomă, care domină întreaga situațiune financiară, că erva împrumuturilor mari este trecută. Nu știu, întrucât, nici în teorie măcar, guvernul conservator nu vrea să admită nici azi acest adevăr. Incontestabil, însă, că înainte de 1898, nici unii, nici alții nu considerau încă erva împrumuturilor celor mari terminată și ca probă este că guvernele și unele și altele, cu mai multă sau cu mai mare lăcomie, au făcut creațiuni și cheltueli extraordinare din împrumuturi. Criza dela 1899, din care atâta am suferit, trebuie, însă să aibă acest avantajiu ca să ne clarifice situațiunea noastră și pentru o perioadă financiară dată, să ne arate cari sunt necesitățile noastre de Stat.

De aceea când conchid că conversiunea actuală nu este o conversiune, ci este un împrumut, sunt două întrebări cari se pun. Cea dintâiu: a fost ea făcută la un moment oportun? A doua: împrumutul care-l maschează este el forma cea mai bună în care se putea face?

Pentru a răspunde, este necesar să examinăm cum stăm față de împrumuturi. Cum ziceam, pentru noi, partidul liberal, erva împrumuturilor mari este terminată. Credem că trebuie să nu le mai facem decât cu maximum de parcimonie și numai pentru necesități indispensabile, de creațiuni noi aducătoare de venituri.

Trebuie să ne stabilim astfel, ca chiar creațiunile extraordinare neaducătoare de venituri să le putem face din veniturile ordinare.

Aceasta este nu numai în acord cu necesitatea simțită de

noi toți a bugetului Statului nostru și a creditului său, dar este de acord și cu teoriile tuturor economiștilor moderni, cari conchid că creațiunile extraordinare, cu caracter neproducător, să se facă cât se poate mai mult din venituri ordinare.

Noi am fost necumpătați, sau mai bine zis n'am fost des-
tul de clarificați, asupra acestei deosebiri, cari trebuia să
existe în întrebunțarea veniturilor ordinare și extraordinare.

Dacă parte, și partea cea mare din împrumuturi s'a între-
bunțat în realitate la opere producătoare și a ajutat incon-
testabil la prosperitatea mare a țării noastre și erau necesare,
și bine este că s'au făcut, nu este mai puțin adevărat că,
din această lipsă de metodă și din această lipsă adesea de
atențiune, s'a risipit o parte din ele.

Averea Statului dacă, pe de o parte, s'a mărit prin crea-
țiuni noi, prin lipsă de regulă pe de altă parte a scăzut.
Ar fi interesant de a se face o socoteală arătându-se toate
împrumuturile cari s'au dat pentru cheltueli ordinare. Ar fi
interesant, în special, de a se vedea deficitele bugetare cari
s'au acoperit din împrumuturi.

În această ordine de idei se poate vedea din cifrele ur-
mătoare, că chiar din averea Statului, s'a trecut dela 1870 și
până astăzi 227.525.180 lei la cheltueli ordinare.

Statul a avut proprietăți.

S'a trecut în buget dela 1870 (drepturi constatate a se
încasă):

1) din vânzarea pământului în Basarabia	2.852.041
2) darea coloniștilor împrumuturilor în Basarabia	4.869.371
3) venit din vânzarea diferitelor bunuri	29.859.467
4) venit din embaticuri și răscumpărări	7.731.175
5) ratele bunurilor vândute	71.141.265
6) despăgubiri dela însurăței	24.636.294
7) venitul din vânzarea pământului din Dobrogea	29.336.465
8) venitul din răscumpărarea dijmei în Dobrogea	6.735.741
9) venitul din vânzarea bunurilor mici, o va- loare mai mică de 10.000 lei	32.542.534
	<u>209.704.353</u>
10) datoria sătenilor împrumutați cu porumb	6.396.529
De reportat	<u>216.100.882</u>

Report 216.100.882

11) anuitatea bunurilor vândute după legea din

1889—96

11.424.298

Total 227.525.180

Prin urmare averea Statului 227 milioane au fost topite în cheltuelile ordinare.

Aceasta arată necesitatea reală și absolută ca cheltuelile extraordinare, ca veniturile ordinare și veniturile extraordinare, să fie separate.

Anuitatea datoriei publice reprezintă 37,80% din totalul cheltuelilor Statului. În momentul de față am ajuns cu datoria publică astfel încât dacă considerăm pe de o parte averea actuală a Statului și venitul ei, vorbesc de veniturile private ale Statului, cari au fost succesiv dela 1899 până azi, anual de 59, 61, 67, 61, 65, 65 de milioane lei, și considerăm pe de altă parte, anuitatea datoriei publice, în care în aceiași ani a fost de 77, 80, 86, 85, 86, 86 milioane, constatăm că diferența care este plătită din veniturile ordinare, adică partea din anuitatea împrumuturilor plătită din impozite, este, în mijlociu, de 28 milioane pe an.

De sigur, d. ministru de finanțe a zis: pentru că această parte a datoriei pe care o plătim din impozite este prea mare, e bine s'o mai aruncăm și pe umerii generațiilor viitoare.

Eu cred că trebuia să așteptăm momentul când puteam să scădem această anuitate, nu aruncând-o pe umerii generațiilor viitoare, ci scăzând-o în realitate prin micșorarea interesului, adică prin ridicarea pur și simplu a creditului Statului.

În orice caz, era cu atât mai necesar ca să nu facem o operație care maschează un împrumut deghizat, cu cât împrumuturile noastre mai toate sunt în străinătate, cu cât, precum am avut onoarea să vă spun și la discuția bugetului, noi avem de plătit numai pentru anuități trei miliarde 700 de milioane, din care cea mai mare parte merg în străinătate.

De aceea, înainte de a părăsi guvernul, în consiliul de miniștri din care am avut onoarea să fac parte, se luase hotărârea ca împrumuturile reduse la strictul necesar fixat de noi la 25 de milioane, dar sporit de d. ministru de finanțe

actual, nu știu cu ce sumă, aceste împrumuturi să le facem în țară.

Această măsură eră cu atât mai indicată, cu cât am constatat că, în cursul anilor grei prin cari am trecut, nu ni s'a dat situațiunea pe care trebuie s'o avem în raport cu modul cinstit în care Statul acesta și-a îndeplinit toate îndatoririle sale față de străinătate.

În aceste momente, d-voastră cari ați trecut direct prin ele și cari vă reamintiți afacerea Hallier, cari vă reamintiți monopolul hârtiei de țigară și cari vă reamintiți și alte condițiuni pretinse de străinătate, sunt sigur că nu puteți să nu cunoașteți cât de adânc resimte un Stat, la momentele de greutate, faptul că e prea mult împrumutat în străinătate.

De aceea, trebuie să tăiem odată pentru totdeauna cu conexitatea între asemenea afaceri cu cesțiuni financiare. În această privință e un simțământ care trece peste limitele unui partid politic, e un simțământ de patriotism, pe care orice om care-și dă seama de cesțiunile de Stat, trebuie să resimțā adânc ca o necesitate absolută, ca cesțiunile de ordine financiară să nu mai fie legate cu alte afaceri și cu alte cesțiuni.

Nu fac aci teorie abstractă. În timp de 4 ani cât am fost la guvern astfel am procedat, și poate să se găsească în dosarele ministerelor și ale legațiunilor, modul în care am considerat asemenea cesțiuni, și intransigența absolută pe care am arătat-o totdeauna: ca cesțiunile de afaceri de altă natură să nu fie legate de operațiunile financiare ale Statului.

Zic aceasta, pentru că s'a vorbit în presă și s'a adus bănuiala pe care din toată inima o sper nefundată, că operațiuni, că afaceri noi, că contractări noi, că conversiuni de altă natură ar putea să fie ca corolar al acestui împrumut.

Nici nu mi-aș fi permis să amintesc aceste bănueli în Adunare, dacă nu aveam experiența unei alte legislaturi conservatoare unde, după ce la Mesagiu repudiasem însu-mi posibilitatea realizării unor atari bănueli, cari prevestiau afacerea Hallier, vânzarea serviciului maritim și fluvial, înstrăinarea petroleurilor Statului, etc., am constatat cu adânc regret că optimismul meu eră neîntemeiat și că bănuelile fuse-seră fundate.

Sper însă că, de rândul acesta vorbele ziarelor nu se vor adevèri și că experiența trecutului va folosi.

Din examinarea conversiunii, cum am zis reiese clar că ea de fapt este un împrumut, și oratorul guvernamental care m'a precedat, în discursul său a și neglijat a mai da numele de conversiune, numind-o continuu: „*acest împrumut*“ este un împrumut sub o formă de scontare a veniturilor după anul 1931 și meritul ei se poate măsura după oportunitatea împrumutului pe care-l acoperă.

Din cecece am zis reiese, cred, destul de clar, că nu eră oportun a se face această operațiune.

M'am întrebat totdeodată dacă forma acestui împrumut deghizat este cea mai priincioasă și răspund că este cea mai primejdioasă, tocmai pentrucă nu e sinceră și face să intre la veniturile și la cheltuelile ordinare sume provenite din împrumuturi.

Cunosc promisiunile date de d. ministru de finanțe în expunerea de motive a bugetului, că aceste sume sunt necesare pentru Casa rurală,—căreia d. ministru al domeniilor îi refuză acest nume, dar pe care, sub o formă sau alta, pentru abreviațiune eu o voiu numi astfel,—și pentru subvenția căilor ferate de interes privat. Oricari ar fi, însă aceste promisiuni, pe de o parte eu cred că chiar în ipoteza că guvernul actual ar dură mai mulți ani și că ar fi și ar rămâne ferm hotărît să se țină de cuvânt, tot nu ar putea face legământ că aceia cari vor veni după dânsul vor proceda tot astfel.

Când se înscrie la ventiuri ordinare o cifră, ea de sigur fatalmente, prin forța gravitațiunii bugetare alunecă la cheltuelile ordinare. De aceea zic, că împrumuturile făcute sub formă de înscriere de sume la veniturile ordinare, sunt cele mai primejdioase și cele mai puțin în armonie cu adevăratele precedente ale igienei financiare.

Prin urmare, dacă în aceasta stă conversiunea, dacă din punctul de vedere al rezultatelor financiare, pot zice, din punctul de vedere al unui bun sistem de politică financiară, ea este inoportună, păgubitoare și primejdioasă, mă întreb atunci, unde este meritul ei și ce a motivat aplauzele entusiaste cu care a fost primită?

D. *Take Ionescu, ministru de finanțe*: Acelea sunt mai greu de convertit.

D. I. I. C. *Brătianu.*: Foarte bine a zis d. ministru de finanțe: aplauzele acelea sunt à forfait. Ele nu lipsesc în nici un caz. Poate să fie conversiunea oricât de rea, ele sunt hotărâte dinainte și se acordă necondiționat.

Dlor, când am întrebat unde este meritul, să observați că nu numai n'am nici un parti pris ostil, dar pot să zic că dau o lecțiune de modestie, pentrucă, dacă ar fi un merit, cui ar reveni el?

Când se face o conversiune, după al cui credit se face ea? După al ministrului personal sau după al Statului?

Oricât ar fi de mare opiniunea pe care majoritatea aceasta o are de capacitatea d-lui ministru de finanțe, nu cred să poată cineva susține că, afară de efectul produs prin impozitul nou dela vinuri și prin moneda de nichel, d. ministru de finanțe să fi contribuit în ceva la schimbarea creditului Statului.

Prin urmare dacă ar fi vre-un merit cu un mic coeficient, care se raportează direct la personalitatea d-lui ministru de finanțe, meritul conversiunii întreg ar reveni aceloră cari au restabilit creditul Statului.

Ași fi fost deci foarte fericit să constat că suntem deja într'o situațiune astfel, după patru ani de guvernământ liberal, încât conversiunea să fie strălucită și aplauzele pe cari le-a adus majoritatea să fie meritate.

Este însă o cestiune de dreptate, care mă face să recunosc că nu erà încă oportună conversiunea, că cu toate sforțările noastre eficace, sincere și hotărâte, n'a ajuns încă creditul Statului, după grelele încercări prin cari a trecut, să fie astfel restabilit, încât să așezăm pe zecimi de ani, pentru viitor, situațiunea reală a financelor noastre.

De sigur că erà să vină un moment oportun, și tocmai aceasta este rezultatul pe care-l regret foarte mult, al așa zisei conversiuni a d-lui ministru de finanțe, care a făcut să piară posibilitatea acelu moment, care trebuia să vină, când după continuarea unei politici sănătoase financiară, o conversiune, s'ar fi putut face în condițiuni în adevăr satisfăcătoare pentru contribuabilii acestui Stat și pentru bugetul nostru.

În definitiv, cel mult dacă este de aplaudat ceva, este de aplaudat pur și simplu curagiul d-lui ministru de finanțe, care a făcut conversiunea în asemenea momente și în aseme-

nea condițiunii. Dar la asemenea curagiu, ce merit voiți să găsesc?

Sunt de sigur, multe feluri de curagiu din partea unei persoane, care nu se știe îndeajuns preparată, e de sigur curagiu a se supune la o încercare oarecare.

Dar pentru a ști dacă acest curagiu a fost îndrezeală sau bărbăție, trebuie să întrebi mai întâiu cum a eșit la examen? Nu se cuvine să aplaudați pur și simplu, pentru că s'a prezintat la examen cu grabă mai mare. Altul care s'ar fi preparat mai bine și ar fi trecut un examen strălucit, ar merita într'adevăr aprobare.

Cred că meritul unui asemenea curagiu este cel puțin discutabil. De aceea în toate aceste conversiuni, nu văd decât o grabă, o grabă foarte mare de a face această operațiune. Graba aceasta nu pot s'o explic decât pentru trei motive, și cred că poate câte trele au intervenit la facerea acestei conversiuni.

Unul a fost nevoia unui expedient pentru a crește bugetul, cecece am arătat că, din punctul de vedere financiar, este deplorabil.

Altul este faptul, că moștenind un nivel al creditului, stabilit cu mari efortări de guvernul care a plecat, d. ministru de finanțe, care este un om inteligent, și-a zis: cu procedurile mele n'ași putea să-l mențin mult, și, prin urmare, este bine să mă grăbesc, să fac această conversiune, câtă vreme sunt încă proaspete influențele lăsate de guvernul trecut.

D. *Take Ionescu, ministru de finanțe*: Aceasta este bine găsit.

D. *Ion Lahovari, ministrul domeniilor*: Tocmai aceasta ne-am zis în consiliul de miniștri.

D. *I. I. C. Brătianu*: Se poate să nu se fi zis acestea în consiliul de miniștri, dar sunt lucruri cari, fără să se zică se simt adânc și eu cred că aci este unul din acelea.

Știu că se va zice: dar cum eră să stau cu piața Europei? Cine-mi spune mie, că după războiul din Mandciuria, piața nu se va schimbă?

Eu voi spune mai întâiu că actualmente chiar, se resimte deja războiul din Mandciuria: dar să admit că pentru o perioadă de 3—4 ani se va resimți mai mult. Inșă cum zice

românul : „nu ne pusese nimeni oala“. Ar fi putut trece încă 2—3 ani, și pentru o operațiune de felul acesta am mai fi așteptat. Pentru a fi așteptat trebuia un singur lucru : simțimântul, și nu simțimântul, ci convingerea absolută că creditul acestui Stat este astfel îndrumat, încât fiecare an care trece în afară de nivelațiunii momentane, este un an în folosul acestui Stat. Cu această credință nu putea nimeni să nu judece că o amânare a conversiunii este timp câștigat pentru Statul român.

Alt reilea motiv, care poate de asemenea nu se va fi spus în consiliul de miniștri, în special nu-l va fi auzit d. ministru de domenii, pentru că urechile oamenilor politici n'au toate aceiași acuitate, pentru toate felurile de cestiuni, și poate că din acest punct de vedere felicit pe d. Ministru de Domenii, că d-sa, poate în Consiliul de Miniștri n'a auzit al treilea argument.

Al treilea argument, poate să fie că Ministrul însuși nu o fi având încredere în prea lunga lui durată și să-și fi zis : este vorba de „faire un grand coup“ : cine ne spune nouă că din pricina războiului din Manciuria și a tuturor celorlalte, cine ne spune nouă, dacă vom trece ocaziunea din primăvara aceasta, atât de fericită, încât să se poată aduce orice în aplauzele unei majorități docile, și în articolele ditirambice ale unei prese dinainte câștigate, cine ne spune nouă, că dacă nu vom aduce-o acum, o s'o putem aduce în aceleași condițiuni la toamnă?

În orice caz, necesitatea amânării unei asemenea operațiuni eră indiscutabilă. Dacă poate dintr'un punct de vedere n'ar fi fost în folosul d-lui Ministru de finanțe, din toate punctele de vedere ar fi fost în folosul Statului, și de aceea eu, care trebuie să mă preocup numai de acel al Statului, voi vota contra.

Adunarea votând proiectul de lege în ședința dela 5 Aprilie 1905, a fost supus deliberărilor Senatului, unde d-l D. A. Sturdza în discursul pe care l-a ținut, s'a exprimat astfel asupra proiectului conversiunii.

D-le președinte, cuvântarea mea nu va fi lungă, fiindcă am spus mai deunăzi ceea ce am avut de zis în privința cestiunii financiare.

Discursul d-lui
Dim. A. Sturdza

Astăzi mă voiu mărgini la cestiunea conversiunii.

Ceeace am de regretat, este că expunerea de motive a d-lui ministru de finanțe nu conține nici o deslușire asupra conversiunii, cu toate că ziarele străine ne dau de două zile o mulțime de amănunte asupra acestei operațiuni.

Cât știm din aceste ziare, este că ele și-au căpătat informațiunile din sorginte oficială dela Cassele de bancă cu care s'a tratat și încheiat conversiunea.

Se va observă că guvernul actual și în cazul de față nu a făcut alta, decât să ne imiteze pe noi național-liberalii, în modul cum s'a prezintat în 1903 consolidarea împrumutului flotant de 175.000.000 lei. E cert însă că împrejurările nu se potrivesc. Astăzi situațiunea tezaurului public și a creditului Statului sunt bune.

Anul 1903 nu numai eră mai apropiat de situațiunea dezastroasă a anului 1900, ci există o altă cauză care se impunea atât guvernului din București cât și băncilor contractante din Berlin ca să observe cea mai mare discrețiune. Ne aducem aminte cu toții ce campanie înverșunată eră ridicată atunci de certe cercuri interesate din țară, în legătură cu certe cercuri interesate din străinătate, pentru a împiedică reușita consolidării datoriei flotante. Presiunea din străinătate se făcea pentru a obține schimbarea art. 7 din Constituțiune, presiunea internă speră că nereușita consolidării va atrage după sine o schimbare de guvern. Ambele știau că consolidarea datoriei flotante exigibilă în termen de cinci ani nu se putea evita și că restabilirea creditului țării depindea de această consolidare. Astăzi nimic nu ne silește a face conversiunea chiar acum și nu a așteptă consolidarea creditului țării.

Inainte de a intră în discuțiunea conversiunii actuale, doresc să rectific o eroare.

Atât onorabilul raportor al Senatului cât și onorabilul raportor al Adunării Deputaților, au arătat în rapoartele d-lor că datoria noastră publică constituie la 1 Aprilie 1905 suma de 1.607.383.460 lei. Aceasta este o eroare. Expunerea ministrului de finanțe la proiectul de buget al datoriei publice pe exercițiul 1905—906 zice anume: „Datoria publică a Statului la 1 Aprilie 1905 va fi de 1.359.927.235 lei, 40 bani“. Aceasta se constată și la pagina 8 a bugetului datoriei publice pentru 1905—906.

În rubrica „capitalul împrumutat“, se află cifra de 1 mi-

liard 607.383.460 lei, 83 bani, iar în rubrica „capitalul rămas neamortizat la 1 Aprilie 1905“ stă cifra de 1.359.927.235 lei 40 bani. Când se vorbește de datoria publică a unui Stat, se citează totdeauna capitalul rămas neamortizat, iar nu capitalul împrumutului. Este o deosebire în defavorul nostru când se aude de public că avem o datorie de 1.600.000.000 lei în loc de 1.300.000.000 lei! Am socotit de datoria mea a rectifică acest lapsus calami, această eroare de condeiu.

De vreme ce d-l ministru nu ne-a expus precum eră de datoria sa, ceea ce stă tipărit în ziarele străine, sunt silit să fac eu această expunere, după cum ea reiese din acele publicațiuni.

Trei rente de Stat 5⁰/₀ sunt a se converti în rente 4⁰/₀. Capitalul rămas neamortizat al acestor rente 5⁰/₀, reprezintă în momentul de față 421.000.000 lei valoare nominală. Operațiunea financiară astăzi desăvârșită consistă întâi în stampilarea titlurilor de rentă 5⁰/₀ în titluri de 4⁰/₀ și în urmă o emisiune nouă de 100.000.000 lei, titluri de rentă 4⁰/₀. În total se institue deci rentă 4⁰/₀ pentru suma de 521.000.000 lei valoarea nominală. Din această emisiune totală de 521 mil. lei rentă amortizabilă 4⁰/₀ suma de Lei 481.000.000 reprezintă conversiunea a Lei 421.000.000 rentă 5⁰/₀ și 40.000.000 lei un împrumut nou 4⁰/₀ destinat a face față la acoperirea deficitelor bugetare rămase din trecut, precum și la trebuințele armatei și a lucrărilor publice. De acest nou împrumut nu avem a ne ocupa în timpul de față. Discuțiunea se restrânge numai asupra conversiunii a căreia termen este de 40 ani adică anul 1945.

Renta 5⁰/₀ ce este a se converti cere o anuitate de 29 mil. 362.950 lei. Anuitatea noiei rente 4⁰/₀, destinată conversiunii e de 24.204.603 lei. Rezultă deci în bugetul datoriei publice o economie de 5.158.347 lei în favoarea Statului, însă o economie limitată precum voiu desluși mai jos.

Două puncte atrag la prima vedere aprobarea acestei operațiuni: numele de conversiune și economia menționată mai sus, care constituie o reducere a bugetului datoriei publice.

Nu este însă de ajuns numele de conversiune, ca operațiunea să fie declarată de bună; ci trebuie să cercetăm amănunțele operațiunii pentru a ne convinge dacă ea este în adevăr favorabilă ori nu. Nu este tot astfel și cu un împrumut sim-

plu? El va fi foarte favorabil dacă se contractează de exemplu cu 4⁰/₀ și sută în sută, adică al pari, și va fi foarte defavorabil cu 8⁰/₀ și pe curs de 50 la sută, adică încasându-se numai jumătatea capitalului împrumutat și plătindu-se o dobândă îndoită. Este dar împrumut bun și împrumut rău, și tot asemenea stă și cu conversiunile.

Cestiunile de împrumuturi de Stat cu rentă amortibilă și a conversiunilor, au trecut în timp de jumătate de secol prin multe faze. Nu sunt 50 de ani când rentele neamortizabile erau singurele ce se emiteau pentru împrumuturi de Stat. De atunci s'a făcut un pas înainte în dezvoltarea administrațiunii finanțelor Statului. Rentele neamortizabile s'au prefăcut în multe locuri în rente amortizabile, și casele de amortizare ale datoriei publice au fost suprimate, pentru că eră avantajos ca datoria publică să nu crească neconținut, adăogându-se la rentele vechi neamortizabile altele noi, și pentru că practica a dovedit că dinaintea unor nevoi momentane, casele de amortizare dispăreau, întrebuițându-se sumele adunate pentru satisfacerea acelor nevoi. Astfel s'a întâmplat în Franța, astfel în Anglia.

De aceea astăzi rentele amortizabile sunt adoptate ca mai conforme cu o regulată conducere a finanțelor unui Stat.

Toate împrumuturile Statului român dela 1864 până astăzi constituie respectabila sumă de 2.606.607.363 lei 30 bani, din care până la 31 Martie 1905 s'au amortizat 410.990.915 lei 47 bani, și s'a convertit 835.689.212 lei 13 bani în total suma de 1.246.680.127 lei 60 bani, adică 47,84⁰/₀, rămânând la 1 Aprilie 1905 o datorie neamortizabilă de 1.359.927.235 lei 40 bani.

Conversiunea de față constă în o prelungire a termenului de amortizare.

Cele trei împrumuturi 5⁰/₀ din anii 1888, 1892 și 1893 ce sunt a se converti se amortizează în 1931, 1936 și 1937. Împrumutul cel nou se amortizează din anul 1905 în 40 de ani adică la 1945.

Toate aceste date le dau după datele publicate în ziarele străine, cari au sosit ieri și astăzi în București și prin urmare, după cum ele sunt date de casele cari au încheiat conversiunea. Le cred exacte.

Să examinăm mai de aproape aceste cifre pentru a constata foloasele conversiunii.

Dacă guvernul în loc să convertească tipul 5% de 421 milioane lei în tip de 4% de 481.000.000 lei, ar fi prelungit tipul 5% de 421.000.000 lei până la 1945 adică pe 40 ani, atunci anuitatea capitalului 5% de 421.000.000 lei, ar fi fost de 24.439.934 lei, bani 10 în loc să fie de 24.204.603 lei bani 2, precum va fi astăzi pentru capitalul 4% de 481 milioane lei.

Diferența între amândouă anuitățile ar fi dar suma minimă de 235.331 lei, 8 bani.

Se pune atunci întrebarea: ce valoare are conversiunea în fața pierderii dela $87\frac{1}{2}\%$ cât e cursul emisiunii actuale până la $95\frac{1}{2}\%$ cursul pe care efectele de Stat române 4% le-au avut în Martie 1898 și pe care de sigur îl vor ajunge cu o administrațiune financiară strânsă și cu puțină răbdare. Nici novicii în finanțe nu trebuie să lase să fie cuprinși de agitații febrile, căci greșelile în cari sunt asvârliți de neastâmpăr sunt costisitoare pentru contribuabili!

Aceiași cifră de 235.331 lei 8 bani, iese dacă scădem din economia anuităței menționată de 5.158.347 lei, economie ce s'ar fi realizat în anuitate cu prelungirea împrumutului 5% de 421.000.000 lei până la 1945, acea anuitate redusă ar fi fost de 4.923.016 lei. Prin urmare fără a schimba tipul într'un moment nefavorabil încă, Statul tot ar fi avut prin prelungirea termenului de 40 ani aproape același avantaj în anuități: 4.923.016 lei în loc de 5.158.347 lei.

Se va obiecta: dacă o economie, oricât de mică ar fi ea, de ce să nu se facă? Răspund cu altă întrebare: de ce să nu avem răbdare unul, doi sau trei ani ca cursul efectelor noastre publice să se urce și să avem atunci un câștig mai însemnat la scăderea reală a dobânzilor și la scăderea reală a anuităților?

Operațiunea conversiunii de astăzi produce numai un câștig aparent iar nu real, mai mult Statul suferă o pagubă însemnată.

Cursul efectelor publice ajunseseră în Ianuarie și Fevruarie 1898 la $95\frac{1}{2}\%$. Astăzi ele au cursul de $92\frac{1}{2}\%$. Deosebirea e de 3%. Cu un curs de $92\frac{1}{2}\%$ s'a căpătat conversiunea pe $87\frac{1}{2}\%$, adică în mai puțin cu 5%. De așteptam cursul

de $95\frac{1}{2}$, conversiunea s'ar fi făcut pe $90\frac{1}{2}^0/0$. Am pierdut deci $3^0/0$ ceea ce constituie 16 milioane.

Cum poate d-l Ministru de Finanțe să anunțe țării din capul locului că va administra finanțele astfel ca creditul Statului să păsească spre scădere? Și face aceasta grăbindu-se să facă o operațiune păgubitoare Statului pentru că efectele Statului $4^0/0$ nu se vor urcă la $95\frac{1}{2}^0/0$, precum erau în 1898.

Și aceasta o face ministrul de finanțe, pe când prestigiul regatului stă astăzi mai sus decât eră atunci.

De ce nerăbdarea aceasta? Răspunsul e ușor de dat. Ministrul actual de finanțe a făcut un mare fiasco cu bugetul său din 1900—901, prezintat țării cu alaiu de surle și cimpoaie. El se anunță cu un excedent de 7 milioane, și s'a soldat cu o diferență în mai puțin de 35 milioane. Astăzi caută să-și refacă reputațiunea de financiar și dorește să-și îndrepteze greșala.

Intențiunea e bună și laudabilă dar ceea ce a rămas deplorabil este metoda pe care d-sa o menține. Metoda d-sale consistă într'o ușurință fără limită și fără măsură care pe d-sa îl dă de mal, dar care ruinează totodată Statul. Greșeala capitală a ministrului de finanțe constă în nesocotirea banului Statului și a puterei contribuabililor. D. ministru de finanțe e din școala unui filosof din Iași, pe care l-am auzit strigând din toate puterile: bani! bani! bani! Această filosofie duce la ruină pe orice om și pe orice Stat. Un bărbat de Stat însă are de datorie a privi afacerile de Stat nu din punct de vedere personal, ci din punct de vedere al intereselor Statului.

Acest lucru l-am zis atunci când eram ministru, și-l zic astăzi când sunt reprezentantul națiunii. Am zis și zic, că Statul este stăpânul nostru al tuturor. Acest cântec însă nu-i place d-lui ministru de finanțe actual! El place însă cetățenilor, pentru că cetățenii compun Statul și ei plătesc deficietele.

Poate d. ministru de finanțe să se laude că a făcut conversiunea, însă eu zic că ar fi fost mult mai bine chiar pentru reabilitarea d-sale, și în folosul Statului și în folosul contribuabililor, să mai fi așteptat cu conversiunea până atunci când printr'o bună administrațiune, s'ar fi consolidat definitiv creditul nostru public, situațiunea noastră financiară econo-

mică și agricolă. Aceasta eră cu atât mai mult necesar cu cât mai eră încă de regulat o bucată din situațiunea anterioară a deficitelor din trecut, de care vorbește chiar d. ministru în expunerea sa de motive.

Dacă se regulă acea situațiune, dacă pășeam cu administrațiune strânsă a finanțelor și nu am fi început iarăși cu cheltueli destrăbălate, am fi ajuns de sigur și la cursuri mai urcate și la conversiune avantagioasă. Numai bugete cu excedente ne pot duce spre o situațiune înfloritoare sigură și dăinuitoare. Numai o situațiune financiară asigurată și prin urmare dăinuitoare, ridică creditul unei țări și-l consolidează, iar nu bugete fantastice menite să asurzească și să uimească numai pe cei nepricepuți. Exemplele din trecut trebuie să ne serve pentru a imită numai pe cele bune, și pentru a distinge situațiunile precum se prezintă de fapt.

Ori de unde ai apucă această conversiune, ea se prezintă în mod defavorabil.

Semnul cel mai energetic că momentul pentru a face conversiunea nu ne e favorabil, este că băncile cu care se face această operațiune s'au legat numai pentru 250 milioane, și și-au rezervat opțiunea pentru restul de 231 milioane. Dacă băncile nu vor opta pentru acest rest de convertit, cum stă conversiunea?

Am arătat că dacă se prelungesc împrumuturile de 5⁰/₀ de 421.000.000 până la 1945, anuitățile de plătit ar fi fost numai cu 235.331 lei mai mari în fiecare an, decât anuitățile conversiunii actuale.

Aceasta este o dovadă certă că creditul nostru nu e astfel restabilit, încât o conversiune să poată fi avantagioasă în momentele actuale. In mod pozitiv această conversiune e însă defavorabilă.

Această dovadă o voiu da pe cinci căi diferite.

Intâia cale.

Anuitatea conversiunii 4⁰/₀ de 481 milioane lei e de 24 mil. 204.603 lei, 2 bani. Această anuitate multiplicată cu 40, anii duratei acestui împrumut dela 1905 la 1945, dă suma de 968.184.120 lei, bani 80, cari reprezintă bani ce Statul român va plăti în curs de 40 de ani.

Să calculăm anuitățile sumei 5⁰/₀ de 421.000.000 ce este a se converti.

Precum am arătat, suma de convertit se compune din trei împrumuturi 1881—88, 1892 și 1893, din cari unul expiră în 26 ani, la 1931, al doilea în 31 ani, la 1936 și al treilea în 32 ani la 1937. Primul poartă o anuitate de 22.310.150, care înmulțită cu 26, anii duratei lui, dă suma de 580.063.900 lei. Al doilea poartă o anuitate de 4.231.450 lei, care înmulțită cu 31 ani, dă suma de 131.174.950.

Al treilea poartă o anuitate de 2.821.350 lei care înmulțită cu 32 ani, dă suma de 90.283.200 lei. Tustrele aceste sume dau un total de 801.522.050 lei.

Am văzut că suma anuităților conversiunii e de 968 mil. 184.120 lei, 80 bani. Dacă sustragem din ea suma anuităților celor trei împrumuturi 5⁰/₀, adică 801.522.050 lei, avem diferența de 166.662.070 lei, 80 bani, care reprezintă paguba reală a conversiunii. Cu alte cuvinte: ca să avem fericirea a face în 1905 conversiunea a 421.000.000 lei rente amortizabile 5⁰/₀ în rente amortizabile 4⁰/₀, Statul suferă o pagubă de 166.662.070 lei, bani 80.

A doua cale.

Anuitatea sumei de 5⁰/₀ de 421.000.000 cere o anuitate de 29.362.950 lei. Anuitatea conversiunii 4⁰/₀ de 481.000.000 lei, cere o anuitate de 24.204.603 lei. Diferența între amândouă sumele de 5.158.347 lei constituie pentru 26 ani o scădere a anuității datoriei publice. Acest folos multiplicat cu 26 ani, ne dă suma de 134.117.022 lei câștig al Statului dela 1905 până la 1931 când se stinge împrumutul din 1881—88.

Cu anul 1932 câștigul scade, căci anuitățile vechi nu mai sunt de 29.362.950 lei pe an, ci în timp de cinci ani până la finele 1936 anuitățile vechi sunt de 7.052.800 lei, iar în ultimul an al serviciului vechilor împrumuturi, în 1937 anuitatea e numai de 2.821.350 lei.

Scăzând deci, cu începerea anului 1932 și până la finele anului 1936 anuitatea celor două împrumuturi 5⁰/₀ de 7 mil. 052.800 lei, din anuitatea conversiunii 4⁰/₀ de 24 mil. 204.603 lei, avem 17.052.803 lei, care înmulțiți cu 5 ani dau suma de 85.759.015 lei, ce se plătește de Stat în acest interval pentru conversiunea 4⁰/₀ de 481.000.000 lei. Scăzând în 1937 ultima anuitate a împrumutului 5⁰/₀ de 2.821.350 lei din anuitatea menționată a conversiunii 4⁰/₀ avem 21 mil. 383.253 lei. Dela începutul lui 1932 la finele lui 1937

Statul a plătit dar în realitate și efectiv pentru conversiune suma de 107.142.268 lei. La această sumă trebuie adăogată 193.636.824 lei, anuitatea plină a conversiunii, adică 24 mil. 204.603 lei înmulțit cu 8 ani rămași din cei 40 dela începutul lui 1938 la finele lui 1945. Aceste două sume constituie 300.779.092 lei.

Scăzând din 300.779.092 lei, suma efectivă de plată pentru conversiune, suma de 134.117.022 lei,—câștigul anual dela 5.158.347 pe 26 ani,—constatăm iarăși pierderea menționată de 166.662.070 lei.

A treia cale.

Se va obiectă, că trebuie calculat și deoparte și de alta câștigurile și pierderile cu dobânzi compuse. Iată și calculul acesta. Câștigul anual de 5.158.347 lei, calculat a 4⁰/₀, dă la finele a 26 ani capitalul de 237.718.369 lei, 09 bani.

Pierderile începând cu anul 1932 mai întâiu pe cinci anuități de 17.052.803 lei, pe urmă pe o anuitate de 21.383.253 lei și în fine pe 8 anuități pline de 24.204.603 lei, calculate și acestea cu 4⁰/₀, dau o pierdere de 350.244.360 lei, 05 bani.

Scăzând din pierderile de 350.244.360 lei, 05 bani, câștigul de 237.718.369 lei, 09 bani, avem o pierdere reală și pe această cale de 112.525.990 lei, 96 bani.

A patra cale este a calcula valoarea actuală, adică în 1905 a tuturor anuităților și de o parte și de alta.

Valoarea actuală a anuităței conversiunii de 4⁰/₀ de 24 mil. 204.603 lei, bani 2, plătiabilă în curs de 40 ani, este de 479.076.234 lei, bani 43.

Valoarea actuală a celor trei împrumuturi 5⁰/₀, ce sunt a se converti este: Pentru împrumutul care expiră la finele lui 1931 de 320.012.540 lei, 32 bani; pentru acel care expiră la finele lui 1936 de 65.980.197 lei, 99 bani; pentru acel care expiră în 1937 de 44.584.881 lei, bani 82 adică în total de 430.577.620 lei, bani 13.

Scăzând 430.577.620 lei, 13 bani din 479.076.234 lei, 43 bani, avem o diferență de 48.498.614 lei, bani 30, diferență în paguba Statului în valoarea actuală a tuturor anuităților de o parte și de alta.

A cincia cale.

Se poate obiectă că în tot cazul, dacă se face acum conversiunea și nu se așteaptă încă doi ori trei ani cursuri mai

favorabile, Statul câștigă pe an 5.158.347 lei, diferența între vechile anuități și anuitățile conversiunii.

Să urmărim și această socoteală pentru trei ani.

Diferența de 5.158.347 lei pentru trei ani, constituie un câștig de 75.475.041 lei pentru Stat.

În trei ani 1905, 1906 și 1907 amortizările cuprinse în anuitățile vechi se ridică însă la 25.522.008 lei.

Scăzând din această sumă pe cea dintâiu, rezultă o pierdere de 10.046.967 lei, iar capitalul datorit scade la 399 mil. 820.992 lei, ceea ce scade și suma de convertit.

Ori din ce punct de vedere se va examina conversiunea în discuțiune, ea este păgubitoare pentru Stat și deci deplorabilă. Ea constituie numai un asalt momentan, prin care ministrul de finanțe caută să șteargă din memoria țării bugetele sale cele sălbatice.

Datoria servitorilor Statului și a slujbașilor credincioși este însă ca să lucreze în favoarea Statului și toate cele care privesc persoana lui să le lase la o parte.

Numai atunci datoria e îndeplinită și binele făcut Statului se revarsă și asupra slujbașilor. Lauda este o satisfacție meritată cu atât mai ales, când ea nu e plătită cu banii altora, a contribuabililor.

D-l Take Ionescu, Ministrul finanțelor, răspunzând atât în Adunarea Deputaților cât și în Senat, tuturor criticilor aduse proiectului de lege pentru conversiunea unei părți din datoria publică, el a fost votat, sancționat și promulgat prin Înaltul Decret Regal din 8/21 Aprilie 1905.¹⁾

În baza acestei legi, Ministerul de finanțe eră autorizat a denunța și plăti cu anticipație :

Lei capital nominal	313.482.000	renta amortibilă 50/0 din 1881—88 purtând cuponul de 1 Aprilie 1906.
„ „ „	66.326.000	renta amortibilă 50/0 emisiunea din 1892, purtând cuponul de 1 Ianuarie 1906,
„ „ „	44.805.000	renta amortibilă 50/0 emisiunea din 1893, purtând cuponul de 1 Ianuarie 1906,

Lei capital nominal 424.613.000.

1) Discursurile ținute de D-l Take Ionescu, Ministrul de finanțe, atât în Adunarea Deputaților cât și în Senat nu s'au trimis spre a fi publicate în Debaterile Corpurilor Legiuitoare.

În legătură cu această conversiune, căutând a se satisface nevoile tezaurului pentru acoperirea unor cheltueli extraordinare efectuate în trecut, precum și cheltuelile ce necesită conversiunea rentelor de mai sus, se simțea necesitatea contractării și a unui nou împrumut de aproape Lei 100.000.000.

Imprumutul
de Lei 100
milioane.

Trebuințele Statului pentru acoperirea cheltuelilor extraordinare din trecut erau următoarele :

Lei 17.092.722,58 acordate prin legea pentru lichidarea deficitelor bugetare, provenind din gestiunea exercițiului 1900—901 (legea din 27 Fevruarie 1902).

Lei 4.024.909,80 pentru acoperirea deficitului rezultat din conversiunea bonurilor de tezaur în anul 1903 (legea din 9 Ianuarie 1903) și

Lei 18.162.367,62 pentru plata comenzi făcute în străinătate pentru armamente și altele în baza legilor decretate la 12 Martie 1904 și 9 și 26 Aprilie 1905.

Lei 39.280.000,—.

restul până la 100.000.000 se calculă a satisface cheltuelile conversiunei.

În dorința de a se ușura și sarcinile bugetare cu peste 5 milioane anual, sumă ce ar fi reprezentat beneficiul rezultat din conversiune, s'a intrat în negocieri cu Sindicatul de bancheri din Germania, reprezentat tot prin Cassa Disconto-Gesellschaft din Berlin.

Condițiunile propuse erau următoarele :

Din totalul rentelor, cari urmau a fi convertite, Sindicatul luă ferm 250.000.000 lei capital nominal rentă 4⁰/₀ amortibilă, iar pentru rest cerea un termen de opțiune fixat la 30 Octomvrie 1906.

Spre a putea Sindicatul efectua conversiunea cu ușurință și a plăti detentorului o primă, corespunzătoare cu reducerea dobânzei, cerea o bonificațiune de lei 13⁰/₀ drept sultă, și 1,30⁰/₀ din valoarea nominală, pentru cheltuelile ce ar fi necesitat operațiunile conversiunei, ceace se urcă la o sumă de Lei 60.719.659 sau în cifră rotundă Lei 60.720.000.

Data stingerei se fixase la 1 Octomvrie 1945.

În ce privește împrumutul de Lei 100.000.000, capital

nominal în rentă amortibilă 4⁰/₀, s'a făcut următoarea distincțiune :

Pentru Lei 60.720.000 capital nominal, titlurile emise urmau a fi liberate sindicatului treptat cu conversiunea și serveau la acoperirea primei de 14,30⁰/₀ prevăzută mai sus, iar

Pentru Lei 39.280.000 capital nominal s'a propus cursul de 87⁰/₀ netto, în titluri cari urmau a fi emise pentru acoperirea trebuințelor Statului, pe care Sindicatul le luă ferm.

Lei 100.000.000.

Acest împrumut aveà aceiași dată de stingere ca și a titlurilor convertite 4⁰/₀, aceleași scadențe pentru plata cuponului, 1 Ocomvrite și 1 Aprilie al fiecărui an. Dobânzile curgeau dela 1 Octomvrie 1905 st. n.

Acestea fiind condițiunile principale propuse de sindicat, Ministrul finanțelor în referatul său către Consiliul Miniștrilor, pentru aprobarea condițiunilor de mai sus, se exprimă astfel :

„Târgul monetar așa cum se prezintă astăzi este favorabil conversiunei ce propunem. Dacă așteptam încă câtva timp, poate că întâmpinam condițiuni mai puțin favorabile ca cele de azi. Renta noastră nu suferă creșterea în curs potrivit măririi producțiunei agricole ori industriale la noi în țară, ci depinde de scopul privat al capitalurilor ce caută plasament temporar în străinătate.

Atât conversiunea cât și împrumutul se fac pe termene de 40 ani, aceasta pentru a urmà obiceiul luat în politica noastră financiară, România este țara care amortizează renta sa în timpii cei mai scurți, generațiunile viitoare nu se pot dar plânge de o nedreaptă încărcare, dat fiindcă lor, cu începere din 1924 le va fi dat să vadă sarcinile bugetare scăzute cu peste 16 milioane (la Iulie 1924 se stinge împrumutul de Lei 274.375.000 din 1890). Dacă prelungim termenul rentelor ce convertim cu aproape 13 ani, avem însă în schimb avantajul de a vedea creându-se resursă de peste 5¹/₂ milioane, care întrebunțată în mod productiv va face să crească prin aceasta creditul general al țarei, al cărui corolar va fi o viitoare conversiune, tinzând astfel către un tip in-

ferior celui ce-l avem azi ; credem că continuăm o politică financiară pe al cărui fundament generațiile viitoare să-și poată rezemă cu ușurință greutățile ce vor avea de întâmpinat

Cu privire la plata cupoanelor am luat următoarea înțelegere cu sindicatul: Cuponul de Octomvrie 1905 al emisiunilor 5⁰/₀ 1881—88, va fi plătit integral, fără ca vreunul din titluri să poată fi amortizat, căci tragerea din August 1905 va fi suspendată până la 18/1 Iulie 1906, când se va efectua odată cu aceea a rentelor 5⁰/₀ din 1892 și 1893 cu cari dela 1 Octomvrie 1905 formează unul și același împrumut denumit împrumutul de Lei 424.613.000 din 1905 convertit.

Cuponul rentelor 1892 și 1893 va fi achitat în momentul conversiunii numai pentru spațiul de timp dintre 1 Iulie—30 Septemvrie, așa că dela 1 Octomvrie 1905 serviciul de plată al cupoanelor să privească împrumutul global pe un interes de 4⁰/₀ anual.

Sindicatul este autorizat a prezenta la conversiune ori a cere în urmă, denunțarea restului din împrumutul 5⁰/₀, nu însă pentru o sumă inferioară celei de 40 milioane și aceasta pentru că sindicatul nu ia ferm decât 250 milioane, pe cari le propunem conversiunii. Această autorizare însă are termen fatal de 31 Octomvrie 1906 st. n., după care orice opțiune rămâne neconvertită“.

Consiliul de Miniștri aprobând condițiunile conversiunii cât și ale împrumutului de Lei 100.000.000 capital nominal, la 22 Aprilie 1905, s'a semnat convențiunea noului împrumut și a conversiunii rentelor menționate mai sus.

În consecință s'a făcut publicațiuni necesare atât în țară cât și în străinătate prin cari acei ce voiau a beneficia de facultatea conversiunii, trebuiau a prezenta titlurile din emisiunea 1881—88, cu cuponul de 1 Aprilie 1906 și cele de emisiunea 1892—1893 cu cuponul de 1 Ianuarie 1906, cu începere dela 28/11 Mai 1905 până la 11/24 Mai 1905 la următoarele Casse:

În București: La Banca Națională și Banca Generală Română, iar

În județe: la sucursalele Băncii Naționale.

În Franța: la Banque de Paris et des Pays Bas, la So-

ciété générale pour favoriser le développement du commerce et de l'Industrie in France.

In Germania: La Direcțiunea Disconto-Gesellschaft din Berlin și la Direcțiunea Disconto-Gesellschaft din Frankfurt s/M. La Cassa S. Bleichröder. La Norddeutsche Bank in Hamburg, de asemenea și

In Belgia și Olanda: La Cassele și stabilimentele de credit.

Conversiunea se efectua din ordinul Guvernului român, prin aplicarea pe titlu a unei stampile, prin care se arată, reducerea dobânzei dela 5⁰/₀ la 4⁰/₀ și prelungirea termenului de amortizare până la anul 1946.

Detentorii titlurilor 5⁰/₀, prezentate la conversiune, primeau o sultă de Lei 10,50⁰/₀ sau Lei 52,50 pentru fiecare titlu de 500 lei capital nominal 5⁰/₀. Această sultă le era remisă în titluri de rentă 4⁰/₀ amortizabilă 1905 seria B., în momentul conversiunii, fracțiunile de sultă inferioare pentru care nu se putea remite titluri întregi, erau remise în numerar pe cursul de lei 89,40 suta de lei sau 89,25 suta de franci.

Detentorii titlurilor 5⁰/₀ 1892 și 1893 primiau în afară de sulta de conversiune de mai sus, interesele de 5⁰/₀ dela 1 Iulie—30 Septembrie 1905, căci dela 1 Octombrie 1905, curgeau interesele împrumutului 4⁰/₀ convertit.

Până la 24 Mai 1905 st. n., data până când se făcuse chemarea la conversiune, din totalul rentei 5⁰/₀ 1881—88 de
Lei 313.482.000

se prezentase la conversiune titluri în valoare

nominală de Lei 257.081.500

rămase în circulație titluri pentru un capital

nominal de Lei 56.400.500

La 1/14 August 1905, urmă ca Comisiunea de tragere la sorți a titlurilor de rentă să procedeze la a 49-a tragere la sorți a titlurilor din emisiunea de mai sus, însă din tratativele urmate între Ministerul de finanțe și Sindicatul de bancheri, reprezentat prin Direcțiunea Disconto-Gesellschaft din Berlin, s'a convenit de a rambursă la 1/14 Octombrie 1905, pe valoarea nominală toate titlurile rămase în circulație, dispozițiune care se putea lua cu atât mai ușor cu cât prin însăși legea împrumutului emisiunilor de rentă 1881—88 se indică, că după trecerea de 10 ani, Guvernul poate oricând

denunță acest împrumut, fie pe cale de rambursare, fie pe cale de conversiune.

Atunci Comisiunea de tragere a declarat rambursabile pe ziua de 1 Octombrie 1905 toate titlurile de rentă 5⁰/₀ 1881—88 în valoare nominală de Lei 56.400.500, cari nu s'au prezentat la conversiune, chemate fiind prin legea din 8/21 Aprilie 1905.

Prin legea din 8/21 Aprilie 1905, se mai chemase la conversiune și titlurile de rentă 5⁰/₀, emisiunile 1892 și 1893 la care dată se aflau în circulație:

din emis. 1892 titluri de rentă 5⁰/₀ cap. nom. Lei 66.326.000
 din emis. 1893 titluri de rentă 5⁰/₀ cap. nom. Lei 44.805.000
 până la 24 Mai 1905 st. n., s'au prezentat la conversiune următoarele titluri:

din renta 5⁰/₀ 1892 pentru un cap. nom. de Lei 54.034.000
 din renta 5⁰/₀ 1893 pentru un cap. nom. de Lei 34.884.500
 așa că mai rămâne în circulație următoarele solduri:

din renta 5⁰/₀ 1892 capital nominal Lei 12.292.000

din renta 5⁰/₀ 1893 capital nominal Lei 9.920.500

Aceste solduri față cu totalul efectelor aflate în circulație fiind prea mare, în de comun acord cu sindicatul conversiunii, s'a făcut o a doua chemare la conversiune a restului titlurilor aflate în circulație, acordându-se detentorilor un nou termen până la 15/28 Septembrie 1905.

La 26/8 Septembrie 1905 urmă să aibă loc tragerea a 27-a pentru emisiunea din 1892 și a 25-a pentru emisiunea din 1893, până la acea dată nu se primise încă la Minister din partea Casselor însărcinate cu primirea titlurilor spre conversiune, tablouri cu numerile titlurilor prezentate spre convertire la a doua chemare, iar comisiunea neputând aștepta decontul, în baza tot a tratativelor urmate între Ministerul de finanțe și Sindicatul conversiunii, a declarat rambursabile cu începere dela 20/2 Ianuarie 1906, toate titlurile din emisiunile 1892 și 1893, cari nu au fost prezentate la conversiune, cărora urmă să li se plătească valoarea nominală plus cuponul de 1 Ianuarie 1906.

Odată operațiunile conversiunii fiind terminate, Guvernul a remis sindicatului titluri de rentă 4⁰/₀ din 1905 convertite în proporțiunea următoare:

305786 titluri à Lei	500 fiecare sau în total	Lei 152.893.000
51252 titluri à Lei	5.000 fiecare sau în total	Lei 256.260.000
773 titluri à Lei	20.000 fiecare sau în total	Lei 15.460.000
<u>357811</u> titluri în valoare totală de		<u>Lei 424.613.000</u>

cu cuponul de 1 Aprilie 1906.

Imprumutul de Lei 100.000.000 după cum am văzut, a fost destinat astfel :

Lei 39.280.000 în titluri de rentă 4⁰/₀ amortibilă seria A., a fost luat ferm de sindicat pe cursul de 87⁰/₀ net.

Lei 60.720.000 în titluri de rentă 4⁰/₀ amortizabilă seria B., a fost cedat sindicatului pentru acoperirea sultei și a altor cheltueli ce necesită conversiunea ;

Total Lei 100.000.000 capital nominal, pentru care s'a emis 95.500 titluri de rentă 4⁰/₀ din 1905 seria A, și seria B, divizate astfel :

55000 t. à L.	500 Ser. A. N.	1—22000 Ser. B. N.	22001—55000 L.	27.500.000
25000 " "	1.000 " "	" " 55001—65000 " "	" " 65001—80000 "	25.000.000
12000 " "	2.500 " "	" " 80001—84800 " "	" " 84801—92000 "	30.000.000
<u>3500</u> " "	5.000 " "	" " 92001—93256 " "	" " 93257—95500 "	<u>17.500.000</u>
<u>95500</u>				<u>Lei 100.000.000</u>

Am văzut că din capitalul de Lei 100.000.000 s'a cedat Sindicatului de bancheri pentru efectuarea conversiunei Lei 60.720.000 capital nominal, iar restul de Lei 39.280.000 capital nominal luat ferm pe cursul de 87⁰/₀ net, a fost pus la dispozițiunea Guvernului pe ziua de 11 Mai 1905 st. n., al cărui decont a fost următorul :

Lei 39.280.000 capital nominal cu cuponul de 1 Aprilie 1906 pe cursul de 87⁰/₀ au produs suma de Lei 34.173.600,— din care s'a scăzut interesele de 4⁰/₀ pe an, dela 11 Mai 1905 st. n. de când sumele fusesse puse la dispozițiunea Guvernului, până la 30 Septembrie 1905 st. n., dată dela care începeă să curgă interesele cuponului de 1 Aprilie 1906 st. n., adică

Lei 606.657,80
Lei 33.566.942,20

cari pe cursul de 80 mărci 100 lei fac Mărci 26.853.553,80 se adaugă interesele de 2⁰/₀ bonificate Guvernului dela 11 Mai 1905 st. n., până la 15 Iulie st. n. la sumele rămase în depozitul sindicatului precum și dobânzile de 3⁰/₀ bonificate de diferitele bănci, la sumele ce le-au fost împrumutate din disponibilul împrumutului

. . Mărci 250.233,62
Mărci 27.103.787,42

a căror contravaloare în sumă de Lei 33.599.576,37 s'a făcut venit la casieria tezaurului ca produs net al împrumutului seria A, ceace revine la un curs de 85,538⁰/₀.

Situația titlurilor de rentă 4⁰/₀ din 1905 convertită și împrumutul de Lei 100.000.000 aflate în circulație la 1 Aprilie 1912:

Renta 4 ⁰ / ₀ 1905 Conv.	Val. 500	Val. 5.000	Val. 20.000	Total efecte	Capital	Interese	Total ca- pital și in- terese
Titluri emise. . .	305.786	51.252	773	357.811	424.613.000	438.565.220	863.178.220
Titluri amortizate până la 31 Martie 1912.	19.190	3.218	49	22.457	26.665.000	99.346.160	126.011.160
Titluri în circula- ție la 1 Aprilie 1912.	286.596	48.034	724	335.354	397.948.000	339.219.060	737.167.060

Renta 4 ⁰ / ₀ 1905 A. B.	Val. 500	Val. 1000	Val. 2500	Val. 5000	Total efecte	Capital	Interese	Total ca- pital și in- terese
Titluri emise. . .	55.000	25.000	12.000	3.500	95.500	100.000.000	103.285.980	203.285.980
Titluri amortizate până la 31 Martie 1912.	3.460	1.570	754	219	6.003	6.280.000	23.396.880	29.676.880
Titluri în circula- ție la 1 Aprilie 1912.	51.540	23.430	11.246	3.281	89.497	93.720.000	79.889.100	173.609.100

Cu ocaziunea discuțiunii asupra răspunsului la Mesagiul Tronului pentru deschiderea sesiunii ordinare a Corpurilor Legiuitoare din 15 Noemvrie 1905, atât conversiunea cât și împrumutul de 100.000.000 au fost combătute pe tema prelungerii termenului de stingere și pe motivul, că nu erà timpul favorabil conversiunii și noiei emisiuni.

Discursul d-lui Emil Costinescu Dăm mai jos din discursul d-lui Emil Costinescu ținut în ședința Camerei dela 29 Noemvrie 1905, pasajele în strânsă legătură cu cestiunile ce ne preocupă :

„Cum s'a născut ideia, concepțiunea conversiunii, eu nici acum nu-mi dau bine seamă. Când am plecat dela Ministerul finanțelor, am crezut că-mi îndeplinesc o datorie de bun funcționar, căci și un Ministru este un funcționar, predând eu singur serviciul D-lui Ministru și predându-i diferite acte, între cari eră unul privitor la un împrumut intern pregătit. De unde îmi venise această idee a împrumutului intern? Ca răspuns, am să vă citesc actul pe care l-am lăsat d-lui Ministru.

Două cifre importante din situațiunea tezaurului rămân încă neregulate prin compturi, stând sub forma de operațiune provizorie de trezorerie.

Aceste două cifre sunt :

1) 17.000.000 lei, restul din deficittele vechi, ales la încheierea exercițiului 1900 până la 1901, după diferitele operațiuni prin cari s'a redus cifra totală a deficitelor.

2) 4.024.909 lei, sumă ce nu s'a ajuns pentru convertirea împrumutului de 175.000.000 în bonuri de tezaur și cari s'au acoperit provizoriu din sumele aflate disponibile în tezaur.

Ar fi fost foarte lesne a se regulă definitiv aceste două cifre prin contractarea unui împrumut de 21 milioane. Chiar legile trebuincioase pentru aceasta sunt în vigoare. Inșă numai dobânda la un asemenea împrumut costă peste 1 mil. 050.000 lei pe an, și când în tezaur erau atâtea milioane disponibile, pentru ce să nu admitem o operațiune provizorie, care să aducă Statului acest profit pe an, rămânând a se face regularea definitivă în momentul cel mai oportun și cu cel mai mare folos pentru tezaur?

Dacă excedentele bugetare ar fi mers înainte tot în măsura excedentului celor din urmă trei exerciții, s'ar fi putut face amortizarea sumei de 21 milioane în patru sau cinci ani viitori ; dacă s'ar fi ivit o scădere în seria excedentelor, atunci se regulă definitiv cifra printr'un împrumut.

Sunt două împrejurări care ne îndeamnă astăzi să recur-

gem la cel din urmă mijloc de acoperire. Mai întâi în toamna anului curent s'a comandat noua artilerie cu tragere repede, care cere o cheltuială de circa 25 milioane. După legea care autoriză comanda artileriei, această cheltuială trebuie să fie acoperită sau din excedente, sau prin emisiune de rentă, dacă vor lipsi excedentele.

Iată o sarcină nouă care cade în prima linie asupra excedentelor, apoi seria excedentelor mai este întreruptă de anul dezastros 1904.

Am luat dar hotărîrea a se acoperi suma de 21 milioane printr'un împrumut. Bine înțeles acest împrumut trebuie să fie intern. Împrumuturile în străinătate sunt singure un mare rău economic și pot deveni chiar un pericol politic în țară. Împrumuturile interne nici nu sărăcesc țara, nici nu constituiesc o slăbiciune pentru Stat.

Noul împrumut de 21 milioane, trebuie să fie contractat prin emisiune de rentă 4⁰/₀. Renta 5⁰/₀ trecând peste pari, ar fi o greșeală nepermisă unei bune gestiuni financiare, de a se mai emite. Intoarcerea la tipul 4⁰/₀ se impune.

Cursul rentei 4⁰/₀ trecuse săptămânele din urmă peste 90, acum a suferit o mică scădere, dar tot se menține în apropiere de 90. Cred că împrumutul de 21 milioane s'ar putea lua ferm de către grupul bancherilor români pe cursul de 88 minus 2⁰/₀ comision (adică net 86).

Am și avut oarecare înțelegere cu Banca Națională, și cu o altă Cassă de Bancă relativ la acest împrumut, și am dobândit asigurarea că el se poate realiza cu înlesnire, aceasta cu atât mai mult că și Cassa de Depuneri și Economii are trebuință de plasament și printr'o combinațiune apropiată împrejurări, ar putea lua cu înlesnire 5 milioane din noua rentă internă“.

Mai înainte de a formă acest proiect, mi se anunțase propuneri pentru conversiune; un amic comun al D-lui Ministru și al meu a venit din străinătate prin Octombrie și m'a anunțat că în anul următor, adică în anul 1905, au să mi se facă propuneri de conversiune. Acea comunicare venia din partea omului celui mai autorizat a o face.

După ce am primit această știre, am examinat cursul rentelor noastre, am socotit și am văzut că e peste putință să

mi se ofere condițiuni cari să facă conversiunea folositoare pentru țară.

Conversiunea fiind privită de mine cu neputință a se face în condițiuni acceptabile, m'am gândit să regulez printr'un împrumut intern sumele acoperite provizoriu printr'o operațiune de trezorerie. În consecință am început să negociez în țară pentru contractarea unui împrumut în rentă 4⁰/₀.

Cum v'am spus, văzând că conversiunea nu se poate face decât pentru cea mai mare pagubă a țării, am început să negociez pentru contractarea unui împrumut intern. A venit atunci la mine un alt amic comun, al D-lui Ministru și al meu, un financiar important și foarte considerat în piață și m'a întreat :

Adevărat este că vreți să faceți conversiunea?

I-am răspuns :

Bine, să mă întrebe altcineva, dar D-ta? Socotește, vezi, se poate propune o conversiune fără pagubă pentru țară?

El mi-a răspuns îndată :

Negreșit că nu. Bancherii pot zice nu, dar dacă totuși operațiunea se face, fiecare aleargă să apuce ceva, cine fugă de câștig?

Atunci i-am zis :

Dacă și d-ta recunoști aceasta, să faci bine să iai parte la împrumutul intern pe care-l pregătesc.

D. *Take Ionescu, ministru de finanțe* : Mă iertați d-le Costinescu, dacă vă întrerup, cam la ce epocă a anului s'a făcut aceste două propuneri?

D. *E. Costinescu* : În Octomvrie 1904, financiarul în cesiune a primit foarte bucuros să ia parte la noul împrumut, și încă cu o sumă destul de însemnată, mai multe milioane.

Am negociat și cu alții, și am ajuns a regulă un împrumut nominal cam de 25 milioane, în tot cazul un minimum efectiv de 21 milioane, de care aveam trebuință.

Pregătisem totul ca să se efectueze această operațiune chiar în Ianuarie, când a venit schimbarea guvernului. Atunci am comunicat d-lui Ministru, actul pe care vi l-am citit —nu i-am vorbit nimic de conversiune.—

Când nu eră locul a-i vorbi despre conversațiuni particulare și despre un proiect nerealizabil ; trebuia numai să-i predau actele și serviciul, după cum i le-am și predat.

După cât știu, d-l Ministru îmbrățișase la început ideia împrumutului intern, și chiar negociase pentru urcarea cifrei la 30 de milioane, ceea ce dobândise cu cea mai mare înlesnire și în cele mai bune condițiuni.

Ce s'a întâmplat pe urmă, ca această hotărîre salutară, care ne făcea să rupem cu împrumuturile externe, care, repet, este o slăbiciune pentru orice țară, să fie părăsită. Ce l-a făcut pe d-l Ministru să renunțe la această hotărîre? Fost-au ademeniri din afară? După câte știu, nu.

Din contră, cei din afară au atras atenția d-lui Ministru asupra faptului, că nu este momentul oportun de a se face conversiunea, i s'a spus că nu este zeitgemäss.

D. *General Manu, ministru de război*: Așa am pățit și eu cu Disconto-Gesellschaft, două luni de zile mi-a spus că nu este zeitgemäss (1899).

Cuvântul eră bine zis și la locul lui și în 1899, când Germania eră bătuită de una din cele mai teribile crize economice, de sigur că nu eră momentul a se face împrumut. La începutul anului curent, eră chiar întemeiată observațiunea că nu e timpul oportun pentru o mare conversiune în condițiuni avantajoase.

Dar totuși este o deosebire imensă între aceste două epoce. În 1899, este adevărat, nu eră timpul oportun pentru contractarea unui împrumut, dar Statul român eră absolut nevoit să facă împrumut.

În 1899, țara trecea prin o așa cumplită criză financiară, încât nu se putea să nu se contracteze un împrumut cu orice preț. S'a contractat și să ne faceți d-lor, această dreptate, să recunoașteți că nici unul din noi nu a criticat condițiunile în care s'a efectuat. S'a făcut ce se putea în asemenea momente, un împrumut provizoriu pe cinci ani, ca să se treacă un moment foarte periculos.

Așa a fost oare cazul în anul curent? Singuri spuneți că ne bucurăm de o stare extraordinară de înfloritoare a finanțelor, că sunt excedente continue. Cine ne silea atunci să trecem peste acest timp neoportun și să facem o conversiune dezastroasă?

M'am aflat eu singur ca Ministru, într'o situațiune foarte grea, amenințat de a vedea expirând deodată în 1904 cele 175.000.000 în bonuri de tezaur pe cinci ani. Eram strâns

de gât. Nu puteam să nu facem împrumut, de oarece altfel nu puteam plăti 175.000.000 lei deodată. Și am fost foarte fericit că s'a contractat acest împrumut în bune condițiuni, căci în orice condițiuni, trebuia să se facă.

Dar acum în 1905, nu era de loc același lucru. Eram stăpâni să facem sau să nu facem conversiunea. Să o facem bine, dacă se putea, să nu o facem de loc, dacă nu se putea face bine; nimic nu ne obligă să o facem cu orice preț. Cu toate acestea s'a făcut, fără necesitate, fără să fim obligați, într'o situație financiară splendidă, cu o serie întregă de excedente, și s'a făcut într'un moment neoportun și în foarte rele condițiuni, repet, niciodată nu s'a efectuat o operațiune financiară în așa rele și dezaastroase condițiuni, pentru țară și aceasta vă voi demonstra-o.

Comparațiunile pe cari le-am văzut făcându-se, le-am citit, căci din nenorocire eram greu bolnav când se discută conversiunea în Cameră. Comparând între conversiunile din străinătate și cea care se pregătea la noi, nu avea nici un temei.

Toate conversiunile citate, din străinătate, erau conversiuni de rentă perpetuă, nici una din rentă amortibilă.

O rentă perpetuă este bună de convertit în orice moment, cu singura condițiune ca dobânda să fie mai mică, ca cifra care se trece ca dobânzi în bugetul cheltuelilor să fie mai mică. La renta amortibilă nu este de loc așa. La această rentă este un element care lipsește la renta perpetuă; este termenul în care țara și-a luat dispozițiuni să scape de datoria contractată, și trebuie să se țină cea mai mare seamă de acest element. Numai într'un singur caz conversiunea unei rente amortibile se poate compara cu conversiunea unei rente perpetue, anume în cazul când termenul final nu se schimbă. O asemenea conversiune s'a făcut în România, o singură dată și s'a făcut bine.

Dar când e vorba de a prelungi termenul amortizării, atunci trebuie a se socoti dacă avantajile ce se dobândesc prin reducerea anuității nu sunt prea mici în comparațiune cu sacrificiile pe cari le facem, prin prelungirea termenului; dacă sacrificiul este prea mare, conversiunea este rea și nu trebuie să fie făcută.

Nu vreau să fac pedantism, să vin aci să vă citez autori

în această materie, dar vă rog să-i consultați, dacă nu pe toți, măcar pe unul, care este foarte lesne de citit, pe Leroy-Beaulieu, și să vedeți dacă este vre-o analogie între conversiunile bune, admise de acest autor și conversiunea ce s'a făcut la noi.

Este lesne de zis: „să plătească și generațiunile viitoare, căci noi lucrăm acum și pentru dănele“. Aceasta se poate zice când se contractează un împrumut pentru lucrări publice, pentru armament, etc., atunci neapărat socotim cam cât trebuie să aruncăm din sarcină generațiunilor viitoare, și ce termen să fixăm pentruca nici ele să nu fie prea oberate, nici contribuabilii de astăzi nedreptățiți. La noi s'a ales termenul de 40 de ani, și eu cred că e foarte bine ales, pentrucă atunci când se face un împrumut în țară, este egal să fie cu termen mai lung și chiar în rentă perpetuă, pentrucă tot ce se plătește de Stat rămâne în țară și complicațiunile economice și politice nu se pot ivi. Când însă se contractează un împrumut în străinătate, trebuie să avem mare grijă să scăpăm cât mai curând de dânsul. Împrumuturile Statului în străinătate sunt aserviri economice către țările creditoare, și acest fapt poate să aibă urmări grave nu numai pentru economia națională, dar chiar pentru situațiunea politică a țarei în împrejurări grele.

Nu voiui cită regate și imperii cari și-au pierdut independența complectă, cari și-au pierdut dispozițiunea absolută asupra averei lor prin asemenea împrumuturi, dar actualmente chiar, cel mai mare și cel mai puternic imperiu al Europei, Rusia, nu prea stă bine cu împrumuturile lui în afară, și nu știm cum va sta dacă criza actuală va dură încă trei, patru ani, precum e probabil că va dură.

Când suntem datori în țară la noi, trecem situațiunile grele fără să ne execute nimeni din afară, plătim cum și când putem, neapărat pe cât se poate mai exact.

Când suntem datori în străinătate, trebuie să băgăm bine de seamă, ce facem, și când am fixat un termen la care să ne scăpăm de datorie, trebuie să ne ținem de termenul acela, să nu-l modificăm.

Mai este încă altceva de considerat. Când facem cum am zis, lucrări publice, drumuri de fer de cari au să se bucure și generațiunile viitoare, le putem impune să le plătească în 40 de ani, dar când după ce am făcut aceasta, venim în urmă.

și le condamnăm, să le plătească încă 20 sau 30 ani peste termenul fixat, le impunem o împovărare nedreaptă și inutilă, aceasta închide calea viitorului de a face prin împrumuturi noi lucrări de utilitate publică, care nu se termină niciodată.

Dar în definitiv ce este această distincțiune în generațiuni prezente și viitoare? Câștigă s'au pierde țara dintr'o asemenea operațiune financiară? Aceasta este de întrebare?

Ce suntem noi în viața țării, în viața României? O zi trecătoare. România a trăit și trebuie să trăiască de-a pururea, și deci, fără să vorbim de generațiunile viitoare și de cele prezente, trebuie să ne facem această simplă socoteală: țara câștigă sau pierde? Când constatăm că pierde, operațiunea este rea și nu trebuie să fie făcută.

Ei bine, țara pierde colosal din operațiunea pe care ați făcut-o d-voastră, fără ca nici o necesitate să vă oblige la aceasta. Dacă Statul eră în pericol, dacă situațiunea financiară a României și creditul ei depindea de acea economie anuală de 5.000.000 pe cari ați făcut-o din anuități, ce să ne facem! Eră o necesitate și trebuia să ne supunem; dar când nu suntem în această stare, când din contră, suntem într'o situațiune financiară înfloritoare, când nimic nu ne obligă, de ce să ne expunem la paguba ce ați adus țării? Să facem puțină socoteală: s'au convertit 424.613.000 lei în rentă 4⁰/₀. Pentru această convertire s'a dat o sultă în rentă 4⁰/₀ de 60.720.000. Cu alte cuvinte, în schimbul datoriei de 424.613.000 în rentă de 5⁰/₀, țara se dă datoare străinătăței pentru 485.333.000 în rentă 4⁰/₀, care se va stinge nu în 40 de ani, cum s'a declarat, ci în 41 de ani. Aci este o cesțiune foarte importantă, care nu s'a discutat de loc, nici în Camera, nici în Consiliul de Miniștri și asupra cărei voiu reveni.

Anuitatea înscrisă în buget pentru vechea datorie eră 29.362.950 lei. Anuitatea referitoare la emisiunea nouă, după tabelele de amortizare, pe cari le-am găsit aci în dosare pentru 485.333.000 este de 24.422.600 lei. Deci, se economisește asupra anuităței anterioare 4.940.350 lei.

Neapărat dacă această economie se dobândea fără prelungirea de termen, operațiunea eră bună și nu aveam nimic de zis, eră logic să se facă. Dar pentru această economie anuală

de aproape 5.000.000 să vedem ce sacrificii colosale se impun țării, țării de astăzi, de mâine și de apururea? Nu trebuie să facem deosebire între momente, când este vorbă să apărăm un interes unic și perpetuu.

Mai întâi d-lor, care este prelungirea de termen? Nu este de 40 de ani, cum s'a comunicat Camerei, ci de 41 de ani. Aci se pune o cestiune foarte curioasă, pe care dosarele, nu mi-au lămurit-o pe deplin.

D-l Ministru a făcut un act care nu se face decât de Statele în cea mai deplorabilă situațiune financiară, de frica unui faliment.

D-sa a amânat amortizările pe un an întreg, fără să spună nimic Camerei și n'am găsit nici în referatul către Consiliul de Miniștri, vre-o vorbă, despre amânare cu un an amortizărilor.

Mai mult decât atât. Am găsit în dosar, primul proiect semnat de d-l Ministru de finanțe, în care se spune că amortizarea începe la anul 1905 și se termină la 1945.

Dar în socoteala definitivă a operațiunei și în contractul definitiv, se amână toate tragerile la sorti până la 1906 și împrumutul se stinge la 1946. Dosarele sunt aci, rog, pe d-l Președinte să ordone să le aducă, fiindcă poate cineva dintre d-voastră să aibă nevoie de confirmare.

Amânarea amortizării s'a propus și pe când țara se află în cea mai grea situațiune financiară, nu ca acum, când suntem în cea mai bună situațiune. Dar n'am voit să uzăm de acest mijloc, căci este dăunător creditului țării.

Aiurea, când se face aceasta, se aduce la cunoștință și se supune la cunoștința și aprobarea tuturor Corpurilor Statului.

Amânarea amortizării s'a făcut pe nebăgatele în seamă, ca să nu mă servesc de alți termeni, și aceasta ca să se economisească în mod excepțional în anul 1905—906 suma de 6.700.000 lei. Fără lege, fără nici un vot al Corpurilor Legiuitoare, fără aprobarea Consiliului de Miniștri, nu s'a făcut o trageră la sorti de 4.000.000 și în anul 1906 nu se va face alta de 2.700.000, în total s'au amânat două trageri la sorti și s'au lăsat în circulațiune titluri de 6.700.000 lei. Și știți d-v., în viitor cu cât se plătește această amânare? Cu peste 11 milioane.

Legea care autoriză conversiunea lasă în adevăr mare lati-

tudine Guvernului, îl autoriză a face cum va crede că este mai nimerit. Dar o conversiune nu este o amânare de amortizări. Și Ministru, a abuzat de dispozițiunea prea largă a legeri, luând o măsură la care nu se recurge decât în situațiunile financiare disperate.

Să ne întrebăm acum: care este rațiunea acestui act blamabil? Situațiunea Statului român depindea oare de aceste 6 milioane? Eră el la pragul falimentului, și trebuia aceste 6.700.000 lei ca să fie salvată? Nimic din toate acestea. Singura rațiune este că trebuia bani mulți pentru felurite lucrări cari n'ar trebui să existe.

Mă întorc la urmarea demonstrațiunei mele asupra valorii operațiunei. Ca să fac socoteală dacă operațiunea este bună sau rea, trebuie să operez separat asupra acelor trei împrumuturi convertite, fiecare având o scadență diferită. Partea cea mai mare a operațiunei o are suma de 313.482.000, rămasă neamortizată din împrumuturile dela 1881—1888.

La origină, data scadenței trebuia să fie pentru toate aceste împrumuturi în anul 1931. Inșă în anul 1898, s'a convertit din aceste împrumuturi o sumă de 37.470.000 lei și d-l Ministru de finanțe, a spus ceva inexact, când în raportul către Consiliul de miniștri, relativ la conversiune, a zis că atunci s'a convertit numai renta perpetuă și titlurile de 6⁰/₀. În realitate s'a convertit din rentele împrumuturilor dela 1881—1888 suma de 37.470.000. Ce a rezultat de aci? Deși această parte din împrumuturi s'a convertit, totuși nu s'a schimbat în același timp tabla de amortizare a rămas în vigoare tot cea veche și bine s'a făcut pentru că aceste 37 milioane vin acum în scăderea împrumutului și în scurtarea termenului amortizându-se în fiecare an suma întreagă, cât se amortiză pe când împrumuturile nu se redusese prin convertire, se ajunge cu amortizarea totală mai bine doi ani, mai curând și stingerea totală, în loc de a fi la 1931, este înainte chiar de 1929.

Deci cât mai aveau de curs aceste împrumuturi până la stingerea totală? 24 de ani. În 24 de ani eram scăpați de toate.

Tratând pe aceste baze, convertirea sumei de 313.482.000 lei și ținând seamă că pentru convertire Statul a dat o sultă de Lei 14,30 pentru fiecare sută, din care numai 10,50 s'au dat purtătorilor de titluri și 3,80 a fost păstrat ca profit al

sindicatului, găsim că drept 313.482.000 în titluri 5⁰/₀, s'a emis 358.309.926 în titluri 4⁰/₀.

Fie zis în treacă, asemenea profit n'a avut niciodată vre-un sindicat într'o așa de mare operațiune. Cu cât operațiunea este mai mare, cu atât profitul asupra sultei, trebuie să fie mai mic. Aici din contră în operațiunea cea mai mare ce s'a făcut vre-odată, s'a dat profitul cel mai mare.

Această cifră de 358.309.926 lei în rentă 4⁰/₀, se va stinge în 41 de ani cu o anuitate de 18.030.600 lei. Anuitatea plătită astăzi fiind de Lei 22.310.150, Statul economisește pe an, în timp de 24 de ani, câte 4.279.550 lei. În schimb va plăti 17 ani, adică dela 1929 până la 1946 câte 18.030.600 lei, deci va economisi în primii 24 ani Lei 102 mil. 709.200 și va plăti mai mult decât eră obligat în trecut Lei 306.520.200.

Vedeți d-v., chiar de acum dacă este compensată paguba prin folos, vom vedea mai departe toată mărimea sacrificiului ce s'a făcut pentru un folos momentan.

Dacă facem aceiași socoteală la al doilea împrumut convertit, la cel din 1892, găsim că pentru conversiunea sumei de 66.336.247 lei, ce eră încă neamortizată, s'a emis renta 4⁰/₀ în cifră nominală de Lei 75.822.300, care se va stinge în 41 de ani, cu o anuitate de 3.815.476 lei. Astăzi se plătește pentru acest împrumut o anuitate de Lei 4.231.450. Economia ce s'a realizat este de Lei 415.974 pe an. Împrumutul cel vechiu având a se stinge în 1936, țara se va folosi de această economie în timp de 31 de ani sau în total de Lei 12.895.194 dar, pe de altă parte, va plăti până la 1946 adică 10 ani, mai mult decât eră obligată câte Lei 3.815.476 în total 38.154.760 lei.

În conversiunea împrumutului al treilea și cel din urmă din 1893, constatăm că pentru 44.794.750 lei sumă rămasă neamortizată s'a emis renta 4⁰/₀ în cifră de 51.200.403 lei.

Aceasta se va amortiza în 41 de ani, cu o anuitate de 2.576.500 lei.

Anuitatea înscrisă astăzi în buget e de 2.821.350 lei. Statul economisește pe an 244.850 lei. Acest împrumut având a se stinge în anul 1937, reducerea se va întinde asupra 32 de ani, dând o economie totală de 7.835.200 lei; pe de altă parte însă Statul va plăti până la 1946 adică 9 ani.

câte 2.576.500 lei—mai mult decât eră obligat în trecut sau în total 23.188.500 lei. Pentru 7.800.000 lei ce-i economisim în timp de 32 de ani, ne angajăm a plăti mai târziu 23.188.000 lei peste anuitățile ce eram datorii a plăti după vechile condițiuni.

În rezumat, reducerea de aproape 5 milioane pe an, dobândită asupra anuităților din trecut, va da Statului, în întreg termenul în care împrumuturile convertite erau să fie definitiv stinse, o economie totală de 123.439.594 lei.

În schimb însă, prin prelungirea termenelor, Statul și țara, când este vorba de împrumuturi contractate în străinătate, să nu uitați țara, căci în străinătate țara le plătește, pe când la împrumuturile interne țării se întoarce ceea ce Statul plătește,—țara, zic va plăti 367.863.460 lei mai mult decât eră obligată să plătească după vechile convențiuni.

Deci pierderea netă, fără nici o compensare, este de 244 mil. 423.866 lei.

Ei numai un Stat la pragul falimentului face asemenea operațiuni, numai când trebuie să iasă dintr'un impas ce nu se poate rezolvă altfel, îi este permis să facă sacrificii de așa natură. Ce ne-a silit pe noi să comitem această faptă?

Se obiectează că cele 5 milioane pe an, de care ne folosim acum, intră în economia națională și se capitalizează. Nu mă împotrivesc a zice că este așa, convin că în tot termenul de 24 de ani, în care trebuie să se stingă vechile datorii, cele 5 milioane au să se capitalizeze, pentru că ele rămân în țară se întrebuițează în munca națională și măresc cu atâta avuția publică. Dar dacă este adevărat că partea economisită din anuitate rămânând în țară se capitalizează, tot atât de adevărat este că dacă plusul ce-l plătim pentru prelungirea termenului ar rămâne în țară, în loc de a merge în străinătate și dânsul s'ar capitaliză în perioada de prelungire, întocmai cum se capitalizează reducerea dela anuități.

Ca să răspund la această obiecțiune, de care se face un mare caz, și cu drept cuvânt am făcut și această socoteală. Am făcut capitalizarea cu o dobândă foarte mică. Cu cât dobânda va fi mai mică, cu atât va fi în favoarea operațiunii guvernului: cu cât va fi mai mare, cu atât va fi mai în defavoarea operațiunii.

Ei Domnilor, iată rezultatul acestor calcule:

Suma de aproape 5.000.000 lei, ce se economisește asupra anuităților, fiind capitalizată anual, iarăși în cele trei împrumuturi până la stingerea lor, după vechile contracte, ne dă un capital total de 232.176.800 lei. Cu alte cuvinte dacă capitalizăm suma economisită din anuități prin conversiune, găsim că țara câștigă prin această economisire Lei 232 mil. 176.800.

Iar sumele plătite în plus pentru prelungirea termenelor prevăzute prin vechile contracte, dacă le capitalizăm, dela aceste termene până la 1946, ne dau în total Lei 544.261.890. Prin urmare, dacă sumele ce le plătim în plus, ar rămâne în țară, în loc de a fi vărsate în străinătate, ele ar produce cu $4\frac{1}{2}\%$, sumă totală arătată, și aceasta e pierderea ce o suferă țara.

Deducând suma ce economisim, din cece dăm în plus, pentru operațiunea d-v., găsim o diferență netă de 312 milioane, care constituie pierderea reală pentru țară.

Încă odată, ce ne-a silit să facem această dezastroasă operațiune, care va apăsa 41 de ani într'un mod sdrobitor asupra țării?

S'a zis că trebuia să dispară tipul de rentă 5% , că această disparițiune este un mare succes.

Este o mare deșertăciune, o mare eroare, fiindcă tipul de rentă 5% nu a dispărut.

Sunt în circulațiune 185.000.000 lei ale Statului, în rentă 5% , sunt peste 400 milioane scrisuri ale creditelor funciare tot cu 5% , așa că tipul 5% există și va exista încă mulți ani de aci înainte.

Sper că guvernele viitoare sau cel care se va întâmpla să fie la putere, când împrumutul de 185.000.000 lei va putea să fie convertit, nu-l va converti decât într'o situațiune excepțional de avantajoasă, căci numai în așa situațiune se convertesc împrumuturile amortibile.

Nu dispăre tipul 5% , dar de ce să dispară? Care e necesitatea? Ceece a susținut d-l Ministru de finanțe, că fiind mai multă rentă, 4% , se vor urca cursurile ei, este o adevărată erezie.

Ceece a zis d-sa echivalează cu a susține că mărirea ofertei urcă prețul mărfii.

Aceasta este o erezie economică, mărirea ofertei din contră scade prețul mărfii.

Vă rog, uitați-vă în cotele streine, și veți vedea că sunt State, cari au rentă 5⁰/₀, 4⁰/₀ și chiar 3¹/₂ la sută, și fiecare rentă se urcă sau se scoboară, nu pentru considerațiunea că este aproape sau departe de pari, ci după cererea de care este solicitată.

Este adevărat că un titlu de rentă amortibilă, care trece odată de pari, suferă o oarecare oprire în cursul lui, din cauză că, eșind la sorți, este plătit numai al pari.

Dar, d-lor, ce ne pasă nouă de aceasta? Aspirăm de atâta timp să închidem odată robinetul rentei, să nu ne mai ducem cu împrumuturile afară din țară, și, în orice caz, nu mai avem de gând să emitem renta 5⁰/₀. Așa fiind ce ne pasă nouă că renta 5⁰/₀, din care nu mai voim să emitem, are la burse cota de 103 sau 105, în loc de a avea 110 sau mai mult? Ce ne pasă nouă de aceasta?

Faptul constatat este următorul: când un titlu amortizabil trece de pari, cursul lui se oprește nu prea departe de pari, de temerea eșirei la sorți.

Aceasta nu se întâmplă cu renta perpetuă, al cărei curs se poate urcă oricât de mult, după cerere. Iar titlurile cari stau sub pari, din cauza dobânzei lor mai mică, se urcă sau se scoboară, după cum sunt mai multe sau mai puține cerute, independent de cele cari au trecut peste pari.

Deci d-lor, ori din ce parte veți privi conversiunea, veți constata că ea a fost cea mai nenorocită și cea mai ruinătoare operațiune financiară ce s'a făcut până astăzi în Statul român, iar aplauzele frenetice cu care a fost primită, aplauze acordate în neștire, vor răsună foarte dureros în sufletul generațiilor viitoare, cari vor plăti această fantazie financiară.

În această fantazie financiară mai este un lucru rău, despre care n'am vorbit încă.

Când eră vorba să se facă împrumutul intern, pe care l-am negociat eu, și pe care l-a negociat și d-l Ministru de finanțe, eră vorba de cel mult 30 milioane. Când a fost însă să treacă în străinătate, unde latitudinea de mărire, prin urmare și pericolul de a se îndatora prea mult e mai mare, împrumutul s'a urcat la aproape 40 milioane, exact 39.280.000.

De ce s'a făcut acest împrumut în străinătate? Ca să fie

mai avantajos? Voiu dovedi îndată că este mai desavantajos decât dacă ar fi fost făcut în țară. V'am citit nota pe care am lăsat-o d-lui Ministru de finanțe, când am plecat dela Minister, și în care am arătat că un împrumut intern 4⁰/₀ se putea face pe cursul de 88, minus 2 la sută comision, adică 86 net, căci orice s'ar zice, bancherii din țară au pretențiuni mai modeste decât cei din străinătate. Cei din țară s'ar fi mulțumit cu un comision de 2 la sută, celorlalți le-au trebuit 3,80.

Să vedem cu ce curs net s'a făcut împrumutul în străinătate.

Art. 9 al convențiunei zice: pe prețul net de 87⁰/₀, însă adaogă: după uz, pe cursul de 80 de mărci pentru 100 lei.

D-v. știți bine că aceasta este un curs fictiv, căci 100 de lei valorează mai mult decât 80 de mărci, chiar după cursul fiscului, piesa de aur de 20 mărci nu valorează 25 de lei, ci numai 24,70.

Deci dacă țineți seamă de acest curs fictiv și faceți socoteala exactă a cursului real, vedeți că Statul, n'a dobândit nici 86, a dobândit 85,95 și o fracțiune, vedeți că merg până la a treia zecimală. Apoi când cursul de 86 se putea dobândi în țară, de ce s'a făcut împrumutul în străinătate?

Pentruca să mai mărim iarăși anuitățile pe cari țara le plătește în străinătate?

Dar aceste anuități cari eșind din țară, împruținează averea publică, sunt o simplă calamitate și sperăm să vedem în fine o oprire în loc și prin dezvoltarea ei economică, țara să înceapă a răscumpără datoria din străinătate.

Italia, care a făcut progrese economice colosale, în deceniul din urmă mulțumită dezvoltării sale industriale, a răscumpărat mai toată renta sa; astfel azi nu mai datorește decât puțin în străinătate și-și datorește mult sie însăși. Statul dator plătește țării, iar nu străinătăței, țara din parte-i contribuie pentru sarcinile Statului, se face astfel o rotațiune care nu deplasează averea în dauna țării. Ceeace sărăcește o țară este deplasarea averei în profitul străinătăței.

De ce reîncepem un rău în contra căruia toți am strigat?

Foarte bucuroși ar fi fost bancherii din străinătate să se facă numai simpla operație a conversiunei; să li se dea frumoasa sultă de 14,30 pentru fiecare sută de rentă con-

vertită și să se mărginească la operațiunea de 285 de milioane. Eră o nenorocire și aceasta, cum am demonstrat, dar nu mai eră și a doua.

De ce mă plâng așa de mult în contra acestui împrumut de 39.280.000? Mă tem că iarăși rămâne deschis acel robinet, despre care atâția ani am strigat că trebuie să-l închidem, mă tem că iarăși ajungem să plătim anuitățile în străinătate cu noi împrumuturi în străinătate, cum se făcea înainte de 1899. Mergem cu pași giganți către un alt 1899, dacă vom continua pe calea pe care am pornit din nou.

**Discursul d-lui
Take Ionescu.**

Ministrul finanțelor d-l Take Ionescu, în ședința Camerei dela 1 Decembrie 1905, răspunzând tuturor obiecțiunilor ridicate de d-l Em. Costinescu, s'a exprimat astfel:

Ascultând pe d-l Costinescu eri, om de finanțe, spunându-ne lucruri, cari o să mă silească ca astăzi înainte de a-i arăta pentru ce a greșit, să-l aduc, cum se zice, pe d-sa singur până la absurdul raționamentului său, sunt silit să iau o primă precauțiune, să răspund la întrebarea celor tineri, care-și vor zice în conștiința lor: este posibil ca d-l Costinescu, într'o cestiune pur de finanțe, să spună lucruri cu desăvârșire imposibile?

Imi amintesc, D-lor, cel dintâiu lung discurs pe care l-am pronunțat în această Cameră, eră la Martie 1887.

În colecțiunea mea este numărul 1; ocupă vre-o 50 pagini de tipar.

La Martie 1887, am vorbit aci vre-o trei ceasuri, ca să combat pe d-l Costinescu, care susține că agiul este un lucru bun pentru agricultură, pentru că ajută pe proprietar să-și vândă grânele pe aur, și să plătească munca pe hârtie; bun pentru industrie, pentru că constituie o suprataxă protectoare pentru industria națională.

Există astăzi d-lor, un singur financiar cunoscut în lume, care să fie partizan al dublului etalon, nu al dublului etalon universal după o convențiune internațională, dar a dublului etalon local?

Nu este nimeni.

Dacă dar m'am găsit încă odată în viața mea în luptă cu d-l Costinescu, într'o cestiune financiară, în care d-sa susține un lucru absurd, dovedit absurd, de ce nu s'ar putea să

mă găsesc și astăzi, după ce au trecut 18 ani, la unii cu folos, la alții fără.

Cestiunea conversiunii să-mi dați voie să o împart în multe cutiuțe. Întâia cutiuță a reminiscentelor personale și a regretelor personale, că nu am făcut ca d-lui. A doua cutiuță, a micilor mele greșeli, și pe urmă focul de artificii: cele 312 milioane cu cari am păgubit România, când alergând după cinci milioane pe an, am dat peste o pagubă finală de 312 milioane.

D-lor, dacă aș fi făcut acest lucru, trebuie să fiu absolut de legat, nu mai este un ministru de răsturnat, este un bolnav de dat în îngrijirea unei părintești și binevoitoare căutări medicale.

Examinez întâia parte: reminiscentele d-sale.

D-l Costinescu zicea: „Am predat Ministerul urmașului meu cu amabilitate și bunăvoință.“

Exact, foarte exact, și nu eu voiu tăgădui caracterul foarte gentil și foarte amabil al d-lui Costinescu și modul foarte cavaleresc foarte leal, cu care m'a primit la Minister și mi-a predat singur serviciul. Intre hârțile pe cari mi le-a predat d-l Costinescu, eră și un fel de memorandum al său asupra necesității de a se contracta un împrumut de 20—25 milioane, zice d-sa.

Eră vorba de rentă patru la sută, cota de emisiune eră lăsată în alb și a umplut-o față de mine cu țifra 86.

Dar memoria a trădat pe d-l Costinescu, mai eră și un comision.

D. E. Costinescu: Fără comision, citiți vă rog.

D. Take Ionescu, ministru de finanțe: N'o am, n'am mai păstrat-o.

D. E. Costinescu: Am păstrat-o eu.

D. Take Ionescu, ministru de finanțe: Nu eră scris afară de comision, dar mi-ați spus despre comision.

D. E. Costinescu: rămâne 86 net.

D. Take Ionescu, ministru de finanțe: Vă voiu dovedi cu acte că aceasta nu s'ar fi putut, aveți răbdare, veți vedea cu cursurile de atunci că nu se putea 86 net.

D. E. Costinescu: Nu este comision, este scăzământ de curs, care-l dai totdeauna când faci emisiune nouă.

D. Take Ionescu, ministru de finanțe: 88 eră în piață,

în acel moment, emisiunea: bancherii nu o puteau lua mai sus de 86, dar mai le trebuia și un comision.

Asupra comisionului, însă spuneți că era discuțiune și credeți că voi reuși să obțin să nu fie mai mult de unul, dar spuneți că vă cerea mai mult de unul.

Dar, d-lor, se putea să fie altfel? Am aci cursurile rentei patru la sută în tot cursul lui 1904; nu s'a suit niciodată în tot 1904 mai sus de 88 și a stat mai mult la 87.

Toți știți, că nu este emisiune care să se facă pe cursul din piață, și că între cota pe care ți-o dă bancherul și cursul zilei este totdeauna o deosebire de 4⁰/₀, în cazurile cel mai bune.

Nu este exact lucrul acesta?

D-l Costinescu, a emis la anul 1903 împrumutul de conversiune al bonurilor de tezaur. Care a fost cursul pe care i l-au dat bancherii? 94. Cu cât au emis bancherii în piață împrumutul? 98 și jumătate.

Deci, patru și jumătate era marginea bancherilor. Nu este vorba, o găsește foarte mică fiindcă este a d-lui; o găsește foarte mare pe a mea, pentru că este de 3,80!

D. E. Costinescu: Dar nu era comision, acesta este un simplu schimb, nu este comision.

D. Take Ionescu, ministru de finanțe: Și celalt, ce era decât un schimb fiindcă se plăteau bonurile de tezaur și se dădea cinci la sută. Așa încât patru și cincizeci al d-lui era mic, iar trei și optzeci al meu este scump!

Foarte bine, dar cari erau cursurile?

In Ianuarie	1904	88,40
„ Februarie	„	88,25
„ Martie	„	88,40
„ Aprilie	„	87
„ Mai	„	87 ¹ / ₂
„ Iunie	„	86,10
„ Iulie	„	87, ¹ / ₂
„ August	„	87
„ Septembrie	„	88
„ Octombrie	„	88
„ Noiembrie	„	88

și s'a sfârșit. Ei, cum se putea ca un împrumut care în piață era 88, să poată Statul să-l plaseze cu 86 netto?

Dar lucrul n'are importanță.

Imi zice d-l Costinescu, în prima sa imputare : de ce n'ai făcut împrumutul așa? Vă voi arăta imediat pentru ce n'am făcut împrumutul așa. Pentru că am făcut și conversiunea, și pentru că eră un lucru neadmisibil și imposibil ca să facă conversiunea concomitent cu un alt împrumut fără ca aceste două operațiuni să fie legate și să se facă de aceeași oameni.

Dar, dacă n'ași fi făcut conversiunea, ași fi făcut împrumutul pe care-l vrea d-l Costinescu? m'am resgândit, și m'am convins că ași fi comis o îndoită greșală dacă făceam acest lucru. Și știți de unde vine eroarea D-lui Costinescu? Dintr'o eroare de vorbe. Împrumutul intern crede d-sa, că este un împrumut care are puterea magică ca renta să stea în țară, chiar dacă n'ar mai fi capital în țară, și împrumut extern crede d-sa că este un împrumut care iar are puterea magică să stea neclintit în străinătate, chiar dacă ar fi bani destui în țară.

Să mă ierte d-l Costinescu. Aceasta este o concepțiune care provine din o nepricepere a nomenclaturei. Împrumut extern și împrumut intern însemnează cu totul altceva. Împrumut extern este acela care convii să-l plătești și în străinătate, adică te obligi să plătești cuponul în aur în toate împrejurările; împrumutul intern este acela pe care-l plătești în țară și pe care-l plătești prin urmare în moneda țării.

Cestiunea de intern și extern, deci, nu poate face ca acest împrumut la purtător, în viața lui de 40 de ani, să nu treacă prin cutare sau cutare frontieră; aceasta atârnă cu totul de altceva. Dacă țara e bogată, dacă se acumulează capitaluri aci, oriunde emiți renta, ea tot intră în țară, cum s'a întâmplat cu renta italiană în Italia, dacă însă țara sărăcește, renta se va duce, dar se va duce prost și purtătorul va suferi; pe când dacă o faci plătibilă în aur, se va duce mai bine, căci cursul va fi mai bun, pentru că va găsi un târg mai întins și mai stabil.

Acesta este adevărul.

Dar ce n'ași fi făcut, când m'am resgândit mai bine, de ce n'ași fi făcut un împrumut intern? Chiar dacă-l emiteam în țară, tot împrumut extern eră să fac și aceasta din două împrejurări: una permanentă și alta transitorie, ivită astă primăvară.

Care este permanentă? Nu este bine ca datoria Statului ro-

mân să o legăm prea mult numai pe piața internă a Statului, căci într'un moment de criză, când ar trebui ca rentierii să se poată desface de capitalul lor, bunul simț ne spune, că dacă piața este mică, scăderea va fi mai mare. Din potrivă, cu cât târgul este mai întins, mai internațional, cu atât ești mai sigur că în momente de criză poți reuși să se desfacă renta fără prea multă pagubă, fiindcă poți găsi cumpărători pretutindeni.

Eră D-lor, și un cuvânt special al vremii în care emiteam. Care eră acest cuvânt?

La Aprilie, nu se putea ști care va fi soarta recoltei; la Aprilie ne aflam după o recoltă rea, aceea a anului 1904; prin urmare ne aflam în lipsă de numerar, iar nu în pletoară de numerar. Cuminte ași fi fost eu, ca să sorb încă 40 de milioane din numerariul care se află atunci în țară, când eu nu puteam să ghicesc că ne va da D-zeu 36 milioane hectolitri de grâu și că, prin urmare, voi avea pletoara de bani care a venit în urma bunei recolte? Iată cele două cuvinte, unul de ordin general și altul de împrejurarea momentului, care mă obligau chiar dacă făceam împrumutul cu bancherii de aci, să-l fac tot cu plata cuponului în aur, prin urmare tot împrumut cu târg larg, cu târg general.

Acum d-lor, acest împrumut l-am făcut scump, fiindcă am dat paritatea de 80 mărci, sută de franci în loc de 81.

D. E. Costinescu: Nu este aceasta, socoteala făcută este de 86 fără 5 centime.

D. Take Ionescu, ministru de finanțe: Dar tocmai din această paritate vine socoteala. Ei bine această paritate am inventat-o eu?

D. Costinescu: A fost totdeauna.

D. Take Ionescu, ministru de finanțe: Dacă pe ea se calculează cursul și dacă a fost totdeauna, de ce nu ai calculat-o și la d-ta, când ai spus că ai făcut pe 94 emisiunea? Ai făcut-o pe 93! Dacă vei scădea dela toate emisiunile câte unu, nu vedeți că o să ajungeți tot acolo? Cum de-mi imputați că am făcut același lucru ca toată lumea.

Dar nu e numai atât, a fost un ministru de finanțe care a adus o notă nouă în aceste calcule.

Nouă ni se calculează când plătim sută de Lei 81 mărci.

Dar când nouă ni se plătește se calculează cu 80 mărci suta de lei. Toate împrumuturile noastre sunt tot așa.

La d-l Costinescu, însă, la 1903 nu a fost 81 mărci; la d-sa a fost de 81,35 pfenigi, adică a fost cu 35 pfenigi mai scump la emisiunea din 1903 decât oricând.

Dar, d-lor, eu îl acuz de aceasta? Omul a făcut cum a putut; de ce să-l acuz? Dacă însă știe că d-sa a obținut mai puțin cu 35 pfenige decât oricine altul, dacă știa că nici un Ministru de finanțe nu a obținut alt curs decât 80 mărci la 100 lei, pentru ce...

D-l Costinescu, azi o spune că totdeauna a fost așa. Eu care știu că așa a fost, am priceput de eri, dar publicul care ar fi citit discursul d-sale, dacă nu provocam această discuție, ar fi priceput că eu sunt acela care am acceptat prețul acesta și că dela mine pornește greșeala.

D-lor, între alte lucruri mititele mai spune d-sa că am făcut o greșală cu ocaziunea conversiunii.

Vorbesc de lucrurile mici, înainte de a veni la cele mari. Și adăogă d-sa, nu e numai greșală, dar e un fel de abuz de încredere față de Consiliul de Miniștri, căci nu a văzut acest lucru în jurnalul Consiliului de Miniștri și nici în referatul la Consiliul de Miniștri.

V'am cam înșelat nițel! Sunteți și lesne de înșelat.

Și prin înșelarea colegilor, am făcut un lucru foarte grav; un lucru care s'ar fi făcut în Serbia și nu mai știu unde.

Ei! ce am făcut? lucru grav, nu e așa?

Împrumutul începe să curgă dela Octomvrie 1905 și amortizarea nu curge decât dela Octomvrie 1906.

Atunci am mâncat un an dela amortizare.

D-lor, voi arăta cum s'a făcut totdeauna și nu se poate altfel, dar o primă cestiune de bun simț: se poate amortiza un împrumut din momentul în care se contractează? Atunci nu te mai împrumuți dacă începi să plătești în momentul chiar în care te împrumuți.

Bunul simț spune că nu se poate; căutați tabelele diferitelor împrumuturi. La cel dela 1898 primul amortisment, nu a început decât peste șase luni. La împrumutul d-lui Costinescu tot astfel, primul amortisment nu a început decât peste șase luni.

D. Costinescu: Amândouă au fost regulate.

D. *Take Ionescu, Ministru de finanțe*: Atunci de ce vă plângeți? Dar de aceea mă împrumutasem, ca să nu încep cu plata din prima zi a împrumutului. Inchipuiți-vă unul care ar cumpăra un titlu de rentă emis azi și tot azi ar afla că a eșit la sorți!

Dar îmi spuneți, de ce n'am tras la sorți, nu renta nouă de 4%, ci renta de 5 la sută pe care o converteam.

Să vă spun de ce nu am tras. Nu puteam să le trag; d-l Costinescu care a fost bancher, știe și a trebuit să știe lucrul acesta, care este foarte natural.

Cum s'a făcut contractul meu cu sindicatul? Sindicatul a luat ferm 250 milioane și opțiune pentru rest. În cât timp Sindicatul avea să-și exercite opțiunea? Într'un timp lung, nu este așa? Dar ce s'a întâmplat însă? Sindicatul și-a exercitat opțiunea foarte curând. Odată ce Sindicatul și-a exercitat opțiunea peste tot împrumutul, eră chemat la rambursare, tot devenea amortizat.

Se făcea o ofertă tuturor detentorilor, ca să le plătesc sută în sută capitalul, dacă nu primesc conversiunea. Și atunci d-lor, firește, n'am putut să mai trag la sorți din acest împrumut, fiindcă am amortizat tot. De aceea procesele verbale ale conversiunii de tragere la sorți spun: „Că s'a amortizat întreg capitalul de 5 la sută prin opțiunea bancherilor și chemarea tuturor subscriitorilor să vină să-și primească capitalul, dacă nu vor să vină să ia titlurile cele noi”.

Că din aceasta a rezultat că tezaurul anul acesta nu a făcut o cheltuială de 4 milioane, a fost în firea lucrurilor, nu se putea să fie altfel, eră absolut cu neputință.

Acum, d-lor, dacă ar fi fost o greșeală, ași mărturisi-o. De ce nu? Ați fi avut și precedente.

Voiți să vă arăt eu o greșeală de socoteală, cu ocaziunea unui împrumut? Să o iau tot dela d-l Costinescu, de ce să o iau dela altul?

Eu d-lor, nu sunt infailibil. Credeți-mă, când greșesc mărturisesc, căci pot să greșesc. Și chiar spun de multe ori funcționarilor mei la ministerele unde mă duc: D-lor, eu vreau să mergem înainte, și să nu vă fie frică de greșeală. Cui îi este frică de greșeală, stă pe loc. Mai bine activitate cu 10 greșeli pe zi, decât starea pe loc fără nici o greșeală.

Acesta este un principiu care este bine să conducă orice

administrație publică și privată. Acțiunea e totul. Și nu e greșeală mai mare decât să stai pe loc, de frică ca nu cumva să faci vre-o greșeală.

Ei bine, d-lor, să iau ce a făcut d-l Costinescu. Când a făcut d-l Costinescu împrumutul său de conversiune al bonurilor de tezaur pe 5 ani, așa și-a combinat datele că a plătit două dobânzi la aceleași sume.

Vă dau detalii, nu este așa? foarte interesante.

Greșeala ne costă o pagubă de 778.000 lei și am să v'o detailez.

Dobânzile împrumutului de 185 milioane rentă 5 la sută din 1903, încep a curge dela 1902. Adică primul cupon plătit a fost cel din Iunie 1903.

Bonurile de tezaur prezentate la conversiune până la 31 Martie 1903, se primeau cu cuponul de 1 Iunie 1903, adică fără a se achita dobânzile dela 1 Decembrie 1902 până la 1 Iunie 1903, pentru o valoare totală de 143.800.000 lei.

Cele prezentate la rambursare, după data conversiunii din Mai 1903, au fost plătite împreună cu cuponul de Iunie 1903, în valoare de 31 milioane, deci, pentru această sumă s'a plătit cuponul Iunie 1903, atât la bonurile de tezaur cât și la noul împrumut, adică un plus de 778.000 lei, pentru care s'a deschis un credit special, ca să se plătească.

Când ați făcut conversiunea dela 1903, ați făcut-o incompletă.

D. *Costinescu*: Acest lucru a fost voit și spus în Cameră.

D. *Take Ionescu, Ministru de finanțe*: De ce?

D. *E. Costinescu*: Fiindcă nu trebuia să exagerăm emisiunea, de oarece avem excedente mereu și aveam cu ce plăti prin urmare acest sold.

D. *Take Ionescu, ministru de finanțe*: Nu l-ați plătit din excedente, l-am plătit eu din noul împrumut.

Acum, d-lor, am să trec la cele două cesiuni mai însemnate:

D-l Costinescu, zicea: un prim punct: nu este nici un avantaj ca un Stat să aibă numai rentă 4 la sută, căci rentă 5 la sută nu apasă asupra cursurilor rentei 4 la sută.

Ei bine nu este așa, în această privință, trebuie să constat că d-l Costinescu este cel dintâi în această țară care pretinde acest lucru.

Să admit că poate d-lui să aibă dreptate, dar atunci îi fac o mică imputare: la 1898 când răposatul Gogu Cantacuzino, a venit cu proiectul său de conversiune a celor 389 de milioane de rentă 5 la sută în 4 la sută în expunerea de motive zicea....

D. E. Costinescu: Dar erà și renta de 6 la sută și renta perpetuă.

D. Take Ionescu, ministru de finanțe: Cea perpetuă erà numai de 30 milioane, cea de 6 la sută 26 milioane; iar 389 milioane renta 5 la sută.

Voiu ceti expunerea de motive a fostului Ministru liberal și voiu citi și discursul lui categoric și vă voiu întrebà, de ce nu v'ati sculat să combateți această idee pe care o declarați absurdă, că prezența lui 5 la sută apasă asupra cursului lui 4 la sută? Căci, poate, dacă vorbeați atunci, luminați pe toată lume, și mă luminați și pe mine și nu cădeam în păcat.

Iată d-lor, ce zicea în expunerea de motive Gogu Cantacuzino:

„După cum se vede, împrumuturile de convertit reprezintă aproape o treime din datoria noastră publică actuală totală. Este ușor de înțeles cum o datorie în 5 și 6 la sută, așa de importantă, în care Obligațiunile și rentele care o prezintă, au trecut de pari, cum o asemenea datorie, zicem, apasă asupra dezvoltării cursului celorlalte efecte. De aci, pe lângă economiile de realizat de tezaur, o nouă necesitate de a denunța și a converti aceste titluri pentru a înlesni avântul celorlalte efecte publice către un curs în raport cu creditul de care se bucură Statul“.

Voiți acum discursul fostului Ministru de finanțe? Iată-l:

„Voesc să spui în câteva cuvinte ceea ce-și propune Guvernul să realizeze, dacă d-v. veți votà proiectul în discuțiune: prin legea de față ne propunem să facem ca în țara noastră să nu mai fie datorii de ale Statului, cu dobândă mai mare de 4 la sută“.

Va să zică, dacă este aci o simplă erezie, în această erezie mă găsesc de acord nu cu cuvântarea unui membru al partidului liberal, astăzi în opoziție, ci cu cuvântul de guvern al partidului liberal și cu făptuirea de guvern al partidului liberal.

Și am îndrăzneala să adaog că peste 7 ani, când se va

converti renta 5 la sută, emisă de d-l Costinescu, poate să o facem noi, dacă nu noi, o veți face d-v., din nou se va reaminti aci la tribună, același adevăr care sare în ochii tuturor, căci nu se poate ca prezența unui titlu 5 la sută al aceluiași datornic, să nu influențeze cursurile lui 4 la sută.

Acesta este un lucru așa de evident încât nu merită multă discuțiune.

Și acum d-lor Deputați, trec la punctul cel mai grav al cuvântărei d-lui Costinescu.

Ce importă, d-lor, dacă conversiunea s'a făcut mai frumos sau mai urit prin o amânare de șase luni sau un an, pe un curs sau pe altul, ce importă când d-l Costinescu a adus aci socoteli, pe care le voiu urmă cifră cu cifră și a căror consecință este, nu că conversiunea mea este rea—acesta este mic lucru—dar că nu se poate niciodată converti o rentă amortizabilă 5 la sută în rentă amortibilă 4 la sută.

D. E. Costinescu: Decât în condițiuni excepțional de avantajoase.

D. Take Ionescu, *Ministru de finanțe*: Luați orice condițiuni și cu socotelile d-lui Costinescu, tot nu se poate, căci orice prelungire de termen pe socotelile d-sale duc la pagubă și fără prelungire de termen conversiunea este imposibilă.

De ce nu se poate?

Înainte de a vă face socoteală, amintiți-vă două fapte: renta noastră amortibilă are un timp foarte scurt de amortizare, 40—44 ani.

De 60 este numai a lui Cantacuzino, dela 1898, apoi toate sunt totdeauna garantate neconvertibile în timp de 10 ani dela emisiune.

Vă să zică, în momentul în care s'ar putea vorbi de conversiune, nu mai sunt de curs decât 30 de ani.

Vă desfid, să-mi arătați un calcul după care se poate converti o rentă de 5⁰/₀, care nu mai are decât 30 de ani de curs, în 4 la sută fără prelungire de termen și să ai și economie dela anuități.

Nu este posibil. De ce s'a putut face conversiunea lui Germani? Fiindcă renta pe care o convertea Germani în 4 nu era 5, era 6 și prin urmare diferența de dobândă între

6 și 4 făcea posibilă conversiunea fără prelungirea termenului și cu câștig pentru tezaur.

Acum, d-lor, dau cifrele d-lui Costinescu. Ce a făcut d-l Costinescu? Și să-mi dați voie de a face un calcul înainte de a vă arăta unde stă greșeala lui.

Eu voi aplica sistemul d-lui la o altă conversiune.

Întâi d-lor, bunul simț. Toți trebuie să vă fi zis lucrul următor : Extraordinar trebuie să vă fie calculul acesta al amortizării, dacă la operațiunea care s'a făcut s'a pierdut 312 milioane, toți trebuie să vă fi întrebat : unde s'au dus cele 312 milioane, căci un lucru este sigur : purtătorii de rentă care a fost convertizată, tot au pierdut ceva dela dobândă. Nu socotesc cât le-a dat bancherul, presupun că bancherii au dat purtătorilor tot atât cât le-am dat eu lor, și iată socoteala : dând unui om o sută de lei rentă 4 la sută pe cursul de $87\frac{1}{2}$ în loc de 100 lei rentă 5 la sută, dobânda, pe care el o primește este de 4,57, deci purtătorului exact îi scade din dobândă 0,43 pe an.

Aceasta este suma pe care a pierdut-o din dobândă fiecare purtător ; aceasta e paguba lui, dacă faci paritatea între ceea ce a primit și ceea ce avea înainte. Incasează o dobândă de 4,57 în loc de 5, va să zică a pierdut 0,43 pe an. La acești 0,43 pe an, reportează-i la suma întreagă a rentei convertite și înmulțește-o cu numărul de 26 ani și veți găsi că dânsii au păgubit $47\frac{1}{2}$ milioane, dacă nu se făcea conversiunea încasau $47\frac{1}{2}$ milioane mai multe dobânzi în acest timp. Și totuși Statul a fost păgubit cu 312 milioane. Unde s'au dus?

După acest prim punct de bun simț, oricui îi vine în minte să blăstăme împrumuturile cu termene lungi. Și în adevăr, dați unui profan să examineze cum se operează un împrumut la Creditul funciar rural de ex. : te împrumuți cu 100.000 lei pe 40 de ani. Știi cât plătești în acești 40 de ani? 233.000 lei, dacă te împrumuți cu aceeași cifră pe 60 ani, plătești 316.000 lei. Concluziunea : Nu vă împrumutați niciodată pe termen lung. Vă veți face mult mai bine treburile, împrumutându-vă pe 10 ani, și toți acei cari vă împrumutați pe termen lung, să aveți conștiința că plătiți mai mult decât luați.

Acesta este raționamentul sub forma lui primitivă. .

Acum, d-lor, să-l scuturăm—dacă pot zice așa—acest raționament, să-l încercăm puțin acest raționament.

Emisiunea mea a fost de $87\frac{1}{2}$, puteți să ziceți că este o emisiune joasă. Sunt gata să discut acest lucru. Dar fie, să admitem că este joasă.

Emisiunea Cantacuzino, cea dela 1898 a fost pe $90\frac{1}{2}$. D-lor, la emisiunea pentru Stat de $90\frac{1}{2}$, trebuie să adăogăm cele 4 puncte ale bancherilor, deci însemnează un curs de $94\frac{1}{2}$, de sigur pentru renta 4 la sută, $94\frac{1}{2}$ este unul din cursurile cele mai frumoase.

Rămâne să aplicăm calculele d-lui Costinescu, la operațiunea care s'a făcut în 1898, și să vedem, d-lor, după calculele d-sale cât a pierdut fiscul la 1898.

În ce constă calculele d-lui Costinescu.

D-sa ne-a dat nouă două maniere de calculat ca să alegem. Una eră maniera mai simplă după care se zice: iau, adun de o parte economia anuală, pe tot timpul pe cât aveă să curgă împrumutul convertit, adun de altă parte anuitatea pe care o vei plăti pentru renta pe care ai prelungit-o pe toți anii în cari nu ai mai fi plătit nimic. Compar aceste două cifre și am o deosebire: aceasta este paguba. La conversiunea mea, după d-sa prima cifră, economia este de 123 milioane, cealaltă plată reprezintă o cifră de 367 milioane, deosebirea între ele este de 244 milioane. Aceasta este paguba.

Al doilea calcul: iau acele economii și ți le adun, nu simplu an cu an, ci cu dobânda compusă pe tot timpul cât aveă să curgă acel împrumut convertit, de o parte; de altă parte iau sumele pe cari le voi plăti pe timpul prelungirii an cu an, calculând și aci cu dobânda compusă pe câți ani voi plăti: compar ambele cifre și diferența e pagubă. Aplicat la conversiunea mea face 232.000.000 de o parte economia și 564.000.000 de altă parte, deci o pagubă de 312.000.000, în loc de 244.000.000.

D-lor fac și eu același lucru, absolut același, cu conversiunea din 1898.

Știți că la 1898 nu s'a convertit numai renta perpetuă și Obligațiunile de 6 la sută, s'a convertit și 37.470.000 renta 5 la sută în 4 la sută.

Acesta este un lucru știut. Care a fost, d-lor, efectul acestei conversiuni? Renta 5 la sută de 37.470.000 mai aveă

să curgă 27 de ani, atât mai aveà să curgă, anuitatea erà 2.558.000 pe an—luați tabela și veți vedeà că așa este. Renta cea nouă 4 la sută, și calculată pe paritatea nu paritatea mea 87,50, ci paritatea de atunci de 90,50—exige o anuitate pe an de 1.813.000, vrea să zică, câștigul pe an e de 745.000. Dacă înmulțiți 745.000 cu 27, veți aveà pentru Stat un câștig de Lei 20.123.000.

Luați acum însă anuitatea de 1.813.000 lei și înmulțiți cu 33 de ani, fiindcă cu atât s'a prelungit în conversiunea dela 1898 și vă dă 59.800.000 lei. Paguba pentru tezaur este de Lei 39.723.000 când s'au convertit numai 38 milioane, dacă se convertià tot, adică 389 de milioane, paguba erà de 390 de milioane.

Acum vin la a doua formulă de calcul, cu dobânda compusă pe 27 de ani, economia de 745.000 lei fac 39.724.000 lei câștig pentru Stat. Anuitatea de 1.813.000 lei pe 33 de ani, cu dobândă compusă face 136.853.000. Pagubă pentru Stat 97 milioane. Va să zică după calculele d-lui Costinescu, conversiunea din 1898 pentru 38 milioane a prođus o pagubă de 97 milioane. Dacă reușeà partidul liberal să se convertească toate cele 389 milioane, paguba erà să fie de zece ori mai mare, adică de 970 milioane.

Cevà mai puțin decât un miliard, care, d-lor, așa de greu ar fi apăsat pe monumentul din strada G. Cantacuzino, de lângă școala centrală de fete, încât nu ar puteà monumentul să reziste la această greutate.

Dacă am făcut acest calcul, această comparațiune, e c'am vrut să vă arăt unde poate să aducă nepriceperea, când te apuci de lucruri în cari te încurci.

Vedeți d-v., un financiar care să spună serios că la o ope-rațiune de 38 milioane pentru o simplă conversiune, în care s'a scăzut dobânda cu 1 la sută, și cu o emisiune bună de $90\frac{1}{2}$ se păgubește 97 milioane, iar dacă reușeà conversiunea, căci știți că nu a reușit, se păgubeà, după socoteală 390 milioane, după alta un miliard.

Atunci o să mă întrebați de unde vine comedia aceasta?

Foarte simplu. D-l Costinescu, nu și-a dat seamă că dacă pui să socotești darea și averea în ziua în care trebuie să expire împrumutul pe care-l convertești, trebuie în adevăr să pui dobânda compusă la sumele pe cari le economisești în

fiecare an, dar nu și la sumele pe care ai să le plătești după acea dată, la acelea nu trebuie dobândă compusă, ci scont.

Acum, d-lor, ia gândiți-vă dacă un om la o întrunire publică, în vremea când trăia repausatul Cantacuzino—și lupta era cam vie la 1899—se sculă și zicea: Ce este Transilvania? Ce sunt școlile din Brașov? Am să vă dovedesc că Guvernul liberal a votat o lege de conversiune după care țara pierde un miliard!

Socoteala o am dela un mare financiar, dela Directorul unei Bănci, și raportor al bugetelor liberale și după socoteala aceasta pierde țara un miliard!

Gândiți-vă ce scump ar fi plătit partidul liberal, dacă noi am fi stat într'un colț și am fi lăsat legenda aceasta să crească.

Nu este tolerabil ca un om serios să nu-și dea socoteală, când face calcule de asemena natură.

Și ce simplu era, d-lor, să nu se cadă în această greșeală.

Orice calcul atârnă firește de ziua în care te pui să socotești economia de o parte și plata în plus de alta.

Dacă te pui în ziua în care expiră împrumutul de convertit, natural economia anuală care ți-a profitat să o socotești cu dobândă compusă până atunci.

Dar ce ai de plătit de aci înainte? Poți să o socotești ca și când ai plătit-o în acea zi? Neapărat că nu. Căci nu vei plăti azi, ci peste un an, doi, zece, douăzeci până la treizeci și trei, la Cantacuzino, treisprezece în medie la mine.

Dar cum se socotește în valoarea de azi ceeace voiui plăti peste 20 de ani? Scomptând. Prin scompt se reduce o plată viitoare, la valoarea unei plăți de azi. Or, dacă vrei să calculezi ca și cum azi ași plăti toate acele anuități prelungite, nu poți face decât ținând seamă de scompt.

Și atunci, d-lor, dacă vă aminteți acest lucru de bun simț, care nu trebuie să fie cineva matematic ca să-l priceapă, vedea-i că nici conversiunea lui Cantacuzino nu a păgubit țara și că nici conversiunea mea nu a păgubit-o, și că nu se putea să o păgubească.

Este inacceptibil, că atunci când se scad dobânzile măcar cu o centimă, în realitate să plătești mai mult decât dacă nu se scade dobânda.

Iată dar cestiunea de socoteală. Dar numai atât este d-lor?

Aceasta este o socoteală matematică, găsesc că cei cari ajung cu socoteala lor la concluziunea că țara pierde un miliard făcând conversiunea din 1898, nu au dreptul să mai vorbească de fantazii și ar putea cel puțin acum la urma urmelor să se pocăiasă.

Când cineva spune, că după o socoteală am păgubit țara cu 244 milioane, iar după alta mai lămurită am păgubit-o cu 312 milioane într'una și aceeași operație, nu are drept să vorbească de fantazii. Să regreta că s'a încurcat la socoteli și să ne lase să ne vedem de treabă.

De aceea și eu când am făcut o prelungire de termen, am fost cuminte, cum și Gogu Cantacuzino era cuminte, când făcea prelungirea,—cam lungă nu este vorbă—dar a făcut-o și când spunea în discursul lui: „ceea ce-mi importă mie, este cum se pot lucra mai bine în interesul economiei generale a țării, dacă împrejurările cer ca să prelungim termenele de amortizare pentruca să ajung la satisfacerea aceluia interes, atunci declar că nu ezitez un moment la o asemenea prelungire de termen“.

Mai era încă un lucru, care nu trebuie să-l uitați, când vorbiți, nu vorbiți de datoria bancherului X, ci de datoria unui Stat.

Calculule matematice nu sunt suficiente. Pentru un particular se poate zice: 5 milioane astăzi, este tot una cu 5 milioane peste 20 ani, pentrucă averile noastre, nu se știe dacă vor merge progresând.

Pentru un Stat, un asemenea calcul este un calcul fără pricepere politică. Nu este exact că 10 milioane ale României de astăzi, reprezintă aceleași sacrificii și aceleași sforțări ca 10 milioane ale României de peste 40 de ani, când populațiunea va fi îndoită în această țară, când fără îndoială se va întreii și avuția din această țară.

Aceste lucruri nu se găsesc în tabela de amortizare. Aceste lucruri le găsim altundevă, într'o judecată de om de Stat și de om politic.

Dacă țara aceasta ar fi destinată să stea pe loc, dacă nu ar crește populațiunea cu 100.000 de suflete pe an, și să sperăm că va crește și mai mult, când vom lua măsuri de însănătoșire a satelor noastre, dacă avuția noastră nu ar crește

așă cum crește și va crește, dacă nu s'ar îndoii bugetul în 30 de ani, ași putea să stau la socoteală de un milion mai mult sau mai puțin; dar când îmi dau seamă că 10 milioane de peste 40 de ani, nu vor reprezenta nici jumătate din 10 milioane de azi, ar fi un calcul strâmt și îngust ca să mă pun pe un teren matematic, care de altmintrelea și el îmi dă dreptate.

Dar acum, d-lor, este altă cestiune. Eră nevoie de conversiune?

Pentru ce ai făcut conversiunea? Foarte simplu. Aceasta mă conduce să vă arăt dacă am avut o idee politică financiară, în ziua în care mi s'a făcut onoarea să mi se dea acest loc, sau dacă am venit să duc o viață efemeră, de un Ministru de finanțe de azi pe mâine?

Care eră situațiunea când am venit la Guvern? În urma marelui crize dela 1899 s'au făcut impozite, s'au făcut economii, bune și unele și altele, necesare, nu zic nimic, dar nu puteți să tăgăduiți că s'au strâns cam prea mult unele servicii publice, nu vorbesc de funcționari, deși acolo este ceva adevărat, vorbesc mai ales de cheltuelile de material și de cheltuelile de apărare națională.

Și zic, că nu vorbesc de funcționari, dar este și acolo ceva adevărat: eu nu cred că se va putea în permanență să rămâie lefurile slujbașilor Statului cum sunt astăzi. Vă declar sincer că nu poți astăzi, nu-mi dă mâna să mă mișc, dar iar nu pot admite că vor urma în permanență așa.

Cred, că în permanență nu este posibil ca să avem judecători inamovibili, neplătiți și buni, nu cred că în permanență este posibil, viața scumpindu-se pentru toată lumea, o clasă numai din viețuitorii acestei țări să aibă veșnic aceleași mijloace de trai. Să nu credeți că fac demagogie, vorbesc din convingere. Vreți dovadă? Iată legea pensiilor: mă pot scobori la 58 de ani.

D-nealor anunțau în „L'Indépendance Roumaine“, ce este drept, erau pe ducă, o lună înainte de cădere, că vor scădea la 56. Eu nu pot mai jos de 58, regret, dar nu pot. Am sentimentul răspunderii; mai departe nu pot.

Dar care eră situațiunea. Ia să examinăm diferitele noastre paragrafe bugetare, să vedem cari erau nevoile cari se prezentau înaintea Statului, la care Ministerul de finanțe eră

chemat să facă față nu pe o sesiune, n'am venit pentru o sesiune, dar măcar pentru o legislatură, că așa am venit.

Eră d-lor, întâi Ministerul de Răsboi. La Ministerul de Răsboi avem știință că cel puțin cu 10 milioane va crește bugetul în cursul legislaturii. A crescut cu 2 și jumătate milioane în anul trecut, crește cu 2 jumătate milioane în anul acesta, și știu să se știe că nu ne-am oprit, chiar bugetul din acest an nu va fi complect, multe credite pentru material nu vor fi în buget, pentrucă n'am putut să dau mai mult pentru anul acesta.

Va să zică este un spor de 10 milioane la bugetul Ministerului de răsboiu.

Dar bugetul Ministerului de Răsboi numai așa crește? Avem nevoie de cheltueli mari pe armament. În anii cu excedente mari, este lesne, dar în anii fără excedente? Anul trecut? 6 milioane care s'au redus la 3 milioane prin creditele suplimentare nu este un excedent de care să poți vorbi. Atunci cum?

S'a spus în mesagiu că se va veni cu o cerere de credite suplimentare pentru armament. Ce? Adică cum am aflat că vor trebui credite suplimentare pentru armament? Noi știam aceasta când am venit la Guvern și am luat răspunderea finanțelor Statului. Cerem anul acesta 30 milioane. Așa vrea să ajungă. Nu pot însă să afirm că vor ajunge.

Dar d-lor, Căile Ferate? Nu este un țipăt general în toată țara că trebuie îmbunătățiri, că nu este cu puțință fără vagoane, fără gări, fără dedublări de linii? Știți cât ar costa programul în total? 100 milioane. Vă cerem 32 milioane în anul acesta. Nu vă putem cere mai mult. Dar nu se va termina cu atât.

Dar portul Constanța, care, atunci când va fi gata, când va mânca încă 30 milioane, sunt sigur că vor trebui noi bazine să se creeze, pentrucă am încredere în dezvoltarea economică a țării și văd nevoile ei mereu crescânde.

Dar nu este numai atât, d-lor, Țara aceasta poate să trăiască fără construirea de noi căi ferate? Nu vorbesc de îmbunătățirile actuale ca de sporiri de căi ferate. De aceea am făcut legea, care se va pune în aplicare acum, și de aceea vă doare, nu că stăm aici, căci, dacă am sta fără să facem nimic, v'ar fi indiferent, ar fi un fel de intermezzo până

când să vă aranjați d-vs., în erarhiile d-v., de voe sau de nevoe.

Eu, d-lor, vă afirm : vre-o 600 de kilometri se vor începe în primăvara aceasta și vor rămâne făcuți de noi.

Dar întregirea Domeniului Statului? Și aci subvenție. Și aci cheltueli. Dar, d-lor, Ministerul Domeniilor? Știți că Ministerul de Domenii este un Minister de producțiune; însă Ministerul de Domenii nu este înzestrat și nu este cu puțință să continue astfel ,dacă este să dea roade pentru agricultură și industrie. Noi îi vom da material ,nu personal.

Dar este Ministerul Instrucțiunii Publice. Bugetul d-lui Haret sporeà cu un milion și jumătate și știți că d-l Haret nu trece drept un galanton, căci, a compromis la un moment dat chiar Macedonia, pentru a face economii. Ei bine d-lor, adunați nițel. O să vă aducă la un spor de vre-o 20 milioane asupra bugetului d-v.

Ei, ce trebuie să fac eu ca Ministru de finanțe în fața acestei situațiuni? Cea dintâi datorie a mea erà să mă adresez la impozite.

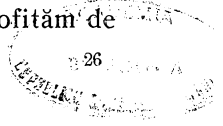
M'am adresat cu curaj, am cerut anul trecut impozitul pe vin, impozit greu, recunosc, cam nedrept pentru unii, care mă duce azi la consecința creării Creditului Viticol, cu care am să vin în Ianuarie.

Dar este greu, incontestabil de greu. Am mărit patenta arendașilor și am să o mai măresc la anul. O spun de pe acum : faceți capital, faceți întruniri contra mea!

Am făcut recensământul. Adică nu-mi erà lesne să fac o lege ca să-l suspend? Și am făcut eu recensământul pentru ca să dau una, două mii de lei Inspectorilor financiari din Minister? Și credeți că-mi fac eu ilusiune că din capitalul de partid, cu care venisem, recensământul nu ne-o fi smuls câte o pană din aripi pe ici, pe colo? Dar mi-am făcut datoria și am sporit venitul.

Studiez în acest moment impozitul pe venitul capitalului mobilier, și dacă voiu aveà norocul să găsesc formula de sfârșitul sesiunii, voiu veni și cu el.

Și mai avem sporul pe care ni-l va da tariful vamal când se va aplicà. Toate acestea însă, d-lor, toate dările noi nu se pot întrebuința numai pentru cheltueli. Trebuie să profităm de

aceste noi impozite și pentru oarecare acte de dreptate în așezarea impozitelor.

De aceea din recensământ voiu profita pentru a ușura pe țărani cu 4 lei pe an, iar din aplicarea tarifului vamal, dacă ne va da ceea ce sperăm, va trebui Ministrul de finanțe, oricare ar fi el, să scadă unele taxe asupra sărei, asupra chibriturilor, asupra petroleului, puse de mine da, puse de mine.

Trebuc să ne gândim la o mai mare dreptate în așezarea impozitelor.

Și atunci când ni se puneà o astfel de problemă, puțința de a realiza o economie de 5 milioane prin conversiune, dacă ași fi pus-o eu în balanță cu fulgerile d-lui Costinescu, ași fi fost cu adevărat un nemernic“.

**Imprumutul
la Casa de De-
puneri de Lei
7.850.000.**

În anul 1905, pentru a se veni în ajutorul locuitorilor lipsiți de harnă, precum și pentru a li se procură furajele necesare vitelor lor, din cauza unui rău an agricol, Guvernul a contractat un împrumut dela Cassa de Depuneri, Consemnațiuni și Economie în sumă de Lei 7.850.000 cu procent de 5%, plătitibil în trei ani, cu începere dela 1 Ianuarie 1906.¹⁾

Locuitorii cărora li s'au dat produse și furaje au fost debitați cu valoarea care s'a încasat prin organele Ministerului de finanțe.

Din întreaga sumă s'a achitat până azi la Cassa de Depuneri suma de Lei 6.339.322,18, mai rămânând de plată Lei 1.510.673,82.

**Imprumutul
de Lei 8 mil.
500 mii nereali-
zate.**

Totuși mijloacele acordate de Stat nefiind suficiente, locuitorii au mai contractat datorii și la Băncile Populare, tot pentru procurare de produse; în anul 1906, Guvernul a venit în ajutorul lor și în baza legii din 9 Mai, s'a luat asupra Statului o pătrime din datoriile contractate de către locuitorii țărani către Băncile Populare, pentru cumpărarea porumbului de hrană în anii 1904 și 1905, pentru a cărei plată Ministerul de finanțe a fost autorizat să se împrumute dela Cassa de Depuneri până la concurența sumei de Lei 8 mil.

1) Desbaterile Senatului. Interpelarea D-lui D. A. Sturdza adresată în ședința dela 16 Februarie 1906 D-lui G. Gr. Cantacuzino Prim-Ministru asupra situațiunii financiare și economice a țării, răspunsul D-lui Prim-Ministru și al Ministrului de finanțe D-lui Take Ionescu.

„Monitorul oficial“ No. 12 din 14 Aprilie 1905.

Legea sancționată cu Inaltul Decret Regal No. 2269 din 12 Aprilie 1905.

500.000 plătit în 12 ani, cu începere din anul 1907. Acest împrumut, n'a fost realizat întrucât suma s'a plătit din alte fonduri rămase disponibile.

În vederea acoperirii cheltuelilor Expozițiunii din anul 1906, Ministerul de Agricultură, Industrie, Comerț și Domenii în baza legii din 22 Februarie 1905, fusese autorizat a contracta un împrumut la Cassa de Depuneri, Consemnațiuni și Economie în sumă de Lei 5.070.000 cu procente de 3⁰/₀.

**Împrumutul
de Lei 5 mil.
070 mii ne-
realizat.**

În contul acestei sume s'a și ridicat dela acea Cassă suma de Lei 5.000.000, care însă a fost restituită imediat Cassei de Depuneri din numerariul disponibil al Tezaurului Public.

Cum însă expoziția din 1906 privea întreaga țară, s'a hotărât ca în cazul când va fi nevoie pentru lichidarea expoziției, să se ridice suma dela Cassa de Depuneri, iar anualitatea să se înscrie în bugetul Datoriei Publice.

Împrumutul însă nu s'a realizat.

Cu începerea anului 1906, în mersul continuu spre progres al Statului nostru, Guvernul, pentru satisfacerea trebuințelor armatei, a lucrărilor publice, a agriculturii, industriei și comerțului, în baza legii din 14 Ianuarie 1906, a deschis un credit în sumă de Lei 68.000.000, iar prin legea din 10 Martie 1907 un altul în sumă de Lei 73.700.000 sau în total Lei 141.700.000. Prin aceste legi se prevede că creditele deschise vor fi acoperite prin excedente sau prin emisiune de rentă.

**Împrumutul
din anul 1908
Lei 70 mil.**

Cum însă excedentele rezultate s'au întrebuințat în alte cheltueli producătoare de venit și cari trebuiau acoperite imediat, trebuia ca Guvernul să recurgă la împrumuturi.

Pe la jumătatea anului 1908 s'a intrat în tratative cu sindicatul de bancheri, reprezentat tot prin Disconto-Gesellschaft, pentru contractarea unui împrumut de Lei 70.000.000 nominal, calculat a produce cel puțin Lei 60.000.000, rămânând ca restul până la acoperirea creditelor deschise să fie acoperit din excedente.

Împrumutul solicitat a fost acordat pe cursul ferm de 88⁰/₀, mai puțin 1 la sută pentru timbru, și spese de emisiune, iar durata amortizării s'a fixat la 32 de ani. Ministrul de finanțe, d-l Emil Costinescu, care negociase împrumutul cerând

Consiliului de Miniștri ratificarea lui, i-a prezentat referatul de mai jos :¹⁾

„Dela 1901, de când greu încercați de criza periculoasă, dela 1899—1900, am intrat pe o cale financiară nouă, s’au realizat până la 30 Septembrie a. c., excedente reale în primele șase exerciții și excedente brute în 1907 și 1908, într’o țifără totală de Lei 258.117.260,06, după cum se arată în tabela următoare :

Exerciții	Excedente bugetare	Creanțe	Excedente reale
1901 — 1902	21.217.189,18	2.025.762,33	19.191.426,85
1902 — 1903	32.329.760,33	1.698.735,90	30.631.024,43
1903 — 1904	28.668.733,53	3.335.335,50	25.333.398,03
1904 — 1905	6.475.726,55	2.344.718,20	4.131.008,35
1905 — 1906	45.446.355,93	6.037.192,42	39.409.163,51
1906 — 1907	52.920.424,12	12.630.212,86	40.290.211,26
1907 — 1908 ²⁾	64.457.779,35	—	64.457.779,35
1908 — 1909 ²⁾	34.673.248,28	—	34.673.248,28
(30 Sept. 1908)	—	—	—
	286.189.217,27	28.071.957,21	258.117.260,06

Aceste excedente au fost o mare binefacere pentru progresul general al țării; cu ajutorul lor s’au făcut mari lucrări de utilitate publică și multe îmbunătățiri în toate administrațiunile Statului.

În această perioadă de opt ani, s’au făcut cu cheltueli extra-bugetare, acoperite în cea mai mare parte din excedente: lucrări publice pentru suma de Lei 168.586.982,82; spitale pentru 4.295.712,45; cumpărări de vase de comerț pentru 7.462.041,53; s’au împărțit produse de hrană și nutreț, în cazuri de lipsă pentru 21.781.629,62; s’au dobândit tunuri, puști și alte materiale de război pentru 58.674.620,04; s’au cheltuit cu expoziția din 1905—1906 suma de 7 mil. 741.812,50; s’au întrebuintat în fine pentru potolirea răzcoalelor din 1907 Lei 2.150.000 etc. Următoarea tabelă alcătuită după ordonanțările Ministerului finanțelor, arată toate cheltuelile extrabugetare făcute dela 1901 până la 30 Septembrie 1908, precum și parte din resursele din cari s’au acoperit.

1) «Monitorul Oficial» No. 183 din 13 Noembrie 1908.

2) Excedentele reale se vor alege în aceste două exerciții după ce se vor deduce creanțele, ceia ce se va face în Ianuarie 1909, pentru exercițiul 1907/1908 și în Ianuarie 1910 pentru exercițiul 1908/909. După toată probabilitatea excedentele reale ale acestor două exerciții nu vor rămâne mai prejos de ale exercițiilor precedente.

EXERCIIȚII	C H E L T U E L I E X T R A O R D I N A R E (P L Ă Ț I)											
	Lucrări publice	Spitale	Materiale de război	Cumpărări și reparațiuni de vase	Pentru expoziția din 1905—1906	Sulta plătită ban- cherilor pentru conversiunea din 1905 și alte cheltuieli relative la același an.	Produse și furaj în ani de lipsă	Pentru potolirea răsoalelor din 1907	Diferite	TOTAL		
1901—1902	15.417.040	22	197.850	30	—	—	—	—	—	16.235.548	05	
1902—1903	4.578.574	02	17.026	45	—	—	—	—	—	4.635.609	12	
1903—1904	7.256.970	19	13.364	45	3.009.158	33	—	—	—	10.659.533	37	
1904—1905	9.767.344	32	617.779	85	15.660.680	50	—	—	—	35.372.078	35	
1905—1906	15.238.326	53	164.674	95	9.165.449	08	—	—	—	35.372.078	35	
1906—1907	44.143.737	29	292.055	95	29.582.969	55	—	—	—	44.010.432	55	
1907—1908	42.257.912	20	1.336.926	55	1.098.883	53	—	—	—	49.641.900	75	
1908—1909	29.926.577	45	1.656.033	95	157.521	05	—	—	—	33.005.706	28	
Ordonan- țări 30 Sept. 1908												
	168.586.982	82	4.295.712	45	58.674.662	04	—	—	—	20.458.576	41	
					7.462.041	53	7.741.812	50	64.823.063	65	21.781.629	62
									2.150.000		355.974.481	02

R E S U R S E L E P E N T R U A C O P E R I R E A C H E L T U E L I L O R E X T R A B U G E T A R E											
Din excedente	Din împrumu- turile cu rentă realizate	Din împrumuturi la Cassa de depu- neri realizate	Din fondul de rez- ervă al căilor fe- rate	Din veniturile expoziției	Din fondul lo- teriei de Stat	TOTAL					
—	16.235.548	05	—	—	—	16.235.548	05				
131.143	4.504.465	70	—	—	—	4.635.609	12				
8.802.417	1.857.115	44	—	—	—	10.659.533	37				
25.042.498	1.397.929	03	—	—	—	26.440.427	13				
24.013.161	1.929.417	35	7.850.000	—	—	33.792.579	05				
25.554.715	93.250.017	88	1.300.000	1.000.000	636.048	121.940.781	89				
8.404.583	324.982	29	700.000	1.001.411	894.388	11.325.365	98				
13.763.948	145.555	71	—	1.001.823	25.565	14.936.893	44				
105.712.468	119.645.031	45	9.850.000	3.003.234	1.556.003	239.966.738	03				
					200.000						

Rezumat

Cheltueli extrabugetare efectuate	Lei 355.974.481,02
Resurse pentru acoperirea cheltuelilor extrabugetare	Lei <u>239.966.738,03</u>
Cheltueli extrabugetare acoperite provizorii din depozitul tezaurului, adică tot din excedente	Lei 116.007.742,99

Această tabelă ne arată cheltuelile extrabugetare în cifră totală de 355.974.481.

Dacă din cifra de 355.974.481 deducem sulta și alte spese, plătite pentru conversiunea din 1905, Lei 64.823.063, precum și deficitul anterior anului 1902 de Lei 17.092.722, în total Lei 81.915.785, rămâne deci net Lei 274.058.696, cheltuiți în cea mai mare parte în lucrări publice producătoare de venit.

Aceste 274.058.696 lei, au fost acoperite prin preluări în cifră totală de Lei 105.712.468 din excedente și prin 116 mil. 007.743 luate provizoriu din disponibilul tezaurului, adică tot din excedente.

Deci, 221.720.211 lei au fost luați din excedente și numai 52.338.485 din împrumuturi și alte resurse. În acest mod s'au făcut toate lucrările și îmbunătățirile în cei din urmă 8 ani.

Un asemenea rezultat este merit a ne îndemna să perseverăm în sistema financiară aplicată dela 1901 până astăzi, însă cu mai multă prudență. Marele număr de credite deschise prin mai multe legi, din cari numai cele dela 14 Ianuarie 1906 și 10 Martie 1907 alcătuiau împreună cifra de 136 mil. 700.000 lei efectiv, au permis să se întreprindă deodată atâtea lucrări încât toate mijloacele înlesnite de excedentele bugetare s'au sleit mai înainte de a se termina lucrările întreprinse. Este adevărat că legile cari deschideau credite, prevedeau că acestea vor putea să fie acoperite și prin împrumuturi; însă situațiunea târgurilor monetare a fost neîncetat nefavorabilă emisiunii unui împrumut, fie intern, fie extern, și am urmat până astăzi a ne mărgini numai în resursa excedentelor.

Întârzierea silită de a contracta un împrumut ne-a făcut să economisim o mare sumă de dobânzi, însă, spre toamna

anului curent, situațiunea a început să devină îngrijitoare și ar fi fost foarte imprudent de a mai depărta momentul contractării, deși târgurile monetare erau tot nefavorabile.

În adevăr, lucrările întreprinse în virtutea creditelor deschise, nu s'au terminat, rezervele provenind din excedente erau împuținată și aveam de acoperit noua cheltuială extraordinară de Lei 15.000.000, pentru ușurarea daunelor cauzate de răscoale. Trebuie să asigurăm terminarea, în orice eventualitate a lucrărilor începute, spre a nu lăsa neproducător un capital de zecimi de milioane pus în Căi ferate și în portul Constanța.

Este încă un cuvânt, pentru care deși situațiunea monetară nu este prielnică, trebuie totuși să ne asigurăm de un împrumut îndestulător spre a putea lucra în liniște cel puțin doi ani. Eră fapt cunoscut că pentru anul 1909 se pregătesc împrumuturi de Stat de mai multe miliarde de emis pe toate piețele Europei, deși nici anul 1908 nu fusese cruțat de asemenea emisiuni; numai în Germania, dela Fevruarie până la Septembrie anul curent, în șapte luni se emisese împrumuturi de două miliarde de Statele Imperiului și de câteva orașe principale. Piața Parisului, cea mai bogată din toate, eră și dânsa încărcată de împrumuturi foarte mari interne și mai cu osebire externe; aceste din urmă în cifră de circa 1 miliard și jumătate în bonuri de tezaur, așteaptă consolidarea care va apăsa asupra anului 1909. Piața engleză, coborâtă din rolul pe care-l aveă în trecut pe continent, este absorbită de trebuințele ei însăși și ale întinselor colonii engleze. În fine, America de Nord, care în trecut aveă un rol activ pe piețele Europei, este de câtvă timp tot mai mult debitoarea lor, mai în special a Franței și Angliterei. Încă un semn al situațiunei este faptul că dobânzile bonurilor de tezaur ale marilor State s'au urcat, în Germania au trecut dela $3\frac{1}{2}$ la $4\frac{0}{0}$.

Dacă România voiă să dobândească un împrumut, trebuie neapărat să-l realizeze mai înainte de anul 1909, pentru care sunt atât de multe și mari împrumuturi în pregătire.

Negreșit că tot ce ar fi fost mai de dorit, este că împrumutul trebuincios să se fi putut contracta în țară. Aceasta s'ar fi putut face la finele anului 1906, acel an agricol fără pereche, când numerariul eră atât de îmbelșugat la noi.

Dar la finele anului 1908, după răscoalele anului 1907, după cele două recolte slabe din 1907 și 1908, orice emisiune de rentă a Statului devenea peste putință.

Mai erau încă alte două cuvinte pentru care Guvernul nu se putea gândi să recurgă la piața românească :

1) Această piață fusese inundată de circa 100.000.000 Obligațiuni ale creditului județean și comunal, emise în mare parte în cei doi ani din urmă, pentru înființări de căi ferate, și n'ar fi fost bine a se distrage publicul dela cumpărarea acestor Obligațiuni solide și trebuincioase pentru lucrările ce se fac.

2) Piața acaparată de sutele de milioane ale emisiunilor creditelor funciare, rurale, urbane, județene și comunale, are să aibă în curând a se ocupa și de negocierea bonurilor Cassei rurale. Deci mijloacele pieței fiind pe deoparte restrânse de doi ani consecutivi de recoltele rele, iar pe de altă parte interesul general cerând a se lăsa târgul intern liber pentru titlurile ce se negociază în țară, eram nevoiți să ne adresăm străinătății pentru împrumutul de care aveam trebuință.

Concursul financiar l-am găsit și de astă dată tot pe lângă Sindicatul puternic, care de aproape 30 de ani, n'a lipsit în nici o ocaziune a ne arăta încrederea sa și a ne da sprijinul său.

În temeiul autorizării ce am dobândit dela Dv., D-lor Miniștri, am negociat în Septembrie trecut, contractarea unui împrumut în cifră nominală de 70.000.000 lei. Fiind dat ca încasările anilor 1907 și 1908 n'au fost de loc mai slabe decât ale anului excepțional 1906, ci din contră au mers urcându-se, de unde rezultă că și în acești doi ani vom avea excedente bugetare însemnate, cred că cifra ce vom realiza din împrumutul de 70.000.000 lei, va ajuta pentru îndeplinirea programului de lucrări publice pe doi ani viitori.

Spre a da o dovadă de buna stare a finanțelor noastre și că nu mai înțelegem de aci înainte a contracta împrumuturi decât pentru lucrări imediat și direct producătoare, am onoarea să vă propun că întreaga sumă provenind din împrumutul de 70.000.000 lei, s'o afectăm numai pentru trebuințele Căilor ferate și ale portului Constanța. Acest împrumut este contractat întru aplicarea legilor din 14 Ianuarie 1906 și 10 Martie 1907, cari deschideau credite în cifră totală

de Lei 136.700.000 efectiv. Din această cifră de Lei 83 mil. efectiv, sunt afectate la Căile ferate și portul Constanța. Imprumutul de 70.000.000 va produce o sumă efectivă de mai bine de Lei 60.000.000; cu această sumă vom acoperi cea mai mare parte din creditele de Lei 83.000.000 pentru Căi ferate și portul Constanța, iar neajunsul de Lei 23.000.000, plus Lei 53.700.000 până la totalul creditului, va fi acoperit din excedente; tot din excedente se vor îndestula și toate trebuințele extraordinare ale armatei; asemenea din excedente se vor da și cele 15.000.000 lei, pentru ușurarea daunelor cauzate de răscoalele din 1907.

Condițiunile în cari noul împrumut a fost contractat, deși nu corespund dorințelor ce le-am avut așteptând o îmbunătățire a situațiunei monetare, sunt însă bune, dacă ținem seamă de târgul titlurilor de Stat în toată Europa și de situațiunea politică. Această situațiune a devenit chiar atât de gravă câteva zile după ce convențiunea împrumutului fusese subscrisă, încât dacă mai întârziam, contractarea oricărui împrumut devenea peste putință.

Pe timpul când negociam împrumutul și chiar luni de zile mai înainte, cursul rentei 4⁰/₀ românești la Berlin oscilă între 89 și 89,50, mijlocia se putea socoti la 89,25; totuși am putut dobândi dela sindicatul reprezentat de Disconto-Gesellschaft cursul ferm de 88 din care urmează a se scădea 1⁰/₀ pentru timbrul german, francez și speșele de emisiune. Deci împrumutul a fost contractat cu o diferență de 1,25 sub cursul pieței.

Trebue să recunosc că Sindicatul financiar, mulțumindu-se cu o diferență numai de 1,25 sub cursul pieței, ne-a făcut o condițiune mai favorabilă decât în toate împrumuturile contractate dela 1880 până astăzi.

O particularitate a noului împrumut este termenul relativ scurt de amortizare. Cuvintele pentru cari am cerut această modificare la condițiunile din trecut sunt următoarele:

Când împrumuturile se contractează în țară, nu este de mare însemnătate a căută termenul de amortizare cel mai favorabil, adică acela în care Statul se achită cu cea mai mică sarcină pentru dânsul, căci prisosul de anuități tot în țară rămâne și aceasta nu pierde nimic.

Cum însă împrumuturile se contractează în străinătate,

trebuie să ne ferim ca, pentru o mică economie în anuități, să plătim dobânzi grele un prea mare număr de ani, căci toate acele dobânzi es din țară și sunt pierdute pentru dânsa. Făcând calculul anuităților, constatăm că până la un anume număr de ani, diferența între cifrele anuităților este mai mare; însă cu cât numărul anilor devine mai mare, cu atât diferența între cifrele anuităților devine mai mică. Deci, îndată ce ajungem la un număr de ani în care anuitățile încep a arăta între dânsese diferențe puțin însemnate, se cuvine să ne oprim cu termenul de stingere a împrumutului, ca să nu plătim dobânzi de prisos.

Pentru împrumutul de 70.000.000 nominal am stabilit acest termen la 32 de ani. Diferența între anuitățile pe un termen de amortizare de 40 ani și unul de 32 de ani, este numai, de 374.856 lei. Când avem un sistem bugetar, care ne dă excedente de zecimi de milioane în fiecare an, a ne bucura de o asemenea economie, spre a plăti dela 32 de ani înainte încă 8 ani câte 3.522.540 lei pe an, ar fi a încărcă peste măsură viitorul, spre a aveà o ușurare imediată, neînsemnată față cu situațiunea noastră financiară. Dacă capitalizăm cu 4⁰/₀ 32 ani economia de 374.856, dobândim suma de 23.504.000 lei; dacă capitalizăm însă suma de 3.522.540 în timp de 8 ani ajungem la cifra de Lei 32.457.494; deci o diferență de aproape 9 milioane în favoarea termenului de 32 ani.

Argumentul ce se dă spre a stabili amortizări cu termene lungi, este că lucrările și îmbunătățirile ce se fac au să folosească și generațiunilor viitoare. Aceasta este mai mult o scuză decât un argument serios. Oare generațiunile viitoare nu vor aveà și ele trebuințe de satisfăcut și poate mai grele decât cele de astăzi, căci viața privată ca și viața publică merge mereu complicându-se? Negreșit că sarcini noi și mai grele decât cele de astăzi vor cădea asupra generațiunilor viitoare și atunci de ce să aruncăm prea mult din sarcinile noastre de astăzi asupra lor și să le închidem astfel calea progresului?

Intru aceasta este o dreaptă măsură de observat: negreșit nu putem să îndestulăm trebuințele noastre de astăzi, dacă nu vom împărți pe un număr oarecare de ani datoriile ce contractăm, dar nici nu trebuie să dispară din spiritul nostru grija viitorului și să anticipăm prea mult asupra lui.

Care este această dreaptă măsură, aci e cestiunea. Ea depinde în cea mai mare parte de ceea ce voim să facem cu sumele cu cari ne împrumutăm.

Un industriaş care a înfiinţat o fabrică, face amortizări de diferite feluri: clădirile le amortizează în 20 ani, maşinele în 10 ani, fiindcă clădirile ţin mai mult timp, iar maşinele se tocesc, se strică mai curând şi mai totdeauna sunt scoase din uz, spre a fi înlocuite cu altele perfecţionate. Aşă raţionează industrialul. Pentru ce Statul ar raţiona cu totul altfel, fără să ţină nici o seamă de scopul în care face cheltuiala?

Spre exemplu, în cheltuelile pentru care contractăm împrumutul de 70.000.000 lei, intră la Căile ferate locomotive, vagoane, şine, aparate de tot felul, apoi în portul Constanţa motoare, elevatoare, remorchere, drage, transportatoare, etc., pentru multe zecimi de milioane. Peste 30 de ani, toată această înzestrare scumpă şi complicată va fi tocită, desfiinţată, înlocuită; pentru ce atunci generaţiunile ce vor face cheltuiala înlocuirii, să ducă şi parte din cheltuiala înzestrării uzate şi desfiinţate?

Toate aceste cuvinte cari trebuie să ne îndemne a nu stabili termene prea lungi de amortizare, sunt temeinice în toate ţările; la noi, însă, ele se impun, mai ales pentru împrumuturile ce le contractăm în străinătate.

În afară de cursul ferm al împrumutului comparativ cu cursul pieţei şi de termenul de amortizare, celelalte condiţiuni ale contractului sunt identice cu cele cari de aproape treizeci de ani se reînnoesc cu ocaziunea fiecărui împrumut. Ar fi fost de dorit, ca unele din aceste condiţiuni să se schimbe, dar momentul nu înlesneşte impunerea unei modificări.

Aceste sunt, D-lor Miniştri, condiţiunile cu cari am fost autorizat de D-v., a contracta noul împrumut, şi vă rog să binevoiţi a le da şi formula D-v., ratificare“.

În baza referatului de mai sus, obţinându-se aprobarea Consiliului de Miniştri, s'a semnat convenţiunea împrumutului la 26/9 Octomvrie 1908, în baza căreia Sindicatul a luat ferm capital nominal Lei 35.000.000, iar pentru restul de capital nominal Lei 35.000.000, dreptul de opţiune până la 15 Martie 1909 st. n.

Guvernul a liberat Sindicatului titluri de rentă 4⁰/₀, pur-

tând cuponul de 1 Aprilie 1909, în valoare nominală de Lei 35.000.000, cu a căror contravaloare în mărci am fost creditată de Direcțiunea der Disconto-Gesellschaft, pentru partea luată ferm la 1 Octomvrie 1908 st. n., iar pentru restul capitalului nominal de Lei 35.000.000, întrucât opțiunea nu s'a exercitat la termenul stipulat în convențiune, adică la 15 Martie 1909 st. n., ci tocmai la 8 Aprilie 1909 st. n., am fost creditată la această dată, bineînțeles cu bonificațiunea asupra cuponului în curs, și s'a liberat sindicatului capital nominal în rentă de Lei 35.000.000 cu cuponul de 1 Octomvrie 1909.

Asupra sumelor rămase în depozit, Sindicatul se obligă a bonifica guvernului un interes de $1\frac{1}{2}\%$ pe an, sub scontul Băncii Berlinului, în orice caz nu mai mare de 3% , nici mai mic de 2% pe an.

Plata sumelor cu care a fost creditat Guvernul, s'a efectuat astfel:

Mărci	16.000.000	la 15 Decemvrie	1908 st. n.
Mărci	8.360.000	la 1 Aprilie	1909 st. n.
Mărci	8.000.000	la 8 Aprilie	1909 st. n.
Mărci	16.360.000	la 1 Iulie	1909 st. n., plus interesele cuponului în curs

Total Mărci 48.720.000.

Decontul împrumutului este următorul:

Capital nominal Lei 70.000.000 rentă română 4% din 1908 cu cuponul de 1 Aprilie 1906 st. n. a 87% net, fac Lei 60.900.000, cari transformați în mărci pe cursul de 80 suta lei a produs	Mărci 48.720.000,—
se adaogă interesele bonificate de sindicat la sumele rămase în depozit conform convenției	Mărci 577.735,82
	Total Mărci <u>49.297.735,82</u>

cari făcându-se venit la teaur pe cursul de $123.456\frac{791}{100}\%$ au produs suma de Lei 60.861.402,26, ceea ce revine la un curs de emisiune de Lei $86.9448\frac{0}{100}$.

Discursul d-lui Take Ionescu. În ședința Adunării Deputaților dela 9 Decemvrie 1908, D-l Take Ionescu în discuția asupra răspunsului la Mesagiul Tronului referindu-se și la finanțele țării, se exprimă astfel:

„D-l Ministru de finanțe, a făcut un împrumut de Lei 70.000.000, încep, d-lor, prin a-l felicită că l'a făcut; foarte bine a făcut, și lunga sa expunere de motive către Consiliul de Miniștri, este foarte documentată. Eră necesar împrumutul și regret că nu l-a făcut mai mare. D-l Ministru de finanțe a ales și bine momentul împrumutului; dacă mai așteptă, nu mai putea să-l facă; iarăși îl felicit că nu l-a mai așteptat. D-l Ministru de finanțe a făcut împrumutul extern, și iarăși îl felicit, deși d-sa când eu făceam împrumutul extern—am aci desbaterile—mă ocără de ce nu-l fac intern. Dar cum voiți să mă supăr acum că d-l Ministru de finanțe a făcut cum am făcut eu și n'a făcut așa cum zicea dumnealui. Prin urmare îl felicit, și să vă spun de ce. Știți care e deosebirea între un împrumut intern și un împrumut extern?

Nu este, D-lor, că unul se cumpără în țară și altul în străinătate, căci împrumutul extern poate foarte bine să se întoarcă în țară, când sunt bani în țară; în epocile de belșug de bani, noi totdeauna am importat renta externă din afară. Renta italiană, știți bine că s'a întors trei pătrimi în Italia, odată cu restabilirea finanțelor italiene. Alta este deosebirea, este că cuponul împrumutului străin se plătește în aur în străinătate, pe când cuponul împrumutului intern se plătește în moneda țării, în țară.

De ce ziceam că nu vreau împrumut intern, chiar dacă ași putea și ași vrea împrumut extern? Pentru două cuvinte: întâi pentru că un Stat ca al nostru trebuie să păstreze pentru renta lui un târg larg, și târgul european este mai larg decât târgul intern, căci nu vreau ca la un moment de criză, un război, sau măcar o serie de recolte rele, să fim siliți să vindem în pagubă renta internă, care ar fi plasată în țară, ci prefer ca împrumutul să fie extern, pentru că renta externă o treci mai lesne, pentru renta externă plătești o gloabă mai mică, ca să treacă fruntaria. Dar eră un al doilea cuvânt: România este încă în epoca în care are plasamente de făcut, în care atât industria cât și agricultura și comerțul au nevoie de capital, este încă în vremea în care împrumută capital, în care nu exportă capital. In această vreme de oarece Statul

---

1) Desbaterile Parlamentare, Ședința Adunării Deputaților dela 9 Decemvrie 1908, pag. 81.

împrumută în mai bune condițiuni decât particularii, prefer să se rezerve capitalurile interne pentru nevoile particularilor, fie ale comunelor și ale județelor, fie acum ale Cassei rurale, fie ale comerțului, ale agriculturii, ale industriei, decât să-i trimit pe aceștia la împrumuturi externe, pe cari le-ar face în condițiuni mai grele decât Statul. Cât va ține această perioadă de lipsă de capital, e mai bine ca Statul să fie un împrumutător de capital din afară, decât să sece toate buzunarele pentru trebuințele lui, și să nu mai rămână nimic pentru trebuințele celorlalte.

D-l Ministru de finanțe spune că a făcut împrumut extern, deși eră mai bine să-l facă intern, dar l-a făcut extern, pentru că sunt nevoi multe în țară, credite județene, comunale, Cassa rurală, etc. Foarte bine, n'am nimic de zis; îl felicit pe d-l Ministru că l-a făcut așa.

Este încă un punct unde nu pot să felicit pe d'antregul pe d-l Ministru. D-lor, eu îl felicit și pentru cotă, este bună cota, este foarte bună, nu se putea obține o mai bună cotă. Dar nu îl felicit că ne ascunde cota, că nu ne spune cota cea adevărată.

În adevăr, D-lor, dacă citiți expunerea de motive a împrumutului, veți vedea că cota împrumutului este de 87, adică 88 minus unul pentru comision. Nu este exact, cota împrumutului este mai puțin de 86 și voiu dovedi aceasta imediat. D-lor să nu vă închipuiți că este vorba de acea paritate între lei și mărci, în cari noi pierdem 1 la sută, căci acea paritate a fost în toate împrumuturile noastre la fel și aceea, dacă o aplicați la toate împrumuturile, trebuie pe toate să le reduceți cu 1 la sută și dacă o aplicați și acestui împrumut, cota ar fi 84,92, aceasta ar fi cota adevărată, dar nu o aplic acî, căci a fost aceeași la toate împrumuturile.

Este însă altceva acî, de unde vine diferența între cota „aparentă“ cum zicea d-l Dissescu, între „ce se vede“ și între cota reală, ce nu se vede. Pentru prima oară în acest împrumut, am imitat un lucru care se face foarte des în împrumuturile rusești. Iată ce este aceasta. Te împrumuți cu rentă al cărui cupon începe la cutare dată, în speță la 1 Octomvrie st. n. 1908. D-v., începeți să plătiți cuponul de afunci, dar banii când ți-i dă? În toate împrumuturile noastre de până acum, banii îi luai când vrei, puteai să-i ie

din prima zi. Din potrivă chiar au fost împrumuturi unde banii s'au dat înainte de a începe să curgă cuponul, plătind noi firește dobândă pentru banii împrumutați. Imprumutul pe care l-am făcut eu la 1905, fiindcă aveam nevoie de bani, am stipulat că deși plata cuponului se începea la Octomvrie 1905, bancherii să-mi dea bani dela Aprilie și eu să dau 4⁰/₀ dela Aprilie până la termenul cuponului.

Este art. 9 cel din urmă aliniat al vechiului contract.

D-l Costinescu se împrumută la Octomvrie 1908 cu 70 milioane nominal, și stipulează ca să plătească cuponul dela 1 Octomvrie 1908, ceea ce calculată pe cota de emisiune reprezintă o dobândă de 4,60 la sută.

Să-mi dați voie să vă citesc: „Dobânzile vor începe să curgă dela data (18 Septemvrie) 1 Octomvrie 1908.

Va să zică vedeți sunt precis. Ce face însă d-l Ministru? Și vă repet: în împrumuturile rusești veți găsi același lucru. Iată ce face: stipulează cu bancherii că, deși d-sa plătește dobânzile dela 1 Octomvrie, ei nu-i vor da banii decât treptat și mai târziu.

Iată D-lor: „In articolul 10 se spune că se va deschide un cont Guvernului pentru suma rezultată prin împrumut, și că această sumă va produce dobândă dela 1 Octomvrie 1908 până la plată“.

„Se va bonifica Guvernului dobânzi de 1¹/₂ la sută mai prejos de scontul băncii imperiului german; dar în nici un caz, nici mai mult de 3⁰/₀, nici mai puțin de 2⁰/₀ pe an“.

In vechile împrumuturi eră vorba de 1⁰/₀ sub scontul băncii imperiului, de rândul acesta e de 1¹/₂⁰/₀ sub scontul băncii. Dar nu această deosebire de 1¹/₂⁰/₀ are importanță, ci altceva. In împrumuturile trecute, aceasta se petrecea numai în cazul când noi Guvernul nu voiam să luăm bani, când rămâneau banii la ei din voința noastră. Acum d-l Costinescu, se obligă d-sa să lase banii la bancheri, și iată ce urmează: „Plata sumelor creditate, adică cari ni se cuvin din acest împrumut, va fi efectuată pentru 16 milioane de mărci la 15 Decemvrie 1908; pentru 8.360.000 de mărci la 1 Aprilie 1909; și în cazul când opțiunea pentru celelalte 35 milioane va fi făcută, se vor plăti alte 8 milioane de mărci la 1 Aprilie 1909, iar restul de 16.360.000 mărci la 1 Iulie 1909“.

Va să zică d-lor, noi plătim dobândă de 4,60 la sută pen-

tru suma întregă dela 1 Octomvrie 1908, și banii ni se dă nouă la aceste date pe cari vi le-am citit.

Ce dobândă ni se dă în acest timp? $1\frac{1}{2}\%$ sub scomptul băncii, și cum acest scompt a fost de 4% , nouă ni se va da $2\frac{1}{2}\%$, iar dacă scomptul băncii imperiului va scădea la $3\frac{1}{2}\%$ ni se va da numai 2% . Cât face deosebirea?

Am făcut socoteală pe $2\frac{1}{2}\%$ ca să fiu larg, deși e tendința să se scadă scomptul băncii imperiului.

Ei bine, deosebirea între dobânzile pe cari le plătim noi și cele cari ni se plătesc nouă, se urcă la mai puțin de 498.265 de mărci. Dacă scădeți această deosebire de dobânzi din suma totală, pe cari noi o încasăm pentru împrumutul nostru, și dacă țineți socoteala și de acea chestiune a transformării mărcilor în lei, care a fost în toate împrumuturile, cota împrumutului ar fi exact 84,90.

Dar aceasta ar fi nedrept. Nu trebuie să ținem socoteală de transformarea mărcilor în lei, pentru că așa a fost în toate împrumuturile. Cota reală e dar de 85,94, iar nu de 87 cum afirmă d-l Ministru. Aceasta e cota reală a acestui împrumut 85 și 94 exact.

E, D-lor, această cotă, e cotă bună? E cotă excelentă? Dar, D-lor, mă plâng de un lucru..., de această tendință de a nu se arată adevărul în actele noastre.

În zadar veți căuta în expunerea de motive vre-o aluzie măcar la această clauză, care, obligator împiedică pe Statul român de ași lua banii când se împrumută, care, obligator împarte plățile în 4 câștiuri, cel din urmă tocmai în Iulie 1909.

Ministrul finanțelor d-l E. Costinescu, în ședința Camerei dela 13 Decemvrie 1908, răspunzând sumar obiecțiunilor de mai sus, a arătat că prin modul cum d-sa a contractat împrumutul „nu s'a căutat decât să se aducă avantajii Statului.

Titlurile de rentă aflate în circulație la 1 Aprilie 1912.

Renta 4% 1908	Val. 500	Val. 1000	Val. 2500	Val. 5000	Total efect	Capital	Interese	Total capital și interese
Titluri emise . .	38.500	17.500	8.400	2.450	66.850	70.000.000	55.138.780	125.138.780
Titluri amortizate pînă la 31 Martie 1912 . . .	1.614	735	353	102	2.804	2.934.500	8.284.950	11.219.450
Titluri în circulație la 1 Aprilie 1912 . . .	36.886	16.765	8.047	2.348	64.046	67.065.500	46.853.830	113.919.330

În baza legii din 18 Decembrie 1908, Ministerul de Domenii și Agricultură, a fost autorizat să cumpere păduri dela Cassa rurală, iar pentru procurarea fondurilor necesare, Ministerul de finanțe urmă să emită pe fiecare an, până la concurența sumei de Lei 5.000.000 rentă 4⁰/₀, intitulată pentru cumpărare de păduri amortibilă în 40 de ani.

Emisiunea rentei pentru cumpărare de păduri.

În aplicarea dispozițiilor legii de mai sus, Ministerul de finanțe a emis până în prezent titluri în valoare nominală de Lei 5.383.600, pentru care s'a realizat suma de Lei 5.005.160,98, ceea ce revine la un curs de 92,97. Amortizarea va începe atunci când întreaga emisiune de maximum Lei 20.000.000 va fi complet efectuată.

Am văzut că împrumutul contractat în anul 1908 în valoare nominală de Lei 70.000.000, a produs efectiv suma de Lei 60.861.402,26, iar totalul creditelor deschise și cari urmă a fi acoperite prin emisiune de rentă se urcau la suma de Lei 141.700.000 din care dacă vom deduce suma realizată din împrumutul de mai sus, rămân credite extraordinare neacoperite în sumă de Lei 80.838.598.

Împrumutul de Lei 128 mil.

În luna Februarie 1910, s'au mai deschis două credite extraordinare, pentru construcțiuni noi de căi ferate, în sumă totală de Lei 70.000.000, așa că totalul creditelor cari urmau a fi acoperite prin emisiune de rentă întrucât excedentele realizate dela 1905—1909 inclusiv, fusese întrebuințate pentru alte lucrări de utilitate publică,¹⁾ se urcă la suma totală de Lei 150.838.597,74, pentru a cărei acoperire, Ministrul finanțelor fusese însărcinat să negocieze contractarea unui împrumut, al cărui produs efectiv să acopere totalul creditelor extraordinare rămase neacoperite.

Ministrul finanțelor intrând în negociațiuni cu Sindicatul germano-francez, au stabilit condițiunile emisiunii unui împrumut în valoare nominală de Lei 128.000.000, pe un curs de 88⁰/₀ mai puțin 1¹/₂⁰/₀ pentru timbru și celelalte cheltuieli de emisiune. Durata împrumutului eră de 40 de ani. Cum suma contractată nu eră suficientă pentru acoperirea tuturor creditelor, Sindicatul rezervase dreptul Guvernului de a emite și un împrumut intern de Lei 40 milioane efectiv, atunci când piața ne va fi favorabilă.

1) „Monitorul Oficial“ No. 261 din 21 Februarie 1910.

Contul întrebuințării excedentelor dela 1907-1909 inclusiv.

Condițiunile principale ale noiei emisiuni fiind stabilite în principiu, Ministrul finanțelor d-l E. Costinescu a supus aprobării Consiliului de Miniștri, referatul de mai jos :

Ne aflăm la capătul unei perioade de mare prosperitate financiară, în timpul căreia disponibilul tezaurului fiind din ce în ce mai mare, din cauza rezervelor acumulate, s'au putut face provizoriu cu ajutorul lor multe cheltueli extraordinare, fără a recurge până astăzi la o regulare definitivă prin împrumuturi. Momentul acestei regulări a venit : am început prin a decide ca rezerva tezaurului și a fondului comunal să se verse la Cassa de Depuneri și Consemnațiuni, spre a se întrebuința în cumpărări de rente producătoare de venit. Trebuie să trecem acum la acoperirea numeroaselor credite extraordinare acordate pentru lucrări publice și pentru armată. In cursul lunei curente acordându-se încă două credite, în total de Lei 70.000.000, pentru lucrări ale Căilor ferate, situațiunea nu mai putea să rămână nehotărîită și o regulare până la zi și definitivă se impune.

Creditele ce urmează a se acoperi în mod complet sunt următoarele :

Creditul promulgat la 14 Ianuarie 1906, din care :
 30.000.000 pentru trebuințele armatei, 33.000.000 pentru lucrările publice, 4.200.00 pentru Ministerul agriculturii, industriei și comerțului, 600.000 pentru antrepozitele dela Iași, 200.000 pentru Spitalul de alienați dela Mărcuța, total
 Lei 68.000.000

Creditul promulgat la 10 Martie 1907

din cari :

23.700.000 pentru trebuințele armatei, 50 milioane pentru lucrări publice, total Lei 73.700.000

Creditul promulgat la 10 Fevruarie 1910 pentru material rulant și numeroase lucrări la Căile ferate . . . . . Lei 45.000.000

Creditul promulgat tot la 10 Fevruarie 1910 pentru terminarea Căilor ferate județene, și începerea a patru linii noi de căi ferate . . . . . Lei 25.000.000

Total general Lei 211.700.000

In legile privitoare la primele două credite, cari se urcă

împreună la 141.700.000 lei, se prevede că ele vor fi acoperite din excedente sau prin emisiune de rentă; însă toate excedentele ce s'au împărțit dela 1906 până astăzi au fost întrebuițate în alte cheltueli extraordinare, așa încât împrumutul de Lei 70.000.000 nominal sau 60.861.402,26 efectiv, a fost singur afectat la acoperirea a parte din acele credite.

Deci din creditele totale de . . .	Lei 211.700.000,—
trebuie să deducem cifra efectivă realizată	
din împrumut . . .	Lei <u>60.861.402,26</u>
Rămâne de acoperit	Lei 150.838.597,74

Această sumă nu poate să fie acoperită altfel decât printr'o emisiune de rentă, de oarece toate resursele din excedente sunt întrebuițate în alte cheltueli extraordinare.

A mai lăsa parte din această sumă neacoperită, este peste putință, căci s'ar atacă din nou, cum s'a întâmplat dela finele anului 1906 până în 1909, fonduri de cari Statul nu are dreptul să se atingă; și apoi nu se știe dacă mai târziu un împrumut n'ar fi mai anevoie de realizat decât astăzi. Este un fapt cert, că de câțiva ani suflă peste toată Europa un vânt din ce în ce mai puternic de mari cheltueli publice. Dobânzile pe cari Statele Europei le plătesc se ridică în consecință din ce în ce mai mult: Germania, care se împrumută cu 3⁰/₀, plătește astăzi 4⁰/₀; chiar consolidatele engleze reputate ca titlurile cele mai solide din lume, sunt scăzute la cursul de 82. Toate bugetele celor mai puternice State se acoperă în parte cu împrumuturi. Chiar în primăvara anului curent sunt în pregătire în Germania și în Austro-Ungaria împrumuturi de peste un miliard și jumătate. Aceasta fiind situațiunea financiară a Europei, nu ne mai este permis să rămânem în necunoscut; trebuie să regulăm definitiv acoperirea cheltuelilor extraordinare hotărâte până azi și aceasta de urgență, mai înainte de a se arunca pe piețele Europei marile emisiuni ce se pregătesc.

La contractarea în țară a unui împrumut de 150.000.000 lei, nu ne putem gândi. Pe de altă parte, a contracta în străinătate toate cele 150.000.000 pe cursurile ce se pot avea, în situațiunea de astăzi a piețelor streine, ar fi prea oneros și, din oarecari puncte de vedere netrebuincios.

Cred dar, că din suma de 150.838.598, trebuie să rezervăm 40 milioane pentru o emisiune în țară.

Pentru 110.000.000 propun un împrumut de încheiat tot prin ajutorul sindicatului germano-francez care ne servește de aproape 30 ani. Suma de 838.598.000 ce mai rămâne până la lichidarea definitivă se va acoperi dintr'o rezervă cruțată din excedentul împărțit în 1908.

Emisiunea de făcut în țară vom păstra-o pentru momentul cel mai favorabil al anului curent.

Pentru împrumutul de 110.000.000 efectiv în renta 4⁰/₀ de contractat în străinătate, am dobândit cursul de 88; nu ne putem aștepta la o emisiune mai favorabilă, când cursul rentei românești la Berlin a variat în ultimele timpuri între 89 și 90; numai de puține zile s'a ridicat la 90,70, prin sacrificiile ce le face sindicatul ca să îmbunătățească cursurile în vederea emisiunii viitoare.

O sarcină care apasă din ce în ce mai greu asupra împrumuturilor în străinătate, este timbrul; în Germania a fost ridicat dela 0,70 cât era în 1908 la 1⁰/₀; în Franța dela 1 la 2⁰/₀. Pentru împrumutul de Lei 70.000.000 am plătit 1⁰/₀, asupra capitalului nominal pentru timbru și celelalte spese; acel împrumut fiind emis numai în Germania, Sindicatul a acoperit timbrul de 0,70 și i-au mai rămas 0,30⁰/₀ pentru alte spese. Pentru împrumutul proiectat acum de 110 milioane efectiv sau 128.000.000 nominal, n'am reușit să scad plata de făcut pentru timbru și spese sub 1¹/₂⁰/₀ și aceasta numai din cauza urcării timbrului. Acest împrumut se va emite după informațiunea dată de sindicat, jumătate în Germania, și jumătate la Paris. Jumătatea din Germania va plăti timbrul de 1⁰/₀, jumătatea din Paris 2⁰/₀, peste tot 1¹/₂ la sută. Deci din comisionul de 1¹/₂⁰/₀ nu rămâne nimic Sindicatului; toate celelalte spese, între cari cele de publicitate, foarte mari la Paris, vor fi plătite din diferența ce se va dobândi între cursul de 88 și cursul de emisiune.

Aceste amănunte învederează că condițiuni mai avantajoase pentru Stat nu se putea dobândi. Vom avea însă o largă compensare în emisiunea de 40.000.000 din țară, care, grație trebuințelor Cassei de Depuneri pentru plasarea rezervelor, se va acoperi cu înlesnire; la această emisiune vom putea dobândi un curs între 90 până la 91 net.

O chestiune foarte importantă de rezolvat, cu ocaziunea contractării acestor împrumuturi, este aceea a pierderilor foarte însemnate de dobânzi ce le-am fi încercat, dacă am fi cerut să se verse deodată la tezaurul public tot produsul împrumuturilor. Trebuie să ținem seamă că sumele provenind din aceste operațiuni urmează a se cheltui în doi și mai complect în trei ani. În această categorie intră toate cele 70 milioane contractate pentru căile ferate, asemenea și o sumă de Lei 20.600.000 ce mai este de întrebuințat din creditele anterioare acordate. A ține la tezaur neproducătoare 150 milioane, este o nesocotință, pe care un guvern nu poate să o comită. A căuta în țară plasament pentru această sumă nu eră de gândit: Statul nu se poate apuca de specule de bancă cu rizicul ce ele implică, nici o lege nu-l autoriză și nu trebuie să-l autorize a face asemenea operațiuni. A recurge la Cassa de Depuneri spre a plasa o parte însemnată din această sumă, iar nu e prin putință, căci retragerile de bani în momentele cerute de cheltueli ar produce cea mai mare perturbare pe piață. Dela 1902 am introdus la Ministerul finanțelor cumpărările cu anticipație de remise pentru plata cupoanelor în străinătate, operație fericită care a adus o economie de 2.000.000 în bugetul datoriei publice; dar niciodată nu s'au putut întrebuința în această operațiune mai mult de 20 sau maximum de 25.000.000, și nu toate epocile sunt favorabile acestui fel de operațiune. Schimbul nu ne este totdeauna favorabil, în special anii în cari exportul nostru e mic, schimbul este totdeauna nefavorabil. Astfel dacă în anul mănos 1907 s'au putut câștiga, deosebit de economia din bugetul datoriei publice, încă 800.000 lei, asupra schimbului, în anul de mic export 1909 s'a pierdut asupra schimbului circa 50.000 lei, economia din buget rămânând aceeași.

În împrejurările în cari ne aflăm 40.000.000 din emisiunea ce vom face-o în țară vor sta în tezaur; a aduce peste această sumă și cele 110.000.000 ale împrumutului în străinătate, ar fi a încărcă tezaurul cu o pierdere de dobânzi peste măsură de mare. M'am gândit atunci a lăsa părți din acest împrumut în străinătate, în schimb de dobânzi, variind între 3 și 2⁰/₀. Dacă vărsările treptate obligatorii pentru sindicat nu vor avea o întrebuințare imediată, le vom putea lăsa asemenea în străinătate și le vom ridica cu un preaviz de 6

săptămâni, iar până la ridicare vor purta tot dobânzile contractuale. În acest scop am introdus, în contractul ce am onoare a vă supune, un aliniat special la art. 10. Dacă însă vom putea vinde mai avantajos în țară pentru trebuințele schimbului, mărcile puse la dispozițiunea noastră la Berlin, nu vom face uz de acest aliniat și vom dispune de vărsămintele sindicatului pe măsură ce se vor efectua. În fine, în loc de a cumpăra, adesea cu pagubă, cum s'a întâmplat în cursul anului 1909, rimese de pe piață pentru plata cupoanelor noastre în străinătate, vom dispune deadreptul la Berlin, asupra averei noastre în mărci, ferind astfel Statul de paguba unui schimb nefavorabil.

În scurt, spre a reduce la minimum paguba de dobânzi la împrumuturile contractate, vom face uz și de plasările Cassei de Depuneri în împrumuturi pe titluri, bine înțeles pe sume moderate, și de cumpărările larg anticipate de rimese, cu cari înlesnim mult de 7 ani trebuințele pieței românești, vom încasa și dobânzi la sumele ce vor rămâne în străinătate.

Așa am procedat și cu ocaziunea ultimului împrumut, neapărat, pe o scară mai mică, și folosul pentru tezaur a fost destul de însemnat.

Pentru considerațiunile expuse până aci, am onoare să vă propun, D-lor Miniștri, acoperirea tuturor creditelor extraordinare, rămase până astăzi neacoperite, în cifră totală de 150.838.598 prin mijloacele următoare :

1) Un împrumut de 110.000.000 efectiv contractat în străinătate în condițiunile ce le-am arătat.

2) Un împrumut de 40.000.000 efectiv de emis în țară în cursul anului curent.

3) 838.598 lei de acoperit din suma rămasă disponibilă din excedentul împărțit în anul 1908.¹⁾

La 23/8 Martie 1910 s'a semnat convențiunea împrumutului de Lei 128.000.000 capital nominal.

Intregul împrumut fiind luat ferm de Sindicat, Guvernul a remis titlurile de rentă 4⁰/₀, purtând cuponul de 1 Septembrie 1910, în valoare nominală de Lei 128.000.000, a căror contravaloare în Mărci s'a pus la dispozițiunea guvernului român astfel :

1) „Monitorul Oficial“ No. 261 din 21 Februarie 1910.

Mărci 18.000.000 la 1 Aprilie 1910 st. n.

Mărci 18.000.000 la 1 Septembrie 1910 st. n.

Mărci 26.000.000 la 1 Aprilie 1911 st. n.

Mărci 26.576.000 la 1 Septembrie 1911 st. n.

Decontul acestui împrumut este următorul :

Lei 128.000.000 capital nominal titluri de rentă 4⁰/₀ amortizabilă a 88⁰/₀ mai puțin 1¹/₂⁰/₀ fac Lei 110.720.000 cari transformați în mărci pe cursul de 80 suta de Lei au produs Mărci 88.576.000, cari s'au făcut venit la tezaur pe cursul de Lei 123.456 791⁰/₀, producând net suma de Lei 109 mil. 353.086,42, ceeace revine pe un curs net de 85.435⁰/₀.

Situațiunea titlurilor aflate în circulație la 1 Aprilie 1912 este următoarea :

Renta 4% 1910	Val. 500	Val. 1000	Val. 2500	Val. 5000	Total efecte	Capital	Interese	Total ca- pital și interese
Titluri emise . . .	75.000	32.500	14.400	4.400	126.300	128.000.000	130.305.200	258.305.200
Titluri amortiza- te până la 30 Martie 1912 . . .	1.216	527	233	71	2.047	2.072.500	10.199.100	12.271.600
Titluri în circula- ție la 1 Aprilie 1912	73.784	31.973	14.167	4.329	124.253	125.927.500	120.106.100	246.033.600

Conform dispozițiunilor art. 14 din convențiunea împrumutului de Lei 128.000.000, am văzut că Guvernul își rezervase dreptul ca la timpul oportun să facă o emisiune de rentă 4⁰/₀ internă în valoare efectivă de Lei 40.000.000, pentru plasarea fondului de rezervă al tezaurului public în sumă de Lei 29.570.875 și al fondului comunal în sumă de Lei 7.999.747,50, consemnat la Cassa de Depuneri și Consemnațiuni, precum și pentru plasarea numerariului disponibil de Lei 2.429.472,50 al Cassei de Depuneri, Consemnațiuni și Economie.

Subscrierea s'a făcut în ziua de 1/14 Septembrie 1910 la Casieria Centrală a Tezaurului și la Cassa de Depuneri pe prețul de 90,50⁰/₀, realizându-se un capital efectiv de Lei 40.000.095, pentru un capital nominal de Lei 44.199.000 în titluri de rentă 4⁰/₀, purtând cuponul de 1 Martie 1911 st.n.

În urma înțelegerii ce s'a luat cu sindicatul împrumutului 4⁰/₀ extern din 1910, s'a stabilit că imprimarea titlurilor și

intern de Lei
44.199 000
din 1910.

cupoanelor emisiunii interne să se facă întocmai ca și aceia a împrumutului de Lei 128.000.900, desemnându-se chiar aceleași Casse de bancă care să facă serviciul de plată al cupoanelor și titlurilor eșite la sorți, astfel că renta internă să poată fi negociabilă și pe piețele streine, pentru că într'un caz eventual când Statul s'ar afla în suferință și ar avea neapărată trebuință de fondul chiar al rezervelor sale, să și-l poată procura prin Sindicatul împrumutului de Lei 128 milioane, sau prin oricare altul.

Pentru un moment întreaga emisiune internă de Lei 44 mil. 199.000 cedată fondurilor menționate mai sus, s'a consemnat la Cassa de Depuneri, Consemnațiuni și Economie care a fost însărcinată să facă și serviciul de plată.

Situațiunea titlurilor aflate în circulație la 1 Aprilie 1912, este următoarea :

Renta 4% 1910	Val. 500	Val. 1000	Val. 2500	Val. 5000	Total efecte	Capital	Interese	Total capital și interese
Titluri emise . . .	18.398	12.000	5.200	2.000	37.598	44.199.000	44.996.560	89.195.
Titluri amortizate până la 31 Martie 1912 . . .	272	156	52	10	490	472.000	2.647.270	3.119.270
Titluri în circulație la 1 Aprilie 1912	18.126	11.844	5.148	1.990	37.108	43.727.000	42.349.290	86.076.290

**Căile ferate
județene luate
asupra Statului**

Prin legea din 19 Ianuarie 1906, județele fusese autorizate să contracteze împrumuturi la Cassa de Depuneri, Consemnațiuni și Economie, pentru construcțiuni de Căi ferate, de interes județean. În virtutea aceleași legi pentru plata anuităților la împrumuturile contractate, județele erau autorizate a percepe până la 2 zecimi, iar Statul le servea o subvenție care se urcă până la $3\frac{1}{2}$ din costul construcțiunei, în cazul când acel cost ar trece de 90.000 lei de kilometru.

Județele: Dâmbovița, Ialomița, Iași, Ilfov, Prahova și Vlașca în baza legii de mai sus, s'au împrumutat dela Cassa de Depuneri cu suma de Lei 39.490.000, cărora li s'au liberat Obligațiunile de credit județean și comunal $4\frac{1}{2}\%$, iar dânselle pentru realizarea numerarului necesar le-au vândut prin Sindicul Bursei.

Liniile ferate: București-Oltenița; Pucioasa-Moroeni; Ploești-Urziceni; Urziceni-Slobozia; Hârlău-Podul Iloaiei; Giur-

giu-Blejești, parte nu fusese începute de loc, iar cele începute a fi executate rămăsesse neterminate din cauză că sumele cari le fusese acordate prin lege nu le erau suficiente, de oarece din ele plăteau chiar anuitățile împrumuturilor, întru cât nu puteau fi acoperite cu resursele propriilor lor venituri.

Prin urmare, sarcinile care și le luase județele fiind în disproporție îngrijitoare față cu puterea lor financiară, în anul 1910, s'au adresat Guvernului, cerând a termina cu resurse de ale Statului, liniile începute, intrând prin aceasta în rețeaua căilor ferate și exploatate de Stat prin Direcțiunea Generală a C. F. R., și a lua în sarcina sa anuitățile împrumuturilor contractate.

Guvernul n'a întârziat nici un moment pentru a satisface cererea județelor, căci altfel s'ar fi compromis capitalul de Lei 39.490.000 întrebuințat în Căile ferate și rămase neterminate, în neputință de a fi puse în stare productivă, fără noi cheltueli și fără asigurarea plăței regulate a anuităților datoriei contractate.

Prin legea din 9 Februarie 1910, s'a abrogat legile din 19 Ianuarie, 14 Februarie, 4 și 10 Martie 1906, pentru contractarea de împrumuturi județene în scopul de a construi Căi ferate, descărcându-se județele menționate mai sus de sarcina de a plăti anuitățile împrumuturilor în sumă totală de Lei 39.490.000, înscriindu-se în bugetul Datoriei Publice anuitatea aferentă.

S'au desființat de asemenea zecimele adiționale impuse de județe, în schimbul cărora Statul urmează a percepe cu începere de la 1 Aprilie 1911 asupra contribuțiilor directe și a licențelor asupra băuturilor spirtoase, $\frac{1}{2}$ zecime în județul Ilfov, împreună cu București, 1 zecime în județul Dâmbovița, 1 zecime în județul Prahova, $1\frac{1}{2}$ zecime în județul Ialomița, $\frac{1}{2}$ zecime în județul Iași și 1 jum. zecime în județul Vlașca, al căror produs s'a înscris între veniturile Statului.

În conformitate cu dispozițiunile art. 22 al legii tocmelilor agricole din 27 Martie 1909, instituțiunile de binefacere și de cultură ca spitalele, bisericile, școlile, seminarele, Academia Română, își vor putea vinde terenurile cari le aparțin pentru constituire de islazuri comunale și cari le vor fi plătite de Stat în rentă perpetuă 5% și netransmisibilă.

Emisiunea rentei perpetuă și netransmisibilă 5% pentru islazuri comunale.

Comuna căreia i s'a constituit islaz comunal, va plăti Statului prețul convenit, prin o anuitate care va cuprinde dobânda și amortizarea în termen de 40 de ani.

Cu partea relativă a amortismentului, Statul urmează să răscumpere pe fiecare an titluri de rentă amortibilă din Datoria Publică.

Până în acest an, s'a remis menționatele instituții în cursul anilor 1909—1911 contra vânzărilor de terenuri pentru constituire de islazuri comunale, titluri de rentă 5⁰/₀ perpetuă și netrasmisibilă pentru o valoare nominală de Lei 6.007.900.

**Inlocuirea ren-
tei 4⁰/₀ amorti-
zabilă cu rentă
4⁰/₀ perpetuă.**

D. P. P. Carp, Prim-Ministru și Ministru de finanțe, în scopul de a introduce în datoria noastră publică tipul de rentă 4⁰/₀ perpetuă și de a produce o economie bugetară anuală de peste 3 milioane, prin suprimarea amortismentului, a prezentat Corpurilor Legiuitoare proiectul de lege, pentru înlocuirea titlurilor de rentă 4⁰/₀ amortizabilă aparținând caselor și fondurilor speciale, inclusiv fondul de rezervă a Tezaurului public, cu titluri de rentă 4⁰/₀ perpetuă la purtător.

Motivetele cari au determinat prezentarea proiectului de mai sus le găsim în Expunerea de motive ce-l însoțește, a căreia cuprindere este următoarea :

„Prin legi și regulamente s'au creat case și fonduri speciale cu anumite destinațiuni, dându-se administrația lor în sarcina diferitelor servicii ale Statului.

Capitalurile acestor case și fonduri, mai toate inalienabile și mereu în creștere, însumează peste 130.000.000 lei și se află consemnate la Cassa de Depuneri, Consemnațiuni și Economie în efecte, din cari mai mult de jumătate sunt rentă românească 4⁰/₀ amortizabilă din diferite emisiuni.

Această Cassă, pe de altă parte, are plasați în același fel de rentă peste 69.000.000 lei din disponibilele și rezervele ei, cari de asemenea se găsesc în continuă creștere.

Sunt astfel imobilizați la Cassa de Depuneri mai bine de 140.000.000 lei în rentă de 4⁰/₀, a căror amortizare reprezintă pentru bugetul Statului o cheltuială însemnată, și a căror manipulare este foarte anevoioasă, atât pentru diferitele servicii cari le administrează, cât și pentru Cassa de Depuneri cari le păstrează, din pricina deselor preschimbări ale titlurilor eșite la sorti.

Prin proiectul de lege alăturat, se propune înlocuirea unei valori nominale de până la 150.000.000 lei din acest fel de rentă 4⁰/₀ perpetuă.

Scopul pe care-l urmărim este să introducem în datoria publică tipul rentei 4⁰/₀ perpetuă și să dăm astfel bugetului, prin suprimarea amortismentului, posibilitatea de a-și acoperi alte cheltueli mult mai folositoare.

Am prevăzut suma rentei de retras și a celei de emis la 150.000.000 lei, ținând seamă că diferitele Casse și fonduri speciale capitalizează mereu excedentele lor, și apoi se poate ca unele din ele să găsească mai avantajos a-și transforma în rentă 4⁰/₀ amortizabilă alte efecte ale lor și apoi a o înlocui cu rentă perpetuă 4⁰/₀.

Realizându-se această operațiune, vom înlătură în primul rând o cheltuială bugetară anuală de circa 3.000.000 lei, ținând seamă că pentru întreaga datorie publică de 1 miliard 580.000.000 lei, amortismentul anual este de 30.000.000 lei; vom ușurà apoi sarcina serviciilor și a Cassei de Depuneri cu lucrările pentru înlocuirea efectelor ieșite la sorți, cari în cursul rentei perpetuă nu vor mai avea loc.

Am mai prevăzut în proiectul de lege că titlurile retrase să fie anulate și înaintate Înalței Curți de Conturi; apoi renta emisă să beneficieze de toate drepturile celorlalte efecte ale Statului în cazul când ar fi dată pe piață.

În ce privește plata procentelor, dispozițiunea e aceeași ca pentru renta amortizabilă, adică plata să se facă semestrial la finele semestrului.

Acoperirea acestei plăți se va face pentru anul 1912—1913, dintr'un credit extraordinar bugetar, iar economia ce va rezultă din această cauză la anuitățile rentelor înlocuite, va sporì fondul pentru deschideri de credite.

În fine, proiectul de lege mai prevede că toate cheltuelile izvorîte din aplicarea legii, se vor suportà de către bugetul Statului și se vor plăti dintr'un credit extraordinar“.

Proiectul trecând prin Comitetul delegaților Camerei, fără nici o modificare, d-l G. G. Mironescu raportor, a cerut aprobarea lui, susținându-l astfel:

„Proiectul de lege propus de d-l Președinte al Consiliului și Ministru de finanțe, decide transformarea în rentă perpetuă 4⁰/₀ a unei valori nominale de 150.000.000 lei din

renta noastră amortizabilă 4⁰/₀, valoare care reprezintă capitalurile Casselor și fondurilor speciale ce se găsesc consemnate la Cassa de Depuneri și Consemnațiuni și cari sunt mai toate inalienabile.

Operațiunea aceasta este foarte avantajoasă.

Prin ea se urmărește, în primul loc, de a se introduce în datoria noastră publică—într'un mod lesnicios și fără nici un sacrificiu—tipul rentei perpetue, care, degrevând bugetul de plata amortimentului, permite acoperirea altor cheltuieli folositoare mai urgente.

Degrevarea anuală ce rezultă pentru buget din operațiunea propusă, este de aproximativ 3.000.000 lei.

Proiectul de lege prevede câteva dispozițiuni de detaliu asupra modului cum se va efectua operațiunea și dispune că noul tip de rentă, va beneficia de aceleași drepturi ca și titlurile existente de rentă amortizabile.

Ar putea fi discuțiune asupra chestiunilor următoare: dacă renta perpetuă este preferabilă rentei amortizabile și dacă este bine ca un Stat să aibă mai multe tipuri de rentă în datoria sa publică.

În ce privește prima chestiune, discuția este în cazul nostru fără interes practic.

În adevăr, dintre inconvenientele ce se atribue rentelor perpetue, singurul care merită a fi ținut în seamă e acela că împrumutul cu rentă perpetuă poate încuraja la risipă, fiindcă Statul nefiind obligat la o amortizare regulată a capitalului împrumutat, nu are destulă grijă de plata împrumutului, adică amortimentul regulat și obligator, ține pe Stat în frâu și îl împiedică de a aluneca pe povârnișul împrumutului continuu, iar suprimarea amortimentului (împrumutarea prin rentă perpetuă) înlesnește contractarea de noi datorii.

Dar chiar dacă ar fi exact aceasta în teorie, nu se poate aduce asemenea obiecțiuni în cazul de față—și de aceea am zis că discuția acestei chestiuni nu prezintă, în cazul nostru, interes practic—fiindcă nu se contractează un nou împrumut, ci numai se transformă din amortizabilă în perpetuă, o parte din datoria noastră existentă.

De altfel, după cum se știe, denumirea de rentă perpetuă nu trebuie înțeleasă ad-litteram, adică renta perpetuă nu însemnează că Statul nu va plăti niciodată capitalul, ci însem-

nează pur și simplu că Statul nu ia obligațiunea de a plăti capitalul la o anumită epocă și nu poate fi dar silit a-l plăti în anume termen, ci rămâne liber a-l plăti când îi convine mai bine.

Orice rentă perpetuă este convertibilă și rambursabilă la epocile ce convin Statului împrumutat.

În ce privește a doua chestiune—aceea de a ști dacă este bine ca un Stat să aibă mai multe tipuri de rentă—s'a susținut, în adevăr, că adoptarea simultanee a mai multor tipuri de rentă conduce la agiotaj asupra fondurilor publice și la deprecierea unora din aceste rente.

Dar s'a răspuns, cu drept cuvânt, că, din potrivă, diversitatea tipurilor de rentă dă satisfacție cererilor variate ale capitaliștilor și aduce prin chiar aceasta o dezvoltare a creditului public; iar pe de altă parte, de fapt, în principalele State s'a adoptat diversitatea de tipuri de rentă și rezultatul a fost foarte bun.

Credința noastră este că la noi introducerea rentei perpetuă, va aduce o urcare a rentei amortizabile a Statului, urcare de care vor profita în genere toate fondurile publice.

Operațiunea ce ni se propune deci, prin alăturatul proiect de lege, prezintă numai avantaje și nici un inconvenient.

De aceea Comitetul Delegaților, a admis proiectul așa cum a fost propus și vă roagă, prin subsemnatul raportor, să-i dați cuvenita aprobare“.

Proiectul astfel cum a fost votat de Camera Deputaților, a trecut și la Senat, iar legea s'a promulgat prin Decretul Regal No. 1440 din 8 Martie 1912.¹⁾

Diverse rente și subvenții

Pe lângă sumele de mai sus bugetul datoriei publice mai suportă și plata sumei de Lei 157.797,05 drept subvenții și rente acordate în împrejurările următoare :

1) Răposatul T. Gadela, în anul 1843, a lăsat la Mitropolia din Iași, un fond în sumă de Lei vechi 40.000, pentru a se servi anual o rentă de câte 500 lei vechi spitalelor :

---

1) Desbaterile Corpurilor Legiuitoare ședința dela 23 Februarie (Camera) și 5 Martie 1912 (Senatul).

Chişinău (Basarabia Rusească), Niejina (Rusia) și Mănăstirei Sf. Spiridon din Iași.

În anul 1861, depozitul de Lei v. 40.000 fiind luat de Stat în satisfacerea trebuințelor sale, renta s'a înscris în bugetul Ministerului finanțelor cu începere din anul 1866, achitându-se și pe trecut sumele convenite ziselor spitale. Aceste rente figurează azi în bugetul datoriei publice fiecare cu câte Lei 185,20.

2) Epitropia Sf. Spiridon din Iași, pe lângă suma de mai sus, mai primește următoarele subvenții și rente:

Lei 7.777,75 un drept de supraveghere consacrat Sft. Spiridon după Regulamentul Organic al Moldovei, conform art. 74 § 20 și care s'a înscris pentru prima oară în bugetul Moldovei pe anul 1831 pe suma de Lei vechi 21.000.¹⁾

Lei 18.518,90 Subvenție pentru întreținerea Ospiciului de infirmi dela Galata, care s'a înscris pentru prima oară în bugetul Ministerului finanțelor pe anul 1864, plătindu-se cu începere din anul 1860 câte 50.000 lei vechi pe fiecare an.

Lei 4.444,45 rentă perpetuă pentru sclavii emancipați de acea mănăstire; ea a fost înscrisă pentru prima oară în bugetul pe anul 1878 (Lei vechi 12.000).

Lei 30.741,10.

3) Epitropiei bisericeii Stejarul din București, i se servește anual suma de Lei 370,35 (Lei vechi 1.000), pentru porțiunile de locuri ce i-au fost cumpărate de Stat în anii 1857 și 1860 pentru folosința actualului palat regal, conform aprobării Consiliului de Miniștri din 20 Octomvrie 1861, aprobat de Domnitor prin rezoluția pusă pe raportul Ministerului de finanțe No. 1613/61.²⁾

4) Institutului Elisabeta, i se servește suma de Lei 370, drept procente de 10⁰/₀ pe an la capitalul de Lei vechi 10.000,

---

1) Analele parlamentare ale României Tom. II pag. 96.

2) Bugetul pe anul 1863.

lăsat de Clucerul D. Urian, pentru a servi la întreținerea acestui institut. Această sumă s'a înscris pentru prima oară în bugetul pe 1869, cu începere din anul 1867.

5) In baza transacțiunei intervenită între Ministerul de Domenii și moștenitorii defunctei Eliza Opran, s'a acordat o rentă viageră legatarilor usufructuari și moștenitorilor de sânge ai sus numitei în sumă totală de Lei 125.¹⁾

Nota. Intre aceste subvenții a mai figurat până la anul 1875 și aceia a Prințesei Radu Moruzi, încă din timpul Regulamentului Organic cu suma de lei vechi 9.000 (3.333,33) anual, pentru locul din mahalaua Păcurari (Iași), luat de guvern pentru trebuința bisericei catolice și pentru care s'a acordat Prințesei, dreptul prin hrisov domnesc, de a primi câte 50.000 oca sare pe fiecare an și in urmă guvernul a chibzuit a i se plăti în bani prețul sărei.

1) Monitorul Oficial No. 9 din 11 Aprilie 1909.

Imprumuturile contractate dela

IMPRUMUTURILE CONTRACTATE	Anul contractării	Capitalul împrumutat	Capitalul realizat	C U R S U L		
				brut convențional	net convențional	pe care împr. s'a făcut venit la Tezaur
Imprumutul Stern	1864	22.889.437 03	17.797.921 63	88	—	77,75 ¹ / ₂
Podurile de fier	1864	12.027.285	12.027.285	—	—	—
Calea ferată Bucur.-Giurgiu . .	1864	13.755.000	13.755.000	—	—	—
Imprumutul Oppenheim	1866	31.610.500	18.500.000	—	—	58,53
Imprum. național de 30 mil.	1866	4.711.444	3.769.155	80	80	80
Imprum. c. f. r. Suceava-Iași . .	1868	51.535.640	51.535.640	—	—	—
Imprum. Vârciorova - Bucu- rești-Roman	1868	248.130.000	248.130.000	—	—	—
Imprumutul Domenial	1871	78.000.000	58.500.000	75	75	75
Calea ferată Iași-Ungheii	1872	3.770.215 41	3.770.215 41	—	—	—
Imprum. la Casa de Depuneri	1872	10.001.000	10.001.000	—	—	—
Renta 5% perpetuă	1875	44.600.000	28.990.000	65	65	65
Bilete ipotecare	1877	26.260.000	26.260.000	—	—	—
Obligații 6% convers. rurală	1880	31.600.000	26.548.802 50	—	—	84,015
" 6% cai ferate	1880	237.500.000	237.500.000	—	—	—
" 6% ale Societ. ac- ționarilor c. f. r.	1880	47.532.000	47.532.000	—	—	—
Imprum. conv. la Casa de De- puneri	1880	9.985.320 83	9.985.320 83	—	—	—
Obligații 5% cai ferate	1881	47.948.000	44.102.125	—	—	91,98
Renta 5% amortibilă	1881/88	436.525.000	395.809.812 47	90/95 ¹ / ₄	90/94 ¹ / ₄	90,68
" 4% pentru plata bilete- lor ipotecare	1889	32.500.000	25.898.347 68	80	80	79,68
Renta 4% externă	1889	50.000.000	41.095.039 42	84	83	82,19
Imprum. la Casa de Depuneri p-tru unificarea datoriiilor: Teatru, porumb, monopol chibrit., șosele, deficit 85/86	1875/88	13.303.526 62	13.303.526 62	—	—	—
Renta 4% p. convers. oblig. 6% c. f. r.	1890	274.375.000	231.160.937 50	85 ¹ / ₄	84,25	84,25
Renta 4% din 1891	1891	45.000.000	37.600.082 62	84,37 ¹ / ₂	83,37 ¹ / ₂	83,55
" 5% „ 1892	1892	75.000.000	70.268.387 94	95	94	93,69
" 5% „ 1893	1893	50.000.000	46.785.586 04	94 ¹ / ₄	93 ¹ / ₄	93,57
" 5% „ 1894 internă	1894	6.500.000	6.500.000	100	100	100
" 4% „ 1891 externă	1894	120.000.000	98.052.234 08	82/81 ¹ / ₄	81/81 ¹ / ₄	81,71
" 4% „ 1896 „	1896	90.000.000	75.405.904 40	85	84	83,78
" 4% „ 1898 „	1898	75.000.000	67.377.183 15	91 ¹ / ₂	90 ¹ / ₂	89,84
" 4% „ 1898 „	1898	105.000.000	94.681.141 50	91 ¹ / ₂	90 ¹ / ₂	90,17
Bonuri de Tezaur 5% 1899	1899	175.000.000	155.793.760 80	91	89 ¹ / ₂	89,02
Renta 4% perpetuă Brașov	1900	962.500	962.500	100	100	100
" 5% din 1903	1903	185.000.000	177.065.640 08	95 ¹ / ₂	94	95,72
" 4% din 1905 { seria A	1905	39.280.000	33.599.576 37	88	87	85,53
" " " " " B	1905	60.720.000	60.720.000	—	—	100
" 4% „ 1905 convert.	1905	424.613.000	424.613.000	—	—	—
" 4% „ 1908	1908	70.000.000	60.861.402 26	88	87	86,94
" 4% „ 1910 externă	1910	128.000.000	109.353.086 42	88	86 ¹ / ₂	85,43
" 4% „ 1910 internă	1910	44.199.000	40.000.095	90 ¹ / ₂	90 ¹ / ₂	90,50
Imprum. 4 ¹ / ₂ % la Casa de De- puneri pentru construcție de c. f. județene	1906/908	39.490.000	39.490.000	—	—	100
		3.462.323.868 89	3.165.101.709 72			

In acest tablou nu s'a trecut obligațiunile emise pentru despăgubire de ciacă și tibilă pentru cumpărare de păduri Lei 13.000.000 și renta perpetuă 5% pentru cons-
legiilor respective.

anul 1864 până la 31 Martie 1912

Sume amortizate	Sume convertite	Totalul sumelor amortizate și convertite	Capital rămas de amortizat la 31 Martie 1912	Data stingerei și a conversiunii împrumuturilor
22.889.437 03	—	22.889.437 03	—	Stins în 1887 Martie
12.027.285	—	12.027.285	—	" " 1880 Februarie
13.755.000	—	13.755.000	—	" " 1876 "
31.610.500	—	31.610.500	—	" " 1890 Ianuarie
4.711.444	—	4.711.444	—	" " 1869 Octombrie
1.421.724 90	—	1.421.724 90	50.113.915 10	1960 "
4.838.250	243.291.750	248.130.000	—	Convert. în 1880 în oblig. 6%
21.978.000	56.022.000	78.000.000	—	Convert. în 1881 în rentă 5% amort.
3.770.215 41	—	3.770.215 41	—	Stins în 1886 Iunie
15.679 17	9.985.320 83	10.001.000	—	convert. în 1880 (redus dobânda)
14.375.000	30.225.000	44.600.000	—	" " 1898 în rentă 4%
511.215	25.748.785	26.260.000	—	" " 1889 " "
4.806.700	26.793.300	31.600.000	—	" " 1898 " "
6.540.000	230.960.000	237.500.000	—	" " 1890 " "
3.429.875	44.102.125	47.532.000	—	" " 1881 , oblig. 5%
9.985.320 83	—	9.985.320 83	—	Stins în 1912 Martie
47.948.000	—	47.948.000	—	Stins în 1899 Decembrie
85.573.000	37.470.000	436.525.000	—	{ Convert. în 1898 în rentă 4%
	313.482.000			{ Convert. în 1905 în rentă 4%
10.252.800	—	10.252.800	22.247.200	1933 Ianuarie
15.256.000	—	15.256.000	34.744.000	1933 Iulie
13.303.526 62	—	13.303.526 62	—	Stins 1899
116.889.000	—	116.889.000	157.486.000	1924 Ianuarie
12.388.000	—	12.388.000	32.612.000	1935 Ianuarie
8.674.000	66.326.000	75.000.000	—	Convert. în rentă 4%
5.195.000	44.805.000	50.000.000	—	idem idem
1.147.500	—	1.147.500	5.352.500	1938 Aprilie
24.463.500	—	24.463.500	95.536.500	1939 Ianuarie
15.496.000	—	15.496.000	74.504.000	1940 Noembrie
12.413.000	—	12.413.000	167.587.000	1958 Noembrie
—	175.000.000	175.000.000	—	Convert. în rentă 5% în 1903
15.541.000	—	15.541.000	962.500	Perpetuă
—	—	—	169.459.000	1943 Iunie
6.280.000	—	6.280.000	93.720.000	1946 Aprilie
26.665.000	—	26.665.000	397.948.000	1946 Aprilie
2.934.500	—	2.934.500	67.065.500	1940 Octombrie
2.072.500	—	2.072.500	125.927.500	1950 Martie
472.000	—	472.000	43.727.000	1950 Martie
1.772.289 85	—	1.772.289 85	37.717.710 15	1946-1949 Iunie
581.402.262 81	1.304.211.280 83	1.885.613.543 64	1.576.710.325 25	

dijmă, întrucât ele nu constituiau o datorie a Statului; de asemenea rentă 4% amortizată de către comuna Leu 18.000.000 ambele fiind în curs de emisiune, conform

Din tabloul de mai sus rezultă că împrumuturile contractate dela 1864 până azi, reprezintă un capital nominal de
Lei 3.462.323.868,89

În acelaș interval de timp s'au convertit împrumuturi pentru un capital nominal de . . . . . Lei 1.304.211.280,83

Capital nominal rămas de amortizat Lei 2.158.112.588,06

Capital amortizat până la 31 Martie 1912 Lei 581.402.262,81

Datoric rămasă să se amortizeze la 1 Aprilie 1912 . . . . . Lei 1.576.710.325,25

Din împrumuturile contractate în valoare nominală totală de . . . . . Lei 3.462.323.868,89

s'a realizat efectiv pentru tezaur suma de . . . . . Lei 3.165.101.709,72

Diferența de curs între valoarea nominală și efectivul realizat . . . . . Lei 297.222.159,17

diferență care nu trebuie raportată de altfel decât numai asupra împrumuturilor cari au fost contractate pe valoare nominală.

Din acest punct de vedere toate împrumuturile le putem împărți în două mari categorii și anume: în împrumuturi contractate pe valoare efectivă și în împrumuturi contractate pe valoare nominală.

Împrumuturi contractate pe valoare efectivă:

I M P R U M U T U L	Suma făcută venit la tezaur
Podurile de fer	12.027.285 —
Calea ferată București-Giurgiu	13.755.000 —
» » Lemberg-Cernăuți-Iași-Suceava-Botoșani	51.535.640 —
» » Roman-București-Vârciorova	248.130.000 —
» » Iași-Ungheni	3.770.215 41
Împrumutul contractat la Casa de Depuneri în 1872	10.001.000 —
Biletele ipotecare	26.260.000 —
Obligațiuni 6% Căi ferate	237.500.000 —
» 6% ale Societăților acționarilor C. F. R. (Schulderschreibungen)	47.532.000 —
Împrumutul convertit la Casa de Depuneri (1872)	9.985.320 83
Împrumuturile unificate la Casa de Depuneri	13.303.526 62
Renta 5% 1894 internă	6.500.000 —
Renta 4% perpetuă pentru școlile din Brașov	962.500 —
» 4% 1905 convertită	424.613.000 —
» » » Seria B	60.720.000 —
Împrumuturile 4½% la Casa de Depuneri pentru construire de Căi ferate județene luate asupra Statului în anul 1910	39.490.000 —
Total . . .	1.206.085.487 86

Împrumuturi contractate pe valoare nominală :

I M P R U M U T U L	Valoarea n o m i n a l ă		Suma r e a l i z a t ă	
Împrumutul Stern	22 889 437	03	17.797.921	63
„ Oppenheim	31.610.500	—	18.500.000	—
„ Național de 30 milioane	4 711 444	—	3.769.155	—
„ Domenial	78.000 000	—	58 500.000	—
Rentă 5% ₀ perpetuă	44 600.000	—	28 990.000	—
Obligații 6% ₀ conversiunea rurală	31.600 000	—	26 548 802	50
„ 5% ₀ căi ferate	47.948.000	—	44 102.125	—
Renta 5% ₀ amortibilă 1881/88	436.525.000	—	395.809.812	47
„ 4% ₀ „ 1889 internă	32.500.000	—	25 898.347	68
„ „ „ 1889 externă	50 000.000	—	41.095.039	42
„ „ „ 1890 „	274.375 000	—	231.160.937	50
„ „ „ 1891 „	45.000.000	—	37.600.082	62
„ 5% ₀ „ 1892 „	75.000.000	—	70.268.387	94
„ „ „ 1893 „	50.000.000	—	46.785.586	04
„ 4% ₀ „ 1894 „	120.000.000	—	98 052 234	08
„ „ „ 1896 „	90 000.000	—	75.405.904	40
„ „ „ 1898 „	180 000.000	—	162.058.324	65
Bonuri de tezaur 5% ₀ 1899	175.000.000	—	155.793.760	80
Renta 5% ₀ amortibilă 1905 „	185.000.000	—	177.065.640	08
„ 4% ₀ „ 1905 „ Seria A	39.280 000	—	33.599.576	37
„ „ „ 1908 „	70.000.000	—	60.861.402	26
„ „ „ 1910 „	128 000.000	—	109 353.086	42
„ „ „ 1910 internă	44.199.000	—	40.000 095	—
Total	2 256 238.381	03	1.959.016.221	86

Capital nominal emis și făcut venit inte-

gral la tezaur	1.206 085.487,86	1.206.085.487,86
Capital nominal emis	2.256.238.381,03	—
„ efectiv realizat	—	1.959.016.221,86
	<u>3.462 323.868,89</u>	<u>3.165.101.709,72</u>

nominal

efectiv

de unde rezultă că împrumuturile emise revin la un curs de 86,82%.

Din totalul împrumuturilor contractate o parte s'a stins prin amortizări normale, o altă parte prin convertire în noi împrumuturi cari impuneau Statului sarcini mai ușoare, iar o altă parte se află în ființă, constituind datoria publică actuală, astfel :

Imprumuturi stinse prin amortizare :

DENUMIREA IMPRUMUTURILOR	Valoarea nominală	
Imprumulul Stern.	22.889.437	03
Podurile de fer	12.027.285	—
Calea ferată București-Giurgiu	13.755.000	—
Imprumulul Oppenheim	31.610.500	—
„ Național de 30 milioane	4.711.444	—
Calea ferată Iași-Ungheni.	3.770.215	41
Obligațiuni 5% C. F. R.	47.948.000	—
Imprumuturile unificate la Casa de Depuneri.	13.303.526	62
Imprumulul la Casa de Depuneri 1872	9.985.320	83
Total	160.000.728	89

Imprumuturi stinse prin conversiune :

DENUMIREA IMPRUMUTURILOR	Valoarea nominală	
Capitalul de construcție al C. F. Roman-București-Vârciorova	248.130.000	----
Imprumulul domeniial	78.000.000	—
„ la Casa de Depuneri (1872).	10.001.000	----
Renta 5 % perpetuă.	44.600.000	—
Biletele ipotecare	26.260.000	----
Obligații 6% conversiunea ruralelor	31.600.000	—
„ 6% căi ferate	237.500.000	—
„ 6% ale Societății acționarilor C. F. R. (Schuldverschreibungen)	47.532.000	—
Renta 5% amortibilă 1881/88	436.525.000	—
„ „ 1892	75.000.000	----
„ „ 1893	50.000.000	----
Bonuri de tezaur 5% 1899	175.000.000	—
Total	1.460.148.000	—

Imprumuturi în ființă :

DENUMIREA IMPRUMUTURILOR	Valoarea n o m i n a l ă
Capitalul de construcție al C. F. R. Suceava-Iași-Român .	51.535.640 —
Renta 4 ⁰ / ₀ amortibilă din 1889 internă	32.500.000 —
„ „ „ „ 1889 externă	50.000.000 —
„ „ „ „ 1830 „	274 375 000 —
„ „ „ „ 1891 „	45.000.000 —
„ „ „ „ 1894 „	120 000.000 —
„ 5 ⁰ / ₀ „ „ 1894 internă	6.500.000 —
„ 4 ⁰ / ₀ „ „ 1896 externă	90.000.000 —
„ „ „ „ 1898 „	180.000 090 —
„ „ perpetuă „ 1900 „	962.500 —
„ 5 ⁰ / ₀ amortibilă „ 1903 „	185.000.000 —
„ 4 ⁰ / ₀ „ „ 1905 convertită externă	424.613 000 —
„ „ „ „ 1905 Seria A. B. externă.	100.000.000 —
„ „ „ „ 1908 externă	70 000.000 —
„ „ „ „ 1910 „	128.000.000 —
„ „ „ „ 1910 internă	44.199 000 —
Obligațiuni județene și comunale 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ pr. cnctruc. de .	
C. f. județene luate asupra Statului	39 490.000 —
	<u>1.842.175 140</u> —

Insumând cele trei totaluri avem :

Imprumuturi stinse prin amortizare Lei	160.000.728,89
„ „ „ convertire. „	1.400.148.000,—
„ „ în ființă.	1.842.175 140,—
Total	Lei 3.462.323.868,89

Din punctul de vedere al scopului care a determinat contractarea împrumuturilor, le putem clasifica astfel :

1) Imprumuturi fără destinație anumită, însă cari au servit la acoperiri de deficite bugetare, pentru cari dela început nu se stabilise că vor fi acoperite din resurse speciale :

Imprumutul Stern.	22.889.437,03	
„ Oppenheim.	31.610.500,—	
„ Național de 30 milioane	4 711.444,—	
„ Domenial	78.000 000,—	
Rentă perpetuă 5 ⁰ / ₀	44.600.000,—	181.811.381,03

2) Imprumut cu o destinațiune anumită căruia însă i s'a dat altă întrebuințare, întrucât a servit la acoperire de cheltueli, pentru cari dela început nu se hotărîse că se vor acoperi din resurse speciale :

Biletele ipotecare	26 260.000.—
------------------------------	--------------

3) Imprumuturi cu destinațiune anumită prevăzută prin însăși legea care amortiză contractarea lor :

De reportat . . . . . Lei 208.071.381,03

Report. . . Lei	—	208.071.381,03
Podurile de fer	12.027.285,—	
Calea ferată București-Giurgiu	13.755.000,—	
„ „ Suceava-Iași-Roman.	51.535.640,—	
„ „ Roman-București-Vârciorova	248.130.000,—	
„ „ Iași-Ungheni	3.770.215,41	
Imprumutul la Casa de Depuneri (1872)	10.001.000,—	
Obligațiuni 6% (conversiunea ruralelor)	31.600.000,—	
Imprumuturile unificate la Casa de Depuneri (1889)	13.303.526,62	
Renta 5% din 1894 interne (pentru cumpărarea de păduri de comuna Iași)	6.500.000,—	
Renta 4% perpetuă (Brașov)	<u>962.500,—</u>	391.585.167,03
4) Imprumuturi destinate la convertirea u- nora din împrumuturile anterioare :		
Obligațiuni 6% căi ferate	237.500.000,—	
„ 6% (Schulverschreibungen)	47.532.000,—	
„ 5% căi ferate	47.948.000,—	
Imprumutul la Casa de Depuneri (1880)	9.935.320,83	
Renta 4% amortibilă din 1890	274375.000,—	
„ 4% „ „ 1898 împrumutul de Lei 180.000.000	105 000.000,—	
Renta 5% amortibilă din 1903	185.000.000,—	
„ 4% „ „ 1905	424.613.000,—	
„ 4% „ „ 1905 Seria B împru- mutul de Lei 100.000.000	<u>60.720.000,—</u>	1.392.673.320,83
5) Imprumuturi fără destinație anumită însă pentru: acoperirea cheltuelilor necesitate de efec- tuarea lucrărilor extraordinare și cari trebuiau acoperite din resurse speciale :		
Imprumutul 5% amortibil din 1881/88	436.525.000,—	
„ 4% „ „ 1889 intern	32.500.000,—	
„ „ „ „ 1889 extern	50.000.000,—	
„ „ „ „ 1891 „	45.000.000,—	
„ 5% „ „ 1892 „	75.000.000,—	
„ 5% „ „ 1893 „	50.000.000,—	
„ 4% „ „ 1894 „	120.000.000,—	
„ „ „ „ 1896 „	90.000.000,—	
„ „ „ „ 1898 „ (îm- prumutul 180.000.000)	75.000.000,—	
Bonari de tezaur 5% din 1889	175.000.000,—	
Imprumutul 4% amortibil din 1905 extern (îm- prumutul 100.000.000) Seria A	39.280.000,—	
Imprumutul 4% amortibil din 1908 extern	70.000.000,—	
„ „ „ „ 1910 „	128.000.000,—	
„ „ „ „ 1910 intern	44.199.000,—	
Obligațiunile județene și comunale la Casa de Depuneri luate asupra Statului.	<u>39.490.000,—</u>	1.469.994.000,—
Totalul Imprumuturilor.		3.462.323.868,89

Am văzut că sumele amortizate din împrumuturile contractate, reprezintă un capital nominal de Lei 581.402.262,81 și anume:

Împrumuturi amortizate în întregime din cele contractate	Lei 160.000.728,89
Sume amortizate din împrumuturi cari apoi s'au convertit	Lei 155.936.719,17
Sume amortizate din împrumuturile în ființă	Lei 265.464.814,75
Total	Lei 581.402.262,81

pe lângă care Statul a mai plătit drept interese dela anul 1864 până la 31 Martie 1912 suma de Lei 2.053.193.465,26, rămânând a mai plăti capital și interese cu începere dela 1 Aprilie 1912 până la stingerea tuturor împrumuturilor în ființă suma de Lei 2.960.193.007,94 astfel cum rezultă din tablourile de mai jos:1)

Sumele amortizate și cele rămase de amortizat din împrumuturile în ființă la 31 Martie 1912

Denumirea împrumuturilor	Sume amortizate	Sume de amortizat	Totalul capitalului nominal	Data stingerii
Calea ferată Suceava-la i-Roman	1.421.721 90	50.113.915 10	51.535.640 —	1960
Renta 4% 1889 internă	10.252 800 —	22.247.200 —	32.500.000 —	1933
„ „ 1889 externă	15.256.000 —	34.744.000 —	50.000.000 —	1933
„ „ 1890 „	116.889.000 —	157.486.000 —	274.375.000 —	1924
„ „ 1891 „	12.388 000 —	32.612.000 —	45 000.000 —	1935
Renta 5% 1894 internă	1.147.500 —	5.352 500 —	6.500.000 —	1938
Renta 4% 1894 externă	24.463 500 —	95 536.500 —	120 000.000 —	1939
„ „ 1896 „	15.496.000 —	74.504.000 —	90.000.000 —	1940
„ „ 1898 „	12.413.000 —	167.587.000 —	180.000.000 —	1958
„ „ 1900 „	—	962.500 —	962.500 —	perpet.
Renta 5% 1903 „	15.541.000 —	169.459.000 —	185.000.000 —	1943
Renta 4% 1905 conv.	26.665.000 —	397.948 000 —	424.613.000 —	1946
„ „ 1905 A. B.	6.280.000 —	93.720.000 —	100.000.000 —	1946
„ „ 1908.	2.934.500 —	67.065 500 —	70.000.000 —	1940
„ „ 1910 externă	2 072.500 —	125.927.500 —	128.000.000 —	1950
„ „ 1910 internă	472.000 —	43.727.000 —	44.199 000 —	1950
Căile ferate județene luate asupra Statului	1.772 289 85	37.717.710 15	39.490.000 —	1946/49
	265.464.814 75	1.576.710.325 25	1.842.175.140 —	

1) Se exceptează renta școalelor din Brașov pentru care se va plăti în perpetuu un procent de 4% la capitalul de Lei 962.500 sau anual Lei 38.500.

Interesele plătite și cele ce se vor mai plăti la împrumuturile contractate de Stat de la anul 1864 până la data stingerei lor.

IMPRUMUTURILE	Capitalul nominal	Interesele plătite	Interesele de plată	Tempul de plată
Imprumutul Stern	22.889.437 ⁰³	23.664.149 ⁰⁵	--	1864 - 1887
Podurile de fer	12.027.285	11.209.081 ³²	--	1864 - 1880
Calea ferată București-Giurgiu .	13.755.000	7.245.000	--	1864 - 1876
Imprumutul Oppenheim	31.610.500	38.491.880	--	1866 - 1889
" Național de 30 mil.	4.711.444	--	--	1866 - 1869
Calea ferată Suceava-Iași-Roman Roman-București	51.535.640	157.050.386 ¹⁶	139.279.604 ⁰⁴	1871 - 1960
Vărciorova	248.130.000	204.707.250	--	1869 - 1880
Imprumutul domeniial	78.000.000	50.022.080	--	1871 - 1881
Calea ferată Iași-Ungheni	3.770.215 ⁴¹	2.563.746 ⁴⁹	--	1872 - 1886
Imprumul la Casa de Depuneri 1872	10.001.000	5.508.000	--	1872 - 1881
Renta 5% perpetuă	44.600.000	51.190.000	--	1875 - 1898
Biletele ipotecare	26.260.000	--	--	--
Obligațiunile 6% rurale	31.600.000	32.056.002	--	1880 - 1898
" 6% C. F. R.	237.500.000	154.921.950	--	1880 - 1890
" 6% Schuldver- schreibungen	47.532.000	5.624.925	--	1880 - 1881
Imprumutul convertit la Casa de Depuneri	9.985.320 ⁸³	6.491.786 ⁷⁴	--	1881 - 1912
Obligațiile 5% C. F. R.	47.948.000	25.018.250	--	1882 - 1899
Renta 0% amortibilă	436.525.000	417.330.725	--	1881 - 1905
Renta 4% amortibilă 1889 int. .	32.500.000	25.992.256	10.846.146	1889 - 1933
Renta 4% amortibilă 1889 ext. .	50.000.000	39.293.270	17.381.160	1889 - 1933
Imprumuturile unificate la Casa de Depuneri	13.303.526 ⁶²	2.320.995 ⁴⁰	--	1889 - 1899
Renta 4% amortibilă din 1890 .	274.375.000	197.982.140	42.349.510	1890 - 1924
Renta 4% amortibilă din 1891 .	45.000.000	33.433.550	17.073.110	1891 - 1935
Renta 5% amortibilă din 1892 .	75.000.000	47.167.525	--	1893 - 1905
Renta 5% amortibilă din 1893 .	50.000.000	29.212.337 ⁵⁰	--	1894 - 1905
Renta 5% amortibilă din 1894 internă	6.500.000	5.271.475	4.363.062 ⁵⁰	1894 - 1938
Renta 4% amortibilă din 1894 externă	129.000.000	74.452.720	61.565.910	1894 - 1939
Renta 4% amortibilă din 1896 .	90.000.000	51.763.260	52.050.170	1896 - 1940
Renta 4% amortibilă din 1898 .	180.000.000	94.572.090	205.466.960	1898 - 1950
Bonurile de tezaur 5% 1899 . . .	175.000.000	26.250.000	--	1900 - 1903
Renta școlilor din Brașov 4% perpetuă	962.500	577.500	--	perpetuă
Renta 5% amortibilă din 1903 .	185.000.000	80.371.400	168.837.375	1903 - 1943
Renta 4% amortibilă din 1905 conv.	424.613.000	99.346.160	339.219.069	1905 - 1946
Renta 4% amortibilă din 1905 A. B.	100.000.000	23.396.880	79.889.100	1905 - 1946
Renta 4% amortibilă din 1908 .	70.000.000	8.284.950	46.853.830	1908 - 1940
Renta 4% amortibilă din 1910 .	128.000.000	10.199.100	120.106.100	1910 - 1950
Renta 4% amortibilă din 1910 internă	44.199.000	2.647.270	42.349.290	1910 - 1950
Imprumut. 4 1/2% p. cai ferate ju- detene luate asupra Statului	39.490.000	7.763.374 ⁶⁰	35.352.295 ¹⁵	1906/8 - 1946/49
	3.462.323.868 ⁸⁹	2.053.193.465 ²⁶	1.383.482.682 ⁶⁹	

**Sumele de amortizat și interesele
de plată de la 1 Aprilie 1912 până la data stingerei împrumuturilor în ființă.**

DENUMIREA IMPRUMUTURILOR	VALOAREA TITLURILOR în circulație la 31 Martie 1912						TOTAL	SUME de amortizat	INTERESE de PLATĂ	TOTAL Capital și inte- rese de plată	Data % stingerei
	100	500	1000	2500	5000	20000					
Renta 4 0/0 1889 internă	3.412	—	10.951	—	2.191	—	16.554	22.247.200	10.846.146	33.093.346	1933
" 4 0/0 1889 externă	—	6.950	13.894	—	3.475	—	24.319	34.744.000	17.381.160	52.125.160	1933
" 4 0/0 1890	—	47.244	47.244	18.898	7.875	—	121.261	157.486.000	42.349.510	199.835.510	1924
" 4 0/0 1891	—	9.780	9.777	3.914	1.632	—	25.103	32.612.000	17.573.110	50.185.110	1935
" 4 0/0 1894 externă	—	28.659	28.657	11.464	4.777	—	73.557	95.536.500	61.565.910	157.102.410	1939
" 5 0/0 1894 internă	—	5.345	—	—	536	—	5.881	5.352.500	4.363.062	9.715.562	1938
" 4 0/0 1896	—	22.350	22.354	8.940	3.725	—	57.369	74.504.000	52.050.170	126.554.170	1940
" 4 0/0 1898	—	75.414	50.275	20.110	5.866	—	151.665	167.587.000	205.466.960	373.053.960	1958
" 4 0/0 1900	—	—	—	—	—	—	—	962.500	—	962.500	perpet.
" 5 0/0 1803	—	76.042	51.318	20.144	5.952	—	153.456	169.459.000	168.837.375	338.296.375	1943
" 4 0/0 1905 conv.	—	286.596	—	—	48.034	724	335.354	397.948.000	39.219.060	737.167.060	1946
" 4 0/0 1905 A. B.	—	51.540	23.430	11.246	3.281	—	89.497	93.720.000	79.889.100	173.609.100	1946
" 4 0/0 1908	—	36.886	16.765	8.047	2.348	—	64.046	67.065.500	46.853.830	113.919.330	1940
" 4 0/0 1910 externă	—	74.197	32.151	14.247	4.353	—	124.948	125.927.500	120.106.100	246.033.600	1950
" 4 0/0 1910 internă	—	18.263	11.924	5.174	1.995	—	37.356	43.727.000	42.349.290	86.076.290	1950
Imprumuturile județene pentru Căi ferate luate de Stat	3.412	739.266	318.740	122.184	96.040	724	1.280.366	1.488.878.700	1.208.850.783	2.697.729.483	50
Călea ferată Suceava-Iași-Boto- șani	—	—	—	—	—	—	—	37.717.710	35.352.295	73.070.005	30
	—	—	—	—	—	—	—	50.113.915	139.279.604	189.393.519	14
	—	—	—	—	—	—	—	1.576.710.325	1.383.482.682	2.960.193.007	94

1) S'a emis un singur titlu de rentă la care se află anexate 100 cupoane fiecare a Lei 38.500, peste o sută ani când se va epuiza această serie de cupoane se va emite o alta și așa mai departe.

2) S'au emis 20.448 obligațiuni de Credit județean și comunal 4 1/2 0/0 în valori de 100, 500, 1000 și 2500 pentru o valoare nominală de Lei 39.490.000.

3) Pentru capitalul de construcție al liniei ferate Suceava-Iași-Botoșani nu s'a emis obligațiuni.

Am văzut că totalul sumelor realizate efectiv din împrumuturile contractate dela anul 1864 până la 31 Martie 1912 se urca la suma de . Lei 3.165.101.709,72
 Se adaugă numerariul desființatei Case de răscumpărare a
 rentei 5% perpetuă din 1875 . . . . . „ 1.159.863,03
 Total Lei 3.166.261.572,75

Din care deducem :

1) Sumele realizate din împrumuturi și cari au servit la acoperirea de deficite :

Din împrumutul Stern . Lei	14.197.921,63	
Împrumutul Oppenheim „	18.500.000,—	
Impr. național de 30 mil. „	3.769.155,—	
Împrumutul domonial . „	58.500.000,—	
Renta perpetuă 5% 1875 „	28.990.000,—	
Din val. bilet. ipotecare „	<u>1.811.000,10</u>	125.768.076,73

2) Sumele realizate din împrum. cari însă au servit la conversiunea altor împrumut. sau au fost stinse ele însăși prin convers. :

Obligațiunile 6% convers. rurală . . . . . Lei	26.548.802,50	
Obligațiunile 6% c. f. . „	237.500.000,—	
„ 6% Schuldverschreibungen . . . . . Lei	47.532.000,—	
Împrumutul conv. la Casa de Depuneri . . . . . Lei	9.985.320,83	
Obligațiunile 5% c. f. . „	44.102.125,—	
Renta 4% din 1890 . . „	231.160.937,50	
Din împrumutul cu rentă 4% din 1898 . . . . . Lei	94.681.141,50	
Bonuri de tezaur 5% 1899 „	155.793.760,80	
Renta 4% 1905 convertită „	<u>421.613.000,—</u>	1.271.917.088,13
		<u>1.397.685.164,86</u>

Suma netă rămasă pentru acoperirea cheltuelilor . Lei 1.768.576.407,89
 deducând suma întrebuințată pentru acoperirea cheltuelilor extra-ordinare în conformitate cu dispozițiunile legilor respective, adică . . . . . „ 1.607.879.139,31

Suma rămasă neîntrebuințată la 31 Martie 1912 „ 160.697.268,58
 și care va servi la acoperirea lucrărilor în curs de executare.

Dăm mai jos, în rezumat, natura cheltuelilor cari au fost acoperite prin emisiune de rentă și anume :

Datoria Publică

Pentru cheltueli de emisiune ale împrumutului din 1905. . . . . Lei	<u>78.153,85</u>
De reportat. . . Lei	78.153,85

Report. . . Lei	78.135,85	
Sumă bonificată consorțiului de bancheri conform convențiunei din 25 Aprilie 1905 încheiată cu Ministerul Finanțelor pentru plata în titluri pe valoarea nominală a primei cuvenită detentorilor vechilor titluri 5% convertite și comisionul sindicatului . . . . . Lei	60.720.000,—	
Pentru acoperirea deficitului constat în cursul exercițiului 1900--1901 conform legii sancționată cu decretul No. 817 din 27 Fevruarie 1902 . . . . . Lei	17.092.722,58	
Pentru acoperirea restului cheltuelilor conversiunei împrumutului de lei 175.000.000 cu bonuri de tezaur 5% din 1899 conform legii sancționată cu decretul No. 58 din 9 Iunie 1903 . . . . . Lei	<u>4.024.909,80</u>	Lei <u>81.915.786,23</u>

Ministerul de Războiu

Armament înainte de anii 1881/82 . . Lei	12.600.000,—	
Construcțiuni militare . . . . . „	42.511.739,08	
Fortificațiile Pucureșți și Focșani, Nămolosa Galați, material de război și echipament militar. . . . . Lei	200.104.019,74	
Transporturi militare . . . . . „	4.582.382,13	
Răscumpărarea pulberăriei dela Laculețe și a materialelor găsite în depozit. . Lei	2.234.101,57	
Pentru parte din cheltuelile de cumpărarea materialului de artilerie conform legilor sancționate cu decretele No. 1765/904 și 2384/905. . . . . Lei	<u>10.903.790,14</u>	Lei <u>272.936.032,66</u>

Ministerul de Finanțe

Conversiunea obligațiunilor domeniiale Lei	56.022.000,—	
Retragerea și plata biletelor ipotecare „	25.813.442,85	
Stingerea deficitelor constatate la închiderea exercițiului 1876 . . . . . Lei	31.077.726,—	
Achitarea sumelor datorite de ministere și provenind din exerciții deja închise Lei	1.386.921,16	
Suma avansată Cred. Funciar din Iași „	1.369.000,—	
Transformarea în aur a monetei de 5 lei argint. . . . . Lei	6.394.228,35	
Dotăția Caselor de Credit Agricol. . „	17.870.680,70	
Reconstruirea localului Ministerului, construcțiuni de vămi, instalațiuni de șantiere		
De reportat. . . Lei	<u>139.933.999,06</u>	Lei <u>354.851.818,89</u>

Report.	Lei 139.933.999,06	Lei 354.851.818,89
și cumpărare de vapoare Ss. al. n. flu- viale	Lei 6.073.111,91	
Capitalul Regiei Monopol. tutunurilor și sporirea lui, construire de depozite de fermentare și conservarea tutunului, cons- truirea palatului Regiei Monopol. Stat. și al Inaltei Curți de Conturi	Lei 21.243.117,66	
Cheltuielile conversiunii bonurilor de tezaur 5% din 1899	Lei <u>21.271.879,28</u>	Lei 188.522.107,91

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice

Construcțiuni de localuri de școli secundare, super'oare, normale, seminare, biserici și stabilimente eclesiastice precum și res- taurarea lor	Lei 53.155.716,10	
Dotațiunea Casei Școalelor pentru cons- trucțiunii de localuri de școale primare rurale	Lei 4.442.975,37	
Capitalul cuvenit Bisericii Sft. Nicolae din Brașov pentru gimnaziul și școala greco- orientală-română din acel oraș, întreținute de zisa biserică	Lei <u>962.500,—</u>	Lei 58.561.191.47

Ministerul de Interne

Construirea Palatului legislativ al Impri- meriei Stat. și Telegrafo-Postal precum și instalarea	Lei 8.862.809,50	
Construirii de penitenciare, oficii telegrafo- postale, ospicii p. nebuni și spitale	Lei 6.309.367,21	
Construirii de spitale rurale	„ 2.471.567,60	
Cumpărare de porumb pentru țărani	„ <u>2.000.000,—</u>	Lei 19.643.744.31

Ministerul Lucrărilor Publice

Construc. liniei ferate București-Giurgiu	Lei 13.755.000,—	
„ „ „ Suceava-Iași-Botoș.	„ 51.535.640,—	
„ „ „ București-Vârcior.	„ 248.130.000,—	
„ „ „ Roman-Iași-Ungh.	„ 3.770.215,41	
„ „ „ Mărășești-Buzău	„ 15.448.999,90	
„ „ „ Ploești-Predeal	„ 37.114.691,44	
Construcția și terminarea diferilelor căi ferate	Lei <u>284.977.585,75</u>	
De reportat. „	Lei 654.732.132,50	Lei <u>621.578.862,58</u>

Report.	Lei 654.732,132,50	Lei 621.578.862,58
Construcții de gări	„ 18.397.936,41	
Cumpărări de locomotive, vagoane și material rulant	Lei 53.852.571,82	
Construcția Intrepozitelor și docurilor „	17.156.852,—	
Construirea și repararea Podurilor peste Dunăre și Borcea, Olt, Siret, Argeș și altele, căilor de comunicație și școala de Poduri și Șosele	Lei 89.175.527,52	
Imbunătățirea și mărirea Portului Constanța	Lei 31.633.126,74	
Plata sumelor datorite Companiei Lemberg Cernăuți	Lei 627.269,34	
Crearea Serviciului Maritim	„ 10.000.000,—	
Restituirea capitalului împrumutat de Regie pentru crearea Serviciului fluvial . .	Lei 2.599.545,15	
Cumpărarea imobilelor de la Pașcani și pentru Ministerul Lucrărilor Publice	Lei 219.570,28	
Incurajarea fabricelor de zahăr	„ 500.000,—	
Stingerea diferendului Godillot	„ 800.000,—	
Construirii de căi ferate județene (Dâmbovița, Iași, Ialomița, Ilfov, Prahova și Vlașca) luate asupra Stat. în an. 1910	Lei <u>39.490.000,—</u>	Lei 919.184.531,76

Ministerul Justiției

Construcția și terminarea palatelor de Justiție din București și Craiova . . .	Lei <u>6.797.917,11</u>	„ 6.797.917,11
--	-------------------------	----------------

Ministerul de Domenii

Construirea, terminarea și restaurarea Palatelor Regale București, Cotroceni și Iași, stabilimente balneare și țesătorie . .	Lei 7.071.419,69	
Construcții necesare Ministerului, crearea de ferme model și ateliere Școalelor de Meserii București și Iași	Lei 8.326.441,49	
Construirea de târguri pentru vânzarea animalelor	Lei 1.743.270,89	
Plata moșiilor și pădurilor cumpărate dela Comuna Iași	Lei 6.500.000,—	
Captarea apelor minerale	„ <u>1.000.000,—</u>	Lei 24.641.132,07

Ministerul Afacerilor Streine

Cumpărarea terenurilor și clădirilor situate în Str. Vămei pentru instalarea Ministerului	Lei <u>252.500,—</u>	„ 252.500,—
De reportat.	—	<u>1.572.454.943,52</u>

de Industrie și Comerț

Report.	Lei	—	Lei 1.572.454.943,52
Construiri de clădiri	Lei	<u>92.384,17</u>	„ 92.384,17

Diverse

Construirea a 19 poduri de fer în 1864 . Lei	12 027.285,—		
Repararea Teatrului Național, cumpărare de porumb, repararea șoselelor și de- ficitul anului 1885/86 . . . . . Lei	13.303.526,62		
Cheltuieli efectuate cu ocazia concesiunii Societății acționarilor de drum de fer, avans și procente în 1872 . . . . . Lei	<u>10.001.000,—</u>	Lei	<u>35 331.811,62</u>
Totalul sumelor cheltuite pentru acoperirea cheltuielilor extraordinare		Lei	1.607.879.139,31

Datoria Publică la 1 Aprilie 1912 se prezintă astfel:

IMPRUMUTURI	Capitalul împrumutat		Capitalul amortizat până la 31 Martie 1912		Capitalul rămas de amortizat la 1 Aprilie 1912		Anuitatea pe anul 1912—1913 dela 1 Aprilie 1912 — 31 Martie 1913				Capitalul rămas de amortizat la 31 Martie 1913		DATA stingerei împrumuturilor
							Interese		Amortisment				
	L e i		L e i	B.	L e i	B.	L e i	B.	L e i	B.	L e i	B.	
Calea ferată Suceava-Iași-Roman din 1871.	51.535.640		1.421.724	90	50.113.915	10	3.752.890	76	112.283	10	50.001.632		1960
Renta 4% 1889 internă.	32.500.000		10.252.800		22.247.200		883.030		692.800		21.554.400		1933
Renta 4% 1889 externă.	50.000.000		15.256.000		34.744.000		1.379.410		1.045.000		33.699.000		1933
Renta 4% 1890 externă.	274.375.000		116.889.000		157.486.000		6.195.900		10.457.000		147.029.000		1924
Renta 4% 1891 externă.	45.000.000		12.388.000		32.612.000		1.295.710		886.500		31.725.500		1935
Renta 5% 1894 internă.	6.500.000		1.147.500		5.352.500		266.387	50	100.500		5.252.000		1938
Renta 4% 1894 externă.	120.000.000		24.463.500		95.536.500		3.801.490		2.017.000		93.519.500		1939
Renta 4% 1896 externă.	90.000.000		15.496.000		74.504.000		2.966.320		1.397.500		73.106.500		1940
Renta 4% 1898 externă.	180.000.000		12.413.000		167.587.000		6.691.140		1.246.000		166.341.000		1958
Renta 4% perpetuă pentru școlile din Brașov	962.500		—		962.500		38.500		—		962.500		perpetuă
Renta 5% 1903.	185.000.000		15.541.000		169.459.000		8.444.625		2.295.000		167.164.000		1943
Renta 4% 1905 A. B.	100.000.000		6.280.000		93.720.000		3.735.970		1.296.000		92.424.000		1946
Renta 4% 1905 conv.	424.613.000		26.665.000		397.948.000		15.863.430		5.504.000		392.444.000		1946
Renta 4% 1908	70.000.000		2.934.500		67.065.500		2.670.160		1.258.500		65.807.000		1940
Renta 4% 1910 externă.	128.000.000		2.072.500		125.927.500		5.022.720		1.452.000		124.475.500		1950
Renta 4% 1910 internă.	44.199.000		472.000		43.727.000		1.744.210		491.500		43.235.500		1950
Renta 4% 1910 p. păduri.	13.000.000		—		13.000.000		520.000		—		13.000.000		
Renta 5% perp. p. islaz. 1910	18.000.000		—		18.000.000		900.000		—		18.000.000		perpetuă
Impr. contractat de jud.: Ilfov. Prahova, Ialomița, Dâmbovița, Vlașca și Iași p. c. f. județene luate asup. Statului	39.490.000		1.772.289	85	37.717.710	15	1.791.069	40	445.151	20	37.272.558	95	1946/49
	1.873.175.140		265.464.814	75	1.607.710.325	25	67.962.962	66	30.696.734	30	1.577.013.590	95	

Concluzia

Am constatat că datoria noastră publică în faza ei primitivă, își are origina înaintea epocii domniilor regulamentare sub forma de mici împrumuturi dela particulari din țară. Prima încercare a unui împrumut dela bancherii din afară din țara noastră, cu toată neimportanța sumei, rămăsese ne-realizată.

Sub domniile regulamentare, împrumuturile visteriei dela particulari, prin liberare de zapise se succed aproape regulat în fiecare an, pentru a face față cheltuelilor până la împlinirea dărilor. Acoperirea deficitelor bugetare se făcea din veniturile anului următor și când ele nu erau suficiente, pentru a face față și cheltuelilor curente, ceea ce se întâmplă în fiecare an, atunci se contractau împrumuturi pe zapise cu termene scurte, ceea ce ar corespunde astăzi cu bonurile de tezaur.

Cu începere dela anul 1848, din cauza revoluțiunii și apoi ceva mai târziu din cauza ocupațiunilor armatelor streine, pe timpul războiului Crimeei, între anii 1853 și 1854, principatele fiind forțate a suportă cheltueli peste puterile lor, au fost nevoite a se împrumută cu sume mult mai mari ca în trecut, ceea ce făcea imposibilă achitarea lor în cursul unui an sau chiar a doi și trei ani, din care cauză Domnitorul Barbu Știrbey, am văzut că înființase dări speciale cari se încasau la un anumit fond, denumit al amortizării datoriei publice, fond consacrat numai în plata datoriilor contractate pentru oștirile de ocupație.

Denumirea nu corespunde tocmai realității, întrucât nu se emisese titluri de rentă sau obligațiuni a căror rambursare să se facă prin tragere la sorți la anumite termene stabilite dinainte, sau la datele pe cari le va crede mai favorabile debitorul, astfel cum se procedează astăzi cu toate emisiunile amortizabile sau perpetui.

Prima emisiune de Obligațiuni a avut loc în anul 1857, în Moldova, în baza legii din 11 Decembrie 1855 și în Muntenia în baza legii din 11 Februarie 1856, ambele făcute în interesul social al emancipării sclavilor, propriu zis n'a fost un împrumut contractat de principate, ci era o datorie morală,

care se impuneă sarcinei lor, pentru abolirea sclavagiului, act de o foarte mare importanță socială.

Cu instituirea acestor Obligațiuni găsim pentru prima oară luând ființă în țara noastră un contract bilateral sau sinagmatic, părțile obligându-se reciproc una către alta, ca acela care leagă astăzi pe Stat și creditorii săi. Statul împrumutat asigură plata intereselor sumelor împrumutate, rezervându-și facultatea de a rambursă, la momentul ce-l va alege dânsul, sau la termenele anume hotărîte, împrumutătorul renunțând la dreptul de a cere rambursarea capitalului servindu-i-se interesele perpetuu, sau convenind la rambursarea lui atunci când Statul va crede de cuviință sau la anumite termene prin targere la sorți.

Primul împrumut contractat în străinătate prin emisiunea de Obligațiuni a fost împrumutul Stern la anul 1864 pe piața Londrei, dela care dată putem afirma că avem deschisă o Carte mare a datoriei publice a Statului.

Toate împrumuturile cari s'au contractat dela anul 1864 până la anul 1881, au fost sub formă de obligațiuni foarte oneroase pentru Stat, atât din cauza interesului cât și a cursului de emisiune; chiar împrumutul domonial care s'a subscris în țară pe lângă că oferea o dobândă de 8⁰/₀, cursul pe care s'a deschis subscrierea a fost de 75 suta, iar o primă și ultimă emisiune de rentă perpetuă pe piața Parisului purtând un interes de 5⁰/₀, s'a făcut pe cursul de 65 suta, așa că atât în țară cât și în străinătate creditul nostru era extrem de limitat, cu toate că pentru plata anuităților se afectase veniturile vămile și salinelor, se luase o înscricție ipotecară asupra domeniilor Statului, iar plata anuităților se îndeplinea cu o regularitate exemplară.

Cauza nu o putem găsi decât în situația noastră politică și economică, căci nu eram decât o provincie sub suzeranitatea Turciei, iar prin pozițiunea noastră geografică ne găseam svârliți la gurile Dunărei, înconjurați de toate părțile de elementul slavon, gata la orice moment a ne înăbuși și cotropi, totul la un loc, contribuia ca să nu inspirăm încrederea, chiar în noi înși-ne, cu atât mai puțin apusului, la care forțele și aspirațiunile noastre ca Stat tânăr ne-ar fi dat dreptul.

După războiul din 1877—78, când cu toată bravura des-

fășurată de armata noastră pe câmpiile Bulgariei sub comanda viteazului ei șef Domnitorul nostru Carol I, am fost aproape dacă nu neglijeați dar nedreptățiți, căci ni s'a luat Basarabia, dându-ni-se în schimb Dobrogea; poate că dacă Franța de astă dată aliata Rusiei, ne-ar fi susținut în congresul dela Berlin, astfel cum ne susținuse atunci când a fost vorba de întronarea în Principate a unui Principe dintr'o dinastie domnitoare a Europei, poate n'am fi fost atât de rău răsplătiți, în urma victoriilor câștigate pe câmpul de războiu. Recunoscându-ni-se independența și în anul 1881 țara noastră ridicându-se la rangul de regat, starea politică a țării ne mai fiind aceia din trecut totul intrând într'o continuă prefacere, ne trebuiau capitaluri, și de aceia eram neapărat forțați să recurgem la împrumuturi.

Noua stare politică din țara noastră începuse a inspira oarecare încredere capitalurilor streine, încredere mărită și prin faptul că făcusem față tuturor angajamentelor noastre, în ce privește plata anuităților împrumuturilor deja contractate, așa că din acest punct de vedere, trecutul eră pentru noi unul din cele mai puternice mijloace de sprijin, în introducerea capitalurilor streine în țară, cari, nu este mai puțin adevărat, au găsit un plasament sigur și rentabil.

Fie că pe tronul țării noastre se află un Domnitor dintr'o origină germană, fie că din cauza alianței dintre Franța și Rusia în războiul Ruso-Româno-Turc, Franța ne părăsise complet, faptul cert este, că în satisfacerea nevoilor noastre mereu crescânde, am căutat să ne atragem creditul german, sub forma de împrumuturi prin emisiune de titluri de rentă amortizabilă.

Dela emisiunea de rentă perpetuă, făcută în anul 1875 pe piața Parisului, nu ne-a mai fost posibil să putem uză de acest sistem de credit, care este ceva foarte obicinuit Statelor puternice și mari. De altfel nu trebuie să regretăm, căci față cu trebuințele cari la fiecă pas se înmulțesc și se măresc, am fi fost și noi forțați să contractăm fără încetare împrumuturi, după cum am și făcut, și interesele cari le-am fi avut de suportat, ar fi apăsât prea greu asupra datoriei publice, într'un timp mai depărtat, când împrumuturile s'ar fi îngrămădit unele peste altele.

Sistemul amortizării, cel mai favorabil reducerii unei da-

torii sub formă constantă și fără un sacrificiu prea greu, dă garanție că împrumutul contractat într'un timp dat se va stinge, după cum și lucrările cari s'au efectuat cu suma realizată din acel împrumut, prin trecerea de timp și întrebuințare, s'au deteriorat și trebuiesc reînnoite. Paralel aproape cu amortizarea împrumutului și lucrările de utilitate publică executate, devin improprie scopului pentru cari au fost create, fie prin faptul uzărei, fie prin faptul descoperirii noilor metode pe cari știința la fiecare moment le inventează. Astfel tot utilajul fiind într'o continuă prefacere cu mersul spre progres al omenirii, împrumuturile contractate pentru crearea lui se sting pe calea amortismentului și generațiile viitoare vor fi mai la largul lor, dându-le astfel puțința de a contracta noi împrumuturi, bine înțeles cu sarcini mult mai ușoare ca în trecut.

Am arătat că, sumele realizate din împrumuturile contractate, aproape în întregime au fost întrebuințate în construcțiuni de căi ferate, la fortificațiuni pentru apărarea țării, la armament și echipament militar, la construcțiuni de clădiri militare și școlare, iar pe măsura trecerei timpului și a progreselor științei, aproape totul a trebuit refăcut, transformat chiar.

Prin urmare, durata lucrărilor executate fiind limitată, este natural ca și împrumuturile realizate pentru efectuarea lor să se stingă prin amortizare, de oarece noi și indispensabile cheltueli vor trebui suportate, pentru efectuarea a noi lucrări reclamate prin reînnoirea treptată și neîncetată a actualului utilaj.

Amortizarea se face prin tragere la sorți a titlurilor de rentă pe baza unor tabele de amortisment, stabilite odată cu încheierea fiecărui împrumut.

Această tabelă de amortisment este astfel întocmită încât amortismentul se mărește în fiecare an, în măsura în care interesele se micșorează, astfel că anuitatea cuprinzând interesele și amortismentul, să fie aceeași sau aproape aceeași, pe fiecare an, până la stingerea împrumutului. Amortismentul la început este mic, pe care deducându-l an cu an din capital, acesta se micșorează, interesele corespunzătoare capitalului se vor reduce și ele, în schimb însă amortismentul se mărește pentruca anuitatea să rămână aceeași cu mici variații în fiecare an.

Prin acest sistem s'a amortizat până astăzi un capital nominal de Lei 581.402.262,81. Excepție făcând de amortizarea capitalului pentru construcțiunea liniei ferate Suceava-Iași-Botoșani de Lei 51.535.640 din anul 1871, cari se stinge în anul 1960, restul împrumuturilor s'au făcut pe termene scurte de 44,40 și chiar 32 ani. Dintre împrumuturile contractate din nou în cari intră și împrumuturile din anul 1910, cea mai depărtată dată de stingere este anul 1950, iar dintre împrumuturile contractate pentru conversiunea unor vechi împrumuturi, ca fiind foarte oneroase, data stingerei are loc numai pentru unul din ele în anul 1958, celelalte se sting înaintea anului 1946.

Dacă cu ocazia contractării vre-unui împrumut s'a scris și s'a spus în Parlamentul țării, de voci autorizate, ca să se mai strângă robinetul emisiunilor cu rentă, că prea am mers repede pe calea împrumuturilor, îngrămădindu-le unele peste altele, nu este mai puțin adevărat că s'a recunoscut că amortizăm foarte repede.

Dăm mai jos tabloul anuităților datoriei publice dela anul 1864—1912 inclusiv.

A N I I		Anuitățile datoriei publice		A N I I		Anuitățile datoriei publice	
1864	4.855.096	53		1889—1890	57.797.631	06	
1865	4.577.751	12		1890—1891	57.171.323	86	
1866	5.920.730	50		1891—1892	57.259.214	25	
1867	8.642.131	15		1892—1893	60.896.065	32	
1868	13.006.659	44		1893—1894	63.675.189	87	
1869	12.251.725	63		1894—1895	65.881.606	70	
1870	11.553.930	95		1895—1896	69.205.225	15	
1871	6.829.429	78		1896—1897	72.207.099	66	
1872	13.795.393	12		1897—1898	74.565.072	26	
1873	15.413.772	39		1898—1899	76.907.035	61	
1874	27.179.661	91		1899—1900	80.357.442	51	
1875	41.606.672	51		1900—1901	85.892.055	31	
1876	41.604.513	53		1901—1902	84.290.291	31	
1877	42.665.785	27		1902—1903	84.691.055	31	
1878	42.949.243	—		1903—1904	83.991.101	81	
1879	43.078.357	01		1904—1905	85.881.741	31	
1880	43.619.524	81		1905—1906	86.864.751	31	
1881—1882	44.682.408	34		1906—1907	82.918.244	32	
1882—1883	42.288.472	59		1907—1908	84.397.986	72	
1883—1884	45.134.960	13		1908—1909	84.398.167	22	
1884—1885	46.874.947	18		1909—1910	87.400.768	32	
1885—1886	48.868.579	36		1910—1911	97.108.096	95	
1886—1887	54.278.365	58		1911—1912	98.612.626	74	
1887—1888	58.072.257	57		1912—1913	98.659.696	96	
1888—1889	54.546.788	92					

Numai grație acestor amortizări prea rezezi, am putut ca într'o trecere de timp relativ scurtă dela anul 1864, când primul împrumut a fost contractat cu un interes de 7⁰/₀, dar care în ultima analiză s'a apropiat de 18⁰/₀, pe un curs de emisiune 78¹/₂⁰/₀, garantând plata anuităților printr'o primă ipotecă asupra venitului vănilor, astăzi avem tipul 4⁰/₀ și cursul de emisiune 88⁰/₀, iar drept garanție oferim numai creditul moral de care ne bucurăm pe piețele financiare ale apusului.

Este drept că această amortizare repede impune un greu sacrificiu generațiilor actuale în profitul generațiilor viitoare, cari vor găsi de-a gata și vor beneficia de progresele realizate în toate ramurile de activitate ale vieții noastre de Stat.

Dela anul 1881, Statul nostru, pentru satisfacerea trebuințelor sale fiind forțat a contracta împrumuturi, s'a adresat numai Cassei de bancă Disconto-Gesellschaft din Berlin, care fie în fruntea unui sindicat format exclusiv din cassele de bancă din Germania, fie din cassele de bancă franceze, către cari s'a adresat deseori, a căutat să ne satisfacă, garantându-ne reușita împrumuturilor.

Afară de împrumuturile 4⁰/₀ din 1889 de lei 32.500.000 contractat prin subscriere publică în țară, pentru retragerea biletelor ipotecare din circulație, 5⁰/₀ din 1894 de Lei 6 mil-500.000 efectuat pentru cumpărarea unor păduri și moșii dela comuna Iași, 4⁰/₀ din 1910 de Lei 44.199.000 pentru plasarea rezervei tezaurului și 4¹/₂⁰/₀ de Lei 39.490.000 pentru căi ferate județene luate asupra Statului, toate celelalte împrumuturi au fost contractate aproape numai prin Direcțiunea Disconto-Gesellschaft din Berlin.

După cum vedem, Statul n'a recurs la emisiuni de împrumuturi interne, căci ele n'ar fi putut fi acoperite din cauza lipsei capitalurilor disponibile. Țara noastră deși este socotită ca o țară bogată, totuși bogăția ei se mărginește la fertilitatea solului, căci industria abia putem spune că este la începutul dezvoltării ei, din care cauză toate capitalurile noastre es în fiecare an din țară, drept cost al produselor manufacturiere și industriale introduse. In afară de aceasta însă sunt încă o mulțime de alte cauze, care contribue la risipirea unei averi cari s'ar fi putut forma și la noi, dintre care

Plăți, cupoane și titluri, efectuate în

DENUMIREA CASELOR PLĂTITOARE	Rentă 5% 1881/88	Rentă 4% 1889 int.	Rentă 4% 1889 ext.	Rentă 4% 1890	Rentă 4% 1891	Rentă 5% 1893	Rentă 5% 1894	Rentă 4% 1894	Rentă 4% 1896
Germania									
Disconto Gessellschaft Berlin, Disconto Franck- furt à Main, S. Bleichröder Dresdner Bank, Berlin . .	1.275	—	1.911.250	13.434.400	1.565.370	2.250	—	2.764.040	1.412.540
Franța									
Banque de Paris și Com- ptoir Național Paris . . .	—	—	124.210	1.558.160	104.330	—	—	1.724.350	2.475.110
Belgia									
Banque de Bruxelles, Deutsche Bank Bruzelles, și Banque Centrale An- versoise. Anvers	—	—	—	—	—	—	—	—	46.270
Țară									
Casieria Cent. a tezaurului	—	1.480.658	311.970	664.820	440.470	—	362.437,50	501.750	347.830
	1.275	1.480.658	2.347.430	15.657.380	2.110.170	2.250	362.437,50	4.990.140	4.281.750

RECAPI

Plăți în Germania	
„ „ Franța	
„ „ Belgia	
„ „ Țară	

Aceste cifre variază de la un an la altul după cum moneda unei țări are o
neral nsă suma totală a plăților făcute, atât în străinătate cât și în țară rămâne:

exercițiul financiar 1910—1911.

Rentă 4 0/0 1898	Rentă 4 0/0 perpetua 1900	Rentă 5 0/0 1903	Rentă 4 0/0 conv. 1905	Rentă 4 0/0 A B 1905	Rentă 4 0/0 1908	Rentă 4 0/0 1910 ext.	Rentă 4 0/0 1910 int.	Rentă 4 0/0 p. păduri 1910	Rentă 5 0/0 1910 perpet. p. islazuri	TOTAL
2.228.400	—	4.264.512,50	9.956.280	2.193.430	2.290.880	1.388.870	—	—	—	43.413 497,50
4.327.460	—	5.627.262,50	6.368.400	1.923.600	743.420	1.495.790	—	—	—	26.472.092,50
29.880	—	122.912,50	—	—	166.160	28.160	—	—	—	393.382,50
1.293.610	38.500	739.762,50	5.087.420	910.380	545.130	217.250	883.980	24.758	95.012,50	13.945.738,50
7.879.350	38.500	10.754.450,—	21.412.100	5.027.410	3.745.590	3.130.070	883.980	24.758	95.012,50	84.224.711,—

T U L A Ţ I E

Lei 43.413.497,50

„ 26.472.092,50

„ 393.382,50 Lei 70.278.972,50

„ 13.945.738,50

Lei 84.224.711,—

primă asupra monetei altei țări, din cauza variațiunii cursului de schimb, în ge-
aproape aceiași.

putem cită lipsa spiritului de economie și asociație și apoi absentismul.

× Lipsa capitalurilor disponibile a făcut să recurgem la împrumuturi externe, titlurile noastre s'au plasat în mâinele purtătorilor de prin piețele streine, ceea ce a contribuit a se sustrage și pe această cale o parte a avuției noastre, căci o sumă destul de importantă se trimite streinătăței pe fiecare an, spre plata cupoanelor și titlurilor eșite la sorti, astfel cum se poate vedea din tabloul anterior.

Rezultă deci că din totalul anuităților datoriei publice aproape 84⁰/₀ se plătește de către Stat în aur în străinătate și numai 16⁰/₀ în țară în moneda noastră, ceea ce împiedică în mare parte formarea capitalurilor circulante și în consecință ne tot îndepărtează de timpul, când va trebui ca și rentele noastre să aparțină detentorilor din țara noastră.

Ne aflăm în epoca când țara noastră are încă mari opere de îndeplinit. Agricultură, industria și comerțul au trebuință de multe capitaluri, ceea ce ne forțează să le introducem din afară.

Interesele fiind destul de urcate la noi, economiile cari au început să se formeze, găsesc imediat plasamente în interiorul țării, pentru că produc mai mult; așa că încă mult timp emisiuni de împrumuturi în țară nu se vor putea face și Statul va fi forțat să se adreseze streinătăței pentru plasarea împrumuturilor sale și în viitor.

Totuși avem convingerea nestrămutată că grație marilor și valoroșilor noștri bărbați de Stat, conduși de mâna energică, de mintea ageră și veșnic neobosită a iubitului nostru Rege Carol I, toate isvoarele nescădate de bogăție ale solului și subsolului vor fi puse în valoare, industria se va dezvoltă și va înflori neîncetat, poporul român harnic și muncitor din fire, va trage foloasele necesare și va putea pune ceva la o parte, drept prisos al muncii lui nesfârșite. Opera economică va fi astfel pe deplin realizată, finanțele Statului vor deveni din ce în ce mai solide și prin analogie cu cele ce s'au petrecut în alte țări devenite prospere, renta noastră se va emite numai în țară, aceia aflată în străinătate va intra în țară și va deveni românească, aparținând produsului muncii românești.

ANEXE

**Referatul D-lui Ministru al Finanelor din Moldova cu No. 6417
din 19 Iulie 1860 către Consiliul de Miniștri**

Conform încheierei Onor. Consiliului comunicată ministerului finanelor prin adresa ministrului trebilor streine sub No. 988, subscrisul intrând în înțelegere cu direcția Băncii pentru prelungirea termenului plăței banilor datorți ei de visterie, direcția drept rezultat a adresat ministerului finanelor declarația sub No. 150 împreună cu o socoteală lămuritoare de sumele ce i se cuvin din visterie.

Prin citata declarație, direcția băncii cere a i se plăti dobânda de 6⁰/₀ pe an dela expirarea termenului obligațiilor până la 11 Iunie 1858, data anulării concesiiei privilegiului acordat ei, iar de atunci până la 1 Octomvrie viitor pe socoteala de 10⁰/₀ și fără a se mai rosti despre prelungirea termenului plăței capitalului de 40.000 galbeni.

În urmarea acesteia, subscrisul prin adresa sub No. 6437 propuind direcției, pe de o parte că încât privește dobânda dela 11 Iunie 1858, să binevoiască a accepta de a se socoti numai 9⁰/₀ pe an, iar pe de alta că plata capitalului să se pōată amâna până la îndemânarea visteriei tot aceiași dobândă de 9 la sută pe an, direcția prin alăturatul răspuns sub No. 505 comunică știința, că primește condiția de dobândă, fără nici o rezervă, iar pentru plata capitalului să se fixeze termen la 1 Aprilie anul viitor 1861, rămânând ca pentru dobânda cuvenită până la 1 Octomvrie, lămurită anume prin socoteala aci alăturată, să i se sloboază obligații din partea acestui minister plătitoare la 1 Octomvrie viitor.

În consecință, subscrisul considerând că guvernul are neapărată trebuință, mai ales în împrejurările de față a-și sus-

țineă creditul; considerând că acceptarea direcției băncei la propunerea ce i s'a făcut, precum mai sus se arată, este în avantajul visteriei, socoate de datoria sa a referă Onor. Consiliului, rugându-l să binevoiască a delibera asupra acestei chestiuni și da hotărârea ce va găsi de cuviință, cu adăugire că socotința subscrisului este dacă și onorabilul Consiliu va aprobă de a se îndeplinî mijlocirea direcției băncei, prin slobozirea obligației cuvenită pentru suma de 9.836 galbeni, 24 lei, 27 parale, cursul pieței, plătitore la 1 Octomvrie viitor și trecerea în dosul obligațiilor ce păstrează a termenului fixat pentru plata capitalului, iar cătimea dobânzei să se treacă în condica datoriilor Statului, ce este înființată pentru anul curent, prin plata restului din împrumutul făcut în anul 1856 dela d-l Majoru Mișu Anastasievici, și care plată s'a efectuat din câștigul ocnelor pe trilunia trecută 1, potrivit condiției stipulate la contractarea zîsului împrumut.

Ministrul Financelor (ss) **E. Alcasu**

Casier general al statului (ss) **Albinets**

ANEXA II.

Jurnalul încheiat în ședința 75 din 26 Iulie 1860 No. 827 ținută sub președinția Înălțimei Sale Domnul Principatelor Unite Române

Consiliul miniștrilor luând în băgare de seamă referatul din 19 Iulie 1860 sub No. 6417 prin care d-l Ministru al financelor declară că, pe temeiul autorizației Consiliului, intrând în înțelegere cu direcția provizorie a Băncei Naționale pentru prelungirea termenului plăței capitalului de 40 mii galbeni ce visteria datorește băncei, au primit adresa acei direcții sub No. 150 dimpreună cu o socoteală lămuritoare de sumele ce i se cuvin din visterie.

Văzând din citata adresă că direcția băncei a cerut a i se plăti dobânda de 6⁰/₀ pe an dela expirarea termenului obligațiilor până la 11 Iunie 1858, data anulării concesiilor acordate ei, iar de atunci până la 1 Octomvrie 1860 să i se răspundă o asemenea, pe socoteala de 10⁰/₀, fără însă a se rosti despre prelungirea termenului plăței capitalului citat de 40 mii galbeni.

Văzând apoi că, după lucrările înaintate de d-l Ministru al finanțelor în urma adresei mai sus citată sub No. 150, direcția băncii prin osebita adresă sub No. 505 au răspuns în fine că primește de a i se plăti dela 11 Iunie 1858 dobânda de 9 la sută pe an, pentru capitalul arătat, care dobândă, de atunci și până la 1 Octomvrie 1860, precum și acea de 6⁰/₀ cuvenită până la 11 Iunie 1858, urcându-se în totul după socoteala prezentată, la suma de 9.836 galbeni, 24 lei, 27 parale cursul pieței, să i se sloboază o obligație din partea ministerului finanelor pe această sumă plătitoare la 1 Octomvrie 1860, iar cât pentru răspunderea întregului capital de 40 mii lei, să se fixeze termen la 1 April anul viitor 1861, când să se plătească din preună cu dobânda de 9⁰/₀ pe an, socotită dela 1 Octomvrie 1860.

Considerând propunerea D-lui Ministru al finanelor că spre susținerea creditului în timpul de față, să se primească condițiile mai sus arătate, care sunt în avantajul visteriei și să se sloboadă direcției zise, obligația cuvenită pe suma arătată de nouă mii, opt sute treizeci și șase galbeni, douăzeci și patru lei, douăzeci și șapte parale cursul pieței plătitoare la 1 Octomvrie 1860, trecându-se totodată în dosul obligațiilor, ce păstrează banca, termenul fixat la 1 Aprilie 1861 pentru plata capitalului, iară cătimea dobânzei să se treacă în condica datoriilor Statului ce este înființată pe anul curent, prin plata restului din împrumutul făcut în anul 1856 dela d-l Major Mișu Anastasievici și care plată s'au efectuat din câștigul ocnelor pe trilonia trecută I-iu, potrivit condiției stipulată la contractarea zisului împrumut.

Găsind nemerită propunerea de mai sus a d-lui Ministru.

Hotărăște :

Punerea în aplicare a acestei propuneri.

D-l ministru al finanelor este însărcinat cu executarea acestui jurnal.

(semnați) **Cogălniceanu, E. Alcas, D. Cosadini și Bojincă**

**Referatul D-lui Ministru al Finanțelor din Moldova cu No. 15019
din 24 Decembrie 1860 către Consiliul Miniștrilor**

Este cunoscut onor Consiliu, că după încuviințarea dată prin Jurnalul sub No. 827 încheiat în ședința 75 din 26 Iulie 1860 la ocazia plăței dobânzei ce s'au convenit fostei bănci Naționale până la 1 Octombrie 1860, pentru capitalul de 40.000 galbeni împrumutat guvernului în anul 1857, plata capitalului dimpreună cu dobânda de 9 la sută pe an s'au amânat la 1 April anul viitor 1861, însemnându-se aceasta chiar în dosul obligațiilor de capital ce păstrează banca.

Acum direcția provizorie a băncii prin alăturata aci declarație sub No. 551 din 25 Decembrie curent, propune că, spre a se discredința de restul depozitelor cari mai datoresc osebitelor instanții judecătorești, să primească ministerul finanțelor asupra-și plata unor asemenea depozite din datoria, către bancă și pentru acest sfârșit au și supus cu citata declarațiune socoteală prin care lămurește că suma ce i se cuvine a primi la 1 Ianuar 1861 din datoria Statului este de 40.900 galbeni capitalul și dobânda, iar aceia ce datorește din depozite tot la 1 Ianuar este de 30.153 galbeni, 4 lei 35 parale asemenea capital cu dobânda, încât primind guvernul asupra-și plata depozitelor, băncii se mai cuvine la 1 Ianuarie 1861 spre ecsoflisirea totalei datorii a Statului, suma de 10.746 galbeni, 32 lei, 5 parale.

Subscrisul considerând că citata propunere a băncii este avantajoasă pentru guvern, în privire că el după lucrările din urmă, este obligat, a plăti băncii o dobândă de 9⁰/₀ pe an, iar pentru depozite, banca nu plătește decât 5⁰/₀.

Considerând că suma depozitelor nu urmează a se plăti odată la un singur termen ci rânduri, rânduri, după cum s'ar cere;

Considerând că prin această măsură Guvernul profită atât în privirea dobânzei, cât și a termenului de achitare a acestei datorii.

Are onoare a referă Onor. Consiliul despre aceasta, spre a se da hotărîrea ce va găsi de cuviință, cu adăogire că opinia subscrisului este, de a se accepta propunerea băncii, dacă ea însă va încuviința a primi restul tot la 1 Aprilie.

Singura cestică ce urmează a se lua în privire, este că pre cât măsura propusă de bancă îi avantajoasă pentru guvern, pre atâta ministerul financelor deocamdată ar întâmpina greutate, pe de o parte pentru răspunderea la 1 Ianuar 1861 a restului ce se mai cuvine băncei, la caz de a nu consimți la amânarea termenului până la 1 Aprilie, iar pe de alta ca bugetul anului viitor 1861 în compta căruia trebuie să se facă atât această plată cât și acea a sumei depozitelor ce s'ar cere în cursul acelu an, nu este încă votat.

Ministrul Financelor (ss) **D. Cosadini**

Casier general al statului (ss) **Albinetz**

ANEXA IV.

Jurnal încheiat în ședința 13 din 1 Martie anul 1861 No. 77.

Consiliul miniștrilor luând în deliberație referatul d-lui ministru al financelor din 24 Decembrie 1860 No. 15019 relativ la suma de 40.000 galbeni ce visteria Statului datorește Băncei Moldovei și a căruia plată dimpreună cu dobânda s'au amânat până la 1 Aprilie 1861 după încuviințarea Consiliului prin Jurnalul sub No. 827 încheiat în ședința 75 din 25 Iulie 1860 la ocazia lichidării dobânzei pe socoteala de 9 la sută pe an cuvenită Băncei până la 1 Octombrie 1860, pentru capitalul arătat de patruzeci mii galbeni împrumutat guvernului în anul 1857.

Văzând din acel referat că direcția Băncei prin declarația sub No. 551 din 25 Decembrie propune ca, spre a se disercinâ de restul sumelor din depozite pe care mai datorește osebitelor instanții judecătorești, ministerul finanțelor să primească asupra-și plata unor asemenea depozite din datoria către Bancă.

Văzând că, după socoteala prezentată suma ce banca are a primi la 1 Ianuarie 1861 din datoria Statului este de 40.900 galbeni capitalul și dobânda, iar cea ce datorește din depozite tot la 1 Ianuarie, este de 30.153 galbeni, 4 lei, 35 parale asemenea capital cu dobândă, încât primind guvernul asupra-și plata depozitelor se mai cuvine băncei la 1 Ianuarie 1861 suma de 10.746 galbeni, 32 lei, 5 parale, spre achitarea totalei datorii a Statului.

Considerând că o asemenea propunere a băncii este avantajoasă pentru guvern, în privire că el, după lucrările din urmă, este obligat a plăti Băncii o dobândă de 9⁰/₀, iară pentru sumele din depozite, Banca nu plătește decât 5⁰/₀.

Considerând că suma depozitelor nu urmează a se plăti odată la un singur termen ci rânduri, rânduri după cum s'ar cere.

Considerând că prin această măsură, Guvernul profită atât în privința dobândei cât și a termenului de achitarea acestei datorii.

Considerând în fine opiniunea D-lui Ministru de a se accepta propunerea Băncii, dacă ea va consimți a primi restul tot la 1 Aprilie.

Otărăște:

Datoria Băncii pe suma de treizeci mii, una sută cincizeci și trei galbeni, patru lei și treizeci și cinci parale luată din depozite va trece către ministerul financelor, scăzându-se visteria cu o asemenea sumă din datoria sa către Bancă, spre care finit se va prevedea în bugetul anului curent o a treia parte din suma sus arătată de 30.153 galbeni, 4 lei, 35 parale, spre a se putea plăti sumele ce s'ar cere în cursul acestui an din depozite, iară restul de zece mii șapte sute patruzeci și șase galbeni, treizeci și doi lei, cinci parale cu care visteria rămâne datoare către Bancă se va plăti acum de ministerul financelor, spre achitarea în totul a datoriei sale către Bancă.

D-l Ministru al financelor este însărcinat cu executarea jurnalului de față supuinđu-l prealabil la cunoștința Înălțimei Sale Principelui Domnitor.

(semnat) Panu, C. Hurmusache, P. Mavrogheni, C. Rolla și Cuciureanu

ANEXA V

Referatul D-lui Ministru al Finanțelor din Moldova cu No. 6249 din 9 Iunie 1861 către Consiliul Miniștrilor.

Onor Consiliu luând în considerație referatul subscrisului sub No. 5959 relativ la încercările făcute și condițiile propuse de bancheri pentru săvârșirea unui împrumut de 2 jum. mil.

lei, spre plata celui întâi împrumut de 1 jum. milioane lei, făcut dela ei mai înainte, precum și spre întâmpinarea neurniților trebuinți ale Cassei Statului în timpul de față, și încredințându-se că aceste condiții nu pot fi admisibile, prin jurnalul încheiat în ședința 34 din 6 Iunie curent, sub No. 345, au pus subscrisului din nou însărcinarea ca să stăruie a se putea contracta un împrumut însă sub condițiunea cât va fi prin putință mai avantajoase pentru fisc.

Subscrisul pe acest temei, reîncepând stăruințele sale, s'au înțeles în sfârșit cu D-lor bancherii Moisi Idel Vexler, Leibu Cahan și Mihel Daniil, cari au făcut propunerea următoare :

a) Să dea cu împrumutare o sumă de două milioane lei cursul visteriei.

b) Dobânda pe acest împrumut să fie câte 10 la sută pe an,

c) Din acest împrumut să li se plătească 700.000 lei (șapte sute mii) acout capitalului datorit D-lor-Sale din împrumutul de $1\frac{1}{2}$ milion Lei făcut mai înainte dimpreună cu dobânda de $15\frac{0}{10}$ pe an, cuvenită D-lor-Sale până la 1 Iulie viitor, după lucrările cunoscute consiliului,

d) Asemenea din această sumă de 2 milioane, să li se plătească 600.000 lei capital și dobânzi pentru obligațiile ce păstrează din acele liberate de Guvern, după legiuirea din anul 1855 pentru emanciparea sclavagiului, primindu-se dela D-lor acele obligațiuni ecsoflisite,

e) Termenul de plată a capitalului precum și a dobânzei de 10 la sută pe an, să fie pe 15 luni începătoare dela 1 Iulie viitor, pentru care să li se elibereze 45 obligațiuni anologhe pe capital și dobândă, plătitoare câte trei la sfârșitul fiecăreia luni, prin direcția vămilor și din veniturile ei.

Subscrisul considerând că aceste condițiuni a împrumutului de față nu pot fi privite decât ca avantajoase pentru fisc: întâi că dobânda este de 10 la sută pe an, iară nu 15 la sută precum se plătește încă pentru împrumutul făcut mai înainte; al doilea că pentru plata sumei de 600.000 Lei acout capitalului și a dobânzei datorite după obligațiunile sclavagiului Statul amortizează asemenea datorie pentru care chiar prin bugetul anului curent supus Camerei, se afectează suma totală cuvenită pentru dobândă până la finele acestui an; al treilea că prin plata analogului de capital și dobândă

în curs de 15 luni, Casa Statului poate achita această datorie cu mai multă ușurință decât a se plăti odată la un singur termen.

Are onoare a referi Onor. Consiliu, cu propunerea că dacă și el va găsi de cuviință ca menționatul împrumut să se facă sub condițiile propuse de numiții bancheri, precum mai sus se arată (și din care condiții nu s'au putut reduce nimic, după toată stăruința întrebuițată către ei) să binevoiască a autoriza pe subscrisul, ca să săvârșească acest împrumut, după ce mai întâi i se va supune spre aprobarea Înălțimei Sale Prințului Domnitor.

Ministrul Financelor Ad-Interim (ss) **Negruți**

ANEXA VI

Jurnal încheiat în ședința a 35 din 9 Iunie 1861 No. 366.
Apostilul Miniștrilor. Jurnalul de față se va supune cu raport Domnului spre aprobarea Consiliul Miniștrilor.

Având în vedere jurnalul său din 6 Iunie curent No. 345 urmat asupra referatului D-lui ministru al financelor sub No. 5959, jurnal prin care s'au pus însărcinare D-lui ministru ca să stăruie de a contracta un împrumut spre întâmpinarea neurnitelor trebuințe ale casei Statului, cu condiții precât se va putea mai avantajoase pentru fisc, în privire ca acele propuse de bancheri și arătate prin numeratul referat s'au găsit inadmisibile.

Văzând acum din referatul D-lui ministru sub No. 6249, că pe acest temei au reînceput stăruințele sale și s'au înțeles în sfârșit cu D-lor bancherii: Moisi Idel Vecsler, Leib Cahan și Mihel Daniil cari au făcut propunerea următoare:

a) Să dea cu împrumutare o sumă de 2 milioane lei cursul visteriei,

b) Dobânda pe acest împrumut să fie câte 10⁰/₀ pe an.

c) Din acest împrumut să li se plătească 700.000 (șapte sute mii) lei, acompto capitalului datorit D-lor Sale din împrumutul de 1¹/₂ milion lei făcut mai înainte din preună cu dobânda de 15⁰/₀ pe an cuvenită D-lor Sale până la 1 Iulie viitor, după lucrările cunoscute Consiliului.

d) Asemenea din această sumă de două milioane să li se plătească 600.000 (șase sute mii) lei capital și dobânzi pentru obligațiile ce păstrează din acele eliberate de guvern după legiuirea din anul 1855, pentru emanciparea sclavilor primindu-se dela D-lor acele obligații exoflitate.

e) Termenul de plată a capitalului precum și a dobânzei de 10⁰/₀ pe an să fie pe 15 luni începătoare dela 1 Iulie viitor, pentru care să li se elibereze 45 obligații analoge pe capital și dobândă plătitoare câte trei la sfârșitul fiecărei luni, prin direcția vămile și din veniturile ei.

Considerând că aceste condiții, după cum încredințează D-l ministru, nu pot fi privite în împrejurările de față, decât ca avantajoase pentru fisc; întâi că dobânda este de 10 la sută pe an, iar nu 15⁰/₀ precum se plătește încă pentru împrumutul făcut mai înainte; al doilea că prin plata sumei de 600.000 lei acompto capitalului și a dobânzilor datorite după obligațiile sclavilor, Statul amortizează asemenea datoria, pentru care chiar prin bugetul anului curent supus Camerei, se afectează suma totală convenită pentru dobânzi până la finele acestui an; al treilea că prin plata analogului de capital și dobândă în curs de 15 luni, Casa Statului poate achita această datorie cu mai multă ușurință decât a se plăti odată la un singur termen.

Considerând că din aceste condiții nu s'a putut reduce nimica, după toate stăruințele întrebunțate de D-l ministru către numiții bancheri.

Incuviințează contractarea împrumutului de 2 milioane (două milioane) lei, în cursul visteriei, sub condițiile mai sus arătate.

D-l Ministru al financelor, este însărcinat cu executarea jurnalului de față, cerând prealabil sancțiunea Înălțimei Sale Principelui Domnitor.

(semnați) Panu, Rolla, Negruți, I. Sillion și D. I. Roseti.

ANEXA VII

Convențiunea pentru poduri de fier (1864).

Intre domnul Ministru de interne, agricultură și lucrări publice din Principatele-Unite de o parte și dd. Iohn Staniforht și Iohn Trevor Barkley de altă parte.

Guvernul Principatelor-Române-Unite concedând construirea unor poduri, dd. Iohn Staniforth și Iohn Trevor Barkley.

Intre domnul ministru de interne, agricultură și lucrări publice, împuternicit prin decretul princiar din 31 Octombrie sau 12 Noemvrie 1864, sub No. 1473, și între dd. Iohn Staniforth și Iohn Trevor Barkley:

Art. 1. — DD. Iohn Staniforth și Iohn Trevor Barkley se angajează a construi nouăsprezece poduri în condițiunile stațornicite în comun acord, și care sunt conținute în caetul de însărcinări anexat acestei convențiuni.

Art. 2. — Costul construirii acestor poduri, care sunt enumerate în zisul caet de însărcinări se fixează la suma totală de 12.027.285 fr., adică douăsprezece milioane douăzeci și șapte mii două sute optzeci și cinci franci.

Art. 3. — Guvernul Principatelor-Unite se angajează a plăti și liquida această sumă de 12.027.285 franci, prin plăți anuale de nouă la sută procent, și trei la sută amortisment, până la lichidarea întreagă a arătatei sume de 12.027.285 franci.

Art. 4. — Procentul de 9⁰/₀ și amortismentul de 3⁰/₀ vor constitui o anuitate fixă de 1.443.274 franci, adică un milion patru sute patruzeci și trei de mii două sute șaptezeci și patru franci.

Art. 5. — Această anuitate de 1.443.274 franci este garantată de către guvern în venitul salinelor Principatelor-Unite, și se va aloca în bugetul anual al Statului.

Art. 6. — Zisa anuitate de 1.443.274 franci se va plăti în București concesionarilor sau reprezentantului împuternicit de către ei, în patru sume egale de câte 360.818³/₄ adică, trei sute șasezeci mii opt sute optsprezece franci și ³/₄, vărsați în trimestre în condițiunile stipulate la articolii 7, 8 și 9.

Art. 7. — Aceste plăți trimestriale de câte 360.818 franci și trei pătrimi fiecare se vor face la 1 Februarie, la 1 Mai, la 1 August și la 1 Noemvrie a fiecărui an, până la acoperirea sumei menționate de 12.027.285 franci.

Art. 8. — Intâiul vărsământ de 360.818³/₄ se va efectua la 1 Februarie 1865, și cele următoare vor continua precum este stipulat la articolul precedent.

Art. 9. — Aceste plăți de procente și amortisment vor continua în timp de 16 ani și 36 zile, șase sprezece ani și treizeci și șase zile, socotiți dela 1 Februarie 1865, dată la

care urmează a se efectua de către guvern întâiul vărsământ, menționat la articolul precedent.

Art. 10. — Drept garanție pentru executarea convențiunei de față dd. Iohn Staniforth și Iohn Trevor Barkley vor depune guvernului o cauțiune subscrisă de către o casă de bancă acceptată de guvern, pentru o sumă de 500.00 franci, cinci sute mii franci.

Această cauțiune se va depune cel mai târziu la 30 Ianuarie 1865, și se va restituă depositarilor la sosirea în Principatele-Unite a celui întâi transport de materiale, pentru construirea podurilor, în valoare echivalentă garanției sus menționate.

Pentru ca această cauțiune să fie reală, concesionarii vor garanta tot în modul din aliniatul precedent al prezentului articol, al doilea vărsământ de 360.818 $\frac{3}{4}$ franci, urmând a li se restituă acea garanție îndată ce lucrurile vor fi începute la termenul fixat prin art. 11.

Art. 11. — Concesiunea de față va fi anulată, și garanția de cinci sute mii franci menționată la art. 10, va rămâne în profitul guvernului, dacă până la 1 Iulie viitor nu se vor începe lucrările, iar concesionarii vor restituă guvernului sumele avansate.

Art. 12. — In caz de osebire între textul Român și acel Francez al prezentei concesiuni, textul Francez se va lua de bază.

Făcut și subscris la București în 31 Octomvrie sau 12 Noemvrie 1864, în două expedițiuni, spre a servi ca unul și acelaș act, una subscrisă de domnul Ministru de interne, agricultură și lucrări publice, și dată dd. concesionari, și alta de domnul Iohn Staniforth, în numele său; și în numele domnului Iohn Trevor Barkley, pe temeiul împuternicirii dată celui întâi de acest din urmă, și depusă în arhiva Ministerului de interne, agricultură și lucrări publice.

Ministerul de interne agricultură și lucrări publice Kogălniceanu.

Concesionarii Staniiforth pentru domnia sa și domnul Barkley.

(Decretul 1473 din 31 Octomvrie 1864).

Convențiunea pentru Calea Ferată București-Giurgiu (1865).

Intre d. ministru de interne agricultură și lucrări publice al Principatelor-Unite-Române autorizat în regulă prin Decretul Domnesc din 1 Septemvrie 1865, pe de o parte, și dd. Iohn Staniforth, și Iohn Trevor Barkley, reprezentați prin d. Artür Grüm, de altă parte.

Art. 1. — Domnii Iohn Staniforth și Iohn Trevor Barkley, se îndatorează a construi pentru socoteala guvernului Principatelor-Unite-Române o linie de drum de fier între București și Giurgiu, în condițiunile consimțite de o prealabilă înțelegere, și conținute în caetul de însărcinări, anexat pe lângă această convențiune.

Art. 2. — Prețul pentru construcțiunea acestui drum de fer este fixat à forfait la suma de o sută nouăzeci și șase mii cinci sute franci (196.500 fr.) pe kilometru, fără a putea întrece pentru totala lungime suma de treispre zece milioane șapte sute cincizeci și cinci mii franci (13.755.000).

Art. 3. — Guvernul Principatelor-Unite-Române, se îndatorește a plăti și lichidă această sumă de treisprezece milioane șapte sute cincizeci și cinci mii franci, prin plăți anuale de nouă la sută dobândă și trei la sută de amortisment până la întreaga lichidare a acestei sume de treisprezece milioane șapte sute cincizeci și cinci mii franci.

Art. 4. — Dobânda de nouă la sută și amortismentul de trei la sută maximum, vor constitui o anuitate fixată de un milion șase sute cincizeci mii șase sute franci.

Art. 5. — Această anuitate de un milion șase sute cincizeci mii șase sute franci este garantată de guvern prin veniturile en gros a salinelor Principatelor-Unite-Române care sunt deja date ca garanție pentru o anuitate de un milion patru sute patru zeci și trei mii două sute șaptezeci și patru franci, afectată la construirea podurilor, prin convențiunea din 31 Octomvrie 12 Noemvrie 1864.

Ea va mai fi garantată prin veniturile drumului de fer și înscrisă în bugetul anual al Statului.

Art. 6. — Zisa anuitate de 1.650.000 franci, va fi plătită concesionarilor sau unui reprezentant autorizat legalmente

de ei, în București în patru sume egale de 412.650 franci vărsate din trimestre în trimestre, și în condițiunile prevăzute la art. 7, 8 și 9.

Art. 7. — Aceste plăți trimestriale de 412.650 fr. se vor face fiecare la 20 Octomvrie sau 1 Noemvrie, 20 Ianuarie sau 1 Februarie, 20 Aprilie sau 2 Mai și 20 Iulie sau 1 August a fiecărui an, până la strângerea zisei sumi de 13.755.000 fr.

Art. 8. — Cea dintâi plată de 412.650 franci, va fi făcută la 20 Octomvrie sau 1 Noemvrie 1865, și plățile următoare vor fi continuate, precum s'a stipulat la articolul de mai sus.

Art. 9. — Plățile de dobânzi și de amortiment, vor fi continuate 16 ani și 36 zile dela 20 Octomvrie sau 1 Noemvrie 1865, epoca la care cea dintâi plată menționată la articolul de mai sus, va fi efectuată de guvern.

Art. 10. — Drept garanție pentru executarea acestei convențiuni, concesionarii vor fi ținuți a depune în mâinile guvernului nu mai târziu decât 19 Octomvrie sau 31 Octomvrie 1865, un cauționament sub semnătura unei case de bancă acceptată de guvern pentru suma de cinci sute mii franci. Această cauțiune va rămâne în folosul Statului dacă constructorii nu vor fi început lucrările în soroacele prescrise. Această cauțiune va fi înapoiată concesionarilor îndată ce se vor putea justifica, că sau în lucrări executate sau în materiale aprovizionate în țară, au făcut cheltueli de o valoare de trei ori mai mare decât cauțiunea depusă.

Plățile trimestriale de efectuat vor fi garantate în întregime lor, prin cauțiune tot de acea natură, pe tot timpul cât lucrările executate și materialele aprovizionate, nu vor reprezenta o valoare îndoită a părții de anuitate, concesionarii vor avea de primit.

Art. 11. — Concesionarii se îndatoresc a începe lucrările drumului de fer în termin de o lună dela data predărei de către guvern a terenurilor necesare pentru linia drumului de fer, și aceasta în conformitate cu condițiile caetului de însărcinări.

Art. 12. — Concesionarii vor avea facultatea de a combina operațiunea financiară, în cât privește emisiunea acestei în-

treprinderi, precum o vor socoti mai priincioasă intereselor și execuțiunei întreprinderii.

Făcută și subscrișă în București la 1 Septemvrie anul o mie opt sute șase zeci și cinci, în două expedițiuni spre a servi ca unul și acelaș act, una subscrișă de d. ministru de interne, agricultură și lucrări publice și dată d-lor concesionari, și alta de d. Artür Grüm în numele dd. Iohn Staniforth și Iohn Trevor Barkley, pe numele împuternicirei dată celui întâi, de către acești din urmă și depuse acele împuterniciri în archiva Ministerului de interne, agricultură și lucrărilor publice.

In caz de divergență între textul francez și român textul francez va servi de bază.

(Decretul No. 1076 din 1 Septemvrie 1865)

ANEXA IX

Lege pentru construcția și concesiunea Căilor Ferate Române.

Sanționată la 21 Septembre 1868 prin decretul cu No. 1.516 și promulgată la 22 Septembre 1868 prin „Monitorul oficial“ cu No. 214 din acel an

Art. 1. — Se declară de utilitate publică construirea unei rețele de căi ferate coprinzând următoarele secții:

Secția I. *Dela Suceava la Roman cu un ram la Botoșani și altul la Iași.*

Secția II. *Dela Roman la Galați cu un ram dela Tecuci la Bârlad.*

Secția III. *Dela Galați prin Brăila, Buzău și Ploești la București.*

Secția IV. *Din București prin Pitești, Slatina, Craiova și Turnu-Severin la Vârciorova.*

Art. 2. — *Construirea și exploatarea secției I se concede D-lui cavalier d'Ofenheim, reprezentantul legal al D-lor Principele Leon Spieha, Vladimir Comite Borkowsky, Dr. Carl Giskra, Thomas Brassey, W. R. Drake, L. M. Rate din Londra, conform anexului aci act de concesiune.*

Construirea și exploatarea secțiunilor II, III și IV se concede D-lor Principele Hugo de Hohenlohe duce d'Uest Principele Victor Hugo duce de Ratibor, Carol comite de

Lehndorff și doctorul Bethel Henry Strusberg, conform anexatului aci act de concesiune.

Această lege, împreună cu ambele concesiuni, s'a votat de Adunarea deputaților în ședința dela 27 Mai anul 1868, și de Senat în ședința dela 18 Septemvrie 1868.

Act de concesiune pentru Calea Ferată dela Suceava la Iași, Roman și Botoșani.

Sanționat cu decretul No. 1516 din 21 Septemvrie 1868 și publicat prin „Monitorul Oficial“ cu No. 216 din 25 Septemvrie 1868

Art. 1. — Guvernul Alteței Sale Serenissime, Principelui Domnitor al Românilor dă prin acest act, cu ratificarea Camerilor, D-lor Principe Leon Sapieha, Vladimir Comite Borkowsky, Dr. Carol Giskra din Viena, Thomas Brassey, W. R. Drake, L. M. Räte din Londra, reprezentați în formă prin Viena la Septemvrie 1867, concesiunea cerută de D-lor pentru D. Victor d'Ofenheim în virtutea deplinei împuterniciri date la construcția și exploatarea unei căi ferate, care, plecând dela frontiera Austriei aproape de Suceava, va lega drumurile de fer austriace cu Iași, Roman și Botoșani.

Punctul de întrunire pentru brațul Botoșani va fi fixat de către guvern în înțelegere cu concesionarii, după ce studiile vor fi făcute și aprobate de către guvern.

Locurile și numărul stațiilor și al gărilor de bifurcațiune se vor fixa în urmă, după un comun acord, între ministrul lucrărilor publice și concesionari.

Art. 2.—Concesionarii nu pot fi dispensați, în nici un caz, de îndatoririle contractate pentru construcțiunea căilor ferate; dar ei vor putea însă suspenda temporar lucrările în caz de forță majoră.

Tribunalul arbitrar, prevăzut la art. 28, va judeca faptele cari constituiesc aceste cazuri după principiile generale de drept.

Tot tribunalul arbitrar va decide asupra încetării cazului de forță majoră.

În timpul suspendării lucrărilor, guvernul român va suspenda plata subvențiunii prevăzută la art. 17.

În caz când termenele pentru începerea și terminarea con-

strucției (art. 4) ar trece, și întârzierea n'ar fi justificată prin cauze de forță majoră recunoscute de tribunalul arbitrar (art. 28), concesiunea de față se va anula și D-nii concesionari vor pierde cauțiunea de *un milion franci*, prevăzut la art. 31.

Art. 3. — Construcția și organizația exploatărei căilor ferate vor fi executate conform cu proiectele detaliate aprobate de D. ministru al comerțului, agriculturii și lucrărilor publice, și concesionarii vor fi îndatorați a se conforma cu dânsese.

Guvernul își rezervă dreptul a face acestor proiecte schimbările ce va crede necesarii în interesul traficului public, întru cât prin aceste dispoziții prețul construcțiunii nu va fi întrecut și lucrările deja începute n'ar suferi din aceasta.

În caz când în timpul construcțiunii ar fi necesar, în interesul exploatărei sau economiei construcției, a se face oarecari schimbări în traseul sau detaliurile de construcție, concesionarii vor fi autorizați a procede în acest sens, dacă însă aceste schimbări nu sunt în detrimentul direcției generale a liniei sau a solidității și a nivelimentului ei.

Concesionarii sunt autorizați, spre a accelera deschiderea căiei ferate concesionate a construi poduri provizorii cari mai târziu vor fi înlocuite cu poduri definitive de piatră și de fer bătut (nu vărsat).

Intinderea kilometrică se va calcula pe linia definitivă pe care vor urma a se construi podurile definitive, neținându-se compt de curbele accesorii ce se vor cauza de lucrările provizorii.

Terminarea podurilor definitive va fi obligatorii pentru concesionarii până la expirarea anului al șaselea dela deschiderea liniei.

Podurile definitive de fer bătut și piatră vor fi construite pentru două linii (*double-voie*).

Dacă la expirarea acestui termin podurile definitive nu vor fi făcute, guvernul le va executa în socoteala sumelor ce concesionarii au a primi dela Stat.

Pante de 10 milimetri maximum la metru se vor admite pentru linia Suceava-Roman, și de 18 milimetri maximum pentru trecerea înălțimei dintre stațiunea de bifurcare de pe linia Suceava și dintre Iași.

Aceste maxime însă nu vor fi admise decât atunci când

gubernul s'ar convinge prin studii serioase că nu se pot reduce prin oarecari ocoluri.

La curbe, razele nu vor putea niciodată fi mai mici de *trei sute* (300) metri.

Lucrările de terasamente nu vor fi făcute decât pentru o singură cale, și concesionarii nu vor putea fi siliți a construi o a doua cale ferată decât când venitul brut a doi ani consecutivi va ajunge la cifra de *șasezeci mii* (60.000) franci pe kilometru.

Art. 4. — Concesionarii se îndatorează a începe construcția drumului de feră concedat într'un termen de șase luni și a o termina și da în circulațiune cel mai târziu după doi ani dela aprobația studiilor definitive, cari vor fi predate ministerului lucrărilor publice în cele trei luni după ratificația concesiunii de față.

Gubernul se obligă a aproba studiile definitive cel mai târziu șase săptămâni după prezentarea lor.

Art. 5. — Toate terenurile necesarii pentru stabilirea căii ferate, a ramurilor și a dependențelor sale; pentru deplasarea căilor de comunicație; pentru stabilirea șanțurilor, a acostamentelor stațiunilor, gare, magazine, atelieruri, depozite de materiale, biurouri telegrafice, case de cantonieri și de păzitori, rezervoare de apă, carieri de piatră, de pietriș, și de nisip, escavații pentru împrumuturi de pământ, și, în genere, pentru executarea de oricari lucrări ce s'ar cere pentru acest stabiliment, vor fi cedate gratis concesionarilor pe domeniile și proprietățile de cari dispun sau va putea dispune Statul, și aceasta în limitele trebuinciosului.

Întreprinderea fiind de utilitate publică, concesionarii vor cumpăra cu spesele lor pe proprietățile particulare toate terenurile arătate la aliniatul precedent, conformându-se prescripțiilor legii de expropriație pentru cauză de utilitate publică.

Concesionarii vor face exproprierile ca pentru două căi.

Ei vor fi investiți, pentru executarea lucrărilor dependente de această întreprindere, de toate drepturile ce Statul posedă sau va obține în virtutea legilor existente sau viitoare în materie de lucrări publice; ei rămân, cu toate acestea, supuși la toate obligațiile ce derivă pentru Stat din aceste legi și regulamente.

Art. 6. — Facerea drumului de fer, d'acurmezișul căilor naționale, județene și vicinale, se va face sau pe deasupra, sau pe sub aceste căi cu viaducuri solide construite în aceleași condițiuni ca și podurile peste ape.

Trecerile de nivel nu vor fi admise decât în caz de imposibilitate dovedită și numai cu consimțământul guvernului.

În ceea ce privește greutatea ralielor (șinelor) pe metru curent, concesionarii se vor conforma datelor și normelor admise de construirea căilor europene de prima ordine și cari vor fi supuse primirei guvernului român.

În ceea ce privește materialul mișcător (roulant), precum: trăsurile de persoane și de mărfuri (wagons), locomotive și alte asemenea materialuri trebuincioase, concesionarii se obligă a le avea totdeauna în proporțiuni suficiente spre a nu suferi întru nimic serviciul.

Art. 7. — Pe timpul construcțiunii și a exploatațiunii liniei concesdate, concesionarii vor fi îndatorați a se conforma cu dispozițiunile concesiunii de față, precum și cu legile și prescripțiunile țării, prezente și viitoare, întru cât nu se vor găsi contrarii prezentului act de concesiune.

Cheltuielile de supraveghere și control din partea Statului, evaluate la *optzeci* (80) franci pe kilometru și pe an, vor fi în sarcina concesionarilor. Aceste cheltuieli vor începe în ziua începerei lucrărilor și se vor plăti pe trimestru prin anticipație.

Aceste cheltuieli de supraveghere vor fi coprinse în cheltuielile de exploatare.

Art. 8. — Pentru trebuința administrațiunii postelor, concesionarii sunt îndatorați a expediă cel puțin un tren pe zi în fiecare direcțiune, și a se însărcina cu transportul gratuit al poștei și al impiegatului postal care va, însoți posta de scrisori, gropuri și alte pachete.

În caz când administrațiunea postelor ar crede necesar să stabileze pe liniile concesdate o postă ambulantă, precum aceasta se află pe mai multe linii de căi ferate străine, asemenea concesionarii vor fi obligați a da, și a menține în stare bună vagoanele pentru posta ambulantă, construite conform cu cererile administrațiunii postelor, spre înlocuirea vagoanelor ordinare cu opt sau cu patru roate, dar guvernul nu va putea cere acest aranjament decât când el ar fi fost

stabilit pe drumul de fer dela Lemberg la Cernăuți și Suceava.

În interesul serviciului poștei, concesionarii sunt îndatorați a pune la dispozițiunea administrațiunei postelor, în toate stațiunile pentru căi ferate, unde serviciul poștei va fi organizat, un local adoptat pentru stabilirea unui biou de postă, fără nici o despăgubire.

Concesionarii sunt obligați a transporta și a distribui gratuit la stațiuni pachetele poștei (exceptându-se gropurile de bani și alte valori), cari n'ar fiacompaniate de un impiegat al poștei.

Toată corespondența consiliului de administrațiune sau a direcțiunei căilor ferate cu diferiții săi agenți și impiegati sau a acestor din urmă între dânsii, va fi transportată pe calea ferată de către impiegatii întreprinderii.

Art. 9. — Concesionarii vor permite stabilirea gratuită a unui telegraf al Statului în tot lungul drumului de fer și a secțiunilor sale parțiale.

Pentru aceasta Statul se poate servi cu stâlpi ce concesionarii se obligă a înființa și a supraveghia prin agenții lor toate liniile telegrafului, fără nici o despăgubire din partea Statului.

Telegraful drumului de fer al concesionarilor se va întrebuința numai pentru serviciul căiei ferate, cu aprobarea guvernului; însă el va putea fi utilizat și pentru expedițiunea depeșilor guvernului și ale particularilor în favoarea Statului.

Art. 10. — Maximul tarifelor ce concesionarii sunt autorizați a percepe pentru transportul călătorilor și al mărfurilor va fi tot același ca pe linia, dela Lemberg la Suceava, redus la centime franceze sau bani.

Călători (pe cap și pe kilometri):

I-a clasă 12 bani;

II-a clasă 9 bani;

III-a clasă 6 bani.

În trenurile de mare iuțeală, cari se vor compune numai de vagoane de 1-a și a 2-a clasă, aceste tarife vor putea fi ridicate cu 20 la sută, cu condițiune însă ca iuțeala lor să nu fie inferioară la aceea a trenurilor exprese după căile ferate în corespondență.

Mărfuri (cu iuțeală mică și pentru 100 de kilograme și pe kilometru).

I-a clasă 1,4 bani;

II-a 1,5 bani;

III-a clasă 2.25.

Prețul transportului pentru orice alte obiecte, precum și taxele accesorii, clasificarea mărfurilor și condițiunile de transport, vor fi regulate în înțelegere cu guvernul, conform cu tarifele țărilor învecinate.

În orice caz, sarea și cărbunii minerali se vor bucura de o tarifă redusă de 25 la sută asupra clasei I.

Art. 11. — Tarifele vor putea fi, după voința concesionarilor, reduse sub limitele maximum fixate prin art. 10 pentru toate mărfurile sau pentru unele numai din obiecte de transportat, fie pe întinderea liniei întregi, fie pe aceia a unei părți a căiei ferate în orice direcțiune. Această scădere va putea fi admisă pentru toate distanțele fără deosebire, sau va putea fi gradată în proporțiune cu lungimea întinderii.

Tarifele astfel scăzute vor putea fi ridicate din nou până la limitele maximum aprobate de guvern, dar numai după ce au fost în vigoare în timp de trei luni. În caz când un expeditor sau un antreprenor de transporturi va fi obținut o reducere de tarifă cu oarecare condițiune, concesionarii vor fi obligați a acorda aceeași favoare tuturor expeditorilor și antreprenorilor de transport, cari ar primi aceleași condițiuni, astfel încât în nici un caz să nu se facă veri o favoare excepțională.

Guvernul va avea dreptul a cere o reduțiune de tarife pentru transportul călătorilor și a mărfurilor, precum și a taxelor accesorii îndată ce venitul neto a doi ani precedenți va întrece cu 50% suma garantată.

Art. 12. — Transporturile militare vor trebui efectuate de către concesionari cu jumătate din prețul tarifelor, pentru militari izolați sau în corp, precum și pentru cai, bagaje, efecte militare și materiale de resbel.

În caz când obiecte aparținând la materialul de resbel n'ar fi expres arătate în clasificățiune, ele vor fi asimilate la clasa a doua de mărfuri cu iuțeală mică.

Regulile de observat pentru transportul materialului mili-

tar și de resbel și a materiilor prime și deosebite sau inflamabile vor fi fixate prin un regulament special.

Art. 13. — Impiegații Statului sau ceilalți funcționari călătorind din ordinele autorității, însărcinați cu controlul administrațiunii și a exploatațiunii căiei ferate pe acea linie, fie pentru a păzi interesele Statului, fie pentru serviciul vămilor, și cari vor justifica misiunea lor, vor fi transportați gratis precum și bagajele lor.

Art. 14. — Guvernul va avea dreptul, în caz de foamete în România, a reduce tarifele pentru grâne până la jumătatea tarifului maximum.

Art. 15. — Concesionarii vor avea dreptul de a forma capitalul necesar pentru construcțiunea căiei ferate cum vor voi; ei vor avea dreptul de a forma o companie anonimă de acționari sau de a se fuziona cu o companie deja existentă, dar care va trebui a fi totdeauna reprezentată în țară de un comitet dirigent, care va fi organul său legal pe lângă guvernul român.

Compania ce va forma concesionarii va intra în toate drepturile, precum și în toate obligațiunile concesionarilor.

Art. 16. — Concesionarii vor avea dreptul a stabili agenți în înăuntru și în străinătate, precum și a organiza întreprinderi pentru transportul călătorilor și a mărfurilor pe uscat și pe apă, conformându-se regulamentelor existente din țară.

Art. 17. — Guvernul acordă concesionarilor o subvențiune de *patruzeci mii* (40.000) franci de kilometru, plătitoare în modul următor:

Lungimea liniei concedate este presupusă ca de *două sute* (200) kilometri; dar cifra aceasta, se va verifica după finirea liniei, și deosebirea în mai mult sau mai puțin se va regula după deschiderea căiei.

Vărsămintele acestei subvențiuni a guvernului se vor împărți în 20 luni, încât guvernul va avea a plăti în curgerea acestui timp, la fiecare zi întâi a luni, sus arătata subvențiune pentru numărul de *zece* (10) kilometri, cu excepțiune pentru a 20-a lună, pentru care guvernul nu va avea a plăti decât subvențiunea cuvenită pentru restul de kilometri.

Fiecare sumă ce se va da gradat concesionarilor va fi garantată de dânsii cu polițe acceptate de o bancă și primite

de guvern, și plătitoare în caz când concesionarii n'ar execută îndatoririle lor.

Aceste polițe sau bonuri de tezaur român vor fi depuse la o casă de bancă în București, primită de guvernul român.

În contra acestor polițe guvernul va vărsa în fiecare lună partea sa de subvențiune la aceeași bancă, care nu va putea dispune de dânsa în favoarea concesionarilor decât pe certificate vizate de inginerul guvernului.

În proporțiune cu înaintarea lucrărilor, polițele depuse de concesionari se vor restitui în proporțiune cu suma cheltuiilor făcute și certificate, și cari vor fi de o valoare îndoită decât suma polițelor ce se restituie.

Întâiul vărsământ din partea guvernului se va face trei luni după promulgarea concesiunii de față. Acest întâi vărsământ precum și cele două următoare se vor efectua fără numitele certificate de lucrări executate, rămâind polițele acestor trei vărsăminte depuse până ce se va certifica lucrările executate în proporțiunea de mai sus.

Guvernul garantează, afară de acestea, concesionarilor, pentru calea ferată concedată prin prezentul act, un venit anual neto (coprinzându-se și amortismentul) de șapte și jumătate la sută asupra unui capital de două sute treizeci mii (230.000) franci pe kilometru, care, după verificarea lungimei kilometrice, va fi transformat în o singură sumă anuală fixată, plătitoare în numerar de 17.250 franci, înmulțiți cu numărul kilometrilor deja construiți.

Această garanție va începe a curge din ziua punerii în exploatare a liniei întregi și va fi menținută în tot timpul duratei concesiunii, astfel că dacă venitul anual neto al căiei ferate n'ar ajunge la suma sus menționată, deficitul va trebui a fi completat de către guvern.

În caz când venitul anual neto ar întrece suma garantată, excedentul va fi mai întâi, și cu preferință de orice altă întrebuințare, afectat la înapoierea avansurilor făcute de guvern pentru completarea intereselor garantate.

Îndată ce sus zisele avansuri vor fi plătite guvernului, excedentul va fi împărțit între guvern și concesionari, în proporțiune de o a șasea parte pentru guvern și cinci șesimi pentru concesionari.

Art. 18. — Concesionarii se îndatorează a amortiza asupra

venitului anual neto garantat de guvern, tot capitalul emis pentru construcțiunea sau întreținerea căiei ferate, înainte de expirarea concesiunii de față.

Art. 19. — In caz când guvernul va fi chemat a completa venitul anual neto până la concurența sumei garantată, el va fi dator a face în termen de *patruzeci* (40) zile, dela data notificării făcute de concesionari, avansurile necesarii pentru complectarea plăței intereselor semestriale.

Aceste avansuri ale guvernului vor fi făcute pe baza socotelilor aproximative semestriale prezintate de concesionari.

Pentru facerea bilanțului și fixarea venitului neto se vor adopta bazele luate în această privire la căile ferate din Galiția.

Dacă, după ce bilanțul întreprinderii a fost făcut (ceceae trebuie să se facă cel mai târziu trei luni după expirarea fiecărui an de exploatare) ar rezulta că avansele făcute de guvern întrec suma datorită de dânsul, concesionarii vor fi îndatorați a-i restitui imediat excedentul de 7 și jumătate la sută dobândă.

Din contră, guvernul va avea să plătească diferența în mai mult, între suma garantată și avansele făcute în termen de *patruzeci* (40) zile după ce bilanțul îi va fi fost prezentat.

Dacă nici un avans n'a fost cerut guvernului și dacă bilanțul ar demonstra un excedent peste venitul neto garantat de guvern, concesionarii vor avea a plăti, cel mai târziu *patruzeci* de zile după prezentarea acestui bilanț, suma ce ar reveni guvernului conform art. 17.

Art. 20. — Pentru a păzi interesele Statului, guvernul este autorizat a cere ca construcțiunea liniilor precum și organizațiunea exploatării pe tot parcursul căiei ferate, să fie făcute și stabilite într'un mod solid și în condițiunile căilor ferate de întâiul ordin și că tot ce se va constata defectuos, să fie imediat scos și înlocuit.

Dreptul de supraveghiere al guvernului se va exercita prin delegați speciali, cari vor avea asemenea dreptul a asista la ședințele consiliului de administrațiune precum și la adunările generale ori de câte ori guvernul va găsi de trebuință; guvernul va trebui să fie informat la timp oportun de locul și data adunărilor.

Acești delegați vor avea drept a suspenda orice dispozițiuni

cari le-ar părea contrarii intereselor Statului, dar vor fi datori a supune obiecțiunile lor imediat ministerului lucrărilor publice, care va decide fără întârziere.

Afară de aceasta, guvernul va avea dreptul, în calitatea sa de părtaş în întreprindere, a numi un număr proporțional de membri în consiliul de administrațiune.

Art. 21. — Concesionarii vor fi scutiți de orice impozit sau taxă asupra venitului și de plata a orice contribuțiune, fie timbru sau taxă de înregistrare, atât asupra imobilelor făcând parte din calea ferată, cât și asupra acțiunilor, obligațiunilor și cupoanelor.

Aceste scutiri de mai sus vor avea loc pe tot timpul construcțiunii și încă zece ani după punerea în exploatare, pentru taxele deja stabilite; iar pentru acele cari ar fi stabilite mai în urmă, pe timp de zece ani după stabilirea lor.

Afară de acestea, concesionarii vor fi scutiți de orice taxă de intrare pentru toate materialile necesarii la construcțiunea și la exploatarea calei ferate pe tot timpul construcțiunii și încă pentru zece ani din ziua deschiderii calei ferate.

Art. 22. — Durata concesiunii este fixată la *nouăzeci* de ani dela deschiderea linei.

Cu toate acestea concesiunea va putea fi declarată de expirată înainte de epoca sus zisă, în caz când termenele fixate pentru începerea și terminarea construcțiunii (art. 4) ar trece, și întârzierea n'ar fi justificată prin cauză de forță majoră sau prin crize politice și financiare, constatate și recunoscute de către tribunalul arbitrar.

Art. 23. — Guvernul își rezervă dreptul de a răscumpăra calea ferată concedată prin actul de concesiune de față, la orice epocă după expirarea de 30 de ani dela deschiderea liniei.

Pentru a fixa prețul răscumpărării se va însemna productul neto anual obținut de întreprindere în timpul celor șapte ani cari vor preceda anul când are a se efectua răscumpărarea și se va evalua producerea neto mijlocie a acelor ani.

Acest product neto mediu, care însă în nici un caz nu va putea fi mai mic decât venitul neto garantat de guvern, se va plăti concesionarilor sub forma unei rente anuale până la expirarea concesiunii.

Art. 24. — La epocă fixată pentru expirarea concesiunii sau în caz de răscumpărare a căiei ferate din partea guvernului, Statul va lua în posesiune, liberă de orice sarcini, pământurile, lucrările de artă și terasamentele, clădirile, calea ferată și toate dependențele sale, precum: materialul mișcător, gare, locuri de încărcare și de descărcare, case de cantonieri și de păzitori, cu toate mobilele și imobilele în stare bună, în limitele condițiilor prescrise prin art. 3 și 6.

Dar, în orice caz, fie ca concesiia să expire sau că guvernul să rescumpere calea ferată, concesionarii vor rămânea proprietari pe fondul de rezervă, format chiar prin veniturile întreprinderii, pe creanțele de încasat încă, precum și pe clădirile speciale construite cu fondurile particulare ale concesionarilor, precum: cuptoare de coks, vărsători, uzine de mașine și alte aparate, magazine, doks, etc.; la stabilirea și la cumpărarea căroră concesionarii au fost autorizați de către guvern, cu condițiune că ele nu vor forma o parte din dependențele căiei ferate.

Guvernul va avea dreptul a cumpără și aceste stabilimente, după prețuirea făcută de experți numiți de ambele părți.

Art. 25. — Concesionarii vor fi liberi a angaja, atât pentru construcțiune cât și pentru exploatarea căiei ferate, ingineri și impiegați pământeni sau străini, cari vor fi fără distincțiune supuși la legile țarei. După 5 ani, jumătate cel puțin din impiegați inferiori să fie pământeni.

Art. 26. — Guvernul asigură concesionarilor tot sprijinul necesar pentru construcțiunea căiei ferate și va da ordine precise la toate autoritățile civile și militare spre a le da tot ajutorul și a-i garanta contra tuturor împiedicărilor locale.

Art. 27. — Concesionarii nu vor putea niciodată să se prevealeze de vreo protecțiune străină în contestațiunile cari s'ar ridică între dânșii și administrațiune în privința concesiunii de față.

Art. 28. — In caz de divergență între guvern și concesionari, pricina va fi supusă la doi arbitri, din cari unul va fi numit din fiecare parte.

Partea care va avea recurs la arbitragiu, va informă pe cealaltă de alegerea ce va fi făcut a arbitrului și o va invita a numi și dânsa un arbitru din parte-i.

În caz când cealaltă parte n'ar răspunde la această invitațiune în termen de douăzeci și una zile, partea care va avea recurs la arbitragiu va numi pe al doilea arbitru în numele celeilalte părți, având numai a-i notifică această numire.

Acești doi arbitri vor procede imediat la numirea unui supra-arbitru.

Dacă arbitrii nu s'ar putea înțelege în termen de șase zile dela numirea lor asupra alegerei supra-arbitrului, atunci primul-președinte al înaltei curți de justiție și casațiune va fi supra arbitru de drept.

Amândouă părțile vor fi datoare a se supune fără apel la decizia unanimă a arbitrilor, și, în caz de neînțelegere a acestora, la sentința supra-arbitrului, care va fi dator a se uni cu una din cele două opinii emise.

Arbitrii și supra-arbitrul ce aceștia vor numi pot fi pă-mânteni sau străini.

Sentința arbitrală trebuie să fie pronunțată în termen de patru săptămâni cel mai târziu.

În caz când arbitrii nu și-ar da sentința în termenul prescris ei vor fi excluși din funcțiunile lor și se va procede imediat la numire de alți arbitri.

Art. 29. — Toate amănuntele cari nu s'au prevăzut aci vor fi regulate prin bună înțelegere, luându-se drept bază dispozițiunile legii asupra concesiunei de căi ferate din Austria din 14 Septemvrie 1854, întru cât aceste dispozițiuni n'ar fi contrarii stipulațiunilor actului de față și legilor existente în România.

Art. 30. — Este bine înțeles că stipulațiunile conținute în acest aci de concesiune nu vor avea valoare decât pe cât timp angajamentele luate de ambele părți contractante, vor fi fost îndeplinite cu conștiință de către amândouă părțile

Art. 31. — Concesionarii se angajează a depune la tezaurul public o cauțiune în bani sau efecte publice de un *million* franci. Această cauțiune va rămânea ca garanție pentru îndeplinirea îndatoririlor contractate de ei. Ea se va restitui concesionarilor după ce va determina lucrări de o îndoită valoare.

Art. 32. — În caz de divergență între textul francez și acel român al concesiunei de față, textul francez va fi considerat ca autentic.

Această concesiune, împreună cu legea, s'a votat de Adunarea deputaților în ședința dela 27 Mai anul 1868, și de Senat în ședința dela 20 Septemvrie 1868.

Sentința arbitrilor din 15 Maiu 1872.

Publicată în „Monitorul oficial“ cu No. 117 din 27 Mai 1872, pentru rezolvarea diferendelor ivite între guvernul român și societatea căiei ferate Lemberg-Cernăuți-Iași

Pentru rezolvarea diferendelor ivite între guvern și societatea căilor ferate Lemberg-Cernăuți-Iași, ministerul recurgând la un tribunal de arbitri, conform art. 28 din concesiune acesta a pronunțat deciziunea sa în modul următor :

În virtutea art. 28 din concesiunea căilor ferate Suceava-Roman-Iași și Botoșani, guvernul român având recurs la tribunalul de arbitri și subscrișii: eu, C. Bozianu, numit arbitru din partea guvernului prin adresa ministerului lucrărilor publice sub No. 2.153, și eu M. Kogălniceanu, numit arbitru din partea societăței căilor ferate Lemberg-Cernăuți-Iași, prin adresa cu No. 3.608, întrunindu-ne la 26 Aprilie 1872, ne-am constituit în tribunal arbitral, am procedat, tot în virtutea articolului citat din concesiune, la numirea super-arbitrului și ne unindu-ne asupra alegerii lui, a rămas să rămână super-arbitrul de drept D. prim-președinte al curții de justiție și de casațiune.

S'au făcut citațiuni părților pentru ziua de 10 Mai, în care fiind sărbătoare națională s'a amânat pentru a doua zi, 11 Mai. În această zi s'a înfățișat, prin procură în regulă din partea ministerului lucrărilor publice D-nii avocați ai Statului M. Ferikide și M. Schina; iar din partea societăței căilor ferate D. Adolf de Hertz, președintele comitetului român, asistat de d. avocat P. Grădișteanu, și luând cuvântul D-nii avocați ai Statului, au specificat pretențiunile guvernului în următoarele puncturi :

- 1) Instituirea în țară a unui comitet dirigent, conform art. 15 din concesiune;
- 2) Construirea de zidărie a magaziei de mărfuri și remiselor de locomotive;
- 3) Construirea trecerilor drumului de fer deacurmezișul

căilor naționale, județiane și vecinale să se facă conform art. 6 din concesiune;

4) Facerea unor lucrări de consolidare la săpăturile mări și rambleurile învecinate pe ramura Verești-Botoșani din fondul de construcțiune;

5) A se prezintă de companie bugetul anual de venituri și cheltuieli.

După ce d-nii avocați au desvoltat oral, înaintea tribunalului arbitral, cuvintele pe cari se bazează aceste pretențiuni, au depus și în scris memoriul acî anexat, care s'a avizat de noi arbitri.

În urmă, apărătorul companiei, d. Grădișteanu, luând cuvântul, a desvoltat cuvintele companiei de împotrivire, cari sunt rezumate în memoriul acî anexat, depuse de companie și care s'a avizat de noi arbitri.

Deciziunea arbitrilor

Ascultând desbaterile orale între părți și după cetirea memoriilor înfățișate, deliberând între noi, am decis în acord:

1) Asupra punctului 1-iu, adică: instituirea în țară a unui comitet dirigent din partea companiei căilor ferate, tribunalul arbitral, având în vedere art. 15 din concesiune, prin care nu s'a consimțit de guvernul român ca concesionarii să se fuzioneze cu o companie dejă existentă, decât cu restricțiunea ca această companie să fie întotdeauna reprezentată în țară de un comitet dirigent, care va fi organul său legal pe lângă guvernul român;

Considerând că din expresiunile: comitet dirigent și organ legal, nu se poate înțelege alt decât ca administrațiunea drumului de fier român să se facă de acea companie printr'un corp administrator, special delegat, care, sub numirea de comitet dirigent, să aibă reședința în România;

Că, prin urmare, menționatul articol permițând fuzionarea concesionarilor cu o altă companie, totdeauna a voit să conserve concesiunii drumului de fer român o administrațiune proprie și separată;

Considerând că o asemenea administrație nu e incompatibilă cu administrațiunea generală a companiei, căci ea nu poate fi decât o delegațiune a acestei companii;

Considerând că a pretinde că fuziunea trebuie să aibă consecință neapărată unitatea și fuziunea administrațiunei, este a face o pretențiune contrarie dispozițiilor art. 15 citat, căci guvernul român nu a consimțit la fuziunea companiilor decât cu restricțiunea mai sus arătată și nu se poate face abstracțiune de această restricțiune, fără a se denatură voința părților contractuale, manifestată într'un mod pozitiv prin menționatul articol;

Considerând că dreptul de administrațiune ce are consiliul de administrațiune generală a societăței, precum și direcțiunea sa generală, nu poate fi alterat prin administrarea comitetului dirigenț, căci acesta nu poate fi privit decât ca o alegațiune a puterii centrale a societăței;

Considerând că alegațiunea, că o direcțiune specială în țară a drumului de fer ar putea ocaziona companiei cheltueli însemnate, nu poate fi un cuvânt spre a lipsi pe Statul român de un drept, sau spre a dispensa pe companie de o obligațiune creată prin legea ce și-au făcut părțile;

Că declarațiunea ce se pretinde că s'a făcut de ministerul lucrărilor publice prin adresa sa cu No. 5.906 din 20 Iulie 1871, și prin care d-se zice că: „ministerul apreciază în „destul motivele de economie de a nu se înființa în țară o „direcțiune specială și independente de cea generală din „Viena, dar sunt în tot dreptul d'a vă cere un comitet dirigenț în țară“, nu poate cea declarațiune lovi întru nimic dreptul ce are Statul român după concesiune;

Că, în fine, mijloacele de supraveghiere ce are guvernul român după articolul 20 din concesiune, oricât de suficiente și eficace s'ar crede, nu pot servi de motiv spre a-l lipsi de orice alte mijloace de priveghiere și controlare, a stipulat în favoarea sa prin concesiune;

Pentru aceste motive, și în virtutea art. 15 din concesiune, tribunalul arbitral decide:

a) Ca societatea Lemberg-Cernăuți-Iași să aibă delegată în România o administrațiune specială pentru drumul de fer român sub numirea de comitet dirigenț;

b) Acest comitet să dirigă administrațiunea drumului de fer, sub autoritatea consiliului general de administrațiune al societăței;

c) Acest comitet, în ceeace privește administrațiunea, va

fi în raport direct cu funcționarii drumului de fer, și va fi în fața guvernului organul legal al societății;

2) Asupra punctului al 2-lea, adică: a se îndatoră compania de a construi în zidărie magaziele de mărfuri și remizele de locomotive, tribunalul arbitral, având în vedere că prin planurile ce compania a prezentat ministerului pentru aceste clădiri, se arată că ambele aceste construcțiuni au a se face de lemn;

Având în vedere jurnalul consiliului lucrărilor publice sub No. 54 din 1869, prin care se aprobă aceste planuri, numai cu restricțiunea ca la magaziile de mărfuri sub-aseinentele să se facă de zid;

Având în vedere art. 3, al. 1 din concesiune după care concesionarii sunt obligați a se conforma cu proiectele aprobate de minister;

Considerând că aprobarea nu este făcută cu îndatorirea, ca construcțiunile sus menționate să se facă tot de zidărie după cum se pretinde astăzi;

Că, cu toate acestea, compania a făcut în paiante de zid remisele de locomotive;

Tribunalul arbitral, în virtutea art. 3 citat, apără pe companie de pretențiunea guvernului de a face în tot de zidărie atât magaziile de mărfuri cât și remizele de locomotive;

3) Asupra punctului al 3-lea, adică: a se îndatoră compania de a construi trei treceri cu viaducuri la drumul de fer la Ruginoasa și Târgul-Frumos, tribunalul arbitral, considerând că art. 6 din concesiune prescrie că trecerile drumului de fer de-a-curmezișul căilor naționale, județiane și vecinale să se reface sau pe deasupra sau pe de desubt a acestor căi cu viaducuri, etc.;

Că alin. II al acestui articol nu face excepțiune la această regulă generală decât în caz de imposibilitate dovedită și numai cu consimțământul guvernului;

Considerând că compania nu a probat imposibilitatea, în virtutea art. 6 citat, jurisdicțiunea arbitrală hotărăște:

Ca compania să facă viaducuri, în condițiile prescrise de menționatul articol la acele trei puncturi cerute de guvern, și anume două viaducuri la puncturile de pe Ruginoasa, și unul la Târgul-Frumos;

4) In privința facerei unor lucrări de consolidare la săpă-

turile mari și rambleurile învecinate pe ramura Vărăsci-Boțoșani, tribunalul arbitral, considerând că prin raportul comisiunei de primire din 15 Octomvrie 1871, și aprobat de minister, se zice că: „la tăiturile mari dintre profilele „2.013—2.016 și 2.042—2.045, tăieturi în cari, din cauza „naturei excepționale a terenului, au avut loc în primăvara tre- „cută nomoluri considerabile, compania a făcut toate lu- „crările care le-a crezut de cuviință pentru înlăturarea acciden- „telor viitoare; cu toate acestea, neputându-se aprecia efi- „cacitatea acestor lucrări decât în primăvară, comisiunea se „găsește în imposibilitate a se pronunța, pentru un moment, „de chipul cu care aceste tăieturi se vor comporta în viitor“.

Având în vedere că aceste expresiuni nu constituie o primire condițională, ci o simplă amânare a primirei lucrărilor dela puncturile mai sus menționate;

Considerând că chiar de s'ar privi ca o primire condițională, încă fără o dispozițiune expresă a concesiunei, o asemenea primire nu s'ar putea considera ca o primire pură și simplă, spre a se putea pune cheltuielile de reparare în sarcina venitului liniei;

Considerând că, prin urmare, cheltuiala ce s'ar putea face în repararea degradărilor întâmplare până la primirea lucrărilor în primăvara aceasta, ar trebui a se face din fondul de construcțiune;

Considerând însă că nu s'a probat din partea guvernului că s'ar fi întâmplat verio degradare în cursul iernei și, prin urmare, nefiind probat că dreptul guvernului este lesat;

Tribunalul de arbitri, în virtutea art. 2, alin. II din concesiune, nu are elemente spre a decide, ca jurisdicțiune, asupra acestei cesiuni.

5) Asupra punctului al 5-lea: „d'a se îndatoră compania ca să prezinte „guvernului bugetul său anual de venituri și cheltueli“; tribunalul arbitral, considerând că guvernul, în virtutea art. 19 din concesiune, are dreptul de a cercetă bilanțul de venituri și cheltueli;

Că, în virtutea art. 20 al aceleiași concesiuni, el poate numi delegat special atât la consiliul de administrațiune cât și la adunările generale ale companiei;

Că acești delegați au dreptul de a suspenda orice dispozițiune care le-ar părea contrarie intereselor Statului;

Că pe lângă acestea, guvernul, în calitatea sa de părtaş are după art. 20 din concesiune, și dreptul de a numi un număr de membrii în consiliul de administrațiune;

Considerând că art. 19 și 20 menționate dau guvernului toate mediile spre a putea determina care este cuantumului ce trebuie să plătească pe fiecare an din garanția de $7\frac{1}{2}\%$;

Considerând, în fine, că obligațiunea pentru companie de a prezintă bugete nu rezultă nici din veri o dispozițiune expresă a concesiunii, nici ca consecință din veri o dispozițiune a acestei concesiuni;

Pentru aceste motive, și în virtutea art. 2, al. II din concesiune, tribunalul de arbitri respinge pretențiunea guvernului;

În cât se atinge de cererea de cheltueli de judecată, făcute și de către o parte și de cealaltă.

Tribunalul de arbitri, în considerațiunea deciziunilor sale de mai sus, găsește echitabile a apăra pe ambele părți de asemenea cheltueli.

Dată și pronunțată astăzi, în 15 Mai 1872, în audiență publică, ținută în localul Inaltei curți de justiție și casație.

C. Bosianu, M. Kogălniceanu

ANEXA X

Act de concesiune pentru Căile Ferate Române.

Sanționat cu decretul No. 1.516 din 21 Septembrie 1868 și publicat prin „Monitorul oficial” cu No. 216 din 25 Septembrie 1868

În virtutea lezei votate de Adunarea deputaților în ședința din *douăzeci și șapte* Mai anul *una mie optsute șasezeci și opt*, și de Senat în ședința din 18 Septembrie anul 1868, care lege a fost sancționată și promulgată prin decretul princiar No. 1.516, s'a încheiat convențiunea de mai jos:

Între domnul ministru al agriculturii, comerțului și lucrărilor publice, în numele guvernului, de o parte,
și domnii:

Principele Hugo de Hohenlohe, Duce d'Ujest;

Principele Victor Hugo, Duce de Ratibor;

Carol comite de Lehndorff, și

Doctorul Bethel Strusberg,

de altă parte,

pentru construcția și exploatarea căilor ferate pe liniile și în condițiunile următoare:

§ 1. Guvernul român acordă, prin convențiunea de față, întreprinzătorilor indicați mai sus, concesiunea pentru a construi și exploata căile ferate următoare:

a) Dela Roman prin Tecuci la Galați, cu ambrașamentul dela Tecuci la Bârlad;

b) Dela Galați prin Brăila, Buzău și Ploești la București;

c) Dela București, prin Pitești, Slatina, Craiova la Turnu-Severin și Vârciorova (frontiera);

d) Dela Buzău prin Focșani la Adjud, care rămâne obligatorie pentru concesionarii, cu aceleași condițiuni și preț după terminarea liniilor de mai sus, facultativă însă pentru guvernul român dacă ar găsi de cuviință.

§ 2. Concesionarii primesc concesiunea acordată în întregul ei, și sunt ținuți a termina liniile concese în termenele prevăzute la § 6.

§ 3. Concesionarii își rezervă dreptul de a alege liniile pe cari vor voi să înceapă lucrările de construcțiune.

Asemenea sunt în drept de a începe deodată lucrările pe mai multe sau pe toate liniile, însă liniile dela Galați la Roman, dela Galați la București și dela Severin la București vor trebui să le înceapă mai întâi.

Ei se îndatorează a procede la fixarea traseului și elaborarea planurilor detaliate, în termen de șase săptămâni după promulgarea concesiunii de față și a prezinta guvernului după acest termen, cel mult în patru luni, proiectele preliminarii.

Lucrările pregătitoare pentru fixarea traseului, pentru planurile detaliate de situațiune și de nivelment, precum și proiectele pentru poduri și clădiri vor fi supuse guvernului român în două exemplare, spre examinarea și acordarea permisiunii de a le executa.

Guvernul se obligă a aprobă sau a respinge zisele proiecte, înștiințând pe concesionari despre rezultat într'un termen de patru săptămâni, socotit din ziua prezentării lor. Dacă până la expirarea termenului citat guvernul nu se va pronunța nici pentru nici contra proiectelor prezentate, ele se vor considera ca aprobate și atât guvernul cât și agenții săi nu vor mai fi în drept a împiedică executarea lor. La caz

de respingere însă, și în lipsă de cointelegere între ambele părți, hotărîrea unui tribunal arbitral va decide dacă, și în ce mod, proiectele respinse va trebui a se modifica. Arbitrii și supra-arbitrul se vor numi conform paragrafului 27; trebuie să fie bărbați tehnici cu cunoștința de lucrările din Prusia. Dacă arbitrii nu se vor înțelege asupra numirii supra-arbitrului, președintele curții de casațiune va numi pe supra-arbitru.

§ 4. Formarea planșurilor detaliate și executarea construcțiunii se vor face după normele următoare:

1. Terenul necesar pentru drumul de fer se va cumpăra în lățime pentru o cale îndoită; asemenea și pentru locurile de stațiuni se va avea în vedere viitoarea lor mărime, în proporțiune cu sporirea comunicațiunii.

2. Tot drumul de fer cu toate construcțiunile după dânsul se va construi în lărgime numai pentru un singur drum, afară de acele locuri unde concesionarii vor găsi util a-l construi în întreaga sa lărgime, adică pentru două drumuri.

Pentru profilul normal se va lua o lărgime a coroanei de 5 metri (16 picioare de Prusia), afară de materialul necesar pentru fundament.

Talasurile vor fi în genere de unul și jumătate picioare înălțime, fără însă a exclude prin aceasta și alte înclinări dacă sunt cerute și permise de natura terenului.

3. Raporturile de pante și curbe se vor face astfel precum sunt la căile din Prusia și se vor lua de normă și dispozițiunile convenite la 11—16 Septembrie 1865 la Dresda, între direcțiunile societăților de drumuri de fer germane.

4. Construcțiia suprafeței se va executa astfel precum este uzitată la căile ferate din Prusia, prin șine Vignol cu baze largi și tălpi de lemn; lungimea șinelor va fi în genere de 21 picioare de Prusia (6.59 metri), dar nu sunt excluse și șinele de optsprezece picioare de Prusia (5.648 metri) și cele de 15 picioare de Prusia (4.707 metri) lungime. Soliditatea șinelor, precum și depărtarea tălpilor trebuie să corespundă greutatei locomotivelor.

Materialul pentru fundament va consta din prund, acolo unde va exista prund, și se va întrebuiți 1,18 metri cubici de prund la metrul curent. La munte se pot întrebuiți petre sfărâmate mărunțel, iar la acele locuri unde nu se află prund

se poate întrebuița și nisip curat, care însă nu trebuie să fie în cantitate mai mare de $\frac{2}{3}$ din materialul necesar.

Lungimea șinelor laterale dela gare nu va trece peste 10 la sută din lungimea totală a liniei.

5. Garele se vor construi după modelul celor din Prusia și în mărime corespunzătoare cu împrejurările locale.

6. Trecerea peste drumuri și închiderea acestora prin bariere, precum și întărirea rampelor se va face astfel precum este uzitat în Prusia.

7. Aparatele pentru semnale vor constă dintr'un fir de sârmă cu aparate de vorbit pentru stațiunile de gare și din semnale cu clopote pentru stațiunile de cantonieri. Fiecare stațiune de gară va avea afară de aceasta și semnale optice pentru oprire.

8. Casele cantonierilor se vor construi astfel precum sunt în Prusia. În apropiere de sate sau orașe cantonierii vor avea gherete, cari să se poată încălzi și sigure contra întemperiilor, cu o bază de 6 metri pătrați.

9. La mijloacele de transport se va calcula pentru un kilometru de drum: $\frac{1}{9}$ de locomotivă, $\frac{1}{2}$ trăsură de persoane și $1\frac{1}{2}$ trăsură pentru marfă și alte obiecte.

Atât pentru toate celelalte construcțiuni cari nu s'au arătat aci în special cât și pentru toate construcțiunile mai sus numite, vor servi în genere menționatele convențiuni tehnice ale direcțiunilor căilor ferate germane ce s'au încheiat la 11—16 Septembrie 1865 în Dresda, cari fac parte integrantă a acestei concesiuni.

§ 5. Dispozițiunile de mai sus sunt obligatorii atât pentru concesionari la lucrarea proiectelor cât și pentru guvernul român la examinarea acestora.

Guvernul numai atunci va putea cere modificarea dispozițiunilor de mai sus, când cheltuelile concesionarilor nu s'ar spori prin aceste modificățiuni.

Concesionarii vor putea face în cursul construcțiunei numai modificățiuni parțiale și numai atunci când ele nu vor aduce prejudiciu nici direcțiunei totale a liniei, nici solidității construcțiunei, nici siguranței exploatațiunei.

§ 6. Concesionarii sunt obligați a începe construcțiunea totdeauna până în șase săptămâni după primirea planurilor aprobate și după obținerea permisiunei de a începe lucrarea.

Construcțiunea se va activa astfel ca liniile dela Râmnic la Tecuci la Galați și ramul Bârlad, să fie terminate și date în circulațiune în trei ani.

Liniile dela Galați prin Brăila, Buzău, Ploești la București în doi ani și jumătate.

Liniile dela București prin Pitești, Slatina, Craiova, Turnu-Severin la Vârciorova (fruntarie) în trei ani.

Termenul începerii liniei Vârciorova se va fixa după o înțelegere între guvern și concesionari.

§ 7. *Capitalul necesar pentru construirea căilor ferate arătate în § 1 este fixat la suma de două sute șaptezeci mii (270.000) franci capital nominal în obligațiuni de căi ferate (§ 8), pentru kilometru de cale ferată.*

În această sumă se cuprinde toate cheltuelile pentru cumpărarea terenului necesar; asemenea și costul materialului de exploatațiune, cheltuelile generale, interesul fondului de construcțiune pe timpul construcțiunii tuturor liniilor, toate pierderile provenite din diferența cursului obligațiunilor cari se vor emite de concesionari pe comptul lor propriu, precum și toate cheltuelile ce vor face concesionarii, spre a-și procura bani prin vânzarea obligațiunilor de căi ferate.

Odată cu aprobarea planului de construcțiune se va fixa și suma fondului necesar pentru fiecare linie în parte.

Costul kilometric pentru linia dela Turnu-Severin la Vârciorova se va face de guvern împreună cu concesionari în urma studiilor ce se vor face de către inginerul acestora împreună cu un inginer al Statului.

Tot în acel timp se va face un calcul comparativ de diferență ce ar rezulta în mai puțin pe kilometru, pe linia primitivă dela Buzău, Râmnicu-Sărat, Focșani și linia actualmente concesă dela Tecuci la Bârlad.

Beneficiul ce va rezulta din această lucrare se va lua în băgare de seamă pentru acoperirea în parte a sumei în plus ce va costa linia dela Severin la Vârciorova.

În caz când costul kilometric al liniei Severin-Vârciorova ar necesita spre acoperire diferența în mai ieftin a liniei dela Tecuci-Bârlad în comparațiune cu linia dela Buzău la Focșani, atunci construcțiunea acestei din urmă linii rămâne facultativă pentru concesionari ca și pentru guvern.

§ 8. Concesionarii vor forma o campanie care va avea

scopul și dreptul de a-și procura fondurile necesarii la construcțiunea tuturor căilor ferate, prin obligațiuni confecționate și emise în numele lor propriu, fiind și diferența cursului pe comptul și pericolul lor. Aceste obligațiuni vor fi asigurate în întregul fond al drumului de fier și în dobânzile garantate de Stat (§ 15).

Obligațiunile vor aduce șapte și jumătate la sută interese anuale, plătibile din șase în șase luni.

Obligațiunile vor plăti la purtător (au porteur) și vor fi de câte *trei sute șaptezeci și cinci fr.*, adică de câte *cinsprezece* livre sterlinge sau *o sută* taleri de Prusia fiecare.

Ele vor purta numere curente, dar se vor putea întruni într'o singură obligațiune și până la 20 numere împreună.

Aceste obligațiuni vor fi supuse amortizațiunei (§ 17) și nu se vor putea retrage de către purtători.

§ 9. Concesionarii sunt autorizați a confecționa obligațiuni pentru fondurile necesarii la construirea a trei sute kilometri, imediat după promulgarea acestei concesiuni. Confecționarea ulterioară de obligațiuni va putea avea loc numai după aprobarea fiecăreia din liniile de construit și după constatarea lungimei lor prin calcule exacte (§ 7).

Confecționarea și emisiunea obligațiunilor vor fi supuse supravegherii și controlului unui comisar al Statului, a cărui numire este rezervată guvernului român; el va avea reședința sa în Berlin.

În proporțiune cu înaintarea lucrărilor construcțiunei și cu predarea materialelor, precum și pentru avansurile făcute pentru mijloacele de exploatațiune și pentru materialuri, asemenea și pentru plata dobânzilor obligațiunilor deja emise, comisarul general este autorizat și însărcinat a liberă concesionarilor în câștiuri suma corespunzătoare în obligațiuni confecționate.

Obligațiunile pentru lucrări executate, pentru materiale aduse și pentru avansuri de plată se vor liberă concesionarilor pe baza certificatelor ca inginerul șef al concesionarilor pentru căile ferate române va liberă și va prezintă comisarului Statului. Aceste certificate se vor liberă sub controlul guvernului. Pentru conștiincioasa compunere a acestor certificate inginerul-șef va fi obligat a da, parola sa de onoare.

CertIFICATELE se vor face după prețurile estimative din devis, cari se vor desface în prețuri unitare.

Liberarea obligațiunilor pentru plata, cupoanelor dela obligațiunile dejă emise, urmează a se face cel puțin cu patru săptămâni înainte termenului de scadență.

Pentru cheltuelile preliminariei, comisarul Statului va liberă concesiionarilor obligațiuni pentru o sumă de *două milioane* franci, pentru care ei vor depune polițe acceptate de o sumă egală.

Din câștiurile ce vor fi a se achită, mai întâi se va reține totdeauna $\frac{1}{20}$ parte în obligațiuni, înapoiindu-se concesiionarilor o sumă analogă în polițe depuse de ei, până când obligațiunile liberate pentru avansul în sumă de *două milioane* franci vor fi acoperite prin lucrări terminate, materiale predate, etc., și prin urmare până se vor fi înapoiat toate polițele depuse.

Afară de aceasta mai este permis concesiionarilor a vinde, după a lor chibzuire, verificând obligațiunile asupra drumului de fer în valoare ce vor găsi de cuviință și în limita maximală, prin case și institute de bancă. Inșă ei nu pot dispune din banii intrați din vânzarea obligațiunilor decât numai cu permisiunea comisarului Statului și sub aceleași condițiuni sub cari dispunea de obligațiunile vândute. Până atunci banii rămân depuși într'o casă sau institut de bancă.

§ 10. Toate obligațiunile drumului de fer vor fi păstrate într'o ladă de fier sigură, dela care și comisarul Statului va avea o cheiă. Lada se va păstră într'un institut de bancă primit de ambele părți.

Tot acolo vor fi păstrate și recipisele primite atât pentru obligațiuni cât și pentru banii depuși la veriun institut de bancă (§ 9) primit de ambele părți.

§ 11. Pentru a supraveghia și examina lucrările de construcție, precum și certificatele menționate la § 9, și ordonanțele necesarii pentru liberarea obligațiunilor, ceilalți concesiionari vor trebui a însărcina un comitet special sau un plenipotent general, care va reprezintă pe concesiionari ca companie înaintea publicului și a întreprinzătorului general.

§ 12. Guvernul își rezervă dreptul de a trămite în verice timp un comisar, pentru a se convinge de soliditatea lucrărilor executate și de observarea planurilor de construcțiune.

După terminarea construirii fiecăreia din liniile specificate în § 1, guvernul va examina și va admite lucrările săvârșite și materialul de exploatațiune. Dacă guvernul s'ar opune a le primi sub cuvânt că nu sunt bune, iar concesionarii nu ar recunoaște de întemeiate aceste obiecțiuni, în cazul acesta întâmpinările făcute de guvern se vor supune unei decisiuni arbitrare. Arbitrii și supra-arbitrul se vor numi conform § 3.

Deodată cu reviziunea se va face și calculul definitiv al lungimei liniei săvârșite.

Asigurându-se guvernul, în urma acestei reviziuni, că toate lucrările s'au executat solid și conform devizului, va da atunci voie de a se pune în circulațiune linia executată.

Cheltuielile ce se vor ocaziona arbitrii (§ 3 și 12)) privesc pe concesionari.

§ 13. Indată ce guvernul va consimți la darea, în circulație a întâiei secțiuni, concesionarii sunt obligați a înființa o direcțiune administrativă a cărei rezidență va fi la București și care va avea depline împuterniciri și instrucțiuni suficiente spre a se putea reprezenta ea însuși. Numirea capului administrativ și a inginerului șef va fi supusă la aprobațiunea guvernului român.

În aceea ce privește numirea celorlalți impiegați, atât pentru exploatațiunea cât și pentru construcțiunea drumului de fer, nu se va face concesionarilor nici o restricțiune, și ei vor putea angaja fără osebire, străini sau pământeni. Cu toate acestea, atât acești impiegați cât și membrii direcțiunei vor fi supuși legilor țarei.

§ 14. Concesionarilor le este rezervat dreptul de a înmulți numărul lor prin cooptiune și prin noi participanți.

Ei sunt asemenea autorizați a constitui pe posesorii de obligațiuni într'o societate de acționari chiar în timpul construcțiunei sau după darea în circulațiune a secțiunilor parțiale a drumului de fer. Această societate va fi autorizată a-și numi un consiliu de administrațiune.

Drepturile și îndatoririle acționarilor, precum și organizațiunea întregă a administrațiunei, vor fi regulate prin statute care se vor supune la aprobarea guvernului și care vor avea de bază condițiunile coprinse în această concesiune.

În aceste statute se vor determina totodată și regulile

după cari participațiunea guvernului în administrațiune, prin numirea de comisari sau membri la consiliul de administrație, va trebui a avea loc.

Aceste statute, convenite astfel între guvern și concesionari, vor fi de drept obligatorii pentru posesorii de obligațiuni chiar fără consimțământul lor prealabil.

§ 15. Durata concesiunii este fixată prin actul de față la nouăzeci de ani, socotiți din ziua deschiderii liniei dela Roman la Galați.

După trecerea termenului de nouăzeci ani, tot stabilimentul drumului de fer cu toate dependențele sale trece în deplina proprietate a guvernului român și liber de verice pretențiune ar putea avea o a treia persoană asupra averii drumului de fer.

Concesionarii însă vor fi datori ca la expirarea termenului să predea guvernului drumul de fer cu toate dependențele sale mobile și nemobile în bună stare; pentru aceea guvernul român are dreptul ca, cu cinci ani înainte de expirarea termenului, să constrângă pe concesionari a-l pune în bună stare.

De aceea amortismentul obligațiunilor acestor căi ferate va începe îndată cu deschiderea liniilor parțiale, astfel încât să fie săvârșit la expirarea concesiunii (§ 17).

Guvernul român garantează pentru obligațiuni o dobândă anuală de *șapte și jumătate la sută*, adică de *douăzeci de mii două sute cincizeci franci*, pentru un capital nominal de *două sute șaptezeci mii franci de kilometru*. Această garanție începe dela emiterea obligațiunilor și se va întinde fără schimbare pe tot timpul duratei concesiunii.

Dobânzile vor fi plătite în timpul construcțiunii de concesionari (§ 7); îndată însă ce se va da comunicațiunii publice o secțiune, guvernul român garantează concesionarilor, cu începerea semestrului din ziua în care s'a pus în circulație acea secțiune, un venit neto anual (§ 17) de *șapte și jumătate la sută* pentru un capital nominal de *două sute șaptezeci mii franci* pentru kilometru, care, după constatarea lungimei kilometrice, se va fixa pentru fiecare secțiune într'un venit neto și se va plăti pe fiecare an în monedă sunătoare.

După deschiderea a două sau mai multe secțiuni sau după deschiderea tuturor liniilor, nu se va face socoteala, pentru

fiecare linie în parte, cî, din contră, venitul neto al fiecărei linii, se va transporta asupra celorlalte linii, astfel ca Statul să aibă a acoperi numai deficitul total al tuturor liniilor ce se vor fi pus în circulațiune (în modul cum se va stipula mai la vale).

Dobânzile obligațiunilor se vor plăti de către casele de bancă, ce se vor desemna de către concesionari, și mai cu osebire la București, Berlin și Paris.

§ 16. Dobânzile obligațiunilor vor fi calculate anual pe șapte și jumătate la sută și se vor răspunde pe semestru. În cursul celui dintâi semestru se va face un bilanț aproximativ și la sfârșitul semestrului al doilea un bilanț definitiv, pentru fiecare an de exploatațiune precedent. Exercițiul anual începe în fiecare an la 1 Aprilie stil nou.

Plata procentelor se va face în fiecare an la 1 Ianuarie și la 1 Iulie stil nou, bilanțul trebuie să se prezinte guvernului cel mai târziu în termen de patru săptămâni după expirarea fiecărui semestru, adică la 1 Mai și 1 Noembrie stil nou.

Guvernul va fi obligat a complectă venitul neto pentru plata procentelor semestriale în patruzeci de zile din ziua primirii bilanțului.

În caz când din bilanțul întregului exercițiu anual ar rezultă un excedent, astfel încât n'ar fi nici o plată în sarcina garanției anului încetat, suma ce guvernul ar fi plătit în mai mult pentru întâiul semestru i se va restitui direct.

§ 17. Veniturile anuale brute ale căiei ferate se compun din toate veniturile ordinare și extraordinare primite de concesionari și din exploatațiunea căilor ferate și a dependințelor lor.

Pentru facerea bilanțului și fixarea venitului neto se vor adopta măsurile luate în această privire de căile ferate din Prusia.

Se vor scădea din venitul brut:

1) Toate cheltuielile pentru administrațiune și exploatațiune, inclusiv toate emolumentele angajaților.

2. Cheltuielile pentru reparațiuni și pentru reînnoirea construcțiunii superioare a materialului de exploatațiune, a clădirilor, etc., întru cât acestea nu vor fi plătite din fondul de reînnoire (ad. 3).

3. Pentru formarea unui fond de rezervă și de reînnoire, unul la mie la capitalul de construcțiune, până ce acest fond va ajunge la cifra de *cinci mii* franci de kilometru, pentru liniile ferate date dejă în circulațiune, și când n'ar fi fost împuținat prin cheltueli.

4. Pentru amortizarea fondului de construcțiune, pe fiecare an câte unul la mie la capitalul total, pentru a stinge cu desăvârșire acest capital în optzeci și doi ani cel mai târziu.

Excedentul venitului brut peste cheltuelile mai sus arătate, formează profitul neto al anului. Din acest profit neto concesionarii, sau consiliul de administrațiune care îi va înlocui, vor primi 3 la sută mai întâi, spre a le împărți între dânșii după punerea la cale ce vor face, iar suma ce va mai rămânea va fi întrebuințată la plata dobânzilor obligațiunilor.

La caz când venitul neto și după acoperirea dobânzilor ar mai lăsa un excedent, acesta va fi întrebuințat mai întâi pentru a înapoiă sumele plătite de guvern în anii trecuți pe baza garanției date de dânsul, fără însă ca guvernul să fie în drept a cere și dobândă pentru aceste sume.

După înapoierea acestor avansuri, a patra parte din acest excedent va fi afectat fondului de rezervă, cu destinațiune ca să rămână de aci încolo disponibile, pentru a complectă venitul neto de *șapte și jumătate la sută* pentru întregul fond de construcțiune. Din restul de trei pătrare, jumătate va fi întrebuințat la creșterea fondului de amortizare, și cealaltă jumătate va servi de supra-divident pentru concesionari, sau, după formarea unei societăți prin acțiuni, pentru purtătorii acestora.

§ 18. Sumele fondului de amortizațiune vor fi întrebuințate spre a răscumpără obligațiunile drumului de fer.

Aceste obligațiuni se vor cumpără sau la bursă cel mult pentru valoarea lor nominală, sau se vor stinge prin plata valorii nominale a numerilor cari se vor determina prin sorți după prealabilă prevestire. Această prevestire se va publică trei luni înainte de sosirea termenului, pentru plata dobânzilor, prin foile publice ce se vor destina de către concesionari prin înțelegere cu guvernul.

Din ziua termenului de plată încetează plățile de dobânzi pentru obligațiunile trase la sorți și, dacă după trecerea

de încă zece ani nu s'a ridicat suma capitalului, obligațiunile devin nule și nevalabile, fără veri-o altă formă.

Numai din punctul de vedere al echității și cu consimțământul guvernului, se mai poate încuviința plata, sumei totale sau parțiale a obligațiunilor, și după trecerea acestui termen.

§ 19. Dobânzile obligațiunilor drumului de fer, cari nu vor fi fost ridicate în termenul de patru ani dela scadența lor, vor deveni nule și trece în beneficiul fondului de amortizațiune.

Aceste dobânzi, precum și sumele obligațiunilor amortizate cari nu vor fi ridicate în termenul fixat de 10 ani, vor fi întrebuințate la răscumpărarea de obligațiuni.

§ 20. Spre a veni în ajutorul întreprinderii întregi a drumului de fer, guvernul român se obligă:

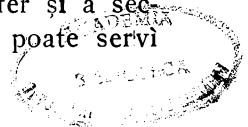
1. A ceda fără despăgubire terenul necesar pentru toate construcțiunilor căilor ferate și mai cu seamă pentru clădiri, pentru drumuri și pentru strămutarea drumurilor și a apelor, pentru extragerea și depunerea de materialuri, etc., pe cât timp aceste terenuri vor aparține statului, sau pe cât timp guvernul va putea dispune de dânsese; iar pentru terenurile cari aparțin particularilor, a face să ia în posesiune prin despăgubiri de către concesionari în virtutea legii de expropriațiune, când nu le-ar fi cu putință a se înțelege cu proprietarii prin bună învoială.

2. A scuti pe concesionarii de taxele de import pentru toate materialele necesarii la construcțiunea și exploatarea căilor ferate și pentru obiectele de înzestrare pe timpul construcțiunei, și încă zece ani după deschiderea tuturor liniilor.

3. A-i scuti de verice taxe de justiție și de timbru pentru toate contractele privitoare la drumul de fer, pentru acțiuni sau obligațiuni, pentru cupoanele de dobânzi și pentru afaceri cu autoritățile române.

4. A nu înființa pe tot timpul concesiunei, nici Statul, nici comunele, nici districtele sau particularii, veri o taxă, sub verice numire ar avea aceasta, sub nici un cuvânt, asupra exploatațiunei căilor ferate.

§ 21. Concesionarii vor permite stabilirea gratuită a unui telegraf al Statului în tot lungul drumului de fer și a secțiunilor sale parțiale. Pentru aceasta Statul se poate servi

cu stâlpii companiei, și compania se obligă a supraveghea prin agenții săi, toate liniile telegrafului.

Telegraful drumului de fer al concesionarilor se va întrebuința numai pentru serviciul căiei ferate; cu aprobarea guvernului însă, el va putea fi utilizat și pentru expedițiunea depeșilor guvernului și ale particularilor în beneficiul Statului.

Pe lângă aceasta, concesionarii sunt obligați, pentru trebuințele administrațiunei postale, a porni în toate zilele, în fiecare direcțiune cel puțin un tren și a se însărcina cu transportul fără plată a scrisorilor, banilor și alte pachete încredințate postei, până la o greutate care se va determina apoi mai de aproape; asemenea, vor fi datori a transporta fără plată și pe funcționarul postal care va însoți aceste obiecte. Totodată concesionarii sunt datori a înființa o postă ambulată, dacă guvernul ar cere aceasta.

Concesionarii sunt asemenea îndatorați a procura fără plată localurile necesarii pentru serviciul postei, la stațiile căilor ferate ce se vor însemna de guvern.

Pachetele și corespondența concesionarilor, ale direcțiunei și ale consiliului de administrațiune cu agenții și impiegații lor, se vor transporta de impiegații drumului de fer.

Impiegații și alți funcționari delegați de guvern pentru a controla administrațiunea și exploatarea căilor ferate, sau cari vor avea afaceri în serviciul vamal dela frontieră, dacă vor justifica misiunea lor prin acte autentice, vor fi transportați gratuit cu bagajele lor, cu toate trenurile.

§ 22. Fixarea tarifelor pentru transportul persoanelor și mărfurilor este rezervată numai guvernului român, care va avea în vedere relațiunile generale ale comerțiului public, cerințele Statului și ale diferitelor localități.

Consimțământul concesionarilor va fi însă necesar când fi cele mai mici tarife ale țărilor vecine.

Guvernul va avea dreptul de a cere reduțiunea tarifelor.

a) Pentru produse particulare ale țării, precum pentru sare, cărbuni de pământ, oleuri (păcură) și lemne de construcție;

b) Pentru transportul soldaților izolați sau în corpuri,

pentru cai, bagaje, efecte militare și pentru materialul de resbel;

c) Pentru transportul de victuale, în caz de foamete în România.

Nu are dreptul de a cere însă vre-o parte din cifra tarifelor pentru casa fiscalului.

§ 23. Concesionarii nu pot fi dispensați niciodată de îndatoririle contractate pentru construcțiunea căilor ferate. Ei vor putea însă suspenda temporar lucrarea în caz de forță majoră (vis major). Tribunalul arbitrar, prevăzut la § 27, va judeca faptele cari constituiesc aceste cazuri, după principiile generale de drept.

Tot tribunalul arbitrar va decide și asupra încetării cazului de forță majoră

În caz când termenile pentru începerea și terminarea construcțiunii ar trece, și întârzierea ar urma încă șase luni fără să fie justificată prin cauză de forță majoră recunoscută de tribunalul arbitrar, concesiunea se va anula și D-nii concesionari vor pierde cauțiunea prevăzută de § 24.

§ 24. Concesionarii se angajează a depune la tezaurul public o cauțiune în bani sau efecte publice de un milion de franci. Această cauțiune va rămânea, ca garanție pentru îndeplinirea îndatoririlor contractate de ei. Ea, se va restitui concesionarilor după ce vor termina lucrări de o îndoită valoare.

Concesionarii nu vor putea niciodată să se prevaleze de veri-o protecțiune străină, în contestațiunile cari s'ar ridică între dânșii și guvernul român, în privința concesiunii de față.

§ 25. Deși durata concesiunii este fixată la 90 ani, guvernul însă, își rezervă dreptul de a cere, după trecerea de 30 de ani dela deschiderea celei dintâi secțiuni, cesiunea tuturor drepturilor ce rezultă pentru concesionari din această concesiune, luând asupra-și obligațiunile emise în suma hotărâtă, adică pentru două sute șaptezeci mii fr. de kilometru minus obligațiunile conform § 15, și va intra astfel amortizate în proprietatea și administrațiunea drumului de fer.

Dispozițiunile însă, relative la plata dobânzilor și la amortizarea obligațiunilor căilor ferate, nu vor putea fi atinse prin aceasta. Cu toate acestea amortizarea obligațiu-

nilor va putea începe mai de timpuriu decât cum s'a hotărît prin § 17.

În asemenea caz însă contractele de serviciu încheiate cu impiegați, precum și contractele relative la administrațiune vor trebui să fie respectate de guvern, în calitatea sa, de succesor în stăpânirea și drepturile calei ferate.

§ 26. Toate amănuntele neprevăzute în actul de față vor fi regulate prin o comună înțelegere, luându-se de bază dispozițiunile legislative ale Austriei pentru căi ferate.

§ 27. Neînțelegerile ivite între guvern și concesionari vor fi judecate de către doi judecători arbitri aleși câte unul din fiecare parte. După încunoștiințarea făcută de alegerea arbitrilor, cealaltă parte va fi datoare a-și alege pe arbitrul său în termen de *douăzeci și una zile*. Dacă acest termen va trece fără a se fi numit arbitrul, partea care a avut recurs la arbitragiu alege și pe arbitrul celeilalte părți. Cei doi arbitri aleg un supra-arbitru; dacă însă după șase zile dela numirea lor nu se vor putea înțelege asupra alegerii, supra-arbitrului, atunci primul președinte al înaltei curți de justiție și casațiune va fi supra-arbitru de drept. În caz de divergență de opinii între arbitri, supra-arbitrul va fi dator a se declara pentru opiniunea uneia, sau alteia din arbitri.

Sentiința arbitrală va trebui să se pronunțe cel mai târziu în termen de patru săptămâni; la caz contrariu se va procede imediat la alegerea din nou a arbitrilor.

Arbitrii și supra-arbitrul vor putea fi pământeni sau străini.

Îvindu-se divergență între textul francez și cel român al acestei concesiuni textul francez va servi de bază la interpretarea autentică a convențiunei de față.

Făcut în dublu la București în ziua de 21 Noemvrie (3 Decemvrie) anul *una mie opt sute șasezeci și opt*, și semnat de o parte de D. ministru al agriculturii, comerțiului și lucrărilor publice, în numele guvernului român, și de alta de D. Conrat Busse în virtutea deplinelor puteri date de concesionari doctorului Strusberg prin § 10 al cererei de concesiune și prin delegațiunea acesteia din urmă, dată prin act înregistrat la Berlin la 23 Noemvrie st. n. 1868 și depuse în arhivele ministerului.

Această concesiune, împreună cu legea, s'a votat de Adu-

narea deputaților în ședința dela, 27 Mai 1868, și de Senat în ședința dela 20 Septemvrie 1868.

Lege pentru soluțiunea cesiunii drumului de fer

Sanționată la 17 Iulie 1871 prin decretul cu No. 1365 și promulgată la 20 Iulie 1871 prin „Monitorul Oficial“ cu No. 158

Art. 1. — Guvernul va urmări rezilierea concesiunii din 21 Noemvrie (3 Decemvrie) 1868, acordată duçilor de Ujest și de Ratibor, comitelui Lehndorf și doctorului Strusberg, înaintea tribunalului arbitrar, prevăzut prin aceeași concesiune, fără a întrerupe cursul acțiunilor civile și penale dejă deschise la Berlin.

Art. 2. — După rezilierea concesiunii, guvernul ca măsură conservatoare, va îngrijii de calea ferată neexploatabilă și va exploata calea ferată în părțile exploatabile, punându-o sub direcțiunea unui consiliu de administrațiune, și fără ca aceasta să angajeze altfel responsabilitatea Statului.

Art. 3. — Aceste măsuri este autorizat guvernul a le lua și în cazul când, în timpul duratei procesului de reziliere Doctorul Strusberg și consorțiul vor abandonă exploatarea calei ferate.

Art. 4. — Posesorii de obligațiuni vor fi încunoștiințați, prin toate mijloacele de publicitate, că sunt imediat puși în întârziere (mis en demeure) de a se constitui în societate de acționari, îndată după rezilierea concesiunii, conform art. 14 din această concesiune.

Această societate, din momentul constituirei sale și luării drumului ferat în exploatare, își ia asupra-i printr'această chiar, toate drepturile ca și toate îndatoririle concesionarilor primitivi.

Art. 5. — După rezilierea acestei concesiuni, și în caz când posesorii de obligațiuni nu se vor constitui în societate de acționari în interval de 30 zile după sentința de reziliere a concesiunii primitive, cărei sentință se va da cea mai întinsă publicitate, atunci guvernul va procede în modul prevăzut de articolul următor.

Art. 6. Guvernul, îndată după rezilierea concesiunii, făcând o justă și largă estimațiune a lucrărilor și a materialului

existent în țară, va despăgubi pe toți detentorii de obligațiuni cu suma ce va ieși din această estimățiune.

Art. 7.— Guvernul, după rezilierea concesiunii sau în timpul abandonării liniei ferate de către doctorul Strusberg și compania, este autorizat să facă toate cheltuielile necesare pentru conservarea și întreținerea liniei până la cifra de 5 milioane lei, pe cari îi va lua prin compt curent din cifra de 9 milioane dela casa de depuneri și consemnațiuni.

Lege pentru regulamentul legii dela 17/29 Iulie 1871

Sanționată prin decretul din 24 Decembre 1871 și promulgată la 25 Ianuarie 1871 prin „Monitorul Oficial“ No. 287

Art. 1.— Concesiunea căilor ferate, acordată la 1/23 Noembrie 1908 ducilor de Ujest și de Ratibor, comitelui Lehn-dorf și doctorului Strusberg, fiind reziliată, societatea acționarilor, formată pe baza legii dela 17 Iulie 1871, va construi și termină liniile ferate prevăzute prin acea concesiune, după condițiunile stipulate în articolele următoare.

Art. 2.— Această societate va intra, dela data promulgării prezentei legi, în toate drepturile și îndatoririle vechilor concesionari, precum și în posesiunea tuturor liniilor acestui drum de fer în construcțiune, a tuturor construcțiunilor aflate pe dânsul, a întregului material mișcător și a tuturor materialelor aprovizionate.

Ea ia asupra-i construirea, săvârșirea, și exploatarea următoarelor linii:

a) Roman prin Tecuci la Galați, cu ambransamentul dela Tecuci la Bârlad;

b) Dela Barboși prin Brăila, Buzău, Ploești, Chitila la Pitești și București;

c) Dela Pitești, Slatina, Craiova, la Turnu-Severin, Vârciorova (frontieră);

d) Joncțiunea între gările filaret și Târgu-Vestei la București;

e) Ramurile dela gările Galați și Brăila la port.

Art. 3.— Toate lucrările terminate sau numai începute de către consiliul de administrație al acestor căi ferate, conform art. 7 din legea dela 17 Iulie, se vor primi de societate, îna-

poind guvernului sumele cheltuite până în momentul intrării societății în posesiunea acestor linii.

Art. 4. — Societatea va săvârși și predă liniile prescrite la art. 2, litera *a, b, e* la 1 Septembrie, iar joncțiunea dintre gările dela litera *d*, la 1 Decembrie 1872; podurile și viaducele se pot construi provizoriu de lemn, iar lucrările definitive de fer și piatră se vor termina în termen de 3 ani dela promulgarea acestei legi.

Art. 5. — Guvernul va da societății acționarilor, la 1 Ianuarie 1872, o sumă de 4.760.000 lei, precum și 4.760.000 lei la 1 Iulie același an, toate aceste sume garantate în fondul drumului de fer.

Dacă la 1 Septembrie 1872 liniile dela art. 2 litera *a, b*, și *e* vor fi terminate și primite, garanția de mai sus încetează.

Dacă societatea va termina mai înainte de 1 Septembrie liniile Roman, Galați, Brăila și București, și vor fi în stare a fi primite de guvern, atunci garanția, pentru aceste linii și primirei lor de către guvern.

Dobânda de $7\frac{1}{2}$ la sută garantată de Stat atât pentru liniile dela art. 4, litera *a, b, d* și *e*, precum și pentru acelea dela art. 6, nu se va plăti de guvern decât în ziua săvârșirii și primirei lor de către guvern.

Durata concesiunii va începe dela 1 Iulie, 1871.

Art. 6. — Societatea va termina construcțiunea liniei Pitești, Slatina, Turnu-Severin, Vârciorova (frontiera), în termen de 3 ani dela data promulgării prezentei legi.

Podurile și viaducele se pot construi provizoriu de lemn, iar lucrările definitive de fer sau piatră se vor termina în termen de 6 an dela promulgarea prezentei legi.

Art. 7. — Podurile și viaducele provizorii și definitive, atât acelea pentru secțiunea dela art. 6, cât și acele prevăzute la art. 4, se vor face din fondul de construcțiune.

Art. 8. — Guvernul garantează, conform concesiunii, o dobândă de 20.250 lei pe kilometru.

Art. 9. — Dobânzile pentru capitalul reprezentat de suszisele căi ferate (determinat prin art. 11) se garantează de către Stat și se vor trece în bugetul anual ca datorie a Statului, mai întâi pentru liniile menționate la art. 4 și în urmă

pentru acelea dela art. 6, îndată după terminarea și primirea lor de către guvern.

Art. 10. — Dacă în termenul prescris de art. 6 nu se va săvârși linia Pitești, Slatina, Craiova, Turnu-Severin, Vârcio-
rova (frontiera), sau dacă în curs de un an dela promulgarea
acestei legi nu se vor începe lucrările, guvernul va putea
conceda construcțiunea ei la oricare altă companie, fără nici
un drept de contestațiune din partea societăței. Diferența a-
nuităței ce ar putea rezultă în acest caz din cifra totală, a
se înscrie în buget pentru tot restul, se va plăti în comptul
societăței, reținându-se din anuitățile garantate pentru liniile
dela art. 4.

Dacă însă nici liniile dela art. 4 nu vor fi fost terminate
și primite la termenul prevăzut în acest articol, atunci socie-
tatea va fi deposedată imediat de către guvern din pose-
siunea acestei linii și nu va avea alt drept decât să primească
dela Stat, prin plată de anuități, valoarea lucrărilor săvârșite
și constatate prin o comisiune de patru experți numită de
ambele părți; doi experți se vor numi de societate și doi
de guvernul român. Acești patru experți, înainte de a pro-
cede la orice altă lucrare, vor alege un al cincilea expert.

În caz de neînțelegere asupra alegerei acestuia, președin-
tele curței de casațiune numește pe acesta al cincilea expert.

Rezultatul acestei expertize este definitiv.

Din valoarea lucrărilor se va deduce mai întâi suma de
9.520.000 lei avansată prin art. 5 și restul se va plăti prin
anuități cu $7\frac{1}{2}$ la sută dobândă.

Numai cazurile de forță majoră se pot invoca pentru
întârzieri, la termenile prevăzute la art. 4 și 6, cari se vor
aprecia de către tribunalul de arbitri, prevăzut în concesiunea
primitivă la art. 27.

Art. 11. — Societatea este datoare a converti imediat
în acțiuni obligațiunile depuse până acum în sumă de
200.791.125 lei. Ea va fi asemenea în drept a converti în
acțiuni restul obligațiunilor în circulațiune cari nu se află
încă depuse, până la suma întregă de **245.160.000** lei emise
de vechii concesionari.

Dacă posesorii obligațiunilor nedepuse încă ar refuză să
adere la cele prescrise de art. 4 din legea dela 17/29 Iulie,

societatea va fi ținută a-și îndemnița conform art. 6 din legea citată mai sus.

Societatea are dreptul a emite, în riscul și pericolul său, acțiuni și priorități suplimentare pentru cheltuelile necesarii la construcțiunea căilor ferate Pitești, Vârciorova (frontiera), joncțiunea între gările dela București și la desăvârșita terminare și reparațiune a liniilor specificate la art. 4.

În nici un caz garanția Statului stipulată pentru totalitatea liniilor arătate la art. 4 și 6 și care se urcă la 18.609.750 lei, corespunzătoare la 919 kilometri lungime totală și definitivă dela Roman la Vârciorova (fruntaria) și ramurile, nu va putea trece peste această cifră, oricari ar fi cheltuelile, sub orice denumire, emisiunea acțiunilor și a priorităților suplimentare neputându-se face în sarcina Statului.

Societatea va avea însă facultatea, pentru conversiunea în acțiuni a obligațiunilor emise de vechii *concesionari*, precum și pentru emisiunea acțiunilor și a priorităților suplimentare, să răpărțească suma de 18.609.750 lei, menționată la aliniatul precedent, asupra sumei totale a capitalului reprezentat în acțiuni, în urmarea conversiunei și a emisiunei suplimentare.

Amortismentul capitalului suplimentar ce societatea va emite în virtutea acestui articol va rămâne însă cu totul în sarcina sa, *fondul de amortisment prevăzut de art. 17 din vechea concesiune neputând privi decât asupra sumei de 248.130.000 lei corespunzătoare cu lungimea întregului resou de 919 kilometri.*

Fondul de rezervă și de amortisment pentru capitalul de **248.130.000** lei se va constitui îndată ce veniturile brute o vor permite, conform art. 17 din vechea concesiune.

Art. 12. — Dispozițiunile articolelor 17 și 25 din vechea concesiune, relative la amortisment, la formarea fondului de rezervă și la concesiunea către Stat după trecerea de 30 ani, nu se vor putea îngreună, sub nici un cuvânt și niciodată, prin capitalul suplimentar emis de societatea de acționari în rizicul și pericolul ei, rămânând prin urmare bine înțeles că fondul de construcțiune recunoscut de Statul român este *fixat la cifra de 248.130.000 lei*, și că amortizarea fondului de construcțiune suplimentar este în sarcina societăței și nu

se poate pune în compt la cesiunea prevăzută de art. 25 din vechea concesiune.

Art. 13. — Drepturile Statului român contra vechilor concesionari, rezultând din legea dela 17 Iulie, se trec societății de acționari.

Asemenea societatea ia asupra-și răspunderea către detentorii de obligațiuni ce nu ar voi să participe la societatea de acționari. Indatoririle vechilor concesionari, precum plata expropriatiunii, desfacerea sub-concesionarilor, plata tuturor lucrărilor și materialului existent în țară, cari n'ar fi încă achitate, și plata cupoanelor scăzute până la primirea liniei conform concesiunii, trec în sarcina societății de acționari. Asemenea și toate pretențiunile unor al treilea, de orice natură ar fi ele, cari ar izvorî din vechea concesiune pentru timpul cât ea a fost acordată D-lui Strusberg și consorții.

Societatea acționarilor este în drept a urmări pe vechii concesionari pentru plata cupoanelor datorite de aceștia și pentru restituirea depozitului sustras de dânșii, fără ca să se poată prevala în nici un caz, sau în numele său sau în numele tierșilor, de veriun drept ce s'ar deduce din aceasta contra Statului român.

Art. 14. — Deodată cu promulgarea acestei legi se vor delega trei comisari români aleși, câte unul, de Senat, Adunare și guvern, cari vor merge la Berlin spre a pune timbru de anulare atât pe obligațiunile emise de vechii concesionari, cât și pe cupoanele lor, și societatea nu va putea emite acțiunile ei decât în proporțiune cu obligațiunile anulate.

Obligațiunile anulate se vor predă guvernului român spre a se desființa.

Art. 15. — Reședința consiliului de administrațiune și a direcțiunii de exploatare va fi în București.

Bugetul pentru cheltueli nu va fi valabil decât după aprobarea prealabilă a guvernului român, și va fi prezentat cu 6 luni înaintea exercițiului.

Guvernul are dreptul de privighiare și de control în privința administrațiunii resoului.

Art. 16. — Societatea de acționari se va conforma cu caetul de însărcinări întocmit de către ministerul lucrărilor pu-

blice, atât pentru săvârșirea, cât și pentru construcțiunea liniilor.

Art. 17. — Societatea nu are dreptul de a înstrăina nici posesiunea, nici exploatațiunea drumului de fer la nici o altă societate, nici a fuzionă cu veri-una.

Art. 18. — Toate dispozițiunile concesiunei primitive, câte nu sunt contrarii legii de față, rămân în vigoare.

Art. 19. — In virtutea acestei legi, guvernul este autorizat a încheia o convențiune cu societatea acționarilor.

Dispozițiuni adiționale.

Art. 20. — La caz când, în termen de 40 zile dela data promulgărei acestei legi, societatea detentorilor de obligațiune nu va voi a primi convențiunea elaborată de guvern în conformitate cu articolul de mai sus, se va procede după cum urmează:

§ I. In virtutea sentinței arbitrilor, dată la 3/15 Octombrie 1871, conform legii dela 17/29 Iulie anul curent, totalitatea căilor ferate, concesdate la 21/3, 11/22, 1868 ducilor de Ujest și Ratibor, comitelui de Lehndorf și Dr. Strusberg, atât cele în parte săvârșite, cât și cele în construcțiune sunt și rămân în deplină și întreagă proprietate a Statului român, libere de orice sarcine.

Drepturile concesiunilor sunt stinse.

§ II. In privința reclamațiunilor sumelor datorate pentru construcțiunea și stabilirea drumului de fer, pentru furnituri de materiale, de exploatare sau de organizație a traficului liniilor, reclamațiuni provenite din obligațiuni contractate din epoca construcțiunei și exploatărei drumului de fer de către concesiunari, anterioare luării drumului din posesiunea lor, guvernul nu recunoaște nici o creanță.

§ III. Pentru desvăgubirea detentorilor de obligațiuni ale vechilor concesiunari, guvernul român va plăti 140.000.000 lei valoarea nominală în titluri, purtând 7 $\frac{1}{2}$ % dobândă și și jumătate la sută amortisment, astfel ca datoria aceasta să fie amortizată între... și... ani...

Cu anuitatea de 11.200.000 lei, ce ministerul finanțelor o va plăti în timp de ..., va retrage din circulațiune imediat

obligațiunile vechilor concesionari și va amortiză datoria de 140.000.000 lei.

Prin recunoașterea datoriei de 140 milioane lei a Statului, guvernul dobândește toate drepturile ce detentorii aveau în concesiunea dela 21/3, 11/12 1868 în fața guvernului, iar pentru plata cupoanelor scăzute la 1 Ianuarie și 1 Iulie 1871 se regulează la § 8 de mai jos; amortizarea va începe la 1 Ianuarie 1872.

§ IV. Suma trebuincioasă pentru plata dobânzilor și a amortimentului, în termenii prescriși prin prezenta lege, se va înscri învariabile în fiecare an în bugetul Statului.

§ V. Titlurile capitalului și ale dobânzilor acestei datorii a Statului, vor fi apărate de orice fel de impozite de taxe, fie pe seama Statului, sau a comunelor, fie sub orice alt titlu.

Plata dobânzilor se va efectua cu cheltuiala Statului la 1 Ianuarie și la 1 Iulie stil nou a fiecărui an pe piețele București, Viena, Paris și Londra, la casele sau stabilimentele desemnate spre acest sfârșit de ministerul finanțelor.

§ VI. Guvernul este autorizat să acorde $\frac{1}{2}\%$ asupra cifrei de 140 milioane lei a datoriei Statului, stipulat la § III, drept comision caselor sau stabilimentelor prin a căror mijlocire se va face retragerea stipulată la § III.

§ VII. Schimbul vechilor obligațiuni în contra titlurilor Statului prin biurourile caselor sau stabilimentelor cari vor fi desemnate prin publicitate de către guvernul român, va fi terminat până la 1 Iunie 1872 cel mult.

§ VIII. Detentorii de obligațiuni vor avea recurs pentru plata cupoanelor scăzute înainte de 1 Ianuarie 1872, sau pentru orice alte pretențiuni privitoare la depozit, în contra vechilor concesionari, cari singuri sunt răspunzători de plata lor.

Convențiune

Publicată prin „Monitorul Oficial” cu No. 57 din 5 Februarie 1872

În virtutea legilor din 17 Iulie și 24 Decembrie 1871, între D. Nicolae Krețulescu, ministrul agriculturii, comerțului și lucrărilor publice, lucrând în numele guvernului român, deoparte, și D. From, împuternicitul societății ano-

nime, formată de detentorii obligațiunilor emise de fostul consorțiu Strusberg, pentru construcțiunea și exploatarea căilor ferate române de altă parte, s'a încheiat următoarea alcătuire:

Art. 1. — Concesiunea căilor ferate acordată la 21 Noemvrie (3 Decemvrie) 1868 ducilor de Ujest și de Ratibor, comitelui Lehndorf și doctorului Strusberg, fiind reziliată, societatea acționarilor, formată pe baza legii din 17 Iulie 1871, va construi și termină liniile ferate prevăzute prin această concesiune după condițiunile stipulate în prezenta convențiune.

Art. 2. — Această societate va intra dela data prezentei convențiuni în toate drepturile și îndatoririle vechilor concesionari, precum și în posesiunea tuturor liniilor acestui drum de fer în construcțiune, a tuturor construcțiunilor aflate pe dânsul, a întregului material mișcător și a tuturor materiilor aprovizionate.

Ea ia asupra-i construirea, săvârșirea și exploatarea următoarelor linii:

a) Dela Roman prin Tecuci la Galați, cu ambrășamentul dela Tecuci la Bârlad;

b) Dela Barboși prin Brăila, Buzău, Ploești, Chitila la Pitești și București;

c) Dela Pitești, Slatina, Craiova, la Turnu-Severin, Vârciorova (frontieră);

d) Joncțiunea între gările Filaret și Târgu-Vestea la București;

e) Ramurile dela gările Galați și Brăila, la port.

Art. 3. — Toate lucrările terminate sau numai începute de către consiliul de administrație al acestor căi ferate, conform art. 7 din legea dela 17 Iulie, se vor primi de societate, înapoiind guvernului sumele cheltuite până în momentul intrării societăței în posesiunea acestor linii.

Art. 4. — Societatea va săvârși și predă liniile prescise la art. 2, litera *a*, *b*, *c*, la 1 Septemvrie, iar joncțiunea dintre gările dela litera *d*, la 1 Decemvrie 1872; podurile și viaducele se pot construi provizoriu de lemn, iar lucrările definitive de fer și fer și piatră se vor temină în termen de *trei* ani dela 24 Decemvrie 1871.

Art. 5. — Guvernul va da societății acționarilor, dela 1

ianuarie 1872, o sumă de 4.760.000 lei, precum și 4.760.000 lei la 1 Iulie același an, toate aceste sume garantate în fondul drumului de fer.

Dacă la 1 Septembrie 1872 liniile dela art. 2, literile *a*, *b* și *c*, vor fi terminate și primite, garanția de mai sus încetează.

Dacă societatea va termina mai înainte de 1 Septembrie liniile Roman-Galați-Brăila și București, și vor fi în stare a fi primite de guvern, atunci garanția pentru aceste linii va da data din ziua primirii lor de către guvern.

Dobânda de $7\frac{1}{3}\%$ garantată de Stat atât pentru liniile dela art. 4, litera *a*, *b*, *d* și *e*, precum și pentru acelea dela art. 6, nu se va plăti de guvern decât în ziua săvârșirii și primirii lor de către guvern.

Durata concesiunii va începe dela 1 Iulie 1871.

Art. 6. — Societatea va termina construcțiunea liniei Pitești-Slatina-Craiova-Turnu-Severin-Vârciorova (frontieră) în termen de *trei* ani, socotiți dela 24 Decembrie 1871.

Podurile și viaducele se pot construi provizoriu de lemn, iar lucrările definitive de fer sau piatră se vor termina în termen de *șase* ani, cu începere dela 24 Decembrie 1871.

Art. 7. — Podurile și viaducele provizorii și definitive, atât acelea pentru secțiunea dela art. 6, cât și acelea prevăzute la art. 4, se vor face din fondul de construcțiune.

Art. 8. — Guvernul garantează, conform concesiunii, o dobândă de 20.250 lei pe kilometru.

Art. 9. — Dobânzile pentru capitalul reprezentat de suszisele căi ferate (determinate prin art. 11) se garantează de către Stat și se vor trece în bugetul anual ca datorie a Statului, mai întâi pentru liniile menționate la art. 4 și în urmă pentru acelea dela art. 6, îndată după terminarea și primirea lor de către guvern.

Art. 10. — Dacă în termenul prescriș la art. 6 nu se va săvârși linia Pitești-Slatina-Craiova-Turnu-Severin-Vârciorova (frontieră), sau dacă în curs de un an dela 24 Decembrie 1871 nu se vor începe lucrările, guvernul va putea concede construcțiunea ei la orice altă companie, fără nici un drept de contestațiune din partea societății. Diferența anuității ce ar putea rezulta în acest caz din cifra totală a se înscrie în buget pentru tot resoul, se va plăti în comptul societății,

reținându-se din anuitățile garantate pentru liniile dela art. 4.

Dacă însă nici liniile dela art. 4 nu vor fi terminate și primite la termenul prevăzut în acest articol, atunci societatea va fi deposedată imediat de către guvern din posesiunea acestei linii și nu va avea alt drept, decât să primească dela Stat prin plată de anuități valoarea lucrărilor săvârșite și constatate printr'o comisiune de *patru* experți, numită de ambele părți.

Doi experți se vor numi de societate și *doi* de guvernul român. Acești *patru* experți, înainte de a procede la orice altă lucrare, vor alege un al *cincilea* expert.

La caz de neînțelegere asupra alegerii acestuia, președintele curței de casațiune numește pe acest al *cincilea* expert.

Rezultatul acestei expertize este definitiv.

Din valoarea lucrărilor se va deduce mai întâi suma de 9.520.000 lei avansată prin art. 5 și restul se va plăti prin anuități cu $7\frac{1}{2}$ la % dobândă.

Numai cazurile de forță majoră se pot invoca pentru întârziere la termenele prevăzute la art. 4 și 6, cari se vor aprecia și decide de către tribunalul de arbitri prevăzut în concesiunea primitivă la art. 27.

Art. 11. — Societatea este datoare a converti imediat în acțiuni, obligațiunile depuse până acum în sumă de 200.791.125 lei.

Ea va fi asemenea în drept a converti în acțiuni restul obligațiunilor în circulațiune, cari nu se află încă depuse; până la suma întreagă de 245.160.000 lei emise de vechii concesionari.

Dacă posesorii obligațiunilor nedepuse încă, ar refuză să adere la cele prescrise la art. 4 din legea dela 17 (29) Iulie societatea va fi ținută a-i îndemniza, conform art. 6 din legea citată mai sus.

Societatea are dreptul a emite în riscul și pericolul său acțiuni și priorități suplimentare pentru cheltuelile necesare la construcțiunea căilor ferate Pitești-Vârciorova, (frontieră), joncțiune între gările dela București și la desăvârșita terminare și reparațiune a liniilor specificate la art. 4.

În nici un caz garanția Statului stipulată pentru totalitatea liniilor arătate la art. 4 și 6 și cari se urcă la 18.609.750 lei, corespunzătoare la 919 kilometri lungime totală și defi-

nitivă dela Roman la Vârciorova (frontieră) și ramurile, nu va putea trece peste această cifră, oricari ar fi cheltuelile, sub orice denumire, emisiunea acțiunilor și a priorităților suplimentare neputându-se face în sarcina Statului.

Societatea va avea însă facultatea pentru conversiunea în acțiuni a obligațiunilor emise de vechii concesionari, precum și pentru emisiunea acțiunilor și a proprietăților suplimentare, să repărțească suma de 18.609.750 lei, menționată la aliniatul precedent, asupra sumei totale a capitalului reprezentat în acțiuni în urma conversiunii și a emisiunii suplimentare.

Amortismentul capitalului suplimentar ce societatea, va emite în virtutea acestui articol va rămâne însă cu totul în sarcina sa, fondul de amortisment prevăzut la art. 17 din vechea concesiune neputând privi decât asupra sumei de 248.130.000 lei, corespunzătoare cu lungimea întregului rosou de 919 kilometri. Fondul de rezervă și de amortisment pentru capitalul de 248.130.000 se va constitui îndată ce veniturile brute o vor permite, conform art. 17 din vechea concesiune.

Art. 12.— Dispozițiunile articolelor 17 și 25 din vechea concesiune relative la amortisment, la formarea fondului de rezervă și la cesiunea către Stat după trecere de 30 ani, nu se vor putea îngreuna sub nici un cuvânt și niciodată prin capitalul suplimentar emis de societatea, de acționari în rizicul și pericolul ei, rămând prin urmare bine înțeles că fondul de construcțiune recunoscut de Statul român este fixat la cifra de 248.130.000 lei, și că amortizarea fondului de construcțiune suplimentară este în sarcina societății și nu se poate pune în compt la cesiunea prevăzută la art. 25 din vechea lege.

Art. 13.— Drepturile Statului român contra vechilor concesionari rezultând din legea dela 17 Iulie, se trec societății de acționari.

Asemenea societatea ia asupra-și răspunderea către detentorii de obligațiuni ce n'ar voi să participe la societatea de acționari; îndatoririle vechilor concesionari, precum plata expropriațiunei, desfacerea sub-concesionarilor, plata tuturor lucrărilor și materialului existent în țară, care n'ar fi încă achitată, și plata cupoanelor scăzute până la primirea liniei,

conform concesiunii, trec în sarcina societății de acționari. Asemenea și toate pretențiunile unor al treilea, de orice natură ar fi ele, cari ar izvorî din vechea concesiune pentru timpul cât ea a fost acordată d-lui Strusberg și consorțiu.

Societatea acționarilor este în drept a urmări pe vechii concesionari pentru plata cupoanelor datorite de aceștia și pentru restituirea depozitului sustras de dânsii, fără ca să se poată prevala în nici un caz, sau în numele său, sau în numele tierșilor, de vreun drept ce s'ar deduce din aceasta contra Statului român.

Art. 14. — Indată după subscrierea prezentei convențiuni, se vor delega trei comisari români aleși câte unul de Senat, Adunare și guvern, cari vor merge la Berlin spre a pune timbru de anulare atât pe obligațiunile emise de vechii concesionari, cât și pe cupoanele lor, și societatea nu va putea emite acțiunile ei decât în proporțiune cu obligațiunile anulate.

Obligațiunile anulate se vor predă guvernului român spre a se desființa.

Art. 15. — Reședința consiliului de administrațiune și a discuțiunii de exploatare va fi în București.

Bugetul pentru cheltueli nu va fi valabil decât după aprobarea prealabilă a guvernului român și va fi prezentat cu șase luni înaintea exercițiului.

Guvernul are dreptul de privighiare și de control în privința administrațiunii resoului.

Art. 16. — Societatea de acționari se va conforma cu caetul de însărcinări întocmit de către ministerul lucrărilor publice atât pentru săvârșire, cât și pentru construcțiunea liniilor.

Art. 17. — Societatea nu are dreptul de a înstrăina nici posesiunea, nici exploatațiunea drumului de fer la, nici o altă societate, nici a fuzionă cu vreuna.

Art. 18. — Toate dispozițiunile concesiunii primitive, câte nu sunt contrarii convențiunii de față, rămân în vigoare.

Făcut la București, la 2/14 Fevruarie, anul 1872, în două exemplare, semnate de către ambele părți contractante, și din cari unul s'a predat D-lui ministru agriculturii, comerțului și lucrărilor publice, spre a rămânea în arhivele ministerului, iar cel de al doilea s'a predat D-lui From, împuter-

nicitul societății, în virtutea procurei în regulă prezentată de D-sa și anexată la prezentă convențiune.

Ministrul agriculturii, comerțului
și lucrărilor publice,

N. Kretzulescu.

Imputernicitul societății acționarilor
ex-consorțiului *Strusberg*,

From.

ANEXA XI

Calea Ferată Iași-Ungheni

Contractul

Intre Ministerul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor publice de o parte și

D-l Grigore Heliad de altă parte;

Pentru construirea liniei ferate dela Iași la Prut, adjudecată asupra Domniei sale la concurența ținută înaintea Consiliului de miniștri în ziua de 30 Mai trecut, cu un scâzământ de opt și jumătate la sută și prețurile devizului în sumă de 4.120.454 lei;

Se stipulează următoarele:

Art. 1. — D-l Gr. Heliad se îndatorează a începe imediat lucrările liniei ferate coprinzând calea propriu zisă, podurile, stațiunile cu toate dependențele lor și materialul mișcător; iar pentru construcțiunea podului de peste Prut, se va înțelege cu societatea drumului ferat Chișeneș-Prut, spre a se termină deodată cu partea ce privește pe guvernul Rusiei.

Toate aceste lucrări se vor da cu desăvârșire gata până la finele luni Octomvrie anul una mie opt sute șaptezeci și trei (1873).

Art. 2. — Lucrările se vor executa după planurile devizul și caetul de însărcinări ce au servit de bază la concurență, care subscrise de d-l Gr. Heliad și anexate aici, fac parte integrantă din contractul de față.

Terasamentele drumului de fer se vor face pentru o singură cale, iar pilele și culeele podurilor se vor construi pentru două căi.

Art. 3. — Terenurile necesare pentru stabilirea călei ferate și a dependențelor sale în conformitate cu planurile adoptate, se vor cumpăra de d-l Antreprenor, conform legii de expropriați, iar pe domeniile Statului se vor cedă fără

plată; exproprierea acestor terenuri în toată lungimea drumului de fer, care se va face în lărgime pentru două căi.

Art. 4. — Pentru garantarea durabilității lucrărilor d-l Gr. Heliad, se îndatorează ca după complecta terminare a liniei ferate și primirea ei de către guvern, să întrețină în termen de 2 ani lucrările de terasamente, calea metalică, podurile, clădirile și orice imobile, iar materialul mișcător îl va întreține în termen numai de patru luni. — In acest termen d. Antreprenor, va fi dator a întreține lucrările în bună stare și a înlocui cu a sa cheltuială, orice stricăciuni totale sau parțiale ce vor cauză calei ferate și dependențelor sale, afară de uzarea provenită din serviciu și din stricăciuni ivite din cauză de forță majoră, precum resbel sau inundațiuni cu totul extraordinare.

Art. 5. — Pentru toate lucrările enumerate mai sus după proiectul și condițiunile caetului de însărcinări se va plăti d-lui Gr. Heliad à forfait suma de patru milioane, una sută două zeci mii, patru sute cincizeci și patru (4.120.454) lei, conținută în deviz, minus scăzământul de opt și jumătate la sută și care scăzământ însumează 350.238 lei 59 bani, astfel că suma de plătit se reduce la cifra de trei milioane șapte sute șaptezeci mii, două sute cincisprezece (3.770.215) lei patruzeci și unu bani (41).

Această sumă se va plăti în termen de patrusprezece ani, socotit dela data contractului de față prin anuități de câte patru sute cincizece și două mii, patru sute douăzeci și cinci (452.425) lei opt zeci și cinci bani (85) pe fiecare an, calculat pe bazele de opt la sută dobândă și patru la sută amortisment.

Aceste anuități se vor răspunde prin vărsăminte semestriale în sumă de două sute două zeci și șase mii două sute două sprezece (226.212) lei nouă zeci și doi (92) bani, plătită la finitul fiecărui semestru cu deosebire că la ultimul semestru se va mai adăoga suma de două mii șapte sute șaptesprezece (2.717) lei optzeci și șase (86) bani, pentru definitiva amortizare, astfel că vărsământul acestui ultim semestru va fi de două sute două zeci și opt mii, nouă sute treizeci (228.930) lei șaptezeci și opt (78) bani).

Plățile semestriale se vor urmă pe baza constatărilor ce se vor face de inginerii Statului,, că lucrările executate și

materialele aprovizionate de d-l Antreprenor sunt în valoare care să întrecă cu jumătate mai mult cifra vărsămîntului semestrial, luându-se de bază la estimarea acestor lucrări și materiale seria prețurilor statornicită în caetul de însărcinări.

Art. 6. — Pentru garantarea angajamentului luat prin contractul de față, d-l Gr. Heliad a depus o cauțiune de cinci la sută din valoarea lucrărilor, în efecte ale Statului, care se va înapoia d-sale după complecta terminare a calei ferate și primirea ei de către guvern.

Contractul de față făcut în două exemplare s'a preschimbat între părțile contractante.

(ss) **Grigore Heliad**

No. 6282 Iunie 12, 1872.

Legămînt General

Noi subsemnatul Ministru Secretar de Stat la Departamentul de finanțe al României,

Având în vedere comunicațiunea ce ni s'a făcut la 9 Iulie curent sub No. 6806 de d-l Ministru Secretar de Stat la Departamentul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice, că linia ferată Iași-Ungheni, este terminată și primită pe contul Guvernului;

Având în vedere legea votată de către Corpurile Legiuitoare și promulgată la 21 Fevruarie 1872, privitoare la construcțiunea acestei linii:

Având în vedere aliniatul b, al art. 2 al sus zisei legi în cuprinderea următoare:

„Costul total al construcțiunei liniei va fi plătit prin o „anuitate de 8% dobândă maximum asupra capitalului efectiv și un amortisment de 4% pe an, astfel că în termenul „de 14 ani, datoria să fie stinsă în întregimea ei“.

Având în vedere jurnăul Consiliului de Miniștri cu data de 12 Iulie curent, sub No. 5 în privința acestei materii.

Recunoaștem și declarăm că Statul are a plăti încă Societăței financiare a României, a cărei reședință este la București sau oricărei alte persoane sau stabiliment pe care ea îl va putea legalmente desemna pentru acest sfârșit a

primi în locu-i douăsprezece (12) anuități de patru sute cinci zeci și două mii, patru sute două zeci și cinci (452.425) franci opt zeci și patru centime (84), fiecare divizându-se în două zeci și patru (24) părți semestriale de câte două sute două zeci și șase mii, două sute doisprezece (226.212) franci nouă zeci și două (92) centime, din care cea dintâi plată va avea loc la 12/24 Decembrie din anul de față 1874 și așa mai departe din șase în șase luni până la 12/24 Iunie 1886, epocă la care guvernul va trebui a adăoga la cea din urmă anuitate suma de două mii, șapte sute șaptesprezece (2.717) franci 86 centime, prevăzute în contractul construcțiunei liniei ca saldus pentru amortizarea capitalului.

Orice emitere de titluri făcută pe baza anuităților datorite de guvern, nu frage după sine nici o altă obligațiune pentru Stat, decât acea stipulată în prezentul legământ general, adică plata regulată a anuităților în primirea posesorului legământului general recunoscut și primit de el.

Spre încredințare acest legământ general a fost liberat pentru a servi celui în drept.

București în 13 Iulie 1874

Ministru Secretar de Stat la Departamentul Finanțelor

(ss) **P. Mavrogeny**

No. 20292

Societatea financiară a României cedează prezentul legământ general cu toate drepturile și obligațiunile atingătoare „Societăței generale pentru favorizarea industriei naționale în Bruxelles“.

București 7/19 August 1874

Pentru Societatea financiară a României

Director (ss) **A. Taponnier**

Pentru Subdirector (ss) **C. Sechehaye**

ANEXA XII¹⁾

Lege pentru cesiunea Căilor Ferate ale Societăței Acționarilor către Statul Român

Sanționată la 26 Ianuarie 1880 prin decretul cu No. 322 și promulgată la 29 Ianuarie 1880 prin „Monitorul Oficial“ cu No. 23

Art. 1. — Guvernul este autorizat a încheia cu societatea acționarilor căilor ferate române alăturata convențiune pentru cedarea definitivă și fără restricțiune către guvernul român

a administrațiunii și a exploatațiunii căilor ferate ale zisei societăți, cu toate drepturile și îndatoririle lor, și în genere toată gestiunea întreprinderii sociale, precum și pentru preschimbarea acțiunilor primitive și de prioritate ale societății în obligațiuni de Stat 6 la sută, precum și alăturata convențiune financiară încheiată de guvern pentru facerea plăților.

Art. 2. — Guvernul este autorizat a emite obligațiuni de Stat 6 0/0 amortizabile în 44 ani, pentru o sumă care nu trece peste cifra de 237.500.000, adică două sute treizeci și șapte milioane, cinci sute mii lei noi, valoare nominală, din cari 209.820.000 adică, două sute nouă milioane opt sute douăzeci mii lei noi, pentru preschimbarea acțiunilor primitive și de prioritate în obligațiuni de Stat 6 la sută, iar restul de 27.680.000, adică douăzeci și șapte milioane, șase sute optzeci mii lei noi, pentru scopurile anume desemnate la convențiunea menționată.

Art. 3. — Se constituie pentru obligațiunile de Stat 6 la sută, create în virtutea art. 1 de sus, o ipotecă legală asupra întregii rețele a căiei ferate Roman-Vârciorova cu ramurile ei, ipotecă scutită de orice inscripțiuni și de orice drepturi sau cheltueli fiscale de înregistrare sau de timbru.

Art. 4. — Guvernul este autorizat a face cheltuelile prevăzute în convențiunea menționată.

Aceste cheltueli se vor acoperi în limitele prevăzute în art. 2 de mai sus prin obligațiuni de Stat 6 0/0.

Art. 5. — Guvernul este obligat a investi convențiunea ce este a se încheia cu societatea acționarilor căilor ferate române, și care face parte integrantă din prezenta lege, cu toate formele legale cerute de legile germane pentru validitatea și executarea ei.

Art. 6. — În termen cel mult de o lună dela intrarea în vigoare a convențiunei menționată, guvernul este obligat a lua măsurile necesare pentru transferarea reședinței societății la Bucureșit.

Art. 7. — Guvernul va rândui, îndată după promulgarea legii de față, unul sau mai mulți comisari speciali, pentru a pregăti transferarea către Statul român a gestiunei întreprinderii sociale (bilanț și inventar), și pentru a controla administrațiunea căilor ferate până la instalarea direcțiunei princiare. Acești comisari vor asista, îndată după promulgarea

legei de față, la lucrările direcțiunii actuale, precum și ale consiliului de supraveghiere al societății.

Art. 8. — Este bine înțeles că detentorii de obligațiuni 6 la sută, fără deosebire, n'au dreptul de a împiedeca, în nici într'un mod, exploatarea liniei de către guvernul român.

Această lege, împreună cu convențiunea anexată la ea, s'a votat de Senat în ședința dela 22 Decembrie 1879, și de Adunarea deputaților în ședința dela 15 Ianuarie 1880.

Convențiune între Statul Român și Societate a Acționarilor Căilor Ferate Române

Intre D-nu . . . . . ministru de finanțe, lucrând în numele guvernului român, în virtutea legii din . . . . .
. . . . . de o parte.

și D-nii . . . . . împuterniciți din partea societății acționarilor căilor ferate române, prin autorizația legală în virtutea deciziunii adunării generale extraordinare a acționarilor societății din ședința din . . . . . de altă parte;

S'au convenit cele următoare:

Art. 1. — Societatea acționarilor căilor ferate române, cu reședința în Berlin, cedează și transferă Statului român, cu începere dela 1 Ianuarie 1880 și pentru tot restul duratei concesiunii primitive, în mod definitiv și fără nici o restricțiune, administrațiunea și exploatațiunea întregii rețele a liniilor ferate ale societății și în genere toată gestiunea întreprinderii sociale.

Art. 2. — În contra cesiunii complete a administrațiunii și a exploatațiunii, prevăzute în articolul 1 precedent, guvernul român se obligă a preschimbă acțiunile primite și acțiunile de prioritate, actualmente în ființă ale societății, în titluri emenate direct dela Stat și create în condițiunile de mai jos precizate.

Art. 3. — Obligațiunea de a preschimbă acțiunile primitive și de prioritate în titluri noi ale Statului român va începe cel mai târziu la 1 Mai 1880, adică după ce consiliul de su-

praveghiare al zisei societăți va fi constatat că ține la dispozițiunea guvernului român cel puțin majoritatea absolută (adică mai mult decât $\frac{5}{10}$) a tuturor acțiunilor de prioritate sau primitive, fără distincțiune, actualmente existente, precum și a capitalului total reprezentat prin aceste acțiuni, și din ziua în care prezenta convențiune va fi rămasă definitivă prin îndeplinirea tuturor prescripțiunilor coprinse la art. 27.

Spre acest sfârșit, îndată ce prezenta convențiune va fi aprobată de adunarea generală a acționarilor și subsemnată de către reprezentanții guvernului român și ai societății, consiliul de supraveghiare și reprezentațiunea executivă (Vorstand) ale societății vor publica imediat un avis, prin care vor invita, în numele guvernului român, pe detentorii de acțiuni primitive sau de prioritate, cari vor voi să-și preschimbe titlurile, să depună acțiunile lor însoțite de cupoanele de dividend aferente anului 1880 și celor viitori, în localurile desemnate în acest avis. În dreptul titlurilor depuse, acționarii vor primi certificate, cari le vor da dreptul la noi obligațiuni ale Statului, emise conform articolului 11 de mai jos. Aceasta, bine înțeles, numai pentru cazurile unde majoritatea absolută a capitalului și a acțiunilor primitive și de prioritate, fără distincțiune, vor fi depuse în termenul fixat de către consiliul de supraveghiare și de către reprezentațiunea executivă (Vorstand), termen care nu va putea trece peste 1 Maiu 1880.

Dacă majoritatea absolută menționată va fi depusă înainte de 1 Maiu 1880, preschimbarea în titluri 6% ale Statului român, precum și transferarea administrațiunei și a exploatațiunei căilor ferate către guvernul român, se va face înainte de acest termen; după îndeplinirea dispozițiunilor de mai sus.

Art. 4. — Consiliul de supraveghiare, pentru a constata că majoritatea absolută a capitalului și a acțiunilor au și fost prezintate în termenul stipulat la preschimbare în titluri noi 6% ale Statului român, ve prezintă un certificat detaliat al băncei imperiului german, atestând că această majoritate se află dejă depusă la sus zisa bancă.

Acest certificat, tradus în limba franceză, va fi legalizat de către cancelaria imperiului german și va fi remis ministerului de finance al României.

Dacă majoritatea absolută menționată mai sus n'a fost prezentată pentru a fi preschimbată cel mult până la 1 Mai 1880, convențiunea de față va fi nulă și de nul efect, fără vreo altă somațiune sau judecată prealabilă, și aceasta prin simpla expirațiune a termenului, amândouă părțile fiind deslegate de orice angajament reciproc, fără indemnitate de o parte sau de alta. Numai în acest caz acțiunile depuse, precum și cupoanele lor, vor fi restituite deponanților în schimbul certificatelor lor.

Art. 5. — Dacă majoritatea absolută menționată mai sus va fi prezentată spre a fi preschimbată (art. 3 și 4), guvernul român se obligă a oferî în timp de doi ani, cu începere dela 1 Mai 1880, restului de purtători de acțiuni primitive și de prioritate, cari ar voi să profite de aceasta, preschimbarea acțiunilor lor în contra titlurilor emanând direct dela Stat, în conformitate cu art. 11.

Preschimbarea va continua astfel a se efectua la București prin mijlocirea casei de depuneri și consemnațiuni, la Berlin prin direcțiunea Disconto-Gesellschaft și a băncii S. Bleichröder, la Paris prin altă casă de bancă.

Este bine înțeles că acționarii cari se vor prezintă după termenul fixat de către consiliul de supraveghiere și de către reprezentațiunea executivă (Vorstand), termen care nu va trece peste 1 Mai 1880, nu vor avea drept la prima prevăzută în articolul 12 de mai jos.

Art. 6. — Acțiunile date guvernului român în schimbul obligațiunilor celor noi vor fi însemnate, prin îngrijirea consiliului de administrațiune al casei de depuneri și de consemnațiuni din București, cu un timbru, care va constata scoaterea lor din circulațiune. În tot timpul duratei societăței aceste acțiuni vor rămânea depuse la casa de depuneri și consemnațiuni.

De altfel s'a păstrat tuturor acestor acțiuni drepturile lor statutare. Ele participă la amortizare (art. 13). Pe cât timp amortizarea acțiunilor primitive se va efectua prin răscumpărare, acțiunile primitive preschimbate vor putea fi întrebuințate pentru acest scop.

În urma cesiunei administrațiunii și a exploatațiunii prevăzute la art. 1 al prezentei convențiuni, numai guvernul va putea exercită, prin mandatarii săi, toate drepturile legate

de titlurile cele vechi astfel preschimbate, și mai ales să uzeze de ele pentru a lua parte și a vota în adunările generale.

În conformitate cu statutele, fiecare acțiune primitivă sau de prioritate dă drept la vot.

Cu toate acestea, guvernul va exercita drepturile sale de a asista și de a vota la adunările generale, prezentând numai recipisa de depunere a acțiunilor, emanată dela casa de depuneri și consemnațiunii din București, recipisă care va ține locul chiar al titlurilor.

Art. 7. — Cheltuielile și rizicurile de transport ale titlurilor celor vechi și a celor noi, precum și cheltuielile de confecțiune și de timbru, de preschimbare și de emisiune ale acestor din urmă, vor fi în sarcina Statului român.

Art. 8. — Totalitatea titlurilor de emis de către Statul român este taxată la suma de franci nominali 237.500.000 (190.000.000 mărci nom.), din care franci nominali 209.820.000 (167.856.000 mărci nom.) vor fi exclusiv destinați pentru preschimbarea acțiunilor primitive și de prioritate și restul de franci nominali 27.680.000 (22.144.000 mărci nom.) vor rămânea la dispozițiunea guvernului român însă numai pentru a servi la îmbunătățirea drumului de fer, la schimbarea traseului unei părți a liniei ferate, la construcțiuni de gare și de magazii, la lucrări de poduri și de porturi, la sporirea materialului de exploatațiune ș. c. l., la plata cheltuielilor menționate în art. 7, a primei prevăzute în art. 12, a sumelor conținute în sentințele sau hotărârile rămase definitive și pronunțate în contra societăței, și, în fine, pentru a servi la diferitele transacțiuni pe cari direcțiunea princiară le va face pentru stingerea unor procese pendinte ș. c. l.

Cifra de franci 237.500.000 nu va fi întrecută niciodată. Cu toate acestea însă guvernul român își rezervă facultatea de a emite titluri noi identice, cari vor servi exclusiv, fie în mod direct, fie în mod indirect, la preschimbarea obligațiunilor de 6% actualmente existente ale societăței căilor ferate.

Totalitatea acestor operațiuni va trebui să fie supravegheată de către consiliul de administrațiune al casei de depuneri și de consemnațiuni.

Art. 9. — Anuitaeta necesară pentru serviciul intereselor

și a amortizării titlurilor create în virtutea convențiunei prezente va fi regulat plătită de către guvernul român.

Aceste obligațiuni noi vor fi asigurate printr'o ipotecă asupra întregii rățele a liniei Roman-Vârciorova cu ramurile ei, și prin venitul net al monopolului tutunurilor. Ipoteca menționată, scutită de orice inscripțiune, de orice drepturi fiscale sau cheltueli, este constituită prin legea care autoriză pe guvern a preschimbă titlurile societăței în titluri noi ale Statului. Această ipotecă nu poate atinge drepturile ce le au obligațiunile 6⁰/₀ ale societăței de a fi plătite de preferință în capital și dobânzi.

Este bine înțeles că, conform articolului 8 al legii speciale, detentorii de obligațiuni 6⁰/₀ fără deosebire, nu au dreptul de a împiedică nici într'un mod exploatarea liniei de către Statul român.

Art. 10. — Guvernul român se obligă a nu aliena căile ferate menționate pe tot timpul cât va dură amortizarea noilor obligații de Stat 6⁰/₀.

Art. 11. — Schimbarea titlurilor se va face:

a) Pentru acțiunile de prioritate pe 133¹/₃ în obligațiuni de Stat pentru 100 în obligațiuni de prioritate;

b) Pentru acțiunile primitive pe 60 în obligațiuni de Stat pentru 100 în acțiuni primitive.

Acțiunile prezintate la preschimbare trebuie să fie însoțite de cupoanele de dividendă aferente la anul 1880 și următorii, și vor fi preschimbate în obligațiuni ale Statului român însoțite de cupoane cu începere dela 1 Ianuarie 1880, astfel încât primul coupon va fi plătitibil la 1 Iulie 1880.

În caz de a se prezintă acțiuni cari nu ar fi însoțite de toate cupoanele corespunzătoare de dividendă, cupoanele corespunzătoare ale titlurilor de Stat vor fi reținute de către guvernul român, când se va efectua preschimbarea.

Art. 12. — Guvernul ia asupra sa și se obligă a plăti purtătorilor de acțiuni primitive, cari ar depune, spre a fi preschimbate în obligațiuni ale Statului, titlurile lor în termenul fixat de către consiliul de supraveghiare și de către reprezentatiunea executivă (Vorstand), termen care nu va trece peste 1 Mai 1880, o bonificațiune de 2⁰/₀ asupra valorii nominale, sau pentru fiecare acțiune șase mărci în numărătoare plătitibile în momentul preschimbărei.

Guvernul român ea asemenea în sarcina sa și oferă purtătorilor de acțiuni de prioritate, cari ar prezintă titlurile lor spre a fi preschimbate, în termenul fixat în aliniatul precedent, o primă în numărătoare de $2\frac{1}{2}\%$ asupra valorii nominale a acțiunilor, sau pentru fiecare acțiune 11 mărci 25 pfenigi în numărătoare, plățibile în momentul preschimbării.

Aceste bonificațiuni vor fi independente de plata cuponului aferent la exercițiul anului 1879 și aparținând tuturor acționarilor fără distincțiune.

Art. 73. — Guvernul român, în schimbul drepturilor care îi sunt concesse prin prezenta convențiune se obligă a plăti acțiunilor primitive și de prioritate, cari nu s'au prezentat spre a fi preschimbate în obligațiuni noi ale Statului :

a) La 1 Martie al fiecăruia an, acțiunilor de prioritate ale societății căilor ferate române un venit fix de 8% pe an al valorii nominale, sub titlul de dividendă statutară, a căreia primă plată se va face la 1 Martie 1881 pentru anul 1880.

b) La 1 Iulie al fiecăruia an, acțiunilor primitive ale societății căilor ferate române un venit fix de $3\frac{1}{2}\%$ pe an al valorii nominale, drept dividendă pentru anul expirat, cu începere dela 1 Iulie 1881 pentru anul 1880 și astfel înainte.

Guvernul român se obligă a face toate cele necesare pentru amortizarea tuturor acțiunilor primitive și de prioritate ca și în trecut (adică pentru acțiunile de prioritate prin tragere la sorți), conform cu statutele și cu tabelele de amortizare aci anexate.

Este bine înțeles că obligațiunea de a plăti dividendele și amortizațiunea mai sus fixate este obligatorie pentru Stat, chiar când veniturile societății nu vor fi suficiente pentru plata lor. Tot asemenea, în cazul când aceste venituri sunt mai considerabile, prisosul rămâne în profitul guvernului român.

Acțiunile de prioritate conservă conform statutelor pozițiunea lor privilegiată de astăzi.

Toate drepturile atribuite prin articolul prezent acțiunilor primitive și de prioritate nu pot fi alterate prin nici o deciziune ulterioară a adunărilor generale.

Art. 14. — Pentru drepturile concesse guvernului român și

obligațiunile pe cari el le ia asupra-i prin convențiunea, de față, societatea căilor ferate române se obligă a nu fixa pentru anul 1879 în favoarea acțiunilor primitive o dividendă mai mare de $3\frac{6}{10}\%$ și în favoarea acțiunilor de prioritate o dividendă mai mare de 8% .

Art. 15. — Sumele necesare pentru plata dividendelor și a amortismentelor acțiunilor primitive și de prioritate aparținând anului 1879, fac parte din pasivul societății, care trece către guvernul român dela 1 Ianuarie 1880.

Art. 16. — Noile obligațiuni de Stat vor fi create în franci și în mărci efectivi, în diviziuni cari vor fi fixate de ministrul de finance în unire cu consiliul de supraveghiere, spre a înlesni preschimbarea lor. Ele vor purta, conform modelului aci anexat, care face parte integrantă a prezentei convențiuni, semnătura reprezentantului Statului și tabloul de amortizare.

Aceste titluri, scutite de impozitele actualmente existente, sau cari s'ar putea decretă în urmă, vor purta o dobândă de 6% plătită în franci și în mărci în fiecare semestru, la 1 Ianuarie și la 1 Iulie a fiecărui an, în București, la casele Statului, în străinătate, exclusiv la Berlin în cassele: „Direction der Disconto-Gesellschaft“ și S. Bleichröder, și în Paris la, o casă de bancă care va fi indicată de către casele menționate în momentul începerii preschimbării titlurilor.

Ele vor fi amortizabile în 44 de ani prin trageri la sorți semestriale, cari se vor face la 1 Aprilie și la 1 Octombrie al fiecăruia an, la București în prezența consiliului de administrațiune al casei de depuneri și de consemnațiuni, conform cu tabloul de amortizare aci anexat, care face parte integrantă din această convențiune. Titlurile vor fi plătite al pari în locurile de plată a cupoanelor și la aceleași epoci.

Obligațiunile prezintate pentru a fi plătite vor fi însoțite de toate cupoanele de dobânzi cari nu sunt încă plătibile; în caz contrariu, valoarea cupoanelor ce lipsesc va fi scăzută din capital.

Titlurile vor fi primite pe cursul zilei de casele publice sau de administrațiunile Statului sub aceleași condițiuni ca și celelalte valori ale Statului român cari se bucură actualmente de acest drept.

Guvernul va publică toate avizurile și în genere tot ce pri-

vește obligațiunile 6⁰/₀ ale Statului, precum și listele de tragere la sorți în ziarele următoare:

În *Monitorul Oficial*, în *Românul*, în *Presa* și în *Curierul financiar* la București.

În *Deutscher Reichsanzeiger*, în *Borsenzeitung* și în *Borsencourier* la Berlin.

În *Journal officiel* și în *Journal des Débats* la Paris.

Ziarele neoficiale pot fi schimbate prin deciziunea ministrului de finance, publicată în cele trei ziare oficiale menționate.

Art. 17. — Din cele 45 milioane mărci valoarea nominală de obligațiuni 6⁰/₀ pe care societatea avea facultatea à le emite conform cu planul de amortizare, se va amortiza, până la finele anului 1879, asupra părții emise și asupra aceleia care se află încă în portofoliul societății, o sumă

de	3.937.100
valoare nominală. O altă sumă de	3.037.300
nu va putea fi pusă în circulațiune, astfel încât cifra care va fi în circulațiune, sau care va rămâne încă disponibilă la 31 Decembrie 1879 în portofoliul societății, se va urca la	38.025.600
Sumă egală	<u>45.000.000</u>

Titlurile cari reprezintă suma de 3.037.300 mărci sus indicate, și cari nu vor fi puse în circulațiune, vor fi lovite de un timbru, constatând că nu au nici o valoare.

Obligațiunile 6⁰/₀ ale societății conservă integral pozițiunea pe care o au astăzi conform articolului 9, fără a fi jignite de noile obligațiuni 6⁰/₀ create de Stat în virtutea acestei convențiuni.

Plata dobânzilor și rambursarea acestor obligațiuni se vor face ca și în trecut la Berlin și în mărci efective.

Art. 18. — Consiliul de administrațiune al casei de depuneri și consemnațiuni din București va veghea la strictă executare a articolelor 6, 8, 9, și 16 pentru a garanta noilor obligațiuni de Stat, o securitate și o regularitate perfectă în serviciul anuităților.

Art. 19. — Dela 1 Mai 1880 cel mult, ziua cesiunii administrațiunii și a exploatațiunii, Statul român va administra singur și exclusiv drumurile de fer Roman-Vârciorova

printr'o direcțiune sau reprezentațiune executivă, compusă de unul sau mai mulți membri numiți de către guvernul român și revocabili după placul lui.

Direcțiunea drumurilor de fer va purtă titlul de *Direcțiune princiară a căilor ferate române*. Când guvernul ar numi mai multe persoane ca directori, una singură va putea avea semnătura socială.

În caz când cesiunea administrațiunii și a exploatațiunii se va face după 1 Ianuarie 1880, societatea va continuă a administra calea ferată prin organele sale dela 1 Ianurie 1880 până la terminul de 1 Mai 1880, cel mai târziu, pe contul guvernului român, după instrucțiunile ce se vor da în această privire de ministrul lucrărilor publice române.

Art. 20.— Direcțiunea princiară, astfel instituită, reprezintă societatea acționarilor în toate drepturile sale și în toate obligațiunile sale, și aceasta atât în justiție cât și extrajudiciarmamente, având în acelaș timp toate drepturile și însărcinările cari sunt acordate și impuse, conform cu codul de comerț german, direcțiunii unei societăți prin acțiuni, și fără alte restricțiuni decât acele specificate în articolele 10 și 22 ale acestei convențiuni.

Art. 21.— Din ziua cesiunii administrațiunii și a exploatațiunii căilor ferate către guvernul român, direcțiunea sau reprezentațiunea executivă (Vorstand), actualmente existentă, va încetă de a mai funcționa.

Dela aceeași dată, comitetul de exploatațiune și consiliul de administrațiune al căilor ferate, instituite prin statutele constitutive ale societăței, vor încetă de a mai există.

Atribuțiunile cari, după statute și regulamente actualmente în vigoare, aparțin organelor suprimate ale societăței, trec de drept, în limitele legii, la noua direcțiune princiară, cu excepțiunea atribuțiunilor consiliului de supraveghiare, stipulate la art. 23.

Art. 22.— Administrațiunea și exploatațiunea rețelei societăței căilor ferate române sunt direse de către direcțiunea princiară a căilor ferate conform cu legea și cu convențiunea prezentă, și pentru rest exclusiv după instrucțiunile cari îi vor fi date de către ministrul de lucrări publice al României.

Obligațiunile legalmente contractate de către organele societăței, actualmente existente după statute, și aceasta până

la 1 Maiu 1880, adică până în ziua în care cesiunea administrațiunei către Stat va fi desăvârșită, se vor respecta și execută riguros de către noua direcțiune.

Art. 23.—Consiliul de supraveghere are toate drepturile și toate obligațiunile cari sunt acordate și impuse de codul de comerț german actualmente în vigoare, unui consiliu de supraveghere al unei societăți anonime.

Art. 24.—Adunarea generală va fi convocată în sesiune ordinară în luna care va urmă aprobarea definitivă a compturilor exercițiului expirat la 31 Decembrie precedent, și în nici un caz mai târziu decât 30 Septembrie. Atunci se va proceda imediat la alegerea membrilor consiliului de supraveghere, la citirea raportului direcțiunei și al consiliului de supraveghere asupra exercițiului expirat.

Art. 25.—Statutele societăței actualmente în vigoare sunt înlocuite de statutele modificate, aci anexate, cari fac parte integrantă din această convențiune.

Art. 26.—Toate contestațiunile sau dificultățile cari ar putea să se ivească din cauza acestei convențiuni între guvernul român și societate, vor fi judecate și decise de către tribunalul arbitrar prevăzut în convențiunea încheiată la 21 Noembrie (3 Decembrie) 1868 între guvernul princiar și concesionarii căilor ferate române.

Art. 27.—Prezenta convențiune nu va deveni definitivă decât când va fi aprobată și subsemnată, de o parte de către guvernul român legalmente autorizat, și de altă parte de către reprezentațiunea executivă (Vorstand) actuală, conform cu deciziunea adunării generale a acționarilor, și dacă statutele modificate vor fi fost înscrise în registrul tribunalului din Berlin, și dacă majoritatea absolută a tuturor acțiunilor primitive sau de prioritate, precum și a capitalului total reprezentat prin aceste acțiuni, vor fi fost prezentate pentru a fi preschimbate în nouile obligațiuni de Stat, în termenul prevăzut la articolele 3 și 4 ale acestei convențiuni.

Art. 28.—Indată ce convențiunea va fi intrată în vigoare prin executarea articolelor 3, 4, 19—21 și 27 de mai sus. Guvernul român își rezervă facultatea de a cere dela direcțiunea princiară convocarea unei adunări generale de acționari, pentru a propune decisiunei sale, în conformitate cu dispozițiunile statutelor societăței și codului de comerț ger-

man, transferarea scaunului societății dela Berlin la București.

Art. 29.—Toate datele enunțate în această convențiune sunt, bine înțeles, după stilul nou. Acest tratat a fost redactat în limbele franceză, română și germană. În caz de dificultate asupra sensului unei dispozițiuni, textul francez va fi singur obligatoriu și va servi de bază pentru interpretare.

Făcut la . . . . . în anul una mie opt sute . . .
. . . . . în două exemplare, din cari unul a fost prezentat d-lui ministru de finanțe (sau delegatului guvernului român) și cel-alt D-lor

**Convențiune din 22 Martie 1880 între D. D. Sturdza,
Ministru de Finanțe al României și casele de bancă Disconto-
Gesellschaft și S. Bloichroder.**

Art. 1.—Și după transferarea administrațiunii și a exploatarei căilor ferate române către Statul român în virtutea convențiunii proiectate, direcțiunea Disconto-Gesellschaft și casa de bancă Bleichröder rămân îndreptățite și se declară gata a funcționa ca case de plată:

1. Pentru dividendele acțiunilor primitive și de prioritate, precum și pentru acțiunile de prioritate trase la sorți și pentru acțiunile primitive trase la sorți, când ele se vor amortiza prin tragere la sorți;

2. Pentru cupoanele de dobânzi și pentru plata obligațiunilor 6⁰/₀ ale societății căilor ferate române, trase la sorți sau declarate anulabile.

Nu se vor rândui în Germania alte case de plată decât acele numite și anume Disconto-Gesellschaft și casa S. Bleichröder.

Art. 2.—Guvernul român va remite în Berlin caselor de bancă numite fondurile necesare pentru plățile eventuale, 14 zile înainte de scadență și le va bonifica, precum o face acum societatea acționarilor căilor ferate române, un pătrar de procent ca comisiune pentru sumele plătite.

Art. 3.—Direcțiunea Disconto-Gesellschaft și casa de bancă S. Bleichröder se declară gata a conlucra, ca bancheri ai societății, la preschimbarea acțiunilor primitive și de prioritate, prevăzută în art. 3 al convențiunii cu societatea, și prin ur-

mare a funcționă dânsle ca case de preschimbare, precum și a însărcină alte case cu primirea acțiunilor.

Guvernul român va bonifică acestor case de bancă, pentru această osteneală și conlucrare, precum și pentru cheltuelile și spesele ce sunt legate de această operațiune, o comisiune de $\frac{1}{3}$ procent a sumei nominale a capitalului de acțiuni primitive și de prioritate invitate la preschimbare.

Casele de bancă numite au a face din această provisiune toate cheltuelile operațiunilor prevăzute la art. 3, și mai ales cheltuelile publicațiunilor făcute de societatea căilor ferate române și de amândouă casele de bancă, și cheltuelile certificatelor ce sunt a se emite.

Această provisiune însă va fi platită numai atunci când majoritatea acțiunilor și a capitalului stabilit în convențiune se va fi declarat gata de preschimbare și se va fi depus la banca imperiului german (art. 3 și 4 al convențiunei). Cheltuelile acestei depuneri nu sunt în sarcina caselor de bancă menționate. Casele de bancă menționate vor avea însă a efectua fără plată de cheltueli, în contra provisiunei de mai sus, și preschimbarea nouilor obligațiuni de Stat în contra certificatelor emise, precum și preschimbarea ulterioară a acțiunilor în contra obligațiunilor în tot intervalul de doi ani prevăzut în art. 5 al convențiunei. Obligațiunile corespunzătoare se predau spre acest sfârșit de către guvernul român la Berlin.

Dacă majoritatea convențională nu se va prezintă spre schimbare, guvernul român nu va avea a răspunde proviziunea de mai sus, iar casele de bancă menționate nu au, în acest caz, nici o pretențiune în contra guvernului român pentru înapoiarea cheltuelilor făcute din parte-le.

Art. 4.—Direcțiunea Disconto-Gesellschaft și casa de bancă S. Bleichröder se declară gata, în conformitate cu art. 16 din convențiunea menționată, a servi ca case de plată exclusive pentru dobânzile și capitalul nouilor obligațiuni de Stat ce sunt a se emite. Guvernul român va remite acestor case fondurile necesare cu patrusprezece zile înainte de scadență în Berlin și le va da o provisiune de $\frac{1}{4}$ procent pentru plățile efectuae.

Este rezervat, conform art. 16 din convențiune, a desemnă o casă de bancă din Paris, care este pusă în aceleași drepturi și îndatoriri prevăzute în acest art. 4.

Lege pentru conversiunea obligațiunilor rurale 10⁰/o.

Sanționată la 18 Aprilie 1880 prin decretul No. 1.350 și promulgată la 19 Aprilie 1880 prin „Monitorul Oficial“ No. 92

Art. 1.—Pentru plata obligațiunilor rurale, cu scadența la 23 Aprilie 1880 și 23 Aprilie 1881, în sumă de Lei 25 mil. 880.693, bani 4, guvernul este autorizat a face o emisiune de titluri cu tipul de 6 la sută pe an, dobânda plătită în două rate și amortizarea făcută în 44 ani, prin două tra-geri la sorți semestriale.

Art. 2.—Detentorii de obligațiuni rurale 10 la sută, cari vor veni să preschimbe titlurile lor în aceste noi obligațiuni, și aceasta până în 20 zile dela promulgarea legii de față, se vor bucura de un premiu de 2 la sută din valoarea nominală a obligațiunilor rurale preschimbate.

Art. 3.—Pentru toate obligațiunile rurale ce nu se vor prezintă la preschimbare în termenul fixat la art. 2, guvernul va depune la casa de depuneri și consemnațiuni, în numerar, valoarea acelor obligațiuni. Din momentul depunerii detentorii obligațiunilor rurale nu vor mai avea nici un drept față cu casa de lichidare sau cu Statul. Ei vor beneficia de dobânda ce plătește casa de depuneri și consemnațiuni.

Obligațiunile cari nu se vor prezintă la plată, în interval de 10 ani dela promulgarea acestei legi, se vor considera ca prescise, capital și dobândă.

Art. 4.—Spre a-și procura banii trebuincioși pentru plata în numerar a obligațiunilor rurale ce nu se vor prezintă la preschimbare, pentru plata primelor și pentru întâmpinarea tuturor cheltuelilor reclamate de conversiune, guvernul este autorizat a plasa, prin subscripțiune publică, restul titlurilor ce se crează până la concurența maximului cifrei de 31 mil. 600.000 lei valoare nominală, și cari titluri vor rămânea disponibile după preschimbare.

Emisiunea se face cu 84 suta. Nouile titluri, depunându-se ca garanție, se vor primi de Stat pe valoarea lor nominală. Cupoanele exigibile se vor primi drept bani la toate casieriiile Statului.

Art. 5.—Până la realizarea împrumutului, și spre a face față tuturor cheltuelilor de punere în aplicare a acestei legi,

precum și pentru plata primelor, a diferențelor rezultate din nepotrivirea sumelor în obligațiuni de Stat, guvernul este autorizat a lua cu împrumut dela casa de depuneri și consemnațiuni până la 600.000 lei, și cu o dobândă ce nu va trece peste 6 la sută. Acești bani se vor înapoia pe dată ce se va termina operațiunea.

Art. 6.—Resursele casei rurale, după ce se vor face plățile obligațiunilor și cupoanelor în suferință, precum și anuitatea acestei emisiuni, nu se vor putea întrebuința decât în virtutea unei anume legi votată de Senat și Adunare. În nici un cas, aceste rămășițe și acest excedent nu vor putea servi ca resursă bugetară.

Art. 7.—Un regulament de administrațiune publică va determina toate celelalte condițiuni și amănunte ale conversiunii.

ANEXA XIV

Lege pentru conversiunea împrumutului domenal, acoperirea cheltuelilor de construcțiune ale liniei Ploești-Predeal și pentru consolidarea datoriei flotante, rezultând din deficitele anterioare aului 1877.

Sanționată la 7 Aprilie 1881 prin înaltul decret No. 1.014 și promulgată la 8 Aprilie 1881 prin „Monitorul oficial“ No. 7.

Art. 1.—Pentru conversiunea obligațiunilor domeniiale în sumă de *Lei 56.022.000*, pentru acoperirea cheltuelilor de construcțiune ale calei ferate Ploești-Predeal în *sumă de 34.350.351 lei*, pentru stingerea deficitelor constatate la închiderea exercițiului 1876 în *sumă de 31.077.726 lei*, în total *121.450.077 lei*, guvernul este autorizat a face o emisiune până la 152.000.000 nominal în rentă 5% emisă pe cursul minimum de 80 și amortizabilă în cel mult 100 semestre consecutive, prin anuități semestriale de cel puțin 4.155.000 lei fiecare, obligându-se Statul a nu-l converti în timp de 10 ani dela promulgarea acestei legi.

Plata cuponului și amortizării se va face în țară la casele Statului, la Paris în franci și la Berlin în mărci.

Primul cupon și amortizarea primului semestru se vor plăti la $\frac{1}{13}$ Octomvrie 1881.

Art. 2.—Emisiunea se va acoperi prin subscriere publică. Epoca și data subscrierii se vor fixa prin publicațiuni făcute odată cu promulgarea acestei legi.

Art. 3.—Se vor primi la subscriere :

- a) Obligațiuni domeniiale pe valoarea lor nominală ;
- b) Bonuri de tezaur ;
- c) Numerar.

Art. 4.—Subscriitorii cu obligațiuni domeniiale vor beneficia îndată la subscriere de 4% , valoarea cuponului de Iulie al obligațiunilor lor, oșebit de prima de 2% în numerar asupra valorii nominale a titlurilor ce prezintă.

Art. 5.—Subscriitorii cu bonuri de tezaur vor beneficia de o primă dela $1\frac{1}{2}\%$ până la 2% asupra capitalului înscris în fiecare bon, însă :

- 1) Prima va fi de $1\frac{1}{2}\%$ pentru cei ce prezintă bonuri în valoare până la un milion ;
- 2) De 2% pentru sumele dela un milion în sus.

Pentru bonurile prezentate la subscriere, înainte de scadența lor, se va reține o dobândă de 6% pe an calculată dela ziua subscrierii și până la ziua scadenței.

Pentru bonurile prezentate la subscriere, după scadență, nu se va bonifica nici o dobândă dela data scadenței până la aceea a prezintării la subscriere.

Art. 6.—Subscriitorii în numerar vor vărsa imediat 20% din capitalul ce voesc să subscrie. Indată după închiderea subscrierii se va procede la repartiția sumelor subscribe în numerar, și subscriitorii vor fi înștiințați prin publicațiuni de rezultatul repartiției și de epocile ce se fixează pentru vărsarea sumelor complimentare. Aceste epoce vor fi determinate astfel ca ultimul vărsământ să fie efectuat până la $\frac{1}{13}$ Octomvrie 1881.

Art. 7.—Titlurile subscriitorilor de numerar, cari nu vor urma cu vărsămintele conform termenelor fixate, se vor vinde direct de către Stat, în riscul și pericolul lor.

Art. 8.—Detentorii de obligațiuni domeniiale, cari nu-și vor fi prezintat titlurile la conversiune în timpul cât subscrierea este deschisă, vor găsi depus la casa de depuneri, la dispozițiunea lor, cu începere dela Iulie viitor, 1881, numerariul reprezentând valoarea nominală a obligațiunilor lor ;

cuponul de Iulie li se va achită tot atunci ; nu vor avea însă drept la primă.

Art. 9.—Cupoanele nouilor titluri amortizabile 5⁰/₀ scăzute și neprezentate la plată, se prescriu peste 5 ani dela scadența lor.

Aceste cupoane sunt scutite de veri-ce taxă de timbru sau alt impozit.

Art. 10.—Nouile titluri create prin legea de față se vor primi pe valoarea lor nominală ca garanție la toate casele publice. Iar cupoanele scăzute vor fi primite la aceste case drept bani.

Art. 11.—Îndată ce legea de față își va fi primit aplicarea, legea din 1871 pentru contractarea împrumutului domenal, legea împrumutului pentru acoperirea cheltuelilor de construcțiune ale liniei Ploești-Predeal, precum și legea din 12 Iunie 1880 pentru emiterea bonurilor de tezaur, sunt și rămân abrogate.

Art. 12.—Comitetul și casa domenală se desființează odată cu terminarea operațiunei de conversiune aci prescrisă ; resursele acestei case se vor trece în veniturile ordinare ale Statului.

Art. 13.—Un regulament de aplicație se va decretă deodată cu promulgarea acestei legi.

ANEXA XV

Convențiune pentru regularea exploatațiunei de către guvernul român a liniilor române ale companiei Lemberg-Cernăuți-Iași.

Guvernul regal român și compania căilor ferate Lemberg-Cernăuți-Iași, dorind de comun acord să reguleze în mod definitiv raporturile reciproce isvorând din sechestrul înființat prin decretul din 7 Octomvrie 1888.

Între subsemnații A. Marghiloman, ministrul lucrărilor publice al României, de o parte, și D-nii doctor Eugen Weissel, membru al consiliului de administrațiune al căilor ferate I. R. Priv. Lemberg-Cernăuți-Iași, și D. Anton P. Kühnelt, consilier de guvern Imp. Regal și secretar general al acestei

companii, împuterniciți în baza votului anexat al adunării generale a acestei companii din 14 Noemvrie 1888 și a procurii companiei din 5 Ianuarie 1889, de altă parte, a intervenit următoarea convențiune:

1) Dela data de azi, sechestrul se ridică și guvernul român ia asupra lui, până la finele concesiunii, adică până la 1 Noemvrie 1961, pe riscul lui, exploatațiunea liniilor române ale companiei, adică linia Suceava-Roman cu embrașamentele la Iași și Botoșani.

Guvernul român va face exploatațiunea și administrațiunea pe comptul său cum îi va conveni mai bine și fără veri-un amestec sau control din partea companiei, precum și fără sarcină de întreținere din partea acesteia.

În consecință, guvernul român, pe de o parte, are dreptul de a unifica, cum și când va crede cuviincios, administrațiunea și comptabilitatea acestor linii cu ale liniilor Statului; iar pe de altă parte încetează de a mai putea numi delegați speciali sau un membru în consiliul de administrație al companiei.

Tot asemenea încetează pentru companie obligațiunea de a avea în România un organ special conform art. 15 din concesiune.

2) *Guvernul regal român va răspunde, conform actului de concesiune, pentru tot timpul concesiunii sau până la răscumpărare, în București, către companie, prin împuternicitul ei, sumă anuală garantată de 3.865.173 fr. și 86 centime aur, fără veri-un scăzământ pentru taxe sau altele, în două rate semestriale, la 1/13 Aprilie și 1/13 Octomvrie ale fiecărui an.*

În schimb, compania se obligă de a justifica pe fiecare an către guvernul român tragerea la sorți a titlurilor companiei, înaintându-i o copie legalisată a procesului-verbal de tragere, conținând numerile titlurilor eșite la sorți.

3) Compania renunță la acele $\frac{5}{6}$ de beneficiuri, cari, conform art. 17 al concesiunii, i s'ar cuveni eventual dintr'un excedent al venitului garantat.

4) Pozițiunea personalului aflător pe liniile române ale companiei trecute în exploatațiunea guvernului român se regulează prin anexa A a acestei convențiuni; iar separațiunea fondului de pensiune prin anexa B.

5) Casele de locuit dela Pașcani, cari aparțin în propriu

companiei, trec în stăpânirea guvernului român, care se obligă a le plăti companiei în termen de trei luni pe prețul de 130.000 franci, valoarea lor după registre.

6) Materialele de aprovizionare constatate contradictoriu în ziua de 18/30 Octomvrie 1888, și pe cari guvernul regal român va voi a le păstră, vor fi plătite de guvern companiei după valoarea lor.

Iar cele pe cari guvernul român nu va voi a le primi, vor fi puse la dispoziția companiei în stațiunea de frontieră Ițcani, libere de orice taxe vamale.

Pentru materialul păstrat de guvernul regal român, prețul lui se va determină în total și după schemă și după cifrele din registre și guvernul regal român va aveà alegerea între aceste două estimățiuni.

Atât plata materialelor primite de guvernul regal român, cât și înapoierea materialelor puse la dispoziția companiei, se vor efectua în șase luni de astăzi.

7) Operațiunile bănești se vor lichida pe ziua de 30 Octomvrie 1888 stil nou, orele 12 din zi.

Astfel toate plățile efectuate de guvernul regal român după această dată pentru obligațiuni ale companiei anterioare acestei date, precum și toate incasările făcute de guvernul regal român după această dată și rezultând din operațiuni ale companiei anterioare ei, se vor decompă reciproc prin compt curent.

Acest compt curent va fi regulat și toate plățile rezultând dintr'însul și dintr'o parte și din cealaltă parte vor fi plătite în termen de șase luni dela data de azi.

8) Banii în numerar și hârțiile de valoare aflate la 30 Octomvrie stil nou 1888, orele 12 din zi, în casieriile companiei, și anume franci 11.230,72 aur, lei noi 175.911,44 argint, mărci 2.902,78 aur, florini 2.839,22 hârtie, și cari au fost primite conform tablourilor de verificare, sunt a se trece la creditul companiei în această decompă. Achitarea lor prin comptul curent de mări sus se va face în termenul și condițiunile dela articolul precedent.

9) Guvernul regal român este responsabil față cu proprietarii lor de banii în numerariu și de hârțiile de valoare aparținând particularilor cari s'au găsit în casă și cari s'au constatat prin procesele-verbale de inventariare.

10) Stipulațiunile convențiunei căilor ferate din 10/22 Februarie 1873 și ale protocolului final din 14/26 Februarie 1881, privitoare la joncțiunea liniilor la Suceava-Ițcani, nu sunt atinse prin prezenta convențiune.

11) Prin trecerea exploatațiunei asupra guvernului regal român, dânsul intră în drepturile și obligațiunile contractelor de furnituri încheiate de companie și coprinse în lista din anexa C.

Tot asemenea guvernul regal român se substituie în procesele pendinte sau cari s'ar naște exclusiv, relative la exploatațiunea liniilor mai sus specificate.

12) Compania sau reprezentanții ei vor avea dreptul de a consulta, oricând ar avea necesitate, actele, documentele, registrele, întrucât ele se referă la timpul înainte de 30 Octomvrie stil nou 1888 și nu i se va face dificultăți când ar fi nevoie să i se încredințeze un act în original.

Actele fostului comitet dirigent, întrucât ele nu privesc exploatarea liniilor române, se vor detașa și se vor înapoia companiei.

13) Raporturile financiare între guvernul regal român și companie regulându-se într'un mod definitiv, suma de fr. 490.378,62 cent. în aur, cu care se lichidează bilanțurile de exploatare pe anul 1880 până la și inclusiv 1887, se va plăti companiei în termen de șase săptămâni.

14) Guvernul regal român va rezolvă, în termen de trei luni dela presintarea lui, bilanțul ce va întocmi compania pentru gestiunea ei dela 1 Ianuarie la 30 Octomvrie stil nou 1888, pentru care scop direcțiunea generală a căilor ferate române va pune fără întârziere la dispoziția companiei în București actele necesare de decompere.

Dacă părțile cad de acord asupra soldului, acesta se va plăti în acelaș termen de șase săptămâni.

15) Guvernul regal român va răspunde companiei, în termen de șase săptămâni, taxele de transporturi creditate dife-ritelor autorități ale Statului, și cari au fost trecute în veniturile liniilor și cari se urcă, pe timpul dela 1 Aprilie 1885 până la 31 Martie st. n. 1888, la cifra de lei 225.419.

Direcțiunea generală a căilor ferate române ia asupra ei incasarea sumelor rămase neachitate până la 30 Octomvrie stil nou 1888 atât din ministerul de resbel cât și din cele-

alte autorități ale țării, și va trece sumele astfel încasate în compt curent la creditul companiei.

Regularea completă a acestor decompțiuni pentru transporturi creditate se va efectua prin bilanțul comptului de exploatare dela 1 Ianuarie 1888 la 30 Octomvrie stil nou 1888.

16) Convențiunea de față nu alteră întru nimic dreptul rezervat prin actul de concesiune guvernului regal român de a răscumpără liniile române ale companiei.

17) Convențiunea de față nu va fi executorie decât după aprobarea ei prin consiliul de miniștri și autorizarea ei prin decret regal.

Făcută la București, la 10/22 Ianuarie 1889.

(ss) A. Marghiloman

(ss) EugenWeissel

(ss) Anton P. Kühnel.

TABELELE

DE

INTERESE ȘI AMORTISMENT ALE ÎMPRUMUTURILOR CONTRACTATE

DELA ANUL 1864 PÂNĂ LA 1 APRILIE 1912

**Tablou de interes
a împrumutului de Ls. 916.000 contractat**

DATA PLĂȚILOR SEMESTRIALE S. N.			Semestriale	PROCENTE 7 LA %			
Anul	L U N A	Ziua		Ms.	sch	L e i	B.
						NB, 1	
1865	Martie.	1	1	32.060	—	795.562	96
	Septembrie	1	2	32.060	—	795.562	96
1866	Martie.	1	3	32.060	—	795.562	96
	Septembrie	1	4	31.419	10	779.669	7
1867	Martie.	1	5	31.419	10	779.669	7
	Septembrie	1	6	30.733	10	762.646	12
1868	Martie.	1	7	30.733	10	763.596	75
	Septembrie	1	8	30.002	—	750.050	—
1869	Martie.	1	9	30.002	—	750.050	—
	Septembrie	1	10	29.214	10	730.362	50
1870	Martie.	1	11	29.214	10	730.362	50
	Septembrie	1	12	28.374	10	709.362	50
1871	Martie.	1	13	28.374	10	709.362	50
	Septembrie	1	14	27.475	—	686.875	—
1872	Martie.	1	15	27.475	—	686.875	—
	Septembrie	1	16	26.512	10	662.812	50
1873	Martie.	1	17	26.512	10	662.812	50
	Septembrie	1	18	25.483	10	637.087	50
1874	Martie.	1	19	25.483	10	637.087	50
	Septembrie	1	20	24.381	—	609.525	—
1875	Martie.	1	21	24.381	—	609.525	—
	Septembrie	1	22	23.205	—	580.125	—
1876	Martie.	1	23	23.205	—	580.125	—
	Septembrie	1	24	21.941	10	548.537	50
1877	Martie.	1	25	21.941	10	548.537	50
	Septembrie	1	26	20.594	—	514.850	—
1878	Martie.	1	27	20.594	—	515.850	—
	Septembrie	1	28	19.148	10	478.712	50
1879	Martie.	1	29	19.148	10	478.712	50
	Septembrie	1	30	17.605	—	440.125	—
1880	Martie.	1	31	17.605	—	440.125	—
	Septembrie	1	32	15.949	10	398.737	50
1881	Martie.	1	33	15.949	10	398.737	50
	Septembrie	1	34	14.182	—	354.550	—
1882	Martie.	1	35	14.182	—	354.550	—
	Septembrie	1	36	12.288	10	307.212	50
1883	Martie.	1	37	12.288	10	307.212	50
	Septembrie	1	38	10.265	10	256.637	50
1884	Martie.	1	39	10.265	10	256.637	50
	Septembrie	1	40	8.099	—	202.475	—
1885	Martie.	1	41	8.099	—	202.475	—
	Septembrie	1	42	5.778	10	144.462	50
1886	Martie.	4	43	5.778	10	144.462	50
	Septembrie	1	44	3.297	—	82.425	—
1887	Martie.	1	45	3.297	—	82.425	—
	Septembrie	1	46	81	3.4	2.029	16
1888	Martie.	1	47				
	Total			948.161	34	23.664.149	05

NB. In virtutea aliniatului al 4-lea de sub art. 11 al convențiunii acestui împrumut aceasta să se reducă valoarea nominală a împrumutului.

și amortisment
cu Banca Ottomană și frații Stern din Londra

A MORTISMENT de 2 la ‰				TOTAL PE AN				Comision de 1/2 ‰ după art. 14 din ccnvenț.	
Ls.	sch.	Lei	B.	Ls.	sch.	Lei	B.	Lei	B.
6.106	13.4.	156.482	97						
				32.060	—	795.562	96	3.977	77
								3.977	77
18.300	—	454.111	11	82.420	—	2.045.237	3	6.250	73
								3.898	15
19.600	—	486.370	37	82.439	—	2.045.708	51	6.330	—
								3.812	96
20.900	—	518.955	55	82.367	—	2.045.198	42	6.454	18
								3.750	20
22.500	—	562.500	—	82.504	—	2.062.600	—	6.562	75
								3.651	81
24.000	—	600.000	—	82.429	—	2.060.725	—	6.651	81
								3.456	81
25.700	—	642.500	—	82.449	—	2.061.225	—	6.759	31
								3.434	37
27.500	—	687.500	—	82.450	—	2.061.250	—	6.871	87
								3.314	6
29.400	—	735.000	—	82.425	—	2.060.625	—	6.989	6
								3.185	43
31.500	—	787.500	—	82.467	—	2.061.675	—	7.122	93
								3.047	62
33.600	—	840.000	—	82.362	—	2.059.050	—	7.247	62
								2.900	62
36.100	—	902.500	—	82.510	—	2.062.750	—	7.413	12
								2.742	68
38.500	—	962.500	—	82.383	—	2.059.575	—	7.555	18
								2.574	25
41.300	—	1.032.500	—	82.488	—	2.062.200	—	7.736	75
								2.393	56
44.100	—	1.102.500	—	82.397	—	2.059.925	—	7.906	6
								2.200	62
47.300	—	1.182.500	—	82.510	—	2.062.750	—	8.113	12
								1.993	68
50.500	—	1.262.500	—	82.399	—	2.059.975	—	8.306	18
								1.772	75
54.100	—	1.352.500	—	82.464	—	2.061.600	—	8.535	25
								1.536	06
57.800	—	1.445.000	—	82.377	—	2.059.425	—	8.761	06
								1.283	18
61.900	—	1.547.500	—	82.431	—	2.060.775	—	9.020	68
								1.012	37
66.300	—	1.657.500	—	82.498	—	2.062.450	—	9.299	87
								722	31
70.900	—	1.772.500	—	82.457	—	2.061.425	—	9.584	81
								412	12
75.800	—	1.895.000	—	82.394	—	2.059.850	—	9.887	12
								10	14
18.400	—	460.000	—	18.481	3.4.	462.029	16	2.300	—
916.000	—	22.889.437	03	1.864.161	3.4.	46.553.586	08	232.810	75

accastă sumă s'a răspuns în profitul concesionarilor prin bonuri de tezaur fără ca cu

**Tabloul de interese și amortisment a împrumutului de
Lei 31.610.500 din 1866**

D A T E L E	Capitalul dela începutul fie- cărui semestru	Interesul semestrial 4%	Totalul de amortizat	Anuitate totală
	Lei	Lei	Lei	Lei
1 Iulie 1867	31.610.500	1.264.420		
1 Ianuarie 1868	31.610.500	1.264.420	519.000	3.047.840
1 Iulie 1868	31.091.500	1.243.660		
1 Ianuarie 1869	31.091.500	1.243.660	560.750	3.048.070
1 Iulie 1869	30.530.750	1.221.230		
1 Ianuarie 1870	30.530.750	1.221.230	605.500	3.047.960
1 Iulie 1870	29.925.250	1.197.010		
1 Ianuarie 1871	29.925.250	1.197.010	654.000	3.048.020
1 Iulie 1871	29.271.250	1.170.850		
1 Ianuarie 1872	29.271.250	1.170.850	706.250	3.047.950
1 Iulie 1872	28.565.000	1.142.600		
1 Ianuarie 1873	28.565.000	1.142.600	762.750	3.047.950
1 Iulie 1873	27.802.250	1.112.090		
1 Ianuarie 1874	27.802.250	1.112.090	823.750	3.047.930
1 Iulie 1874	26.978.500	1.079.140		
1 Ianuarie 1875	26.978.500	1.079.140	889.500	3.047.780
1 Iulie 1875	26.089.000	1.043.560		
1 Ianuarie 1876	26.089.000	1.043.560	960.750	3.047.870
1 Iulie 1876	25.128.250	1.005.130		
1 Ianuarie 1877	25.128.250	1.005.130	1.037.750	3.048.010
1 Iulie 1877	24.090.500	963.620		
1 Ianuarie 1878	24.090.500	963.620	1.120.750	3.047.990
1 Iulie 1878	22.969.750	918.790		
1 Ianuarie 1879	22.969.750	918.790	1.210.250	3.047.830
1 Iulie 1879	21.759.500	870.380		
1 Ianuarie 1880	21.759.500	870.380	1.307.250	3.048.010
1 Iulie 1880	20.452.250	818.090		
1 Ianuarie 1881	20.452.250	818.090	1.411.750	3.047.930
1 Iulie 1881	19.040.500	761.620		
1 Ianuarie 1882	19.040.500	761.620	1.524.750	3.047.990
1 Iulie 1882	17.515.750	700.630		
1 Ianuarie 1883	17.515.750	700.630	1.646.750	3.048.010
1 Iulie 1883	15.869.000	634.760		
1 Ianuarie 1884	15.869.000	634.760	1.778.500	3.048.020
1 Iulie 1884	14.090.500	563.620		
1 Ianuarie 1885	14.090.500	563.620	1.920.750	3.047.990
1 Iulie 1885	12.169.750	486.790		
1 Ianuarie 1886	12.169.750	486.790	2.074.500	3.048.080
1 Iulie 1886	10.095.250	403.810		
1 Ianuarie 1887	10.095.250	403.810	2.240.250	3.047.870
1 Iulie 1887	7.855.000	314.200		
1 Ianuarie 1888	7.855.000	314.200	2.419.750	3.048.150
1 Iulie 1888	5.435.250	217.410		
1 Ianuarie 1889	5.435.250	217.410	2.613.250	3.048.070
1 Iulie 1889	2.822.000	112.880		
1 Ianuarie 1890	2.822.000	112.880	2.822.000	3.047.760
			Lei 31.610.500	

Dos. No. 321 al Arhivelor Statului din 1866.

**Tablou de amortizarea capitalului de
construcțiune al căilor ferate Suceava-Îași-Roman-Botoșani.**

Anii	Capitalul de amortizat la începutul anului	Procentul de 7,48872 % pe an	Capitalul amortizat în fiecare an	ANUITATEA	Totalul capitalului amortizat la finele anului					
1871	51.535.640	—	3.859.359	77	5.813	23	3.865.173	—	5.813	23
1872	51.529.826	77	3.858.924	44	6.248	56	3.865.173	—	12.061	79
1873	51.523.578	21	3.858.456	50	6.716	50	3.865.173	—	18.778	29
1874	51.516.861	71	3.857.953	52	7.219	48	3.865.173	—	25.997	77
1875	51.509.642	23	3.857.412	87	7.760	13	3.865.173	—	33.757	90
1876	51.501.882	10	3.856.831	74	8.341	26	3.865.173	—	42.099	16
1877	51.493.540	84	3.856.206	09	8.966	91	3.865.173	—	51.066	07
1878	51.484.573	93	3.855.535	58	9.637	42	3.865.173	—	60.703	49
1879	51.474.936	51	3.854.813	86	10.359	14	3.865.173	—	71.062	63
1880	51.464.577	37	3.854.038	09	11.134	91	3.865.173	—	82.197	54
1881	51.453.442	46	3.853.204	23	11.968	77	3.865.173	—	94.166	31
1882	51.441.473	69	3.852.307	93	12.865	07	3.865.173	—	107.031	38
1883	51.428.608	62	3.851.344	50	3.828	50	3.865.173	—	120.859	88
1884	51.414.780	12	3.850.308	92	14.864	08	3.865.173	—	135.723	96
1885	51.399.916	04	3.849.195	79	15.977	21	3.865.173	—	151.701	17
1886	51.383.938	83	3.847.999	30	17.173	70	3.865.173	—	168.874	87
1887	51.366.765	13	3.846.713	20	18.459	80	3.865.173	—	187.334	67
1888	51.348.305	33	3.845.330	80	19.842	20	3.865.173	—	207.176	87
1889	51.328.463	13	3.843.844	87	21.328	13	3.865.173	—	228.505	—
1890	51.307.135	—	3.842.247	68	22.925	32	3.865.173	—	251.430	32
1891	51.284.209	68	3.840.530	96	24.642	90	3.865.173	86	276.073	86
1892	51.259.566	78	3.838.685	52	26.488	34	3.865.173	86	302.561	56
1893	51.233.078	44	3.836.701	79	28.472	07	3.865.173	86	331.033	63
1894	51.204.606	37	3.834.569	57	30.604	29	3.865.173	86	361.637	92
1895	51.174.002	08	3.832.277	72	32.896	14	3.865.173	86	394.534	06
1896	51.141.105	94	3.829.814	12	35.359	74	3.865.173	86	429.893	80
1897	51.105.746	20	3.827.166	26	38.007	60	3.865.173	86	467.901	40
1898	51.067.738	60	3.824.319	96	40.853	90	3.865.173	86	508.755	30
1899	51.026.884	70	3.821.260	46	43.913	40	3.865.173	86	552.668	70
1900	50.982.971	30	3.817.971	96	47.201	90	3.865.173	86	599.870	60
1901	50.935.769	40	3.814.437	16	50.736	70	3.865.173	86	650.607	30
1902	50.885.032	70	3.810.637	56	54.536	30	3.865.173	86	705.143	60
1903	50.830.496	40	3.806.553	46	58.620	40	3.865.173	86	763.764	—
1904	50.771.876	—	3.802.163	66	63.010	20	3.865.173	86	826.774	20
1905	50.708.865	80	3.797.444	86	67.729	—	3.865.173	86	894.503	20
1906	50.641.136	80	3.792.372	86	72.801	—	3.865.173	86	967.304	20
1907	50.568.335	80	3.786.921	06	78.252	80	3.865.173	86	1.045.557	—
1908	50.490.083	—	3.781.060	86	84.113	—	3.865.173	86	1.129.670	—
1909	50.405.970	—	3.774.761	96	90.411	90	3.865.173	86	1.220.081	90
1910	50.315.558	10	3.767.991	26	97.182	60	3.865.173	86	1.317.264	50
1911	50.218.375	50	3.760.713	46	104.460	40	3.865.173	86	1.421.724	90
1912	50.113.915	10	3.752.890	76	112.283	10	3.865.173	86	1.534.008	—
1913	50.001.632	—	3.744.482	16	120.691	70	3.865.173	86	1.654.699	70
1914	49.880.940	30	3.735.443	96	129.729	90	3.865.173	86	1.784.429	60
1915	49.751.210	40	3.725.728	86	139.445	—	3.865.173	86	1.923.874	60
1916	49.611.765	40	3.715.286	16	149.887	70	3.865.173	86	2.073.762	30
De reportat .			175.724.218	06	2.073.762	30	177.797.980	36		

Anii	Capitalul de amortizat la începutul anului	Procentul de 7,48872 % pe an	Capitalul amortizat în fiecare an	ANUITATEA	Totalul capitalului amortizat la finele anului					
Report . . .	175.724.218	06	2.073.762	30	177.797.980	36				
1917	49.461.877	70	3.704.061	46	161.112	40	3.865.173	86	2.234.874	70
1918	49.300.765	30	3.691.996	26	173.177	60	3.865.173	86	2.408.052	30
1919	49.127.587	70	3.679.027	46	186.146	40	3.865.173	86	2.594.198	70
1920	48.941.441	30	3.665.087	46	200.086	40	3.865.173	86	2.794.285	10
1921	48.741.354	90	3.650.103	56	215.070	30	3.865.173	86	3.009.355	40
1922	48.526.284	60	3.633.997	56	231.176	30	3.865.173	86	3.240.531	70
1923	48.295.108	30	3.616.685	36	248.488	50	3.865.173	86	3.489.020	20
1924	48.046.619	80	3.598.076	76	267.097	10	3.865.173	86	3.756.117	30
1925	47.779.522	70	3.578.074	56	287.099	30	3.865.173	86	4.043.216	60
1926	47.492.423	40	3.556.574	56	308.599	30	3.865.173	86	4.351.815	90
1927	47.183.824	10	3.533.464	46	331.709	40	3.865.173	86	4.683.525	30
1928	46.852.114	70	3.508.623	66	356.550	20	3.865.173	86	5.040.075	50
1929	46.495.564	50	3.481.922	56	383.251	30	3.865.173	86	5.423.326	80
1930	46.112.313	20	3.453.221	96	411.951	90	3.865.173	86	5.835.278	70
1931	45.700.361	30	3.422.372	06	442.801	80	3.865.173	86	6.278.080	50
1932	45.257.559	50	3.389.211	86	475.962	86	3.865.173	86	6.754.042	50
1933	44.781.597	50	3.353.568	36	511.605	50	3.865.173	86	7.265.648	—
1934	44.269.992	—	3.315.255	76	549.918	10	3.865.173	86	7.815.566	10
1935	43.720.073	90	3.274.073	86	591.100	—	3.865.173	86	8.406.666	10
1936	43.128.973	90	3.229.808	06	635.365	80	3.865.173	86	9.042.031	90
1937	42.493.608	10	3.182.227	36	682.946	50	3.865.173	86	9.724.978	40
1938	41.810.661	60	3.131.083	36	734.090	50	3.865.173	86	10.459.068	90
1939	41.076.571	10	3.076.109	46	789.064	40	3.865.173	86	11.248.133	30
1940	40.287.506	70	3.017.018	56	848.155	30	3.865.173	86	12.096.288	60
1941	39.439.351	40	2.953.502	56	911.671	30	3.865.173	86	13.007.959	90
1942	38.527.680	10	2.885.230	06	979.943	80	3.865.173	86	13.987.903	70
1943	37.547.736	30	2.811.844	86	1.053.329	—	3.865.173	86	15.041.232	70
1944	36.494.407	30	2.732.963	96	1.132.209	90	3.865.173	86	16.173.442	60
1945	35.362.197	40	2.648.175	96	1.216.997	90	3.865.173	86	17.390.440	50
1946	34.145.199	50	2.557.038	36	1.308.135	50	3.855.173	86	18.698.576	—
1947	32.837.064	—	2.459.075	76	1.406.098	10	3.865.173	86	20.104.674	10
1948	31.430.965	90	2.353.776	96	1.511.396	90	3.865.173	86	21.616.071	--
1949	29.919.569	—	2.240.592	76	1.624.581	10	3.865.173	86	23.240.652	10
1950	28.294.987	90	2.118.932	36	1.746.241	50	3.865.173	86	24.986.893	60
1951	26.548.746	40	1.988.161	26	1.877.012	60	3.865.173	86	26.863.906	20
1952	24.671.733	80	1.847.596	96	2.017.576	90	3.865.173	86	28.881.483	10
1953	22.654.156	90	1.696.506	36	2.168.667	50	3.865.173	86	31.050.150	60
1954	20.485.489	40	1.534.100	96	2.331.072	90	3.865.173	86	33.381.223	50
1955	18.154.416	50	1.359.533	36	2.505.640	50	3.865.173	86	35.886.864	—
1956	15.648.776	—	1.171.893	06	2.693.280	80	3.865.173	86	38.580.144	80
1957	12.955.495	20	970.200	76	2.894.973	10	3.865.173	86	41.475.117	90
1958	10.060.522	10	753.404	36	3.111.769	50	3.865.173	86	44.586.887	40
1959	6.948.752	60	520.372	56	3.344.801	30	3.865.173	86	47.931.688	70
1960	3.603.951	30	261.222	56	3.603.951	30	3.865.173	86	51.535.640	—
			296.329.990	20	51.535.640	—	347.865.630	20		

Notă.— Anuitatea de lei 3.865.173, bani 86, conform art. 2 din convenția dela 10/22 Ianuarie 1889, se plătește companiei în două rate egale: la 1/13 Aprilie și 1/13 Octombrie ale fie-cărui an.

**Tablou de interese și amortisment ale împrumutului
domenial din anul 1871**

DATA SCADENȚEI	CAPITAL	Procent de 8% de la 1 Iulie 1871 pe semestru	Amortisment de la 1 Iulie 1872	TOTAL anual
1 Ianuarie . . . 1872	78.000.000	3.120.000	—	} 8.000.000
1 Iulie 1872	—	3.120.000	1.760.000	
1 Ianuarie . . . 1873	76.240.000	3.049.600	—	} 7.999.200
1 Iulie 1873	—	3.049.600	1.900.000	
1 Ianuarie . . . 1874	74.340.000	2.973.600	—	} 8.000.200
1 Iulie 1874	—	2.973.600	2.053.000	
1 Ianuarie . . . 1875	72.287.000	2.891.480	—	} 7.999.960
1 Iulie 1875	—	2.891.480	2.217.000	
1 Ianuarie . . . 1876	70.070.000	2.802.800	—	} 8.000.600
1 Iulie 1876	—	2.802.800	2.395.000	
1 Ianuarie . . . 1877	67.675.000	2.707.000	—	} 8.000.000
1 Iulie 1877	—	2.707.000	2.586.000	
1 Ianuarie . . . 1878	65.089.000	2.603.560	—	} 8 000.120
1 Iulie 1878	—	2.603.560	2.793.000	
1 Ianuarie . . . 1879	62.296.000	2.491.840	—	} 8.000.680
1 Iulie 1879	—	2.491.840	3.017.000	
1 Ianuarie . . . 1880	59.279.000	2.371.160	—	} 7.999.320
1 Iulie 1880	—	2.371.160	3.257.000	
1 Ianuarie . . . 1881	56.022.000	2.240.880	—	} 7.999.760
1 Iulie 1881	—	2.240.880	3.518.000	
1 Ianuarie . . . 1882	52.504.000	2.100.160	—	} 8.000.320
1 Iulie 1882	—	2.100.160	3.800.000	
1 Ianuarie . . . 1883	48.704.000	1.948.160	—	} 8.000.320
1 Iulie 1883	—	1.948.160	4.104.000	
1 Ianuarie . . . 1884	44.600.000	1.784.000	—	} 8.000.000
1 Iulie 1884	—	1.784.000	4.432.000	
1 Ianuarie . . . 1885	40.168.000	1.606.720	—	} 8.000.440
1 Iulie 1885	—	1.606.720	4.787.000	
1 Ianuarie . . . 1886	35.381.000	1.415.240	—	} 7.999.480
1 Iulie 1886	—	1.415.240	5.169.000	
1 Ianuarie . . . 1887	30.212.000	1.208.480	—	} 7.999.960
1 Iulie 1887	—	1.208.480	5.583.000	
1 Ianuarie . . . 1888	24.629.000	985.160	—	} 8.000.320
1 Iulie 1888	—	985.160	6.030.000	
1 Ianuarie . . . 1889	18.599.000	743.960	—	} 7.999.920
1 Iulie 1889	—	743.960	6.512.000	
1 Ianuarie . . . 1890	12.087.000	483.480	—	} 7.998.960
1 Iulie 1890	—	483.480	7.032.000	
1 Ianuarie . . . 1891	5.055.000	202.200	—	} 5.459.400
1 Iulie 1891	—	202.200	5.055.000	
		79.458.960	78.000.000	157.458.960

N.B. Acest împrumut a fost convertit n rentă 5% în anul 1881.

**Tablou de interese și amortisment ale obligați
ferate române luate**

Anul	INTERESELE		AMORTISMENTUL PE AN		T O
	Mărci	L e i	Mărci	L e i	Mărci
1880	2.281.536	2.851.920	1.052.200	1.315.250	3.333.736
1881	2.218.404	2.773.005	1.115.300	1.394.125	3.333.704
1882	2.151.486	2.689.357	1.182.200	1.477.750	3.333.686
1883	2.080.554	2.600.692	1.253.200	1.566.500	3.333.754
1884	2.005.362	2.506.702	1.328.400	1.660.500	3.333.762
1885	1.925.658	2.407.072	1.408.100	1.760.125	3.333.758
1886	1.841.172	2.301.465	1.492.500	1.865.625	3.333.672
1887	1.751.622	2.189.527	1.582.100	1.977.625	3.333.722
1888	1.656.696	2 070.870	1.677.000	2.096.250	3.333.696
1889	1.556.076	1.945.095	1.777.600	2.222.000	3.333.676
1890	1.449.420	1.811.775	1.884.300	2.355.375	3.333.720
1891	1.336.362	1.670.452	1.997.400	2.496.750	3.333.762
1892	1.216.518	1.520.647	2.117.200	2.646.500	3.333.718
1893	1.089.486	1.361.857	2.244.200	2.805.250	3.333.686
1894	954.834	1.193.542	2.378.900	2.973.625	3.333.734
1895	812.100	1.015.125	2.521.600	3.152.000	3.333.700
1896	660.804	826.005	2.672.900	3.341.125	3.333.704
1897	500.430	625.537	2.833.300	3.141.625	3.333.730
1898	330.432	413.040	3.003.300	3.754.125	3.333.732
1899	150.234	187.792	2.503.900	3.129.875	2.654.134
	<i>Total</i>	<i>...</i>	<i>Total</i>	<i>...</i>	<i>...</i>

N.B. — Aceste obligațiuni au fost convertite în anul 1881 în obligațiuni 5%

unilor 6⁰/₀ ale societății acționarilor căilor
asupra Statului

T A L	I N O B L I G A Ț I U N I					TOTALUL SUMELOR AMORTIZATE	
	a 100 mărci	a 300 mărci	a 600 mărci	a 1.000 m.	a 3.000 m.	Mărci	L e i
4.167.170	1.056	528	527	316	52	1.052.200	1.315.250
4.167.130	1.114	557	558	334	56	2.167.500	2.709.375
4.167.107	1.183	591	591	335	59	3.349.700	4.187.125
4.167.192	1.254	626	625	376	63	4.602.900	5.753.625
4.167.202	1.329	665	665	399	66	5.931.300	7.414.125
4.167.197	1.404	703	703	422	71	7.339.400	9.174.250
4.167.090	1.492	747	747	449	74	8.831.900	11.039.875
4.167.152	1.581	790	790	473	80	10.414.000	13.017.500
4.167.120	1.678	842	841	503	83	12.091.000	15.113.750
4.167.095	1.780	886	888	534	89	13.868.600	17.335.750
4.167.150	1.881	942	941	564	95	15.752.900	19.691.125
4.167.202	2.001	1.001	1.000	600	99	17.750.300	22.187.875
4.167.147	2.114	1.054	1.056	635	107	19.867.500	24.834.375
4.167.107	2.247	1.125	1.125	674	111	22.111.700	27.639.625
4.167.167	2.374	1.187	1.189	712	120	24.490.600	30.613.250
4.167.125	2.524	1.262	1.261	759	125	27.012.200	33.765.250
4.167.130	2.675	1.336	1.336	801	134	29.685.100	37.106.375
4.167.162	2.833	1.418	1.416	846	143	32.518.400	40.648.000
4.167.165	3.005	1.502	1.502	898	151	35.521.700	44.402.125
3.317.667	2.501	1.252	1.252	749	126	38.025.600	47.532.000
- - -	38.026	19.014	19.013	11.399	1.904	<i>total</i>	- - -

Tabloul de amortizarea obligațiunilor de Stat 6% C. F. R.

Anul		Interesele L e i	Amortis- mentul pe semestru L e i	TOTAL L e i	Totalul sumelor amortizate	
					Numă- rul obliga- țiilor	L e i
1880	I	7.125.000	215.000	14.678.550	430	215.000
	II	7.118.550	220.000		870	435.000
1881	I	7.111.950	225.000	14.677.150	1.320	660.000
	II	7.105.200	235.000		1.790	895.000
1882	I	7.098.150	240.000	14.679.100	2.270	1.135.000
	II	7.090.950	250.000		2.770	1.385.000
1883	I	7.083.450	255.000	14.679.250	3.280	1.640.000
	II	7.075.800	265.000		3.810	1.905.000
1884	I	7.067.850	270.000	14.677.600	4.350	2.175.000
	II	7.059.750	280.000		4.910	2.455.000
1885	I	7.051.350	290.000	14.679.000	5.490	2.745.000
	II	7.042.650	295.000		6.080	3.040.000
1886	I	7.033.800	305.000	14.678.450	6.690	3.345.000
	II	7.024.650	315.000		7.320	3.660.000
1887	I	7.015.200	320.000	14.675.800	7.960	3.980.000
	II	7.005.600	335.000		8.630	4.315.000
1888	I	6.995.550	345.000	14.680.750	9.320	4.660.000
	II	6.985.200	355.000		10.030	5.015.000
1889	I	6.974.550	365.000	14.678.150	10.760	5.380.000
	II	6.963.600	375.000		11.510	5.755.000
1890	I	6.952.350	385.000	14.678.150	12.280	6.140.000
	II	6.940.800	400.000		13.080	6.540.000
1891	I	6.928.800	410.000	14.675.300	13.900	6.950.000
	II	6.916.500	420.000		14.740	7.370.000
1892	I	6.903.900	435.000	14.674.750	15.610	7.805.000
	II	6.890.850	445.000		16.500	8.250.000
1893	I	6.877.500	460.000	14.676.200	17.420	8.710.000
	II	6.863.700	475.000		18.370	9.185.000
1894	I	6.849.450	490.000	14.679.200	19.350	9.675.000
	II	6.834.750	505.000		20.360	10.180.000
1895	I	6.819.600	520.000	14.678.600	21.400	10.700.000
	II	6.804.000	535.000		22.470	11.235.000
1896	I	6.787.950	550.000	14.679.400	23.570	11.785.000
	II	6.771.450	570.000		24.710	10.355.000

Anul		Interesele Lei	Amortis- mentul pe semestru Lei	TOTAL Lei	Totalul sumelor amortisate	
					Numă- rul obliga- țiilor	Lei
1897	I	6.754.350	585.000	14.676.150	25.880	12.940.000
	II	6.736.800	600.000		27.080	13.540.000
1898	I	6.718.800	620.000	14.679.000	28.320	14.160.000
	II	6.700.200	640.000		29.600	14.800.000
1899	I	6.681.000	670.000	15.526.900	30.940	15.470.000
	II	6.660.900	1.515.000		33.970	16.985.000
1900	I	6.615.450	2.110.000	17.452.600	38.190	19.095.000
	II	6.552.150	2.175.000		42.540	21.270.000
1901	I	6.486.900	2.245.000	17.456.450	47.030	23.515.000
	II	6.419.550	2.305.000		51.640	25.820.000
1902	I	6.350.400	2.375.000	17.454.550	56.390	28.195.000
	II	6.279.150	2.450.000		61.290	30.645.000
1903	I	6.205.650	2.520.000	17.455.700	66.330	33.165.000
	II	6.130.050	2.600.000		71.530	35.765.000
1904	I	6.052.050	2.675.000	17.453.850	76.880	38.440.000
	II	5.971.800	2.755.000		82.390	41.195.000
1905	I	5.889.150	2.835.000	17.453.250	88.060	44.030.000
	II	5.804.100	2.925.000		93.910	46.953.000
1906	I	5.716.350	3.010.000	17.452.400	99.930	49.965.000
	II	5.626.050	3.100.000		106.130	53.065.000
1907	I	5.533.050	3.195.000	17.455.250	112.520	56.260.000
	II	5.437.200	3.290.000		119.100	59.550.000
1908	I	5.338.500	3.390.000	17.455.300	125.880	62.940.000
	II	5.236.800	3.490.000		132.860	66.430.000
1909	I	5.132.100	3.595.000	17.456.350	140.050	70.025.000
	II	5.024.250	3.705.000		147.460	73.730.000
1910	I	4.913.100	3.810.000	17.451.900	155.080	77.540.000
	II	4.798.800	3.930.000		162.940	81.470.000
1911	I	4.680.900	4.045.000	17.455.450	171.030	85.515.000
	II	4.559.550	4.170.000		179.370	89.685.000
1912	I	4.434.450	4.290.000	17.455.200	187.950	93.975.000
	II	4.305.750	4.425.000		196.800	98.400.000
1913	I	4.173.000	4.555.000	17.454.350	205.910	102.955.000
	II	4.036.350	4.690.000		215.290	107.645.000

Anul		Interesele Lei	Amortis- mentul pe semestru Lei	TOTAL Lei	Totalul sumelor amortisate	
					Numă- rul obliga- țiilor	Lei
1914	I	3.895.650	4.830.000	17.451.400	224.950	112.475.000
	II	3.750.750	4.975.000		234.900	117.455.000
1915	I	3.601.500	5.125.000	17.454.250	245.150	122.575.000
	II	3.447.750	5.280.000		255.710	127.855.000
1916	I	3.289.350	5.440.000	17.455.500	266.590	133.295.000
	II	3.126.150	5.600.000		277.790	138.895.000
1917	I	2.958.150	5.770.000	17.453.200	289.330	144.665.000
	II	2.785.050	5.940.000		301.210	150.605.000
1918	I	2.606.850	6.120.000	17.455.100	313.450	156.725.000
	II	2.423.250	6.305.000		326.060	163.030.000
1919	I	2.234.100	6.495.000	17.453.350	339.050	169.525.000
	II	2.039.250	6.685.000		352.420	176.210.000
1920	I	1.838.700	6.890.000	17.455.700	366.200	183.100.000
	II	1.632.000	7.095.000		380.390	190.195.000
1921	I	1.419.150	7.310.000	17.454.000	395.010	197.505.000
	II	1.199.850	7.525.000		410.060	205.030.000
1922	I	974.100	7.555.000	17.455.550	425.570	212.785.000
	II	741.450	7.985.000		441.540	220.770.000
1923	I	501.000	8.225.000	17.487.050	457.990	228.995.000
	II	255.150	8.505.000		475.000	237.500.000

Tablou de amortisare a obligațiunilor de Stat 6⁰/₀ con

Anul	Semestrul	DATA SCADENȚEI	CAPITAL de amortizat	Numărul obligațiunilor amortizate	
				a 500 lei	a 100 lei
1	1	1880 Noembre 1	31.600.000	144	40
	2	1881 Maiu 1	31.524.000	149	37
	3	1881 Noembre 1	31.445.800	153	41
2	4	1882 Maiu 1	31.365.200	158	40
	5	1882 Noembre 1	31.282.200	162	45
3	6	1883 Maiu 1	31.196.700	168	41
	7	1883 Noembre 1	31.108.600	172	47
4	8	1884 Maiu 1	31.017.900	177	49
	9	1884 Noembre 1	30.924.500	183	47
5	10	1885 Maiu 1	30.828.300	189	46
	11	1885 Noembre 1	30.729.200	194	51
6	12	1886 Maiu 1	30.627.100	199	57
	13	1886 Noembre 1	30.521.900	206	53
7	14	1887 Maiu 1	30.413.600	212	55
	15	1887 Noembre 1	30.302.100	219	55
8	16	1888 Maiu 1	30.187.100	224	63
	17	1888 Noembre 1	30.068.800	232	59
9	18	1889 Maiu 1	29.946.900	239	61
	19	1889 Noembre 1	29.821.300	245	68
10	20	1890 Maiu 1	29.692.000	253	67
	21	1890 Noembre 1	29.558.800	261	67
11	22	1891 Maiu 1	29.421.600	268	73
	23	1891 Noembre 1	29.280.300	277	71
12	24	1892 Maiu 1	29.134.700	285	74
	25	1892 Noembre 1	28.984.800	293	79
13	26	1893 Maiu 1	28.830.400	303	76
	27	1893 Noembre 1	28.671.300	311	83
14	28	1894 Maiu 1	28.507.500	320	87
	29	1894 Noembre 1	28.338.800	330	88
15	30	1895 Maiu 1	28.165.000	341	85
	31	1895 Noembre 1	27.986.000	350	94
16	32	1896 Maiu 1	27.801.600	361	94
	33	1896 Noembre 1	27.611.700	371	101
17	34	1897 Maiu 1	27.416.100	383	100
	35	1897 Noembre 1	27.214.600	395	101
18	36	1898 Maiu 1	27.007.000	406	107
	37	1898 Noembre 1	26.793.300	418	112
19	38	1899 Maiu 1	26.573.100	431	112
	39	1899 Noembre 1	26.346.400	444	116
20	40	1900 Maiu 1	26.112.800	457	121
	41	1900 Noembre 1	25.872.200	471	123
21	42	1901 Maiu 1	25.624.400	485	127
	43	1901 Noembre 1	25.369.200	499	134
22	44	1902 Maiu 1	25.106.300	515	133
	45	1902 Noembre 1	24.835.500	529	144
23	46	1903 Maiu 1	24.556.600	546	143
		De reportat		13.928	3.667

N.B. Aceste obligațiuni s'au convertit în rentă 4% în anul 1898.

versiunea rurală în valoarea nominală de 31.600.000 lei.

SUMELE AMORTISATE			Procente	P L Ă T I	
In obliga- țiuni a 500 lei	In obliga- țiuni a 100 lei	TOTAL		Pe semestru	Pe an
72.000	4.000	76.000	948.000	1.024.000	1.024.000
74.500	3.700	78.200	945.720	1.023.920	2.047.894
76.500	4.100	80.600	943.374	1.023.974	
79.000	4.000	83.000	940.956	1.023.956	2.042.922
81.000	4.500	85.500	938.466	1.023.966	
84.000	4.100	88.100	935.901	1.024.001	2.047.959
86.000	4.700	90.700	933.258	1.023.958	
88.500	4.900	93.400	930.537	1.023.937	2.047.872
91.500	4.700	96.200	927.735	1.023.935	
94.500	4.600	99.100	924.849	1.023.949	2.047.925
97.000	5.100	102.100	921.876	1.023.976	
99.500	5.700	105.200	918.813	1.024.013	2.047.970
103.000	5.300	108.300	915.657	1.023.957	
106.000	5.500	111.500	912.408	1.023.908	2.047.971
109.500	5.500	115.000	909.063	1.024.063	
112.000	6.300	118.300	905.613	1.023.913	2.047.877
116.000	5.900	121.900	902.064	1.023.964	
119.500	6.100	125.600	898.407	1.024.007	2.047.946
122.500	6.800	129.300	894.639	1.023.939	
126.500	6.700	133.200	890.760	1.023.960	2.047.924
130.500	6.700	137.200	886.764	1.023.964	
134.000	7.300	141.300	882.648	1.023.948	2.047.957
138.500	7.100	145.600	878.409	1.024.009	
142.500	7.400	149.900	874.041	1.023.941	2.047.885
146.500	7.900	154.400	869.544	1.023.944	
151.500	7.600	159.100	864.912	1.024.012	2.047.951
155.500	8.300	163.800	860.139	1.023.939	
160.000	8.700	168.700	855.225	1.023.925	2.047.889
165.000	8.800	173.800	850.164	1.023.964	
170.500	8.500	179.000	844.950	1.023.950	2.047.930
175.000	9.400	184.400	839.580	1.023.980	
180.500	9.400	189.900	834.048	1.023.948	2.047.899
185.500	10.100	195.600	828.351	1.023.951	
191.500	10.000	201.500	822.483	1.023.983	2.048.021
197.500	10.100	207.600	816.438	1.024.038	
203.000	10.700	213.700	810.210	1.023.910	2.047.909
209.000	11.200	220.200	803.799	1.023.999	
215.500	11.200	226.700	797.193	1.023.893	2.047.885
222.000	11.600	233.600	790.392	1.023.992	
228.500	12.100	240.600	783.384	1.023.984	2.047.950
235.500	12.300	247.800	776.166	1.023.966	
242.500	12.700	255.200	768.732	1.023.932	2.047.908
249.500	13.400	262.900	761.076	1.023.976	
257.500	13.300	270.800	753.189	1.023.989	2.047.954
264.500	14.400	278.900	745.065	1.023.965	
273.000	14.300	287.300	736.698	1.023.998	2.047.877
6.964.000	366.700	7.330.700	39.771.696	47.102.396	48.126.275

Anul	Semestrul	DATA SCADENȚEI	CAPITAL de amortizat	Numărul obligățiunilor amortizate	
				a 500 lei	a 100 le
		Report . . .		13.928	3.667
24	47	1903 Noembrie 1	24.269.300	562	148
	48	1904 Maiu 1	23.973.500	579	153
25	49	1904 Noembrie 1	23.668.700	597	154
	50	1905 Maiu 1	23.354.800	614	163
26	51	1905 Noembrie 1	23.031.500	633	165
	52	1906 Maiu 1	22.698.500	652	171
27	53	1906 Noembrie 1	22.355.400	671	178
	54	1907 Maiu 1	22.002.100	691	184
28	55	1907 Noembrie 1	21.638.200	713	183
	56	1908 Maiu 1	21.263.400	733	195
29	57	1908 Noembrie 1	20.877.400	756	197
	58	1909 Maiu 1	20.479.700	778	205
30	59	1909 Noembrie 1	20.070.200	801	214
	60	1910 Maiu 1	19.648.300	826	215
31	61	1910 Noembrie 1	19.213.800	850	226
	62	1911 Maiu 1	18.766.200	876	230
32	63	1911 Noembrie 1	18.305.200	902	238
	64	1912 Maiu 1	17.830.400	929	245
33	65	1912 Noembrie 1	17.341.400	957	252
	66	1913 Maiu 1	16.837.700	986	259
34	67	1913 Noembrie 1	16.318.800	1.016	264
	68	1914 Maiu 1	15.784.400	1.045	279
35	69	1914 Noembrie 1	15.234.000	1.078	279
	70	1915 Maiu 1	14.667.100	1.109	295
36	71	1915 Noembrie 1	14.083.100	1.143	300
	72	1916 Maiu 1	13.481.600	1.177	310
37	73	1916 Noembrie 1	12.862.100	1.212	321
	74	1917 Maiu 1	12.224.000	1.249	327
38	75	1917 Noembrie 1	11.566.800	1.286	340
	76	1918 Maiu 1	10.889.800	1.325	348
39	77	1918 Noembrie 1	10.192.500	1.365	356
	78	1919 Maiu 1	9.474.400	1.405	373
40	79	1919 Noembrie 1	8.734.600	1.448	379
	80	1920 Maiu 1	7.972.700	1.491	393
41	81	1920 Noembrie 1	7.187.900	1.536	403
	82	1921 Maiu 1	6.379.600	1.582	416
42	83	1921 Noembrie 1	5.547.000	1.629	430
	84	1922 Maiu 1	4.689.500	1.678	443
43	85	1922 Noembrie 1	3.806.200	1.729	453
	86	1923 Maiu 1	2.896.400	1.780	471
44	87	1923 Noembrie 1	1.959.300	1.834	482
	88	1924 Maiu 1	994.100	1.889	496
				60.040	15.800

SUMELE AMORTISATE			Procente	P L A Ţ I	
In obliga- țiuni a 500 lei	In obliga- țiuni a 100 lei	TOTAL		Pe semestru	Pe an
6.964.000	366 700	7.330.700	39.771.696	47.102.396	48.126.275
281.000	14.800	295.800	728.079	1.023.879	
289.500	15.300	304.800	719.205	1.024.005	2.047.966
298.500	15.400	313.900	710.061	1.023.961	
307.000	16.300	323.300	700.644	1.023.944	2.047.889
316.500	16.500	333.000	690.945	1.023.945	
326.000	17.100	343.100	680.955	1.024.055	2.048.017
335.500	17.800	353.300	670.662	1.023.962	
345.500	18.400	363.900	660.063	1.023.963	2.047.909
356.500	18.300	374.800	649.146	1.023.946	
366.500	19 500	386.000	637.902	1.023.902	2.047.924
378.000	19.700	397.700	626.322	1.024.022	
389.000	20.500	409.500	614.391	1.023.891	2.047.897
400.500	21.400	421.900	602.106	1.024.006	
413.000	21 500	434.500	589.449	1.023.949	2.047.963
425.000	22.600	447 600	576.414	1.024.014	
438.000	23.000	461 000	562.986	1.023.986	2.047.942
451.000	23 800	474.800	549.156	1.023.956	
464 500	24.500	489.000	534.912	1.023 912	2.047.854
478.500	25.200	503.700	520.242	1.023.942	
493.000	25.900	518.900	505.131	1.024.031	2.047.995
508.000	26.400	534.400	489.564	1.023.964	
522.500	27.900	550.400	473.532	1.023.932	2.047.852
539.000	27.900	566.900	457 020	1.023.920	
554.500	29.500	584.000	440.013	1.024.013	2.048.006
571.500	30.000	601.500	422.493	1.023.993	
588.500	31.000	619.500	404.448	1.023.948	2.047.911
606.000	32.100	638.100	385.863	1.023.963	
624 500	32.700	657.200	366.720	1.023.920	2.047.924
643.000	34.000	677.000	347.004	1.024.004	
662.500	34 800	697.300	326.694	1.023.994	2.047.869
682.500	35.600	718.100	305.775	1.023.875	
702.500	37.300	739.800	284.232	1.024.032	2.047.970
724.000	37.900	761.900	262.038	1.023.938	
745.500	39.300	784.800	239.181	1.023.981	2.047.918
768.000	40.300	808.300	215.637	1.023.937	
791.000	41.600	832.600	191.388	1.023.988	2.047.898
814 500	43.000	857.500	166.410	1.023.910	
839.000	44.300	883.300	140.685	1.023.985	2.047.971
864 500	45.300	909.800	114.186	1.023.986	
890.000	47.100	937.100	86.892	1.023,992	2.047.971
917.000	48 200	965.200	58.779	1.023.979	
944 500	49.600	994.100	29.823	1.023.923	1.023.923
30.020 000	1.580.000	31.600.000	58.508.844	90.108.844	90.108.844

Tablou de amortismentul împrumutului de lei 9.985.320,
Plata anuitățiilor la finele

		DATA PLĂȚEI		Capital de amortisat	
1	1881	Iunie	30	9.985.320	83
2	"	Septembrie	30	9.935.394	23
3	"	Decembrie	31	9.884.843	54
4	1882	Martie	31	9.838.660	97
5	"	Iunie	30	9.744.962	58
6	"	Septembrie	30	9.695.730	72
7	"	Decembrie	31	9.646.068	08
8	1883	Martie	31	9.595.970	83
9	"	Iunie	30	9.545.418	57
10	"	Septembrie	30	9.497.690	97
11	"	Decembrie	31	9.449.545	76
12	1884	Martie	31	9.400.979	26
13	"	Iunie	30	9.351.987	86
14	"	Septembrie	30	9.302.567	76
15	"	Decembrie	31	9.252.715	23
16	1885	Martie	31	9.202.426	49
17	"	Iunie	30	9.151.697	72
18	"	Septembrie	30	9.100.525	07
19	"	Decembrie	31	9.048.904	67
20	1886	Martie	31	8.996.832	58
21	"	Iunie	30	8.944.304	86
22	"	Septembrie	30	8.891.317	52
23	"	Decembrie	31	8.837.866	55
24	1887	Martie	31	8.783.947	88
25	"	Iunie	30	8.729.557	42
26	"	Septembrie	30	8.674.691	04
27	"	Decembrie	31	8.619.344	58
28	1888	Martie	31	8.563.513	84
29	"	Iunie	30	8.507.194	58
30	"	Septembrie	30	8.450.382	53
31	"	Decembrie	31	8.393.073	38
32	1889	Martie	31	8.335.262	78
33	"	Iunie	30	8.276.946	33
34	"	Septembrie	30	8.218.119	63
35	"	Decembrie	31	8.158.778	18
36	1890	Martie	31	8.098.917	48
37	"	Iunie	30	8.038.533	—
38	"	Septembrie	30	7.977.620	15
39	"	Decembrie	31	7.916.174	35
40	1891	Martie	31	7.854.190	90
41	"	Iunie	30	7.791.665	—
42	"	Septembrie	30	7.728.592	05
		Report	—		

bani 83, făcut de Stat la casa de depuneri în anul 1872.
fie-cărui trimestru.

RATA TRIMESTRIALĂ					TOTALUL RATEI				
PROCENTE			Amortisment		Pe trimestru		Pe an		
% pe an	Suma								
5	124.816	51	49.926	60	174.743	11			
5	124.192	42	50.550	69	174.743	11			
5	123.560	54	51.182	57	174.743	11			
3 1/2	86.044	73	88.698	39	174.743	12	698.972	45	1
"	85.268	42	49.231	86	134.500	28			
"	84.837	64	49.662	64	134.500	28			
"	84.403	03	50.097	25	134.500	28			
"	83.948	02	50.552	26	134.500	28	538.001	12	2
"	83.522	40	47.727	60	131.250	—			
"	83.104	79	48.145	21	131.250	—			
"	82.683	50	48.566	50	131.250	—			
"	82.258	60	48.991	40	131.250	—	525.000	—	3
"	81.829	90	49.420	10	131.250	—			
"	81.397	47	49.852	53	131.250	—			
"	80.961	26	50.288	74	131.250	—			
"	80.521	23	50.728	77	131.250	—	525.000	—	4
"	80.077	35	51.172	65	131.250	—			
"	79.629	60	51.620	40	131.250	—			
"	79.177	91	52.072	09	131.250	—			
"	78.722	28	52.527	72	131.250	—	525.000	—	5
"	78.262	66	52.987	34	131.250	—			
"	77.799	03	53.450	97	131.250	—			
"	77.331	33	53.918	67	131.250	—			
"	76.859	54	54.390	46	131.250	—	525.000	—	6
"	76.383	62	54.866	38	131.250	—			
"	75.903	54	55.346	46	131.250	—			
"	75.419	26	55.830	74	131.250	—			
"	74.930	74	56.319	26	131.250	—	525.000	—	7
"	74.437	95	56.812	05	131.250	—			
"	73.940	85	57.309	15	131.250	—			
"	73.439	40	57.810	60	131.250	—			
"	72.933	55	58.316	45	131.250	—	525.000	—	8
"	72.423	30	58.826	70	131.250	—			
"	71.908	55	59.341	45	131.250	—			
"	71.389	30	59.860	70	131.250	—			
"	70.865	52	60.384	48	131.250	—	525.000	—	9
"	70.337	15	60.912	85	131.250	—			
"	69.804	20	61.445	80	131.250	—			
"	69.266	55	61.983	45	131.250	—			
"	68.724	10	62.525	90	131.250	—	525.000	—	10
"	68.177	05	63.072	95	131.250	—			
"	67.625	15	63.624	85	131.250	—	262.500	—	11
	3.378.119	94	2.321.353	63			8.699.473	57	

		DATA PLĂȚEI		Capitalul de amortisat	
		De reportat . . .		—	—
43	1891	Decembrie	31	7.664.967	20
44	1892	Martie	31	7.600.785	65
45	"	Iunie	30	7.536.042	55
46	"	Septembrie	30	7.470.732	95
47	"	Decembrie	31	7.404.851	85
48	1893	Martie	31	7.338.394	30
49	"	Iunie	30	7.271.355	25
50	"	Septembrie	30	7.203.729	60
51	"	Decembrie	31	7.135.512	20
52	1894	Martie	31	7.066.697	90
53	"	Iunie	30	6.997.281	50
54	"	Septembrie	30	6.927.257	70
55	"	Decembrie	31	6.856.621	20
56	1895	Martie	31	6.785.366	65
57	"	Iunie	30	6.713.488	60
58	"	Septembrie	30	6.640.981	60
59	"	Decembrie	31	6.567.840	20
60	1896	Martie	31	6.494.058	80
61	"	Iunie	30	6.419.631	80
62	"	Septembrie	30	6.344.553	60
63	"	Decembrie	31	6.268.818	45
64	1897	Martie	31	6.192.420	60
65	"	Iunie	30	6.115.354	30
66	"	Septembrie	30	6.037.613	65
67	"	Decembrie	31	5.959.192	75
68	1898	Martie	31	5.880.085	65
69	"	Iunie	30	5.800.286	40
70	"	Septembrie	30	5.719.788	90
71	"	Decembrie	31	5.638.587	05
72	1899	Martie	31	5.556.674	65
73	"	Iunie	30	5.474.045	55
74	"	Septembrie	30	5.390.693	45
75	"	Decembrie	31	5.306.612	—
76	1900	Martie	31	5.221.794	85
77	"	Iunie	30	5.136.235	60
78	"	Septembrie	30	5.049.927	65
79	"	Decembrie	31	4.962.864	50
80	1901	Martie	31	4.875.039	55
81	"	Iunie	30	4.786.446	15
82	"	Septembrie	30	4.697.077	60
		Report . . .			

RATA TRIMESTRIALĂ				TOTALUL RATEI			
PROCENTE		Amortisment		Pe trimestru		Pe an	
% pe an	Suma						
	3.378.119	94	2.321.353	63		5.699.473	57
3 1/2	67.068	45	64.181	55	131.250	—	
"	66.506	90	64.743	10	131.250	—	262.500 — 11
"	65.940	40	65.309	60	131.250	—	
"	65.368	90	65.881	10	131.250	—	
"	64.792	45	66.457	55	131.250	—	
"	64.210	95	67.039	05	131.250	—	525.000 — 12
"	63.624	35	67.625	65	131.250	—	
"	63.032	60	68.217	40	131.250	—	
"	62.435	70	68.814	30	131.250	—	
"	61.833	60	69.416	40	131.250	—	525.000 — 13
"	61.226	20	70.023	80	131.250	—	
"	60.613	50	70.636	50	131.250	—	
"	59.995	45	71.254	55	131.250	—	
"	59.371	95	71.878	05	131.250	—	525.000 — 14
"	58.743	—	72.507	—	131.250	—	
"	58.108	60	73.141	40	131.250	—	
"	57.468	60	73.781	40	131.250	—	
"	56.823	—	74.427	—	131.250	—	525.000 — 15
"	56.171	80	75.078	20	131.250	—	
"	55.514	85	75.735	15	131.250	—	
"	54.852	15	76.397	85	131.250	—	
"	54.183	70	77.066	30	131.250	—	525.000 — 16
"	53.509	35	77.740	65	131.250	—	
"	52.829	10	78.420	90	131.250	—	
"	52.142	90	79.107	10	131.250	—	
"	51.450	75	79.799	25	131.250	—	525.000 — 17
"	50.752	50	80.497	50	131.250	—	
"	50.048	15	81.201	85	131.250	—	
"	49.337	60	81.912	40	131.250	—	
"	48.620	90	82.629	10	131.250	—	525.000 — 18
"	47.897	90	83.352	10	131.250	—	
"	47.168	55	84.081	45	131.250	—	
"	46.432	85	84.817	15	131.250	—	
"	45.690	75	85.559	25	131.250	—	525.000 — 19
"	44.942	05	86.307	95	131.250	—	
"	44.186	85	87.063	15	131.250	—	
"	43.425	05	87.824	95	131.250	—	
"	42.656	60	88.593	40	131.250	—	525.000 — 20
"	41.881	45	89.368	55	131.250	—	
"	41.099	50	90.150	50	131.250	—	262.500 —
	5.570.079	84	5.379.393	73	—	—	10.949.473 57

DATA PLĂȚEI			Capital de amortisat		
		De reportat . . .	—	—	—
83	1901	Decembrie	31	4.606.927	10
84	1902	Martie	31	4.515.987	75
85	"	Iunie	30	4.424.252	65
86	"	Septembrie	30	4.331.714	90
87	"	Decembrie	31	4.238.367	40
88	1903	Martie	31	4.144.203	20
89	"	Iunie	30	4.049.215	—
90	"	Septembrie	30	3.953.395	70
91	"	Decembrie	31	3.856.738	—
92	1904	Martie	31	3.759.234	60
93	"	Iunie	30	3.660.877	90
94	"	Septembrie	30	3.561.660	60
95	"	Decembrie	31	3.461.575	20
96	1905	Martie	31	3.360.614	10
97	"	Iunie	30	3.258.769	60
98	"	Septembrie	30	3.156.033	90
99	"	Decembrie	31	3.052.399	30
100	1906	Martie	31	2.947.857	90
101	"	Iunie	30	2.842.401	70
102	"	Septembrie	30	2.736.022	80
103	"	Decembrie	31	2.628.713	10
104	1907	Martie	31	2.520.464	40
105	"	Iunie	30	2.411.268	60
106	"	Septembrie	30	2.301.117	40
107	"	Decembrie	31	2.190.002	40
108	1908	Martie	31	2.077.914	90
109	"	Iunie	30	1.964.846	70
110	"	Septembrie	30	1.850.789	10
111	"	Decembrie	31	1.735.733	50
112	1909	Martie	31	1.619.671	20
113	"	Iunie	30	1.502.593	40
114	"	Septembrie	30	1.384.491	20
115	"	Decembrie	31	1.265.355	60
116	1910	Martie	31	1.145.177	50
117	"	Iunie	30	1.023.947	90
118	"	Septembrie	30	901.637	50
119	"	Decembrie	31	778.297	10
120	1911	Martie	31	653.857	40
121	"	Iunie	30	528.328	90
122	"	Septembrie	30	401.701	90
123	"	Decembrie	31	273.966	80
124	1912	Martie	31	145.114	10
		Total			

RATA TRIMESTRIALĂ				TOTALUL RATEI				
PROCENTE				Amortisment	Pe trimestru		Pe an	
% pe an	Suma		Pe trimestru		Pe an			
	5.570.079	84	5.379.393	73	—	10.949.473	57	
3 1/2	40.310	65	90.939	35	131.250	—	—	
"	39.514	90	91.735	10	131.250	—	262,500	21
"	38.712	25	92.537	75	131.250	—	—	
"	37.902	50	93.347	50	131.250	—	—	
"	37.085	80	94.164	20	131.250	—	—	
"	36.261	80	94.988	20	131.250	—	525.000	22
"	35.430	70	95.819	30	131.250	—	—	
"	34.592	30	96.657	70	131.250	—	—	
"	33.746	60	97.503	40	131.250	—	—	
"	32.893	30	98.356	70	131.250	—	525.000	23
"	32.032	70	99.217	30	131.250	—	—	
"	31.164	60	100.085	40	131.250	—	—	
"	30.288	90	100.961	10	131.250	—	—	
"	29.405	50	101.844	50	131.250	—	525.000	24
"	28.514	30	102.735	70	131.250	—	—	
"	27.615	40	103.634	60	131.250	—	—	
"	26.708	60	104.541	40	131.250	—	—	
"	25.793	80	105.456	20	131.250	—	525.000	25
"	24.871	10	106.378	90	131.250	—	—	
"	23.940	30	107.309	70	131.250	—	—	
"	23.001	30	108.248	70	131.250	—	—	
"	22.054	20	109.195	80	131.250	—	525.000	26
"	21.098	80	110.151	20	131.250	—	—	
"	20.135	—	111.115	—	131.250	—	—	
"	19.162	50	112.087	50	131.250	—	—	
"	18.181	80	113.068	20	131.250	—	525.000	27
"	17.192	40	114.057	60	131.250	—	—	
"	16.194	40	115.055	60	131.250	—	—	
"	15.187	70	116.062	30	131.250	—	—	
"	14.172	20	117.077	80	131.250	—	525.000	28
"	13.147	80	118.102	20	131.250	—	—	
"	12.114	40	119.135	60	131.250	—	—	
"	11.071	90	120.178	10	131.250	—	—	
"	10.020	40	121.229	60	131.250	—	525.000	29
"	8.959	60	122.290	40	131.250	—	—	
"	7.889	60	123.360	40	131.250	—	—	
"	6.810	30	124.439	70	131.250	—	—	
"	5.721	50	125.528	50	131.250	—	525.000	30
"	4.623	—	126.627	—	131.250	—	—	
"	3.514	90	127.735	10	131.250	—	—	
"	2.397	30	128.852	70	131.250	—	—	
"	1.269	90	145.114	10	146.384	—	540.134	31
	6.491.786	74	9.985.320	83	—	—	16.477.107	57

Tablou de amortizare a obligațiunilor de Stat 5%, emise
în virtutea legii dela 23 Iunie (5 Iulie) 1881

Semestrul	TERMENUL DE PLATA STIL NOU	Semestrul	CAPITAL	DOBANDA	AMORTI- SARE	TOTAL Dobândă și amortizare
1	1 Iunie . . .	1882	I 47.948.000	1.198.700	— 851.000	2.049.700
2	1 Decembre .	—	II 47.097.000	1.177.425	— 873.000	2.050.425
3	1 Iunie . . .	1883	I 46.224.000	1.155.600	— 894.000	2.049.600
4	1 Decembre .	—	II 45.330.000	1.133.250	— 917.000	2.050.250
5	1 Iunie . . .	1884	I 44.413.000	1.110.325	— 940.000	2.050.325
6	1 Decembre .	—	II 43.473.000	1.086.825	— 963.000	2.049.825
7	1 Iunie . . .	1885	I 42.510.000	1.062.750	— 987.500	2.050.250
8	1 Decembre .	—	II 41.522.500	1.038.062 50	1.012.000	2.050.062 50
9	1 Iunie . . .	1886	I 40.510.500	1.012.762 50	1.037.000	2.049.762 50
10	1 Decembre .	—	II 39.473.500	986.837 50	1.063.500	2.050.337 50
11	1 Iunie . . .	1887	I 38.410.000	960.250	— 1.089.500	2.049.750
12	1 Decembre .	—	II 37.320.500	933.012 50	1.117.000	2.050.012 50
13	1 Iunie . . .	1888	I 36.203.500	905.087 50	1.145.000	2.050.087
14	1 Decembre .	—	II 35.058.500	876.462 50	1.174.000	2.050.462 50
15	1 Iunie . . .	1889	I 33.884.500	847.112 50	1.203.000	2.050.112 50
16	1 Decembre .	—	II 32.681.500	817.037 50	1.233.000	2.050.037 50
17	1 Iunie . . .	1890	I 31.448.500	786.212 50	1.263.500	2.049.712 50
18	1 Decembre .	—	II 30.185.000	754.625	— 1.295.500	2.050.125
19	1 Iunie . . .	1891	I 28.889.500	722.237 50	1.328.000	2.050.237 50
20	1 Decembre .	—	II 27.561.500	689.037 50	1.361.000	2.050.037 50
21	1 Iunie . . .	1892	I 26.200.500	655.012 50	1.395.000	2.050.012 50
22	1 Decembre .	—	II 24.805.500	620.137 50	1.430.000	2.050.137 50
23	1 Iunie . . .	1893	I 23.375.500	584.387 50	1.465.500	2.049.887 50
24	1 Decembre .	—	II 21.910.000	547.750	— 1.502.500	2.050.250
25	1 Iunie . . .	1894	I 20.407.500	510.187 50	1.540.500	2.050.187 50
26	1 Decembre .	—	II 18.867.500	471.687 50	1.578.500	2.049.687 50
27	1 Iunie . . .	1895	I 17.289.500	432.237 50	1.618.500	2.050.237 50
28	1 Decembre .	—	II 15.671.500	391.787 50	1.658.500	2.050.287 50
29	1 Iunie . . .	1896	I 14.013.000	350.325	— 1.699.500	2.049.825
30	1 Decembre .	—	II 12.313.500	307.837 50	1.742.000	2.049.837 50
31	1 Iunie . . .	1897	I 10.571.500	264.287 50	1.786.000	2.050.287 50
32	1 Decembre .	—	II 8.785.500	219.637 50	1.830.500	2.050.137 50
33	1 Iunie . . .	1898	I 6.955.000	173.875	— 1.876.000	2.049.875
34	1 Decembre .	—	II 5.079.000	126.975	— 1.923.000	2.049.975
35	1 Iunie . . .	1899	I 3.156.000	78.900	— 1.971.500	2.050.400
36	1 Decembre .	—	II 1.184.500	29.612 50	1.184.500	1.214.112 50
Total.				25.018.250	— 47.948.000	72.966.250

Tabloul de amortisment pentru împrumutul de Le

Semestrul	SCADENȚA		CAPITAL de amortisat	PROCENTE		Amor- tismen- tul	
				2.50 ‰			
1	1881	Octombrie . . .	1/13	148.200.000	3.705.000	—	450.000
2	1882	Aprilie . . .	"	147.750.000	3.693.750	—	461.000
3	"	Octombrie . . .	"	155.614.000	3.890.350	—	485.000
4	1883	Aprilie . . .	"	180.129.000	4.503.225	—	533.000
5	"	Octombrie . . .	"	222.596.000	5.564.900	—	601.000
6	1884	Aprilie . . .	"	221.995.000	5.549.875	—	600.000
7	"	Octombrie . . .	"	221.395.000	5.534.875	—	615.000
8	1885	Aprilie . . .	"	232.729.000	5.818.225	—	740.000
9	"	Octombrie . . .	"	246.693.500	6.167.337	50	791.000
10	1886	Aprilie . . .	"	281.249.000	7.031.225	—	847.000
11	"	Octombrie . . .	"	295.402.000	7.385.050	—	967.000
12	1887	Aprilie . . .	"	301.435.000	7.535.875	—	1.010.000
13	"	Octombrie . . .	"	315.925.000	7.898.125	—	1.077.000
14	1888	Aprilie . . .	"	327.348.000	8.183.700	—	1.131.500
15	"	Octombrie . . .	"	392.216.500	9.805.412	50	1.301.500
16	1889	Aprilie . . .	"	424.915.000	10.622.875	—	1.479.000
17	"	Octombrie . . .	"	423.436.000	10.585.900	—	1.495.500
18	1890	Aprilie . . .	"	421.940.500	10.548.512	50	1.543.500
19	"	Octombrie . . .	"	420.397.000	10.509.925	—	1.581.500
20	1891	Aprilie . . .	"	418.815.500	10.470.387	50	1.621.500
21	"	Octombrie . . .	"	417.194.000	10.429.850	—	1.662.000
22	1892	Aprilie . . .	"	415.532.000	10.388.300	—	1.703.500
23	"	Octombrie . . .	"	413.828.500	10.345.712	50	1.746.000
24	1893	Aprilie . . .	"	412.082.500	10.302.062	50	1.789.500
25	"	Octombrie . . .	"	410.293.000	10.257.325	—	1.834.500
26	1894	Aprilie . . .	"	408.458.500	10.211.462	50	1.880.000
27	"	Octombrie . . .	"	406.578.500	10.164.462	50	1.927.500
28	1895	Aprilie . . .	"	401.651.000	10.116.275	—	1.975.500
29	"	Octombrie . . .	"	402.675.500	10.066.887	50	2.024.500
30	1896	Aprilie . . .	"	400.651.000	10.016.275	—	2.075.500
31	"	Octombrie . . .	"	398.575.500	9.964.387	50	2.127.500
32	1897	Aprilie . . .	"	395.448.000	9.911.200	—	2.180.500
33	"	Octombrie . . .	"	394.267.500	9.856.687	50	2.235.500
34	1898	Aprilie . . .	"	392.032.000	9.800.800	—	2.291.000
35	"	Octombrie . . .	"	389.741.000	9.743.525	—	2.348.000
		De raportat .			296.579.737	50	49.132.000

N.B. — Acest împrumut a fost convertit în rentă 4‰ amortizabilă în anul 1 5

436.525.000, capital nominal, rentă 5% amortisabilă

Anuitatea pe semestru	Suma de plată pe an	Numărul titlurilor			Capitalul amortisat
		de 500 lei	de 5.000 lei	de 20.000 lei	
4.155.000 —	4.155.000 —	290	61	—	450.000
4.154.750 —		262	46	5	911.000
4.375.350 —	8.530.100 —	160	65	4	1.396.000
5.036.225 —		236	67	4	1.929.000
6.165.900 —	11.202.125 —	312	73	4	2.530.000
6.149.875 —		350	73	3	3.130.000
6.149.875 —	12.299.750 —	360	75	3	3.745.000
6.558.225 —		460	90	3	4.485.000
6.958.337 50	13.516.562 50	552	91	3	5.276.000
7.878.225 —		604	97	3	6.123.000
8.352.050 —	16.230.275 —	684	113	3	6.990.000
8.545.875 —		690	121	3	8.100.000
8.975.125 —	17.521.000 —	694	126	5	9.177.000
9.315.200 —		763	134	4	10.308.500
11.106.912 50	20.422.112 50	873	157	4	11.610.000
12.101.875 —		1.018	182	3	13.089.000
12.081.400 —	24.183.275 —	1.041	183	3	14.584.500
12.092.012 50		1.117	185	3	16.128.000
12.091.425 —	24.183.437 50	1.143	186	4	17.709.500
12.091.887 50		1.143	194	4	19.331.000
12.091.850 —	24.183.737 50	1.164	200	4	20.993.000
12.091.800 —		1.167	204	5	22.696.500
12.091.712 50	24.183.512 50	1.232	210	4	24.442.500
12.091.562 50		1.239	214	5	26.232.000
12.091.825 —	24.183.387 50	1.289	222	4	28.066.500
12.091.462 50		1.310	225	5	29.946.500
12.091.962 50	24.183.425 —	1.345	231	5	31.874.000
12.091.775 —		1.381	237	5	33.849.500
12.091.387 50	24.183.162 50	1.419	243	5	35.874.000
12.091.775 —		1.451	250	5	37.949.500
12.091.887 50	24.183.662 50	1.495	256	5	40.077.000
12.091.700 —		1.531	263	5	42.257.500
12.092.187 50	24.183.887 50	1.571	270	5	44.493.000
12.091.800 —		1.592	275	6	46.784.000
12.091.525 —	24.183.325 —	1.646	281	6	49.132.000
	345.711.737 50	33.584	5.900	142	

Semestrul	SCADENȚA			CAPITAL de amortisat	PROCENTE 2.50 %	Amor- tismen- tialul	
		Report . . .			296.579.737	50	49.132.000
36	1899	Aprilie	^{1/13}	387.393.000	9.684.825	—	2.407.000
37	"	Octombre	"	384.986.000	9.624.650	—	2.467.000
38	1900	Aprilie	"	382.519.000	9.562.975	—	2.528.500
39	"	Octombre	"	379.990.500	9.499.762	50	2.592.000
40	1901	Aprilie	"	377.398.500	9.434.962	50	2 656.500
41	"	Octombre	"	374.742.000	9.368.550	—	2.723.500
42	1902	Aprilie	"	372.018.500	9.300.462	50	2.791.000
43	"	Octombre	"	369.227.500	9.230.687	50	2.861.000
44	1903	Aprilie	"	366.366 500	9.159.162	50	2.932.500
45	"	Octombre	"	363.434.000	9.085.850	—	3.006.000
46	1904	Aprilie	"	360.428.000	9.010.700	—	3.081.000
47	"	Octombre	"	357.347.000	8.933.675	—	3.158.000
48	1905	Aprilie	"	354.189.000	8.854.725	—	3.237.000
49	"	Octombre	"	350.952.000	8.773.800	—	3.318.000
50	1906	Aprilie	"	347.634 000	8.690.850	—	3.401.000
51	"	Octombre	"	344.233.000	8.605.825	—	3.486.000
52	1907	Aprilie	"	340.747.000	8.518.675	—	3.573.000
53	"	Octombre	"	337.174.000	8.429.350	—	3.662.500
54	1908	Aprilie	"	333.511.500	8.337.787	50	3.754.000
55	"	Octombre	"	329.757.500	8.243.937	50	3.847.500
56	1909	Aprilie	"	325.910.000	8.147.750	—	3.944.000
57	"	Octombre	"	321.966.000	8.049.150	—	4.042.500
58	1910	Aprilie	"	317.923.500	7.948.087	50	4.143.500
59	"	Octombre	"	313.780.000	7.844.500	—	4.247.500
60	1911	Aprilie	"	309.532.500	7.738.312	50	4 353.500
61	"	Octombre	"	305.179.000	7.629.475	—	4.462.000
62	1912	Aprilie	"	300.717.000	7.517.925	—	4.574.000
63	"	Octombre	"	296.143.000	7.403.575	—	4.688.000
64	1913	Aprilie	"	291.455.000	7.286.375	—	4.805.000
65	"	Octombre	"	286.650.000	7.166.250	—	4.926.000
66	1914	Aprilie	"	281.724.000	7.043.100	—	5.048.500
67	"	Octombre	"	276.675.500	6.916.887	50	5.175.000
68	1915	Aprilie	"	271.500.500	6.787.512	50	5.304.000
69	"	Octombre	"	266.196.500	6.654.912	50	5.437.000
70	1916	Aprilie	"	260.759.500	6.518.987	50	5.573.000
71	"	Octombre	"	255.186.500	6.379.662	50	5 712.000
		De reportat .			593.963.412	50	187.050.500

Anuitatea pe semestru	Suma de plată pe an	Numărul titlurilor			Capitalul amortisat	
		de 500 lei	de 5.000 lei	de 20.000 lei		
	345.711.737	50	33.584	5.900	142	
12.091.825	—		1.684	289	6	51.539.000
12.091.650	24.183.475	—	1.714	298	6	54.006.000
12.091.475	—		1.767	305	6	56.534.500
12.091.762	50 24.183.237	50	1.814	313	6	59.126.500
12.091.462	50		1.853	318	7	61.783.000
12.091.050	— 24.183.512	50	1.897	327	7	64.506.500
12.091.462	50		1.952	335	7	67.297.500
12.091.687	50 24.183.150	—	2.012	343	7	70.158.500
12.091.662	50		2.055	353	7	73.091.000
12.091.850	— 24.183.512	50	2.112	362	7	76.097.000
12.091.700	—		2.142	370	8	79.178.000
12.091.675	— 24.183.375	—	2.216	378	8	82.336.000
12.091.725	—		2.274	388	8	85.573.000
12.091.800	— 24.183.525	—	2.336	398	8	88.891.000
12.091.850	—		2.392	409	8	92.292.000
12.091.825	— 24.183.675	—	2.432	418	9	95.778.000
12.091.675	—		2.506	428	9	99.351.000
12.091.850	— 24.183.525	—	2.575	439	9	103.013.500
12.091.787	50		2.638	451	9	106.757.500
12.091.437	50 24.183.225	—	2.685	461	10	110.615.000
12.091.750	—		2.758	473	10	114.559.000
12.091.650	— 24.183.400	—	2.835	485	10	118.601.500
12.091.587	50		2.917	497	10	122.745.000
12.092.000	— 24.183.587	50	2.995	510	10	126.992.500
12.091.812	50		3.047	522	11	131.346.000
12.091.475	— 24.183.287	50	3.124	536	11	135.808.000
12.091.925	—		3.208	550	11	140.382.000
12.091.575	— 24.183.500	—	3.296	560	12	145.070.000
12.091.375	—		3.370	576	12	149.875.000
12.092.250	— 24.183.625	—	3.462	591	12	154.801.000
12.091.600	—		3.557	606	12	159.849.500
12.091.887	50 24.183.487	50	3.650	622	12	165.024.500
12.091.512	50		3.728	636	13	170.328.500
12.091.912	50 24.183.425	—	3.824	653	13	175.765.500
12.091.937	50		3.926	670	13	181.338.500
12.091.662	50 24.183.650	—	4.004	686	14	187.050.500
	781.013.912	50	130.341	22.456	480	

Semestrul	SCADENȚA			CAPITAL de amortizat	PROCENTE 2.50 %	Amor- tismntul	
		Report . . .			593.963.412	50	187.050.500
72	1917	Aprilie . . .	^{1/13}	249.474.500	6.236.862	50	5.855.000
73	"	Octombrie . . .	"	243.619.500	6.090.487	50	6 001.000
74	1918	Aprilie . . .	"	237.618.500	5.940.462	50	6 151.500
75	"	Octombrie . . .	"	231.467.000	5.786 675	—	6.305.000
76	1919	Aprilie . . .	"	225.162.000	5.629.050	—	6.462.500
77	"	Octombrie . . .	"	218.699.500	5.467.487	50	6.624.500
78	1920	Aprilie . . .	"	212.075.000	5.301.875	—	6.790.000
79	"	Octombrie . . .	"	205.285.000	5.132.125	—	6.959 500
80	1921	Aprilie . . .	"	198.325.500	4.958.137	50	7.133.500
81	"	Octombrie . . .	"	191.192.000	4.779.800	—	7.312 000
82	1922	Aprilie . . .	"	183.880.000	4.597.000	—	7.495.000
83	"	Octombrie . . .	"	176.385.000	4.409.625	—	7.682.000
84	1923	Aprilie . . .	"	168.703.000	4.217.575	—	7.874.000
85	"	Octombrie . . .	"	160.829.000	4.020.725	—	8.071.000
86	1924	Aprilie . . .	"	152 758.000	3.818-950	—	8.273 000
87	"	Octombrie . . .	"	144.485.000	3.612.125	—	8.479.500
88	1925	Aprilie . . .	"	136.005.500	3.400.137	50	8.691.500
89	"	Octombrie . . .	"	127.314 000	3.182 850	—	8 909.000
90	1926	Aprilie . . .	"	118.405 000	2.960.125	—	9.131.500
91	"	Octombrie . . .	"	109.273.500	2.731.837	50	9.360.000
92	1927	Aprilie . . .	"	99.913.500	2.497.837	50	9.594.000
93	"	Octombrie . . .	"	90.319.500	2.257.987	50	9 834 000
94	1928	Aprilie . . .	"	80.485 500	2.012.137	50	10.079 500
95	"	Octombrie . . .	"	70.406.000	1.760.150	—	10.331.500
96	1929	Aprilie . . .	"	60.074.500	1.501.862	50	10.590.000
97	"	Octombrie . . .	"	49.484.500	1.237.112	50	10.854.500
98	1930	Aprilie . . .	"	38.630.000	965.750	—	11.126.000
99	"	Octombrie . . .	"	27.504.000	687.600	—	11 404.000
100	1931	Aprilie . . .	"	16.100.000	402.500	—	11.689.000
101	"	Octombrie . . .	"	4.411.000	110.275	—	4.411.000
					699 670.537	50	436.525 000

Anuitatea pe semestru		Suma de plată pe an		Numărul titlurilor			Capitalul amortizat
				de 500 lei	de 5.000 lei	de 20.000 lei	
		781.013.912	50	130 341	22.456	490	
12.091.862	50			4.110	704	14	192.905.500
12.091.487	50	24.183.350	—	4.202	720	15	198 906.500
12.091.962	50			4.303	740	15	205.058.000
12.091.675	—	24.183.637	50	4.410	756	16	211.363.000
12.091.550	—			4.525	776	16	217.825.500
12.091.987	50	24.183.537	50	4.649	796	16	224.450 000
12.091.875	—			4.750	815	17	231 240.000
12.091.625	—	24.183.500	—	4.869	837	17	238.199.500
12.091.637	50			4.987	866	18	245.333.000
12.091.800	—	24.183.437	50	5.024	888	18	252.645.000
12.092.000	—			4.920	935	18	260.140.000
12.091.625	—	24.183.625	—	5.154	949	18	267.822.000
12.091.575	—			5,228	980	18	275.696.000
12.091.725	—	24.183.300	—	5.372	1.005	18	283.767.000
12.091.950	—			5.436	1.035	19	292.040.000
12.091.625	—	24.183.575	—	5.629	1.057	19	300.519.500
12.091.637	50			5.773	1.085	19	309.211.000
12.091.850	—	24.183.487	50	5.958	1.110	19	318.120.000
12.091.625	—			6.143	1.136	19	327.251.500
12.091.837	50	24.183.462	50	6.280	1.164	20	336.611.500
12.091.837	50			6.478	1.191	20	346.205.500
12.091.987	50	24.183.825	—	6.668	1.220	20	356.039.500
12.091.637	50			6.959	1.240	20	366.119.000
12.091.650	—	24.183.287	50	7.163	1.270	20	376.450.500
12.091.862	50			7.380	1.300	20	387.040.500
12.091.612	50	24.183.475	—	7.609	1,330	20	397.895.000
12.091.750	—			7.852	1.360	20	409.021.000
12.091.600	—	24.183.350	—	7.908	1.410	20	420.425.000
12.091.500	—			8.178	1.440	20	432.114.000
4.521.275	—	16.612.775	—	3.182	530	6	436.525.000
		1.136.195.537	50	301.440	53.101	1.015	

Tablou de amortisment pentru împrumutul de

Semestrul	Anul	S C A D E N Ț A	CAPITAL de amortizat	Procente 2 ^o /o
1	1889	¹ / ₁₃ Iulie	32.500.000	650.000
2	1890	„ Ianuarie	32.362.100	647.242
3	„	„ Iulie	32.221.400	644.428
4	1891	„ Ianuarie	32.077.900	641.558
5	„	„ Iulie	31.931.500	638.630
6	1892	„ Ianuarie	31.782.200	635.644
7	„	„ Iulie	31.629.900	632.598
8	1893	„ Ianuarie	31.474.600	629.492
9	„	„ Iulie	31.316.200	626.324
10	1894	„ Ianuarie	31.154.500	623.090
11	„	„ Iulie	30.989.700	619.794
12	1895	„ Ianuarie	30.821.600	616.432
13	„	„ Iulie	30.650.000	613.000
14	1896	„ Ianuarie	30.475.100	609.502
15	„	„ Iulie	30.296.700	605.934
16	1897	„ Ianuarie	30.114.700	602.294
17	„	„ Iulie	29.929.000	598.580
18	1898	„ Ianuarie	29.739.700	594.794
19	„	„ Iulie	29.546.500	590.930
20	1899	„ Ianuarie	29.349.500	586.990
21	„	„ Iulie	29.148.600	582.972
22	1900	„ Ianuarie	28.943.600	578.872
23	„	„ Iulie	28.734.600	574.692
24	1901	„ Ianuarie	28.521.300	570.426
25	„	„ Iulie	28.303.800	566.076
26	1902	„ Ianuarie	28.081.900	561.638
27	„	„ Iulie	27.855.600	557.112
28	1903	„ Ianuarie	27.624.800	552.496
29	„	„ Iulie	27.389.400	547.788
30	1904	„ Ianuarie	27.149.200	542.984
31	„	„ Iulie	26.904.300	538.086
32	1905	„ Ianuarie	26.654.400	533.088
		Report . . .		1.913.486

lei 32.500.000 capital rentă 4% amortisabilă

Amortismen- tul	Anuitatea pe semestru	SUMA de plată pe an	NUMĂRUL TITLURILOR			CAPITALUL amortisat
			à 5.000 lei	à 1.000 lei	à 100 lei	
137.900	787.900	} 1.575.842	14	66	19	137.900
140.700	787.942		14	69	17	278.600
143.500	787.928	} 1.575.886	14	71	25	422.100
146.400	787.958		14	74	24	568.500
149.300	787.930	} 1.575.874	15	72	23	717.800
152.300	787.944		15	75	23	870.100
155.300	787.898	} 1.575.790	15	78	23	1.025.400
158.400	787.892		16	76	24	1.183.800
161.700	788.024	} 1.575.914	16	79	27	1.345.500
164.800	787.890		16	82	28	1.510.300
168.100	787.894	} 1.575.926	16	85	31	1.678.400
171.600	788.032		17	84	26	1.850.000
174.900	787.900	} 1.575.802	17	87	29	2.024.900
178.400	787.902		18	85	34	2.203.300
182.000	787.934	} 1.575.928	18	89	30	2.385.300
185.700	787.994		18	93	27	2.571.000
189.300	787.880	} 1.575.874	19	91	33	2.760.300
193.200	787.994		19	95	32	2.953.500
197.000	787.930	} 1.575.820	19	99	30	3.150.500
200.900	787.890		20	97	39	3.351.400
205.000	787.972	} 1.575.844	20	102	30	3.556.400
209.000	787.872		20	105	40	3.765.400
213.300	787.992	} 1.575.918	21	105	33	3.978.700
217.500	787.926		21	109	35	4.196.200
221.900	787.976	} 1.575.914	22	108	39	4.418.100
226.300	787.938		22	113	33	4.644.400
230.800	787.912	} 1.575.808	23	112	38	4.875.200
235.400	787.896		23	117	34	5.110.600
240.200	787.988	} 1.575.872	24	116	42	5.350.800
244.900	787.884		24	121	39	5.595.700
249.900	787.986	} 1.575.874	25	121	39	5.845.600
254.800	787.888		25	126	38	6.100.400
6.100.400	25.213.886	25.213.886	600	3.002	984	

Semestrul	Anul	S C A D E N Ţ A	CAPITAL de amortizat	Procente 2 ^o /o
		Report . . .		19.113.486
33	1905	^{1/13} Iulie	26.399.600	527.992
34	1906	" Ianuarie	26.139.600	522.792
35	"	" Iulie	25.874.500	517.490
36	1907	" Ianuarie	25.604.100	512.082
37	"	" Iulie	25.328.200	506.564
38	1908	" Ianuarie	25.046.800	500.936
39	"	" Iulie	24.759.800	495.196
40	1909	" Ianuarie	24.467.100	489.342
41	"	" Iulie	24.168.500	483.370
42	1910	" Ianuarie	23.863.900	477.278
43	"	" Iulie	23.553.300	471.066
44	1911	" Ianuarie	23.236.400	464.728
45	"	" Iulie	22.913.200	458.264
46	1912	" Ianuarie	22.583.500	451.670
47	"	" Iulie	22.247.200	444.944
48	1913	" Ianuarie	21.904.300	438.086
49	"	" Iulie	21.554.400	431.088
50	1914	" Ianuarie	21.197.600	423.952
51	"	" Iulie	20.833.600	416.672
52	1915	" Ianuarie	20.462.300	409.246
53	"	" Iulie	20.083.600	401.672
54	1916	" Ianuarie	19.697.400	393.948
55	"	" Iulie	19.303.400	386.068
56	1917	" Ianuarie	18.901.500	378.030
57	"	" Iulie	18.491.600	369.832
58	1918	" Ianuarie	18.073.500	361.470
59	"	" Iulie	17.647.000	352.940
60	1919	" Ianuarie	17.212.000	344.240
61	"	" Iulie	16.768.300	335.366
62	1920	" Ianuarie	16.315.800	326.316
63	"	" Iulie	15.854.100	317.082
64	1921	" Ianuarie	15.383.300	307.666
		Report . . .		32.830.874

Amortismen- tul	Anuitatea pe semestru	SUMA de plată pe an	NUMĂRUL TITLURILOR			CAPITALUL amortisat
			à 5.000 lei	à 1.000 lei	à 100 lei	
6.100.400	25.213.886	25 213.886	600	3.002	984	
260.000	787.992	} 1.575.884	26	126	40	6.360 400
265.100	787.892		26	132	31	6.625 500
270.400	787.890	} 1.575.872	27	132	34	6 895.900
275.900	787.982		27	137	39	7.171.800
281.400	787.964	} 1.575.900	28	137	44	7.453.200
287.000	787.936		28	143	40	7.740.200
292.700	787.896	} 1.575.838	29	143	47	8.032 900
298.600	787 942		29	149	46	8.331.500
304.600	787.970	} 1.575.848	30	150	46	8.636.100
310.600	787.878		31	151	46	8.946.700
316.900	787.966	} 1.575.894	31	157	49	9.263.600
323.200	787.923		32	159	42	9.586.800
329.700	787.964	} 1.575.934	32	165	47	9.916.500
336.300	787.970		33	166	53	10 252.800
342.900	787.844	} 1.575.830	34	168	49	10.595.700
349.900	787.986		34	175	49	10.945.600
356.800	787.888	} 1.575.840	35	177	48	11.302.400
364.000	787.952		36	179	50	11.666.400
371.500	787.972	} 1 575.918	37	181	53	12.037.700
378.700	787.946		38	183	57	12.416.400
386.200	787.872	} 1.575.820	38	190	62	12 802.600
394.000	787.948		39	193	60	13.196.600
401.900	787.968	} 1.575.898	40	196	59	13.598.500
409.900	787.930		40	203	69	14.008.400
418.100	787.932	} 1 575.902	41	206	71	14.426.500
426.500	787.970		42	210	65	14.853.000
435.000	787.940	} 1.575.880	43	213	70	15.288.000
443.700	787.940		43	222	67	15.731.700
452.500	787.866	} 1.575.882	44	225	75	16.184.200
461 700	788.016		46	225	67	16.645.900
470.800	787 882	} 1.575.848	46	234	68	17.116.700
480 300	787.966		47	238	73	17.597.000
17.597.000	50 427.874	50.427.874	1.732	8.667	2.700	

Semestrul	Anul	S C A D E N Ț A	CAPITAL de amortisat	Procente 20/100
		Report . . .		32.830.874
65	"	" Iulie	14.903.000	298.060
66	1922	" Ianuarie	14.413.100	288.262
67	"	" Iulie	13.913.500	278.270
68	1923	" Ianuarie	13.403.800	268.076
69	"	" Iulie	12.883.900	257.678
70	1924	" Ianuarie	12.353.700	247.074
71	"	" Iulie	11.812.800	236.256
72	1925	" Ianuarie	11.261.100	225.222
73	"	" Iulie	10.698.400	213.968
74	1926	" Ianuarie	10.124.500	202.490
75	"	" Iulie	9.539.000	190.780
76	1927	" Ianuarie	8.941.800	178.836
77	"	" Iulie	8.332.700	166.654
78	1928	" Ianuarie	7.711.500	154.230
79	"	" Iulie	7.077.800	141.556
80	1929	" Ianuarie	6.431.400	128.628
81	"	" Iulie	5.772.100	115.442
82	1930	" Ianuarie	5.099.600	101.992
83	"	" Iulie	4.413.600	88.272
84	1931	" Ianuarie	3.714.000	74.280
85	"	" Iulie	3.000.300	60.006
86	1932	" Ianuarie	2.272.400	45.448
87	"	" Iulie	1.529.900	30.598
88	1933	" Ianuarie	772.500	15.450
		Total . . .		36.838.402

Amortismen- tul	Anuitatea pe semestru	SUMA de plată pe an	NUMĂRUL TITLURILOR			CAPITALUL amortisat
			à 5.000 lei	à 1.000 lei	à 100 lei	
17.597.000	50.427.874	50.427.874	1.732	8.667	2.700	
489.900	787.960	} 1.575.822	49	237	79	18.086.900
499.600	787.862		49	247	76	18.586.500
509.700	787.970	} 1.575.946	50	252	77	19.096.200
519.900	787.976		51	257	79	19.616.100
530.200	787.878	} 1.575.852	52	262	82	20.146.300
540.900	787.974		54	262	89	20.687.200
551.700	787.956	} 1.575.878	54	273	87	21.238.900
562.700	787.922		56	274	87	21.801.600
573.900	787.868	} 1.575.858	56	285	89	22.375.500
585.500	787.990		58	286	95	22.961.000
597.200	787.980	} 1.575.916	59	293	92	23.558.200
609.100	787.936		60	300	91	24.167.300
621.200	787.854	} 1.575.784	61	307	92	24.788.500
633.700	787.930		62	314	97	25.422.200
646.400	787.956	} 1.575.884	64	317	94	26.068.600
659.300	787.928		65	324	103	26.727.900
672.500	787.942	} 1.575.934	66	332	105	27.400.400
686.000	787.992		67	341	100	28.086.400
699.600	787.872	} 1.575.852	69	344	106	28.786.000
713.700	787.980		70	353	107	29.499.700
727.900	787.906	} 1.575.854	72	357	109	30.227.600
742.500	787.948		73	366	115	30.970.100
757.400	787.998	} 1.575.948	75	370	124	31.727.500
772.500	787.950		76	380	125	32.500.000
32.500.000	69.338.402	69.338.402	3.200	16.000	5.000	

Tablou de amortisment pentru imprumutul de Lei

Semestrul	Anul	SCADENȚA	CAPITAL de amortisat	PROCENTE 2%
1	1890	Ianuarie 1 st. n.	50.000.000	1.000.000
2	"	Iulie . . 1 "	49.788.000	995.760
3	1891	Ianuarie 1 "	49.571.500	991.430
4	"	Iulie . . 1 "	49.351.000	987.020
5	1892	Ianuarie 1 "	49.125.500	982.510
6	"	Iulie . . 1 "	48.896.000	977.920
7	1893	Ianuarie 1 "	48.661.500	973.230
8	"	Iulie . . 1 "	48.422.500	968.450
9	1894	Ianuarie 1 "	48.179.000	963.580
10	"	Iulie . . 1 "	47.930.000	958.600
11	1895	Ianuarie 1 "	47.676.500	953.530
12	"	Iulie . . 1 "	47.418.000	948.360
13	1896	Ianuarie 1 "	47.154.000	943.080
14	"	Iulie . . 1 "	46.885.000	937.700
15	1897	Ianuarie 1 "	46.610.000	932.210
16	"	Iulie . . 1 "	46.330.500	926.610
17	1898	Ianuarie 1 "	46.044.500	920.890
18	"	Iulie . . 1 "	45.753.500	915.070
19	1899	Ianuarie 1 "	45.456.500	909.130
20	"	Iulie . . 1 "	45.153.000	903.060
21	1900	Ianuarie 1 "	44.844.000	896.880
22	"	Iulie . . 1 "	44.528.500	890.570
23	1901	Ianuarie 1 "	44.207.000	884.140
24	"	Iulie . . 1 "	43.879.000	877.580
25	1902	Ianuarie 1 "	43.544.500	870.890
26	"	Iulie . . 1 "	43.203.000	864.060
27	1903	Ianuarie 1 "	42.855.000	857.100
28	"	Iulie . . 1 "	42.499.500	849.990
29	1904	Ianuarie 1 "	42.137.500	842.750
30	"	Iulie . . 1 "	41.768.000	835.360
31	1905	Ianuarie 1 "	41.391.000	827.820
		Transport . . .		28.585.280

50.000.000, capital rentă 4⁰/₀ amortisabilă

Amor- tismen- tul	Anuitatea pe semestrul	Suma de plată pe an	Numărul titlurilor			Capitalul amortisat
			à 5.000 lei	à 1.000 lei	à 500 lei	
212.000	1.212.000	1.212.000	21	85	44	
216.500	1.212.260	2.424.190	22	85	43	428.500
220.500	1.211.930		22	88	45	649.000
225.500	1.212.520	2.424.530	22	93	45	874.500
229.500	1.212.010		23	91	47	1.104.000
234.500	1.212.420	2.424.650	23	96	47	1.338.500
239.000	1.212.230		24	95	48	1.577.500
243.500	1.211.950	2.424.530	24	99	49	1.821.000
249.000	1.212.580		25	99	50	2.070.000
253.500	1.212.100	2.424.130	25	103	51	2.323.500
258.500	1.212.030		26	103	51	2.582.000
264.000	1.212.360	2.424.440	26	108	52	2.846.000
269.000	1.212.080		27	107	54	3.115.000
274.500	1.212.200	2.424.410	28	107	55	3.389.500
280.000	1.212.210		28	112	56	3.669.500
286.000	1.212.610	2.424.500	29	112	58	3.955.500
291.000	1.211.890		29	116	60	4.246.500
297.000	1.212.070	2.424.700	30	117	60	4.543.500
303.000	1.212.630		30	123	61	4.847.000
309.000	1.212.060	2.424.440	31	123	62	5.156.000
315.000	1.212.380		32	124	63	5.471.500
321.500	1.212.070	2.424.210	32	129	65	5.793.000
328.000	1.212.140		33	131	64	6.121.000
334.500	1.212.080	2.424.470	33	137	65	6.455.500
341.500	1.212.390		34	138	67	6.797.000
348.000	1.212.060	2.424.660	35	139	68	7.145.000
355.500	1.212.600		36	141	69	7.500.500
362.000	1.211.990	2.424.240	36	146	72	7.862.500
369.500	1.212.250		37	148	73	8.232.000
377.000	1.212.360	2.424.180	38	150	74	8.609.000
384.000	1.211.820		38	156	76	8.993.000
8.993.000	37.578.280	37.578.280	899	3601	1794	

Semestrul	Anul	SCADENȚA	CAPITAL de amortizat	PROCENTE 20%
		Report . . .		28.585.280
32	1905	Iulie . . 1	41.007.000	820.140
33	1906	Ianuarie 1	40.614.500	812.290
34	"	Iulie . . 1	40.215.000	804.300
35	1907	Ianuarie 1	39.807.000	796.140
36	"	Iulie . . 1	39.391.000	787.820
37	1908	Ianuarie 1	38.966.500	779.330
38	"	Iulie . . 1	38.533.500	770.670
39	1909	Ianuarie 1	38.092.000	761.840
40	"	Iulie . . 1	37.641.500	752.830
41	1910	Ianuarie 1	37.182.500	743.650
42	"	Iulie . . 1	36.713.500	734.270
43	1911	Ianuarie 1	36.236.000	724.720
44	"	Iulie . . 1	35.748.500	714.970
45	1912	Ianuarie 1	35.251.000	705.020
46	"	Iulie . . 1	34.744.000	694.880
47	1913	Ianuarie 1	34.226.500	684.530
48	"	Iulie . . 1	33.699.000	673.980
49	1914	Ianuarie 1	33.160.500	663.210
50	"	Iulie . . 1	32.611.500	652.230
51	1915	Ianuarie 1	32.051.500	641.030
52	"	Iulie . . 1	31.480.500	629.610
53	1916	Ianuarie 1	30.898.000	617.960
54	"	Iulie . . 1	30.303.500	606.070
55	1917	Ianuarie 1	29.997.500	593.950
56	"	Iulie . . 1	29.079.000	581.580
57	1918	Ianuarie 1	28.448.500	568.970
58	"	Iulie . . 1	27.805.500	556.110
59	1919	Ianuarie 1	27.149.000	542.980
60	"	Iulie . . 1	26.480.000	529.600
61	1920	Ianuarie 1	25.797.500	515.950
62	"	Iulie . . 1	25.101.000	502.020
63	1921	Ianuarie 1	24.391.000	487.820
		De reportat .		50.035.750

Amor- tismen- tul	Anuitatea pe semestru	Suma de plată pe an	NĂMĂRUL TITLURILOR			Capitalul amortisat
			ă 5.000 lei	ă 1.000 lei	ă 500 lei	
8.998.000	37.578.280	37.578.280	899	3.601	1.794	
392.500	1.212.640	} 2.424.430	39	158	79	9.385.500
399.500	1.211.790		40	159	81	9.775.000
408.000	1.212.300	} 2.424.440	41	162	82	10.193.000
416.000	1.212.140		42	164	84	10.609.000
424.500	1.212.320	} 2.424.650	42	172	85	11.033.500
433.000	1.212.330		43	175	86	11.466.500
441.500	1.212.170	} 2.424.510	44	177	89	11.908.000
450.500	1.212.340		45	180	91	12.358.500
459.000	1.211.830	} 2.424.480	46	183	92	12.817.500
469.000	1.212.650		47	187	94	13.286.500
477.500	1.211.770	} 2.423.990	48	190	95	13.764.000
487.500	1.212.220		49	194	97	14.251.500
497.500	1.212.470	} 2.424.490	50	198	99	14.749.000
507.000	1.212.020		50	206	102	15.256.000
517.500	1.212.380	} 2.424.410	51	211	103	15.773.500
527.500	1.212.030		53	210	105	16.305.000
538.500	1.212.480	} 2.424.690	54	215	107	16.839.500
549.000	1.212.210		55	219	110	17.388.500
560.000	1.212.230	} 2.424.260	56	224	112	17.948.500
571.000	1.212.030		57	229	114	18.519.500
582.500	1.212.110	} 2.424.570	58	234	117	19.102.000
594.500	1.212.460		60	235	119	19.696.500
606.000	1.212.070	} 2.424.520	61	240	122	20.302.500
618.500	1.212.450		62	246	125	20.921.000
630.500	1.212.080	} 2.424.050	63	252	127	21.551.500
643.000	1.211.970		64	259	128	22.194.500
656.500	1.212.610	} 2.424.590	66	261	131	22.851.000
669.000	1.211.980		67	267	134	23.520.000
682.500	1.212.100	} 2.424.550	68	274	137	24.202.500
696.500	1.212.450		70	277	139	24.899.000
710.000	1.212.020	} 2.424.340	71	284	142	25.609.000
724.500	1.212.320		73	287	145	26.333.500
26.335.500	76.369.250	76.369.250	2.634	10.530	5.267	

Semestrul	Anul	S C A D E N Ț A		CAPITAL de amortisat	PROCENTE 2%
			Report . . .		50.035.750
64	1921	Iulie . . 1	"	23.666.500	473.330
65	1922	Ianuarie 1	"	22.957.500	458.550
66	"	Iulie . . 1	"	22.174.000	443.480
67	1923	Ianuarie 1	"	21.405.000	428.100
68	"	Iulie . . 1	"	20.621.000	412.420
69	1924	Ianuarie 1	"	19.821.500	396.430
70	"	Iulie . . 1	"	19.005.500	380.110
71	1925	Ianuarie 1	"	18.173.500	363.470
72	"	Iulie . . 1	"	17.324.500	346.490
73	1926	Ianuarie 1	"	16.459.000	329.180
74	"	Iulie . . 1	"	15.576.000	311.520
75	1927	Ianuarie 1	"	14.672.000	293.500
76	"	Iulie . . 1	"	13.756.500	275.130
77	1928	Ianuarie 1	"	12.819.500	256.390
78	"	Iulie . . 1	"	11.863.500	237.270
79	1929	Ianuarie 1	"	10.888.000	217.770
80	"	Iulie . . 1	"	9.894.500	197.890
81	1930	Ianuarie 1	"	8.880.000	177.600
82	"	Iulie . . 1	"	7.845.500	156.910
83	1931	Ianuarie 1	"	6.790.000	135.800
84	"	Iulie . . 1	"	5.713.500	114.270
85	1932	Ianuarie 1	"	4.615.500	92.310
86	"	Iulie . . 1	"	3.496.000	69.920
87	1933	Ianuarie 1	"	2.353.500	47.070
88	"	Iulie . . 1	"	1.188.500	23.770
			Total		56.674.430

Amor- tismen- tul	Anuitatea pe semestrul	Suma de plată pe an	Numărul titlurilor			Capitalul amortisat
			ă 5.000 lei	ă 1.000 lei	ă 500 lei	
26.333.500	76.369.250	76 369.250	2.634	10.530	5.267	
739.000	1.212.330	} 2.424.380	74	295	148	27.072.500
753 500	1.212.050		75	303	151	27.826.000
769.000	1 212 480	} 2 424.580	77	307	154	28.595.000
784.000	1.212.100		79	311	156	29.379.000
799.500	1.211.920	} 2.424.350	80	320	159	30.178.500
816.000	1 212.430		82	324	164	30.994.500
832.000	1.212.110	} 2.424.580	83	334	166	31.626.500
849.000	1.212.470		85	339	170	32.675.500
865.500	1.211.990	} 2 424.170	86	349	173	33 541.000
883.000	1.212.180		88	355	176	34.425.000
901 000	1.212.520	} 2.424.520	90	361	180	35.325.000
918.500	1.212.000		92	367	183	36.242.500
937.000	1.212.130	} 2.424.520	93	378	188	37.180.500
956.000	1.212.390		95	386	190	38.136 500
975.000	1.212.270	} 2.424.040	97	392	196	39.111.500
994.000	1.211.770		100	394	200	40.105.500
1.014.500	1.212.390	} 2.424.490	102	403	203	41.120.000
1.034.500	1.212.100		103	416	207	42.154.500
1.055.500	1.212 410	} 2.424.710	106	420	211	43.210.000
1.076.500	1.212.300		107	434	215	44.286 500
1.098.000	1.212.270	} 2.424 080	110	438	220	45.384.500
1.119.500	1.211.810		112	448	223	46 504.050
1.142.500	1.212.420	} 2.424.490	114	458	229	47.646.500
1.165.000	1.212.070		116	468	234	48.811.500
1.188.500	1.212.270	1.212 270	120	470	237	50.000.000
50.000.000	106.674.430	106.674 430	5.000	20.000	10.000	

Tablou de amortisment
al titlurilor de rentă amortisabilă 4°/_o emisă în 1890.

DATA	CAPITAL de amor- tizat la inceputul semestrului Franci	INTERE- SELE semestriale Franci	Amortismentul pe semestru				VALOAREA amor- tismntului semestrial Franci	PLATA pe an Franci
			Numărul titlurilor de amortizat					
			de 500 fr.	de 1.000 fr.	de 2.500 fr.	de 5.000 fr.		
1891 {	I 274.375.000	5.487.500	238	238	95	39	789.500	}12.554.210
	II 273.585.500	5.471.710	242	242	97	40	805.500	
1892 {	I 272.780.000	5.455.600	246	246	99	41	821.500	}12.554.270
	II 271.958.500	5.439.170	252	252	100	42	838.000	
1893 {	I 271.120.500	5.422.410	254	255	103	43	854.500	}12.554.230
	II 270.266.000	5.405.320	263	263	105	43	872.000	
1894 {	I 269.394.000	5.387.880	268	268	107	44	889.500	}12.554.470
	II 268.504.500	5.370.090	273	273	109	45	907.000	
1895 {	I 267.597.500	5.351.950	278	279	111	46	925.500	}12.554.390
	II 266.672.000	5.333.440	280	281	113	48	943.500	
1896 {	I 265.728.500	5.314.570	289	288	114	49	962.500	}12.554.390
	II 264.766.000	5.295.320	294	295	118	49	982.000	
1897 {	I 263.784.000	5.275.680	301	301	120	50	1.001.500	}12.554.330
	II 262.782.500	5.255.650	306	306	123	51	1.021.500	
1898 {	I 261.761.000	5.235.220	313	313	125	52	1.042.000	}12.554.100
	II 260.719.000	5.214.380	319	318	128	53	1.062.500	
1899 {	I 259.656.500	5.193.130	636	636	254	104	2.109.000	}14 604.080
	II 257.547.500	5.150.950	648	647	258	107	2.151.000	
1900 {	I 255.396.500	5.107.920	967	965	386	161	3 218.500	}16.652.490
	II 252.178.000	5.043.560	982	984	393	165	3.282.500	
1901 {	I 248.895.500	4.977.910	1.003	1.002	402	168	3 348.500	}16.652.850
	II 245.547.000	4.910.940	1.023	1.024	410	171	3.415.500	
1902 {	I 242.131.500	4.842.630	1.047	1.045	418	174	3.483.500	}16.652.590
	II 238.648.000	4.772.960	1.065	1.066	426	178	3.553.500	
1903 {	I 235.094.500	4.701.890	1.090	1.087	435	181	3.624.500	}16.652.790
	II 231.470.000	4.629.400	1.108	1.108	444	185	3.597.000	
1904 {	I 227.773.000	4.555.460	1.130	1.131	452	189	3.771.000	}16.652.500
	II 224.002.000	4.480.040	1.154	1.154	462	192	3.846.000	
1905 {	I 220.156.000	4.403.120	1.176	1.175	470	197	3.923.000	}16.652.780
	II 216.233.000	4.324.660	1.200	1.202	480	200	4.002.000	
1906 {	I 212.231.000	4.244.620	1.224	1.225	490	204	4.082.000	}16.652.600
	II 208.149.000	4.162.980	1.248	1.249	500	208	4.163.000	

D A T A	CAPITAL de amor- tizat la inceputul semestrului	INTERE- SELE semestriale	Amortismentul pe semestru				VALOAREA amor- tismntului semestrial	PLATA pe an	
			Numărul titlurilor de amortizat						
			de 500 fr.	de 1.000 fr.	de 2.500 fr.	de 5.000 fr.			
Franci	Franci	Franci	Franci	Franci	Franci				
1907 {	I 203.986.000	4.079.720	1.275	1.274	510	212	4.246.500	}16.652.510	
	II 199.739.500	3.994.790	1.301	1.301	520	216	4.331.500		
1908 {	I 195.408.000	3.908.160	1.326	1.325	530	221	4.418.000	}16.652.960	
	II 190.990.000	3.819.800	1.353	1.353	541	225	4.507.000		
1909 {	I 186.483.000	3.729.660	1.379	1.380	551	230	4.597.000	}16.652.880	
	II 181.886.000	3.637.720	1.407	1.405	562	235	4.688.500		
1910 {	I 177.197.500	3.543.950	1.435	1.435	574	239	4.782.500	}16.652.750	
	II 172.415.000	3.448.300	1.463	1.464	585	244	4.878.000		
1911 {	I 167.537.000	3.350.740	1.492	1.492	597	249	4.975.500	}16.652.970	
	II 162.561.500	3.251.230	1.522	1.522	609	254	5.075.500		
1912 {	I 157.486.000	3.149.720	1.553	1.553	621	259	5.177.000	}16.652.900	
	II 152.309.000	3.046.180	1.585	1.585	633	264	5.280.000		
1913 {	I 147.039.000	2.940.580	1.616	1.618	646	269	5.386.000	}16.652.440	
	II 141.643.000	2.832.860	1.643	1.644	661	275	5.493.000		
1914 {	I 136.150.000	2.723.000	1.682	1.680	673	280	5.603.500	}16.652.930	
	II 130.546.500	2.610.930	1.713	1.714	686	286	5.715.500		
1915 {	I 124.831.000	2.496.620	1.750	1.750	700	291	5.830.000	}16.652.640	
	II 119.001.000	2.380.020	1.784	1.784	714	297	5.946.000		
1916 {	I 113.055.000	2.261.100	1.820	1.820	728	303	6.065.000	}16.652.900	
	II 106.990.000	2.139.800	1.857	1.856	743	309	6.187.000		
1917 {	I 100.803.000	2.016.060	1.893	1.891	757	316	6.310.000	}16.652.920	
	II 94.493.000	1.889.860	1.930	1.932	772	322	6.437.000		
1918 {	I 88.056.000	1.761.120	1.970	1.970	788	328	6.565.000	}16.652.440	
	II 81.491.000	1.629.820	2.010	2.009	803	335	6.696.500		
1919 {	I 74.794.500	1.495.890	2.049	2.051	820	341	6.830.500	}16.652.670	
	II 67.964.000	1.359.280	2.092	2.091	836	348	6.967.000		
1920 {	I 60.997.000	1.219.940	2.132	2.133	853	355	7.106.500	}16.652.750	
	II 53.890.500	1.077.810	2.175	2.176	870	362	7.248.500		
1921 {	I 46.642.000	932.840	2.216	2.218	887	370	7.398.500	}16.652.810	
	II 39.248.500	784.970	2.260	2.259	905	378	7.541.400		
1922 {	I 31.707.000	634.140	2.306	2.307	923	385	7.692.500	}16.652.930	
	II 24.014.500	480.290	2.354	2.354	942	392	7.846.000		
1923 {	I 16.168.500	323.370	2.401	2.400	961	400	8.003.000	}16.655.180	
	II 8.165.500	163.310	2.453	2.449	976	410	8.165.500		
			240.331.650	82.314	82.313	32.924	13.719	274.375.000	514.706.650

Tablou de amortisment pentru împrumutul de

Semestrul	S C A D E N Ţ A stil nou		Capital de amortizat	Procente 2% ₀
1	1 Iulie	1891	45.000.000	900.000
2	1 Ianuarie	1892	44.809.000	896.180
3	1 Iulie	"	44.614.000	892.280
4	1 Ianuarie	1893	44.415.500	888.310
5	1 Iulie	"	44.213.000	884.260
6	1 Ianuarie	1894	44.006.000	880.120
7	1 Iulie	"	43.795.500	875.910
8	1 Ianuarie	1895	43.580 000	871.600
9	1 Iulie	"	43.361.000	867.220
10	1 Ianuarie	1896	43.137.000	862.740
11	1 Iulie	"	42.909.000	858.180
12	1 Ianuarie	1897	42.676.000	853.520
13	1 Iulie	"	42.438.500	848.770
14	1 Ianuarie	1898	42.196.000	843.920
15	1 Iulie	"	41.949.000	838.980
16	1 Ianuarie	1899	41.697.000	833.940
17	1 Iulie	"	41.440 000	828.800
18	1 Ianuarie	1900	41.178.000	823.560
19	1 Iulie	"	40.910.500	818.210
20	1 Ianuarie	1901	40.637.500	812.750
21	1 Iulie	"	40.359.500	807.190
22	1 Ianuarie	1902	40 075.500	801.510
23	1 Iulie	"	39.786 000	795.720
24	1 Ianuarie	1903	39.491.000	789.820
25	1 Iulie	"	39.190 000	783.800
26	1 Ianuarie	1904	38.882.500	777.650
27	1 Iulie	"	38.569.500	771.390
28	1 Ianuarie	1905	38.249.500	764.990
29	1 Iulie	"	37.923.500	758.470
30	1 Ianuarie	1906	37.591.000	751.820
31	1 Iulie	"	37 252 000	745.040
32	1 Ianuarie	1907	36.906.000	738.120
	Transport .			26.464.770

lei 45.000.000 capital rentă 4°/_o amortizabilă

NUMĂRUL TITLURILOR				Amortismen- tul	Anuitatea pe semestru	SUMA de plată pe an
de 5.000 lei	de 2.500 lei	de 1.000 lei	de 500 lei			
10	23	56	55	191.000	1.091.000	} 2.182.180
10	23	59	57	195.000	1.091.180	
10	24	60	57	198.500	1.090.780	} 2.181.590
10	24	62	61	202.500	1.090.810	
10	25	63	63	207.000	1.091.260	} 2.181.860
11	25	62	62	210.500	1.090.620	
10	27	64	68	215.500	1.091.410	} 2.182.010
10	28	64	70	219.000	1.090.600	
11	28	64	70	224.000	1.091.220	} 2.181.960
11	28	68	70	228.000	1.090.740	
11	28	73	70	233.000	1.091.180	} 2.182.200
12	28	72	71	237.500	1.091.020	
12	29	73	74	242.500	1.091.270	} 2.182.190
13	29	73	73	247.000	1.090.920	
13	29	78	73	252.000	1.090.980	} 2.181.920
13	31	78	73	257.000	1.090.940	
14	31	78	73	262.000	1.090.800	} 2.181.860
14	31	80	80	267.500	1.091.060	
14	32	82	82	273.000	1.091.210	} 2.181.960
14	33	83	85	278.000	1.090.750	
14	35	84	85	284.000	1.091.190	} 2.182.200
14	36	86	87	289.500	1.091.010	
15	35	88	89	295.000	1.090.720	} 2.181.540
15	36	91	90	301.000	1.090.820	
15	37	94	92	307.500	1.091.300	} 2.181.950
16	37	94	93	313.000	1.090.650	
16	38	96	98	320.000	1.091.390	} 2.182.380
16	39	99	99	326.000	1.090.990	
17	40	99	97	332.500	1.090.970	} 2.181.790
17	42	99	100	339.000	1.090.820	
17	43	102	103	346.000	1.091.040	} 2.182.160
18	43	104	103	353.000	1.091.120	
423	1.017	2.528	2.523	8.447.000	34.911.770	34.911.770

Semestrul	S C A D E N Ţ A stil nou		Capital de amortizat	Procente 2%
	Report . . .			26.464.770
33	1 Iulie	"	36.553.000	731.060
34	1 Ianuarie	1908	36.193.000	723.860
35	1 Iulie	"	35.826.000	716.520
36	1 Ianuarie	1909	35 451.000	709.030
37	1 Iulie	"	35.069.500	701.390
38	1 Ianuarie	1910	34.680.000	693.600
39	1 Iulie	"	34.282.500	685.650
40	1 Ianuarie	1911	33.877.500	677.550
41	1 Iulie	"	33.464.000	669.280
42	1 Ianuarie	1912	33.042.000	660.840
43	1 Iulie	"	32.612.000	652.240
44	1 Ianuarie	1913	32.173 500	643.470
45	1 Iulie	"	31.725.500	634.510
46	1 Ianuarie	1914	31.269.500	625.390
47	1 Iulie	"	30.803.500	616.070
48	1 Ianuarie	1915	30.328.500	606.570
49	1 Iulie	"	29.844.500	596.890
50	1 Ianuarie	1916	29.350.500	587.010
51	1 Iulie	"	28.846.500	576.930
52	1 Ianuarie	1917	28.332.000	566.640
53	1 Iulie	"	27.808.000	556.160
54	1 Ianuarie	1918	27.273.000	545.460
55	1 Iulie	"	26.727.500	534.550
56	1 Ianuarie	1919	26.171.000	523.420
57	1 Iulie	"	25.603.500	512.070
58	1 Ianuarie	1920	25 024.500	500.490
59	1 Iulie	"	24.434.000	488.680
60	1 Ianuarie	1921	23.832.000	476 640
61	1 Iulie	"	23.217.500	464.350
62	1 Ianuarie	1922	22.591.900	451.820
63	1 Iulie	"	21.951.500	439.030
64	1 Ianuarie	1923	21.299.500	425.990
	Transport . .			45.457.930

NUMĂRUL TITLURILOR				Amortismen- tul	Anuitatea pe semestru	SUMA de plată pe an
de 5.000 lei	de 2.500 lei	de 1.000 lei	de 500 lei			
423	1.017	2.528	2.523	8.447.000	34 911.770	34.911.770
18	43	109	107	360.000	1.091.060	} 2.181.920
18	43	113	113	367.000	1.090.860	
19	44	113	113	374.500	1.091.020	} 2.182.050
19	46	115	114	382.000	1.091.030	
19	47	117	120	389.500	1.090.890	} 2.181.990
20	47	120	120	397.500	1.091.100	
20	48	123	124	405.000	1.090.650	} 2.181.700
20	49	127	128	413.500	1.091.050	
21	50	128	128	422.000	1.091.280	} 2.182.120
21	52	130	130	430.000	1.090.840	
22	53	130	132	438.500	1.090.740	} 2 182.210
22	55	134	133	448.000	1.091.470	
24	55	133	131	456.000	1 090.510	} 2.181.900
24	56	138	136	466.000	1.091.390	
24	57	142	141	475.000	1.091.070	} 2.181.640
25	57	145	143	484.000	1.090.570	
25	59	148	147	494.000	1.090.890	} 2.181.900
25	61	150	153	504.000	1.091.010	
25	62	156	157	514.500	1.091.430	} 2.182.070
26	63	157	159	524 000	1.090.640	
26	65	161	163	535.000	1.091.160	} 2.182.120
27	66	164	163	545.500	1.090.960	
27	68	168	167	556.500	1.091.050	} 2.181.970
28	68	172	171	567.500	1.090.920	
30	68	172	174	579.000	1.091.070	} 2.182.060
30	71	174	178	590.500	1.090.990	
30	72	181	182	602.000	1.090.680	} 2.181.820
31	74	183	183	614.500	1.091.140	
31	75	190	188	626.500	1.090 850	} 2.182.170
42	76	193	193	639.500	1.091.320	
33	78	195	194	652 000	1.091.030	} 2 132.020
33	79	202	201	665.000	1 090.990	
1.218	2.924	7.311	7.309	24.365 500	69.823.430	69.823.430

Semestrul	S C A D E N Ţ A stil nou		Capital de amortizat	Procente 2 ^o /o
	Report . . .			45.457.930
65	1 Iulie	1924	20.634.500	412.690
66	1 Ianuarie	1924	19.956.500	399.130
67	1 Iulie	"	19.264.500	385.290
68	1 Ianuarie	1925	18.559.000	371.180
69	1 Iulie	"	17.839.000	356.780
70	1 Ianuarie	1926	17.105.000	342.100
71	1 Iulie	"	16.356.000	327.120
72	1 Ianuarie	1927	15.592.000	311.840
73	1 Iulie	"	14.813.000	296.260
74	1 Ianuarie	1928	14.018.000	280.360
75	1 Iulie	"	13.207.500	264.150
76	1 Ianuarie	1929	12.380.500	247.610
77	1 Iulie	"	11.537.500	230.750
78	1 Ianuarie	1930	10.677.000	213.540
79	1 Iulie	"	9.799.500	195.990
80	1 Ianuarie	1931	8.904.500	178.090
81	1 Iulie	"	7.991.500	159.830
82	1 Ianuarie	1932	7.060.500	141.210
83	1 Iulie	"	6.111.000	122.220
84	1 Ianuarie	1933	5.142.000	102.840
85	1 Iulie	"	4.154.000	83.080
86	1 Ianuarie	1934	3.146.000	62.920
87	1 Iulie	"	2.118.000	42.360
88	1 Ianuarie	1935	1.069.500	21.390
	Total . . .			51.006.660

NUMĂRUL TITLURILOR				Amortismen- tul	Anuitatea pe semestru	SUMA de plată pe an
de 5.000 lei	de 2.500 lei	de 1.000 lei	de 500 lei			
1.218	2.924	7.311	7.309	24.365.500	69.823.430	69.823.430
34	82	202	202	678.000	1.090.690	} 2.181.820
35	84	204	206	692.000	1.091.130	
36	84	210	211	705.500	1.090.790	} 2.181.970
36	86	217	216	720.000	1.091.180	
36	87	224	225	734.000	1.090.780	} 2.181.880
37	89	228	227	749.000	1.091.100	
38	91	231	231	764.000	1.091.120	} 2.181.960
39	93	234	235	779.000	1.090.840	
39	96	240	240	795.000	1.081.260	} 2.182.120
41	98	240	241	810.500	1.090.860	
42	100	245	244	827.000	1.091.150	} 2.181.760
43	102	249	248	843.000	1.090.610	
43	104	257	257	860.500	1.091.250	} 2.182.290
44	105	264	262	877.500	1.091.040	
44	107	272	271	895.000	1.090.990	} 2.182.080
46	109	274	273	913.000	1.091.090	
47	111	278	281	931.000	1.090.830	} 2.181.540
47	114	286	287	949.500	1.090.710	
48	117	291	291	969.000	1.091.220	} 2.182.060
49	120	295	296	988.000	1.090.840	
50	121	303	305	1.008.000	1.091.080	} 2.182.000
51	124	309	308	1.028.000	1.090.920	
53	125	315	312	1.048.500	1.090.860	} 2.181.750
54	127	321	322	1.069.500	1.090.890	
2.250	5.400	13.500	13.500	45.000.000	96.006.660	96.006.660

Tablou de amortisment pentru împrumutul de lei

Semestrul	S C A D E N Ț A			CAPITAL	Procente 5%
				L e i	L e i
1	1893	Ianuarie	¹ / ₁₃	75.000.000	1.875.000
2	"	Iulie	"	74.759.000	1.868.975
3	1894	Ianuarie	"	74.512.000	1.862.800
4	"	Iulie	"	74.259.000	1.856.475
5	1895	Ianuarie	"	74.000.000	1.850.000
6	"	Iulie	"	73.734.000	1.843.350
7	1896	Ianuarie	"	73.461.000	1.836.525
8	"	Iulie	"	73.182.000	1.829.550
9	1897	Ianuarie	"	72.896.000	1.822.400
10	"	Iulie	"	72.602.000	1.815.050
11	1898	Ianuarie	"	42.302.000	1.807.550
12	"	Iulie	"	71.993.000	1.799.825
13	1899	Ianuarie	"	71.677.000	1.791.925
14	"	Iulie	"	71.533.000	1.783.825
15	1900	Ianuarie	"	71.021.000	1.775.525
16	"	Iulie	"	70.681.000	1.767.025
17	1901	Ianuarie	"	70.332.000	1.758.300
18	"	Iulie	"	69.974.000	1.749.350
19	1902	Ianuarie	"	69.608.000	1.740.200
20	"	Iulie	"	69.232.000	1.730.800
21	1903	Ianuarie	"	68.847.000	1.721.175
22	"	Iulie	"	68.452.000	1.711.300
23	1904	Ianuarie	"	68.048.000	1.701.200
24	"	Iulie	"	67.633.000	1.690.825
25	1905	Ianuarie	"	67.208.000	1.680.200
26	"	Iulie	"	66.772.000	1.669.300
27	1906	Ianuarie	"	66.326.000	1.658.150
28	"	Iulie	"	65.868.000	1.646.700
29	1907	Ianuarie	"	65.399.000	1.634.975
30	"	Iulie	"	64.918.000	1.622.950
31	1908	Ianuarie	"	64.425.000	1.610.625
32	"	Iulie	"	63.920.000	1.598.000
33	1909	Ianuarie	"	63.402.000	1.585.050
34	"	Iulie	"	62.871.000	1.571.775
35	1910	Ianuarie	"	62.327.000	1.558.175
36	"	Iulie	"	61.769.000	1.544.225
37	1911	Ianuarie	"	61.198.000	1.529.950
38	"	Iulie	"	60.612.000	1.515.300
39	1912	Ianuarie	"	60.011.000	1.500.275
40	"	Iulie	"	59.395.000	1.484.875
41	1913	Ianuarie	"	58.764.000	1.469.100
42	"	Iulie	"	58.117.000	1.452.925
43	1914	Ianuarie	"	57.455.000	1.436.375
44	"	Iulie	"	55.395.000	1.419.375
de Reportat . .				—	74.177.250

75.000.000, capital nominal, rentă 5°/_o din 1892.

REPARTIȚIA titlurilor		Amortismentul L e i	Suma de plată pe semestrul L e i	P l a t a pe an L e i
Titluri de 5.000 lei	Titluri de 5.00 lei			
29	192	241.000	2.116.000	
30	194	247.000	2.115.975	4.231.975
31	196	253.000	2.115.800	
32	198	259.000	2.115.475	4.231.275
33	202	266.000	2.116.000	
34	206	273.000	2.116.350	4.232.350
35	208	279.000	2.115.525	
35	222	286.000	2.115.550	4.231.075
36	228	294.000	2.116.400	
37	230	300.000	2.115.050	4.231.450
39	228	309.000	2.116.550	
39	242	316.000	2.115.825	4.232.375
40	248	324.000	2.115.925	
41	254	332.000	2.115.825	4.231.750
42	260	340.000	2.115.525	
43	268	349.000	2.116.025	4.231.550
44	276	358.000	2.116.300	
44	292	366.000	2.115.350	4.231.650
45	302	376.000	2.116.200	
46	310	385.000	2.115.800	4.232.000
47	320	395.000	2.116.175	
48	328	404.000	2.115.300	4.231.475
49	340	415.000	2.116.200	
50	350	425.000	2.115.825	4.232.025
51	362	436.000	2.116.200	
53	362	446.000	2.115.300	4.231.500
55	366	458.000	2.116.150	
57	368	469.000	2.115.700	4.231.850
59	372	481.000	2.115.975	
61	376	493.000	2.115.950	4.231.925
62	390	505.000	2.115.625	
64	396	518.000	2.116.000	4.231.625
66	402	531.000	2.116.050	
67	418	544.000	2.115.775	4.231.825
69	426	558.000	2.116.175	
70	442	571.000	2.115.225	4.231.400
72	452	586.000	2.115.950	
74	462	601.000	2.116.300	4.231.250
76	472	616.000	2.116.275	
78	482	631.000	2.115.875	4.233.150
80	494	647.000	2.116.100	
82	504	662.000	2.114.925	4.231.025
85	510	680.000	2.116.375	
87	522	696.000	2.115.375	4.321.750
2.317	14.672	18.921.000	93.098.250	93.098.250

Semestrul	S C A D E N Ţ A			CAPITAL	Procente 5%
				Lei	Lei
		Reportat . . .			74.172.250
45	1915	Ianuarie	¹ / ₁₃	56 079.000	1.401.975
46	"	Iulie	"	55.365.000	1.384.125
47	1916	Ianuarie	"	54.633.000	1.365.825
48	"	Iulie	"	53.883.000	1.347.075
49	1917	Ianuarie	"	53.114.000	1.327.850
50	"	Iulie	"	52 326.000	1.308.150
51	1918	Ianuarie	"	51.518.000	1.287.950
52	"	Iulie	"	50.691.000	1.267.275
53	1919	Ianuarie	"	49.842.000	1.246.050
54	"	Iulie	"	48.972.000	1.224.300
55	1920	Ianuarie	"	48.081.000	1.202.025
56	"	Iulie	"	47.167.000	1.179.175
57	1921	Ianuarie	"	46.230.000	1.155.750
58	"	Iulie	"	45.270.000	1.131.750
59	1922	Ianuarie	"	44.286.000	1.107.150
60	"	Iulie	"	43.277.000	1.081.925
61	1923	Ianuarie	"	42.243.000	1.056.075
62	"	Iulie	"	41.183.000	1.029.575
63	1924	Ianuarie	"	40.097.000	1.002.425
64	"	Iulie	"	38 984.000	974.600
65	1925	Ianuarie	"	37.842.000	946.050
66	"	Iulie	"	36.872.000	916 800
67	1926	Ianuarie	"	35.373.000	886.825
68	"	Iulie	"	34.244.000	856.100
69	1927	Ianuarie	"	32.984 000	824.600
70	"	Iulie	"	31.693 000	792.325
71	1928	Ianuarie	"	30.370.000	759.250
72	"	Iulie	"	29.013.000	725.325
73	1929	Ianuarie	"	27.623.000	690.575
74	"	Iulie	"	26 197.000	654.925
75	1930	Ianuarie	"	24.736.000	618.400
76	"	Iulie	"	23.239.000	580.975
77	1931	Ianuarie	"	21.704.000	542 600
78	"	Iulie	"	20.131.000	503.275
79	1932	Ianuarie	"	18.518.000	462.950
80	"	Iulie	"	16.865.000	421.625
81	1933	Ianuarie	"	15.171.000	379.275
82	"	Iulie	"	13.434.000	335.850
83	1934	Ianuarie	"	11.654.000	291.350
84	"	Iulie	"	9.830.000	245.750
85	1935	Ianuarie	"	7.960.000	199.000
86	"	Iulie	"	6.043.000	151.075
87	1936	Ianuarie	"	4.078.000	101.950
88	"	Iulie	"	2.064 000	51.600
					111.196.725

REPARTIȚIA titlurilor		Amortismntul L e i	Suma de plată pe semestrul L e i	P l a t a pe an L e i
Titluri de 5.000 lei	Titluri de 500 lei			
2317	14.672	18.921.000	93.098 250	93.098.250
87	855	714.000	2.115.975	
89	574	732.000	2.116.125	4.232.100
92	580	750.000	2.115.825	
94	598	769.000	2.116.075	4.231.900
97	606	788.000	2.115.850	
99	626	808.000	2.116.150	4.232.000
102	634	827.000	2.114 950	
05	648	849.000	2.116.275	4.231.225
107	670	870.000	2.116.050	
110	682	891.000	2.115.300	4.231.350
113	698	914.000	2.116.025	
115	724	937.000	2.116.175	4.232.200
118	740	960.000	2.115.750	
121	758	984.000	2.115.750	4.231.500
124	778	1 009.000	2.116.150	
127	798	1.034.000	2.115.925	4.232.075
131	810	1.060.000	2.116.075	
133	842	1.086.000	2.115.575	4.231.650
136	866	1.113.000	2.115.425	
139	894	1.142.000	2.116.600	4.232.025
142	920	1.170.000	2.116.050	
146	938	1.199.000	2.115 800	4.231.850
151	948	1.229.000	2.115.825	
155	970	1.260.000	2.116.100	4.231.925
159	992	1.291.000	2.115.600	
162	1.026	1.323.000	2.115.325	4.230.925
166	1.054	1.357.000	2.116.250	
170	1.080	1.390.000	2.115.325	4.231.575
175	1.102	1.426.000	2.116 575	
180	1.122	1.461.000	2.115.925	4.232.500
181	1.154	1.497.000	2.115.400	
188	1.190	1.535.000	2.115.975	4.231.375
193	1.216	1.573.000	2.115.600	
198	1.246	1.613.000	2.116.275	4.231.875
203	1.276	1.653.000	2.115 950	
207	1.318	1.694.000	2.115.625	4.231.575
213	1.344	1.737.000	2.116.275	
218	1.380	1.780.000	2.115.850	4 232.125
223	1.418	1.824.000	2.115.350	
229	1.450	1.870.000	2.115.750	4.231.100
234	1.494	1.917.000	2.116.000	
240	1.530	1.965.000	2.116.075	4.232.075
245	1.578	2.014.000	2.115.950	
249	1.638	2.064.000	2.115.600	4.231.550
9.186	58.140	75.000.000	186.196.725	186.196.725

Tablou de amortismentul pentru împrumutul de

Semestrul	SCADENȚA			CAPITAL	Procente 5%
				Lei	Lei
1	1894	Ianuarie	¹ / ₁₃	50.000.000	1.250.000
2	"	Iulie	"	49.839.000	1.245.975
3	1895	Ianuarie	"	49.675.000	1.241.875
4	"	Iulie	"	49.506.000	1.237.650
5	1896	Ianuarie	"	49.333.000	1.233.325
6	"	Iulie	"	49.156.000	1.228.900
7	1897	Ianuarie	"	48.974.000	1.224.350
8	"	Iulie	"	48.788.000	1.219.700
9	1798	Ianuarie	"	48.597.000	1.214.925
10	"	Iulie	"	48.401.000	1.210.025
11	1899	Ianuarie	"	48.201.000	1.205.025
12	"	Iulie	"	47.995.000	1.199.875
13	1900	Ianuarie	"	47.785.000	1.194.625
14	"	Iulie	"	47.569.000	1.189.225
15	1901	Ianuarie	"	47.347.000	1.183.675
16	"	Iulie	"	47.120.000	1.178.000
17	1902	Ianuarie	"	46.888.000	1.172.200
18	"	Iulie	"	46.650.000	1.166.250
19	1903	Ianuarie	"	46.405.000	1.160.125
20	"	Iulie	"	46.155.000	1.153.875
21	1904	Ianuarie	"	45.898.000	1.147.450
22	"	Iulie	"	45.635.000	1.140.875
23	1905	Ianuarie	"	45.365.000	1.134.125
24	"	Iulie	"	45.089.000	1.127.225
25	1906	Ianuarie	"	44.805.000	1.120.125
26	"	Iulie	"	44.515.000	1.112.875
27	1907	Ianuarie	"	44.217.000	1.105.425
28	"	Iulie	"	43.912.000	1.097.800
29	1908	Ianuarie	"	43.599.000	1.089.975
30	"	Iulie	"	43.279.000	1.081.975
31	1909	Ianuarie	"	42.950.000	1.073.750
32	"	Iulie	"	42.613.000	1.065.325
33	1910	Ianuarie	"	42.268.000	1.056.700
34	"	Iulie	"	41.914.000	1.047.850
35	1911	Ianuarie	"	41.551.000	1.038.775
36	"	Iulie	"	41.179.000	1.029.475
37	1912	Ianuarie	"	40.798.000	1.019.950
38	"	Iulie	"	40.408.000	1.010.200
39	1913	Ianuarie	"	40.007.000	1.000.175
40	"	Iulie	"	39.597.000	989.925
41	1914	Ianuarie	"	39.176.000	979.400
42	"	Iulie	"	38.745.000	968.625
43	1915	Ianuarie	"	38.303.000	957.575
44	"	Iulie	"	37.850.000	946.250
		Report		—	49.452.425

50.000.000 lei capital nominal rentă 5 %/o lei 1893.

REPARTIȚIA titlurilor		Amortismntul L e i	Suma de plată pe semestru L e i	Plata pe an L e i
de 5.000	de 500			
19	132	161.000	1.411.000	1 411.000
19	138	164.000	1.409.975	
20	138	169.000	1.410.875	2 820.850
20	146	173.000	1.410.650	
21	144	177.000	1.410.325	2 820.975
21	154	182.000	1.410.900	
22	152	186.000	1.410.350	2 821.250
22	162	191.000	1.410.700	
23	162	196.000	1.410.925	2 821.625
24	160	200.000	1.410.025	
24	172	206.000	1.411.025	2 821.050
25	170	210.000	1.409.875	
25	182	216.000	1.410.625	2 820.500
26	184	222.000	1 411.225	
27	184	227.000	1.410.675	2 821.900
27	194	232.000	1 410.000	
28	196	238.000	1.410.200	2 820.200
29	200	245.000	1.411.250	
30	200	250.000	1.410.125	2 821.375
31	204	257.000	1.410.875	
32	206	263.000	1.410.450	2 821.325
33	210	270.000	1.410.875	
34	212	276.000	1.410.125	2 821.300
35	218	284.000	1.411.225	
35	230	290.000	1.410.125	2 821.350
36	236	298.000	1.410.875	
37	240	305.000	1.410.425	2 821.300
38	246	313.000	1.410.800	
39	250	320.000	1.409.975	2 820.775
40	258	329.000	1.410.975	
41	264	337.000	1.410.750	2 821.725
42	270	345.000	1.410.325	
43	278	354.000	1.410.700	2 821.025
44	286	363.000	1 410.850	
45	294	372.000	1.410.775	2 821.625
46	302	381.000	1.410.575	
47	310	390.000	1.409.950	2 820.425
48	322	401.000	1.411.200	
49	330	410.000	1.410.175	2 821.375
50	342	421.000	1.410.925	
52	342	431.000	1 410 400	2 821.325
53	354	442.000	1.410.625	
54	366	453.000	1.410.575	2 821.200
55	378	464.000	1.410.250	
1.151	10.118	12.614.000	—	60.655.175

Semestrul	SCADENȚA			CAPITAL	Procente 5%
				L e i	L e i
		De reportat			49.452.425
45	1916	Ianuarie	1/13	37.386.000	934.650
46	"	Iulie	"	36.910.000	922.750
47	1917	Ianuarie	"	36.422.000	910.550
48	"	Iulie	"	35.922.000	898.050
49	1918	Ianuarie	"	35.409.000	885.225
50	"	Iulie	"	34.884.000	872.100
51	1919	Ianuarie	"	34.346.000	858.650
52	"	Iulie	"	33.794.000	844.850
53	1920	Ianuarie	"	33.228.000	830.700
54	"	Iulie	"	32.648.000	816.200
55	1921	Ianuarie	"	32.054.000	801.350
56	"	Iulie	"	31.444.000	786.100
57	1922	Ianuarie	"	30.820.000	770.500
58	"	Iulie	"	30.180.000	754.500
59	1923	Ianuarie	"	29.524.000	738.100
60	"	Iulie	"	28.851.000	721.275
61	1924	Ianuarie	"	28.162.000	704.050
62	"	Iulie	"	27.455.000	686.375
63	1925	Ianuarie	"	26.731.000	668.275
64	"	Iulie	"	25.989.000	649.725
65	1926	Ianuarie	"	25.228.000	630.700
66	"	Iulie	"	24.448.000	611.200
67	1927	Ianuarie	"	23.649.000	591.225
68	"	Iulie	"	22.829.000	570.725
69	1928	Ianuarie	"	21.990.000	549.750
70	"	Iulie	"	21.129.000	528.225
71	1929	Ianuarie	"	20.246.000	506.150
72	"	Iulie	"	19.342.000	483.550
73	1930	Ianuarie	"	18.415.000	460.375
74	"	Iulie	"	17.465.000	436.625
75	1931	Ianuarie	"	16.491.000	412.275
76	"	Iulie	"	15.492.000	387.300
77	1932	Ianuarie	"	14.469.000	361.725
78	"	Iulie	"	13.420.000	335.500
79	1933	Ianuarie	"	12.345.000	308.625
80	"	Iulie	"	11.243.000	281.075
81	1934	Ianuarie	"	10.114.000	252.850
82	"	Iulie	"	8.956.000	223.900
83	1935	Ianuarie	"	7.769.000	194.225
84	"	Iulie	"	6.553.000	163.825
85	1936	Ianuarie	"	5.306.000	132.650
86	"	Iulie	"	4.028.000	100.700
87	1937	Ianuarie	"	2.718.000	67.950
88	"	Iulie	"	1.376.000	34.400
		Total	"	—	74.130.925

REPARTIȚIA titlurilor		Amortismntul L e i	Suma de plată pe semestrul L e i	Plata pe an L e i
de 5 000	de 500			
1.511	10.118	12.614.000		60.655.175
57	382	476.000	1.410.650	2.820.900
59	386	488.000	1.410.750	
61	390	500.000	1.410.550	2.821.300
62	406	513.000	1.411.050	
64	410	525.000	1.410.225	2.821.275
65	426	538.000	1.410.100	
67	434	552.000	1.410.650	2.820.750
68	452	566.000	1.410.850	
69	470	580.000	1.410.700	2.821.550
71	478	594.000	1.410.200	
73	490	610.000	1.411.350	2.821.550
75	498	624.000	1.410.100	
77	510	640.000	1.410.500	2.820.600
79	522	656.000	1.410.500	
81	536	673.000	1.411.100	2.821.600
83	548	689.000	1.410.275	
85	564	707.000	1.411.050	2.821.325
87	578	724.000	1.410.375	
89	594	742.000	1.410.275	2.820.650
91	612	761.000	1.410.725	
93	630	780.000	1.410.700	2.821.425
95	648	799.000	1.410.200	
98	666	820.000	1.411.225	2.821.425
101	668	839.000	1.409.725	
104	682	861.000	1.410.750	2.820.475
106	706	883.000	1.411.225	
109	718	904.000	1.410.150	2.821.375
112	734	927.000	1.410.550	
115	750	950.000	1.410.375	2.820.925
117	778	974.000	1.410.625	
120	798	999.000	1.411.275	2.821.900
123	816	1.023.000	1.410.300	
126	838	1.049.000	1.410.725	2.821.025
129	860	1.075.000	1.410.500	
132	884	1.102.000	1.410.625	2.821.125
135	908	1.129.000	1.410.075	
138	936	1.158.000	1.410.850	2.820.925
142	954	1.187.000	1.410.900	
145	982	1.216.000	1.410.225	2.821.125
150	994	1.247.000	1.410.825	
153	1026	1.278.000	1.410.650	2.821.475
157	1050	1.310.000	1.410.700	
161	1074	1.342.000	1.409.950	2.820.650
165	1102	1.376.000	1.410.400	1.410.400
6.000	40.000	50.000.000		124.130.925

Tablou de amortisment pentru împrumutul de lei

Semestrul	S C A D E N Ţ A			CAPITAL	Procente 5%	
				L e i	L e i	
1	1894	Octobre	¹ / ₁₃	6.500.000	162.700	—
2	1895	Aprilie	"	6.479.000	161.975	—
3	"	Octobre	"	6.457.500	161.437	50
4	1896	Aprilie	"	6.435.500	160.887	50
5	"	Octobre	"	6.413.000	160.325	—
6	1897	Aprilie	"	6.390.000	159.750	—
7	"	Octobre	"	6.365.500	159.162	50
8	1898	Aprilie	"	6.342.500	158.562	50
9	"	Octobre	"	6.318.000	157.950	—
10	1899	Aprilie	"	6.292.500	157.312	50
11	"	Octobre	"	6.266.500	156.662	50
12	1900	Aprilie	"	6.239.500	155.987	50
13	"	Octobre	"	6.212.000	155.300	—
14	1901	Aprilie	"	6.184.000	154.600	—
15	"	Octobre	"	6.155.500	153.887	50
16	1902	Aprilie	"	6.126.000	153.150	—
17	"	Octobre	"	6.095.500	152.387	50
18	1903	Aprilie	"	6.064.500	151.612	50
19	"	Octobre	"	6.033.000	150.825	—
20	1904	Aprilie	"	6.000.500	150.012	50
21	"	Octobre	"	5.967.000	149.175	—
22	1905	Aprilie	"	5.933.000	148.325	—
23	"	Octomare	"	5.898.000	147.450	—
24	1906	Aprilie	"	5.862.000	146.550	—
25	"	Octobre	"	5.825.000	145.625	—
26	1907	Aprilie	"	5.787.000	144.675	—
27	"	Octobre	"	5.748.000	143.700	—
28	1908	Aprilie	"	5.708.500	142.712	50
29	"	Octobre	"	5.668.000	141.700	—
30	1909	Aprilie	"	5.626.000	140.650	—
31	"	Octobre	"	5.583.000	139.575	—
32	1910	Aprilie	"	5.539.000	138.475	—
33	"	Octobre	"	5.494.000	137.350	—
34	1911	Aprilie	"	5.448.000	136.200	—
35	"	Octobre	"	5.401.000	135.025	—
36	1912	Aprilie	"	5.352.500	133.812	50
37	"	Octobre	"	5.303.000	132.575	—
38	1913	Aprilie	"	5.252.000	131.300	—
39	"	Octobre	"	5.200.000	130.000	—
40	1914	Aprilie	"	5.146.500	128.662	50
41	"	Octobre	"	5.091.500	127.287	50
42	1915	Aprilie	"	5.035.500	125.887	50
43	"	Octobre	"	4.978.000	124.450	—
44	1916	Aprilie	"	4.919.000	122.975	—
		Report		—	6.428.425	—

6.500.000, capital nominal, rentă 5% internă din 1894.

REPARTIȚIA titurilor		Amortismentul L e i	Suma de plată pe semestru L e i		P l a t a pe an L e i	
de 5.000	de 500					
2	22	21.000	183.500	—		
2	23	21.500	183.475	—	366.975	—
2	24	22.000	183.437	50		
2	25	22.500	183.387	50	366.825	—
2	26	23.000	183.325	—		
2	27	23.500	183.250	—	366.575	—
2	28	24.000	183.162	50		
2	29	24.500	183.062	50	366.225	—
3	21	25.500	183.450	—		
3	22	26.000	183.312	50	366.762	50
3	24	27.000	183.662	50		
3	25	27.500	183.487	50	367.150	—
3	26	28.000	183.300	—		
3	27	28.500	183.100	—	366.400	—
3	29	29.500	183.387	50		
3	31	30.500	183.650	—	367.037	50
3	32	31.000	183.387	50		
3	33	31.500	183.112	50	366.500	—
3	35	32.500	183.325	—		
3	37	33.500	183.512	50	366.837	50
4	28	34.000	183.175	—		
4	30	35.000	183.325	—	366.500	—
4	32	36.000	183.450	—		
4	34	37.000	183.550	—	367.000	—
4	36	38.000	183.625	—		
4	38	39.000	183.675	—	367.300	—
4	39	39.500	183.200	—		
4	41	40.500	183.212	50	366.412	50
4	44	42.000	183.700	—		
4	46	43.000	183.650	—	367.350	—
4	48	44.000	183.575	—		
4	50	45.000	183.475	—	367.050	—
4	52	46.000	183.350	—		
5	44	47.000	183.200	—	366.550	—
5	47	48.500	183.525	—		
5	49	49.500	183.312	50	366.837	50
5	52	51.000	183.575	—		
5	54	52.000	183.300	—	366.875	—
5	57	53.500	183.500	—		
6	50	55.000	183.662	50	367.162	50
6	52	56.000	183.287	50		
6	55	57.500	183.387	50	366.675	—
6	58	59.000	183.450	—		
6	61	60.500	183.475	—	366.925	—
164	1.643	1.641.500	8.069.925	—	8.069.925	—

Semestrul	S C A D E N Ț A			CAPITAL	Procente	
				Lei	50/0	Lei
		Reportat . . .		—	6.428.425	—
45	1916	Octombrie	^{1/13}	4.858.500	121.462	50
46	1917	Aprilie	"	4.796.500	119.912	50
47	"	Octombrie	"	4.733.000	118.325	—
48	1918	Aprilie	"	4.668.000	116.700	—
49	"	Octombrie	"	4.691.500	115.037	50
50	1919	Aprilie	"	4.533.000	113.325	—
51	"	Octombrie	"	4.663.000	111.575	—
52	1920	Aprilie	"	4.391.000	109.775	—
53	"	Octombrie	"	4.317.500	107.937	50
54	1921	Aprilie	"	4.242.000	106.050	—
55	"	Octombrie	"	4.165.000	104.125	—
56	1922	Aprilie	"	4.085.500	102.137	50
57	"	Octombrie	"	4.004.500	100.112	50
58	1923	Aprilie	"	3.921.000	98.025	—
59	"	Octombrie	"	3.836.000	95.900	—
60	1924	Aprilie	"	3.784.500	93.712	50
61	"	Octombrie	"	3.659.000	91.475	—
62	1925	Aprilie	"	3.567.000	89.175	—
63	"	Octombrie	"	3.473.000	86.825	—
64	1926	Aprilie	"	3.376.500	84.412	50
65	"	Octombrie	"	3.277.000	81.937	50
66	1927	Aprilie	"	3.176.500	79.400	—
67	"	Octombrie	"	3.072.000	76.800	—
68	1928	Aprilie	"	2.965.500	74.137	50
69	"	Octombrie	"	2.856.500	71.412	50
70	1929	Aprilie	"	2.744.500	68.612	50
71	"	Octombrie	"	2.630.000	65.750	—
72	1930	Aprilie	"	2.512.500	62.812	50
73	"	Octombrie	"	2.392.000	59.800	—
74	1931	Aprilie	"	2.268.500	56.712	50
75	"	Octombrie	"	2.142.000	53.550	—
76	1932	Aprilie	"	2.012.000	50.300	—
77	"	Octombrie	"	1.879.000	46.975	—
78	1933	Aprilie	"	1.742.500	43.562	50
79	"	Octombrie	"	1.602.500	40.062	50
80	1934	Aprilie	"	1.459.500	36.487	50
81	"	Octombrie	"	1.312.500	32.812	50
82	1935	Aprilie	"	1.162.000	29.050	—
83	"	Octombrie	"	1.008.000	25.200	—
84	1936	Aprilie	"	850.000	21.250	—
85	"	Octombrie	"	688.000	17.200	—
86	1937	Aprilie	"	522.000	13.050	—
87	"	Octombrie	"	352.000	8.800	—
88	1938	Aprilie	"	177.500	4.437	50
				—	9.634.537	50

REPARTIȚIA titlurilor		Amortismentul L e i	Suma de plată pe simestrul Lei		P l a t a pe an Lei	
de 5.000	de 500					
164	1.643	1.641.500	8.069 925		8.069.925	
6	64	62.000	183.462	50		
6	67	63.500	183.412	50	366.875	—
7	60	65.000	183.325	—		
7	63	66.500	183 200	—	366.525	—
7	67	68.500	183 537	50		
7	70	70.000	183.325	—	366.862	50
7	74	72.000	183.575	—		
7	77	73.500	183.275	—	366.850	—
8	71	75.500	183.437	50		
8	74	77.000	183.050	—	366.487	50
8	79	79.500	183.625	—		
8	82	81.000	183.137	50	366.762	50
8	87	83.500	183.612	50		
8	90	85.000	183.025	—	366.637	50
9	85	87.500	183.400	—		
9	89	89.500	183.212	50	366.612	50
9	94	92.000	183.475	—		
9	98	94.000	183.175	—	366.650	—
10	93	96.500	183.325	—		
10	98	99.000	183.412	50	366.737	50
10	103	101.500	183.437	50		
10	108	104.000	183.400	—	366.837	50
11	103	106.500	183.300	—		
11	108	109.000	183.137	50	366.437	50
11	114	112.000	183.412	50		
11	119	114.500	183.112	50	366.525	—
12	115	117.500	183.250	—		
12	121	120.500	183.312	50	366.562	50
12	127	123 500	183 300	—		
13	123	126.500	183.212	50	366.512	50
13	130	130.000	183 550	—		
13	136	133.000	183.300	—	366.850	—
14	133	136.500	183.475	—		
14	140	140.000	183 562	50	366.037	50
14	146	143.000	183 062	50		
15	144	147.000	183.487	50	366.550	—
15	151	150.500	183.312	50		
16	148	154.000	183.050	—	366.362	50
16	156	158.000	183.200	—		
16	164	162.000	183.250	—	366.450	—
17	162	166.000	183.200	—		
17	170	170.000	183.050	—	366.250	—
17	179	174.500	183.300	—		
18	175	177.500	181.937	50	365.237	50
650	6.500	6.500 000	16.134.537	50	16.134.537	50

Tablou de amortisment pentru împrumutul de lei

Semestrul	S C A D E N Ț A		CAPITAL	Procente 4%
			Lei	Lei
1	1895	Iulie	1/13 120.000.000	2.400.000
2	1896	Ianuarie	" 119.491.000	2.389.820
3	"	Iulie	" 118.971.500	2.379.430
4	1897	Ianuarie	" 118.441.500	2.368.830
5	"	Iulie	" 117.901.000	2.358.020
6	1898	Ianuarie	" 117.350.000	2.347.000
7	"	Iulie	" 116.787.500	2.335.750
8	1899	Ianuarie	" 116.214.000	2.324.280
9	"	Iulie	" 115.629.000	2.312.580
10	1900	Ianuarie	" 115.032.000	2.300.640
11	"	Iulie	" 114.423.500	2.288.470
12	1901	Ianuarie	" 113.802.500	2.276.050
13	"	Iulie	" 113.169.500	2.263.390
14	1902	Ianuarie	" 112.523.500	2.250.470
15	"	Iulie	" 111.864.500	2.237.290
16	1903	Ianuarie	" 111.192.500	2.223.850
17	"	Iulie	" 110.507.000	2.210.140
18	1904	Ianuarie	" 109.808.000	2.196.160
19	"	Iulie	" 109.095.000	2.181.900
20	1905	Ianuarie	" 108.367.500	2.167.350
21	"	Iulie	" 107.625.500	2.152.510
22	1906	Ianuarie	" 106.868.500	2.137.370
23	"	Iulie	" 106.097.000	2.121.940
24	1907	Ianuarie	" 105.309.500	2.106.190
25	"	Iulie	" 104.506.500	2.090.130
26	1908	Ianuarie	" 103.687.000	2.073.740
27	"	Iulie	" 102.851.500	2.057.030
28	1909	Ianuarie	" 101.999.500	2.039.990
29	"	Iulie	" 101.130.000	2.022.600
30	1910	Ianuarie	" 100.243.500	2.004.870
31	"	Iulie	" 99.339.000	1.986.780
32	1911	Ianuarie	" 98.416.500	1.968.330
33	"	Iulie	" 97.475.500	1.949.510
34	1912	Ianuarie	" 96.515.500	1.930.310
35	"	Iulie	" 95.536.500	1.910.730
36	1913	Ianuarie	" 94.538.000	1.890.760
37	"	Iulie	" 93.519.500	1.870.390
38	1914	Ianuarie	" 92.480.500	1.849.610
39	"	Iulie	" 91.421.000	1.828.420
40	1915	Ianuarie	" 90.340.000	1.806.800
41	"	Iulie	" 89.237.500	1.784.750
42	1916	Ianuarie	" 88.113.000	1.762.260
43	"	Iulie	" 86.966.000	1.739.320
44	1917	Ianuarie	" 85.796.000	1.715.920
		Report . . .	—	92.611.680

120.000.000 capital nominal rentă 4°/_o din 1894.

REPARTIȚIA TITLURILOR				Amor- tismen- tul	Suma de plată pe semestru	Plata pe an
Titluri de 5 000 lei	Titluri de 2.500 lei	Titluri de 1.000 lei	Titluri de 500 lei			
25	62	153	152	509.000	2.909.000	
26	62	156	157	519.500	2.909.320	5.818.320
27	63	158	159	530.000	2.909.430	
27	65	162	162	540.500	2.909.330	5.818.760
28	66	164	164	551.000	2.909.020	
28	68	169	167	562.500	2.909.500	5.818.520
29	69	171	170	573.500	2.909.250	
29	70	177	176	585.000	2.909.280	5.818.530
30	71	179	181	597.000	2.909.580	
30	73	184	184	608.500	2.909.140	5.818.720
30	75	189	189	621.000	2.909.470	
31	76	192	192	633.000	2.909.050	5.818.520
33	77	192	193	646.000	2.909.390	
33	79	197	199	659.000	2.909.470	5.818.860
34	80	201	202	672.000	2.909.290	
35	82	204	203	685.500	2.909.350	5.818.640
35	84	210	208	699.000	2.909.140	
36	85	214	213	713.000	2.909.160	5.818.300
36	89	217	216	727.500	2.909.400	
37	89	222	225	742.000	2.909.350	5.818.750
38	91	226	227	757.000	2.909.510	
39	93	230	228	771.500	2.909.870	5.818.380
39	94	239	237	787.500	2.909.440	
40	96	242	242	803.000	2.909.190	5.818.630
41	98	246	247	819.500	2.909.630	
42	100	250	251	835.500	2.909.240	5.818.870
42	104	254	256	852.000	2.909.030	
43	104	264	261	869.500	2.909.490	5.818.520
45	106	264	265	886.500	2.909.100	
45	108	273	273	904.500	2.909.370	5.818.470
46	110	278	279	922.500	2.909.280	
47	112	284	284	941.000	2.909.330	5.818.610
48	115	289	287	960.000	2.909.510	
49	118	293	292	979.000	2.909.310	5.818.820
50	121	297	298	998.500	2.909.230	
51	123	303	306	1.018.500	2.909.260	5.818.400
52	125	311	311	1.039.000	2.909.390	
53	127	319	316	1.059.500	2.909.110	5.818.500
54	129	326	325	1.081.000	2.909.420	
55	133	330	330	1.102.500	2.909.300	5.818.720
56	135	338	338	1.124.500	2.909.250	
57	138	344	346	1.147.000	2.909.260	5.818.510
59	140	350	350	1.170.000	2.909.320	
60	143	358	356	1.193.500	2.909.420	5.818.740
1770	4248	10619	10617	35.397.500	128.709.180	128.009.180

Semestrul	S C A D E N Ț A			CAPITAL	Procente %
				Lei	Lei
		De reportat . . .		—	92.611.680
45	1917	Iulie	^{1/13}	84.602.500	1.692.050
46	1918	Ianuarie	"	83.385.000	1.667.700
47	"	Iulie	"	82.143.500	1.642.870
48	1919	Ianuarie	"	80.877.000	1.617.540
49	"	Iulie	"	79.585.500	1.591.710
50	1920	Ianuarie	"	78.268.000	1.565.360
51	"	Iulie	"	76.924.000	1.538.480
52	1921	Ianuarie	"	75.553.000	1.511.060
53	"	Iulie	"	74.155.000	1.483.100
54	1922	Ianuarie	"	72.728.500	1.454.570
55	"	Iulie	"	71.274.000	1.425.480
56	1923	Ianuarie	"	69.790.000	1.395.800
57	"	Iulie	"	68.276.500	1.365.530
58	1924	Ianuarie	"	66.733.000	1.334.660
59	"	Iulie	"	65.158.000	1.303.160
60	1925	Ianuarie	"	63.552.000	1.271.040
61	"	Iulie	"	61.913.500	1.238.270
62	1926	Ianuarie	"	60.242.500	1.204.850
63	"	Iulie	"	58.538.000	1.170.760
64	1927	Ianuarie	"	56.799.500	1.135.990
65	"	Iulie	"	55.026.500	1.100.530
66	1928	Ianuarie	"	53.217.500	1.064.350
67	"	Iulie	"	51.372.500	1.027.450
68	1929	Ianuarie	"	49.491.000	989.820
69	"	Iulie	"	47.571.500	951.430
70	1930	Ianuarie	"	45.618.500	912.270
71	"	Iulie	"	43.616.500	872.330
72	1931	Ianuarie	"	41.579.500	831.590
73	"	Iulie	"	39.501.500	790.030
74	1932	Ianuarie	"	37.382.500	747.650
75	"	Iulie	"	35.221.000	704.420
76	1933	Ianuarie	"	33.016.000	660.320
77	"	Iulie	"	30.767.000	615.340
78	1934	Ianuarie	"	28.473.000	569.460
79	"	Iulie	"	26.133.000	522.660
80	1935	Ianuarie	"	23.746.500	474.930
81	"	Iulie	"	21.312.000	426.240
82	1936	Ianuarie	"	18.829.000	376.580
83	"	Iulie	"	16.296.500	325.930
84	1937	Ianuarie	"	13.713.000	274.260
85	"	Iulie	"	11.078.000	221.560
86	1938	Ianuarie	"	8.390.000	167.800
87	"	Iulie	"	5.648.500	112.970
88	1939	Ianuarie	"	2.852.500	57.050
		Total		—	136.018.630

REPARTIȚIA TITLURILOR				Amor- tismen- tural	Suma de plată pe semestru	Plata pe an
Titluri de 5.000 lei	Titluri de 2.500 lei	Titluri de 2.500 lei	Titluri de 1.000 lei			
1.770	4.248	10.619	10.617	35.397.500	128.009.180	128.091.180
61	146	365	365	1.217.500	2.909.550	
62	149	373	372	1.241.500	2.909.200	5.818.750
63	152	380	383	1.266.500	2.909.370	
65	154	388	387	1.291.500	2.909.040	5.818.410
66	159	394	392	1.317.500	2.909.210	
67	162	402	404	1.344.000	2.909.360	5.818.570
68	163	415	417	1.371.000	2.909.480	
70	168	418	420	1.398.000	2.909.060	5.818.540
71	171	430	428	1.427.500	2.909.600	
73	174	437	434	1.454.500	2.909.070	5.818.670
74	179	444	445	1.484.000	2.909.480	
75	183	454	454	1.513.500	2.909.300	5.818.780
77	186	462	463	1.543.500	2.909.030	
80	187	472	471	1.575.000	2.909.660	5.818.690
81	191	482	483	1.606.000	2.909.160	
82	197	491	460	1.638.500	2.909.540	5.818.700
83	202	591	500	1.671.000	2.909.270	
84	206	513	513	1.704.500	2.909.350	5.818.620
87	208	522	523	1.738.500	2.909.260	
89	212	532	532	1.773.000	2.909.990	5.818.250
91	216	543	542	1.809.000	2.909.530	
92	222	553	554	1.845.000	2.909.350	5.818.880
94	226	564	565	1.881.500	2.909.950	
96	230	576	577	1.919.500	2.909.320	5.818.270
98	236	585	586	1.858.000	2.909.430	
100	239	600	599	1.997.000	2.909.270	5.818.700
102	242	616	612	2.037.000	2.909.330	
104	250	621	624	2.078.000	2.909.590	5.818.920
106	256	633	632	2.119.000	2.909.030	
108	261	646	656	2.161.500	2.909.150	5.818.180
110	266	660	660	2.206.000	2.909.420	
112	268	679	680	2.249.000	2.909.320	5.818.740
114	273	694	695	2.294.000	2.909.340	
118	282	696	698	2.340.000	2.909.660	5.818.800
119	286	718	717	2.386.500	2.909.160	
122	292	731	727	2.434.500	2.909.430	5.818.590
124	298	745	746	2.483.000	2.909.240	
127	304	758	759	2.532.500	2.909.080	5.818.320
129	310	776	775	2.583.500	2.909.430	
132	316	790	790	2.635.000	2.900.260	5.818.690
134	322	809	808	2.688.000	2.909.560	
137	328	824	825	2.741.500	2.909.300	5.818.860
140	336	837	838	2.796.000	2.909.970	
143	344	852	851	2.852.500	2.909.550	5.818.520
6.000	14.400	36.000	36.000	120.000.000	256.018.630	256.018.630

Tablou de amortismentul împrumutului de lei

Semestrul	SCADENȚA			CAPITALUL de amortisat	Procente 4 %
				Lei	Lei
1	1896	Noemvrie	1/13	90.000.000	1.800.000
2	1897	Maiu	"	90.000.000	1.800.000
3	"	Noemvrie	"	89.618.000	1.792.360
4	1898	Maiu	"	89.228.500	1.784.570
5	"	Noemvrie	"	88.831.000	1.776.620
6	1899	Maiu	"	88.425.500	1.768.510
7	"	Noemvrie	"	88.012.000	1.760.240
8	1900	Maiu	"	87.590.500	1.751.810
9	"	Noemvrie	"	87.160.000	1.743.200
10	1901	Maiu	"	86.721.500	1.734.430
11	"	Noemvrie	"	86.274.000	1.725.480
12	1902	Maiu	"	85.817.500	1.716.350
13	"	Noemvrie	"	85.352.000	1.707.040
14	1903	Maiu	"	84.877.000	1.697.540
15	"	Noemvrie	"	84.392.500	1.687.850
16	1904	Maiu	"	83.898.500	1.677.970
17	"	Noemvrie	"	83.394.500	1.667.890
18	1905	Maiu	"	82.880.000	1.657.600
19	"	Noemvrie	"	82.356.000	1.647.120
20	1906	Maiu	"	81.821.000	1.636.420
21	"	Noemvrie	"	81.275.500	1.625.510
22	1907	Maiu	"	80.719.000	1.614.380
23	"	Noemvrie	"	80.151.500	1.603.030
24	1908	Maiu	"	79.572.500	1.591.450
25	"	Noemvrie	"	78.982.000	1.579.640
26	1909	Maiu	"	78.379.500	1.567.590
27	"	Noemvrie	"	77.765.000	1.555.300
28	1910	Maiu	"	77.138.500	1.542.770
29	"	Noemvrie	"	76.499.500	1.529.990
30	1911	Maiu	"	75.847.500	1.516.950
31	"	Noemvrie	"	75.182.500	1.503.650
32	1912	Maiu	"	74.504.000	1.490.080
33	"	Noemvrie	"	73.812.000	1.476.240
34	1913	Maiu	"	73.106.500	1.462.130
35	"	Noemvrie	"	72.386.500	1.447.730
36	1914	Maiu	"	71.652.000	1.433.040
37	"	Noemvrie	"	70.903.000	1.418.060
38	1915	Maiu	"	70.139.500	1.402.790
39	"	Noemvrie	"	69.360.000	1.387.200
40	1916	Maiu	"	68.565.500	1.371.310
41	"	Noemvrie	"	67.754.500	1.355.090
42	1917	Maiu	"	66.928.000	1.338.560
43	"	Noemvrie	"	66.084.500	1.321.690
44	1918	Maiu	"	65.224.000	1.304.480
		Report		—	69.371.660

90.000.000 capital nominal rentă 4 % din 1896.

Amortimentul L e i	REPARTIȚIA TITLURILOR				Suma de plată pe semestru L e i	Plata pe an L e i
	Titluri de 5.000 lei	Titluri de 2.500 lei	Titluri de 1.000 lei	Titluri de 500 lei		
—	—	—	—	—	1.800.000	1.800.000
382.000	19	46	115	114	2.182.000	
389.500	19	47	118	118	2.181.860	4.363.860
397.500	20	48	118	119	2.182.070	
405.500	20	49	122	122	2.182.120	4.364.190
413.500	21	49	124	124	2.182.010	
421.500	21	51	126	126	2.182.740	4.363.750
430.500	22	51	129	128	2.182.310	
438.500	22	52	132	133	2.181.700	4.364.010
447.500	22	54	135	135	2.181.930	
456.500	23	55	136	136	2.181.930	4.363.910
465.500	23	56	140	141	2.181.850	
475.000	24	57	142	141	2.182.040	4.363.890
484.500	24	59	145	144	2.182.040	
494.000	25	59	147	149	2.181.850	4.363.890
504.000	25	61	151	151	2.181.970	
514.500	26	61	155	154	2.182.330	4.364.360
524.000	26	63	158	157	2.181.600	
535.000	27	64	160	160	2.182.120	4.363.720
545.500	28	65	162	162	2.181.920	
556.500	28	66	168	167	2.182.010	4.363.930
567.500	29	67	170	170	2.181.880	
579.000	29	69	174	175	2.182.030	4.363.910
590.500	29	71	178	180	2.181.950	
602.500	30	72	182	181	2.182.140	4.364.090
614.500	30	75	185	184	2.182.090	
626.500	31	76	187	189	2.181.800	4.363.890
639.000	32	77	191	191	2.181.770	
652.000	33	78	194	196	2.181.990	4.363.760
665.000	33	81	198	199	2.181.950	
678.500	34	81	204	204	2.182.150	4.364.100
692.000	35	82	209	206	2.182.080	
705.500	35	84	214	213	2.181.740	4.363.820
720.000	36	87	215	215	2.182.130	
734.500	37	88	220	219	2.182.230	4.364.360
749.000	37	90	226	226	2.182.040	
763.500	38	92	229	229	2.181.560	4.363.600
779.500	39	94	233	233	2.182.290	
794.500	40	95	238	238	2.181.700	4.363.990
811.000	40	98	244	244	2.182.310	
826.500	41	99	249	250	2.181.590	4.363.900
843.500	42	101	254	254	2.182.060	
860.500	43	103	259	258	2.182.190	4.364.250
877.500	44	105	263	264	2.181.980	
25 653.500	1.282	3.078	7.699	7.699	95.625.160	93.443.180

Semestrul	SCADENȚA			CAPITALUL de amortisat	Procente 4 0/0
				Lei	Lei
		Report . . .			69.971.660
45	1918	Noemvrie	1/13	64.346.500	1.286.930
46	"	Maiu	"	63.451.500	1.269.030
47	1919	Noemvrie	"	62.538.500	1.250.770
48	"	Maiu	"	61.607.500	1.232.150
49	1920	Noemvrie	"	60.657.500	1.213.150
50	"	Maiu	"	59.688.500	1.193.770
51	1921	Noemvrie	"	58.700.500	1.174.010
52	"	Maiu	"	57.692.500	1.153.850
53	1922	Noemvrie	"	56.664.500	1.133.290
54	"	Maiu	"	55.616.000	1.112.320
55	1923	Noemvrie	"	54.546.000	1.090.920
56	"	Maiu	"	53.455.000	1.069.100
57	1924	Noemvrie	"	52.342.000	1.046.840
58	"	Maiu	"	51.207.000	1.024.140
59	1925	Noemvrie	"	50.049.000	1.000.980
60	"	Maiu	"	48.868.000	977.360
61	1926	Noemvrie	"	47.663.500	953.270
62	"	Maiu	"	46.435.000	928.700
63	1927	Noemvrie	"	45.181.500	903.630
64	"	Maiu	"	43.903.000	878.060
65	1928	Noemvrie	"	42.599.500	851.990
66	"	Maiu	"	41.269.500	825.390
67	1929	Noemvrie	"	39.913.000	798.260
68	"	Maiu	"	38.529.000	770.580
69	1930	Noemvrie	"	37.117.500	742.350
70	"	Maiu	"	35.678.000	713.560
71	1931	Noemvrie	"	34.209.500	684.190
72	"	Maiu	"	32.712.000	654.240
73	1932	Noemvrie	"	31.184.000	623.680
74	"	Maiu	"	29.626.000	592.520
75	1933	Noemvrie	"	28.036.500	560.730
76	"	Maiu	"	26.415.000	528.300
77	1934	Noemvrie	"	24.761.500	495.230
78	"	Maiu	"	23.075.000	461.500
79	1935	Noemvrie	"	21.354.500	427.090
80	"	Maiu	"	19.599.500	391.990
81	1936	Noemvrie	"	17.809.500	356.190
82	"	Maiu	"	15.983.500	319.670
83	1937	Noemvrie	"	14.121.500	282.430
84	"	Maiu	"	12.221.500	244.430
85	1938	Noemvrie	"	10.284.000	205.680
86	"	Maiu	"	8.308.000	166.160
87	1939	Noemvrie	"	6.292.000	125.840
88	"	Maiu	"	4.236.000	84.720
89	1940	Noemvrie	"	2.139.000	42.780
		Total		—	103.813.430

Amortismenul L e i	REPARTIȚIA TITLURILOR				Suma de plată pe semestru L e i	Plata pe an L e i
	Titluri de 5.000 lei	Titluri de 2.500 lei	Titluri de 1.000 lei	Titluri de 500 lei		
25.653.500	1.282	3.078	7.699	7.699	95.625.160	93.449.180
895.000	46	107	265	265	2.181.930	4.363.910
913.000	46	110	272	272	2.182.030	
931.000	46	112	281	280	2.181.770	4.363.800
950.000	47	114	287	286	2.182.150	
969.000	48	116	292	294	2.182.150	4.364.300
988.000	49	119	297	297	2.181.770	
1.008.000	51	121	300	301	2.182.010	4.363.780
1.028.000	52	123	307	307	2.181.850	
1.048.500	52	126	316	315	2.181.790	4.363.640
1.070.000	54	128	320	320	2.182.320	
1.091.000	55	131	326	325	2.181.920	4.364.240
1.113.000	55	134	335	336	2.182.100	
1.135.000	57	136	340	340	2.181.840	4.363.940
1.158.000	58	139	347	347	2.182.140	
1.181.000	59	142	354	354	2.181.980	4.364.120
1.204.500	60	144	363	363	2.181.860	
1.228.500	61	147	371	370	2.181.770	4.363.630
1.253.500	63	151	374	374	2.182.200	
1.278.500	64	154	382	383	2.182.130	4.364.330
1.303.500	65	156	392	393	2.181.560	
1.330.000	67	160	397	396	2.181.990	4.363.550
1.356.500	68	162	408	407	2.181.890	
1.384.000	69	166	416	416	2.182.260	4.364.150
1.411.500	70	169	426	426	2.182.080	
1.439.500	72	173	431	432	2.181.850	4.363.930
1.468.500	73	177	441	440	2.182.060	
1.497.500	75	180	448	449	2.181.690	4.363.750
1.528.000	76	184	458	460	2.182.240	
1.558.000	78	187	468	465	2.181.680	4.363.920
1.589.500	80	190	476	477	2.182.020	
1.621.500	81	195	486	486	2.182.230	4.364.250
1.653.500	83	198	496	495	2.181.800	
1.686.500	84	202	507	509	2.181.730	4.363.530
1.720.500	86	206	517	517	2.182.000	
1.755.000	88	211	525	525	2.182.090	4.364.090
1.790.000	90	214	537	536	2.181.990	
1.826.000	91	219	549	549	2.182.190	4.364.180
1.862.000	93	224	558	558	2.181.670	
1.900.000	95	228	570	570	2.182.430	4.364.100
1.937.500	97	233	580	580	2.181.930	
1.976.000	99	237	592	593	2.181.680	4.363.610
2.016.000	101	242	604	604	2.182.160	
2.056.000	103	247	616	615	2.181.840	4.364.000
2.097.000	104	252	631	632	2.181.720	
2.139.000	107	256	643	642	2.181.780	4.363.500
90.000.000	4.500	10.800	27.000	27.000	193.813.430	193.813.430

Tablou pentru împrumutul de lei

Semestrul	SCADENȚA			CAPITAL	Procente
				Lei	4 ⁰ / ₀ Lei
1	1898	Noembre	1/13	180.000.000	3.600.000
2	1899	Maiu	"	180.000.000	3.600.000
3	"	Noembre	"	179.631.500	3.592.630
4	1900	Maiu	"	179.255.500	3.585.110
5	"	Noembre	"	178.872.000	3.577.440
6	1901	Maiu	"	178.480.500	3.569.610
7	"	Noembre	"	178.081.500	3.561.630
8	1902	Maiu	"	177.674.500	3.553.490
9	"	Noembre	"	177.250.500	3.545.190
10	1903	Maiu	"	176.836.000	3.536.720
11	"	Noembre	"	176.404.000	3.528.080
12	1904	Maiu	"	175.963.500	3.519.270
13	"	Noembre	"	175.514.000	3.510.280
14	1905	Maiu	"	175.055.500	3.501.110
15	"	Noembre	"	174.588.000	3.491.760
16	1906	Maiu	"	174.111.000	3.482.220
17	"	Noembre	"	173.624.500	3.472.490
18	1907	Maiu	"	173.128.500	3.462.570
19	"	Noembre	"	172.622.500	3.452.450
20	1908	Maiu	"	172.106.000	3.442.120
21	"	Noembre	"	171.579.500	3.431.590
22	1909	Maiu	"	171.042.500	3.420.850
23	"	Noembre	"	170.495.000	3.409.900
24	1910	Maiu	"	169.936.000	3.398.720
25	"	Noembre	"	169.366.000	3.387.320
26	1911	Maiu	"	168.785.000	3.375.700
27	"	Noembre	"	168.192.000	3.363.840
28	1912	Maiu	"	167.587.000	3.351.740
29	"	Noembre	"	166.970.000	3.339.400
30	1913	Maiu	"	166.341.000	3.326.820
31	"	Noembre	"	165.699.000	3.313.980
32	1914	Maiu	"	165.044.500	3.300.890
33	"	Noembre	"	164.376.500	3.287.530
34	1915	Maiu	"	163.695.000	3.273.910
35	"	Noembre	"	163.000.500	3.260.010
36	1916	Maiu	"	162.292.000	3.245.840
37	"	Noembre	"	161.569.000	3.231.380
38	1917	Maiu	"	160.832.000	3.216.640
39	"	Noembre	"	160.080.000	3.201.600
40	1918	Maiu	"	159.313.000	3.186.260
41	"	Noembre	"	158.530.500	3.170.610
42	1919	Maiu	"	157.732.500	3.154.650
		De raportat		—	143.233.350

180.000.000, capital nominal, rentă 4°/_o din 1898.

Amortis- mentul L e i	REPARTIȚIA TITLURILOR				Suma de plată pe semestru L e i	P l a t a pe an L e i
	Titluri de 5000 lei	Titluri de 2.500 lei	Titluri de 1000 lei	Titluri de 500 lei		
—	—	—	—	—	3.600.000	3.600.000
368.500	13	44	111	165	3.968.500	
376.000	13	45	114	169	3.968.630	7.937.130
383.500	13	47	115	172	3.968.610	
391.500	14	47	117	174	3.968.940	7.937.550
399.000	14	47	120	183	3.968.610	
407.000	14	49	122	185	3.968.630	7.937.240
415.000	15	49	124	187	3.968.490	
423.500	15	51	127	188	3.968.690	7.937.180
432.000	15	52	129	196	3.968.720	
440.500	15	53	132	202	3.968.580	7.937.300
449.500	16	54	133	203	3.968.770	
458.500	16	55	138	206	3.968.780	7.937.550
467.500	16	57	140	210	3.968.610	
477.000	17	57	143	213	3.968.760	7.937.370
486.500	17	58	147	219	3.968.720	
496.000	17	60	149	224	3.968.490	7.937.210
506.000	18	60	152	228	3.968.570	
516.500	18	62	156	231	3.968.950	7.937.520
526.500	19	63	158	232	3.968.620	
537.000	19	65	161	237	3.968.590	7.937.210
547.500	19	66	164	247	3.968.350	
559.000	19	68	168	252	3.968.900	7.937.250
570.000	20	68	171	258	3.968.720	
581.000	20	70	174	264	3.968.320	7.937.040
593.000	21	71	178	265	3.968.700	
605.000	21	72	182	276	3.968.840	7.937.540
617.000	22	74	184	276	3.968.740	
629.000	22	75	188	287	3.968.400	7.937.140
642.000	22	77	193	293	3.968.820	
654.500	23	79	196	292	3.968.480	7.937.300
668.000	23	81	200	301	3.968.890	
681.000	24	81	206	305	3.968.530	7.937.420
695.000	25	82	208	314	3.968.910	
708.500	25	85	212	318	3.968.510	7.937.420
723.000	25	88	217	322	3.968.840	
737.000	26	88	220	334	3.968.380	7.937.220
752.000	26	90	226	342	3.968.640	
767.000	27	92	230	344	3.968.600	7.937.240
782.500	27	95	235	350	3.968.760	
798.000	28	95	240	361	3.968.610	7.937.370
814.000	28	98	245	368	3.968.650	
23.081.500	607	2.770	6.925	10.393	166.314.850	166.314.850

Semestrul	S C A D E N Ţ A			CAPITAL	Procente 40/o
				Lei	Lei
		Report			143.233.350
43	1919	Noembre	^{1/13}	156.919.500	3.138.370
44	1920	Maiu	"	156.088.000	3.121.760
45	"	Noembre	"	155.241.000	3.104.820
46	1921	Maiu	"	154.377.500	3.087.550
47	"	Noembre	"	153.496.000	3.069.920
48	1922	Maiu	"	152.597.500	3.051.950
49	"	Noembre	"	151.681.000	3.033.620
50	1923	Maiu	"	150.746.000	3.014.920
51	"	Noembre	"	149.792.000	2.995.840
52	1924	Maiu	"	148.819.500	2.976.390
53	"	Noembre	"	147.827.000	2.956.540
54	1925	Maiu	"	146.815.000	2.936.300
55	"	Noembre	"	145.682.500	2.915.650
56	1926	Maiu	"	144.729.500	2.894.590
57	"	Noembre	"	143.655.500	2.873.110
58	1927	Maiu	"	142.560.000	2.851.200
59	"	Noembre	"	141.442.500	2.828.850
60	1928	Maiu	"	140.320.500	2.806.050
61	"	Noembre	"	139.140.000	2.782.800
62	1929	Maiu	"	137.954.000	2.759.080
63	"	Noembre	"	136.744.500	2.734.890
64	1930	Maiu	"	135.511.000	2.710.220
65	"	Noembre	"	134.252.500	2.685.050
66	1931	Maiu	"	132.969.500	2.659.370
67	"	Noembre	"	131.659.500	2.633.190
68	1932	Maiu	"	130.324.000	2.606.480
69	"	Noembre	"	128.962.000	2.579.240
70	1933	Maiu	"	127.572.500	2.551.450
71	"	Noembre	"	126.155.000	2.523.100
72	1934	Maiu	"	124.709.500	2.494.190
73	"	Noembre	"	123.235.000	2.464.700
74	1935	Maiu	"	121.731.000	2.434.620
75	"	Noembre	"	120.197.000	2.403.940
76	1936	Maiu	"	118.632.500	2.372.650
77	"	Noembre	"	117.036.500	2.340.730
78	1937	Maiu	"	115.408.500	2.308.170
79	"	Noembre	"	113.748.500	2.274.960
80	1938	Maiu	"	112.054.500	2.241.090
81	"	Noembre	"	110.326.500	2.206.530
82	1939	Maiu	"	108.564.500	2.171.290
83	"	Noembre	"	106.767.000	2.135.340
84	1940	Maiu	"	104.934.000	2.098.680
		De Reportat			256.062.540

Amortis- mentul L e i	REPARTIȚIA TITLURILOR				Suma de plată pe semestru L e i	P l a t a pe an L e i
	Titluri de 5.000 lei	Titluri de 2.500 lei	Titluri de 1000 lei	Titluri de 500 lei		
23.081.500	807	2.770	6.925	10.393	166.314.850	166.314.850
830.500	29	100	249	373	3.968.870	7.937.520
847.000	30	101	253	383	3.968.760	
863.500	30	103	260	392	3.968.320	7.937.080
881.500	31	106	264	395	3.968.050	
898.500	31	109	270	402	3.968.420	7.937.470
916.500	32	110	275	413	3.968.450	
935.000	33	112	279	422	3.968.620	7.937.070
954.000	34	113	286	431	3.968.920	
972.500	34	117	292	436	3.968.340	7.937.260
992.500	35	119	297	446	3.968.890	
1.012.000	35	122	304	456	3.968.540	7.937.430
1.032.500	36	124	310	465	3.968.800	
1.053.000	37	126	317	472	3.968.650	7.937.450
1.074.000	37	129	324	485	3.968.590	
1.095.500	38	132	329	493	3.968.610	7.937.200
1.117.500	40	134	334	497	3.968.700	
1.140.000	40	137	342	511	3.968.850	7.937.550
1.162.500	41	139	348	524	3.968.550	
1.186.000	42	142	356	530	3.968.850	7.937.350
1.209.500	42	145	363	548	3.968.580	
1.233.500	43	148	370	557	3.968.390	7.937.970
1.258.500	44	151	377	568	3.968.720	
1.284.000	45	154	385	578	3.968.050	7.937.770
1.309.000	46	157	392	589	3.968.370	
1.335.500	47	160	400	601	3.968.690	7.937.060
1.362.000	47	164	409	616	3.968.480	
1.389.500	49	167	418	618	3.968.740	7.937.220
1.417.500	50	170	425	635	3.968.950	
1.445.500	50	174	434	653	3.968.600	7.937.550
1.474.500	52	177	443	658	3.968.690	
1.504.000	52	181	452	679	3.968.700	7.937.390
1.534.000	54	184	460	688	3.968.620	
1.564.500	55	187	469	706	3.968.440	7.937.060
1.596.000	56	191	478	721	3.968.650	
1.628.000	57	195	489	733	3.968.730	7.937.380
1.660.500	58	200	498	745	3.968.670	
1.693.500	59	204	508	761	3.998.460	7.937.130
1.728.000	60	207	519	783	3.968.090	
1.762.000	62	211	527	795	3.968.530	7.937.620
1.797.500	63	216	539	807	3.968.790	
1.833.000	64	220	550	826	3.968.340	7.937.130
1.870.000	65	224	562	846	3.968.680	
76.936.000	2.692	9.232	23.081	34.630	332.998.540	332.998.540

Semestrul	S C A D E N Ţ A			CAPITALUL	Procente 4 %
				Lei	Lei
		Report . . .			256.062 540
85	1940	Noembre	^{1/13}	103.064.500	2.061.280
86	1941	Maiu	"	101.156.500	2.023.130
87	"	Noembre	"	99.211.000	1.984.220
88	1942	Maiu	"	97.226.500	1.944.530
89	"	Noembre	"	95.202.550	1.904.050
90	1943	Maiu	"	93.138.000	1.862.760
91	"	Noembre	"	91.032.000	1.820.640
92	1944	Maiu	"	88.884.000	1.777.680
93	"	Noembre	"	86.693.000	1.733.860
94	1945	Maiu	"	84.458.000	1.689.160
95	"	Noembre	"	82.178.500	1.643.570
96	1946	Maiu	"	79.853.500	1.597.070
97	"	Noembre	"	77.482.005	1.549.640
98	1947	Maiu	"	75.063.000	1.501.260
99	"	Noembre	"	72.595.500	1.451.910
100	1948	Maiu	"	70.079.000	1.401.580
101	"	Noembre	"	67.511 500	1.350.230
102	1949	Maiu	"	64.893.500	1.297 870
103	"	Noembre	"	62.222.500	1.244.450
104	1950	Maiu	"	59.498.500	1.189.970
105	"	Noembre	"	56.719.500	1.134.390
106	1951	Maiu	"	53.885.505	1.077.710
107	"	Noembre	"	50.994.500	1.019.890
108	1952	Maiu	"	48.045.500	960.910
109	"	Noembre	"	45.038 000	900.760
110	1953	Maiu	"	41.970.000	839.400
111	"	Noembre	"	38.840.550	776.810
112	1954	Maiu	"	35.649.000	712.980
113	"	Noembre	"	32.393.000	647.860
114	1955	Maiu	"	29 072.500	581.450
115	"	Noembre	"	25.685.000	513.700
116	1956	Maiu	"	22.234.500	444.610
117	"	Noembre	"	18.706.000	374.120
118	1957	Maiu	"	15.111 500	302.230
119	"	Noembre	"	11.445.000	228.900
120	1958	Maiu	"	7.705.500	154.110
121	"	Noembre	"	3.891.000	77.820
		Total . . .		—	299.839.050

Amortis- mentul Lei	REPARTIȚIA TITLURILOR				Suma de plată pe semestru Lei	P l a t a pe an Lei
	Titluri de 5.000 lei	Titluri de 2.500 lei	Titluri de 1.000 lei	Titluri de 500 lei		
76.936.000	2.692	9.232	23.081	34.630	332.998.540	332.998.540
1.907.500	67	229	572	856	3.968.780	7.937.460
1.945.500	68	234	583	875	3.968.630	
1.984.500	70	238	595	889	3.968.720	7.937.350
2.024.000	71	243	607	909	3.968.530	
2.064.500	72	247	620	934	3.968.550	7.937.080
2.106.000	73	253	632	953	3.968.760	
2.148.000	75	258	644	968	3.968.640	7.937.400
2.191.000	77	263	656	985	3.968.680	
2.235.000	78	268	672	1.006	3.968.960	7.937.540
2.279.500	80	273	684	1.026	3.968.660	
2.325.000	81	279	697	1.051	3.968.570	7.937.230
2.371.500	83	285	711	1.066	3.968.570	
2.419.000	85	290	726	1.086	3.968.640	7.937.210
2.467.500	86	296	741	1.113	3.968.760	
2.516.500	88	302	755	1.133	3.968.410	7.937.170
2.567.500	90	308	770	1.155	3.968.080	
2.618.000	92	314	785	1.176	3.968.230	7.937.310
2.671.000	93	320	802	1.208	3.968.870	
2.724.000	96	327	816	1.221	3.968.450	7.937.320
2.779.000	97	334	834	1.250	3.968.970	
2.834.000	99	340	851	1.276	3.968.320	7.937.360
2.891.000	101	347	867	1.303	3.968.710	
2.949.000	103	354	886	1.326	3.968.890	7.937.600
3.007.500	106	361	902	1.346	3.968.410	
3.068.000	107	369	920	1.381	3.968.760	7.937.170
3.129.500	110	375	939	1.406	3.968.900	
3.191.500	112	383	957	1.434	3.968.310	7.937.210
3.256.000	114	391	977	1.463	3.968.980	
3.320.500	116	398	996	1.499	3.968.360	7.937.340
3.387.500	118	406	1.016	1.533	3.968.958	
3.454.500	121	414	1.036	1.557	3.968.200	7.937.150
3.524.500	123	423	1.058	1.588	3.968.110	
3.594.500	126	432	1.078	1.613	3.968.620	7.937.730
3.666.500	128	440	1.100	1.653	3.968.730	
3.739.500	131	449	1.121	1.682	3.968.400	7.937.130
3.814.500	134	458	1.144	1.711	3.968.610	
3.891.000	137	467	1.169	1.739	3.968.820	7.937.430
180.000.000	6.300	21.600	54.000	81.000	479.839.050	479.839.050

Tablou de amortizamentul împrumutului de lei

Semestrul	S C A D E N Ţ A		Capital	Procent
			de amortisat	5%
			Lei	Lei
1	1903	Iunie	^{1/13} 185.000.000	4.625.000
2	"	Decembre	" 185.000.000	4.625.000
3	1904	Iunie	" 184.255.000	4.606.375
4	"	Decembre	" 183.492.000	4.587.300
5	1905	Iunie	" 182.709.000	4.567.725
6	"	Decembre	" 181.907.000	4.547.675
7	1906	Iunie	" 181.085.000	4.527.125
8	"	Decembre	" 180.242.000	4.506.050
9	1907	Iunie	" 179.378.000	4.484.450
10	"	Decembre	" 178.493.000	4.462.325
11	1908	Iunie	" 177.585.000	4.439.625
12	"	Decembre	" 176.655.000	4.416.375
13	1909	Iunie	" 175.702.000	4.392.550
14	"	Decembre	" 174.725.000	4.368.125
15	1910	Iunie	" 173.723.000	4.343.075
16	"	Decembre	" 172.696.000	4.317.400
17	1911	Iunie	" 171.644.000	4.291.100
18	"	Decembre	" 170.565.000	4.264.125
19	1912	Iunie	" 169.459.000	4.236.475
20	"	Decembre	" 168.326.000	4.208.150
21	1913	Iunie	" 167.164.000	4.179.100
22	"	Decembre	" 165.973.000	4.149.325
23	1914	Iunie	" 164.753.000	4.118.825
24	"	Decembre	" 163.502.000	4.087.550
25	1915	Iunie	" 162.220.000	4.055.500
26	"	Decembre	" 160.906.000	4.022.650
27	1916	Iunie	" 159.558.000	3.988.950
28	"	Decembre	" 158.177.000	3.954.425
29	1917	Iunie	" 156.762.000	3.919.050
30	"	Decembre	" 155.311.000	3.882.775
31	1918	Iunie	" 153.842.000	3.845.600
32	"	Decembre	" 152.300.000	3.807.500
33	1919	Iunie	" 150.738.000	3.768.450
34	"	Decembre	" 149.136.000	3.728.400
35	1920	Iunie	" 147.495.000	3.687.375
36	"	Decembre	" 145.813.000	3.645.325
37	1921	Iunie	" 144.088.000	3.602.200
38	"	Decembre	" 142.320.000	3.558.000
39	1922	Iunie	" 140.508.000	3.512.700
40	"	Decembre	" 138.651.000	3.466.275
41	1923	Iunie	" 136.748.000	3.418.700
42	"	Decembre	" 134.797.000	3.369.925
43	1924	Iunie	" 132.797.000	3.319.925
44	"	Decembre	" 130.747.000	3.268.675
		Report		

185.000.000, capital nominal, rentă 5% din 1903.

Amortis- mentul Lei	Suma de plată pe semetru Lei	REPARTIȚIA TITLURILOR			
		Titluri de 5.000 lei	Titluri de 2.500 lei	Titluri de 1.000 lei	Titluri de 500 lei
—	4 625.000	—	—	—	—
745 000	5.370.000	26	89	226	333
763.000	5.369.375	27	90	232	342
783.000	5.370.300	28	92	238	350
802.000	5.369.725	28	96	241	362
822.000	5.369.675	28	100	247	370
843.000	5.370.125	29	102	253	380
864.000	5.370.050	30	102	264	390
885.000	5.369.450	31	104	270	400
908.000	5.370.325	32	106	278	410
930.000	5.369.625	32	110	285	420
953.000	5.369.375	34	114	285	426
977.000	5.369.550	35	118	290	434
1.002.000	5.370.125	36	121	297	445
1.027.000	5.370.075	37	124	304	456
1.052.000	5.369.400	38	127	311	467
1.079.000	5.370.100	38	130	324	480
1.106.000	5.370.125	39	131	337	493
1.133.000	5.369.475	40	133	348	505
1.162.000	5.370.150	40	135	361	527
1.191.000	5.370.100	41	140	368	536
1.220.000	5.369.325	42	144	374	552
1.251.000	5.369.825	42	148	384	574
1.282.000	5.369.550	45	152	385	584
1.314.000	5.369.500	47	156	393	592
1.348.000	5.370 650	48	160	409	598
1.381.000	5.369.950	49	165	415	617
1.415.000	5.369.425	50	169	430	625
1.451.000	5.370.050	51	172	439	654
1.487.000	5.369.775	52	177	451	667
1.524.000	5.369.600	54	180	462	684
1.562.000	5.369.500	55	186	472	700
1.602.000	5.370.450	56	191	485	719
1.641.000	5.369.400	57	196	497	738
1.682.000	5.368.375	59	200	509	756
1.725.000	5.370.325	61	205	521	773
1.768.000	5.370.200	62	210	536	794
1.812.000	5.370.000	64	215	548	813
1.857.000	5.369.700	65	221	563	833
1.903.000	5.369.274	67	226	576	854
1.951.000	5.369.700	69	232	589	874
2.000.000	5.369.925	70	238	606	898
2.050.000	5.369.925	72	244	620	920
2.101.000	5.369.675	74	250	635	942
56.354.000	—	1.980	6.701	17.058	25.287

Semestrul	C A D E N Ţ A			Capital	Procente
				de amortisat	5 ⁰ / ₀
				Lei	Lei
		Report . . .		—	—
45	1925	Iunie	¹ / ₁₃	128.646.000	3.216.150
46	"	Decembre	"	126.492.000	3.162.300
47	1926	Iunie	"	124.284.000	3.107.100
48	"	Decembre	"	122.022.000	3.050.550
49	1927	Iunie	"	119.703.000	2.992.575
50	"	Decembre	"	117.325.000	2.933.125
51	1928	Iunie	"	114.888.000	2.872.200
52	"	Decembre	"	112.391.000	2.809.775
53	1929	Iunie	"	109.831.000	2.745.775
54	"	Decembre	"	107.207.000	2.680.175
55	1930	Iunie	"	104.517.000	2.612.925
56	"	Decembre	"	101.760.000	2.544.000
57	1931	Iunie	"	98.934.000	2.473.350
58	"	Decembre	"	96.038.000	2.400.950
59	1932	Iunie	"	63.069.000	2.326.725
60	"	Decembre	"	90.026.000	2.250.650
61	1933	Iunie	"	86.907.000	2.172.675
62	"	Decembre	"	83.710.000	2.092.750
63	1934	Iunie	"	80.433.000	2.010.825
64	"	Decembre	"	77.074.000	1.926.850
65	1935	Iunie	"	73.631.000	1.840.775
66	"	Decembre	"	70.102.000	1.752.550
67	1936	Iunie	"	66.484.000	1.662.100
68	"	Decembre	"	62.776.000	1.569.400
69	1937	Iunie	"	58.976.000	1.474.400
70	"	Decembre	"	55.081.000	1.377.025
71	1938	Iunie	"	51.088.000	1.277.200
72	"	Decembre	"	46.995.000	1.174.875
73	1939	Iunie	"	42.800.000	1.070.000
74	"	Decembre	"	38.500.000	962.500
75	1940	Iunie	"	34.093.000	852.325
76	"	Decembre	"	29.576.000	739.400
77	1941	Iunie	"	24.945.000	623.625
78	"	Decembre	"	20.199.000	504.975
79	1942	Iunie	"	15.334.000	383.350
80	"	Decembre	"	10.348.000	258.700
81	1943	Iunie	"	5.237.000	130.925
		Totat . . .		—	—

Amortis- mentul L e i	Suma de plată pe semestru L e i	REPARTIȚIA TITLURILOR			
		Titluri de 5.000 lei	Titluri de 2.500 lei	Titluri de 1.000 lei	Titluri de 500 lei
56.354.000	—	1.980	6.701	17.058	25.287
2.154.000	5.370.150	76	256	651	966
2.208.000	5.370.300	78	262	668	990
2.262.000	5.369.100	79	269	687	1.015
2.319.000	5.369.550	82	275	702	1.039
2.378.000	5.370.575	83	284	720	1.066
2.437.000	5.370.125	86	289	738	1.093
2.497.000	5.369.200	87	298	757	1.120
2.560.000	5.369.775	90	304	776	1.148
2.624.000	5.369.725	92	312	795	1.178
2.690.000	5.370.175	94	320	816	1.208
2.757.000	5.369.925	98	328	831	1.232
2.826.000	5.370.000	99	336	857	1.268
2.896.000	5.369.350	102	344	877	1.298
2.969.000	5.369.950	104	353	900	1.333
3.043.000	5.369.725	107	362	920	1.366
3.119.000	5.369.650	110	371	943	1.397
3.197.000	5.369.675	112	380	969	1.436
3.277.000	5.369.750	115	390	992	1.470
3.359.000	5.369.825	118	300	1.017	1.504
3.443.000	5.360.850	121	409	1.043	1.545
3.529.000	5.369.775	124	419	1.070	1.583
3.618.000	5.370.550	127	430	1.096	1.624
3.708.000	5.370.100	130	442	1.122	1.662
3.800.000	3.369.400	134	451	1.150	1.705
3.895.000	5.369.400	137	463	1.179	1.741
3.993.000	5.370.025	140	475	1.210	1.797
4.093.000	5.370.200	144	486	1.240	1.836
4.195.000	5.369.875	148	499	1.267	1.881
4.300.000	5.370.000	151	512	1.301	1.928
4.407.000	5.369.500	155	524	1.334	1.976
4.517.000	5.369.325	159	538	1.363	2.028
4.631.000	5.370.400	163	551	1.401	2.075
4.746.000	5.369.625	167	564	1.436	2.130
4.865.000	5.369.975	171	578	1.474	2.182
4.986.000	5.369.350	175	593	1.509	2.239
5.111.000	5.369.700	180	608	1.545	2.292
5.237.000	5.367.925	182	624	1.586	2.362
185.000.000	—	6.500	22.000		83.000

Tabloul de amortisment pentru împrumutul 4% amortisabil din 1905 Cap. nom. Lei 424.613.000

Termen	Capital	Interese 4%	Amortis- ment	Total de plată	Numărul bu- căților			
					20.000	5.000	500	
1/4/1906	424.613.000	8.492.260		8.492.260				
1/10/1906	424.613.000	8.429.260	2.191.000	10.683.260	4	264	1.582	
1/4/1907	422.422.000	8.448.440	2.235.000	10.683.440	4	270	1.610	
1/10/1907	420.187.000	8.403.740	2.280.000	10.683.740	4	275	1.650	
1/4/1908	417.907.000	8.358.140	2.325.500	10.683.640	4	281	1.681	
1/10/1908	415.581.600	8.311.630	2.372.000	10.683.630	4	286	1.724	
1/4/1909	413.209.500	8.264.190	2.419.500	10.683.690	4	293	1.749	
1/10/1909	410.790.000	8.215.800	2.467.500	10.683.300	5	297	1.765	
1/4/1910	408.322.500	8.166.450	2.518.000	10.683.450	5	304	1.795	
1/10/1910	405.805.500	8.116.110	2.567.500	10.683.610	5	310	1.836	
1/4/1911	403.238.000	8.064.760	2.619.000	10.683.760	5	316	1.878	
1/10/1911	400.619.000	8.012.380	2.671.000	10.683.380	5	322	1.922	
1/4/1912	397.948.000	7.958.960	2.724.500	10.683.690	5	329	1.959	
1/10/1912	395.223.500	7.904.470	2.779.500	10.683.360	5	336	1.999	
1/4/1913	392.444.000	7.848.880	2.834.500	10.683.380	5	342	2.049	
1/10/1913	389.609.500	7.792.190	2.891.500	10.683.790	5	349	2.093	
1/4/1914	386.718.000	7.734.360	2.949.000	10.683.360	5	356	2.139	
1/10/1914	383.769.000	7.675.380	3.008.000	10.683.610	5	363	2.186	
1/4/1915	380.761.000	7.615.220	3.068.500	10.683.720	6	370	2.197	
1/10/1915	377.692.500	7.553.850	3.130.000	10.683.850	6	378	2.240	
1/4/1916	374.562.500	7.491.250	3.192.000	10.683.250	6	385	2.294	
1/10/1916	371.370.500	7.427.410	3.256.000	10.683.410	6	393	2.342	
1/4/1917	368.114.500	7.362.290	3.321.500	10.683.790	6	401	2.393	
1/10/1917	364.793.000	7.295.860	3.387.500	10.683.360	6	409	2.445	
1/4/1918	361.405.500	7.228.110	3.455.500	10.683.610	6	417	2.501	
1/10/1918	357.950.000	7.159.000	3.524.500	10.683.500	6	425	2.559	
1/4/1919	354.425.500	7.088.510	3.595.500	10.683.010	7	434	2.571	
1/10/1919	350.830.000	7.016.600	3.666.500	10.683.100	7	443	2.623	
1/4/1920	347.163.500	6.943.270	3.740.500	10.683.770	7	452	2.681	
1/10/1920	343.423.000	6.868.460	3.815.000	10.683.460	7	460	2.760	
1/4/1921	339.608.000	6.729.160	3.891.500	10.683.660	7	470	2.803	
1/10/1921	335.716.500	6.714.330	3.969.500	10.683.830	7	479	2.869	
1/4/1922	331.747.000	6.634.940	4.048.500	10.683.440	7	488	2.937	
1/10/1922	327.698.500	6.553.970	4.129.500	10.683.470	8	498	2.959	
1/4/1923	323.569.000	6.471.380	4.212.000	10.683.380	8	508	3.024	
1/10/1923	319.357.000	6.387.140	4.296.500	10.683.640	8	518	3.083	
1/4/1924	315.060.500	6.301.210	4.382.500	10.683.710	8	529	3.155	
1/10/1924	310.678.000	6.213.560	4.470.000	10.683.560	8	530	3.230	
1/4/1925	306.208.000	6.124.160	4.556.500	10.683.660	8	550	3.299	
1/10/1925	301.648.500	6.032.970	4.650.500	10.683.470	8	561	3.371	
1/4/1926	296.998.000	5.939.960	4.743.500	10.683.460	9	573	3.397	
De reportat . . .				132.358.500		241	15.974	95.337

Termen	Capital	Interese 4%	Amortis- ment	Total de plată	Numărul bu- căților		
					20.000	5.000	500
	Report. . .		132.358.500		241	15.974	95.337
1/10/1926	292.254.500	5.845.090	4.838.500	10.683.590	9	584	3.477
1/4/1927	287.416.000	5.748.320	4.935.000	10.683.320	9	295	3.560
1/10/1927	282.481.000	5.649.620	5.034.000	10.683.620	9	608	3.628
1/4/1928	277.447.000	5.548.940	5.135.000	10.683.940	9	621	3.700
1/10/1928	272.312.000	5.446.240	5.237.000	10.683.340	10	633	3.744
1/4/1929	267.075.000	5.341.500	5.342.000	10.683.500	10	645	3.834
1/10/1929	261.733.000	5.234.660	5.449.000	10.683.669	10	658	3.818
1/4/1930	256.284.000	5.125.680	5.558.000	10.683.680	10	671	4.006
1/10/1930	250.726.000	5.014.520	5.667.000	10.683.520	10	684	4.098
1/4/1931	245.057.000	4.901.140	5.702.500	10.683.640	10	698	4.185
1/10/1931	239.274.500	4.785.490	5.898.000	10.683.490	11	712	4.236
1/4/1932	233.376.500	4.667.530	6.016.000	10.683.530	11	726	4.332
1/10/1932	227.360.500	4.547.210	6.136.500	10.683.710	11	741	4.423
1/4/1933	221.224.000	4.424.470	6.259.000	10.683.480	11	755	4.528
1/10/1933	214.965.000	4.299.300	6.384.000	10.683.300	12	770	4.588
1/4/1934	208.581.000	4.171.620	6.512.000	10.683.620	12	786	4.684
1/10/1934	202.069.000	4.041.380	6.642.500	10.683.880	12	802	4.785
1/4/1935	196.426.500	3.908.530	6.775.000	10.683.530	12	810	4.890
1/10/1935	188.651.500	3.773.030	6.910.500	10.683.530	13	834	4.961
1/4/1936	181.741.000	3.634.820	7.048.500	10.683.320	13	851	5.067
1/10/1936	174.692.500	3.493.850	7.190.000	10.683.850	13	867	5.180
1/4/1937	167.502.500	3.350.050	7.333.500	10.683.550	13	885	5.297
1/10/1937	160.160.000	3.203.380	7.480.000	10.683.380	14	903	5.370
1/4/1938	152.689.000	3.053.780	7.630.000	10.683.780	14	921	5.490
1/10/1938	145.059.000	2.901.180	7.782.000	10.683.180	14	939	5.614
1/4/1939	136.277.000	2.745.540	7.938.000	10.683.540	14	958	5.736
1/10/1939	129.339.000	2.586.780	8.097.000	10.683.780	15	977	5.824
1/4/1940	121.242.000	2.424.840	8.258.500	10.683.340	15	997	5.948
1/10/1940	112.983.500	2.259.670	8.424.000	10.683.680	15	1.017	6.078
1/4/1941	104.559.500	2.091.190	8.592.500	10.683.690	16	1.037	6.175
1/10/1941	95.967.000	1.919.340	8.764.000	10.683.340	16	1.057	6.318
1/4/1942	87.203.000	1.744.060	8.939.500	10.683.560	16	1.079	6.449
1/10/1942	78.263.500	1.565.270	9.118.500	10.683.770	17	1.101	6.547
1/4/1943	69.145.000	1.382.900	9.300.500	10.683.400	17	1.122	6.791
1/10/1943	59.844.500	1.196.890	9.487.000	10.683.890	17	1.145	6.844
1/4/1944	50.357.500	1.007.150	9.676.500	10.683.650	18	1.168	6.953
1/10/1944	40.681.000	813.610	9.869.500	10.683.120	18	1.191	7.198
1/4/1945	30.811.500	616.230	10.067.500	10.683.730	18	1.216	7.255
1/10/1945	20.744.000	414.880	10.268.500	10.683.380	19	1.240	7.377
1/4/1946	10.475.500	209.510	10.475.500	10.683.010	19	1.205	7.541
	Total. . .		424.613.000		773	51.252	305.786

**Tablou de amortisment pentru împrumutul 4⁰/₀ amortisabil din
1905 seria A. B. cap. nom. Lei 100.000.000**

Termen	Capital	Interese 4 ⁰ / ₀	Amortis- ment	Total de plată	B U C A Ț I			
					500	1000	2500	5000
1/4/1906	100.000.000	2.000.000		2.000.000				
1/10/1906	100.000.000	2.000.000	516.000	2.516.000	284	129	62	18
1/4/1907	99.484.000	1.989.680	526.500	2.516.180	294	132	63	18
1/10/1907	98.957.500	1.979.150	536.500	2.515.650	295	134	64	19
1/4/1908	98.421.000	1.968.420	548.000	2.516.420	302	137	66	19
1/10/1908	97.873.000	1.957.460	558.500	2.515.960	304	139	67	20
1/4/1909	97.314.500	1.946.290	570.000	2.516.290	314	142	68	20
1/10/1909	96.744.500	1.934.890	581.000	2.515.890	322	145	70	20
1/4/1910	96.163.500	1.923.270	593.000	2.516.270	325	148	71	21
1/10/1910	95.570.500	1.911.410	604.500	2.515.910	332	151	73	21
1/4/1911	94.966.000	1.899.320	616.500	2.515.820	343	155	74	21
1/10/1911	94.349.500	1.886.990	629.500	2.516.490	345	157	76	22
1/4/1912	93.720.000	1.874.400	641.500	2.515.900	348	160	77	23
1/10/1912	93.078.500	1.861.570	654.500	2.516.070	361	164	78	23
1/4/1913	92.424.000	1.848.480	667.500	2.515.980	371	167	80	23
1/10/1913	91.756.500	1.835.130	681.000	2.516.130	372	170	82	24
1/4/1914	91.075.500	1.821.510	694.500	2.516.010	386	174	83	24
1/10/1914	90.381.000	1.807.620	708.500	2.516.120	388	277	85	25
1/4/1915	89.672.500	1.793.450	722.500	2.515.950	400	180	87	25
1/10/1915	88.950.000	1.779.000	737.000	2.516.000	404	185	88	26
1/4/1916	88.213.000	1.764.260	752.000	2.516.260	408	188	90	27
1/10/1916	87.461.000	1.749.220	767.000	2.516.220	322	191	92	27
1/4/1917	86.694.000	1.733.880	782.000	2.515.880	432	196	94	27
1/10/1917	85.912.000	1.718.240	798.000	2.516.240	438	199	96	28
1/4/1918	85.114.000	1.702.280	813.500	2.515.780	449	204	98	28
1/10/1918	84.300.500	1.686.010	830.500	2.516.510	457	207	100	29
1/4/1919	83.470.000	1.669.400	846.500	2.515.900	464	212	101	30
1/10/1919	82.623.500	1.652.470	863.500	2.515.970	475	216	104	30
1/4/1920	81.760.000	1.635.200	881.000	2.516.200	487	220	105	31
1/10/1920	80.879.000	1.617.580	898.500	2.516.080	497	225	108	31
1/4/1921	79.980.500	1.599.610	916.500	2.516.110	505	229	110	32
1/10/1921	79.064.000	1.581.280	934.500	2.515.780	511	234	112	33
1/4/1922	78.129.500	1.562.590	953.500	2.516.090	516	238	115	34
1/10/1922	77.176.000	1.543.520	972.500	2.516.020	530	243	116	34
1/4/1923	76.203.500	1.524.070	992.000	2.516.070	543	248	119	35
1/10/1923	75.211.500	1.504.230	1.012.000	2.516.230	558	253	122	35
1/4/1924	74.199.500	1.483.990	1.032.000	2.515.990	568	258	124	36
1/10/1924	73.167.500	1.463.350	1.053.000	2.516.350	580	263	126	37
1/4/1925	72.114.500	1.442.290	1.073.500	2.515.790	594	269	129	37
1/10/1925	71.041.000	1.420.820	1.095.500	2.516.320	600	273	131	39
1/4/1926	69.945.500	1.398.910	1.117.000	2.515.910	614	280	134	39
1/10/1926	68.828.500	1.376.570	1.139.500	2.516.070	624	285	137	40
1/4/1927	67.689.000	1.353.780	1.162.000	2.515.780	634	290	140	41
1/10/1927	66.527.000	1.330.540	1.186.000	2.516.540	658	297	142	41
1/4/1928	65.341.000	1.306.820	1.209.000	2.515.820	669	302	145	42
1/10/1928	64.132.000	1.282.640	1.233.500	2.516.140	681	308	148	43

Termen	Capital	Interese 4%	Amortis- ment	Total de plată	B U C A Ţ I			
					500	1000	2500	5000
1/4/1929	62.898.500	1.257.970	1.258.000	2.515.970	691	315	151	44
1/10/1929	61.640.500	1.232.810	1.283.500	2.516.310	705	321	154	45
1/4/1930	60.357.000	1.207.140	1.309.000	2.516.140	719	327	157	46
1/10/1930	59.048.000	1.180.960	1.335.000	2.515.960	732	334	160	47
1/4/1931	57.713.000	1.154.260	1.361.500	2.515.760	743	340	164	48
1/10/1931	56.351.500	1.127.030	1.389.000	2.516.030	774	347	166	48
1/4/1932	54.962.500	1.099.250	1.417.000	2.516.250	776	354	170	50
1/10/1932	53.545.500	1.070.910	1.445.000	2.515.910	796	362	174	50
1/4/1933	52.100.500	1.042.010	1.471.500	2.516.510	808	368	177	52
1/10/1933	50.626.000	1.012.520	1.503.500	2.516.020	825	376	180	53
1/4/1934	49.122.500	982.450	1.533.500	2.515.950	849	384	184	53
1/10/1934	47.589.000	951.780	1.564.000	2.515.780	856	291	188	55
1/4/1935	46.025.000	920.500	1.596.000	2.516.500	879	399	191	56
1/10/1935	44.429.000	888.580	1.627.500	2.516.080	893	406	196	57
1/4/1936	42.801.500	856.030	1.660.000	2.516.030	915	415	199	58
1/10/1936	41.141.500	822.830	1.693.000	2.515.830	933	424	203	59
1/4/1937	39.448.500	788.970	1.727.000	2.515.970	947	431	207	61
1/10/1937	37.721.500	754.430	1.762.000	2.516.430	972	441	212	61
1/4/1938	35.959.500	719.190	1.796.500	2.515.690	990	449	215	63
1/10/1938	34.163.000	683.260	1.833.000	2.516.260	1.010	458	220	64
1/4/1939	32.330.500	646.600	1.869.500	2.516.100	1.018	468	225	66
1/10/1939	30.460.500	609.210	1.907.000	2.516.210	1.047	476	229	67
1/4/1940	28.553.500	571.070	1.945.000	2.516.070	1.071	487	233	68
1/10/1940	26.608.500	532.170	1.984.000	2.516.170	1.096	496	238	69
1/4/1941	24.624.500	492.490	2.023.500	2.515.990	1.110	506	243	71
1/10/1941	22.601.000	452.020	2.064.000	2.516.020	1.136	516	248	72
1/4/1942	20.537.000	410.740	2.105.000	2.515.740	1.158	526	252	74
1/10/1942	18.432.000	368.640	2.147.500	2.516.140	1.181	537	258	75
1/4/1943	16.284.500	325.690	2.190.500	2.516.190	1.207	547	262	77
1/10/1943	14.094.000	281.880	2.234.000	2.515.880	1.225	559	269	78
1/4/1944	11.860.000	237.200	2.279.000	2.516.200	1.253	570	273	80
1/10/1944	9.581.000	191.620	2.324.500	2.516.120	1.282	581	279	81
1/4/1945	7.256.500	145.130	2.371.000	2.516.130	1.301	593	285	83
1/10/1945	4.885.500	97.710	2.418.500	2.516.210	1.329	604	290	85
1/4/1934	2.467.000	49.340	2.467.000	2.516.340	1.360	617	296	86
Total . . .			100.000.000		55.000	25.000	12.000	3.500

Tabloul de amortisment al împrumutului 4% amortisabil
din 1908 Cap. nom. Lei 70.000.000.

Termen	Capital	Interese 4%	Amortis- ment	Total de Plată	B U C A Ț I			
					500 Lei	1000 Lei	2500 Lei	5000 Lei
1/ 4/1909	70.000.000	1.400.000	—	1.400.000	—	—	—	—
1/10/ „	70.000.000	1.400.000	564.000	1.964.000	311	141	67	20
1/ 4/1910	69.436.000	1.388.720	575.000	1.963.720	317	144	69	20
1/10/ „	68.861.000	1.377.220	586.500	1.963.720	322	148	71	20
1/ 4/1911	68.274.500	1.365.490	598.500	1.963.990	329	149	72	21
1/10/ „	67.676.000	1.353.520	610.500	1.964.020	335	153	74	21
1/ 4/1912	67.065.500	1.341.310	623.000	1.964.310	341	155	75	22
1/10/ „	66.442.500	1.328.850	635.500	1.964.350	350	158	77	22
1/ 4/1913	65.807.000	1.316.140	648.000	1.964.140	357	162	77	23
1/10/ „	65.159.000	1.303.180	661.000	1.964.180	365	166	79	23
1/ 4/1914	64.498.000	1.289.960	674.000	1.963.960	372	168	80	24
1/10/ „	63.824.000	1.276.480	687.500	1.963.980	378	171	83	24
1/ 4/1915	63.136.500	1.262.730	701.500	1.964.230	386	176	85	24
1/10/ „	62.435.000	1.248.700	715.500	1.964.200	393	179	86	25
1/ 4/1916	61.719.500	1.234.390	729.500	1.963.890	400	182	87	26
1/10/ „	60.990.000	1.219.800	744.500	1.964.300	410	187	89	26
1/ 4/1917	60.245.500	1.204.910	759.500	1.964.410	416	189	91	27
1/10/ „	59.486.000	1.189.720	774.500	1.964.220	421	194	94	27
1/ 4/1918	58.711.500	1.174.230	789.500	1.963.730	433	198	94	28
1/10/ „	57.922.000	1.158.440	805.500	1.963.940	444	201	97	28
1/ 4/1919	57.116.500	1.142.330	822.000	1.964.330	452	206	98	29
1/10/ „	56.294.400	1.125.890	838.500	1.964.390	464	209	101	29
1/ 4/1920	55.456.000	1.109.120	855.000	1.964.120	470	215	102	30
1/10/ „	54.601.000	1.092.020	871.500	1.963.520	482	218	105	30
1/ 4/1921	53.729.500	1.074.590	889.500	1.964.090	490	222	107	31
1/10/ „	52.840.000	1.056.800	907.500	1.964.300	498	226	109	32
1/ 4/1922	51.932.500	1.038.650	925.500	1.964.150	510	233	111	32
1/10/ „	51.007.000	1.020.140	944.000	1.964.140	521	236	113	33
1/ 4/1923	50.063.000	1.001.260	962.500	1.963.760	530	240	115	34
1/10/ „	49.100.500	982.010	982.000	1.964.010	539	245	117	35
1/ 4/1924	48.118.500	962.370	1.002.000	1.964.370	552	251	120	35
1/10/ „	47.116.500	942.330	1.022.000	1.964.330	562	256	122	36
1/ 4/1925	46.094.500	921.890	1.042.000	1.963.890	574	260	126	36
1/10/ „	45.052.500	901.050	1.063.000	1.964.050	584	266	128	37
1/ 4/1926	43.989.500	879.790	1.084.000	1.963.790	596	271	130	38
1/10/ „	42.905.500	858.110	1.106.000	1.964.110	608	277	132	39
1/ 4/1927	41.799.500	835.990	1.128.500	1.964.490	618	282	135	40
1/10/ „	40.671.000	813.420	1.151.000	1.964.420	633	287	139	40
1/ 4/1928	39.520.000	790.400	1.173.500	1.963.900	646	293	141	41
1/10/ „	38.346.500	766.930	1.197.000	1.963.930	659	300	143	42
1/ 4/1929	37.149.500	742.990	1.221.000	1.963.990	672	305	146	43
1/10/ „	35.928.500	718.570	1.245.500	1.964.070	684	311	149	44
1/ 4/1930	34.683.000	693.660	1.270.500	1.964.160	698	319	153	44
1/10/ „	33.412.500	668.250	1.296.000	1.964.250	714	324	156	45
1/ 4/1931	32.116.500	642.330	1.322.000	1.964.330	727	331	159	46
De reportat . . .				39.205.500	21.563	9.804	4.704	1.372

Termen	Capital	Interese 4%	Amortis- ment	Total de plată	B U C A Ț I			
					500 Lei	1000 Lei	2500 Lei	500 Lei
		Report .	39.205.500		21.563	9.804	4.704	1.372
1/10/1931	30.794.500	615.890	1.348.000	1.963.890	742	337	162	47
1/ 4/1932	29.446.500	588.930	1.375.000	1.963.930	757	344	165	48
1/10/ "	28.071.500	561.430	1.403.000	1.964.430	771	350	169	49
1/ 4/1933	26.668.500	533.370	1.431.000	1.964.370	788	357	172	50
1/10/ "	25.237.500	504.750	1.459.000	1.963.750	803	365	175	51
1/ 4/1934	23.78.500	475.570	1.488.500	1.964.070	818	372	179	52
1/10/ "	22.290.000	445.800	1.518.000	1.963.800	833	379	181	54
1/ 4/1935	20.772.000	415.440	1.549.000	1.964.440	852	388	186	54
1/10/ "	19.223.000	384.460	1.580.000	1.964.460	870	395	190	55
1/ 4/1936	17.643.000	352.860	1.611.000	1.963.860	886	403	194	56
1/10/ "	16.032.000	320.640	1.643.000	1.963.640	903	409	197	58
1/ 4/1937	14.389.000	287.780	1.676.500	1.964.280	922	418	201	59
1/10/ "	12.712.500	254.250	1.710.000	1.964.250	941	427	205	60
1/ 4/1938	11.002.500	220.050	1.744.000	1.964.050	959	437	209	61
1/10/ "	9.258.500	185.170	1.779.000	1.964.170	978	445	214	62
1/ 4/1939	7.479.500	149.590	1.814.500	1.964.090	998	453	217	64
1/10/ "	5.665.000	113.300	1.850.500	1.963.800	1.017	462	222	65
1/ 4/1940	3.814.500	76.290	1.888.000	1.964.290	1.038	474	226	66
1/10/ "	1.926.500	38.530	1.926.500	1.965.030	1.061	481	232	67
		Total . . .	70.000.000		38.500	17.500	8.400	2.450

Tabloul de amortisment al împrumutului
intern 4⁰/₀ amortisabil din 1910 cap. nom. Lei 44.199.000.

Termen	Capital	Interese 4 ⁰ / ₀	Amortis- ment	Total de plată	B U C Ă Ț I			
					500 Lei	1.000 Lei	2.500 Lei	5.000 Lei
1/3/1911	44.199.000	883.980	—	883.980	—	—	—	—
1/9/ "	44.199.000	883.980	233.500	1.117.480	135	76	26	5
1/3/1912	43.965.500	879.310	238.500	1.117.810	137	80	26	5
1/9/ "	43.727.000	874.540	243.500	1.118.040	138	82	27	5
1/3/1913	43.483.500	869.670	248.000	1.117.670	137	82	27	6
1/9/ "	43.235.500	864.710	253.000	1.117.710	137	87	27	6
1/3/1914	42.982.500	859.650	258.000	1.117.650	137	92	27	6
1/9/ "	42.724.500	854.490	263.500	1.117.990	142	95	27	6
1/3/1915	42.461.000	849.220	268.500	1.117.720	146	98	27	6
1/9/ "	42.192.500	843.850	274.000	1.117.850	147	98	27	7
1/3/1916	41.918.500	838.370	279.500	1.117.870	148	103	27	7
1/9/ "	41.639.000	832.780	285.000	1.117.780	148	106	28	7
1/3/1917	41.354.000	827.080	291.000	1.118.080	150	111	28	7
1/9/ "	41.063.000	821.260	296.500	1.117.760	151	116	28	7
1/3/1918	40.766.500	815.330	302.500	1.117.830	151	117	28	8
1/9/ "	40.464.000	809.289	308.500	1.117.780	151	118	30	8
1/3/1919	40.155.500	803.110	315.000	1.118.110	156	122	30	8
1/9/ "	39.840.500	796.810	321.000	1.117.810	158	122	30	9
1/3/1920	39.519.500	790.390	327.500	1.117.890	158	126	31	9
1/9/ "	39.192.000	783.840	334.000	1.117.840	159	127	31	10
1/3/1921	38.858.000	777.160	340.500	1.117.660	160	128	33	10
1/9/ "	38.517.500	770.350	347.500	1.117.850	162	129	35	10
1/3/1922	38.170.000	763.400	354.500	1.117.900	162	131	35	11
1/9/ "	37.815.500	756.310	361.500	1.117.810	162	133	37	11
1/3/1923	37.454.000	749.080	369.000	1.118.080	166	136	38	11
1/9/ "	37.085.000	741.700	376.000	1.117.700	166	138	38	12
1/3/1924	36.709.000	734.180	383.500	1.117.680	166	138	39	13
1/9/ "	36.325.500	726.510	391.500	1.118.010	168	140	41	13
1/3/1925	35.934.000	718.680	399.000	1.117.680	168	140	42	14
1/9/ "	35.535.000	710.710	407.000	1.117.710	170	142	44	14
1/3/1926	35.128.000	702.560	415.500	1.118.060	172	142	45	15
1/9/ "	34.712.500	694.250	423.500	1.117.750	174	144	45	16
1/3/1927	34.289.000	685.780	432.000	1.117.780	174	145	48	16
1/9/ "	33.857.000	677.149	440.500	1.117.640	177	147	48	17
1/3/1928	33.416.500	668.330	449.500	1.117.830	180	147	49	18
1/9/ "	32.967.000	659.340	458.500	1.117.840	183	147	52	18
1/3/1929	32.508.500	650.170	467.500	1.117.670	183	151	52	19
1/9/ "	32.041.000	640.820	477.000	1.117.820	184	155	54	19
1/3/1930	31.564.000	631.280	486.500	1.117.780	179	157	56	20
1/9/ "	31.077.500	621.550	496.500	1.118.050	183	160	58	20
1/3/1931	30.581.000	611.620	506.500	1.118.120	189	162	58	21
1/9/ "	30.074.500	601.490	516.500	1.117.990	191	161	62	21
1/3/1932	29.558.000	591.160	526.500	1.117.660	193	160	66	21
1/9/ "	29.031.500	580.630	537.500	1.118.130	195	165	66	22
1/3/1933	28.494.000	569.880	548.000	1.117.880	199	166	67	23
1/9/ "	27.946.000	558.920	559.000	1.117.920	204	167	70	23

Termen	Capital	Interese 4 ⁰ / ₀	Armortis- ment	Total de plată	B U C Ă Ț I			
					500 Lei	1.000 Lei	2.500 Lei	5.000 Lei
1/3/1934	27.387.000	547.740	570.000	1.117.740	208	166	70	25
1/9/ „	26.817.000	536.340	581.500	1.117.840	211	166	72	26
1/3/1935	26.235.500	524.710	593.000	1.117.710	217	167	75	26
1/9/ „	25.642.500	512.850	605.000	1.117.850	223	166	75	28
1/3/1936	25.037.500	500.750	617.000	1.117.750	227	166	79	28
1/9/ „	24.420.500	488.410	629.500	1.117.910	225	167	80	30
1/3/1937	23.791.000	475.820	642.000	1.117.820	229	170	81	31
1/9/ „	23.149.000	462.980	655.000	1.117.980	239	168	85	31
1/3/1938	22.494.000	449.880	668.000	1.117.880	247	167	85	33
1/9/ „	21.826.000	436.520	681.500	1.118.020	253	170	86	34
1/3/1939	21.144.500	422.890	695.000	1.117.890	260	175	88	34
1/9/ „	20.449.500	408.990	709.000	1.117.990	266	176	88	36
1/3/1940	19.740.500	394.810	723.000	1.117.810	267	177	93	36
1/9/ „	19.017.500	380.350	737.500	1.117.850	271	182	92	38
1/3/1941	18.280.000	365.600	752.500	1.118.100	271	182	96	39
1/9/ „	17.527.500	350.550	767.500	1.118.050	263	186	98	41
1/3/1942	16.760.000	335.200	782.500	1.117.700	279	188	98	42
1/9/ „	15.977.500	319.550	798.500	1.118.050	286	188	101	43
1/3/1943	15.179.000	303.580	814.500	1.118.080	294	190	103	44
1/9/ „	14.364.500	287.290	830.500	1.117.790	306	190	105	45
1/3/1944	13.534.000	270.680	847.500	1.118.180	318	191	105	47
1/9/ „	12.686.500	253.730	864.000	1.117.730	326	191	108	48
1/3/1945	11.822.500	236.450	881.500	1.117.950	331	191	112	49
1/9/ „	10.941.000	218.820	899.000	1.117.820	349	192	111	51
1/3/1946	10.042.000	200.840	917.000	1.117.840	363	193	113	52
1/9/ „	9.125.000	182.500	935.500	1.118.000	381	190	114	54
1/3/1947	8.189.500	163.790	954.000	1.117.790	404	192	116	54
1/9/ „	7.235.500	144.710	973.500	1.118.210	428	192	119	54
1/3/1948	6.262.000	125.240	992.500	1.117.740	459	193	118	55
1/9/ „	5.269.500	105.390	1.012.500	1.117.890	479	193	120	56
1/3/1949	4.257.000	85.140	1.033.000	1.118.140	498	194	124	56
1/9/ „	3.224.000	64.480	1.053.500	1.117.980	517	195	126	57
1/3/1950	2.170.500	43.410	1.074.500	1.117.910	438	198	125	59
1/9/ „	1.096.000	21.920	1.096.000	1.117.920	569	199	129	58
Total . .	44.996.560	44.199.000	89.195.560	18.398	12.000	5.200	2.000	

Tabloul de amortisment al împrumutului de 4⁰/₀ amortibil
din 1910 Cap. nom. Lei 128.000.000

Termen	Capital	Interese 4 ⁰ / ₀	Amortis ment	Total de plăă	B U C A Ţ I			
					500	1000	2500	5000
					Lei	Lei	Lei	Lei
1/9/1910	128.000.000	2.560.000	—	2.560.000	—	—	—	—
1/3/1911	128.000.000	2.560.000	677.000	3.237.000	398	173	76	23
1/9/ „	127.323.000	2.546.460	691.000	3.237.460	405	176	77	24
1/3/1912	126.632.000	2.532.640	704.500	3.237.140	413	178	80	24
1/9/ „	125.927.500	2.518.550	719.000	3.237.550	419	182	81	25
1/3/1913	125.208.500	2.504.170	733.000	3.237.170	430	188	82	25
1/9/ „	124.475.500	2.489.510	747.500	3.237.010	439	188	84	26
1/3/1914	123.728.000	2.474.560	763.000	3.237.560	448	194	86	26
1/9/ „	122.965.000	2.459.300	778.000	3.237.300	455	198	87	27
1/3/1915	122.187.000	2.443.740	793.500	3.237.240	465	201	90	27
1/9/ „	121.393.500	2.427.870	809.500	3.237.370	474	205	91	28
1/3/1916	120.584.000	2.411.680	825.500	3.237.180	484	211	93	28
1/9/ „	119.758.500	2.395.170	842.000	3.237.170	493	213	95	29
1/3/1917	118.916.500	2.378.330	859.000	3.237.330	502	218	96	30
1/9/ „	118.057.500	2.361.150	876.000	3.237.150	513	222	99	30
1/3/1918	117.181.500	2.343.630	893.500	3.237.130	525	226	100	31
1/9/ „	116.288.000	2.325.760	912.000	3.237.760	535	232	103	31
1/3/1919	115.376.000	2.307.520	929.500	3.237.020	545	237	104	32
1/9/ „	114.446.500	2.288.930	948.000	3.237.430	554	239	107	33
1/3/1920	113.498.000	2.269.960	967.000	3.236.960	567	246	109	33
1/9/ „	112.531.000	2.250.620	987.000	3.237.620	579	250	111	34
1/3/1921	111.544.000	2.230.880	1.006.500	3.237.380	591	256	114	34
1/9/ „	110.537.500	2.210.750	1.026.500	3.237.250	601	261	114	36
1/3/1922	109.511.000	2.190.220	1.047.000	3.237.220	612	266	118	36
1/9/ „	108.464.000	2.169.280	1.068.000	3.237.280	627	272	121	36
1/3/1923	107.396.000	2.147.920	1.089.500	3.237.420	637	276	122	38
1/9/ „	106.306.500	2.126.130	1.111.000	3.237.130	653	282	125	38
1/3/1924	105.195.500	2.103.910	1.133.000	3.236.910	663	289	127	39
1/9/ „	104.062.500	2.081.250	1.156.000	3.237.250	678	293	130	40
1/3/1925	102.906.500	2.058.130	1.179.500	3.237.630	692	300	133	40
1/9/ „	101.727.000	2.034.540	1.202.500	3.237.040	705	305	136	41
1/3/1926	100.524.500	2.010.490	1.227.000	3.237.490	717	311	137	43
1/9/ „	99.297.500	1.985.950	1.251.500	3.237.450	734	317	141	43
1/3/1927	98.046.000	1.960.920	1.276.000	3.236.920	746	323	144	44
1/9/ „	96.770.000	1.935.400	1.302.000	3.237.400	765	332	145	45
1/3/1928	95.468.000	1.909.360	1.328.000	3.237.360	777	337	151	45
1/9/ „	94.140.000	1.882.800	1.354.500	3.237.300	794	345	151	47
1/3/1929	92.785.500	1.855.710	1.381.500	3.237.210	811	351	156	47
1/9/ „	91.404.000	1.828.080	1.409.000	3.237.080	824	357	158	49
1/3/1930	89.995.000	1.799.900	1.437.500	3.237.400	843	366	162	49
1/9/ „	88.557.500	1.771.150	1.466.000	3.237.150	858	372	166	50
1/3/1931	87.091.500	1.741.830	1.495.500	3.237.330	878	379	167	52
1/9/ „	85.596.000	1.711.920	1.525.500	3.237.420	895	388	172	52
1/3/1932	84.070.500	1.681.410	1.556.000	3.237.410	912	395	174	54
1/9/ „	82.514.500	1.650.290	1.587.000	3.237.290	930	402	178	55
1/3/1933	80.927.500	1.618.550	1.618.500	3.237.050	948	412	183	55
1/9/ „	79.309.000	1.586.180	1.651.000	3.237.180	966	418	186	57

XCI

Termen	Capital	Interese 40/0	Amortis- ment	Total de plată	B U C A Ț I			
					500	1000	2.500	5000
					L e l	L e i	L e i	L e i
1/3/1934	77.658.000	1.553.160	1.684.000	3.237.160	986	426	190	58
1/9/ "	75.974.000	1.519.480	1.718.000	3.237.480	1.007	437	193	59
1/3/1935	74.256.000	1.485.120	1.752.000	3.237.120	1.027	446	197	60
1/9/ "	72.504.000	1.450.080	1.787.500	3.237.580	1.049	453	202	61
1/3/1936	70.716.500	1.414.330	1.823.000	3.237.330	1.068	464	204	63
1/9/ "	68.893.500	1.377.870	1.859.000	3.236.870	1.089	472	209	64
1/3/1937	67.034.500	1.340.690	1.897.000	3.237.690	1.112	481	214	65
1/9/ "	65.137.500	1.302.750	1.934.500	3.237.250	1.132	491	217	67
1/3/1938	63.203.000	1.264.060	1.973.000	3.237.060	1.156	500	222	68
1/9/ "	61.230.000	1.224.600	2.013.000	3.237.600	1.180	513	226	69
1/3/1939	59.217.000	1.184.340	2.053.000	3.237.340	1.204	521	232	70
1/9/ "	57.164.000	1.143.280	2.094.000	3.237.280	1.226	531	236	72
1/3/1940	55.070.000	1.101.400	2.135.500	3.236.900	1.252	542	239	74
1/9/ "	52.934.500	1.058.690	2.178.500	3.237.190	1.276	553	245	75
1/3/1941	50.756.000	1.015.120	2.222.500	3.237.620	1.303	566	250	76
1/9/ "	48.533.500	970.670	2.266.500	3.237.170	1.330	574	255	78
1/3/1942	46.267.000	925.340	2.312.000	3.237.340	1.352	586	260	80
1/9/ "	43.955.000	879.100	2.358.000	3.237.100	1.383	599	265	81
1/3/1943	41.597.000	831.940	2.405.500	3.237.440	1.409	611	272	82
1/9/ "	39.191.500	783.830	2.453.500	3.237.330	1.438	622	275	85
1/3/1944	36.738.000	734.760	2.502.500	3.237.260	1.466	637	281	86
1/9/ "	34.235.500	684.710	2.552.500	3.237.210	1.497	649	288	87
1/3/1945	31.683.000	633.660	2.603.500	3.237.160	1.527	660	292	90
1/9/ "	29.079.500	581.590	2.656.000	3.237.590	1.554	674	300	91
1/3/1946	26.423.500	528.470	2.708.500	3.236.970	1.589	689	304	93
1/9/ "	23.715.000	474.300	2.763.000	3.237.300	1.619	701	311	95
1/3/1947	20.952.000	419.040	2.818.000	3.237.040	1.651	715	317	97
1/9/ "	18.134.000	362.680	2.875.000	3.237.680	1.685	730	323	99
1/3/1948	15.259.000	305.180	2.932.000	3.237.180	1.718	743	330	101
1/9/ "	12.327.000	246.540	2.990.500	3.237.040	1.751	760	336	103
1/3/1949	9.336.500	186.730	3.051.000	3.237.730	1.787	775	343	105
1/9/ "	6.285.500	125.710	3.111.500	3.237.210	1.823	790	350	107
1/3/1950	3.174.000	63.480	3.174.000	3.237.480	1.854	807	360	108
	Total		128.000.000		75.000	32.500	14.400	4.400

**Tablou de amortisment
a împrumuturilor județiene pentru construcții de căi ferate.**

SCADENȚA		Capital		Amortisment		Procente	
Decemvrie	1906	21.750.000	—	99.261	75	489.375	—
Iunie	1907	21.650.738	25	101.495	15	487.141	60
Decemvrie	"	21.549.243	10	103.778	80	484.857	95
Iunie	1908	22.395.464	30	110.449	45	503.897	85
Decemvrie	"	28.585.014	85	141.686	15	643.162	80
Iunie	1909	37.383.328	70	185.674	10	841.124	85
Decemvrie	"	38.747.654	60	196.925	55	871.822	25
Iunie	1910	38.550.729	05	201.356	45	867.391	35
Decemvrie	"	38.349.372	60	205.886	85	862.860	95
Iunie	1911	38.143.485	75	210.519	45	858.228	35
Decemvrie	"	37.932.966	30	215.256	15	853.491	65
Iunie	1912	37.717.710	15	220.099	40	848.648	40
Decemvrie	"	37.497.610	75	225.051	80	843.696	—
Iunie	1913	37.272.558	95	230.115	25	838.632	55
Decemvrie	"	37.042.443	70	235.292	85	833.454	95
Iunie	1914	36.807.150	85	240.586	90	828.160	90
Decemvrie	"	36.566.563	95	246.000	25	822.747	55
Iunie	1915	36.320.563	70	251.535	15	817.212	65
Decemvrie	"	36.069.028	55	257.194	80	811.553	—
Iunie	1916	35.811.833	75	262.981	70	805.766	10
Decemvrie	"	35.548.852	05	268.898	70	799.849	10
Iunie	1917	35.279.953	35	274.948	85	793.798	95
Decemvrie	"	35.005.004	50	281.135	35	787.612	45
Iunie	1918	34.723.869	15	287.460	90	781.286	90
Decemvrie	"	34.436.408	25	293.928	65	774.819	15
Iunie	1919	34.142.479	60	300.542	10	768.205	70
Decemvrie	"	33.841.937	50	307.304	20	761.443	60
Iunie	1920	33.534.633	30	314.218	70	754.529	10
Decemvrie	"	33.220.414	60	321.288	50	747.459	30
Iunie	1921	32.899.126	10	328.517	55	740.230	25
Decemvrie	"	32.570.608	55	335.909	25	732.838	55
Iunie	1922	32.234.699	30	343.467	15	725.280	65
Decemvrie	"	31.891.232	15	351.195	10	717.552	70
Iunie	1923	31.540.037	05	359.097	05	709.650	75
Decemvrie	"	31.180.940	—	367.176	70	701.571	10
Iunie	1924	30.813.763	30	375.438	20	693.309	60
Decemvrie	"	30.438.325	10	383.885	55	684.862	25
Iunie	1925	30.054.439	55	392.522	90	676.224	90
Decemvrie	"	29.661.916	65	401.354	75	667.393	05
Iunie	1926	29.260.561	90	410.385	30	658.362	50
Decemvrie	"	28.850.176	60	419.618	80	649.129	—
Iunie	1927	28.430.557	70	429.060	25	639.687	55
Decemvrie	"	28.001.497	55	438.714	15	630.033	65
Iunie	1928	27.562.783	40	448.585	25	620.162	55
Decemvrie	"	27.114.198	15	458.678	45	610.069	35
Iunie	1929	26.655.519	70	468.998	75	599.749	05
Decemvrie	"	26.186.520	95	479.551	15	589.196	65
Report				13.783.030	20	34.227.535	05

SCADENȚA		Capital		Amortisment		Procente	
Report				13.783.030	20	34.227.535	05
Iunie	1930	25.706.969	80	490.341	10	578.406	70
Decemvrie	"	25.216.628	70	501.373	70	567.374	10
Iunie	1931	24.715.255	—	512.654	60	556.093	20
Decemvrie	"	24.202.600	40	524.189	35	544.558	45
Iunie	1932	23.678.411	05	535.983	60	532.764	20
Decemvrie	"	23.142.427	45	548.043	25	520.704	55
Iunie	1933	22.594.384	20	560.374	10	508.373	70
Decemvrie	"	22.034.010	10	572.982	55	495.765	25
Iunie	1934	21.461.027	55	585.874	70	482.873	10
Decemvrie	"	20.875.152	85	599.057	—	469.690	80
Iunie	1935	20.276.095	85	612.535	75	456.212	05
Decemvrie	"	19.663.560	10	626.317	80	442.430	—
Iunie	1936	19.037.242	30	640.409	95	428.337	85
Decemvrie	"	18.396.832	35	654.819	15	413.928	65
Iunie	1937	17.742.013	20	669.552	60	399.195	20
Decemvrie	"	17.072.460	60	684.617	55	384.130	25
Iunie	1938	16.387.843	05	700.021	40	368.726	40
Decemvrie	"	15.687.821	65	715.771	80	352.976	—
Iunie	1939	14.972.049	85	731.876	85	336.870	95
Decemvrie	"	14.240.173	—	748.343	85	320.403	95
Iunie	1940	13.491.829	15	765.181	70	303.566	10
Decemvrie	"	12.726.647	45	782.398	25	286.349	55
Iunie	1941	11.944.249	20	800.052	30	268.745	50
Decemvrie	"	11.144.246	90	818.002	30	250.745	50
Iunie	1942	10.326.244	60	836.407	35	232.340	45
Decemvrie	"	9.489.837	25	855.226	50	213.521	30
Iunie	1943	8.634.610	75	874.469	10	194.278	70
Decemvrie	"	7.760.141	65	894.144	55	174.603	25
Iunie	1944	6.865.997	10	914.262	95	154.484	85
Decemvrie	"	5.951.734	15	934.833	95	133.913	85
Iunie	1945	5.016.900	20	955.857	55	112.890	25
Decemvrie	"	4.061.042	65	977.374	30	91.373	50
Iunie	1946	3.083.668	35	999.376	10	69.371	70
Decemvrie	"	2.084.292	25	433.214	50	46.896	55
Iunie	1947	1.651.077	75	442.961	85	37.149	20
Decemvrie	"	1.208.115	90	452.932	25	27.178	80
Iunie	1948	755.183	65	437.413	90	16.986	60
Decemvrie	"	317.769	75	276.749	65	7.149	20
Iunie	1949	41.020	10	41.020	10	928	75
		Total		39.490.000	00	46.009.824	—

TABLA DE MATERII

	Pag.
Prefața	3
O privire generală asupra stărei financiare a Principatelor până la începutul secolului al XIX	5
Starea financiară a Principatelor dela ocupațiunea rusească până la tratatul din Paris 1828-1856	12
Regulamentul Organic al Principatelor	12
1) Muntenia	15
Bugetele Munteniei dela anul 1832 până la anul 1856 și împrumuturile contractate	15—55
Situația anului 1856 și abolitiunea sclavajului (Prima emisiune de Obligațiuni)	57
2) Moldova	58
Bugetele Moldovei dela anul 1832 până la anul 1856 și împrumuturile contractate	58—60
Situația anului 1856 și împrumuturile contractate	61
Critica și apărarea Domniei lui Gr. Ghica, din punctul de vedere al finanțelor Statului	63
Abolițiunea sclavajului	66
Starea financiară a Principatelor dela tratatul din Paris până la 1 Ianuarie 1864	66
1) Muntenia	68
Anii 1857/1858	68
Anul 1859. Împrumutul de lei vechi 8.000.000	69
Împrumutul de 200.000 galbeni, pentru ajutorarea comerțului	71
Împrumutul de lei vechi 60.000.000 efectiv, pentru crearea de bănci de scont și circulațiune	72
Anul 1860. Împrumutul de lei vechi 5.000.000 pentru îmbunătățirea armatei	72
Anul 1861. Împrumutul de lei vechi 4.000.000	74
2) Moldova	75
Anul 1857 și împrumuturile contractate	75
„ 1858 și datoriile Visteriei	76
„ 1859. Împrumutul de lei vechi 8.000.000	78
„ 1860. Expunerea de motive a bugetului pe acest an	79
Împrumutul provizoriu de lei vechi 2.645.000	80
Datoria către Banca Moldovei și reducerea dobânzei la 5% dela 10%	81
Anul 1861. Împrumutul vremelnice de lei 7.000.000 din care nu s'a realizat de cât 2.000.000	82
Împrumut provizoriu sau datorie flotantă	83
Anul 1862	83
Datoria publică dela 1 Ianuarie 1864 până la 1 Aprilie 1882	85
Datoria publică și situația financiară la începutul anului 1864	85
Contractarea primului nostru împrumut extern (Stern)	87

	Pag.
Construirea podurilor de fer	99
Bugetul pe anul 1865	100
Emisiunea obligațiunilor pentru despăgubirea de clacă și dijmă	101
Construirea drumului de fer București-Giurgiu	102
Imprumutul de lei turcești 150.000.000	103
Starea financiară și politică la începutul anului 1866	103
Imprumutul național de lei vechi 30.000.000	106
Casa de lichidare pentru stingerea datoriei flotante	108
Situația financiară moștenită dela Guvernul din 11 Fevruarie 1866	109
Contractarea împrumutului Oppenheim	110
Datoria publică la 1 Ianuarie 1868	128
Concesiunile pentru construcțiunea căilor ferate	130
Imprumutul domenal din 1871	133
Convertirea datoriei flotante și împrumutul cu renta perpetuă 50/0	140
Linia ferată Iași-Ungheni	145
Emisiunea rentei perpetuă 5% ₀	146
Construirea liniilor ferate Ploești-Predeal și Adjud-Tg.-Ocna	153
Situația datoriei publice la 1 Ianuarie 1876	153,
Bugetele anilor 1876 și 1877 și măsurile luate pentru echilibrarea lor	155
Starea financiară și monetară a anului 1877	157
Emisiunea biletelor ipotecare	158
Răscumpărarea căilor ferate și conversiunea capitalului de construcție	160
Conversiunea împrumutului dela Cassa de Depuneri din 1872	168
Conversiunea Obligațiunilor rurale 10% ₀	169
Conversiunea obligațiunilor domeniiale și stingerea datoriei flotante	172
Rescumpărarea Obligațiunilor 6% ₀ ale Societăței Acționarilor	177
Situațiunea Datoriei Publice la 1 Aprilie 1882	184
Datoria publică dela 1 Aprilie 1882 până la 1 Aprilie 1892 186	
Emisiunea rentei 5% ₀ amortizabilă din anii 1881/88	186
Agiul	205
Luarea în exploatare de către Stat a liniei ferate Suceava-Iași-Roman- Botoșani	209
Imprumutul intern 4% ₀ de Lei 32.000.000	210
Imprumutul extern 4% ₀ de Lei 50.000.000	213
Imprumutul contractat de Atheneul Român luat asupra Statului	216
Imprumuturile făcute la Cassa de Depuneri de Lei 13.303.526,62	217
Imprumutul 4% ₀ din 1890 pentru conversiunea Obligațiunilor 6% ₀ C.F.R.	217
Discursul Ministrului de finanțe M. Ghermani	219
Imprumutul 4% ₀ de Lei 45.000.000	248
Situațiunea creditelor deschise și a acoperirii lor prin emisiune de rentă (31 Martie 1892)	254
Datoria publică dela 1 Aprilie 1892 până la 1 Aprilie 1905 256	
Imprumutul 5% ₀ de Lei 75.000.000	256
Imprumutul 5% ₀ de Lei 50.000.000	264

	Pag.
Discursul D-lui Em. M. Porumbaru	266
Discursul D-lui M. Ghermani	272
Împrumutul 4% de Lei 120.000.000	276
Împrumutul Intern 5% de Lei 6.500.000	283
Desființarea Cassei de amortizare pentru stingerea Datoriei Publice	283
Împrumutul 4% de Lei 90.000.000	285
Conversiunea unei părți din datoria publică și împrumutul 4% de Lei 180.000.000 ³	289
Criza anului 1899 și negocierea împrumutului de Lei 175.000.000 cu bonuri de tezaur	304
Situația creditelor extraordinare deschise și mijloacele de acoperire	313
Renta școlilor din Brașov	314
Măsurile luate de guvern pentru echilibrarea bugetului pe anul 1900/901	315
Măsurile luate de guvern pentru echilibrarea bugetului pe anul 1901/902	317
Conversiunea bonurilor de tezaur și împrumutul 5% de Lei 185.000.000	319

Datoria publică dela 1 Aprilie 1905 până la 31 Martie 1912 325

Conversiunea împrumuturilor 5% din 1881/88 și 1892/93	325
Discursul d-lui Al. Marghiloman	327
Discursul D-lui I. I. C. Brătianu	339
Discursul d-lui D. A. Sturdza	353
Împrumutul 4% de lei 100.000.000	363
Discursul d-lui Emil Costinescu	370
Discursul d-lui Take Ionescu	384
Împrumutul la Cassa de Depuneri de lei 7.850.000	402
" " " " " " " 8.500.000	402
" " " " " " " 5.070.000	403
" 4% de lei 70.000.000	403
Discursul d-lui Take Ionescu	412
Emisiunea rentei 4% pentru cumpărare de păduri	417
Împrumutul 4% de lei 128.000.000	417
" intern 4% de lei 44.199.000	423
Căile ferate județene luate asupra Statului	424
Emisiunea rentei perpetue și netrasmisibilă 5% pentru constituire de izlazuri comunale	425
Inlocuirea rentei 4% amortizabilă cu rentă 4% perpetuă	426
Diverse rente și subvenții	429
Împrumuturile contractate dela anul 1864 până la 31 Martie 1912.	432
Datoria Publică la 1 Aprilie 1912	447
Conclusia	448
Anexe	459

Table de interese și amortisment ale împrumuturilor contractate dela anul 1864 până la 1 Aprilie 1912 . . . . . I-XCI
Erata.

E R A T A

Pag.	rândul	In loc de	a se citi
37	11 de jos în sus.	8.818 107	8.188,107
56	7 col. de observație de jos în sus.	20.42.157.133	20.742.168,33
154	6 de jos în sus.	44.000.000	44.600.000
170	19 de sus în jos.	ianuarie	Aprilie
172	14 " " " "	nu poate fi	nu poate fi vorba
188	13 " " " "	18 mil. 090.836,26	18 mil. 090.833,26
197	19 " " " "	91 ¹ / ₂ /o	90 ¹ / ₂
275	11 de jos în sus	peste	pe
324	1 de sus	M. 144.895.164,4	M. 144.895 164,49
420	5 de sus în jos	838.598.000	838.598
XXXII	Report	Lei 1.913.486	Lei 19 113.486
